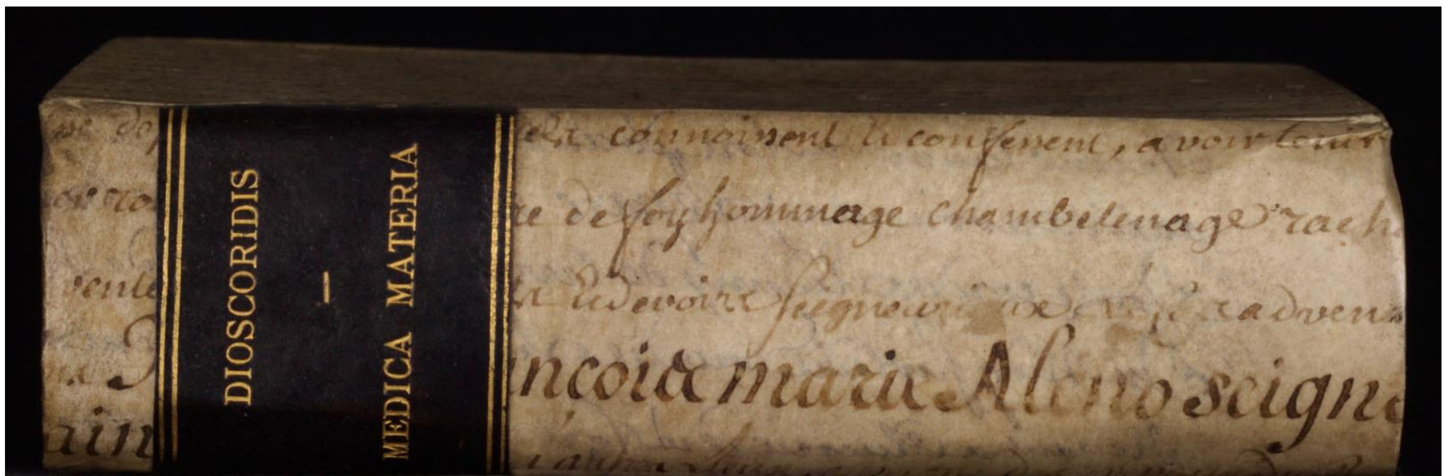
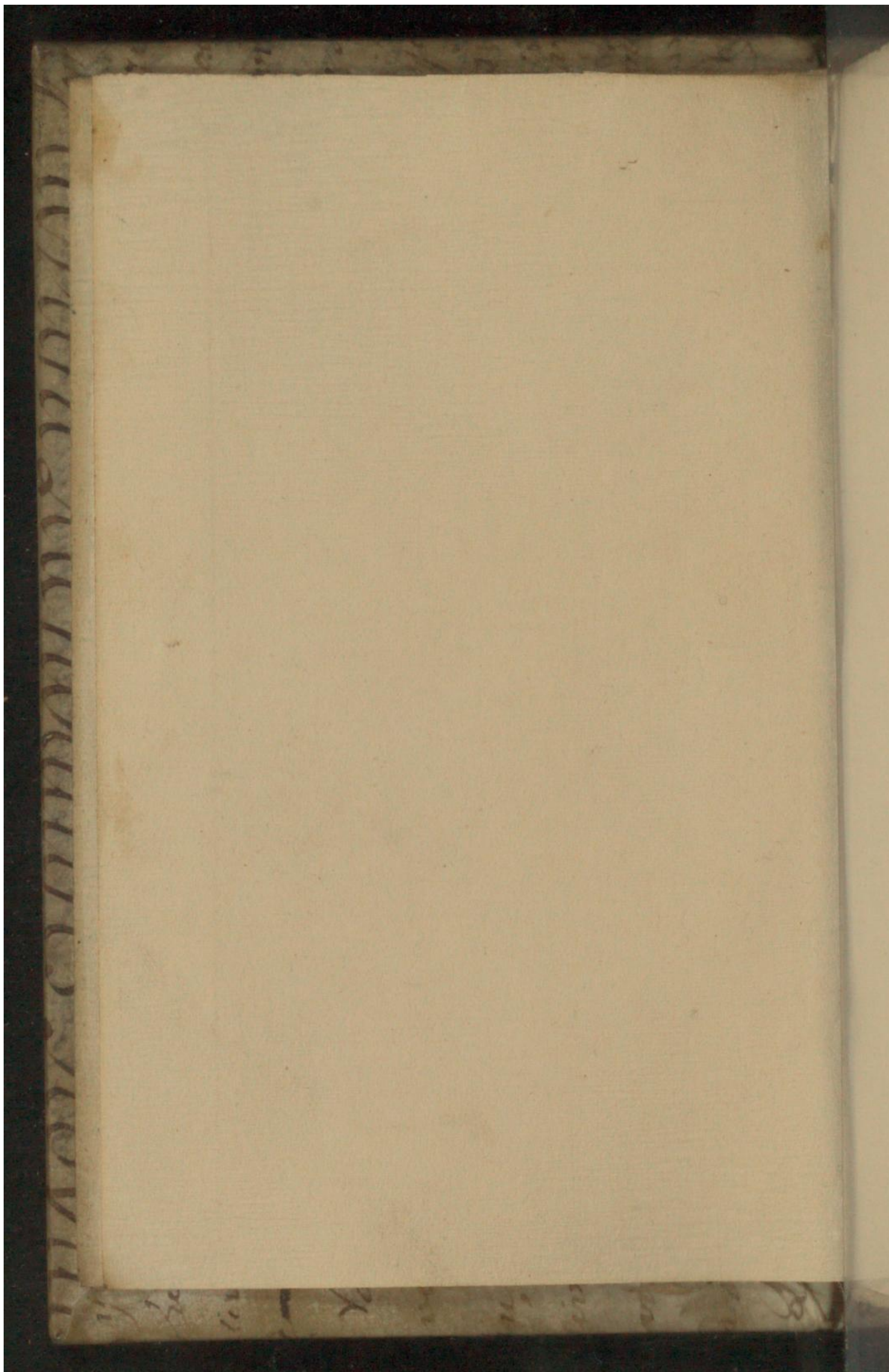
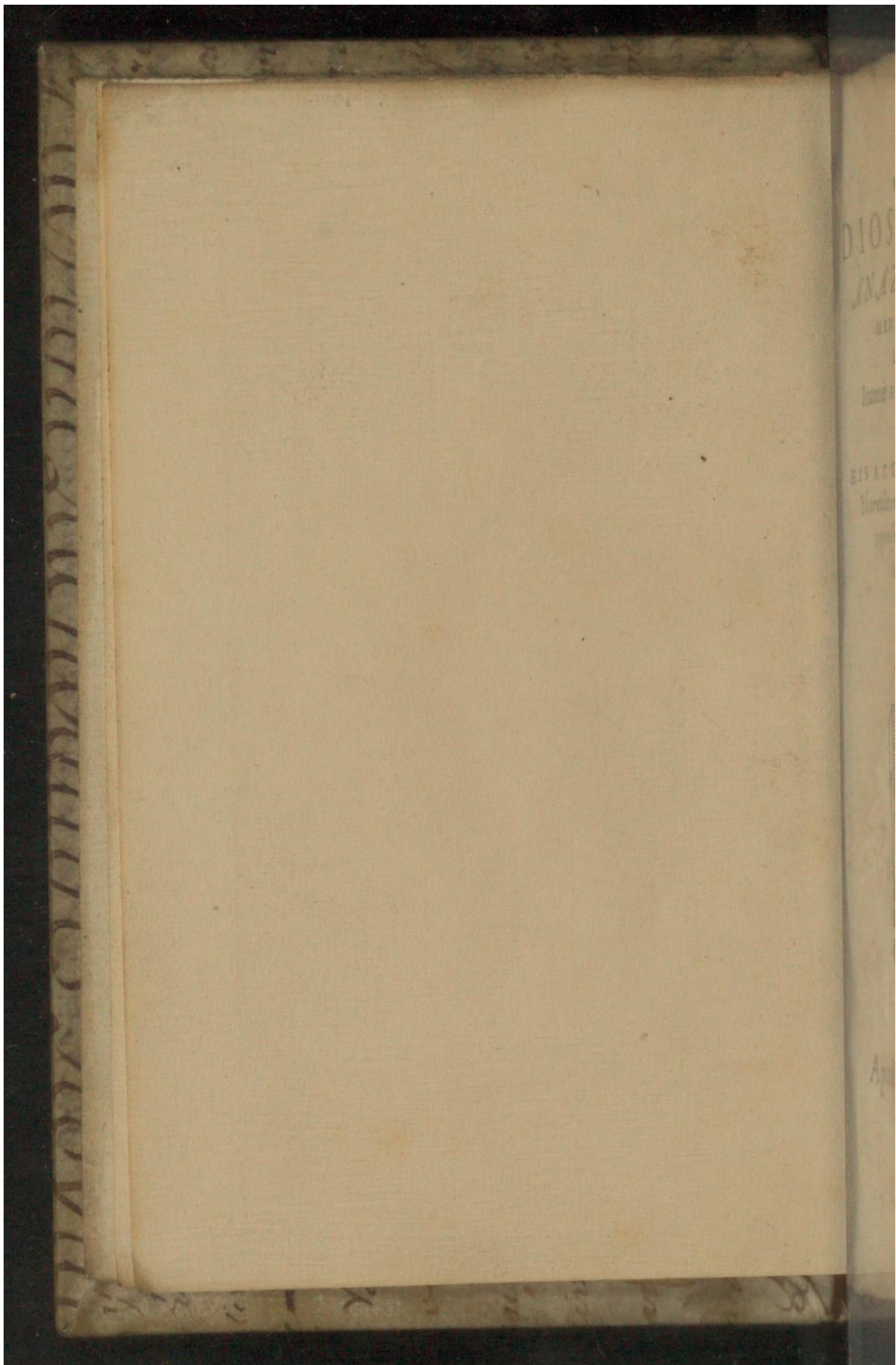

DIOSCORIDIS
I
MEDICA MATERIA

PEDANII

DIOSCORIDIS
ANAZARBEI, DE

MEDICA MATERIA

LIBRI SEX,

Ioanne RVELLIO Suessionensi

interprete.

HIS ACCESSIT, PRAETER

Pharmacorum simplicium catalogum,

copiosus omniũ fermè medela-

rum siue curationum

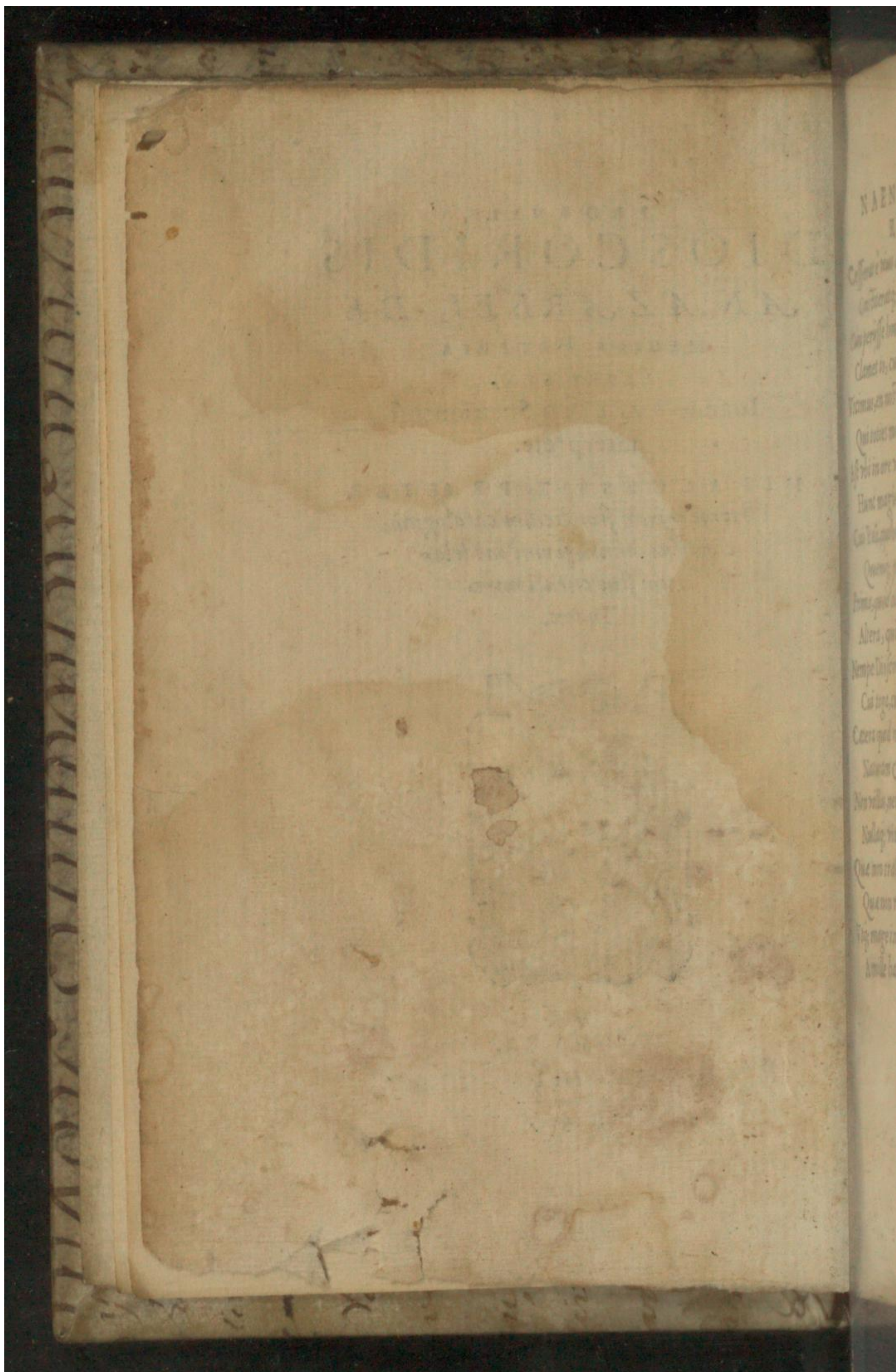
Index.

LVGDVNI,

Apud Ioannem Frellonium,

1547

NAENIA IN OBITV RVELLII.

Cesserat è viuis ad celsa Ruellius astra,
Constiteratq; alti clarus in arce patris:
Cùm perijsse hominē rata Mors, ait, Ecce triūphe
Clamet io, cuicui victima grata cadit.
Vicimus, en nostras toties qui eluserat artes,
Qui toties mortem vicerat, interijt.
Ast vbi in ore virûm versari auditq; videtq;,
Hunc magis atq; magis viuere, victa fremit.
Cui Pæā, quibus ortus erat mihi redditur astris,
Quemq; putas victum, bina trophæa refert.
Prima, quòd olim animas mille atro depulit orco:
Altera, quòd moriens nunc quoq; mille rapit:
Nempe Dioscoride Romana per oppida ducto,
Cui toga, cui potior lingua Latina, sua est.
Cætera quid memorem victuri scripta laboris,
Naturam & stirpes, pharmacaq; omne genus?
Non villas, nec equos, nec curam diuitis agri,
Nullaq; vitæ hominis commoda præterijt,
Quæ non tractarit, sapientibus edita Grajs,
Quæ non reddiderit, vel meliora suis.
Vtq; mage inuideas, dicam amplius, edidit annis
A mille haud quisquam tanti opus ingenij.

EPITAPHIVM
Ioannis Ruellij, Dionysio Corronio authore.

Hic situs est, in quo viguit medicina, Ruellus:
In quo naturæ notitia, atque poli.
In quo prima fuit dos, Graiûm vertere scripta
In Latium, ac Latio scribere digna Ioue.
Olim erat affinis, nunc est conuiua deorum,
Præmiáque illa sui grata laboris habet.

PEDANII

DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE Medicinali materia, libri primi præfatio, Ioanne RVELLIO Sueßionensi interprete.

Vanquam, amicißime Aree, complures non veterum modò, sed recentiorum quoque, de medicamentorum compositione, viribus, atque probatione commentati sunt: nobis tamen nec vanum, nec à ratione abhorrētem impetum animi ad hoc opus incesisse, tibi ostendere tentabimus: quòd eorum nonnulli absolutum nihil ediderunt, alij quàm plurima, quæ auditu percunctando didicerant, scriptis tradiderunt. Siquidem Bithynus Iolas & Heraclides Tarentinus, omissa prorsus herbarum tractatione, rem sanè quàm paucis perstrinxerunt. Neque verò omnes illi de metallicis quicquā rebus aut odoramentis memoriæ prodiderunt. Crateuas autem herbarius, & Andreas medicus, qui cæteris diligentius hac in parte versati videntur, radices multas apprimè vtileis, herbásque haud quaquam adnotatas, reliquerunt. Veruntam-

men priscorum subscribere oportet sentētijs: quos, etsi pauca ipsis referantur accepta, magnam tamen impendisse diligentiam constat. Iunioribus minus assentiendum: è quibus Iulius Bassus, & Niceratus, & Petronius Niger, & Diodotus, Asclepiadæ omnes, medicinalem materiam vernaculam cognitámque vulgò, dignam censuerunt, quæ ab ipsis literis exactè mandaretur: & vt medicamentorum vires probationésque cursim complexi, sic nullo experimento eorum effectus colligentes, inani verò reddendarum causarum studio verba fundentes, alia pro alijs scriptitando, rem in acervum congeriémque controversiarum extulerunt. Siquidem, qui inter eos egregius habetur Niger, euphorbium, nascentis in Italia, chamæleæ succum esse contendit: androsæmonq; eādem herbam cum hyperico esse. quinetiam aloen in Iudæa fossilem nasci, & pleraque his similia exponit, reclamante euidentia, quæ prorsus veritati refragantur. Quibus coniectura colligi potest, ea non oculata fide, sed narratione potius ab alijs accepisse. In ordine ijdem ipsi aberrarunt, partim eorum discrepanteis nullaq; cognatione coniunctas vireis collidentes: partim per elementa literarū scripta in ordinem digerentes, quò facilius memoriæ mandarentur, genera & eorum effectus à sua cognatione disiungentes. Nos verò ab iuuentute, vt ita dicam, iuuenta, iugi desiderio cognoscendæ materiæ allecti,

Dioscoridis cognoscendorum simplicium studium.

permul

permultis regionibus peragratis (nec enim nescis nos militarem vitam exegisse) tuo hortatu commentationem in sex libros contulimus: quod opus tibi dicamus, Aree, animi gratitudine obsequentes, ob eum, quo nos prosequeris, affectum. Etenim natura cùm in omneis eruditione excultos, tum verò in eos quibus cum tibi eiusdem artis necessitudo intercedit, pronus ad amicitiam esse soles: in nos etiam aliquantò peculiarius. Enimuero non parum præbet tuæ probitatis argumentum, optimi viri Licinij Bassi singularis erga te amicitia: quam vnà nobiscum degentes nouimus, cùm mutuam inter vos beneuolentiam æmulatione dignam intueremur. Admonitum autem te velim, eósque, qui in hosce commentarios incident, ne in verbis facultatem nostram æstimetis, sed potius adhibitam rebus cum peritia curam. Etenim plurima visu ipsi exactissimè cognouimus: quædam etiam ex ea, de qua inter omnes conuenit, historia, percunctationéque rerũ apud singulos vernacularum diligenter accepimus. Dabimus igitur operã, vt differenti ab alijs ordine tradito, genera medicinarum viréſque describantur. Quòd autem necessaria sit medicamentorum ratio, nemo est fermè qui ignoret: quòd ea & toti arti coniuncta sit, vniuersisq; eius partibus efficax administret auxilium. Quare per medicamentorum compositiones atque misturas, & facta in morbis pericula extendi, & incre-

mentum capessere potest, quàm plurimum conferente singulorum medicaminũ cognitione. Quinetiam vernaculam familiaremq; materiam complectemur, vt perfecta sit quæ à nobis relinquetur doctrina. Verùm in primis curã impendere oportet, vt suis temporibus singula & demetantur & recondantur. certè pro horum ratione aut valent viribus, aut euanido nullóque munere funguntur. Serena igitur cœli constitutione demetenda sunt. Magni siquidem refert inter colligendum, si vel squalores vel imbres infesti sint: quemadmodum si loca, in quibus prodeunt, cliuosa, & ventis exposita sint & perflata, frigidáque & aquis carentia: in his enim locis vires eorum longè validiores intelliguntur. Contrà, quæ in campestribus, riguis, & opacis, cæterisq; locis à vento silentibus enascuntur, plerunque degenerant, & minus viribus valent: multoq; magis, si non suo tempore nec opportunè colligantur, aut si per imbecillitatem intabuerint. Neque ignorandum, sæpe pro peculiari loci natura, aut anni clementia, maturius aut serius adolescere. Nonnulla propria vi, hyeme florent, & folia pariunt: quædam bis anno florifera. Quare cui in animo est horum peritiam assequi, necesse est eum prima germinatione solo emergentibus, adultis & senescentibus adesse. Nam qui pullulanti herbæ duntaxat adstiterit, adultam cognoscere non potest: neque qui adultam tantùm inspexerit, nuper erumpentem

Plantæ, vt exactè cognoscãtur, omni tempore inspiciendæ.

nos

noſcet. Quo fit, vt propter mutatam foliorum faciem, caulium proceritates, florum ſeminisq; magnitudinem, & id genus alias peculiares notas, nonnulli, qui olim has rerum varietates nō perſpexerunt, magno in errore verſentur. Quæ cauſa etiam nonnullis ſcriptoribus impoſuit, qui herbas quaſdam, verbi gratia, gramen, quinquefolium, & tuſſilaginem emittere florem, fructum & caulem negant. Ergo qui ſæpius ad viſendas herbas & earum natales ſe contulerit, earum cognitionem maximè conſequetur. Scire etiamnum conuenit, ſola ex herbaceis medicaminibus veratri genera, nigrum, inquam, & candidum multis edurare annis: reliqua à trimatu inutilia. Quæ verò fruticoſa ſunt, ſicut ſtœchas, trixago, polium, abrotonum, ſeriphum, abſynthium, hyſſopum, & alia id genus ſemine prægnantia demetantur. flores quoque antea, quàm ſponte ſua decidant. fructus autem, vt maturi decerpantur neceſſe eſt: & ſemina, vbi ſiccari cœperint, priuſquam defluant. Herbarum ſuccus & foliorum elici debet, germinantibus tum primum cauliculis. Lac & lacrymæ excipiantur, inciſo per ſummum adoleſcentiæ vigorem caule. Radices, & linquamenta, corticéſve vt recondantur, eximere conuenit cùm herbæ ſuis folijs exuuntur. Siccantur etiam expurgatæ inibi, locis aſperginem non redolentibus: ſed quæ luto aut puluere ſunt obſitæ, aqua elui debent. Flores & omnia quæ iucundum

odorem efflant, arculis tiliaceis, nullo ſitu obductis, reponantur. Nonnũquam charta aut folijs ſemina, vt perennent, aptè inuoluuntur. Liquidis medicaminibus denſior materia, argentea, vitrea aut cornea conuenit. Fictilis etiam, ſi modò rara non ſit, accommodatur: & lignea, præſertim è buxo: ſed ænea vaſa ocularijs medicamentis liquidiſq́ue, & omnibus ijs, quæ aceto, pice liquida, aut cedria componuntur. Adipem autem & medullas ſtagneis vaſis recondi conuenit.

Iris. CAP. I.

RIS à cœleſtis arcus ſimilitudine nomen accepit. Folia fert gladioli, ſed maiora, latiora, & pinguiora. Flores in caule æqualibus inter ſe ſpatijs diſtant, incurui, varij: ſiquidem candidi, pallentes, * lutei, purpurei, aut cœrulei conſpiciuntur: qua diuerſi coloris ſpecie, quædam cœleſtis arcus imago repræſentari videtur. Radices ſubiacent geniculatæ, *duræ, odoratæ: quæ fruſtatim diſſectæ, in vmbra ſiccantur, & traiectæ lino reconduntur. Melior eſt Illyrica, & Macedonica: & inter has laudatiſſima, quæ pumila ferè & denſa conſtat radice, frangenti contumax, ſubrufo colore, *guſtu amaro, odore perquàm ſyncero, ita vt nullum prorſus ſitum redoleat: quæ dum tunditur, ſternutamenta mouet. Secundum locum habet

* μήλινα, non μέλανα.
* στερεαὶ, id eſt, ſolidæ.
* Τῇ γεύσει πυρωτέρα, id eſt, guſtu feruentiore.

bet Africana, candicans gustuq́; amara. Teredines in vetustate sentiunt, tunc tamen odoratiores reddi solent. Vis omnibus excalfactoria, extenuãs, contra tussim efficax: humorum qui ægrè reijciuntur crassitiem digerunt, bilem crassamq́; pituitam ex hydromelite drachmis septem epotæ purgant, somnum conciliant, lacrymas ciunt, torminibus medentur. Eædem potæ ex aceto auxiliantur serpentium ictibus, lienosis, conuulsis, perfrictionibus, horroribus, & quibus genitura effluit: menses ex vino potæ pellunt. Decoctum earum, fœminarum fotibus vtiliter imponitur, ad emolliendos locos, laxãdaq́; in eis venarum spiracula: ischiadicis infunditur, fistulas, ac sinus carne explet. Radices ex melle glandis modo subditæ, partus extrahunt: quinetiam coctæ & illitæ, strumas, veteresq́; duritias emolliunt. Siccæ quoq; vlcera replent, & cum melle purgant: nudata ossa corpore operiunt: doloribus capitis, cum aceto & rosaceo magna vtilitate illinuntur. Admotæ cum albo veratro, & duabus mellis partibus, lentigines & vitia cutis in facie à sole contracta emaculat: pessis, malagmatis, & acopis inseruntur. In vniuersum, magni ad omnia vsus.

ANNOTATIO.

Censetur Galanga officinarum. Nec enim Acori genuinam aut faciem aut naturã obtinet, quam vulgus herbariorum hoc nomine solet indicare.

Aco

Acorum. CAP. II.

ACorum folia iridis habet, angustiora tamẽ: radices non dißimiles, complicatas, non in rectum sed obliquum actas, & summo cæspite sparsas, geniculis interceptas, albicantes, gustu acres, odore non ingratas. Optimum est densum, candidum, plenum, carie non exesum, odoratum, cuiusmodi Colchidicum & Galaticum, quod aspletion dicunt. Radici vis calfactoria. Decoctum potu vrinam cit: prodest lateris doloribus, & iocineris atque thoracis: item torminibus, vulsis, ruptis: lienem absumit, vrinæ stillicidio & serpentum ictibus auxiliatur, insidentibus ad mulie-bres affectus iridis modo vtiliter imponitur, oculorum caligines succo discutit, antidotis radix magno vsu commiscetur.

Meum. CAP. III.

MEon, quod Athamanticum vocant, in Macedonia & Hispania plurimum gignitur, *anetho folijs & caule simile, sed eo craßius. binûm fermè cubitorum altitudine attollitur, sparsis in obliquum rectumq; radicibus, longis, tenuibus, odoratis, linguam excalfacientibus. Quæ feruefactæ ex aqua, vel tritæ citra coctionem, præclusorum renũ vesicæq; farctæ vitia potu leniunt, vrinæ difficultati medentur, stomachi inflationes discutiunt. Torminibus, affectæ vuluæ, articulorum doloribus, atque fluxionibus pectoris, tritæ cum melle in eclegmate auxiliantur, sanguinem per

* Plinius aniso habet: ac sic etiã Marcello in cõmẽt. teste, Græci quidam venustißimi codices. quæ diuersitas facit, vt qualis herba sit Meon, non facilè quis coniecerit.

per menstrua pellunt, desectionibus feruefactæ: infantibus autem illitæ imo ventri, vrinas mouent: quòd si plus quàm deceat ex his bibatur, caput dolore afficiunt.

Cypirus. CAP. IIII.

CYpirus, quem aliqui erysisceptrum, vt aspalathum appellant, folia fert porraceis proxima, sed longiora & exiliora: caulem odorati iunci, cubitalem aut maiorem, angulosum, in cuius cacumine minuta folia cum semine exoriuntur: radices, quarum in medicina est vsus, cohærentes inter se, oleis oblongis similes, aut rotundæ, nigro colore, suaui odore, amaro gustu. In lacunosis, palustribus & cultis enascitur. Optima est grauißima, densa, fractu contumax, plena & aspera, odoris cum quadam acrimonia iucundi, qualis est Cilicia, Syriaca, & quæ à Cycladibus insulis petitur. Huic calida vis inest. Venarum spiracula laxat, vrinam ciet, ad calculos aquamq; subter cutem vtilißimè bibitur, aduersus scorpionum ictus remedio est, perfrictionibus vuluæ & præclusionibus fotu prodest, pellit menses. Contra vlcera oris etiam si depascant vorentq;, farina eius efficax est. Malagmatis calfacientibus, & vnguentorum spissamentis bene adijci solet. Aliud cypiri genus tradunt in India nasci, gingiberis effigie, quod manducatum croci vim reddit, gustu amaro sentitur, & illitum præsentem psilothri vim exhibet.

Cardamomum. CAP. V.

CArdamomum optimum est, quod ex Comagene, Armenia, Bosphoroq; deuehitur: in India quoque, & Arabia prouenit. Eligi debet plenum, frangenti contumax, occlusum, farctúmque (quod enim huiusmodi non est, exoletum iudicatur) & gustu acre, subamarum, & odore caput tentans. Excalfactoriam vim habet, potúmque ex aqua facit ad comitiales, ischiadicos, tusses, neruorum resolutionem. Item ad rupta, vulsa, tormina: latas ventris tineas excutit. Ex vino autem potum, renibus, difficultati vrinæ, à scorpione ictis, neque non omnibus venenum vibrantibus, auxilio est. Cum cortice radicis lauri epota drachma calculos cōminuit, partus suffitu enecat, scabiem ex aceto illitum adimit. Et ad vnguentorum spissamenta additur.

Nardum. CAP. VI.

DVo nardi genera: vnum Indicum, alterum Syriacum appellatur, non quòd in Syria proueniat, sed quòd montis, in quo oritur, pars vna ad Syrios, pars altera ad Indos flectitur. Ex hoc Syriaci genere præcipuum est recens & leue, largam gerens comam, flauum colore, perquàm odoratum, ac cyperum redolens, breui spica, amaro sapore, linguam siccante, quod diu in sua odoris gratia permaneat. Ex Indicis autem nardum quoddam Gangitis vocatur, à fluuio Gange, apud quem enascitur, montem præterfluēte: quod

gen

genus ob multam loci, in quo prodit, vliginem, viribus infirmius est, atque procerius adolescit, plures ferens spicas ab vnica radice comosas, vnáque conuolutas, ac grauiter olentes. Montanum autem odoratius, spica breui ac mutila, odore cypero vicino, cæteras habens Syriaci dotes. Est & genus quoddam, cui Sampharitico nomen locus indidit, frutice breui, in magnas se spargens spicas, candidiore interim medio caule, hircorum virus supra modum redolente: quod improbatur. Madefactum vendi solet: quod vitium ex eo deprehenditur, quòd candida sit spica, & squalida, * nulloq; * puluere obsita. Adulteratur stilbio cum aqua, aut palmeo vino, inspissationis ponderisq; causa inspirato. Intueri autem oportet si lutum radicibus insideat, & incerniculo puluerem excutere, eluendis manibus vtilem. Vim habent excalfactoriam, & exiccantem. Vrinam mouent, aluum potu sistunt, vuluæ profluuia, saniémque apposita supprimunt. Nauseæ ex aqua frigida auxiliantur, & stomachi rosionibus, inflationi, iocineri, regio morbo, renum vitijs. Aquæ autem incoctæ fotu ad insessum, vuluæ inflammationibus medētur: ad glabras oculorum genas valent: siquidem eas ad densiorem pilum reducunt. perfusis humore corporibus inspargantur. Miscentur antidotis, & in fictili nouo non picato ad ocularia medicamenta reconduntur, trita in farinam, & cum vino in pastillos coacta.

* καὶ μὴ ἔχειν τὸν χνοῦν, id est, & quod natiua careat lanugine.

Nard

Nardum Celticum. CAP. VII.

CElticum nardum naſcitur in Liguriæ Alpibus, ſaliunca patrio nomine appellatum, prouenitque in Iſtria. Exiguè fruticat, & cum radicibus in manuales faſciculos componitur. Folia habet oblonga, colore in flauum languido, florem luteum. Cauliculorum & radicum duntaxat vſus eſt, & odoris ſuauitas: vnde pridie faſciculos aqua abluere expedit, & exempta terra pauito ſolo atque humenti ſubiecta charta reponere, poſtridie repurgare. ſiquidem vtile, cum aceroſo, alienóque propter humoris vim, non excutitur. Adulteratur impoſita herba ſimili, quæ hirculus vocatur, ab odoris grauitate. ſed facilis cognitio: nanq; herba candidior eſt, ſine cauliculo, minoribus folijs, radice neque amara, neque odorata, vti verum nardum eſt. Itaque radices, atque cauliculi, abiectis folijs triti ſecernuntur, vino excipiuntur, digeruntúrque in paſtillos, & ita fictili nouo diligenter operto, aſſeruari debent. Laudatur maximè recens, iucundi odoris, radice numeroſa cohærens, plenum, nec fragile. Ad eadem, quæ Syriacum pollet: ſed vehementius vrinam cit, & ſtomacho vtilius eſt. Inflammationibus iocineris, & felle ſuffuſis auxiliatur. Contra ſtomachi inflationes, cum abſynthij decocto bibitur: item aduerſus lienem, renum & veſicæ vitia, & venenatos ictus, ex vino. Additur in malagmata, potiones, & calfacientia vnguenta.

Mon-

Montanum nardum. CAP. VIII.

MOntanum nardum, quod ab aliquibus thylacitis, & niris appellatur, in Cilicia, & Syria naſcitur, ſurculo & folijs eryngio ſimilibus, minoribus, minimè tamen ſpinoſis, aſperiſq;. Radicibus binis nititur, aut pluribus, nigris, odoratis, ceu haſtulæ regiæ, ſed longè gracilioribus, & longè minoribus. Neque caulem, neque fructum, neque florem profert. Ad eadem, ad quæ Celticum, efficax.

ANNOTATIO.

*Minoribus.] Fuchſius in opere de Stirp. maioribus legendum ſuſpicatur. Plinius, qui hinc omnia mutuatus eſt, mollioribus habet quod ſanè vtrunque herbæ, quàm aptiſsimè quadrat.

*Cytino hyoſcyami.] Id eſt, flori hyoſcyami, qui veri cytini, quem domeſticæ punicæ florem eſſe nouimus, aliquam exprimit effigiem, vt in eius deſcriptione author eſt Dioſcorides.

Aſarum. CAP. IX.

*ASarum, quod & ipſum aliqui ſyluestre nardum appellant, hederæ folijs *minoribus multò, rotundioribusq;, floribus* cytino hyoſcyami ſimilibus, purpureis, inter folia proximè radicem emicantibus, odoratis, in quibus ſemen acinoſum. [Cauliculos habet anguloſos, aſperos, & molles] radices numeroſas, geniculatas, te-* Deeſt in Græco.

nues, obliquas, gramini non dißimiles, longè tamen graciliores: odoratas, excalfacientes, & quæ linguam vehementer mordent. Excalfactoriam vim habet: vrinam cit, hydropicis & vetusto coxendicum dolori prodest. Radices senis drachmis ex aqua mulsa potæ, menses trahiut, & veratri albi modo purgant. In vnguenta additur. Vmbrosis montibus prouenit, sed plurimum in Ponto, Phrygia, Illyrico, & Italiæ Iustiniensi agro.

ANNOTATIO.

* Maioribus] Rectius fortè minoribus legas, vt Ruellius quoque monuit. Flores siquidem Valerianæ nunc dictæ, quam Phu esse omnes ferè suspicantur, Narcissum effigie expreßißimè quidem referunt, eo tamen longè sunt minores: ni fortè soli diuersitati id imputandum censeas.

Phu. CAP. X.

* Hipposelini.

PHu, quod & aliqui syluestre nardum appellant, nascitur in Ponto, folio *olusatri, aut elaphobosci, caule cubitali, aut altiore, læui, cauo, molli, in purpuram vergente, geniculis intercepto, floribus narcisso proximis, *maioribus, tenerioribus, & ex albicante purpureis: radice superius ad digiti minoris craßitudinem, ex obliquo villosa in nigri veratri aut iunci odorati modum: capillamentis inuicem contextis, flauescentibus, odoratis, cum quadam odoris grauitate nardum

æmu-

æmulantibus. Excalfacit, vrinam mouet, si sicca potui detur. Decoctum eadem præstare potest. ad lateris etiam dolorem efficax, menses cit, antidotis inseritur. Adulteratur radice rusci ammista: sed maleficium deprehenditur quoniam hæc dura est, & frangenti contumax, sine vlla odoris gratia.

Malabathrum. CAP. XI.

MAlabathrum arbitrantur aliqui esse Indici nardi folium, falsi quadam odoris cognatione: permulta enim nardum olent, quemadmodum phu, asarum, niris. secus autem res se habet. Nanque malabathrum folium sui generis est, quod Indicæ gignunt paludes, lentis palustris modo innatans aquis, sine radice. Id collectum statim lino transsuitur, & siccatum reconditur. Tradunt siccatis æstiuo feruore aquis, humum aridis fruticibus vri: quod vbi non euenerit, ne amplius quidem renasci. Laudatur recens, ex candido nigricans, integrum, nec fragile, odore caput feriens, quod diu in sua vi odore permaneat, & nardum sapore imitetur, nullo salis gustu. Infirmum verò & minutim contusum, præsertim si cariosum virus olet, vitiosum est. Easdem nardo sortitur vires, sed efficacius omnia præstat. Vrinam vehementius ciet, ac stomacho magis prodest malabathri vis. Lippitudinibus, inflammationibusq; tritum & in vino feruefactum commodè illinitur: subditum linguæ, oris halitum & suauitatem commendat. Vestium quoque odorem interpositum

seruat, & ab erosione tuetur.

ANNOTATIO.

Officinis falsò Cinnamomum hodie dicitur. Est enim earum Casia, non quam hic Dioscorides, cui, sicut & aliis veteribus, fuit incognita, sed Actuarius libro de Composit. medic. depinxit.

Casia. CAP. XII.

*CAsia, cuius complura sunt genera, iuxta odoriferam Arabiam gignitur, crassi corticis sarmento, folijs piperis. Eligenda est fuluescens, pulchri coloris, coralli æmula, perquàm angusta, longa, crassa, & fistulosa, gustu mordens & *cum aliquanto feruore adstringens, aromatica, vinoso odore, cuiusmodi est, quæ ab incolis, achy appellatur, ab Alexādriæ negotiatoribus, daphnitis. Huic præfertur crassa, purpurea, & nigricans, Zigir cognomine, quæ rosam odore imitatur, præcipui in medicina vsus. Secundum locum tenet antedicta. Tertia, cui Museletico blasto, id est germini, cognomen est. Reliquæ viles, & quæ *aphemum dicitur, nigra, insuauis, cortice tenui, ac rimoso: & quæ darca, & citto vocitatur barbaro nomine. Similior huic est pseudocasia, quàm vt explicari possit, quæ gustu coarguitur, cùm nec acris, nec odorata sit, hærentemq; medullæ corticem habeat. Inuenitur etiam lata quædam fistula, mollis, leuis, surculosa, quæ antedictæ præfertur. Damnatur candicans, sca*

**μετὰ πολλῆς .i. cum multo.*

**Græcus asyphemon*

ſcabra, hircinum virus redolens, & quæ tenui fiſtula, & ſcabra cute ſit. Vim obtinet calfaciendi, vrinam ciendi, ſiccandi, & leniter adſtringendi. Conuenit ad medicamenta oculorum, quæ præſtandæ claritatis gratia concinnantur, & ad malagmata. Lentigines tollit cum melle illita, menſes trahit, contra viperarum ictus pota auxiliatur, aduerſus inteſtinas inflammationes omnes & renum vitia, pota proficit. Fœminis in ſolio deſidentibus, aut ſuffimentis, prodeſt ad dilatationem vuluæ. Ea duplo pondere medicamentis miſta, cinnamomi vicem ſupplet, ſi ipſum deſit: nam eoſdem effectus præbet, ad plurima perquàm vtilis.

Cinnamomum. CAP. XIII.

Cinnamomi genera plura, patrium ſibi nomen vendicantia. Præfertur tamen Moſyliticum, quòd caſſiæ, cui Moſyliti nomen eſt, aliquam referat effigiem. Sed in eo genere recens, nigrum, ex vinoſo in cinereum vergens, læue, tenuibus ramulis, ac frequentibus nodis cinctum, perquàm iucundè olens, Optimi ferè indicium, iucundi odoris proprietate conſtat. Inuenitur enim cũ optimo, eóque quod peculiare eſt, odor rutæ aut cardamomo proximus. Inſuper acre, mordens, & cum calfactione quadantenus ſalſum, quod non citò confricanti aſperum, aut frianti lanuginoſum, læuibus tamen internodijs appareat. Si certior fieri voles, vellito ab radice ſurculum. facilis eſt huiuſcemodi probatio: nanque fragmenta miſcel-

lanea quædam esse videntur. Quæ autem melius spirant, suo halitu cùm nares primum consuluntur, olfactum explentia, deterioris dignotionem impediunt. Est etiam montanum, crassum, pumilum, fuluescens admodum. Tertium à Mosylitico, perquàm suauiter olet, nigrum, fruticosum, paucis intercedentibus geniculis. Quartum, fungosum, candicans, aspectu tuberosum, vile, ac friabile, magnam habens radicem, quæ cassiam planè repræsentat. Quintum genus, odore nares feriens, subrufum & cortice fuluæ cassiæ simile, tangenti firmum, minus neruosum, densa radice firmatum. Iis quæ thuris, cassiæ, myrti, aut amomi odorem spirant, minus suauitatis inest. Deligito scabrum, album, rugosum: at læue, & lignosum circa radicem, vt inutile reycito. Est etiamnum simile aliud, cui pseudocinnamomo cognomen est, vile, inualidi odoris, solutarumq; virium. Vocatur etiam zingiber, cùm tamen sit xylocinnamomum, præbens quandam cinnamomi faciem. Est autem lignosum cinnamomum, sarmenta longa robustáque ferens, odore longè cinnamomo inferiore. Sunt qui xylocinnamomum, à cinnamomo genere differre dicant, quòd à natura eius abhorreat. Cinnamomum omne excalfacit, emollit, & concoquit, vrinam ciet: tam menses, quàm partus potum aut ex myrrha impositum pellit, contra bestias, quæ virus eiaculantur, venenáq; conuenit: caliginem pupillis oculorum obuersantem discut

discutit, crassitiem extenuat, lentigines, & vitia cutis in facie ex melle illitum detergit: contra tusses, defluxiones, aquam subter cutem fusam, renum vitia, & vrinæ difficultatem efficax est, vnguentis pretiosis inseri solet: & in summa, magni ad omnia vsus. Tritum vino excipitur, vmbraq; siccatum, quò diutius eduret, reconditur.

[Est & quoddam cinnamomum, quod aliqui pseudocinnamomum appellant, perquàm denso atque crasso sarmento, longè tamen inualidius cinnamomo, & odore, & gustu.] Desunt in Græco.

Amomum. CAP. XIIII.

AMomum exiguè fruticat, ex ligno se conuoluens in racemi modum, flore, ceu candidæ violæ, paruo: folijs * vitis albæ similibus. Laudatur quàm maximè Armeniacum, * fuluo auri colore, ligno subrufo, valde odorato. Medicum, quoniam in campestribus, & aquosis enascitur, infirmius esse constat. Est autem magnum, subuiride, tactu tenerum, frutice venoso, odore origani. Ponticum verò subrufum, paruum, fragile, racemosum, fructu turgens, & odore nares feriens. Deligito recens, candidum vel subrubrum, quod nec adstrictum cohæreat, nec conuoluatur, sed solutum diffundatur: seminis plenum, vuis paruis simile, graue, valde odoratum, modò cariem non contraxerit, acre, gustu mordens, simplici colore non euariante. Vim habet calfaciendi, adstringendi, exiccandi. Somnum al-

* bryoniæ.
* χρυσίζον τῇ χρόᾳ, id est, colore aurum imitans.

licit, & illitum fronti, doloris sensum aufert, inflammationes, & meliceridas concoquit, discutitq;: iuuat quos scorpius percußit, ex ocimo illitum, & podagricis confert, inflammationes oculorum, viscerúmque lenit ex vua passa, ad vuluarum vitia in pessus, aut insessionibus vtile est. Decoctum iocineri, renibus, podagræ, potu conuenit. Antidotis immiscetur, & pretiosissimis vnguentis. Adulteratur amomum herba simili, quæ amomis vocatur, sed sine odore, sine fructu. Nascitur in Armenia flore origani. Quare in huiuscemodi probationibus fragmenta fugienda sunt: eligenda autem, quæ ab vna radice integros surculos emittunt.

Costus. CAP. XV.

PRæcellit Arabicus, candidus, leuis, eximia odoris suauitate. Secundum locum sibi vendicat Indicus, leuis, vber, vt ferula niger. Tertius est Syriacus, grauis, colore buxeus, & odore feriens. Optimus est recens, albus, abundè plenus, densus, aridus, à teredinibus non erosus, sine graueolentia, gustu calidus ac mordens. Vis ei excalfactoria, vrinã ciet, menses pellit, vitijs, quæ vuluam malè habent, tam impositu quàm fotu & suffitu auxiliatur. Contra viperarum morsus sextantem bibere prodest: item aduersus pectoris dolores, conuulsa, inflationesq;, ex vino & absynthio: venerem ex mulso stimulat, latas ventris tineas ex aqua pellit, horroribus ex oleo, ante fe-

brium

rium acceßiones, & neruorum resolutionibus
blinitur: vitia cutis in facie, cum aqua vel melle
llitus emẽdat. Additur in antidota & malagma-
ta. Sunt qui admistis heleny comageni præduris
radicibus, adulterent, quod deprehensu facile est:
siquidem neq; gustu feruet helenium, neque vali-
dum odorem vibrat, vt caput tentare poßit.

Odoratus iuncus. CAP. XVI.

ODoratus iuncus, in Africa & Arabia na- Officinis
scitur. Laudatißimus ex Nabathea, proxi- squinantũ.
mus Arabicus, quem aliqui Babylonium cogno-
minant, aly teuchitin: peßimus ex Africa. Eligen
dus est rufus, recens, floribus refertus, tenuis, ru-
bentibus fragmentis, qui manibus confricando ro
sæ odorem emittit, igneæ mordacitatis ad linguã.
Floris, culmorum, radicisq; est vsus. Vim vrinæ
ciendæ habet, menses pellit, discutit inflationes,
caput aggrauat, modicè adstringit, comminuit,
excoquit, ac venarum spiracula laxat. Flos
eius in potu vtilis sanguinem reycientibus, dolo-
ribus stomachi, pulmonis, iocineris, & renum mi-
scetur antidotis. Radix adstringentior est, ideo fa-
stidys stomachi, hydropicis, conuulsis, drachma
vna cum pari pondere piperis, per dies aliquot da
tur. Decoctum vuluæ inflammationibus, ad desi-
dentium fotus, vtile est.

Calamus odoratus. CAP. XVII.

CAlamus odoratus in India nascitur: me-
lior est fuluus, dense geniculatus, & qui

assulose frangitur, plena araneorum fistula, albicans, lentus in mandendo, & adstringens, ac cum aliquanta acrimonia amarus. Vrinam potu ciet: quare cum graminis aut apij semine coctus, in aquæ subter cutem fusæ morbo, renum vitijs stillicidio vrinæ, ruptisq;, commodè bibitur: menses & potu & appositu pellit. tussi suffitu medetur per se, aut ex resina terebinthina, hausto per arundinem fumo: ad muliebres insessus decoquitur, & clysteribus imponitur. Suffitionibus, malagmatisq; odoris gratia commiscetur.

Balsamum. CAP. XVIII.

* Marcello locus hic suspectus.

Balsamum, arbor * albæ violæ, lycij, siue pyracanthæ magnitudine conspicitur. Folium rutæ proximum longe candidius, perpetuò virens: in Iudæa solùm quadam valle & Aegypto nascens, his differens modis: scabritia, proceritate, gracilitate. Quod igitur tenui & capillacea coma est, theristum vocant, quasi demessile: fortassis quoniam ob gracilitatem facilè demetatur. Aestiuis sub ortu Canis ardoribus, arbos vnguibus ferreis inciditur, manátque è plaga succus, quem Opobalsamum vocant: sed tam exiguo stillatu, vt annis singulis, ne plures quidem quàm seni septenive congij cogantur, inibiq; pondus duplo rependitur argento. Succi probatio est, vt sit recens, validi odoris, syncerus, non ad acorem vergens, dilui facilis, læuis, adstringens, ac modicè mordens gustu. Sed variè vitiatur, misto ab

aliq

quibus terebinthi, cypri, lentiſci, balani vn-
ento : item ſuſino, metopio, melle, aut Cypria
raliquida. quod maleficium facilè deprehen-
tur. Nanque merus in laneam veſtem fuſus,
que maculam facit, neque ſi eluatur notam re-
nquit : vitiatus autem inhæret, & lac inſtilla-
us coagulat, quod adulteratus non efficit. Quin-
tiã ſyncerus in aqua aut lacte celerrimè liqua-
ur, coloreq́; lacteſcit: vitiatus verò olei modo in-
atat, ſe conuoluens, aut in ſtellæ modũ diffundẽs.
yncerus ſeneſcens craſſeſcit, deteriorq́; redditur.
Hallucinãtur, qui aqua concretũ peſſum ire, et ad
ima ſidere arbitrantur, poſtea diſsipatũ ſuperna-
are. E ligni genere, quod xylobalſamum vocant,
probatur recens, ſarmento tenui, folium odoratũ,
quadámtenus opobalſamum ſpirans. Neceſſarius
etiam ſeminis erumpit vſus, quare eligatur fla-
uum, plenum, grande, ponderoſum, mordens gu-
ſtu, feruens in ore, modicè opobalſamum olens.
Adulteratur ſemine hyperico ſimili, quod à Petra
oppido defertur. Sed coarguitur magnitudine,
inanitate, virium ignauia, ſapore piperis. Effi-
caciſsima vis ineſt ſucco, & quàm maximè cal-
faciens: abſtergit quæ tenebras oculorum pupil-
lis offundunt, medetur perfrictionibus vuluæ cum
roſaceo cerato appoſitus: menſes quoque, ſecun-
das & partus extrahit, horrores illitu diſcutit,
vlcera ſordida expurgat & cruda concoquit, vri-
nam potu ciet, ægrè ſpirantibus prodeſt: datur

in

in lacte contra aconitum haustum, aut serpetium ictus: miscetur acopis, malagmatis, & antidotis. In summa, præcipua authoritas succo, secunda semini, minima ligno. Semen commodè potui datur doloribus lateris, pulmonum vitijs, tussi, ischiadicis, comitialibus, vertiginosis, orthopnoicis, vrinæ difficultati, torminibus ac serpentum morsibus: ad muliebres suffitus perquàm vtile est: vuluam aperit in desessionibus balnearum decoctum, & humorem euocat. Lignum easdem habet vires, aliquantò minores. Ex aqua potum cruditatibus, torminosis, vulsis, venenatorum ictibus opitulatur, vrinam cit, ad capitis vulnera cum sicca iri conuenit, squammas ossium extrahit, & ad vnguentorum spissamenta additur.

Aspalathus. CAP. XIX.

ASpalathus, alijs erysisceptron, frutex est *surculosus, multis spinis horrens, nascitur in Istro, Nisyro, Syria, & Rhodiorum insula: quo ad vnguentorum spissamenta pigmentarij vtuntur. Optimus est grauis, detracto cortice rubens, aut in purpuram vergens, densus, odoratus, gustatu amarus. Est & alterum genus candidum, lignosum, sine odore: quod deterius habetur. Vim calfaciendi cum adstrictione obtinet. vnde decoctum cum vino ad tetra oris vlcera colluenda conuenit, ad nomas genitalium, & sordida vlcera infunditur, subiectum in pesso, partum extrahit, aluum sistit eius decoctum: & sangui-

*ξυλώδης id est, lignosus.

nis

is reiectionem potu cohibet, vrinæ difficultatem inflationesq; discutit.

Muſcus. CAP. XX.

BRyon, id eſt muſcus, à quibuſdam ſplachnon appellatur: in cedro arbore, populo alba, & quercu inuenitur. Optimum eſt cedrinum, proximum populneum: in quo genere candidum & odoratius præſtat, nigricãs improbatur. Adſtringendi vim habet. Decoctum inſidentium vuluis vtile: vnguento balanino, oleisq; inſpiſſandi gratia inſeritur: thymiamatum, acoporumq; compoſitionibus conueniens.

Agallochum. CAP. XXI.

AGallochum, lignum eſt, quod ex India atq; Arabia deportatur, thuiæ ligno ſimile, maculatum, odoratum, guſtu adſtringens, cum quadam amaritudine, cute verius quàm cortice veſtitur, aliquantulum verſicolore. Manditur, aut decocto os colluitur, commendandi halitus gratia. Sudores arcet toto corpori inſparſum: pro thure ad ſuffimenta ſubſtituitur. Radix epota drachmæ vnius pondere, humida ſtomachi vitia, & imbecillitatẽ, feruoremq; mulcet: ſi lateris, iocinerisve dolor excruciat, ſi dyſenteriæ, aut tormina infeſtant, ex aqua bibere prodeſt.

Putatur lignum aloës officinarũ.

Narcaphthum. CAP. XXII.

NArcaphthum ex India defertur, corticoſum, ſimile ſycomori libro: quod iucũdi odoris gratia ſuffitur. Miſcetur thymiamatis com-

poſ

positis: constrictionibus vulvæ suffitu prodest.

Cancamum. CAP. XXIII.

Videtur quibusdam Lacca officinarum.

CAncamum Arabici ligni lacryma est, myrrhæ quodammodo similis, virosi gustus, quam ad suffimenta vsurpant. Vestes eo, addita styrace & myrrha, suffiuntur. Vim proditur obtinere extenuandi obesos, si ternûm obolorum pondere ex aqua, aut mulso aceto, plusculos dies ebibatur: lienosis datur, comitialibus, & suspiriosis: menses cum aqua mulsa pellit, oculorum cicatrices confestim emendat, vino madefactum medetur eorundem hebetudinibus, aduersus gingiuas humore prægnanteis, doloresq; dentium, nõ aliud efficacius.

Cyphi. CAP. XXIIII.

CYphi odorati suffimenti compositio est, dicata dijs, qua abundè Aegyptij sacerdotes vtuntur. In antidota misceri solet, suspiriosis datur in potu. Permultæ componendi rationes, quarum vna hæc est: Sumito cyperi dimidium sextarium, cum pari baccarum iuniperi adultæ modo: vuæ passæ pinguis, exemptis vinaceis, minas duodecim: resinæ repurgatæ minas quinque: calami & iunci odoratorum, & aspalathi, singulorum minam: myrrhæ duodecim: vini veteris sextarios nouem, cum duabus mellis minis: vuam passam detractis vinaceis tusam, cum vino & myrrha subigito: cætera tusa & cribrata adijcito, die vno humorem combibere sinito, dein mel coquito

um sibi glutinis asciscat craßitudinem, eliquatã
esinam accuratè permisceto cum reliquis diligen
er contritis, & in fictile vas recondito.

Crocum. CAP. XXV.

CRocum, optimum in medendi vsu Cory=ceum, recens, & boni coloris, paulum can=lidi gerens in capreolo, oblongum, omnibus suis partibus constans, non fragile, plenum à quo de=ractum est nihil, quod madefactum manus infi=it, nec situm redolet, aut cariem sentit, subacre: sin huius generis non est, aut vetus, aut humo=re perfusum creditur. Secundus locus datur Co=ryceo, è tractu Lyciæ contermino. Tertius Ly=cio, è monte Olympo. dein ex Aegibus Aetoliæ. Cyrenaicum & Centuripinum inter Sicilica o=mnia viribus infirmius est. Omnium natura ole=racea. Itali tamen ob succi copiam, & coloris ve=nustatem, tingendis mortarijs dicauerunt: qui=bus de causis magno venditur. Vtilißimum in medicina quod antè descripsimus. Adulteratur immisto crocomagmate tuso, atque etiam sapæ sublitu: contrita, quò pondus adijciatur, simul argenti spuma, aut plumbagine: sed maleficium declarat insidens puluis, præsertim si defrutum in odorando subolet. Thessalus ipsum tantùm o=doratum esse voluit. Alij exitiosum, tribus drachmis ex aqua potis. Proculdubio vim co=quendi, emolliendi, atque substringẽdi habet: vri nam cit, elegantem colorem præstat, qui ex passo
biber

biberint, crapulam non sentient: oculorum fluxiones illitum cum humano lacte, cohibet: additur in potiones, quæ interaneorum causa temperantur: ad vuluæ etiam sedisq; cataplasmata, vtiliter inditur: venerem stimulat, vergentes ad ignem sacrum imflammationes mulcet, auricularijs collectionibus vtile. Quò facilius conteratur, in calido fictili sole siccari oportet, celeriterq; versari. Vrinam mouet radix ex passo pota. Fit etiam *expreßis vnguenti crocini odoramentis, & in formas digestis, quod crocomagma vocãt.* Optimum *est odoratum, modicè myrrham olens, graue, nigrum, ligni expers, læue, subamarum, quod madefactum croci colorem reddit, gustatumq; vehementer dentes ac linguam inficit,* *multis durans annis, quale est quod à Syria defertur.* Habet suas vires ad delenda quæ caliginem oculis obuersant: vrinam cit, calfacit, concoquit, & emollit, vires croci proportione quadam tenus repræsentat, quandoquidem plurimam croci partem sibi crocomagma vendicat.*

* Rectius Marcellus aliquot horas permanente colore.

Vulgò Enula cãpana.

Helenium. CAP. XXVI.

* ἐν ὀρεινοῖς, καὶ σκίοις, id est, in montosis ac opacis.

HElenium folia habet verbasci angustioris folij, asperiora, oblonga, caulem quibusdam in locis non emittit, radicem subalbidam, interdum subrufam, odoratam, subacrem, vegetam, magnam, ex qua agnatæ propagines liliorũ aut arimodo seruntur. * Montibus in vmbrosis, siccoq; solo prouenit. Foditur æstate radix, particulatimq;

imq; diſſecta ſiccatur. Potum radicis decoctum menſes & vrinas ciet. ipſaq; in eclegmate ex melle prodeſt tuſsi, orthopnœæ, ruptis, conuulſis, inflationibus, & ſerpentium morſibus. In ſumma excalfaciens. Folia ex vino cocta vtiliter iſchiadicis illinuntur. Helenium ſtomacho vtile in paſſo conditum: ſiquidem ſalgamarij paululum ſiccatam radicem, mox decoctam, & frigida aqua madefactam, in ſapam conijciunt, & ad vſus recondunt. Trita potáque ad cruentas excreationes efficax eſt. Alterum helenij genus in Aegypto gigni Crateuas tradit: herba eſt cubitalibus ramulis, ſerpylli modo per humum repentibus, folijs lenticulæ circa ramos, ſed longioribus crebriſq;, radice pallida, digiti minoris craſsitudine, per ima tenui, ſupernè craſsiore, cortice nigro. Naſcitur in maritimis collibuſq;. Radix vna in vino epota, contra ſerpentium ictus auxiliatur.

Omphacinum oleum. CAP. XXVII.

OLeum, quod ex immaturis oliuis exprimitur, ad multos vſus rectè valentibus accommodatiſsimum: omphacinum id appellatur. Præſtat recens, odoratum, quod non mordeat. Tale vnguentorum compoſitionibus idoneum intelligitur. Stomacho vtile eſt, quòd adſtringat: gingiuas contrahit, dentes firmat, ſi contineatur in ore, ſudores cohibet, & quò vetuſtius ac pinguius, eò ad medicamenta aptius eſt. Et (vt reliqua in commune dicantur) omne oleum calfacit, emollit ven-

trem, à perfrictionibus corpus tuetur, ipsúmque promptius ad obeũda munera reddit, aluum emollit, vlcerantium venenorum vires permistum hebetat, contra venena datur, aßiduè potum redditúmque vomitionibus, soluit aluum heminæ mensura cum pari ptisanæ succo aut aqua potum, ad tormina calidum simul decocta ruta tribus sextarijs in potu datur, ventris animalia pellit, idẽ maximè ilei intestini morbo laborantibus infunditur. Vetus *magis calfacit & vehementiùs discutit, oculorum claritati sublitum confert. Si vetusti non sit occasio, in vase decoquitur ad mellis crassitudinem, vt vetustatem repræsentet.*

Oleum syluestris oliuæ.

CAP. XXVIII.

OLeum, quod syluestres oliuæ fundunt, vehementer adstringit, & ad sanorũ vsus secundum sibi locum vendicat. In doloribus capitis vtiliter pro rosaceo substituitur, sudores arcet, defluentes capillos inhibet, furfures, vlcera capitis manantia, scabiem, leprásque abstergit: tardius caustionem sentiũt, qui eo quotidie perunguntur. Candidum oleum *fit hoc modo: Album colore, nec anniculo vetustius, in nouum fictile oris patuli funditur, centum heminarum mensura, & sub solem media quaq; die concha refunditur: ex altoq; demittitur, vt aßidua deuolutione, ictuq; ægitatam respumet: octaua die fœnumgræcũ mundum quinquaginta denariorum põdere, calida aqua made-*

fact

ctum donec emollescat, in supradictũ oleum deij-
tur, ita ne extillet aqua: postea tedæ præpinguis
ceæ, assulatim cæsæ æquale pondus adijcitur, &
ansactis octo diebus, oleum concha mouetur. Vbi
ndorem contraxerit, in vas nouum vetere vino
fusum recondi debet, substratis fertulæ campa-
æ corollis drachmas vndecim pendentibus, cum
ari iridis pondere: sin minus, rursus Soli mandan
um, & idẽ munus obeundũ, vsq; dum inalbescat.

Sicyonium. CAP. XXIX.

SIcyonij componendi ratio hæc est: In lebetem
oris lati stanno inductum, funditur olei albi
uod crudæ oliuæ reddiderũt, congius vnus, aquæ
emicongius: leui id igne coquitur, leuiter mouen-
o: at vbi bis efferbuit, & subtracto igne refrixit,
natans oleum concha decapulatur, & adiecta
oua aqua conferuescit, & reliquis, vt diximus,
eractis reponitur. In Sicyoni[illegible] maximè fieri con-
ueuit, Sicyonij inde accepto cognomine. Calfacto-
iam ad quendam vsque modum vim habet. Febri
c neruorum vitijs prodest. fœminæ ad commen-
landum faciei nitorem eo vtuntur.

Strigmenta balneorum. CAP. XXX.

STrigmenta à balneis calfaciunt, molliunt, di-
scutiunt: ad sedis rimas & condylomata illi-
untur. Illa verò quæ ex palæstris puluerem sibi
ysciuerunt, in sordis speciem redacta, articulorum
odos imposita adiuuant: ischiadicis in fotus aut
malagmatis locum, calida commodè sufficiuntur.

Derasæ gymnasiorum parietibus simulacrisq; sordes, calfaciunt: tubercula, quæ ægrè ad coctionem perducuntur, dißipant: desquammatis & vlceribus senum prosunt.

Elæomeli. CAP. XXXI.

IN Palmyris Syriæ, quod elæomeli vocant, ex quodam caudice manat, oleum melle craßius, sapore dulci. Bilem, cruditatésque detrahit, sextario cum vna aquæ hemina dato. Sed qui sumpsere, torpescunt & viribus deficiuntur: quod minimè vereri oportet, verùm crebro excitare, ne veterno preßi somnos captent. Fit & oleum è pinguitudine surculorum oleæ: optimum vetus, crassum, pingue, non turbidum. Calfacit, priuatimq; caliginibus oculorum illinitur: lepras, neruorúmque dolores illitum emendat.

Cicinum oleum. CAP. XXXII.

CIcinum oleum hoc modo temperatur: Maturi ricini, qua voles quantitate, torrido sole flaccescunt, & vuarum more instrati tãtisper insolantur, dum vestiens cortex fractus decidat. Caro colligitur, & coniecta in pilam diligenter tunditur postea in lebetem stanno illito, qui aquã habeat, demittitur, subiectoq; igni feruescunt: & vbi insitum prorsus humorem reddiderunt, sublato ab igni vase, innatans oleum concha tollitur, & reconditur. Sed in Aegypto, vbi largior increbuit vsus, longè secus fieri solet. Nam repurgatos ricinos molæ mandant, & accuratè molitos per

ſportulam torculo exprimunt. Tum quidem ematuruerunt ricini, cũ continentibus orbiculis exuuntur. Ad pſoras, & vlcera capitis manantia valet: prodeſt ſedis inflammationibus, vuluis conuerſis atque præcluſis: item indecoris cicatricibus, & aurium doloribus: emplaſtra efficaciora reddit additum, potu aquam aluo extrahit, ventris animalia pellit.

Amygdalinum. CAP. XXXIII.

AMygdalinum oleum, quod aliqui metopium vocant, hoc fit modo: Semodius ex amaris nucibus repurgatis ſiccatisq́;, in pila ligneo piſtillo leniter tunditur in offas, aquæ, quæ ferbuerit, ſextarius adijcitur, & vbi dimidia hora humorem hauſerit, vehementius quàm antea tunditur, mox tabellis premitur, & quod digitis hæſit, concha excipitur. Preſſis nucibus rurſum hemina aquæ inſpergitur, & poſtquam ebiberint, idem opus proſequendum. Singulas heminas reddunt ſinguli modij. Contra vuluarum dolores, ſtrangulatus, conuerſiones, & eorundem locorum inflammationes efficax eſt: vitijs renum, calculoſis, difficili vrinæ, ſuſpirioſis, lienoſisq́; proficit: dolores capitis, grauitatem auditus, ſonos incertos, tinnitusq́; diſcutit: maculas & vitia cutis tollit è facie, & eam erugat cum melle, radice lilij & Cypria cera aut roſaceo cerato, & oculorum hebetudines emendat, vlcera capitis manantia & furfures cum vino abſtergit.

Balaninum. CAP. XXXIIII.

Simili modo fit balaninum oleum, quod repurgat maculas, lentigines, varos, & cicatrices nigras. Aluum soluit, stomacho aduersatur, contra auriū dolorem, sonos, & tinnitus auxilio est, cum anserino adipe instillatum. Similis sesamini ratio. Fit etiam è nuce iuglande oleum, quod caryinum vocant. Eandem vim habet quam balaninum.

Hyoscyaminum. CAP. XXXV.

Hyoscyaminum sic fit: Semen candidum, recens ac siccum tunditur, & calida aspergitur aqua, vt in amygdalino diximus. dúmque insolatur, siccatæ, quæ sub manu sunt, partes cum reliqua massa permisceātur: hoc in ante fieri oporet dum nigrescat & grauiter oleat: mox pressum atque excolatum reconditur. Ad aurium dolores efficax est, pessis miscetur, ad emolliendum vtile. Fit & è grano gnidio purgato & tuso. Vis ei aluum soluere potu. Non secus cnicinum oleum temperatur: cui facultas eadem est, quæ facto è gnidio grano, verùm inualidior. Rhaphaninum è rhaphani semine fieri solet, cæterorum more. Phthiriases mala valetudine contractas tollit, scabritias cutis in facie emendat. Ad obsonia vtuntur Aegyptij. Melanthinum idem quod rhaphaninum potest. Tritum sinapis semen, & calida aqua madefactum, adiecto postea oleo exprimitur. Id ad diuturnos dolores efficax est, transfert humores, qui in aliqua parte concreuerunt.

Myrteum. CAP. XXXVI.

MYrtei faciundi ratio hæc est: E myrto nigra syluestri, aut satiua, foliorum mollissima quæque tusa premuntur: succo pares omphacini olei portiones adyciuntur, subiectisq; carbonibus inferuescunt, donec concoquantur, innatans oleum deraditur. Sed longè facilior hæc compositio: Tenera folia cõtusa coquũtur in oleo & aqua, & quod innatat eximitur. Priuatim aly deiecta in oleum folia in sole macerant: aly prius oleum inspissant malicorio, cupresso, cypiro & iunco odorato. Efficacius est amarum gustu & oleosum, viride, translucens, & olens myrtum. Adstringit & indurat, ideò medicamentis miscetur, quæ cicatricem obducunt: prodest vlceribus in capite manantibus, ambustis igni, & papularum eruptionibus. Facit ad attrita & furfures, sedis rimas, condylomata, articulos laxatos, corporis sudores compescit, & omnia quæ adstrictionem inspissationemque desiderant.

Laurinum. CAP. XXXVII.

LAurinum fit hoc modo: Lauri baccæ cùm maturæ sunt, in aqua coquuntur: siquidem ex obducto cortice quandam pinguitudinem reddunt, quæ manibus subacta concha excipitur. Aly omphacinum prius oleum cypiro, iunco odorato, & calamo inspissant, deinde tenera lauri folia cõcoquunt. aly etiam baccas, donec oleum odorem contraxerit, aly styracem & myrtum addunt.

Optima laurus ad id latifolia & mõtana. Oleum laurinum vtilius quò recentius, quóque viridius colore, amarißimum, & acre. Vis ei excalfactoria, emolliens: venarum spiracula aperit, laßitudines discutit, omnibus neruorum vitijs, algoribus, distillationibus, aurium doloribus, malis renum frigore contractis, illitum non aliud iuuantius: attamen potum nauseam parit.

Lentiscinum. CAP. XXXVIII.

SImilis lentiscini ratio. Nam e maturo fructu temperatur, factis prius spissamentis, vt in laurino diximus. Hoc scabiẽ iumentorũ canumq; sanat: vtilißimum pesis, acopis, & leprarum medicamentis: sudores cohibet. Nec secus terebinthinum fieri solet, quod refrigerat & adstringit.

Mastichinum. CAP. XXXIX.

MAstichinum è trita fit mastiche, quod contra omnia vuluæ mala efficax est: mediocriter calfacit, adstringit, & emollit. Aduersus prominentes stomachi duritias, cœliacorum, dysentericorumq; cruciatus vtile: faciem emaculat, & colorem nitidum facit. optimum in Chio insula componitur.

Vnguentorum compositio. CAP. XL.

DE ratione vnguentorum consequenter tractandum existimauimus, quandoquidẽ ea in nonnullis corporũ vitijs, aut medicamentis mista, aut corpori perfusa, aut naribus obiecta, plurimùm prosunt: in quorum probationibus cõsulere

re

re nares oportet, an ea oleāt, ex quibus temperantur. Optimum huiuſcemodi iudicium, quod in quibuſdam planè obſeruari nō poteſt, propter ea quæ admiſcētur odore cæteris præualentia: vt in amaracino & crocino, telino, & pleriſq; alijs, quæ crebra circa hæc meditatione experiri conueniet.

Roſaceum. CAP. XLI.

ROſaceum ſic fit: Iunci odorati quinque libras & beſſem tundito, & ſubactas aqua in viginti olei libris & quincunce ſubinde mouendo, coquito: dúmque percolaueris, in olei libras viginti & quincuncem, adijcito roſas non madefactas numero mille, & manibus melle perunctis identidem moueto, interdiu premens, ſinito nocte tota macerari, poſtea exprimito: & vbi recremētum peſſum ierit, mutato vaſe, in craterem melle illitum recòndito. Cæterùm roſas, quæ antea preſſæ fuerunt, in labellum demittito, & affuſis octo libris & quadrante ſpiſſati olei, iterum premito, eritq; ſecundarium oleum. Quòd ſi tertias vſq;, quartáſve perfuſiones infundens exprimere voles, ſecundarium fiet, tertiarium, & quartarium vnguentum. Sed quoties id feceris, vaſa melle oblini debent. Si verò ſecundam infuſionem inſtituere libet, in expreſſum oleum, numero pari recentes roſas, nullo humore imbutas inijcito: manibus melle præmadefactis, agitans premito: & iterum, tertiò aut quartò ſimili modo exprimens facito, totieſq; recentes roſas detra-

ctus vnguibus immittito: fiet enim ita oleum multò validius: nam septies oleum rosarum infusionem admittit, nec amplius. Prelum melle perungatur, oleum à succo diligenter secerni oportet: nam si minimum quid relinquatur, vnguentum corrumpet. Alij autem detractis vnguibus, rosas tantùm oleo macerant in sole hoc modo: Rosæ quæ selibram pondere æquant, in sextario olei diebus octo madescunt, & vsq; tertiam perfusionem quadraginta diebus insolantur, & sic oleum reconditur. Alij calamo, aut aspalatho prius olei spissamenta faciunt. Alij coloris causa anchusam admiscent, & salem, quò minus oleat. Vim adstringendi & refrigerandi obtinet, fomentis & cataplasmatibus vtile. Potum soluit aluum, stomachi ardorem restringit, vlcera caua replet & mulcet, quæ cacoëthe vocãtur: vlceribus in capite manantibus, atque feruidis eruptionibus illinitur: caput dolens eo perfunditur, dentes inter initia doloris collui prodest, ad genarum duritias illitum efficax est, ad lacessita interanea & concitatas vuluas vtilißimè subijcitur.

Elatinum. CAP. XLIII.

FRacta elate tusa & scarificata, in labellum deijcitur: omphacinum oleum triduo infunditur, mox per sportulam exprimitur: verùm pares esse debent vtriusq; portiones, dein mundo vase ad vsus reconditur. Viribus rosaceo proportione respondet: aluum tamen non mollit.

Mel

Melinum. CAP. XLIIII.

MElinum hoc modo temperatur: Olei cõgius decem aquæ sextarijs admiscetur. Adycitur elatæ palmarum fractæ quadrans, & iunci odorati vncia: quæ die vno macerata coquuntur, mox in vas oris patuli oleum excolatur, & indita arundinacea crate, aut vetusta tegete, cotonea mala superponuntur, & vestimentis operta tantisper inibi resident, dum malorum vires ad se oleum alliciat. Alioqui cotonea, decem dierum spatio operimentis inuoluunt, vt contineatur odoris suauitas, nec euanescat: postea biduo macerata oleo exprimuntur, oleúmque reconditur. Id vim refrigeratoriam & adstringentem habet. Contra scabiosa vlcera, & quæ serpunt, ac furfures, perniunculósque effectum præbet: exulceratis vuluis infunditur, citatam vrinam sistit infusum, sudores cohibet, contra cantharidas, buprestim, pinorum erucas, bibitur. Laudatur maximè quod cotonea mâla olet.

Oenanthini compositio. CAP. XLV.

OEnanthe è labrusca, optimè olens postquam emarcuit, deiecta in omphacinum oleum mouetur, voluitúrque: & cùm biduo manserit, exprimitur, & reconditur. Adstringit proximum rosaceo effectum præbens: sed aluum non resoluit, aut mollit. Probatißimum est, quod odore œnanthen refert.

Telini componendi ratio. CAP. XLVI.

F*Oenigræci libræ quinque, calami libra vna, cypiri libræ duæ, olei libris nouem, ſeptenis diebus macerantur, quotidie ter mouentur, poſtea premuntur, & reponuntur.* Aliqui pro calamo car*damomum ſubſtituunt, & cypiri loco xylobalſamum macerant.* Aliȷ *oleo antea his odoribus ſpiſſato fœnumgræcum macerantes exprimunt.* Hoc *telinum abſceſſus emollit, & concoquit, omnibus vuluarum duritiȷs magnopere conuenit, fœminis difficilè parientibus ſubȷcitur, vbi præ excretis humoribus loci ſiccitatem contraxerunt, ſedis inflammationes lenit, tenaſmo ſubditum prodeſt, vlcera capitis manantia furfuresq́; expurgat, ambuſtis, & pernionibus addita cera proficit, vitia cutis in facie emendat, pigmentis ad conciliandum faciei nitorem inſeritur.* Eligi *oportet recēs, quod non vehemēter fœnigræci odorem præ ſe ferat, & manus abſtergat, ſapore ex dulci in amarum inclinato: tale enim optimum iudicatur.*

Sampſuchini compoſitio. CAP. XLVII.

S*Erpylli, caßiæ, abrotoni, florum ſiſymbriȷ, frō dium myrti, ſampſuchi ſingulæ portiones, quadam pro viribus ipſorum coniectatione, vnà tunduntur, atque is omphacini olei modus adȷcitur, qui madentium vires non euincat: hæc poſt quatriduum exprimuntur.* Denuò *noua alia, ſimili menſura, & æquali tempore macerata premuntur: ita enim validius reddi ſolet.* Eligi *oportet*

tet sampsuchum colore ex atro viridi, plurimum redolens, mediocriter acre. Vim habet acrem, calfactoriam, extenuantem, aduersus vuluæ præclusiones conuersionesq; efficax est, menses & secundas & partus extrahit, vuluæ strangulatus recreat, lumborũ inguinumq; dolores lenit: sed cum melle vti eo præstat, quandoquidem vehementi adstrictione locos indurat. Laßitudines illitum discutit, in opisthotonicorum, vulsorumq; cataplasmata vtilißimè additur.

Ocimini compositio. CAP. XLVIII.

Ociminum oleum fit vt cyprinum: Ocimi folia decerpta librarũ vndecim, & beßis pondo, die noctúque viginti olei libris macerato, premito, colato: cumq; exhauseris quallum, rursus parem olei modum fundito, exprimito. Vocatur autem id secundarium: nam tertiæ perfusionis non est capax. Deinde recens ocimum æquali pondere, vt in rosaceo diximus, rursus maceratur, & cùm tanto temporis spatio maduerit, exprimitur, & oleum reconditur. quod si in animo fuerit ter, aut quater madefacere, semper ocimum recens addes. Potest ex omphacino confici: sed illo modo melius. Idem quod sampsuchinum potest, sed inefficacius.

Abrotonini compositio. CAP. XLIX.

Olei cyprini odoribus imbuti libris nouem & quincunce, foliorum abrotoni libras octo die noctuq; madefactas premito. Quòd si in longum

gum tempus oleum velis asseruari, eiectis prioribus folijs, noua appones, & macerata exprimes. Calfacit, ad vuluæ duritias præclusionésq; efficax est, menstrua & secundas pellit.

Anethini compositio. CAP. L.

OLei libris octo & dodrante, florum anethi libras vndecim & bessem, maceratas in oleo die vna, manibus premito & recondito. Quod si iterum perfundere velis, recentes anethi flores consimiliter madefacito. Vuluarum duritias emollit, venarum spiracula laxat, contra horrores febrium circuitu redeuntes auxiliatur: calfacit enim, & laßitudines discutit: prodest articulorum doloribus.

Susinum. CAP. LI.

SVsinum, quod alij lilinum appellant, sic temperatur: Olei libræ nouem cum quincunce, calami libræ quinque & quadrans, myrrhæ vnciæ quinque, permisto odorifero vino decoquũtur, & colato oleo, cardamomi tusi & cœlesti aqua madefacti libræ tres & semis macerantur, premunturq;, tres libræ cum semisse spissati olei assumuntur: mille lilia decerptis folijs, in latum, non tamen profundum, labellum demittũtur: iniectum oleum, manibus melle perunctis agitatur: die noctuq; conquiescunt, & in pyxidem matutinis exprimũtur, quod defluet oleum, protinus ab aqua, quæ simul expressa fuerat, colo incerni oportet: (non enim, vt rosaceum, moram tolerat: nam concalfactum

fer

iet & computrescit: quare sæpius decapulan-
dum) vasa melle illinenda, tenuis sal inspargendus,
& si qua sordes vasis faucibus hæsit, eximenda.
Odoramentis iam expressis ex quasillo in label-
lum transfusis, rursum olei prius odoribus imbuen
di, quod primum pōdus æquet, & cardamomi tu-
si drachmæ decem coniiciuntur. Hæc manibus sci-
tè pressa, interiecta breui mora exprimuntur:
quod profluit, repurgatur. Tertiò eadem infundun
tur, adiecto cardamomo, & sale, & manibus mel-
le madefactis. Longè optimū erit, quod prius ex-
primitur: secundum, quod sequitur: tertium lo-
cum sibi vendicat, quod nouissimum prodit: De-
nuò in mille lilia euulsis foliis expressum primò o-
leum infunditur: tum eadem ratione prosequen-
dum, idemq; faciendum, vt prius, addito cardamo-
mo, dein expresso: & quò frequentius recentia li-
ta maceraueris, eò validius vnguentū efficies. De-
nique cum factum abundè videbitur, singulis com
positionibus miscere conuenit myrrhæ quàm opti-
mæ duas & septuaginta drachmas, & croci de-
cem, cardamomi quinq; & septuaginta: croci ve-
rò & cinnamomi pares portiones tundūtur, & cri
bratæ in lutrā cum aqua demittūtur, expressumq;
primò vnguentum infunditur, & paulò post exci-
piuntur vasculis siccis, myrrha aut gummi anteà
perfusis, & croco, melle & aqua madefactis. Ea-
dem fiunt in altera aut tertia expressione. Aliqui
simplex ex balanino, aliòve oleo, & liliis cōponūt.

Opt

Optimum esse constat in Phœnice, mox Aegypto factum. Sed cum primus laudatur quod lilia redolet. Excalfacit, emollit vuluæ præclusiones, & collectiones aperit, vtilissimum ad muliebria mala: vlcera in capite manantia, feruidas eruptiones, varos, furfuresq; emendat: vibices cicatricésque celerrimè ad colorem reducit, ita vt sæpe fallant. In summa extenuat, potum bilem per aluum extrahit, vrinam ciet: sed stomacho alienum est, & nauseam parit.

Narcissinum. CAP. LII.

NArcissini olei spissamenta ita fiunt: Sex libræ aspalathi cum sextante tunduntur, olei eloti libræ septuaginta cum vncijs quinque assumuntur. Aspalathus aqua madefactus in tertia olei parte coquitur: quo exempto, calamus quinque libris, & besse adijcitur, cum myrrhæ gleba contunditur, cribrataq; ac vino veteri odorato immista, decoquitur: simulac autem cum ijs efferbuerit, eximitur: refrigeratum oleum excolatur, cuius portio in labellum mittitur, flores narcissi quàm plurimi conijciuntur, qui bidui spatio (vt in susino dictum est) permoti exprimuntur. Oleum subinde decapulandum, siquidem celerrimè putredinem sentit. Valet hoc ad emolliendas vuluæ duritias, præclusionesq;: sed capitis dolores facit.

Crocinum. CAP. LIII.

CVm crocinum componere voles, prius olei, vt in susino diximus, spissamenta facies,

eisd

eiſdem ponderibus, & menſuris: cuius olei libras treis & ſemiſſem, croci vnciam vnam aſſumes, identidem quotidie moueto, & ſexta die, quàm hoc aſsiduo peregeris, oleum à croco colis incernito, eidem croco parem olei modum adijcito, moue triduo, dein contuſæ myrrhæ atque cribratæ drachmas quadraginta permiſceto, & in pila agitatum recondito. Aliqui oleo aromatibus ad cyprinum imbuto in crocini compoſitione vtuntur. *Optimum eſt, quod abundè crocum ſpirat, in medendi vſu expetitum.* Proximum, *quod myrrham refert.* Calfacit, *ſomnum allicit, quare perſæpe phreniticis ſubuenit, perfuſum, aut naribus admotum, aut illitum: pus mouet, vlcera purgat, contra vuluæ duritias atque præcluſiones, & vlcera, quæ cacoëthe vocantur, prodeſt cum croco, cera, medulla, duplicato olei pondere.* Concoquit *enim, emollit, humectat, & permulcet: ad oculorum glaucitates ex aqua illinitur.* Huic *autem proportione reſpondent butyrinum, onychinum & ſtyracinum: quæ & ſi nominibus diſtant, viribus & compoſitione cognata ſunt.*

Cyprini ſpiſſamentum. CAP. LIIII.

O*Lei omphacini eloti pars vna, aquæ cœleſtis tantundem cum ſemiſſe, cuius vna parte oleum diluitur, altera adijciendis odoramentis admiſcetur: dein aſſumptis aſpalathi libris quinque, & ſemiſſe, calami libris ſex, & ſemiſſe, myrrhæ libra vna, cardamomi libris tribus, & do-*

drante, olei libris nouem, & vncijs quinque. Aspalathus tusus, & aqua affusus decoquitur in oleo donec conferuescat, myrrha autem vino vetere odorifero subacta, contususq; simul calamus, digeruntur in offulas, quæ exempto aspalatho immittuntur: & vbi efferbuerint, sublato aheno, oleum percolatur. Cardamomum tusum reliqua aqua aspersum infunditur, spatha agitatur, nulla, dum refrixerit, interpellatione. Post hæc colato oleo, in viginti octo libras olei, floris ligustri, quod cyprum vocant, sex & quadraginta libræ cum besse instillantur, quæ sufficienter madefactæ per sportulam exprimuntur. Quòd si copiosius desideretur, idem recentium florum pondus inectum simili modo prematur: & iterum aut tertiò si quis velit, madefacere poterit, & ita reddetur efficacius. Eligi oportet bonum, quod cum odoris suauitate nares feriat. Aliqui cinnamomum addunt. Calfacit, emollit, ora venarum adaperit, vuluæ neruorumq; vitijs conuenit, pleuriticis, fractisq; per se vel cerato immistum: malagmatis imponi solet, quæ opisthotonicis, angina laborantibus, inflammationiq; inguinum opitulantur: item in acopa adijcitur.

Irini spissamentum. CAP. LV.

Spathæ quàm minutissimè contusæ sex libras cum besse, in tribus & septuaginta libris & quincunce olei, æreo vase, additis decem aquæ heminis incoquito, quoad odorem acceperit: postea in capulam melle oblitam colato: ex eo aromati-

bi

bus imbuto oleo, irinum primò temperatur, iride ex oleo inspissato macerata, vt scripsimus. Sed alia est componendi ratio; In olei septuaginta libris & quincunce, xylobalsami (vt dictum est) contusi, libras quinque & sextantem excoquito, postea detracto xylobalsamo nouem libras & dextantem adiicito, & myrrhæ glebam vetere vino odorato perfusam, & in olei ita odoribus imbuti quatuordecim libris, totidem tusæ iridis, binis diebus ac noctibus madefacito, strenuè & vehementer distringito. Quod si vis validius fieri, par pondus iterum ac tertiò similiter maceratum exprimito. Longè optimum est, quod solam irin olet, quale est in Perga Pamphyliæ, & Elide Achaiæ natū. Vim habet calfactoriam atque emollientem, crustas adimit, sordida vlcera & putrida purgat: confert fœminis vuluæ causarijs: item inflammationibus eiusdem atque præclusionibus, partus eijcit, hæmorrhoidas recludit, contra aurium sonitus ex aceto, ruta & amaris nucibus, prodest: diuturnis destillationibus, naribus illitum, & contra grauεolentia earum vlcera, quas ozænas vocant, auxiliatur: aluū purgat cyathus epotus, facit ad ilei cruciatus, vrinam mouet, difficileis vomitiones adiuuat, perūctis eo digitis & immissis, vel ijs quæ ad vomitū ciendum induuntur: anginæ etiam illinitur, aut ex aqua mulsa gargarizatur: item contra arteriæ scabritiam. datur etiam ijs, qui cicutam, coriandrum, aut venena fungorum hauserunt.

Gleucinum. CAP. LVI.

GLeucinum absolutè constat omphacino oleo, iunco odorato, calamo, Celtica nardo, spatha, aspalatho, sertula campana, costo, & musto: circundatis interim vinaceis vasi, quod aromata, vinum & oleum conceperat. Tricenis diebus, bis in die mouetur, postea expressum oleum reconditur. Calfacit, emollit, remittit: horroribus & neruorum vuluæq; vitijs auxiliatur, omni acopo iuuantius, quippe quòd emolliat.

Amaracinum. CAP. LVII.

AMaracinum longè optimum in Cyzico fieri solet ex omphacino & balanino, spissamentis è xylobalsamo, iunco odorato, & calamo factis, conditisq; amaraci, costi, amomi, nardi, caßiæ, carpobalsami & myrrhæ odoribus. Aliqui, quò pretiosius fiat, cinnamomum addunt. Mel autem & vinum assumuntur: hoc in vasorum illitionem, illud ad cogendas tusorum aromatum offas. Amaracinum calfacit, soporem mouet, venarum spiracula aperit, emollit, feruorem excitat, vrinam cit, putrilaginibus ac fistulis perquàm vtile: necnon humentibus hernijs, postquam medica manus operam suam impenderit: crustas, & tetra vlcera, quæ theriomata vocãt, rumpit: difficili vrinæ, illita sede, & eius inflammationibus auxiliatur: hæmorrhoidas illitu soluit, vuluæ subditum menstruos cursus euocat, duritias ac vuluæ tumores discutit, vulneratis neruis, & mu-

sculis confert, laneo centunculo modicè madefa-ctum & impositum.

Megalinum. CAP. LVIII.

FActitabatur olim megalinum, sed nunc compositio exoleuit, & prorsus obliterata est. Cuius ad historiæ complementum meminisse non fuit alienum. Mistura cum amaracino eadem erat, sed resina exuperabat, hac tantùm ratione differens. Quare leniter emollit. Resina vnguentis, neque tutelæ neque voluptatis gratia adijcitur, sed coloris crassamentiq; causa. Ea tantisper coquitur, dum desinat olere: cuius coquendæ ratio declarabitur, dum de resina disseremus.

Hedychroum. CAP. LIX.

QVod hedychroon vocant, in Co fieri solet: eisdem præditum viribus & misturis, quibus amaracinum, sed suauius spirat.

Metopium. CAP. LX.

FIt in Aegypto vnguentum, quod metopion patrio nomine appellatur, propter galbani mistionem: nam lignum, in quo galbanum enascitur, metopion vocant. Constat amaris nucibus, omphacino oleo, cardamomo, odorato iunco, calamo, melle, vino, myrrha, balsami semine, galbano & resina. Probatur pingue, graui odore, quod magis cardamomum & myrrham, quàm galbanum resipiat. Calfacit vehementer, & adurit, atque extrahit, ora venarum aperit, vlcera purgat, extrahítque: ad præcisos neruos, & musculos, ad

hernias humore contractas, cum erodentibus medicamentis efficax est: ceratis & malagmatis inseritur, horroribus, conuulsisq́; præsertim quibus ceruix in scapulas deiecta, & retrorsum contracta est, vtile habetur: sudores ciet, vuluæ spiracula recludit, & eiusdem duritias laxat: in summa, molliendi naturam habet.

Mendesium. CAP. LXI.

MEndesium constat balanino oleo, myrrha, caßia, & resina. Aliqui tamen post singulorum pondera, cinnamomi exiguum addunt, nullo compendio: nam quæ simul excocta non fuere, vim nullam exhibent. Similem metopio vim obtinet, sed inferiorem multò.

Stacte. CAP. LXII.

STacte vocatur pinguitudo recentis myrrhæ cum exigua aqua tusæ, & organo expressæ. Ea perquàm odorata, ac pretiosa est: atque vnguentum per se facit, quod stacte nominatur. Maximè probatur, quæ nullam olei mistionem admisit, cuius minima portio compos est viriũ plurimarum. Vim calfactoriam myrrhæ & calidis vnguentis respondentem habet.

Cinnamominum. CAP. LXIII.

CInnamominum confit è balanino oleo, & xylobalsami, calami, iunci odorati spissamentis, atque cinnamomi, & seminis balsamini suauitate conditur, quadruplaq́; myrrhæ ad cinnamomum portione, mel ad cogenda omnia adijcitur.

Laud

Laudatur non acre, molli odore, planè myrrham redolens, crassum, odoratum, gustu perquàm amaro. Id non à resina, sed myrrha crassitudinem obtinuit: resina enim neque amaritudinẽ præbet, neque vllam odoris gratiam adycit. Vim habet admodum acrem, amaram, & calfacientem. Itaque ora venarum aperit, calfacit, discutit, diffundit, humores & spiritus attrahit, caput aggrauat, contra vuluæ vitia cum duplo oleo, cera, & medulla efficax est. Ita enim ferè multum acrimoniæ exolescit, & quædam emolliendi vis contrahitur. alioqui adurit, & præ omnibus crassis vnguentis indurat. Facit mirum in modum ad fistulas & vlcera, quæ putredinis vitium senserunt: item ad hernias humidiores, carbunculos, febrium horrores, tremores, gangrænasq́; cum cardamomo: aduersus serpentium morsus illinitur, scorpionum & phalangiorum ictibus cum tritis grossis imponitur.

Nardinum. CAP. LXIIII.

RAtio nardini faciundi euariat. Nam aut malabathrino folio, aut sine eo fit: plerunq; autem balanino oleo, aut omphacino, iuncus odoratus spissamenti gratia adycitur: sicuti propter odoris suauitatem, costus, amomum, nardum, myrrha, balsamum. Laudatur tenue, non acre, nardi aridæ aut amomi odorem referens. Vis ei extenuans, acris, expurgat, excalfacit, absterget humores, rarefacit. Hoc liquidum est, nec habet strigmenti crassitudinem, nisi resinam recipiat.

Fit etiam simplex ex omphacino oleo, iunco, calamo, costo & nardo.

Malabathrinum. CAP. LXV.

Malabathrinum spissamenta nardini habet, insuper myrrhæ plusculum additur: qua de causa calfacit, crocino aut amaracino viribus respondens.

Iasminum. CAP. LXVI.

Apud Persas fit, quod iasminum cognominatur, ex albis floribus violæ: quorum sextans in Italicum sextarium sesamini olei demittitur, violis, vt in lilino diximus, vicissim permutatis. Apud Persas inter epulandum vsurpatur odoris causa. Nam toti corpori conuenit, præsertim cùm in balneas descensum est. Sed his opitulatur corporibus, quæ calfactionem, laxationemq; desiderant: grauius enim spirat, quàm vt libenter à plerisque recipiatur.

Myrrha. CAP. LXVII.

Myrrha lacryma est arboris, quæ in Arabia gignitur, Aegyptiæ spinæ non dissimilis: è cuius vulnere defluit lacryma in subiectus tegetes, alia circum caudicem concrescit. Dicitur ex his aliqua pediasimos præpinguis, qua expressa, stacte emittitur. Alia gabirea pinguissima, læto & pingui solo nascens, ea copiosam sudat stacten. Omnium prima est, quæ Troglodytica appellatur, accepto cognomine à loco, in quo prouenit: splendens, subuiridis, ac mordens.

dens. Quinetiam legitur tenuis quædã, quæ à Troglodytica secunda est, bdellij modo mollis, verùm odore grauiuscula, apricis nascens. Alia caucalis cognominatur, præter modum exoleta, nigra, & retorrida. Omnium deterrima, quæ ergasima dicitur, pingui carẽs, cano situ obducta, acris, ad gummi imaginem vergens, & viribus eius proxima. Improbatur aminnea cognomine. Ex ijs pastilli fiunt, sed è pinguibus pingues, & odorati: è siccioribus haudquaquam pingues, & inodorati: minus odore pollet, quæ oleum non admisit, cùm in pastillos digerebatur. adulteratur macerato gummi aqua, in qua myrrha maduerit. Eligenda est recens, squallore obsita, leuis, vndique concolor, quæ confracta venas vnguium modo candidas & læues ostẽdat, minutis glebis, amara, acris, odorata, calfaciens: superuacua & inutilis est ponderosa, coloris picei. Calfacit, cohibet, soporem gignit, glutinat, siccat, adstringit, vuluam emollit, & præclusam aperit: menses & partus celeriter extrahit, cum absynthio, lupinorum cremore, vel succo rutæ admota: tuberculo fabæ deuoratur in vetere tussi, orthopnœa, in laterum pectorisq; doloribus, in alui profluuio, & dysenteria: horrores discutit, duabus horis ante febrium accessiones, fabæ magnitudine pota cũ pipere & aqua: subdita linguæ liquataq;, scabritiẽ arteriæ expolit: obtusam vocem expedit, ventris tineas enecat, contra grauem oris halitum mano

ditur, & aduersus alarum tædia cum liquido alumine illinitur: gingiuas & dentes stabilit, colluto cum vino & oleo ore: vulnera capitis illitu glutinat, medetur fractis auribus ac oßibus nudatis, peruncta cum cochleæ carnibus. Item purulentis auribus inflammatisq; cum meconio, castorio, & glaucio: ad varos autẽ cum caßia & melle illinitur, impetigines ex aceto purgat, defluentes capillos cum ladano & vino myrteo illita, firmat: diuturnas destillationes lenit, illitis penna naribus: oculorum vlcera complet, albugines tollit, caliginẽ discutit, scabritiẽ læuigat. Fit è myrrha, perinde atq; thure, fuligo, &, vt postea ostendemus, ad eadem conueniens. Bœotica myrrha, dissecta radix est arboris cuiusdam in Bœotia nascentis. Melior est, quæ myrrham odoris suauitate repræsentat. Vis ei calfactoria inest, emollit discutitq;, suffimẽtis commodißimè inseritur.

Styrax. CAP. LXVIII.

λιπαρὸς, id est, pinguis.

STyrax lacryma est arboris malo cotoneæ similis. Præfertur * sordescens, flauus, resinosus, albicantibus grumis, quàm plurimum in sua odoris gratia permanens: qui dum molitur, melleum liquorem reddit: qualis è Cataballis, Pisidia, & Cilicia deuehitur. Deterior niger, furfurosus, friabilis, canóque situ obductus. Cæterum lacryma inuenitur gummium similitudine, perlucida, & myrrhæ æmula: verùm perpauca manat. Adulteratur ligni scobe, quam vermiculi erodentes

es excusserunt, melle, & iridis sedimento, & quibusdam alijs. Alij ceram aut adipem odoribus imbutum, flagrantissimis solibus cum styrace subigunt, & per laxa cribri foramina in frigida aqua veluti vermiculos exprimunt, venundántque. styracem hunc [quoniam in vermiculorum speciem contrahatur] scoleciten cognominant, tanquam syncerum imperiti approbant, nõ animaduertentes ad præcipuam odoris fragrantiam: siquidem acer admodum est, qui adulterationis vitio caret. Styrax calfacit, emollit, & concoquit: medetur tussi, destillationibus, raucedini, grauedini, & interceptæ voci: vuluæ præclusæ duritiáve laboranti conuenit, cit menses potu appositúq;, aluum leuiter mollit, si exiguum cũ resina terebinthina catapotij modo deuoretur. Miscetur vtiliter discutientibus malagmatis, acopísque. Adoletur autem & igni torretur, vt fiat ex eo, veluti ex thure, fuligo, ad eadem cõueniens ad quæ thuris fuligo. Ex eo etiam in Syria styracinum oleum componitur, quod calfacit vehemẽter, & emollit: verùm caput dolore afficit, adgrauatq;, & soporem adfert.

Adiectũ ab interprete.

Bdellium. CAP. LXIX.

BDellium alij bolchon appellant, alij madelcon: lacryma est * saracenicæ arboris. Probatur gustu amarum, translucidum, taurini glutinis in morem, intus pingue, liquescẽs facilè, ligni ac sordis expers, suffitu odoratum, vngui simile.

* Vox adulterina Marcello.

Est

Eſt etiamnum bdellij genus ſordidum, nigrum, vberioribus glebulis in offas conuolutum, aſpalathi odore, ex India aduectum. Defertur etiam à Petra oppido ſiccum, reſinoſum, liueſcens, ſed facultate ſecundum. Adulteratur gummi, ſed ita vitiatum nõ perinde guſtui amaritudinẽ repræſentat, nec vſqueadeò ſuffitionibus odoratum. Calfacit & emollit duritias, & turgentia guttura, humidáſque hernias diſcutit, cum ieiuna ſaliua dilutum: vuluæ ſpiracula laxat appoſitu & ſuffitu, & partus humiditatesq; omneis extrahit, calculos potu comminuit, vrinam mouet, tuſſientibus & à ſerpente percuſsis, vtiliſsimè datur: valet ad rupta, vulſa, laterum dolores, & diſcurſantes ſpiritus: malagmatis inſeritur, quæ contra duritias & neruorum nodos proſunt: contuſum reſoluitur affuſo vino, aut aqua calida.

Thus. CAP. LXX.

THus in ea gignitur Arabia, quæ thurifera cognominatur. Primatum tenet in eo genere maſculum, ſtagonias appellatum, ſuapte natura rotundum: tale autem indiuiduum eſt, candidum, cùm frangitur, intus pingue, in ſuffitu ſtatim ardens. Indicum verò * fulueſcit, & colore liuet, ſed rotundum induſtria factitant: nam in quadrangulares formas diſſectum fictilibus verſant, donec rotunditatem contrahat: verùm huiuſmodi thus tempore flaueſcit, quod atomum aut ſyagrũ appellant. Secundum locum habet * Arabicum, &

* ὑπόκιῤῥος, id eſt, ſubrufum eſt.

* ὁ Ἀραβίας καὶ ὁ ἐν Σμίλῳ. id eſt, Arabias dictũ, & quod in Smilo prouenit.

& in Smilo nascens, quod aliqui copiscum vocăt, minus multò & fuluius. Est & genus aliud, cui amomite cognomen est, alioqui candidum: quod dum mollitur, mastiches more digitis cedit. Adulteratur * in itinere, pini resina & gummi, quod facilè deprehendi potest: siquidem suffitum gummi flammam non eiaculatur, & resina in fumum euanescit, thus verò statim ardet: idem maleficium odor prodit. Ad calfaciendum & adstringendum pollet, oculorum caliginem discutit, caua vlcera complet, & ad cicatricem perducit, cruenta vulnera glutinat, infrenátque cunctas sanguinis eruptiones, etiamsi cerebri membranis effluat: vlcera, quæ cacoëthe vocantur, & sedis & reliquarum partium permulcet tritum cum eo & lacte linamentum, formicantes verrucas inter initia, impetiginésque, ex aceto & pice illitum, tollit: ambusta igni, pernionésque cum suillo adipe aut anserino, & vlcera in capite manantia cũ nitro, si infricetur, sanat: paronychijs cũ melle, auribus fractis cum pice, medetur: ad reliquos aurium dolores cum dulci vino infunditur, inflămatæ à partu mămæ cum cimolia & rosaceo magna vtilitate perunguntur, additur ad arteriæ viscerúmque medicamenta, prodest sanguinis excreationi potum: sed in secunda valetudine haustum insaniam mouet, & largius cum vino potum interficit. In fictili mũdo thus crematur, flagrante glebula succensum à lucerna, donec exuratur: post perfectam

* μεθοδευόμενον, id est, artificiosè conformatum. Sic Marc.

vstion

vstionem operire oportet, vsq; dum restinguatur: sic enim in cineres non redigitur. Aliqui ollulam æneo vase cauo circa medium perforato cingunt ad excipiendam fuliginem, vt in eius mentione mox ostendemus. Alij crudo fictili luto oblito, & in fornacem indito, cremant. Fictili etiam nouo vi uacibus prunis torretur, dum non amplius bullet, aut pinguitudinẽ vaporémve emittat. facilè enim comminuitur quod perustum non est.

Thuris cortex. CAP. LXXI.

PRæfertur thuris cortex crassus, pinguis, odoratus, recens, læuis, minimè scaber, sine membranis. Adulteratur admisto pini aut nucis ei[us] cortice, sed horum index ignis est: siquidem reli[qui] qui cortices suffiti nequaquam incenduntur, se[d] sine odore fumum eructant: thuris verò corte[x] ardet, & cum odoris fragrantia vaporem eiacul[at]. tur. Thuris modo vritur, & vis eadem quæ thur[i] sed validior adstringētiórque. Quare potu crue[n]tis excreationibus, vuluæ fluxione laborantib[us] in pesso confert, ad cicatrices oculorum, & cau[a] sordésque efficax est. tostus scabris lippitudinib[us] auxiliatur.

Manna thuris. CAP. LXXII.

MAnna thuris probatur candore, micaru[m] frequentia, & puritate. Vim habet ean[dem] quam & thus, sed inualidiusculam. Sunt qui cr[i]brata pini resina, ac polline, aut cortice thur[is] confusi adulterant: sed hæc igne deprehendu[ntur]
ti

tur. Neque enim æquè suffitu aërium vaporem, sed fuliginosum & impurum expuit, & permistum suaueolentiæ halitus virus habet.

Thuris fuligo. CAP. LXXIII.

FVliginem thuris sic facito: Forcipicula, lucernis accensas singulatim thuris glebas, in nouam fictilem ollam cocauam imponito: & æreo vase in medio perforato, detersa diligenter sorde, obtegito: alteram admoneto, ex altera eius parte aut vtraque, subiectus quaternûm digitorũ altitudine lapillus, quò facilius perspici queat, si vrantur: & quà locus capax fuerit, glebulas alias supponito, & antea quàm prorsus prior gleba restinguatur, aliam imponito, donec sufficientem fuliginem videaris coëgisse. Continuò tamen externæ æramenti partes spongia, aqua frigida madefacta, abstergantur: ita enim temperato æris feruore, fuligo omnis inhærebit: quæ alioqui per leuitatẽ decidua, thuris cineribus admiscetur. Derasa itaq; fuligine, cinis cremati thuris seorsum subtrahendus est. Idem opus, quoad satisfactum tibi videtur, obeundum. Oculorum inflammationes mitigat, fluxiones suspendit, vlcera purgat, caua explet, carcinomata sistit. Simili modo è myrrha, resina, styrace, reliquisq; lacrymis, fuligo excipitur, ad eadem conueniens.

Picea & Pinus. CAP. LXXIIII.

PInus & Picea generi eidem adscribũtur, sed quandam flagitãt specierum distinctionem.

arbor

arbores vulgò cognitæ: quarum cortex adstrin=
git, prodest tritus & illitus intertrigini, vlceri=
bus summum corpus occupantibus, ambustísque,
cum spuma argenti & manna. Vlcera delicatu=
lorum acrimoniam recusantium, cerato myrtino
exceptus, ad cicatricem perducit: tritus cum su=
torio atramento serpentia cohibet, suffitu partus
& secundas eijcit, potus aluum sistit, vrinam
mouet. Folia eorum trita & illita inflammatio=
nes leniunt, vulnera ab inflammatione vindicãt,
trita autem & decocta aceto, feruenti collutione,
dentium dolores mulcent: hepaticis vtilia sunt,
drachmæ pondere in aqua aut mulsa pota. Pineæ
nucis cortex & folia potu idem præstant. Teda ea
rum particulatim secta si in aceto coquatur, &
decocto dens colluatur, dolores leuat. Ex his etiam
fit spatha acoporum pessorúmque cõpositionibus
idonea. Quinetiam earum crematarum fuligo ad
librarij atramenti confectionem excipitur: ea cir
cunlitionibus efficacissimê imponitur, quibus
palpebras ornant, colorémque mentiuntur, calli=
brephara Græci vocãt: arrosis oculorum angulis,
callosis glabrísque genis, & collacrymationibus
opitulatur. Pityides appellantur pinorum piceæq;
fructus, qui in conis inueniuntur. Vim adstricto=
riam habent, & aliquãtum excalfacientem: tussi
& pectoris vitijs auxiliantur, per se, aut ex melle
sumpti. Nuces pineæ cum strobili repurgatæ
manduntur, aut cum passo aut cucumeris semine

Pityides.

bib

bibuntur, vrinam cient: acrimonias in renibus & vesica hebetant, stomachi rosiones leniunt: datæ cum portulacæ succo, virium infirmitatem roborant, corruptorum quoque humorum labem obtundunt. Pineæ nuces integræ recenter arboribus decerptæ in passo franguntur, & decoctæ vetustæ tussi ac tabitudini conferunt, si quotidie ex eo liquore terni cyathi bibantur.

Lentiscus. CAP. LXXV.

LEntiscus nota arbor est, cui toti vis inest adstringendi: semini enim, folio, ramo, cortici, radicibusq;, cognatæ insunt vires. Liquamentum autẽ ita fieri solet: Folia, cortex & radix in aqua coquuntur, & vbi abundè cocta refrigeratáque sunt, folia abijciuntur: aqua denuò coquitur, donec mellis habeat craßitudinem. Lentiscus sua adstringendi dote, valet aduersus sanguinis reiectiones, alui proflumia, & dysenterias in potu. Item contra eruptionem sanguinis è vulua, & eiusdem aut sedis procidentia. In totum acaciæ & hypocistidis vicem repræsentat. Idem facit succus è tritis folijs. Decoctum fotu caua explet, & fracta ossa ferruminat, vuluæ fluxiones sistit, nomas arcet, vrinam pellit, motus dentium collutione stabilit. Virentes surculi calamulorum vice dentibus repurgandis affricantur. Fit è semine oleum, * quod στυπτικὸν. prodest, cùm quid adstringi opus est. Lentiscus resinam gignit, quæ lentiscina cognominatur, Mastix officinis & ab aliquibus, * mastiche. Pota vtilis est

sanguinem reijcientibus, & tussi veteri stomacho auxiliatur, sed ructum mouet. Additur in dentifricia & illitiones faciei, ad nitorem cuti conciliandum. Palpebras oculis incommodas replicat, manducata halitum oris commendat, gingiuas contrahit. Optima & copiosissima in insula Chio prouenit. Praefertur [nitedulae modo] resplendescens, & candore Tyrrhenicae cerae similis, adulta, retorrida, friabilis, odorata, stridorem edens. Viridis autem inferior est. Adulteratur thuris, resinaeq; pineae nucis mistura.

Insertũ ab interprete.

Terebinthus. CAP. LXXVI.

Terebinthus cognita arbor est, cuius folia, & semen, & cortex adstringunt, & ad eadem ad quae lentiscus cõueniunt, simili parata modo sumptáque. Fructus esui aptus est, sed stomacho aduersatur: excalfacit, vrinam mouet, venerem excitat, contra phalangiorum morsus conuenienter in vino bibitur. Resina eius ex Arabia Petraea defertur. Prouenit etiam in Iudaea, Syria, Cypro, Aphrica & Cycladibus insulis: sed praeualet candida, perlucida, vitreo colore, & in caeruleum vergente, odorata, terebinthum olens. * Terebinthina resinas omneis antecedit: proxima lentiscina, & è pinu, & abiete: has sequitur è picea & pineis nucibus resina. Natura omnibus calfacere, mollire, discutere, expurgare. Tussi ac tabi conueniunt per se, aut in eclegmate ex melle, vitia pectoris expurgant, vrin

Officinis, Terpẽtina.

vrinam cient, cruda concoquunt, ventrem emolliunt, palpebras commodissimè replicant, lepras tollunt, cum ærugine ac sutorio atramēto, nitroq́; auribus saniem emanantibus cum melle & oleo, item in pruritu genitalium vtiles: malagmatis, acopisq́; admiscentur. Laterum doloribus per se, illitu & appositu auxilio sunt.

Resinæ aliæ. CAP. LXXVII.

LIquida resina è pinu & picea, à Gallia & Hetruria conuehi solet, atque olim à Colophone petebatur: hinc Colophoniæ sibi cognomentum vendicauit. A Gallia quoque subalpina: quam vernaculo nomine laricem appellant incolæ. Ea in linctu, & per se, magnopere prodest tussi veteri. Colore inter se distant: siquidem alia candida est, alia oleosa, alia mellei liquoris similitudine, vt larigna. Cupressus etiam liquidam fundit resinam, quæ ad eadem pollet. Quæ verò aridarum generi adscribūtur, quædam ex pineis nucibus, aliæ abiete, aliæ picea & pinu exierunt. Eligi debet longè omnium odoratissima, translucens, non retorrida, neque diluta, quandam ceræ faciem præbens, & friabilis. E picea & abiete resinæ cæteras antecedunt: odoratæ enim sunt, atq; thus odore imitantur. Præstantiores à Pityusa insula deferuntur, quæ secundum Hispaniam sita est. Sed quæ è picea, nucibus pineis & cupresso manarunt, nihil ad illas, nec tantis viribus potiuntur. Veruntamen eorundem gratia, quorum &

illæ sumi solent. Lentiscina terebinthinæ respondet. Vritur resina omnis liquida in vase quadruplæ capacitatis ad humorem, qui infunditur: itaque resinæ congius, in duobus aquæ pluuiæ coquitur, subiectis leuibus prunis, resina aßiduè mouetur, donec omnis odor aboleatur, & friabilis & retorrida reddatur, ac digitis cedat. Cæterùm vbi refrixit, in fictile non picatum, quod aconitum vocant, id est nō illitū, reconditur. Fiet etiam eximij candoris, si resina omnis eliquata præcoletur, quò feculenta sordes excernatur. Vruntur quoque sine aqua, primùm lento igne: & vbi coire cœperunt, maior carbonum strues supponitur, & triduo citra intermißionem discoquuntur, vsque dum antedictas naturæ suæ notas exuerint: mox, vt dictū est, reponuntur. Aridas vnius diei spatio decoxisse satis est. Vstæ odoratis malagmatibus, & acopis, & vnguentorum colorationibus magnopere vtiles sunt. E resinæ perinde atque thure fuligo excipitur, ad circunlitiones idonea: quibus palpebras fucant, & colorem mentiuntur. Prodest glabris genis, collacrymationibus, erosisq; oculorum angulis: ex ea fit atramentum scriptorium.

Pix liquida. CAP. LXXVIII.

PIx liquida, quam alij conum vocant, è pinguißimis pini piceæq; lignis congregatur. Optima est splendens, syncera, læuis. Contra venena, phthisin, purulentam excreationem, tusses, suspiria, & pectoris humores, qui difficilè ex-

tußiu

tußiuntur, efficax est, eclegmate cyathi mensura cum melle dato. Tonsillarum & vuæ inflammationes, anginæq; vtiliter perunguntur: purulentis auribus infunditur cum rosaceo, & illinitur cum trito sale serpentium morsibus: adiecta verò pari cera scabros vngues extricat, impetiginesq; emendat: vuluæ duritias, ac sedis tubercula discutit: cum farináque hordeacea & pueri impubis vrina decocta, strumas rumpit: cohibet vlcera, quæ serpunt, cum pineo cortice, aut sulphure, aut furfuribus illita. Cæterùm cum thuris manna & cerato profundos vlcerum sinus conglutinat, rimis sedis & pedum, magno auxilio illinitur: vlcera replet, & cum melle purgat: quin & cum vua passa, & melle carbunculos, & putrida vlcera emarginat, disrumpitq;: erodentibus medicamētis, quas septas vocant, probè immiscetur.

Picinum oleum. CAP. LXXIX.

E Pice fit quod pissel æon appellant, separato liquore aquoso, qui supernatat pici, sicut serū lacti. Nam expansa, quandiu pix coquitur, supra cortinam vellera pura madescunt, acceptoq; halitu eius exprimuntur in vas. *Quas pix liquida præbet vtilitates, alopecias capillo replet cum farina hordeacea illitum, quibus & liquida pix medetur, iumentorum vlcera scabiemq; emendat.

Hæc de * liquida sunt, καὶ τοῦτο ἂν γίνεται ἐφ' ὅσον ἂν χρόνον ἡ πίσσα ἕψηται.

Fuligo liquidæ picis. CAP. LXXX.

FIt hoc modo è liquida pice fuligo: In lucerna noua, quæ ellychnium habeat, nonnihil picis

incendito, lucernámque fictili vase in clibani speciem conformato, superius in angustum fornicato, inferius perforato, vt clibani esse solent, operito, & adoleri finito: consumptóque liquore nouum infundito, quoad sufficientem vsui fuliginem colligeris. Vis ei adstringens, acrisq; Vsui est ad pigmenta, quibus palpebras linunt & venustant, & ad circunlitiones. Item vbi glabris genis pilos restitui oportet, ad imbecilles lacrymosósq; oculos, insuper ad eorundem vlcera non inutilis est.

Pix arida. CAP. LXXXI.

L*Iquida pix decocta in spissam coit, quam vocant aliqui palimpissam: quo in genere quædam visci modo lentescit, boscas cognominata: altera sicca est. Probatur pura, pinguis, odorata, subrufa, resinosa. Talis Brutia & Lycia, picis resinæq; simul naturam habentes. Calfactoriam vim habet: dura emollit, pus mouet, tubercula pannosq; discutit, vlcera replet, vulnerarijs medicaminibus commodè permiscetur.*

Zopissa. CAP. LXXXII.

Z*Opissam aliqui aiunt derasam nauibus resinam cum cera, quam alij apochyma appellant. Ea dißipandi naturam habet: quoniam marino sale macerata sit. Alij pineam resinam hoc nomine vocauerunt.*

Bitumen. CAP. LXXXIII.

B*Itumen Indicum cæteris anteponitur. Cuius probatio est, vt purpuræ modo splendeat, sitq*

ponde-

ponderosum, ac validum odorem vibret. Nigrum autem & sordidum, vitiosum est. Adulteratur pice. Gignitur in Phœnice, Babylone, Zacyntho, & Sidone. Liquidum inuenitur in Acragantino Siciliæ, fontibus innatans, quo vtuntur ad lucernarum lumina, olei vice. Hallucinantur, qui id Sicilicum oleum nominant: nanque liquidi bituminis genus esse constat.

Pissasphaltum. CAP. LXXXIIII.

NAscitur in Apolloniatarum agro circa Epidaurum, quæ pissasphaltos appellatur. Ea Ceraunijs montibus deuoluta, impetu fluminis rapitur, æstuq; in litus exputur, illic coacta in glebas, mistam bitumini picem redolet.

Naphtha. CAP. LXXXV.

NAphtham vocant Babylonij, bituminis colamen, colore candidum: inuenitur etiam nigrum. Vis ei ignium rapax, ita vt ex spatio protinus in eam transiliant. Ad suffusiones oculorum, & albugines vtilis. Bitumen omne discutit, glutinat, emollit, ab inflammatione tuetur, vuluarum procidentia, strangulationesq; olfactu, suffitu, impositu, emendat: comitiales morbos suffitum deprehendit, gagatæ lapidis more: purgationes mulierum cum vino, & castorio potum elicit, tussim veterem & anhelitum adiuuat, serpentium morsibus, coxendicum laterumq; doloribus auxiliatur, datur cœliacis in catapotio deuorandum, cum aceto potum discutit sanguinem concretum, dysen-

tericis cum ptisana liquatum infunditur, destillationibus suffitione medetur, mitigat dentium dolores oblitum, cæterùm pilos incommodos siccum replicat, specillo impositum: concalfactum autem, & cum farina hordeacea, nitro & cera illitum, podagris, articulorum doloribus, lethargicisq; prodest. Pissasphaltos eadem, quæ pix & bitumen, si misceantur, potest.

Cupressus. CAP. LXXXVI.

CVpressus refrigerat, & adstringit. Cuius folia ex passo, & exiguo myrrhæ pota, vesicæ rheumatismis, & vrinæ difficultati auxiliantur. Pilulæ autem ex vino tusæ in dysenteria, alui fluxione, tussi, & orthopnœa, aut si reyciatur sanguis, conuenientissimè bibuntur: earum decoctum eosdē præbet effectus: tusæ cum fico duritias emolliunt, nariúmque polypo medentur: in aceto coctæ, & cum lupinis detritæ scabros vngues eyciunt, hernias intestinorum prolapsu erumpentes illitu reprimunt. Folia eadem præstant. Pilulæ cum arboris coma suffitæ, culices abigere existimantur. Folia trita & imposita, vulnera conglutinant: sanguinem supprimunt, capillum ex aceto tingũt, illinuntur per se, aut cum polenta ignibus sacris, vlceribus, quæ serpunt, carbunculis & oculorum inflammationibus, admota cum cerato stomachum corroborant.

Iuniperus. CAP. LXXXVII.

IVniperi genera duo: altera maior, altera minor,

uor, vtraque acris est. Excalfacit, & vrinam mouet, accensa serpentes fugat. Baccarum nonnullæ nucis iuglandis magnitudine, nonnunquam grandescere, aliæ * nucem Ponticam æquare inueniuntur: rotundæ, odoratæ, in mandēdo dulces, subamaræ, quæ arceuthides etiam, id est, baccæ iuniperi nominantur. Modicè calfaciunt, & adstringunt: stomacho vtiles: contra pectoris vitia, tußim, inflationes, tormina, & serpentium ictus efficacißimè bibuntur: vrinam cient, vnde ruptis, conuulsis, & vuluæ strangulatui subueniunt. Folia acrimoniam habent: ideò tam ipsa, quàm eorum succus, ex vino contra viperarū morsus illini aut bibi prodest. Corticis cinis cum aqua illitus, lepras eximit. Ramenta ligni deuorata interficiunt. * Auellanā intellige.

Herba Sabina. CAP. LXXXVIII.

SAbina duorum generum est. Vna folijs cupresso similis, spinis horridior, grauiter olens, acris & feruens: arbor est coactæ breuitatis, quæ sese magis in latitudinē fundit: huius folijs nōnulli pro suffitu vtuntur. Altera tamarici folio similis est. Vtriusq; folia nomas sistunt, collectiones illitu mitigant, & cum melle nigritias sordesq́; repurgant, carbunculos cum vino pota rumpunt, sanguinē per vrinam eliciunt, partus apposita extrahunt, & suffitu idem præstant, vnguentis calfacientibus immiscentur, & priuatim gleucino.

Cedrus. CAP. LXXXIX.

CEdrus arbor magna est, ex qua picem colli-

gunt, quæ cedria vocatur: iuniperi modo baccas
parit, baccarum myrti magnitudine, rotundas.
Cedria optima est crassa, perlucida, grauis odo-
ris: quæ dum effunditur, guttatim non dissipata
Cedrus coit. Cui ea vis inest vt defuncta corpora conser-
mortuorum uet, & viuentia corrumpat: qua ex causa mor-
vita dicta. tuorum vitam aliqui appellauere. Vestimenta
quoque, & pelles eximia calfaciendi & siccandi
dote, corrumpit: magni ad ocularia medicamen-
ta vsus, quippe illita oculis claritatem affert, al-
bugines cicatricésq; detergit: instillata autẽ cum
aceto vermes aurium necat, cum hyssopi decocto
infusa sonitus sibilósq; sedat, cauis dentium indi-
ta eos frangit, & dolores leuat. Idem facit cum ex
aceto colluitur: peruncto ante coitum genitali
abortiuum fieri constat: anginæ ea perunguntur,
tonsillarum inflammationibus auxilio est, lendes
pediculosq; illitu enecat, cerastæ morsibus cum
sale imposita subuenit, contra hausta leporis ma-
rini venena, in passo sumpta, auxiliatur: in ele-
phantia, aut linctu, aut perunctione proficit: pul-
monum vlcera purgat, & si cyathus eius sorbea-
tur, persanat: vermes & tineas subter indita ne-
cat, & partus extrahit. Fit & oleum, à cedria
separatum, dum coquitur, velleribus supra hali-
tum eius expansis, vt in pice. Eiusdem ad omnia
vsus: priuatim vehementer perunctum scabiem
quadrupedum, canum, boúmq; persanat: inhæren-
tes ricinos enecat, vlcera quæ ex tonsura accepe-
runt,

runt, ad cicatrices perducit. Cedrides cedri fructus vocantur. Calfactoriam vim habent, stomacho aduersantur, auxilio sunt tussi, cõuulsis, ruptis, strangurix: menses ciunt, ex polline piperis poti: contra haustum leporem marinum in vino sumuntur, serpentes fugantur, perunćto ex adipe ceruino aut medulla, corpore: in antidota adduntur. Fuliginẽ, quo modo ex pice, congeri oportet, quæ eandem, quam picea fuligo vim præbet.

Laurus. CAP. XC.

LAurus quædam tenui folio constat, altera latiore. Vtraq; excalfactoriam naturã habet, & emollientem. Vnde decoctum earum in muliebres insessus additum, vuluæ & vesicæ vitijs conuenit. Virentia folia sensim substringunt: illita quoque ac trita vesparum apiúmq; ictibus opitulantur, eadem cum polenta & pane illita inflammationem omnem mitigant, sed pota stomachum effundunt, & vomitiones mouẽt. Lauri baccæ magis, quàm folia calfaciunt: ergo in eclegmate tritæ cum melle vel passo prosunt tabi, orthopnœæ, & omnibus thoracis rheumatismis: contra scorpionum ictus ex vino bibuntur, vitiligines emaculant. Succus baccarum vtilissimè aurium dolori, & grauitati instillatur, cum vino vetere, & rosaceo. In medicamenta autẽ adijciuntur, quæ neruorum lassitudines reficiũt, acopa vocant: & ad vnguenta, quæ calfaciunt, & discutiunt. Cortex radicis calculos rumpit, partus necat, hepaticis prodest,

prodest, tribus obolis in vino odorato potus.

Platanus. CAP. XCI.

TEnerrima platani folia in vino decocta, mox illita, oculorum fluxiones sistunt, tumores & inflammationes leuant. Decoctus cortex in aceto, dentes in dolore colluit. Virides pilulæ in vino potæ, serpentium morsibus auxiliantur: exceptæ autem adipe, igni ambusta sanant. insidens foliorum pilularumq; lanugo, oculos & aures offendit.

Fraxinus. CAP. XCII.

FRaxinus arbor nota est, cuius foliorum succus, & ipsa peruncta, aut ex vino pota, viperarum ictibus auxiliantur. Corticis cinis ex aqua illitus lepras eximit. Ligni ramenta, scobemq; potu perniciem afferre tradunt.

Populus. CAP. XCIII.

POtus albæ populi cortex vnciæ vnius pondere, ischiadicis ac vrinæ stillicidio prodest. Abortiuum fieri tradunt, si cum mulino rene bibatur. Folia quoque cum vino post purgationes pota, idem præstare produntur. Tepens foliorum succus vtiliter aurium dolori instillatur. Pilulæ, quæ primo foliorum partu exiliunt, illitæ cum melle, oculorum hebetudini medentur. Memoriæ prodiderunt corticem albæ populi, & nigræ particulatim cæsum, & sulcis stercoratis mandatum, omni tempore anni edules fungos proferre. Populi nigræ folia cum aceto illita, magna vtilitate podagric

gricis doloribus illinuntur. Resinam populus fundit, quæ in malagmata additur. Semen potum ex aceto comitialibus vtile est. Lacrymam populorũ commemorant, quæ in Padum amnẽ defluat, durari, ac coire in succinum, quod electrum vocant, alij chrysophorum. Id attritu iucundum odorẽ spirat, & aurum colore imitatur: tritum potumq; stomachi ventrisq; fluxiones sistit.

De ortu electri multa lib. vlt. cap. 3. et 4. apud Plin.

Macer. CAP. XCIIII.

MAcer ex Barbaria aduehitur, cortex flauescens, crassus, gustu perquàm adstringens: qui contra cruentas excreationes, dysenterias, & alui fluxiones bibitur.

Vlmus. CAP. XCV.

VLmi & folia & cortex & rami, vim habẽt spissandi. Folia trita ex aceto ad lepras efficaciter illinũtur, vulnera glutinant, sed multò magis corticis tilia, si fasciæ loco intorqueatur: nam in lori morem flecti potest. Crassior cortex in vino aut aqua frigida vnciatim potus, pituitas trahit: fracta ossa celerius solidescunt, si decocto foliorum, corticis aut radicis foueantur. Humor in folliculis enascens prima germinis eruptione, cuti illitus nitorem inducit, faciemq; splendidiorẽ præstat. Quẽ dum siccatur, in animalia abit, quæ culicum formam gerunt. Folia cùm tenerescunt cocta, olerum more ad obsonia vsurpantur.

Lignorum marcor. CAP. XCVI.

EX caudicibus lignisq; veteribus caries cõgenitur.

ritur, quæ farinæ modo illita, vlcera purgat, & ad cicatricem perducit: serpentia cohibet, si cum pari aniso & vino subacta, linteisq; imposita illinatur.

Harundo. CAP. XCVII.

IN harundinum genere quædam nastos, id est, farctior, vocatur, ex qua sagittæ factitari solet. Alia fœmina, qua tibiarum ligulas efficiunt. Alia quòd fistulis addicta sit, syringias: cui multum inest carnis, crebris cincta geniculis, ad librorum conscriptionem accommodata. Alia crassa, concaua, apud amnes nascens: quæ à quibusdam cypria, ab alijs donax appellatur. Alia phragmites seu vallatoria, gracilis, cãdicans, vulgò cognita: cuius trita radix per se, aut cum bulbis suis illita, spicula, aculeosq; corpore extrahit: luxata, lumborúmque dolores cum aceto mulcet. virentia folia tusa & imposita ignibus sacris medentur, & cæteris inflammationibus. Corticis cinere perunctæ cum aceto alopeciæ sanantur, paniculæ lanugo si aures intrauerit, exsurdat. Eundem effectum implet harundo quæ cypria dicitur.

Papyrus. CAP. XCVIII.

PApyrus, qua chartæ fiunt, nullis non cognita, præcipuæ in medicina vtilitatis, ad laxandas fistulas: madefacta lino inuoluitur, vsque dum inaruerit: constricta enim atque immissa in hiatũ, humore completur, & intumescendo fistulas aperit. Habet nescio quid alimenti radix: itaque Ae-

yptij eã mandunt, succum tantùm deuorantes, & mansam expuunt. Ipsis radicibus pro ligno vtuntur. Crematæ papyri cinis depascentia vlcera cũ omnium partium, tum oris maximè, cohibet: verũ melius id combusta charta præstat.

Myrica. CAP. XCIX.

MYrica seu tamarix arbor vulgò cognita est, Officinis cùm apud pigras & stagnantes aquas enascatur Tamariscatur, fructum quasi florem ferens compage muscosum. Aegyptus Syriáque alteram gignunt mitiorem, syluestri cætera similem. Fructum parit gallæ proximum, inæqualiter adstringentem gustu: quo conuenienter vtimur vice gallæ in medicaminibus oculorum orisq;. Datur cruentæ excreationi in potu, & cœliacis, & contra profluuia fœminarum, regium morbum, & phalangiorũ morsus: illitus tumores inhibet. Cortex in eosdem vsus adhibetur. Decoctum foliorum cum vino potum, lienem absumit: ad dolorem dentium in collutionibus salutare, & mulieribus fluxioni vuluæ opportunis in desessionibus, phthiriasi lendibusq; circumfusum prodest, abundantiam fœminarum sistit impositus arboris cinis, potorios calices è radice lienosis moliuntur, quò datus in his potus proficiat.

Erica. CAP. C.

ERica* fruticosa arbor, myricæ similis, longè minor: cuius flore apes reprobũ mel efficiũt, tã flos quàm coma serpẽtiũ ictibus illitu medetur. * Plin. frutẽ cem dicit.

Acacalis. CAP. CI.

ACacalis fructus eſt naſcentis in Aegypto fruticis, ſeminis myricæ quadãtenus ſimilis: cuius aqua, in qua maduerit, ad collyria additur, quæ ad excitandam oculorum aciem conueniunt.

Rhamnus. CAP. CII.

RHamnus fruticat in ſepibus, ramos ferens rectos & aculeos in acutæ ſpinæ modum, folijs paruis, oblongis, ſubpinguibus, teneris. Alterũ ei genus candidius. Tertium nigrioribus latioribusq; folijs conſtat, & quadãtenus rubẽtibus: cuius rami quinûm ferè cubitorum longitudinem implent, ſpinoſiores quidem ſed infirmioribus minusq; rigentibus aculeis. Fructum edit latum, candidum, tenuem, folliculari ſpecie, *verticillo ſimilem. Omnium folia igni ſacro, & ſerpentibus vlceribus, efficaciter illinuntur. Fama eſt ramos huius valuis feneſtrisve impoſitos, veneficia depellere.

*ἐοικὸς ἀσφοδέλῳ, id eſt, aſphodeli fructui ſimilẽ.

Halimus. CAP. CIII.

HAlimus frutex eſt ſepimentis idoneus, ſimilis rhamno, ſine ſpinis, folijs oleæ, ſed latioribus: naſcitur in ſepibus & maritimis. Folia decoquuntur ciborum gratia. Radix, conuulſa, rupta, torminaq; mitigat, drachmæ pondere in aqua mulſa pota: eadem lactis vbertatem facit.

Paliurus. CAP. CIIII.

PAliurus frutex cognoſcitur aculeatus, durus, cuius ſemen pingue & fuliginoſum in-

uen

uenitur: quod potum tussi opitulatur, vesicæ calculos comminuit, serpentium ictibus aduersatur. Folia & radix adstrictoriam vim habent: quorũ decoctum potu aluum sistit, vrinam trahit, contra venena & serpentium morsus auxiliatur. Radix recentia tubercula, tumoresq; omneis discutit, trita & imposita.

Acuta spina. CAP. CV.

ACuta spina, quam pyrinam aut pityanthen aliqui vocant, arbor est pyrastro similis, spinosa valde & minor, baccas profert myrti, plenas, rubras, fragiles, & intus nucleum: radicem multifidam, altè descendentem. Huius baccæ potu aut cibo, alui profluuium, & abundantiam fœminarum sistunt. Radix illita aculeos & spicula extrahit, abortum fieri tradunt, si ter radice venter, aut sensim feriatur, aut perungatur. Officinarũ Berberis.

Rubus canis. CAP. CVI.

FRutex est arboris instar, rubo longè maior: folia fert multò latiora myrto, robustis circa ramos spinis, flore candido, fructu oblongo, nucleo oliuæ simili, qui per maturitatem fuluescit, & flocculos intus continet. Fructus exemptis interioribus floccis arefactus, aluum sistit: feruefacti enim ij in vino, mox poti, arteriam infestant.

Ligustrum. CAP. CVII.

LIgustrum arbor est oleæ folijs circum ramos similibus, latioribus, mollioribus, & Officinis Alcanna.

colore viridioribus: flore candido, muscoso, odorato: semine sambuci, nigro. Optimum nascitur in Canope & Ascalone. Folia adstrictoriam vim habent: quare commanducata vlceribus oris medentur, illita feruidis inflammationibus, carbunculisq; prosunt, decocto eorundem igni ambusta fouentur, capillum rufant trita folia, quæ in radiculæ succo maduerint. Flos ex aceto fronti illitus, capitis dolorem sedat. Cyprinum oleum quod ex eo fit odoratum, excalfacit, emollitq; neruos: si quæ feruenti natura prædita sint, assumat.

Tilia. CAP. CVIII.

*χίνω.

Tilia arbor est ligustri magnitudine, foliis oleæ, nigrioribus & latioribus, fructu* lentisci, nigro, subdulci, racematim cohærente, asperis nascitur. Huius folia adstringunt: ad eadem vtilia ad quæ oleaster, cùm adstrictione est opus: maximè ad oris vlcera, commanducata, aut si decocto colluantur: pota vrinam ac menses cient.

Cistus. CAP. CIX.

*Vox ex Plinio reposita.

Cistus, quem aliqui citharon, aut cissaron vocant, ramosus frutex est, sed improcerus, foliosus, saxosis locis nascens, foliis rotundis, acerbis, hirsutis. flos* masculo vt mali punicæ, fœminæ albet. Vis adstringens: vnde flores in vino austero bis in die poti, prosunt dysentericis, & nomas per se illiti cohibent, vetustati vlcerum, & igni ambustis cum cerato medentur. Hypocistis, orobethron, aut cytinus à nonnullis cognominata, iuxta cisti

radices nascitur, floris punici similitudine. Quædam rufa, altera herbacea, tertia candida. Liquatur acaciæ modo. Aliqui tamẽ exiccant, fractamq; macerant, & incoquunt, reliquaq; vt in lycio prosequuntur. Vires acaciæ habet, verùm aliquantò magis siccat, & adstringit. Prodest dysentericis, cœliacis, sanguinem excreantibus: fœminarũ profluuio & pota & indita.

Ladanum. CAP. CX.

EST & alterum cisti genus, ledon à nonnullis appellatum, frutex simili modo nascens, longioribus folijs & nigrioribus: quæ verno tempore quiddam contrahunt pingue. Foliorum vis adstringens, ac eosdem, quos cistus, effectus præbens. Fit ex eo quod ladanum dicitur. Siquidem cùm cisti frondes pascuntur capræ, hirciq;, pinguitudinem conspicuè barba carpunt, & suo lentore villosis cruribus adhærescentem reportant: quam depectentes incolæ, colantesq; cogunt in offas, & ita recondunt. Alij verò attractis funiculis, insidentem fruticibus lentorem abstergunt, conglomerántque in ladanum. Maximè probatur odoratum, subuiride, facilè mollescens, pingue, quod arenas non collegit, nec squallore obsitum est, resinosum, quale in Cypro gignitur. Arabicum verò Libycúmque vilius. Natura ei spissandi, calfaciendi, molliendi: ora venarum patefacit, capillum fluentem continet, addito vino, myrrha, & myrteo oleo: cicatricibus decorem reddit, cum vino illi-

Colligendi ladani modus.

tum: medetur aurium doloribus, cum hydromelite aut rosaceo infusum: suffitu secundas eÿcit, peßis immistum vuluæ duritiem sanat, in medicamenta quæ dolorem tußimq; finiunt, & malagmata vtiliter inseritur: album sistit cum vino vetere potum, & vrinam ciet.

Ebenus. CAP. CXI.

EBenus optima habetur Aethiopica & nigra, nullos habens venarum discursus, factitÿ cornus læuore: cùm frangitur densa apparet, mordens gustu, atque leniter adstringens. Suffitur iucundo odore supra carbones, sine fumi tædio. Recens autem ad ignem prolata, ob pinguitudinem accenditur, & trita ad cotem rufescit. Altera est Indica, internatus segmentis candicantibus, & modicè fuluis, item frequentibus maculis: cæterùm prior, bonitate antecedit. Apud quosdam sesamina, aut spinea ligna consimilia pro ebeno veneunt: quod discernitur ex eo, quòd fungosa sunt, & in purpureas assulas resoluuntur, nihil mordacitatis in gustu, nec redolentiæ in suffitu præferentia. Caliginem oculorum absterget, ad veteres destillationes pustulasq; mirum in modum pollet: si quispiam facta ex eo coticula collyrÿs vtatur, melius proficiet. Ad oculorum medicamenta efficax est, si scobes ramentáve vino Chio die noctuq; macerata, in collyria digerantur. Nonnulli prætrita ipsa excolant, reliquaq; eundem in modum peragunt. Alÿ pro vino aqua vtuntur. Vritur in fictili no-

uo,

no, donec in carbones redigatur. Lauatur plumbi vsti modo, & ita siccis scabrisq; lippitudinibus conducit.

Rosa. CAP. CXII.

ROsa refrigerat & adstringit, sed sicca multò magis. Succus recentibus folijs exprimitur, desectis forfice vnguibus (sic appellantur candidæ foliorum partes) reliquum in pila premi & teri debet in vmbra, donec cogatur, & ita ad oculorum circunlitiones recondi. Siccantur etiamnum folia rosarum, continuò versata, ne muceant, néve situs in ijs insideat. Aridis rosis & in vino decoctis expressus liquor, facit ad dolores capitis, aurium, oculorum, gingiuarum, sedis, recti intestini ac vuluæ, penna illitus aut infusus. Eadem sine expressione tusa, præcordiorum inflammationibus, humidis stomachi vitijs, igni sacro illini prodest: siccis ac tritis femina asperguntur. Misceri solent vulnerarijs antidotis, atque compositionibus, quas antheras vocant. Folia vruntur in callible phara. Flos, qui in medijs rosis inuenitur, siccatus, gingiuarum fluxionibus efficaciter inspergitur. Capita pota citam aluum, & cruentas reiectiones sistunt.

Quid vnguis in rosa.

Rosei pastilli. CAP. CXIII.

PAstilli, quos rhodides vocant, hac ratione conficiuntur: Rosarum viridium, quæ nullo antea humore madefactæ extabuerint, drachmæ quadraginta, Indicæ nardi drachmæ de-

cem, myrrhæ drachmæ sex, tritæ digeruntur in pastillos, qui trium obolorum pondus æquent: siccatíque in vmbra, in fictili non picato, atque obturato reconduntur. Alij adijciũt costi drachmas duas, iridis Illyricæ totidem, & vinum Chium cum melle miscent. Mulieribus monilium vice collo circundato vsui sunt, ad retundendum graue sudoris virus. Tritis etiam vtuntur ad illitiones & diapasmata, quæ fiunt ad sudores coërcendos, ita vt à balneis inarescant corpora, dein frigida aqua abluantur.

Lycium. CAP. CXIIII.

LYcium, quod aliqui pyxacanthan vocant, arbor est spinosa, ramis trium cubitorum, aut longioribus: folijs buxi, densis: fructu piperis, nigro, læui, amaro, densóque: cortice pallido, non dissimili lycio madefacto: radicibus multis, obliquis, lignosis. Nascitur plurimùm in Cappadocia, Lycia, & plerisque alijs locis. Aspera loca amat. Succi extrahendi ratio hæc est: Rami cum radiculis tusi, & antè per multos dies macerati, coquuntur, tum abiectis lignis itidem liquor, donec mellis crassitudo fiat. Adulteratur id lycium, adiecta decoctioni amurca, aut absynthij succo, aut felle bubulo. Innatans spuma inter coquendum exempta, oculorum medicamentis additur: reliquo ad alia vtuntur. Simili modo fit lycium, semine expresso & insolato. Optimũ, quod vri potest, restinctúmque rubentẽ spumam ostendit, gle-

bis

bis extrinſecus nigris, intus, cùm fregeris, rufis, *odore minimè viroſo, cum amaritudine adſtringens, crocino colore (cuiuſmodi Indicum eſt) cæteris præſtantius atque efficacius. Lycium adſtringit, caliginem oculorum diſcutit, genarum ſcabiem, pruritus, veteréſque fluxiones ſanat: facit ad purulentas aureis, exulceratas gingiuas, tonſillas, labiorum fiſſuras, ſedis rimas, attritusq; illitum: cœliacis, dyſentericis, potum inditúmque conuenit: datur ſanguinem excreantibus & tuſsi, ex aqua: contra rabioſi canis morſus in catapotio deuoratur, aut in aqua bibitur: flauos facit pilos: reduuijs, vlceribus, quæ ſerpunt aut putrent, medetur: fœminarum profluuia appoſitum ſiſtit: rabioſorum ictibus ex melle potum, aut vice catapotij deuoratum, auxiliatur. *Tradunt Indicum fieri lycium, ex frutice lonchitide appellato: ea ſpinarum generi adſcribitur, ramos rectos habens ternûm cubitorum longitudine, maioréſve, rubo craſſiores, à radice numeroſos. Fractus cortex rubeſcit, folia oleæ ſimilia. Herba in aceto decocta proditur lienis inflammationibus & regio morbo mederi, & fœminarum purgationes elicere. Aſſeuerant etiam crudam in potu, eoſdem effectus præſtare. Semen cyatho dimidio potum, pituitam expurgare: venenis quoque auxilio eſſe.

*Ita ex Plinio.

* Videntur Marcello quæ hinc ſequuntur, notha.

*Non eſt genuina officinarum Acacia, quãuis eadem vi ac natura prædita.

Acacia. CAP. CXV.

ACacia in Aegypto naſcitur ſpina inſtar arboris, fruticoſa, non ſe in rectum attollens.

Florem habet candidum, & semen lupino simile in folliculis, ex quo succus expressus siccatur in vmbra: niger ex maturo semine, subrufus ex viridi. Eligatur modicè rufus & odoratus, vt in hac arbore esse potest. Aliqui exprimunt ex folijs & semine succum. Manat & gummi ex ea spina. Vis ei ad spissandum, refrigerandumq; efficax. Succus oculorum medicamentis vtilis: valet ad ignem sacrum: vlcera quæ serpunt, perniones, pterygia, & oris vlcera: procidentes oculos reprimit, mensium abundantiam sistit, prociduam vuluam cohibet: citam aluum supprimit, aut potus aut subter inditus: capillos denigrat. Lauatur oculorum medicamentis, trito in aqua, mox effuso quod concreuerat, donec pura extet aqua: & ita cogitur in pastillos. Vritur etiam in cruda fidelia, donec fictile fornacibus percoquatur: torreturq; in carbonum habitu perflata. Spinæ decoctum solutos artus fotu committit. Præfertur eius spinæ gummi, quod in vermiculorum speciem contrahatur, & vitri modo perluceat, ligni expers: proximum est candidum: sordidum verò ac resinosum inutile. Cutis meatus obstruit, & medicamentorum, quibus admiscetur, acrimoniam hebetat, ambustis ex ouo illitum, pustulas non patitur erumpere. Alterum acaciæ genus in Cappadocia Pontóque prouenit, Aegyptiæ spinæ similitudine, longè minus, tenerius, humile: aculeorum vallo munitur, folia habens rutæ. Semen lenticula

icula minus fert autumno, in loculis cõnexis, ter-
nûm quaternûmve capacibus. Succus eius adstrin
git, viribus inferior, & ocularibus medicamentis
inutilis.

Vitex. CAP. CXVI.

VItex siue lygos frutex est in arborem assur- Barbaris
gens, nascitur in fluminum ripis, asperisq; agnus ca-
locis, ac torrentium alueis: ramos gerit longos, fru stus.
ctu peruicaces: folia oliuæ, sed molliora. Duo gene
ra eius, vna harum album florem mittit cum
purpureo: altera tantùm purpureum, & semen,
vt piper. Excalfactorias vires habet, & adstri-
ctorias. Semen eius potũ venenatis ictibus, aquæ,
quæ cutem subijt, lienosisq; auxiliatur: lac euo-
cat, menses ciet, drachmæ pondere in vino potum:
genituram exoluit, caput tentat & soporẽ affert.
Decoctum herbæ & seminis in desessione, mulieri-
bus vuluæ malo opportunis opitulatur, item in-
flammationibus: purgationes mouet semen cum
pulegio potum, etiam suffitu vel apposita: capitis
dolorem dissoluit illitum, instillatur cum aceto &
oleo capiti in lethargo & phrenitide. Folia suffi-
tu aut substratu fugant venenata: illita quoque
serpentium morsibus auxiliantur: testium duri-
tias cum butyro & folijs vitium emolliunt: rimas
sedis semen cum aqua illitum mitigat, & cum fo-
lijs medetur luxatis, vulneribusq;. Virgam qui ma Nominum
nu teneat dum iter facit, negatur intertriginem agni & ly-
sentire. Agnum, quasi dicas castum, vocant Græci ratio.

ci, quoniam matronæ in thesmophorijs Atheniensium castitatem custodientes, folijs huius cubitus sibi sternunt. & lygon quasi vimen, propter inuictam ferè ramorum flexilitatem.

Salix. CAP. CXVII.

SAlix vulgò nota est: cuius semen, folia, cortex & succus spissandi vim habent. Trita folia cum exiguo pipere & vino pota, ileosis subueniũt: sumpta per se & cum aqua præstant mulieribus ne concipiant. Salignum semen in potu sanguinẽ expuentibus prodest: cortex eosdem præbet effectus. Corticis cinis admisto aceto maceratus, illitu clauos & callos tollit. Ex folijs & cortice succus cum rosaceo in calyce punici calfactus, aurium doloribus auxiliatur. Decocto eorum podagras foueri vtilißimum: furfures purgat in corpore. Excipitur succus, qui manat ex ea cùm floret, exciso cortice: in plaga enim concretus humor inuenitur, qui ad purganda, quæ obstant oculis, suam vim præbet.

Syluestris olea. CAP. CXVIII.

SYlueftris olea, quam Latini oleastrum appellant, alij Aethiopicam oliuam, folia adstringunt: trita autem & imposita ignem sacrum, vlcera, quæ serpunt, epinyctidas, carbunculos, reduuias nomásque cohibent: crustas emarginant cum melle illita. Quinetiam sordida vlcera repurgant: inflammationes panosq; cum melle imposita discutiunt: cutem à capite vulsam conglutinant:

ant; oris vlceribus, & priuatim infantium, commanducata medentur. Succus & decoctum eosdē habent effectus: sanguinis eruptiones, ac muliebre profluuium, admotus succus inhibet: vuæ oculorum, pustulisq; prodest: vlcera & veteres desluxiones sistit, (quapropter in collyria additur.) ad genarum erosiones perquàm vtilis. Exprimitur succus tusis folijs, affuso vino aut aqua, siccatusq; sole in pastillos digeritur: sed longè validior ad recondendum succus habetur, qui cum vino quàm cum aqua expressus est. Auribus subuenit, siue vlcerentur, siue pus effluat. Folia conuenienter cœliacis cum farina hordacea illinuntur: vruntur cum floribus folia, vt spodij vicem cinis præstet, in cruda olla, oblito ore luto, vsque dum figlinum percoquatur: restinctaq; vino & rursus subacta, eodem modo vruntur, postremò ceruss æ modo elota coguntur in pastillos. Huiusce modi cinerem in medicamentis oculorum constat spodio non cedere, sed eisdem viribus præditum esse putandum est. Foliorum satiuæ oleæ eadem vis intelligitur, sed aliquantò inferior: vnde ocularibus medicamentis ob suam mitiorem vim conuenientior est. Sudor ligno virenti accenso manans, illitu sanat lichenas, furfures & scabiem. Oleaginum semen illitum medetur furfuribus, & vlceribus quæ depascũt vorantq;: quod autem intra nucleum est, ex adipe & farina scabros vngues excutit. Colymbades tritæ & ambustis illitæ

litæ pustulas gigni prohibent, sordida vlcera purgant, muriæ succus collutas gingiuas contrahit, & motus dentium firmat. Oliua flaua, & recens stomacho vtilior est, ventri difficilis: nigra autem & matura corruptioni opportuna est, stomacho aduersatur, oculis non conuenit, capitis dolorem mouet, arefacta illitu depascentia vlcera sistit, & carbunculos emarginat. Oleum syluestris oliuæ gingiuis putri vligine laborantibus colluitur, dentium mobilitates stabilit, calfacti fotus gingiuis fluxione laborantibus vtilis est: lanam enim specillo circumligatam oleo madefacere oportet, & gingiuis admouere, donec albæ spectentur.

Lacryma Aethiopicæ oleæ.

CAP. CXIX.

LAcryma, quā Aethiopica olea stillat, scammonio similis quadamtenus est, fulua, stillis exilibus constans, mordax: quæ autem ammoniaci, aut gummi similitudinem refert, colore nigricans, nec gustu mordens, superuacua est. Nostrates oleæ, oleastrísque, similem lacrymam sudant, quæ commodè ad oculorum hebetudines illinitur: cicatrices albuginesq; illitu emendat, vrinam & menses ciet, cauis dentium impressa ad dolores efficax est: inter venena scribitur: partus pellit, lepras & impetigines sanat. Appellatur autē Aethiopica & agrestis olea.

Amurca. CAP. CXX.

AMurca (expressæ oliuæ recrementum) decoct

cocta in cupreo vase ad craßitudinem mellis adstringit, cæteros præbens lycij effectus. Insuper dentium dolori & vulneribus, cum aceto, vino aut mulso commodè illinitur: additur in medicamenta ocularia, & meatus inductu suo obstruẽtia. Vetustate meliorem fieri constat. Vtiliter infunditur sedis, genitalium, ac vuluæ exulcerationi. Si verò cum omphacino recoquatur ad mellis craßitudinem, cariosos dentes extrahit: iumentorum scabiem cum decocto lupini, & chamæleonte illitu sanat. Cruda & recenti amurca podagras articularióſque dolores foueri, vtilißimum: perũcta in villosa pelle, & hydropicis imposita tumoris molem reprimit.

Quercus, glans, fagus, ilex.

CAP. CXXI.

QVercus omnis adstrictoriam vim habet, præsertim liber, qui cortici & ligno intercedit: quinetiam tunica putamini glandis subiecta. Decoctum ex ijs datur dysentericis, cœliacis, sanguinem excreantibus. Trita in pesso, fœminis fluxione vuluæ laborantibus subijcitur. Glãdes eosdem effectus exhibent: vrinam ciunt, capitis dolorem & flatus in cibum sumptæ pariunt, resistunt esitatæ venenatorum ictibus. Decoctum earum & corticis cum lacte vaccino potum, prodest contra toxica: intritæ crudæ, inflammatioces illitu leniunt: ad duritias, quas cacoethe vocant, & malefica vlcera cum salsa axũgia

gia conueniunt. Iligneæ glandes viribus quernas antecellunt. Fagus & ilex quercus generi assignantur, & consimile munus obeunt. Iligneæ radicis cortex cum aqua coctus, cùm mollitus intabescat, & tota nocte illitus, denigrat capillos, prius cimolia terra purgatos. Folia omnium tusa & trita tumoribus prosunt, & imbecillas membrorum partes corroborant.

Castaneæ. CAP. CXXII.

SArdianæ glandes, quas aliqui castaneas, aut lopima, aut glandes Iouis appellant, adstringunt, similesq; effectus præbent: præsertim tunica quæ carnem & corticem media intercursat. Carobis, qui ephemerum biberunt, conueniens est.

Galla. CAP. CXXIII.

GAlla fructus est quercus. Aliqua omphacitis appellatur, parua quidem, sed tuberosa, solida, nullo foramine peruia. Altera plana, leuis, perforata. Eligi debet omphacitis, quæ efficacior est. Vtriusque vis vehementer adstringere. Tritæ excrescentia in carne, fluxiones gingiuarum & vuæ, atque oris vlcerationem cohibent. Nucleus, dentium cauernis inditus dolorem sedat. Crematæ carbonibus, donec igne flagrent, & vino aut aceto aut acida muria extinctæ, sanguinem supprimunt. Decoctum, quibus insidere expedit, efficax est, & contra vuluas procidentes, fluxionesq;. Capillos denigrant, aceto aut aqua maceratæ, dysentericis cœliacisq; cum vino

au

ut aqua tritæ conuenienter illinuntur, aut bibun-
tur: obsonijs addi debēt, aut integræ in aqua præ-
coqui, in qua nonnihil excoquendum est, quod his
affectibus conferat. In summa, his vtēdum ad ad-
stringenda, aut siccanda quæ opus sunt.

Rhus. CAP. CXXIIII.

Rhus quæ obsonijs aspergitur, ab aliquibus Officinis su-
erythros appellata, semē est coriarij fruti- mach, Ara-
cis, sic vocati, quoniam coriorū infectores eo vtun- bum more.
tur, ad inspissandas pelles. Arbuscula in petris
nascens, binûm ferè cubitorum altitudine, folijs
oblongis, subrubentibus, in ambitu serratis, acino
uarū gracilium denso, magnitudine terebinthi,
quadámtenus lato: cuius corticosa tunica per-
quàm vtilis est. Folia vim habent adstringendi,
& acaciæ effectus præbent. Decoctum capillos
denigrat, dysentericis infunditur, & in potu eo-
rum insessusq; adijcitur: instillatur auribus puru-
lentis. Gangrænas & pterygia cohibent folia ex
aceto aut melle illita. Liquamentum fit ex aridis
folijs, ad crassitudinem mellis in aqua decoctis, ad
eadem, vt lycium, conueniens. Semen eosdem effe-
ctus exhibet: cœliacorum, dysentericorúmque ob-
sonijs inspergitur: fracta, desquammata, liuidaq;
illitum ex aqua, ab inflammatione vindicat: lin-
guæ asperitates cum melle abstergit, candida fœ-
minarum profluuia sistit, hæmorrhoidas sanat,
cum querno carbone intrito admodum. Aqua, in
qua semen maduit, decocta, cogitur cóúque effica-
cior

cior ipso semine. Gummi defert, quod dentium ca=
uis imprimitur, ad dolores finiendos.

Palma. CAP. CXXV.

PAlma in Aegypto gignitur. Ea medio matu=
ritatis vigore, autumno decerpi solet, Arabi=
ci myrobalani similis, pomatis cognomine, colore
viridi, & odore mali cotonei: quod si ad maturi=
tatem peruenire sinatur, phœnicobalanus fiet.
Palma acerba est & adstringens: contra alui
fœminarumq; profluuia, in vino austero bibitur:
hæmorrhoidas sistit, vulnera glutinat illitu. Phœ=
nicobalani recentes plus siccis adstringunt, capi=
tis dolorem afferunt, copiosiores in cibo inebriāt,
ficciores sanguinem excreātibus, stomachicis, &
dysentericis vtiles in cibo: illinuntur cum coto=
neo & cerato œnanthino vesicæ vitijs. Cariotæ,
præsertim esu, faucium asperitati medentur. The
baicarum decoctum potu æstuatiouem sedat, vi=
res recreat cum hydromelite veteri sumptum: ci-
bo idem faciunt. Fit ex eis vinum ad eadem con=
ueniens. Decoctum per se potu & gargarizatio=
ne magnopere adstringit, & cohibet. Nuclei pal=
marum, cæterorum more, cremati in crudo fictili,
& vino restincti, cinere loto, spodij vicē efficiunt:
miscenturq; in calliblephara. Quod si non iustam
vstionem acceperint, denuò cremandi. Vim ad=
stringendi habent, & spiracula cutis obductu suo
claudunt: contra oculorum vuam & pustulas,
palpebrarum defluuia, cum nardo effectum præ-
bent:

bent: corporis excreſcentias cum vino reprimunt, vlcera ad cicatricem perducunt. Sed inter primas vtiles ex palmis humilibus Aegyptiæ.

Palma elate. CAP. CXXVI.

PAlma, quam aliqui elaten aut ſpatham appellant, fructus palmarum adhuc florentium, inuolucrũ eſt calyxq́;, quo in ſpiſſamenta vnguentarij vtuntur. Optima habetur odorata, adſtringens, ponderoſa, præcluſa, intus pinguis. Vis ei adſtrictoria: ſiſtit vlcera quæ depaſcunt, laxatos artus committit, trita miſcetur cataplaſmatis & malagmatis: prodeſt præcordijs, imbecilli ſtomacho, & iocineri affecto, miſta conferentibus cataplaſmatis. Eius decoctum ſubinde deterſum, capillos denigrat: datur bibendum congruè, renum, veſicæ, & viſcerum vitijs: vuluæ ac ventris fluxiones ſiſtit: ſcabiem cum reſina, & cera ſanat, ſi viginti diebus recens apponatur. Inuolutúſque in ea elate fructus, quem ſuo amplexu fouet, elate etiam vocari ſolet, & ab aliquibus boraſſus. Adſtringit, & ſpathæ effectus præſtat, non ſic vnguentis expetitus. Alba medulla caudicis recens in cibo, aut decocta eadem facit, quæ boraſſus.

Malum punicum. CAP. CXXVII.

MAlum punicum omne boni ſucci eſt, ſtomacho vtile, perexiguum ſufficiens alimentum. Dulcia ſtomacho vtiliora habentur, ſed aliquantulum in eo calorem gignunt, inflationes pariunt, vnde in febri abdicantur. Acida ad-

Vulgò malum granatum.

stringunt, æstuanti stomacho auxiliantur, & multò magis contrahunt, ac vrinam cient. Ora gingiuasq; lædunt. Vinosa verò mediam sortiũtur naturam. Nuclei acinorum acidi punici in sole siccati, & obsonijs insparsi, concoctiue, fluentem aluum stomachumq; sistunt. Cœlesti aqua madescunt, bibunturq; commodè sanguinem excreantibus: ad desessus dysentericorum, fœminarumq; fluxione vuluæ laborantium vtiles sunt. Expressus nucleorum succus coquitur cum melle, ad oris, virilitatis, & sedis vlcera, nomas, reduuias, & ea, quæ in corpore extuberant, aurium dolores, & narium vitia: præsertim acidorum.

Cytinus. Huius flores cytini vocantur: qui adstringũt, siccant, cohibent: sanguinolenta glutinant, quas punicum, præstant vtilitates: humida gingiuarum vitia mobilesq; dentes decocto colluuntur, herniam prolapsu intestini erumpentem cataplasmate repellunt. memoriæ tradunt, qui tres quàm minimos cytinos deuorauerit, nullam eo anno lippitudinem passurum: eliquatur hypocistidis exemplo.

Malicoriũ. Malicorium, asperum est mali punici putamen, quod aliqui sidion appellant. Id spissandi vim habet, &, quos cytini, præbet vsus. Decoctum radicis potu latas ventris tineas pellit, & easdem euocat.

Balaustiũ. Balaustium syluestris punici flos est, cytino similis, cuius complura genera reperiuntur: candidum, fuluum, colore rosaceo. Succus ex eo exprimitur, hypocistidis modo, cui adstri

adstrictoria vis inest, eadem faciens, quæ hypocistis, & cytinus.

Myrtus. CAP. CXXVIII.

MYrtus satiua nigra vtilior est medicinæ quàm candida, & in hoc genere multò magis montana: semen tamen imbecillius parit. Vis & myrti & seminis adstringit. Semen viride aut aridum in cibo datur sanguinem excreantibus, & vesicæ erosionibus. Succus virentibus baccis expressus eosdem effectus exhibet: stomacho vtilis, vrinam. cit: prodest contra phalangij morsum, & scorpionis ictus in mero: seminis decoctum capillum tingit, ius decocti in vino vlcera in extremis membris nata sanat, oculorum inflammationes illitum cum polline polentæ lenit, contra ægilopas illinitur, crapulam arcet præsumptum vinum, quod feruefacto aliquantum eius semine exprimatur: aliàs enim acorem contraheret. Præstat idem seminis effectus. Vtile procidentiæ vuluarum in desessionibus, sedis vitijs, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus purgat furfures, vlcera capitis manantia, atque eruptiones papularum: fluentes capillos continet. Additur quoque in medicamenta, quas liparas vocant, vti oleum quod ex folijs eius factum est. Decoctum foliorum ad desessiones balnearum conuenit, & contra laxatos artus, & malè solidescentes. Eo fracta ferruminationi repugnantia vtilißimè fouentur, vitiliginem emendat, purulentis auribus infunditur, &

capillos denigrat. Succus eadem efficit. Trita folia, & ex aqua illita humidis vlceribus, & partibus omnibus fluxione laborantibus, cœliacisq; prosunt: & admisto omphacino oleo, aut exiguo rosaceo cum vino, ad vlcera serpentia, ignem sacrum, testium inflammationes, epinyctidas, & condylomata. Arentium foliorum farina vtiliter inspargitur paronychijs, pterygijs, & contra alarum feminúmque perfusiones: cardiacorum sudores cohibet. Folia cruda seu cremata cum cerato, ambustis, paronychijs, pterygijsq; medentur. Exprimitur folijs succus adfuso vetere vino aut aqua cœlesti, cuius recentis vsus est: nam exiccatus planè cariem sentit, & vires amittit. Myrtidanum dicitur, adnatum inæquabile, verrucosum intumescénsque, & concolor: quod perinde quasi manus myrti caudicem amplectitur. Magis quàm myrtus adstringit: tusum addito austero vino reponitur, coactúmque in pastillos siccatur in vmbra, multò efficacius, & folio & semine, ceratos, pessis, insessionibus, cataplasmatis admistum, vbi adstringendum aliquid est.

Cerasia. CAP. CXXIX.

CErasia aluo vtilia sunt, si viridia sumantur: eadem siccata, illam sistunt. Gummi, quod cerasi resudarunt, cum vino diluto tussi vetustæ medetur: colorem commendat, visum exacuit, appetentiam inuitat: idem ex vino potum calculosis auxilio est.

Siliquæ. CAP. CXXX.

SIliquæ recentes stomacho aduersantur, aluum soluunt: eædem siccatæ sistunt, stomachóque utiliores fiunt. Vrinam ciunt: sed præcipuè, quæ vinaceis condiuntur.

Græcis Ceratia: arbor autem ipsa Galeno ceratonia dicitur.

Mala. CAP. CXXXI.

FOlia, flores, & germina cùm omnis mali, tum maximè cotoneæ adstringunt. Pomis acerbis adstringendi vis inest: maturis verò longè secus. Ex ijs vernabilem gignunt, neruos omneis lædunt, inflationes pariunt. Cotonea stomacho vtilia, vrinam cient: verùm tosta mitiora habentur. Prosunt cœliacis, dysentericis, purulenta extußientibus, cholericis, præsertim cruda. Maceratorum liquor commodè in stomachi aut ventris fluxionibus, potui datur. Succus crudorum assumptus orthopnoicis salutaris est. Decocto fouentur vuluæ, & sedes si procidant. Cotonea, quæ melle condiuntur, vrinam mouent: mel autem sibi constringentem illorum vim, & inspissantem adsciscit. Quæ cum melle coquuntur, stomacho atque ori gratiora sunt, sed minus inspissant. Cruda cataplasmatis adijciuntur, ad cohibendam aluum, aut si stomachus æstuet, aut in vomitiones effundatur, ad mammarum inflammationes, præduros lienes, & condylomata. Fit vinum ex ipsis tusis expreßisq; : sed quò perduret, quindecim sextarijs succi vnus mellis adiungitur, alioquin in acorem degenerat. Prodest ad omnia.

quæ dicta sunt. Fit & oleum ex ijs, quod melinum vocauimus, quo vtimur quoties adstringenti oleo est opus. Eligi oportet vera, quæ sanè sunt rotunda, parua & odorata: quæ verò Struthia dicuntur, magna quidem sunt, sed minus vtilia. Flos & viridis & siccus cataplasmatis imponitur: ijs conueniens, quæ adstrictionem desiderant, inflammationibus oculorum, reiectionibusq; sanguinis. Contra citam aluum, & mensium impetus, in vino bibitur. Melimela ventrem molliunt, & ab eo animalia expellunt, stomacho negotium exhibent. Aestiuo sa. Ea multis dulcia mala vocantur. Epirotica mala, quæ Latinè orbiculata dicuntur, stomacho vtilia: sistunt aluum, vrinas euocant, malis tamen cotoneis inualidiora. Syluestria mala similia sunt vernis, & adstringunt. Sanè in hunc vsum immatura omnia opus sunt. Persica poma matura tam stomacho, quàm vētri vtilia sunt. Acerba aluum cohibent: sed sicca vehementius. Decoctum è siccis alui stomachiq; fluxiones sistit.

Armeniaca, quæ à Latinis præcocia dicuntur, minora sunt supradictis, & stomacho vtiliora.

Medica mala Persicáve aut cedromela, quæ Latini citria vocant, nemini non cognita. Arbor ipsa omnibus anni temporibus pomifera, alijs deciduis, alijs subnascentibus. Malum oblongum est, rugosum, colore aurum imitans, cum grauitate odoratum, semen habet pyri. Id in vino potum venenis resistit, aluum mouet, oris suauitatem com-

mend

mendat, decocto eius colluto, aut succo: estur in malacia mulieribus: vestiarijs impositum ab erosionis vitio vestes vindicare existimatur.

Pyra. CAP. CXXXII.

PYrorum multa genera, quæ tamen omnia adstringunt: proinde adduntur conuenienter in repellentia cataplasmata. Decoctum è siccis & cruda ipsa aluum sistunt: ieiunos esitata lædunt.

Achras pyrastri genus est, quod tardissimè ematurescit. Vim pyro adstringentiorem habet, & ad eadem conuenit: stringunt etiã eius folia. Lignũ pyrorum cinis efficaciter his auxiliatur, quos fungi strangulant. Aiunt fungos, si syluestria pyra cũ eis coquantur, innoxios fieri.

Mespilus. CAP. CXXXIII.

MEspilus, quæ à nonnullis aronia vocatur, spinosa arbor est, folio pyxacanthæ: fert pomum suaue, exiguo malo non dissimile, tribus intus ossiculis: qua ex causa id nonnulli tricoccon appellauere. Tardè maturescit, esus adstringit, stomacho gratum est, aluumq; supprimit. Alterũ mespili genus in Italia nascitur, quod aliqui setaniũ, alij epimelida vocant. Arbor folijs mali, sed minoribus: pomum fert rotundum esui aptum, vmbilico latiore: quod adstringit, seroq; maturescit.

Lotus arbor. CAP. CXXXIIII.

LOtus arbor est vastæ magnitudinis, ferens baccam pipere maiorem, dulcem, cibis gra-

tam, stomacho facilem. Aluum sistit baccis. Ramentorum ligni decoctum siue potu, siue infusione dysentericis ac fœminis fluxione vuluæ laborantibus, auxilio est: rufat capillos, citam aluũ cohibet.

Cornus CAP. CXXXV.

CORnus dura arbor est, baccas ferens oliuæ modo oblongas, quæ primùm virẽt, dein per maturitatem rubescunt, aut ceræ colorem repræsentant. In cibo adstringunt, profluuio alui atque dysenteriæ salutares, siue in edulio, siue in defruto exhibeantur. Muria, vt oliuæ, condiuntur. Sanies, quam virentia folia torrendo resudarunt, impetigini conuenienter illinitur.

Sorba. CAP. CXXXVI.

SOrba colorem luteum referentia prius, quàm maturescant, dissecta & sole siccata manduntur, vt album sistant. Eadem est functio molitorũ farinæ, si polentæ loco sumatur: quod & decoctum eorum in potu præstat.

Prunus. CAP. CXXXVII.

PRunus arbor est nota, cuius pomum estur: sed stomachum malè habet, aluum mollit. Syriaca pruna, & præcipuè quæ Damasci gignuntur, exiccata stomacho vtilia sunt, aluum adstringũt. Folia pruni in vino decocta collutione, & gargarizatu vuam, gingiuas, & tonsillas fluxione laboranteis reprimunt. Præstant idem syluestrium prunorum baccæ, post maturitatem exiccatæ, cum sapa verò decoctæ, stomacho vtiliores redduntur,

aluum

aluúmque magis adstringunt. Gummi pruno-rum agglutinat, potum in vino calculos comminuit: ex aceto quoque illitum, lichenas infantium sanat.

Arbutus. CAP. CXXXVIII.

ARbutus, siue vnedo, arbor est cotoneæ malo nõ dissimilis, tenui folio: *cuius fructus pruni magnitudinem implet, nullo intus nucleo: huic memæcylo cognomen est: maturus aut flauet, aut rubescit: in esu acerosus, stomacho aduersatur, capitisq; dolorem mouet.

*Prunis magnitudi ne quidem hic fructus nequaquã cedit: cæterùm effigie adeò expresse refert fraga, vt nil queat exspressius.

Amygdalæ. CAP. CXXXIX.

AMygdalæ amaræ radicum tritarum decoctum vitia cutis in facie corrigit: illitæ nuces idem munus præstant, menses admotæ ciunt, capitis dolori auxiliantur, illitæ fronti aut temporibus cum aceto vel rosaceo: epinyctidas sanant ex vino, item putrescentia vlcera, & quæ serpunt, & morsus canũ cum melle: earum autem esu dolores finiuntur, aluum emolliunt, somnum faciunt, vrinam cient, contra sanguinis reiectiones cum amylo assumuntur, renum vitiis, & pulmonũ inflammationibus ex aqua in potu aut eclegmate cum resina terebinthina dantur: calculosis difficiliq; vrinæ in passo auxiliantur, & illinctu cum melle, & lacte hepaticis, tussi, & inflationibus coli, nucis auellanæ magnitudine: quinis septenísve præsumptis ebrietatem non sentiunt potores: vulpes, si cum quadam esca eas vorauerint, emoriun-

tur. Gummi eius calfacit, & adstringit: reijcientibus sanguinem, potu auxilio est: impetigines, quæ summum corpus occuparunt, illitum cum aceto tollit: tussi vetustæ cum diluto vino potum medetur: calculosis cum passo bibere prodest. E nucibus græcis, dulces cibo idoneæ, sed multò minus valent in remedijs, quàm amaræ: attamen extenuant, vrinam ciunt, recentium esu cum suo putamine, humida stomachi vitia emendantur.

Pistacia. CAP. CXL.

PIstacia, quæ constat in Syria gigni, pineis nucibus similia sunt, & stomacho amica: trita cum vino contra serpentium ictus prosunt, siue edantur, siue bibantur.

Nux iuglans. CAP. CXLI.

NVces iuglandes, quas nonnulli Persicas vocant, sunt difficiles concoctu, stomacho inutiles, biliosæ, capitis dolorem inferentes, tussientibus inimicæ, & vomituris ieiunis in cibo aptæ. Cum ruta verò & ficis præsumptæ, & à summo cibo, venenis resistunt: nec minus si à veneni haustu comedantur: largius esitatæ tineas latas pellunt, illinuntur mammarum inflammationi, abscessibus, luxatisq́; cū mellis exiguo, & ruta: cum cæpa autem, sale & melle, canis hominisq́; morsui proficiunt: tormina, cum calyce suo perustæ, & vmbilico admotæ, sedant. Putamen combustum tritumq́; in oleo, & vino, infantium capite perunctο, nutrit capillum, alopecias replet. Sistunt menses

es nuclei vsti, si triti ex vino admoueantur: iidem veteribus, illiti carbunculis, gangrænis, & ægilopiis medentur: alopeciis commanducati, & impositi præsenti sunt remedio. Nucibus tusis oleum exprimitur. Recentes stomacho innocentiores sunt, vtpote suauiores: itaque allio mistæ eximunt acrimoniam. Liuores in corpore illitu tollunt.

Nuces auellanæ. CAP. CXLII.

NVces auellanæ, quas & leptocarya vocant, stomacho infestæ sunt: ipsæ tamẽ tritæ, & in aqua mulsa potæ, tussi veteri medentur: tostæ & cum exiguo piperis potæ destillationem concoquunt, crematarum cinis cum axungia aut adipe vrsi perunctus alopeciis capillũ reddit. Aiunt nonnulli vsta earum putamina, & in cineris speciem redacta, cum oleo, cæsiorum oculorum pupillas infantibus denigrare, perfuso sincipite.

Morus. CAP. CXLIII.

MOrus arbor nota est, cuius fructus aluum soluit, stomacho inutilis est, & facilè corruptionem sentit. Hoc idem præstat mori succus: decoctus autem æreo vase, atque insolatus, adstringentior redditur. Facit ad fluxiones, nomas, & tonsillarum inflammationes, addito mellis exiguo. Sed inolescit vis eius, adiecto scissili alumine, galla, croco, & myrrha: item myricæ semine, iri, & thure. Immatura mori poma siccantur, tusaq; acinorum rhois vice obsoniis miscentur, vt cœliacos iuuẽt. Radicis cortex decoctus in aqua & potus

tus aluum resoluit, latas ventris tineas excutit, his quoque auxiliatur, qui aconitum hauserunt. Folia trita ex aceto illita, ambustis igni medentur, tinguntq; capillum, vitium & fici nigræ frondibus simul coctis in aqua cœlesti. Succus foliorum cyathi mensura potus contra phalangiorum morsus auxilio est. Feruefacti corticis & foliorum iure dentes aptissimè in dolore colluuntur. Radix circiter messem incisa, facto in ambitu scrobe, succum emittit, qui postridie concretus inueniri solet. Is in dolore dentium efficax est: tubercula discutit, & aluum purgat.

Sycomorus. CAP. CXLIIII.

SYcomorum aliqui etiam sycaminum, id est, morum, vocant, cuius fructus sycomorũ etiam propter inefficacem gustum appellatur. Arbor est magna, fico similis, frondosa, multo lacte abundans: foliis mori, pomum ter aut quater anno fert, non ramis, vt ficus, sed caudice ipso, caprifico non dissimile, dulcius grossis, sine granis interioribus: quod non maturescit, nisi vngue aut ferro scalpatur. Nascitur plurimùm in Caria, Rhodo, locisque non multi tritici feracibus: vbi prouentu fœcundo restibilique iuuamentum adfert, cùm annonæ caritas premit. Pomum aluo vtile est, sed perquàm exilem præbet alimoniam. Stomacho aduersatur. Succus primo vere tenera arbore, antequàm fructũ ferat, eximitur, lapidis ictu summo cortice desquammato: si enim altiore plaga

viol

ioletur cortex, nihil effluet. Spongia aut vellere lacryma excipitur, quæ siccata & in pastillos coacta fictili vase reponitur. Vis succi emollit, vulnera conglutinat, discutit collectiones coctioni repugnantes: bibitur etiam aut illinitur contra serpentium morsus, duratos lienes, stomachi dolores, & perfrictiones. Celerrimè teredinem sentit. Gignitur & in Cypro arbor genere distans, quæ cùm sit vlmus, prædita tamen est folijs sycomori, fructu pruni magnitudine, multò dulciore, supradictis cætera similis.

Fici. CAP. CXLV.

FIci maturæ recentes stomachum lædunt, aluum soluunt: sed facilè contracta ab eis fluxio sistitur: sudorem euocant, papulasq; sitim sedant, calorem restinguunt. Sicci natura excalfaciendi, vires alunt, sed sitim magis stimulant, aluo vtiles, rheumatismis ventris & stomachi contraria: gutturi autem, arteriæ, renibus, vesicæ, & ijs, quos longa valetudo decolorauit, anhelatoribus, hydropicis, comitialibus aptissimæ: feruefactæ cum hyssopo & potæ, thoracem purgant: tussi veteri, diuturnísque pulmonum vitijs conueniunt: aluum molliunt tusæ cum nitro & cnico, dein manducatæ. Decoctum arteriæ & tonsillarum inflammationibus gargarizatu prodest. Cum hordeacea farina cataplasmatis miscentur, & in muliebres fotus cum fœnogræco & ptisana. Cæterùm cum ruta coctæ torminibus infundun-tur.

tur. Coctæ illitæq; duritias discutiunt, parotidas & furunculos emolliunt, panos ad maturationem perducunt, maximè nitro, iri, aut calce addita. Crudæ si cum antedictis tundantur, eadem efficiunt: cum malicorio, pterygia purgant: cum atramento sutorio, deploratis ferè tibiarum fluxionibus, & cacoëthicis vlceribus medentur: quin & cum vino decoctæ addito absynthio, & hordeacea farina, vtilissimè hydropicis illinuntur. Crematæ cum cerato sanant perniones, prurigines, sonitúsque si crudæ terantur, & sinapi liquoréque aliquo exceptæ auribus instillentur. Tam syluestris, quàm satiuæ fici lacteus succus coaguli modo lac contrahit, concretúmque dissoluit, vt acetum: exulcerat corpora, meatus aperit, soluit aluum, vuluam recludit cum detrita nuce græca potus, menstrua ciet cum luteo oui appositus, aut Tyrrhenica cera: podagricorum cataplasmatis cum farina fœnigræci & aceto vtilis: lepras, lichenas, vitiligines, vitia cutis in facie, psoras, vlcera in capite manantia, cum polenta expurgat: instillatus plagæ, percussis à scorpione, venenatorum ictibus & rabiosi canis morsibus auxiliatur: prodest dentium dolori lana exceptus, & cauis eorum additus: verrucarum informicationes tollit cum adipe, circunlita in ambitu carne. Hoc idem præstat succus è teneris ramis syluestris fici, qui lacte prægnantes, silente adhuc oculo, tusi exprimuntur, & siccatus in vmbra reponitur.

itur. Et lac & succus imponuntur exulceratoriis medicamẽtis. Decocti cum bubulis carnibus rami ficulni, facilem afferunt decoctionem. Lac efficiunt quod magis soluat, si inter coquendum ficulneo surculo spathæ loco moueatur.

Grossi. CAP. CXLVI.

GRossi, quæ crinei nonnullis vocantur, coctæ, illitæ strumas nodosq; omneis emolliunt: cruæ formicas, verrucas & thymos, nitro farinaq; additis, tollunt. Folia eadem possunt, illita cum sa- & aceto vlcera in capite manantia, epinyctidas, & furfures sanant: iis ficosæ extuberationes, & genarum scabritiæ perfricantur. Nigræ ficus foliis cauliculisq; candidæ vitiligines perũguntur, faciũt ad canũ morsus, & vlcera quæ ceria, id est fauos, vocant. Grossi cum syluestris papaueris folis ossa extrahunt, furunculos cum cera discutiũt, contra muris aranei morsus, & scolopendræ venena, cum eruo & vino illitæ, auxiliantur. Fit ex cinere ficus tam syluestris quàm satiuæ lixiuiũ, crematis ramorũ cauliculis: quod subinde macerari opus est & inueterascere: siquidem inter caustica intelligitur. Gangrænis prodest: nanque expurgat & consumit, quæ excrescũt: eoq; sic vtendum est: Spongia assiduè hoc lixiuio imbuta superponitur. Interdum dysentericis, & in fluxiones vetustas, & sinus cuniculatim exedentes, manosq; instillari conueniet. Etenim purgat, conglutinat, carne replet, & oras committit, nõ secus

atq; emplastra, quæ cruentis vulneribus inijciuntur, enema vocant. Bibitur ad discutiendũ sanguinem concretum, & contra præcipitationes, rupta, cõuulsa, cum cyatho aquæ recenter colatũ: addito olei exiguo, cœliacis, dysentericis per se cyathus datus prodest: neruorũ vitijs, conuulsionibus commodè illinitur ex oleo, vtpote quod sudores moueat: aduersus gypsi potum, & phalangiorũ morsus bibitur. Hæc eadem præstant reliqua lixiuia, præsertim quernum: omnia tamen adstringunt.

Persea. CAP. CXLVII.

PErsea arbor est, in Aegypto, fructum ferens cibo idoneum, stomacho vtilem: in quo phalangia cranocolapta nomine inueniuntur, præsertim in Thebaide. Arida folia in farinã redacta, illita sanguinis eruptiones sistũt. Arborem hanc prodiderũt aliqui in Perside exitiosam esse, trãslatãq; in Aegyptum, mutata natura in cibos receptam.

Iberis. CAP. CXLVIII.

IBeris, siue cardamantica, folia habet nasturtij, vere viretiora: caulem cubitalem, aut minorem: in incultis nascitur, æstate lacteũ florem promit, quo tempore efficacior est. Radices duas nasturtio similes habet, calfacientes & adurentes: ipsæ enim ischiadicis cum salsa axungia emplastri modo vtiles, quaternis horis alligatæ, vt dein in balneas descendatur, & postea oleo cum lana locus perungatur.

PRIMI LIBRI FINIS.

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE Medicinali materia, Liber II.

Ioanne RVELLIO Sueßionensi interprete.

N primo, chariβime Aree, libro, quem de medicinali materia condidimus, de aromatibus, oleis, vnguentis, arboribus, & nascentibus ex eis succis, lacrymis, seminibusq; disseruimus. In hoc autem secundo de animantibus, melle, lacte, adipe, frugibus, atque oleribus explicabimus, subnexis herbaceis, quæ acri prædita sunt facultate, vt pote quæ cum ipsis cognatione iuncta sint: qualia allium, cæpa, sinapi, intelliguntur. Idq; ideo, ne cognatorum vires disiunxisse videamur.

Echinus, siue erinaceus. CAP. I.

M*Arinus echinus stomacho ventrique vtilis est: vrinam cit, huius testa cruda inassata commodè medicamentis admiscetur, quæ psoras abstergunt: crematæ verò cinis sordida vlcera expurgat, luxuriantem carnem reprimit.*

Terrestris erinacei corium combustum alopecijs cum pice liquida aptissimè illinitur, assiccatum corpus & cum aceto mulso potum, renum vitijs auxilio est: item aquæ, quæ cutem subijt, conuulsionibus, elephantiæ, & malè habitis, quos cachectos vocant: viscerum fluxiones exiccat. Eiusdem iecur fictili solibus excocto arefactum, ad eosdem vsus vtilissimè reconditur.

Hippocampus. CAP. II.

Hippocampus marinũ animal est exiguum, cuius cremati cinis exceptus cum liquida pice, aut axungia seu amaracino vnguento illitus, alopecias replet.

Purpura, buccina, eorũmque volutæ, CAP. III.

Purpura vsta exiccat, dentes abstergit, excrescentias in carne cohibet, vlcera purgat, & ad cicatricem perducit. Eadem præstant cremata buccina, sed vehementius vrunt: si quis salis plena, fictili crudo adurat, dentifricio conueniunt: ambustis vtiliter illinuntur, quibus solui medicamentis non oportet: nam postea quàm vulnus cicatricem duxerit, ipsum in testæ modum induratum, sponte sua decidet. Fit etiam calx è buccinis, vt in eius mentione demonstrabimus. Cionia vocantur purpurarum buccinorumq; mediæ partes, circa quas testæ volumen clauiculatim intorquetur. Cremata simili modo, maiorem purpuris buccinisq; facultatem vrendi consequuntur.

tur, quoniam apprimendi naturam obtinent. Buccinorum carnes ori gratæ sunt, & stomacho vtiles: sed aluum non molliunt.

Mituli. CAP. IIII.

MItuli laudatißimi in Ponto. Cremati eundem buccinis effectum præbent. Priuatim plumbi more eloti, oculorum medicamentis cum melle vtiles habentur: genarum craßitudines absumunt, albugines purgant, & cætera quæ oculis caliginem offundunt: carnes eorum ad canis morsus vtilißimè imponuntur.

Tellinæ. CAP. V.

REcentes tellinæ aluo vtiles, sed maximè ius earum: salitæ vruntur, tritæq; in cinerem & cum cedria instillatæ, auulsos pilos* renasci non patiuntur. *τῶν βλεφάρων.

Chamæ. CAP. VI.

CHamarum conchularumq; in exigua aqua decoctarum ius, aluum ciet: id cum vino assumitur.

Vnguis odoratus. CAP. VII.

VNguis siue onyx conchylij tegumentum est, ei simile quo purpura integitur: quod in Indiæ nardiferis lacubus inuenitur. suauem ideo spirans odorem, quòd conchylia inibi nardi pabulo vescantur. Colligitur posteaquàm stagnantes aquæ æstiuis caloribus maruerunt. Laudatissimus qui à rubro mari defertur, candicans, pinguis. Babylonicus nigrescit, atque minor conspi-

citur. Ambo odoris gratia suffiuntur, sed aliquãte minus castoreum olent. Iidem suffitu excitant fœminas vuluæ strangulatu oppressas, comitialésq;: poti ventrem molliunt. Crematum conchylium eadem efficit, quæ purpura & buccinum.

Cochleæ. CAP. VIII.

TErrestres cochleæ stomacho vtiles sunt, & non facilè corrumpuntur. Optimæ Sardonicæ, Aphricanæ, Astypaleicæ, & quæ in Sicilia, ac Chio gignuntur, & quæ in Liguriæ alpibus, pomatiæ, id est operculares, cognominatæ. Marina stomacho idonea, & facilè aluo excernitur: fluuiatilis virus olet. Quæ verò vepribus frutetisq; glutinata cohæret, quam vocant nonnulli sesilon, ventrem & stomachum turbat, vomitiones excitat. Crematæ omnium testæ excalfaciendi & vrendi naturam sortiuntur: purgant lepras, vitiligines, dentésque: emendant oculorum cicatrices, & vitia cutis in facie, albugines, ac visus hebetudines, si cum carne sua vstæ tritæq; ex melle illinantur. Crudæ cum tegumentis impositæ, aquæ inter cutem tumores exugunt: sed non antè soluantur, quàm omnis hauriatur humor. podagricas inflammationes leniunt, impactos corpori aculeos illitæ euocant, menses tritæ & admotæ ciunt. Carnes earum cum thure & myrrha illitæ, cùm vulnera alia, tum maximè quæ nerui acceperunt, conglutinant: tritæ in aceto, sanguinem naribus erumpentem infrænãt: viuæ corpus, & præsertim Aphricana

næ,cum aceto deuoratum, ſtomachi dolores mitigat,trita cum teſta,vino & myrrha, ſi exiguum inde bibatur,coli veſicæq; cruciatus ſanat. Terreſtris pilos incommodos replicat, ſi quis abraſo acu lentore eius,pilum attingat.

Cancri. CAP. IX.

CAncrorum fluuiatilium exuſtorum cinis,quē duo cochlearia expleat, adiecto dimidio radicis gentianæ modo, triduo potus cum vino, magnopere prodeſt canis rabioſi morſibus: rimas pedum ſedisq;, perniunculos, & carcinomata, cum decocto melle lenit: triti crudi, potique ex aſinino lacte,auxiliantur contra ſerpentium phalangiorúmque morſus,atque ſcorpionum ictus: decocti autem & cum iure eſitati, ijs proſunt,qui tabe conficiuntur,aut leporem marinum hauſerunt: necant ſcorpiones triti, & cum ocimo admoti. Poſſunt eadem marini,verùm inefficacius omnia præſtant.

Terreſtris ſcorpio. CAP. X.

TErreſtris ſcorpio tritus & impoſitus, ſuæ plagæ remedium eſt: quin eſtur aſſatus, ad eadem.

Marinus ſcorpio. CAP. XI.

MArini ſcorpionis fel conuenit ad ſuffuſiones oculorum,albugines,& hebetudines.

Draco marinus. CAP. XII.

DRaco marinus diſſectus & apertus impoſitusq; ictus ſpinæ ſuæ qua ferit, medela eſt.

Scolopendra. CAP. XIII.

SColopendra in oleo decocta si illinatur, auellit capillos: sed contactu pruritus facit.

Torpedo piscis. CAP. XIIII.

MArina torpedo diuturnis capitis doloribus admota, cruciatus vehementiam mulcet: eadem apposita euersam sedem prociduamq; coërcet.

Viperæ. CAP. XV.

VIperinæ carnes si coctæ edantur, claritatem oculis afferũt, neruorum vitijs auxiliantur, increscentes strumas reprimunt: detracta autem cute caput caudaq;, quoniam carne vacant, amputari debent. quippe commentitium est quod præcipitur, certam vtrinq; mensuram præcidi oportere. Reliquum verò corpus exẽptis interaneis elotum dissectumq; discoquitur cum oleo, vino, salis exiguo, & anetho. Aiunt ijs, qui viperas esitent, pediculos procreari: quod planè à veritate abhorret. Adijciunt aliqui longam senectutem agere, qui eo cibo vescuntur. Sal ex eis ad eadem conficitur, sed inefficacior est. Viua autem vipera in fictile nouum demittitur, adijciuntur salis caricarumq; tritarum, singulatim quinq; sextarij, mellis cyathi sex, mox fictilis operculum luto oblinitur, & fornacibus inassatur, donec sal in carbones redigatur, qui postea tritus in pulueris faciẽ, reconditur. Plerunq;, vt ori gratior fiat, immiscetur nardi spica, aut folium, aut malabathri momentum.

Senecta anguium. CAP. XVI.

SEnectus anguium in vino decocta dolori aurium, infusu, & dentiũ collutione, auxilio est. Addunt eam in medicamenta oculorum, sed præcipuè viperinam.

Lepus. CAP. XVII.

LEpus marinus loligini paruæ similis est, qui per sese tritus, aut cum vrtica marina illitus capillos euellit. Terrestris leporis inassatum cerebrum manditur, iuuandis tremoribus, qui valetudine contracti sunt: affrictu aut cibo facilem infantibus dentitionem præstat: exustum caput & cum adipe vrsino aut aceto illitum, alopeciarum inanitatibus medetur. Leporinum coagulum post triduum à concubitu potum, conceptum adimere, partusq; spem intercipere proditur: vuluæ & alui fluorem sistit, comitiales iuuat, cõtra venena ex aceto bibitur, præsertim aduersus concretum lac, & viperarum morsus. Sanguis eius si calidus illinatur, vitia cutis in facie, vitiliginem, lentiginesq; sanat.

Pastinaca. CAP. XVIII.

MArinæ pastinacæ radius, qui eius caudæ enatus aduersis squammis reflectitur, dentium dolorem mitigat: nam eos frangit, & euocat.

Sepia. CAP. XIX.

SEpiæ coctæ dum estur atramentum ægrè concoquitur, aluum mollit, collyrijs è testa factis conuenienter genarum scabritiæ perfricantur;

vstum in sua testa donec id, quod crustosum est, abscedat, postea tritum, expurgat vitiligines, furfures, dentes, & vitia cutis in facie: elotum in medicamenta oculorum addi solet: contra albugines, oculis iumentorum efficaciter inspiratur: pterygia oculorum absumit, cum sale tritum & iniectum.

Mullus piscis. CAP. XX.

MVllorum aßiduo cibo, aciem oculorum hebetari constat. Is marini draconis, aranei, ac scorpionis morsibus medetur, si crudus atque dissectus admoueatur.

Hippopotamus. CAP. XXI.

HIppopotami testes exiccati ac triti contra serpentium morsus bibuntur.

Fiber. CAP. XXII.

FIber ancipitis vitæ animal, plerunque cum piscibus & cancris ex aqua victum capeßit. Huius testes serpentium venenis aduersantur, sternutamenta mouent, & in vniuersum varios obtinent vsus: siquidem menses ac partus ciunt, duabus drachmis cum pulegio poti: partus secundasq; eiiciunt: contra inflationes, tormina, singultus, venena, ixiamque ex aceto bibuntur: lethargicos, & vtcunque veterno obdormiscentes excitant infusi: cum aceto autem & rosaceo, olfactu & odoris suffitu, idem faciunt: poti & illiti prosunt tremulis, conuulsionibus, & omnibus neruorum vitiis. In summa, calfactoriam vim habent. Eligi debent testes qui ex vno ortu cōnexi sunt (fieri enim nō potest,

est, vt gemini folliculi in vna membrana coniuncti reperiantur) liquore intus veluti ceroso, odore graui & virus redolente, gustu acri, mordente, ac friabili, naturalibus tunicis circũdato. Quẽ fraude aliqui corrumpunt, conijcientes in follem gummi, aut ammoniacum cum sanguine & castorio subactum, & ita exiccantes. Vanum est quod traditur, testes ab ipsis euelli, & à sese abijci, quũ venatu vrgentur: siquidem tangi nequeunt, ita, vt in sue, substricti. Operæ autem pretium est, diuisa pelle melleum liquorem cum euestiente tunica assumere, & siccatum potui dare.

Mustela vulgaris. CAP. XXIII.

MVstela, quæ in domibus nostris oberrat, ambusta exenteratur, & inueterata sale, in vmbra siccatur. Ea binis drachmis cum vino pota, aduersus omnia serpentium venena præsentaneo est remedio: toxico, simili sumpta modo, resistit. Eius ventriculus coriandro farctus inueteratusq;, percussis à serpente, & comitialibus potus auxiliatur. Cremata in fictili podagricis confert, cinere ex aceto illito. Sanguine perunctæ strumæ, iuuantur: comitialibus etiam prodest.

Ranæ. CAP. XXIIII.

COntra omnium serpẽtium venena pro antidoto sunt ranæ, si ex sale & oleo decoctæ edantur, iusq; earum itidem sorbeatur: contra inueteratos tendinum rigores pollent. Illitus earum cinis profluentis sanguinis impetus sistit: explem-

dis alopeciarum inanitatibus ex liquida pice illinitur. Viridium ranarum cruor auulsos genis pilos renasci prohibet, in vestigia euulsorum instillatus: decoctus in aceto & aqua, dentium dolores collutione leniunt.

Silurus. CAP. XXV.

SIlurus recens in cibo nutrit, & facilem praebet aluum: sale verò conditus, minimũ suppeditat alimentum. Arteriam expurgat, & vocem expedit. Illita saliti caro, aculeos & infixa corpori spicula extrahit. Muria eius incipientibus dysenteriis prodest, si in desidentium fotus adijciatur, fluxiones siquidem ad summa cutis elicit: ischiadicis infusa medetur.

Smarides. CAP. XXVI.

SMaridis piscis caput exustum, excrescentes vlcerum oras puluillosq; reprimit: nomas cohibet, thymos clauosq; absumit. Caro non secus atque salsamentum prodest à scorpione percussis, aut à cane demorsis.

Mænæ. CAP. XXVII.

MAenarũ ex capitibus cinis si illinatur, callosas sedis rimas abolet. Eius etiam garũ oris putrilagines collutione sedat.

Gobius. CAP. XXVIII.

GObius recens in suillum ventrem coniectus, & si cõsuta rima in duodecim aquæ sextarijs, donec duo supersint, decoquatur, excolatus & sub diuo refrigeratus potui detur, aluus sine molestia

deijc-

ijcitur. Illitus contra serpentium canumq; mor-
us auxilio est.

Thunnus. CAP. XXIX.

COnditanei thunni caro, quam omotarichon vocant, sumpta ijs auxiliatur, quos vipera omine prester momorderit: sed oportet vinum uàm plurimum subinde cogantur haurire, ita vt omitione reddatur. Contra acrimonias esitatorũ naximè valet, canũ morsibus vtilissimè illinitur.

Garum. CAP. XXX.

GArum omne, quod ex piscibus carnibúsque sale maceratis liquamen est, si ex eo fotus at, depascentia vlcera sistit: morsis à cane mede-ur, dysentericis atque ischiadicis infunditur: nõ-ullis, vt exulcerata adurat: alijs autem, ad laces-enda, quæ vlcera non senserunt.

Ius piscium. CAP. XXXI.

REcentium piscium ius, modò per se, modò ex vino potum, aluum subducit. Priuatim ad unc vsum conficitur è phycidibus & scorpioni-us, & iulide: è percis, & recentibus alijs saxati-ibus, nec virus resipientibus, simpliciter cum qua, oleo & anetho.

Cimices lectularii. CAP. XXXII.

CImices, qui in cubilibus enascuntur, cauis fa barum inclusi, si ante febrium significatio-nes septeni deuorentur, quartanis auxilio sunt: & citra fabas sumpti, percussis ab aspide prosunt: vuluarum exanimationes olfactu reuocant: poti

cum

cum vino aut aceto, adhærentes sanguisugas abi-gũt: triti & vrinariæ fistulæ impositi, vrinæ angustias leuant.

Millepeda. CAP. XXXIII.

M*Illepedæ, quæ sub aquario vase stabulantur, animalia sunt multis pedibus intentia, quæ contacta manu contrahuntur in orbem: hæ ex vino potæ difficili vrinæ, & regio morbo auxiliantur. Millepedas illini anginis cum melle vtilißimum. Tritæ, & in cortice mali punici calfactæ, doloribus aurium, addito rosaceo, conuenienter instillantur.*

Blatta pistrinaria. CAP. XXIIII.

B*Lattæ eius, quæ in pistrinis inuenitur, interanea trita aut cum oleo decocta, aurium dolores instillatu mitigant.*

Pulmones. CAP. XXXV.

P*Odagras pernionésque emendat pulmo marinus recens, tritus & illitus. Suillus & agninus vrsinúsque pulmo impositu attritus à calceamentis contractos, ab inflammatione tuetur. Vulpinus verò si arefactus bibatur, suspiriosos adiuuat. Adeps quoque liquefactus, infususq́; auris dolorem finit.*

Genitale cerui. CAP. XXXVI.

G*Enitale cerui tritum & in vino potum, à vipera demorsis auxiliatur.*

Vngula asini. CAP. XXXVII.

V*Ngularum asini cinis per dies multos bi-*

nis

s cochlearibus potus proditur comitiales adiu-ire, eædem oleo subactæ strumas discutiunt: & itæ pernionibus medentur. Caprinarum cinere runctæ ex aceto alopeciæ sanantur.

Lichenes equorum. CAP. XXXVIII.

*Ichenes sunt in equorum genibus, & * super vngulas in flexu harum partium indu-ti calli: qui triti & in aceto poti, comitialibus ederi traduntur.*

* Κατ' ἐπιγναφλῶ, nō ἐπιγραφλῶ.

Iocinera. CAP. XXXIX.

Asini iecur inassatum esu comitialibus prodest, veruntamen ieiunis edendum præcipi-ur. Capræ verò inassati decidua sanie, inungi sciosos prodest: & dum coquitur, apertos oculos alitu eius vaporari: prodest in cibo tostũ ad ea-em. Tradunt hircini iocineris cibo comitiales eprehendi. Aprinum recens si arefactum tera-ur, ex vino potum contra serpentiũ volucrumq; orsus auxilio est. Iecur canis, qui rabie exagita-ur, tostum & in cibo ab emorsis sumptum, ne tẽ-ntur metu aquæ tueri creditur. Vtuntur autem d arcendos aquæ pauores dente eo, qui caninus icitur, hunc à cane, qui momordit, exemptum, & llicul o inditum, pro amuleto brachio adnectũt. ueteratum autem sale mergi iecur, ex hydrome-te binis ligulis potum, secundas pellit.

Coria veteramentaria. CAP. XL.

VEteris corij cremati illitus cinis ambusta igni, intertrigines, necnon calceamẽtorum attri

attritus sanat.

Gallinæ. CAP. XLI.

DIssectæ gallinæ, & adhuc calentes appositæ, serpentium morsibus auxiliantur: sed identidem alias sufficere oportet. Earum cerebellum in vino bibendum datur cōtra serpentium morsus, sanguinem à cerebri membrana profluētem sistit. Quæ interiore ventriculi galli sinu residet membrana, secti in laminas cornus speciê similis (ea verò inter coquendum abijci solet) siccatur, tritáque in vino cōuenientissimè stomachicis datur in potu. Ius è vetere gallinaceo aluum deijcit. Abiectis itaque interaneis salem conijci oportet, & consuto ventre decoqui in viginti sextarijs aquæ, donec ad tres heminas redigantur: totū id refrigeratum sub diuo, datur. Aliqui incoquunt olus marinum, mercurialem, cnicū, aut filiculam. Crudos humores crassosq́; , atram bilem, & strigmenta elicit: prodest longis febribus, suspirijs, articularijs morbis, & inflationibus stomachi.

Ouorum natura. CAP. XLII.

OVum mollliculum plus alit sorbili, & durum plus molli. Luteum oui, contra oculorum dolores vtile est: inassatum sedis inflammationibus prodest, cum croco, & rosaceo: & condylomatis, cum melliloto: cum vua autem fruticis eius, quem rhoa dicunt, aut galla in patinis frigitur, vt cibo aluos sistat: per se etiam offerri solet. Candidum oui crudum refrigerat, spiramenta

cutis

...tis occludit, inflammationes oculorum infusum ...unt, ambusta, si statim eo perungantur, pustulas ...on sentiunt: faciem à Solis adustione tuetur, fron... impositum cum thure fluxiones arcet, auer... ...tiq; inflammationes oculorum lana exceptum, ...ddito rosaceo, melle & vino, mitigat: vtiliter cō... ...a hæmorrhoidis serpentis morsus crudum sorbe... ...r: summè tepidum prodest vesicæ rosionibus, re... ...um exulcerationibus, gutturis scabritiæ, reie... ...tionibus sanguinis, destillationibus, & thoracis ...heumatismis.

Cicadæ. CAP. XLIII.

CIcadæ, quæ inassatæ manduntur, vesicæ doloribus prosunt.

Locustæ. CAP. XLIIII.

LOcustæ odoris suffitu vrinæ difficultates adiuuant, præsertim quæ fœminas malè habēt: ...trum carnes nullo sunt in vsu. Est & quoddam ...enus locustæ, quæ asiracos aut onos dicitur, sine ...ennis, prælongis cruribus. Exiccata autem si ex ...ino bibatur, contra scorpionis morsus magnope... ...e proderit. Hac abundè vescuntur Aphri, qui Le... ...tin incolunt.

Ossifragus. CAP. XLV.

VEnter eius auis, quam Latini ossifragum appellant, particulatim potus, calculos cum ...otio pellere proditur.

Galerita. CAP. XLVI.

GAlerita auicula est parua, apicem in vertice,

tice, pauonis modo, gestans: quæ assa, & in cibo sumpta, cœliacos adiuuat.

Hirundines. CAP. XLVII.

D*Issectus crescente luna pullus hirundinis, qui primo partu exclusi sunt, in ventre eorum lapillos offendes: è quibus duos, vnum colore varium, alterum purum eximes: ij priusquàm terram attigerint, in iuuencæ corio, aut ceruina pelle brachio aut collo adalligati, comitialibus proderunt, & sæpe prorsus eos recreabunt. Hirundines, vti ficedulæ, in cibo, aciei visus medicamentum præbent. Tam pullorum, quàm matrum in fictili olla crematarum cinis cum melle oblitus, oculis claritatem adfert, anginæ eo commodè perunguntur: vuæ & tonsillarum inflammationibus hoc cinere succurritur. Et ipsæ & pulli exiccati, si drachmæ pondere ex aqua bibantur, hos iuuãt, qui anginæ morbo conflictantur.*

Ebur. CAP. XLVIII.

E*Boris scobe illito paronychia sanantur. Vim adstringendi ebur obtinet.*

Suillus talus. CAP. XLIX.

S*Vis talus comburitur, dum è nigro albescat: qui tritus & potus inflationibus coli, longísque torminibus medetur.*

Ceruinum cornu. CAP. L.

C*Eruini cornu cinis elotus, binis ligulis epotus, prodest dysentericis, excreantibus sanguinem, cœliacis, regio morbo, & vesicæ doloribus*

bus cum tragacantha: fœminis fluxione vuluæ laborantibus, cum liquore huic rei accommodato. Cerui cornu contusum, crudo fictili, luto circumlito, & in furnum indito, vritur donec albescat: id cadmiæ modo elotum, vlceribus oculorum, & defluxionibus salutare est: infrictum dentes expurgat. Crudi cornu suffiti nidore serpentes fugantur: feruefactum in aceto, si eo gingiuæ colluantur, maxillarum à dentitione dolorem adimit.

Eruca. CAP. LI.

ERucis, quæ in oleribus gignuntur, cum oleo peruncti, à venenatis bestijs feriri negantur.

Cantharides. CAP. LII.

EFrumentis congestæ cantharides ad recondendum idoneæ sunt, quæ fictili vase non picato conduntur, & raro linteo obligato ore, & deorsum conuerso suspenduntur super aceti feruentis quàm acerrimi halitum, donec æstu exanimentur: postea lino transfixæ reponuntur. Potentissimæ omnes variæ, luteis lineis, quas in pennis transuersas habent, promissoq; corpore crassæ ac blattarũ modo perpingues: sed inertes ac imbecillæ, quæ vnius sunt coloris.

Buprestes, & pinorum erucæ.

CAP. LIII.

SImili modo reconduntur buprestes, genera quædam cantharidum, & pinorum erucæ: quæ supra cribrum suspensum feruenti cinere paulisper intostæ, reponuntur. Vis omnium communis ero=

dere, vlcerare, calorem elicere: qua de causa admiscentur medicamentis, quæ lepras, ferasq; lichenas & carcinomata sanant. Menses ciunt pessis emollientibus additæ. Aliqui cantharidas antidotis impositas, aquæ subter cutem auxiliari prodiderunt: argumento, quòd vrinam moueant. Alij pennas pedesq; cōtra potarum veneficia, remedio esse tradiderunt.

Salamandra. CAP. LIIII.

Salamandra lacertæ genus est, iners, varium, quod frustra creditū est, ignibus non vri. Vim habet erodentem, calfactoriam, exulcerantem. Additur, vt cantharis, in medicamenta, quorum vis est excesse, & lepras abolere: similiq; modo reconditur. Liquefacta in oleo pilos euellit. Exenterata, detractis pedibus & capite in melle seruatur ad eundem vsum.

Araneus. CAP. LV.

Araneus, quem holcum, alij lycon, id est lupū vocant, subactus cum splenio, & linteo illitus, prolatusq; vtriusq; temporibus aut fronti, tertianos circuitus persanat. Tela eius imposita sanguinem sistit, vulnera, quæ summam cutem occuparunt, ab inflammationis iniuria vindicat. Est & alterum aranei genus, qui candidam, tenuem, densamq; telam orditur: quem in aluta ligatum, & lacerto appensum, quartanis circuitibus mederi narrant. Decoctus ex rosaceo, & infusus, auriū doloribus auxiliatur.

Lac

Lacerta. CAP. LVI.

LAcertæ caput intritum, & appositum, aculeos, & omnia corpori infixa extrahit: varos, formicantes verrucas, & pensiles, quas acrochordonas vocant, tollit. Iecur exesis dentibus coniectũ dolores finit. Si diuulsa admoueatur, ictus à scorpione leuamentum præstat.

Seps. CAP. LVII.

SEps, quam aliqui lacertam chalcidicam vocarunt, in vino pota morsus suos sanat.

Scincus. CAP. LVIII.

SCincus aut Aegypti, aut Indiæ, aut rubri maris alumnus, quamuis inueniatur in Lydia Mauritaniæ. Est autem terrestris crocodilus, sui *generis, sale inueteratus cum nasturtio. Aiunt carnes, quæ renes amplectantur, id sibi viriũ vendicasse, vt si drachmæ pondere bibantur, venerem accẽdant. Verùm decocto lentis cum melle aut semine lactucæ cum aqua poto, veneris cupiditates inhibentur. Additur in antidota.

*ἰδιοτρόφως ταριχευόμενος ἐν καρδάμῳ

Terreni vermes. CAP. LIX.

TErreni vermes impositi, præcisos neruos glutinant, tertianas discutiunt: decocti cũ anserino adipe, & infusi, affectus auribus medentur: cũ oleo autem decocti, si in contrariam aurem instillentur, dentium doloribus præstant auxilium: triti in potu ex passo vrinam ciunt.

Mus araneus. CAP. LX.

MVs araneus dissectus, & impositus, sui

morsus veneficia luit.

Mures. CAP. LXI.

MVres, qui in domibus oberrãt, concisos scorpionum plagis vtilißimè imponi, in confesso est: si inassatos infantes ederint, oris saliuã exiccari promittunt.

Lac. CAP. LXII.

LAc generatim omne boni succi est: corpus alit, aluum emollit, stomachum & intestina inflatione vexat: vernum tamen dilutius æstiuo habetur, & è viridi pabulo aluum magis emollit. Probatur autem candidum, æquali craßitudine, quod vngui instillatum cogitur. Aluum minus tentat caprinum: quoniam pecus hoc adstringentibus pabulis, robore, lentisco, & oleaginis frondibus, & terebintho magna ex parte vescitur: inde stomacho accõmodatißimum reddi solet. Ouillum autem dulce, crassum, & præpingue, non vsqueadeò vtile stomacho. Bubulum tamen, asininum, & equinum, ventri magis idonea: sed ipsum turbant. Quibus in locis pecora, scammoniam, veratrum, clematidẽ, aut mercurialem pascuntur, lac omne ventrẽ & stomachum subuertit. quale in Iustinis montibus esse, à nobis proditũ est. Siquidem capræ, quibus candidum veratrum pabulo fuerit, primo foliorum partu euomunt: & eorum lac haustum nauseam creat, & stomachum in vomitiones effundit. Ventrem adstringit lac omne decoctum, præcipueq; candentibus calculis marinis exustũ:

& in summa, omnibus auxiliatur internis exulce-rationibus, præsertim faucium, pulmonis, intera-neorum, vesicæ & renũ: foris verò contra pruritũ cutis, eruptiones papularum, & vitiatos corporis succos, recens cum melle crudo, addito sale, datur exigua aqua dilutum. Minus inflat quodcũque se-mel feruefactum. Decoctum cum calculis marinis ad dimidias, vlcerosas ventris fluxiones adiuuat. Lac quodcunque serum continet implicitum, quod vbi discessit à lacte, multò potentissimum ad pur-gationes redditur. Datur quibus sine acrimonia volumus detectionem moliri, vt melancholicis, co-mitialibus, lepris, elephantijs, & erũpentibus toto corpore papulis. Ex omni lacte fit, quod schistum, id est scissile, appellant. Lac autem fictili nouo fer-uet, ramoq; ficulneo recenti mouetur, inspersis, postquam bis aut ter efferbuerit, totidem aceti mulsi cyathis, quot sunt heminæ lactis: ita enim serescens liquidũ ab eo diuiditur, quod in caseum concreuit. Sed cùm feruet, ne superfundatur, con-ueniet spongia ex frigida continuò fictilis labrum detergere, sextariumq; argenteum frigidæ aquæ plenum demittere. Bibitur heminis per interualla singulis, vsque ad quinas, ita vt intercedentibus spatijs, potantes ambulent. Lac autem recens ef-ficax est contra rosiones vstionésq;, ab exitiali-bus medicamentis factas: vti à cantharidibus, aut salamandra, bupreste, aut pinorum eruca, hyo-scyamo, dorycnio, aconito, aut ephemero: præser-

tim bubulum ad id eximiè confert. Gargarizatur autem exulceratis faucibus, tonsillisq;. Asininum peculiariter collutos dentes gingiuasq; stabilit. Fluxiones alui, si vlcera sentiantur, tenesmósq;, ouilliũ, bubulum aut caprinum cum marinis lapillis decoctum, sistit: per se autem & cum hordeacea ptisana aut halicaceo cremore infusum magnopere intestinorum rosiones mitigat: exulceratæ vuluæ immittitur. Humanum lac dulcissimum est, & maximè alit: mammis autem exuctum, prodest tabi, & stomachi rosionibus: contra haustum leporem marinum præsidio est: oculis cruore ex ictu suffusis cum thuris polline instillatur: podagricis vtile est, cum m[illegible]onio, & cerato illitum. Lac omne respuendum splenicis, hepaticis, comitialibus, vertiginosis, & neruorum vitio laborantibus, febriculosis, & capite dolentibus: nisi si quis interdum purgationis gratia, vt ostendimus, schistum præbeat. Primiparæ canis lacte perunctos narrãt glabrescere: potum contra venena antidoti vicem obtinet, abortus mortuos expellit.

Caseus. CAP. LXIII.

CAseus recens sine sale sumptus alit, stomacho vtilis est, & facilè in membra delegatur: corpus auget, aluum modicè emollit: alius tamen alio præstantior, pro natura lactis, à quo conficitur. Decoctus autem, & expressus, deinde inassatus, aluum sistit: illitus, oculorum inflammationibus, & sugillatis prodest. Qui verò recens

[u]litus est, minus alimēti præbet: corpus aptè mi[n]uit, stomacho aduersatur, negotium ventri intere[a] neísq; exhibet: vetustiore sistitur aluus. Sero, [q]uod à caseo manauit, quàm optimè canes aluntur. Quod hippacē vocant, caseus est equinus ea virus [r]edolet, magnopere alit, bubulóque proportione re[s]pondet. Nec desunt, qui hippacen, equinum coagu[l]um appellarint.

Butyrum & eius fuligo. CAP. LXIIII.

E Lacte pinguissimo probatū fit butyrū, quale ouillum est: fit & ex caprino, agitato in vasis lacte, donec pingue separetur. Butyrum na[t]ura oleosum est & emolliens: vnde largius epo[t]um, ventrē resoluit: prodest, vbi oleum non adfue[r]it, contra venena. Cum melle si infricetur, den[t]itiones adiuuat: gingiuarum pruritus, & oris vl[c]era infantibus emendat. Illitum foris capaciora alimentorum facit corpora, & ab albidis pustulis per summa scatentibus asserit. Contra inflamma[t]iones & duritias vuluæ, quod nec virus resipit, nec vetustatem sentit, butyrū efficax est: dysenteri[cis], & coli exulcerationibus infunditur: in medi[ca]menta addi solet, quæ pus mouent: vtile præser[t]im cū nerui, aut cerebri mēbranæ, vesicæ ceruix, vulnera acceperit. Id autem purgat, replet, car[nem] creat, ab aspide percussis vtilissimè imponi[tur]. Recens obsonijs additum olei vicem pensat, & adipis vice fungitur in bellarijs. Colligendæ ex eo fuliginis ratio hæc est: Butyrum in lucernā no-

uam ingestum accenditur, fictilique operculato quod supernè in siphunculi speciem desinat, & infima parte cuniculos clibani modo habeat, crematur, & subinde aliud in absumpti locum sufficitur, dum coaceruetur fuliginis modus, quem facere institueris: penna post deraditur ad vsus. Eius effectus est in medicamentis oculorum, exiccare & adstringere: fluxiones cohibet, & vlcera celeriter ad cicatricem perducit.

Medicina lanarum. CAP. LXV.

SVccidæ lanæ molles, è collo feminibusq; laudatißimæ habentur. Subueniunt inter initia vulneribus, percußis, desquammatis, liuidis, oßibus fractis, aceto, oleo aut vino imbutæ: siquidem facilè succos combibunt quibus immerguntur, & ob pecudum sordem [sic enim œsypum vocant] emolliunt: capitis, stomachi, aliarumq; partium doloribus, cum aceto & rosaceo efficaciter imponuntur. Crematarum lanarum cinis crustas obducit, excrescentias in carne cohibet, & vlcera ad cicatricem perducit. Mundæ autem & carptæ, in fictili crudo, cæterorum more, vruntur. Nec secus fimbriati marinarum purpurarum flocculi cremari solent. Aliqui cum sordibus lanas carpunt, & melle irrigant, eodemq; modo vrunt. Alij in fictili oris patuli, verucula inter se distantia componunt, & concerptas carminatasq; lanas oleo ita suffusas, vt ne stillare quidem poßint, assulis tedæ subiectis, & eisdem lanisq; permutatim

im interstratis, leuiter succendunt, & vstas tol-lunt: quod si è teda pix, pinguitudóve vlla proflu-xit, collecta recōditur. Lauatur ad oculorum me-dicamenta: cinerem in labellis, aqua addita, mani-bus confricant, & cōsidere patiuntur: idq; sæpius, mutantes aquam, donec linguam adstringat, nec mordeat.

Oesypum CAP. LXVI.

OEsypum vocant Græci, succidarum lana-rum pinguitudinē. Cuius parandi ratio hæc est: Succidæ molles, radicula non curatæ, calida aqua lauantur, & quibuscunque sordibus ex-pressis, & in labellum oris ampli coniectis, aqua infunditur, magnóque impetu ligula, vti respu-met, agitatur, aut lignea rude validiusculè con-turbatur, quò largius sordida spuma colligi pos-sit, deinde marina respergitur, considente pingui quod supernatabat, collectóque in altero fictili va-se, denuò aqua in labellum fusa agitatur: spuma iterum mari perfunditur, & demum eximitur. Hoc tantisper fieri solet, dum consumpta pingui-tudine nihil prorsus spumæ extet. Collectum œsy-pum manibus emollitur, & si qua insedit spurci-tia, confestim demitur: exclusáque sensim omni aqua, recentiq; affusa, manibus misceatur, donec admotum linguæ œsypum adstringat leuiter, nec mordeat, atque pingue candidumq; spectetur: tum in fictili vase conditur. Verùm omnia feru-do sole fiant. Nonnulli excolatum pingue frigi-

da aqua eluunt, & manibus, non secus atque ceratum mulieres, confricant: ita enim candidius redditur. Alij elotis lanis & sordibus quibuscunq; exemptis, ac lento igne in æneo vase ex aqua decoctis, pingue quod supernatat collectum, aqua, vt diximus, lauant: colatúmque in fictilem patellam, quæ calidam aquam contineat, linteo operiunt, atque Soli mandant, donec calidum fiat, & satis crassum. Alij biduj spatio aquam effundunt, nouamq; adijciunt. Melius est læue, radicula non curatum, quod succidarũ virus oleat, & si manu in concha fricetur cum aqua frigida, albescat, nihil in se duri aut concreti habens: veluti quod cerato aut adipe adulteratur. Oesypum excalfacit, explet vlcera, & emollit: præsertim sedis ac vuluæ, cum meliloto & butyro in vellere appositum, menses & partus euocat, vlcera non aurium modò sanat, sed & genitalium cum anserino adipe: contra erosos angulos oculorum, scabiosósque, genas, quæ occalluerunt, & ciliorum defluuia, efficax est. In testa noua torretur, donec redactum in cinerem pinguitudinem amittat. Ex eo etiam fuligo colligitur, vti demonstrauimus: quæ in oculorum medicamenta commodè addi solet.

Coagulum. CAP. LXVII.

Leporis coagulum tribus obolis ex vino, venenatorum morsibus, cœliacis, dysentericis, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus, ac reiectionibus à pectore, auxiliatur. Sanguinem in gru-

mos

os concretum discutit. Post menstruas purgationes appositum vuluæ cum butyro, præstat mulieribus vt concipiant: potum verò partus enecat, & à puerperio, pariendi spem adimit. Equi coagulum, quam hippacen aliqui vocant, priuatim cœliacis dysentericísque conuenit. Hœdi, agni, hinnuli, capreæ laticornis, & dorci, apri, cerui, vituli, bubalique coagula similes naturas sortiũtur: contra aconiti potum in vino, & concretum lac in aceto, conuenienter assumuntur. Hinnuli priuatim triduo à purgationibus admotum, partus spem intercipit. Vituli marini, castorei vires repræsentat: comitialibus, strangulatis vuluis, potu conferre existimatur. Sed si sit vituli marini, hoc experimentum est: aqua inspergitur, qua paulisper cùm alterius animantis, tum præcipuè agni coagulum, maduerit: nam si erit syncerum, statim liquescit in aquam: sin minus, consimile permanet. Excipitur autem catulis, qui nondum natare possunt. In summa, coagulum omne dissipata cogit, & coacta dissoluit.

Adeps. CAP. LXVIII.

ADeps anserinus aut gallinaceus recens & sine sale conditus, ad vuluæ vitia proficit: sale inueteratus, & qui temporis spatio acrimoniam concepit, vuluæ inimicus est. Recens exemptus membranis in fictilem ollam demissus, quæ altero tantopere capacior sit, quantus sit modus adipis, quem curare institueris, obstructo diligenter

ter vase, flagrantißimo Soli exponitur: eliquescens inde humor in fictile alterum excolatur, donec adeps omnis absumatur, mox loco vehementer frigido reconditur, & ad vsus digeritur. Alij fictile fulciunt super aquam calidam, aut tenuem & elanguidam prunam, quæ Solis vicē penset. Est & alia curandi ratio: Exemptus membranis teritur, coniectúsque in ollam eliquatur, adiecto minuti salis momento: mox lineo colo transfusus reponitur. Vtiliter in medicamenta additur, quæ laßitudines & fatigationes leuant. Suillus adeps & vrsinus hoc curantur modo: Recens, præpinguis, renibus potißimū detractus, in largiore aqua cœlesti, & quàm frigidißima, exēptus tunicis, diligentißimè manibus confricatur, & exprimendo fermè siccatur, subindéque noua aqua abluitur: cæterùm fictili capacitatis duplæ inditus, in aquam demergitur, & subditis leuibus prunis spatha mouetur: eliquatúsque colo transfunditur in aquam: vbi verò refrixit, & guttatim aquam omnem exclusit, in prælotum fictile demittitur, & infusa aqua leniter eliquari debet, & manu deprimi, quò facilius fæculentum virus pessum eat: postea in pilam spongia madefactam transfunditur. Vbi coire cœpit, residens in imo sordes eximitur. Tertiò citra aquam eliquatur, repurgatúsq; fictili benè operculato, perquàm frigidis locis reponitur. Hircinum seuum, ouillum, ceruinumq; ita curato: Elotum ex his quodcunq;

tunicis, (vt in suilli mentione dictum est) exemptis, pilæ emolliendum tradito, ac manibus fricato, affusa paulatim aqua, donec ne amplius quidem cruentum virus excernatur, aut pingue aliquod innatet, sed nitida spectetur. Deinde in ollam fictilem conijcito, & adiecta aqua, vt superemineat, leui pruna liquefacito, & moueto, atque in aquam colato: cumq; refrixerit, iterum in loto fictili eliquato, & quæ antè diximus facito. Tertiò sine aqua liquefactum, in perfusam liquore pilam colato, refrigeratūq;, vt in suilli ratione diximus, recondito. Bubulum autem seuum, renibus maximè detractum, exemptis membranis, aqua marina ex alto petita eluendum est: mox in pila tundendum diligenter, affusa maris aqua. Cùm verò dissolutum fuerit, in fictilem ollam conijciendum, & marina aqua, quæ non minus dodrante supereemineat, proluendum, decoquendum donec omnis aboleatur odor, additis ad singulas seui Atticas minas, quaternis Tyrrhenicæ ceræ drachmis: excolatúmque, detractis quæ pessum ierant sordibus, in nouo fictili reponendum: opertumq; Soli interdiu credendum, vt ad candorē reducatur, & odoris virus euanescat. Priuatim taurorum pingue sic curari debet: Renibus euulsum pingue præfluente amnis aqua abluito, detractisq; tunicis, fictili nouo, postquam exiguum salem insperseris, liquefacito: dein in nitentē aquam excolato, & vbi concrescere cœpit, manibus ite

rum-

rum confricando vehementer lauato, aqua sæpius infusa refusáq; donec quàm optimè elotū videatur: rursus in olla cum pari modo vini odorati decoquito, & cùm iterum efferbuerit, dēpto ab igni vase, ibidem sinito pernoctare: postridie si grauiter adhuc oleat, noua olla repetitū, vino odorato perfundatur: eadem quæ prius fiant, dum omne virus euanescat. Colliquatur & sine sale, præsertim affectionum earum causa, quibus sal aduersari solet, sed ita paratum non magnopere albescit. Eodem modo pardorum ac leonum pinguia curari oportet. Taurinum autem & vitulinum pingue, necnon ceruinum, atque etiam huius animalis medulla, odoramentis imbuitur, hac ratione: Pingue, quod odoratum reddi debet, demptis, quæ diximus modò, membranis, elotum & vino quàm odoratissimo, nulla maris aqua diluto, feruefactū, pernoctare sinitur: alterū id genus vinum eadem mensura infunditur, colliquatur, & exquisitè colatur: nouémque eius heminis, iunci Arabici septem drachmæ adyciuntur. Quòd si ipsum odoris fragrantioris fieri voles, quadraginta floris eiusdem drachmæ, cum paribus palmæ, calami, & casiæ modis adduntur: & xylobalsami, aspalathi singulæ drachmæ: cinnamomi, cardamomi, & nardi, singulæ vnciæ: omnia exactius tunduntur, & affuso vino odorato, in vase operto, quod supra carbones firmiter collocatum sit, ter efferuescunt, & semoto ab igne vase inibi pernoctant:

ctant: postridie vinum effunditur, aliúdq; generis eiusdem adijcitur. Ter simili modo bene conferue-scat. Deinde matutinus exempto adipe vinum ef-fundatur, & abluto vase, si quid imo subsidens ha-sit, detergatur. Postremò eliquatum pingue & ex-colatum, ad vsus reconditur. Hoc autē modo odo-ramentis imbuitur, quod antea curatum est. Ve-rùm antè dicta prius inspissari solent, quò facilius sibi odoramentorum vires adsciscant. Itaque assu-mens quodcunq; horū voles, cum vino feruefacito, impositis vnà myrti ramulis, serpyllo, cypero, item aspalatho plenius tuso. Aliqui tamē ad hūc vsum, vno duntaxat horum contenti sunt. Cum autem ter efferbuit, exemptum leniter, & linteo colatū, aromatis, vti expositum est, imbuitur. Adipibus spissamenta sic fiunt (quemcunque acceperis, opor tet vt recens tundatur) Syncerus & sanguinis expers adeps, reliquas habens notas, quas sæpe retulimus, in ollam nouam demittitur, infuso vino albo, vetere, odorato, quod semipedis altitudinem superet: lento igni feruescat, dum vernaculus odor aboleatur, planéque vinum redoleat. At vbi deposito vase refrixit, duæ adipis minæ in ol-lam mittuntur, & duo vini eiusdē sextarij, & se-minis loti, eius, inquā, cuius è ligno ludicræ tibiæ factitantur, tusi minæ quatuor adijciuntur: lento igni subinde miscendo decoquuntur: cúmque odo-ris virus euanuerit, excolatúsque adeps refrixe-rit, vna contusi aspalathi mina, cum amaraci-

ni floris minis quatuor, & vetere vino subigitur. Nocte vna hæc odorem rapiunt, combibúntve. Postridie in fictilem ollam tricongialem ea omnia cum adipe iniecta, additis sextarijs tribus vini, vnà feruescunt, quousq; & vim & odorē spissamentorum adeps ipse contraxerit: qui eliquescens colatur, & reponitur. Quòd si maiorem odoris fragrantiam efflagites, drachmas octo quam pinguissimæ myrrhæ vino maceratæ, quod multos in annos asseruatum est, misceto. Gallinaceus anserinusq; sic odoribus imbui solent: Cuiusuis eorum percurati sextarij duo fictili olla excipiuntur: erysisceptri, xylobalsami, palmæ elatæ, & calami planè contusi, singulorum sescuncia admiscetur: vini Lesbij veteris cyathus vnus adijcitur: ea ter efferuescunt prunis, mox vase sublato ab igne, die noctúque refrigerantur: postridie liquata per linteum crassum, mundū in vas excolantur. Vbi verò adeps coierit, concha excipitur, fictilíque nouo densius operto perfrigidis locis reponitur. Hyberno tempore id instituere oportet: æstate siquidem pinguia non coguntur. Nec desunt qui Tyrrhenicæ ceræ momentum adijciant, quò facilius in vnum corpus omnia coalescant. Eadem ratione suillus adeps & vrsinus, cæteriq; id genus, odoramentis imbuuntur. Verùm sampsuchi odorē adeps ipse repræsentabit hoc modo: Curati quàm optimè adipis, præsertim taurini, mina vna, tempestiuiq; sampsuchi exquisitè confracti, sesquimina miscen

scentur, & inspersò largiore vino digerũtur in offas, quæ in vase cooperto nocte quiescunt: matutinus in fictili olla lentusculo igni, affusa aqua, leuiter coquuntur: dúmq; suum adeps odorem exuerit, defæcatus ac bene opertus, nocte tota permanet: postero die detersa sorde, quæ pessum ierat, sampsuchi, vt dictũ est, contusi iterum sesquimina priori pastillo adijcitur, eodemq; modo in offas cogitur: alijs quæ diximus peractis, decoquitur & colatur: & si qua fundo hæsit spurcitia, deraditur, & frigido loco reconditur. Si quis tamen incuratum adipẽ anserinum, gallinaceũ, aut vitulinum, à putredine tueri velit, ita faciendum est: Quemuis adipẽ diligenter elotum & siccatum in vmbra super cribrũ, per lintea munda manibus vehementer exprimat, linoq; consutum vmbroso in loco suspendat, & post multos dies noua charta inuolutum, frigido loco recondat. Pinguia autem indito melle vindicantur à putredinis vitio. Vis omnium est excalfacere, mollire, rarefacere. Taurinus adeps, bubulus, & vitulinus aliquantum adstringunt: earundem virium cõpos leoninus: nam resistere eũ aiunt ijs, qui insidias moliuntur. Ceruino, elephantinoq; perunctos, serpentes fugiunt. Adstringentior est caprinus: qua ex causa decoctus cum polenta, rhoë, & caseo, dysentericis datur, & cum ptisanæ succo infunditur. Ius decocti phthisicis in sorbitionibus prodest. Datur quoque vtiliter ijs qui cãtharidũ venena hauserũt hircinus, vt

qui validissimè discutiat: podagricis auxiliatur, cum fimo capræ & croco impositus: huic proportione respondet ouillus. Sullus verò contra vuluæ & sedis vitia idoneus est: ambustis igni medetur. E sue vetustissimus quisq; sale cōditus excalfacit, & emollit: elotus vino pleuriticis prodest. Cinere aut calce exceptus, inflammationibus, fistulis, ac tumoribus succurrit. Asininum tradunt cicatrices corporis concolores reddere. Anserinus gallinaceusq; cōueniunt muliebribus malis, & ad labiorum rimas, ad mangonizandam faciem, & contra aurium dolores. Vrsinum constat raptos vitio alopeciæ capillos restituere, pernionibus subuenire. Vulpinus medetur aurium doloribus. Fluuiatilium piscium pinguia perunctis oculis claritatem afferunt, si in sole liquescant, & melli admisceantur. Viperæ adeps contra oculorum hebetudines suffusionesq; efficax est, addita cedria, melle Attico, & pari oleo vetere: pilos alis euulsos perunctis radicibus recens & per se illitus obliterat, atque renasci non patitur.

Medulla. CAP. LXIX.

Laudatissima est ceruina, mox vitulina, post hanc taurina, dein caprina, & ouilla. Colliguntur æstatis exitu, cùm appetit autumnus: quippe cùm alijs anni temporibus concrementum sanguinis, & veluti caro friabilis, in ossibus inueniatur: nec facilè cognosci potest, ni quis eam ossibus extrahat & recondat. Omnes medullæ molliunt, calfa-

calfaciunt, rarefaciunt: vlcera explent, ceruina perunctos venenata fugiunt. Curantur recentes, adipis modo, aquæ resperfu subactæ, selectisq; ossibus tantisper elotæ, & in linteum expressæ, donec aqua syncera emanet: & detersa sorde penna, si qua innatet, liquatæ in duplicato vase in pilam exprimũtur: & vbi coiere, omni fæce, quæ ad ima sidit, derasa, fictili nouo reponuntur. Quòd si libet incuratas reponere, facito omnia quæ de anserum & gallinarum adipe demonstrauimus.

Fel. CAP. LXX.

FEl omne curatur hoc modo: Recens præligato ore folliculi lino tandiu demissum in feruentem aquam, dum quis spatium trium stadiorũ percursaret, mox exemptum siccatur vmbroso loco, asperginem non redolente. Sed quod ad oculorum medicamenta adijci solet, ligatum lino in vitreum vas, quod mel habeat, immittitur: circumuoluto ad os vasis lini principio, & operto vase reconditur. Est enim vis omnium acris & excalfaciens: intensis tamen & remissis viribus differunt: siquidem præstantius in effectu esse videtur fel marini scorpionis, & piscis qui callionymus appellatur, marinæ testudinis, hiænæq;: item perdicis, aquilæ, gallinæ candidæ, & syluestris capræ: quod priuatim prodest contra suffusiones incipientes, & oculorum caligines, argemas, & genarum scabritias. Ouillo, suillo, hircino, atque vrsino, taurinum multò efficacius. Felle omni perfa-

cilem, præsertim infantibus, deiectionē quis molietur, si intinctum eo tomentū aut fimbriā sedi subijciat: Priuatim taurino anginæ cum melle perunguntur: sedis vlcera sanat, & ad cicatricem vsque perducit. Idem auribus fractis, & purulentis cum muliebri lacte aut caprino instillatum, medetur: & sibilo earundem ex porri succo. Admisceri insueuit vulnerarijs emplastris & circunlinitionibus, quæ contra venenata parantur. Phagedænicis vlceribus, colis & scroti doloribus, ex melle prodest: lepras, furfures cum nitro & terra cimolia quàm optimè purgat. Ouillum & vrsinum contra eadē pollent, verùm inefficacius hæc præstāt. Vrsinum eclegmate comitiales adiuuat. Fel testudinum anginis, & in ore infantiū nomis prodest: naribus inditum comitiales erigit. Syluestrium caprarum felle peculiariter perunctì lusciosi sanantur. Hircinum idem obit munus, thymia abolet, & luxuriantes elephanticorum extuberationes illitu reprimit. Suillum autem contra aurium vlcera, reliquaq; omnia, magno vsu assumitur.

Sanguis. CAP. LXXI.

SAnguis anseris, anatis & hœdi, vtilissimè in antidota miscentur. Palumbi autem, turturis & columbæ, necnon perdicis, oculis cruore suffusis, & recentibus eorum vulneribus, lusciosisq; illinuntur. Peculiariter columbæ sanguis, cruorem membranis cerebri erumpentem inhibet. Hirci, capræ, cerui & leporis sanguis inassatus sartagine,

ne, dysenterias & cœliacorum profluuia sistit: in vino potus contra toxica efficax est. Leporinus sanguis ita vt tepet illitus, vitia cutis in facie, lentiginesq; emaculat. Caninus commodè ab his bibitur, quos efferata in rabiem bestia momorderit: contra epotum toxicum auxilio est. Testudinis terrestris sanguinem epotum tradunt prodesse comitialibus. Marinæ autem testudinis cum vino & leporis coagulo cuminóque contra serpẽtium morsus, & hausta rubetæ venena, conuenienter bibitur. Taurinus cum polenta illitus, duritias discutit, emollítque. Sanguis equarum, quæ admissuram expertæ sunt, in medicamenta additur, quæ erodunt, septica vocant. Sanguine chamæleonis genarum palpebras euelli creditum est. Hoc enim viridium ranarũ sanguine præstatur. Menstruus sanguis fœminarum, circunlitu conceptum inhibere existimatur, aut si omnino mulier menstrua supergrediatur: leuat podagræ dolores & ignem sacrum illitus.

Fimum. CAP. LXXII.

ARmentariæ bouis fimum, si recens admoueatur, vulnerum inflammationes mitigat: folijs autem inuoluitur, & calfactum cinere feruenti superponitur. Coxendicis cruciatus fotu compescit: illitum ex aceto duritias, panos, & strumas discutit. Priuatim suffitu fimi, quod à masculo boue redditum est, procidentes vuluæ reprimuntur: accensi nidore culices abiguntur.

Fimum caprarum, præsertim in montibus degentium, potum in vino, regium morbum emendat: menses cit cum odoramentis haustum, & partus euocat: tritum in farinam, & impositum lanis cum thure, fœminarum profluuia sistit, cæterosq; sanguinis impetus ex aceto cohibet: medetur alopecijs exustum, & cum aceto aut oxymelite illitum: cum axungia verò impositum, his, qui podagra tentantur, auxilio est. Caprillum in aceto decoctum imponitur serpentium morsibus, vlceribus quæ serpunt, igni sacro, & parotidibus. Vtilem ischiadici vstionem hunc in modum accipiunt: In eo interstitio vbi pollex brachiali committitur, caua veluti lacuna subsidet, in qua lana oleo imbuta substernitur, deinde sigillatim feruentes stercoris caprini pilulæ imponuntur, dum vapor per brachium ad coxam sentiatur peruenire, & coxendicis dolorem mitigare: adustio id genus Arabica appellatur. Ouillum ex aceto illitum sanat epinyctidas, clauos, pensiles verrucas, thymos, & ambusta igni, rosaceo cerato exceptum. Fimum suis syluestris aridum, in aqua aut vino potum, reiectiones sanguinis sistit: vetustum lateris dolorem mulcet, ad rupta & conuulsa ex aceto bibitur, luxatis cum cerato rosaceo medetur. Tam asinorum quàm equorum fimum siue crudum siue crematum, addito aceto, sanguinis eruptiones cohibet. Armentarij, qui herba pascitur, siccum fimum liquatum in vino, mox

potum,

potum, contra scorpionum ictus magnopere auxiliatur. Columbinum vehementius & excalfacit & vrit, cum hordeacea farina mistum strumas ex aceto discutit: carbunculos emarginat, tritum cum melle, lini semine & oleo: ambustis igni medetur. Gallinaceum verò omnia eadem, sed inefficacius præstat: priuatim tamen contra venena fungorum, & coli cruciatus ex aceto aut vino bibitur. Ciconiæ fimum, si ex aqua hauriatur, comitialibus prodesse credunt. Vulturini fimi nidore partus excuti produntur. Murinum detritum cum aceto, & illitum, adopecijs medetur: cum thure & mulso calculos expellit: subditæ infantibus muscerdæ, alui deiectionem promouent. Caninum quod flagrantissimo canis sydere fuerit exceptum, cum vino aut aqua potum, sistit aluum. Humanum stercus illitum, vulnera ab inflammatione vindicat, & obiter intumescere non patitur sed ea statim glutinat, sicco ex melle anginæ perungi commodissimè traduntur. Terrestris crocodili fimum, crocodileam vocant, quæ mulieribus colorem nutrit in facie, nitoremq; seruat. Optima est candidissima & friabilis, amyli modo, minimè pōderosa, in humore statim eliquescens: quæ cùm teritur, fermenti acorem quadámtenus refert. Adulterant eam sturnorum fimo, quos captos oryza pascunt, ipsumq; non dissimile vendunt. Alij amylum aut cimoliam miscent, & adscito anchusæ colore per rarum cribrum paula-

tim exprimunt, vt se contrahat in vermiculorum speciem: qui siccati pro crocodilea veneunt. Inter omnes conuenire inuenio, humanum stercus caninúmque gutturi impositum, anginis auxiliari.

Vrina. CAP. LXXIII.

HVmanam vrinam suam cuiq; bibere, cõtra viperæ morsus, ac venena, incipientémque aquam inter cutẽ proderit: scorpionis, viperæ marinorum, draconíſque morsus ea conuenientiſsimè fouentur. Canina ad perfundendos canis morsus idonea est: pruritus & lepras nitro addito expurgat, sed vetus vlcera capitis manantia, furfures, psoras, & feruidas eruptiones, multò magis abstergit: nomas, & præcipuè genitalium, cohibet: auribus infusa manans pus supprimit: decoctáque in calyce mali punici, earum vermiculos abigit. Pueri impubis resorpta vrina, orthopnoicis auxiliatur: decocta in æreo vase cum melle emendat cicatrices, argema, caliginésque, ex ea & cupro idoneum auri ferrumen conficiunt. Quod in vrina subsidit, illitu ignem sacrum mitigat: feruefactum cum cyprino, inditúmque, vuluæ dolores mulcet: strangulatus leuat, genas deterget, oculorum cicatrices expurgat. Taurina, si cum myrrha instilletur, aurium dolores lenit. Aprina viribus eisdem prædita est: priuatim comminuit vesicæ calculos, & potu expellit. Caprina ad aquam quæ cutem subijt, cum nardi spica quotidie binis cyathis cum aqua bibitur, vrinámque per aluum

extrahit, aurium doloribus instillata medetur. Asinina traditur renum vitijs mederi. Lyncis vrinam, quam lyncurium appellant, simul ac excernitur, glaciari coireve in calculi duritiam, vulgò creditum est: quare quod de ea proditum est, vanum esse conuincitur. Est enim quod à nonnullis vocatur succinum pterygophoron, ideo dictum quòd pennas ad se alliciat. Id potum ex aqua, stomacho aluoq; fluxione laboranti conuenit. Asininæ vrinæ potu renum vitia sanari traduntur.

Mel. CAP. LXXIIII.

PRincipem locum obtinet mel, quod Atticæ regionis est, præcipuè ex Hymetto, mox Cycladibus insulis, & è Sicilia, cognomine hybleum. Magis probatur dulcius & acre, odoratius, subflauum, nec humectum, graue, & minimè fluxum, quod ob sequacem lentitiam non facilè abrumpitur, tractúmque resilit in digitos. Mellis probatio quamlis.

Mel abstergendi vim habet: ora venarum aperit, humores euocat, qua ratione in sordida vlcera sinúsque commodissimè infunditur. Decoctum atque impositum, abscedentem carnem glutinat, medetur impetigini coctum cum liquido alumine & illitum, item aurium sonitui & dolori, cum fossili sale trito, tepidum instillatur: lendes & fœda capitis animalia illitum necat, nudam glandem recutitis operit, præsertim quæ circuncisione aperta non est, si melle præputium à balineo triginta diebus emolliatur: oculorum cali-

ginem discutit, faucibus, tonsillis, anginæ collutum gargarizatúmve medetur: vrinam ciet, auxiliatur tussi, & à serpente percussis: contra haustum meconium, cum rosaceo calidum assumitur: aduersus venena fungorum, & rabiosi canis morsus linctum aut potum proficit: crudum tamen aluum inflat, tussim lacessit, & ea de re despumati vsus aptior est. Primatum tenet in mellis genere vernum, deinde æstiuum: hybernum verò, vtpote quod crassius constet, deterrimũ reputatur, ceraginis halitum expirat. Quod in Sardinia gignitur mel, amarum est: quoniã apes inibi absynthio vescantur quo vitia cutis in facie & maculæ aptissimè perunguntur. Heracliæ in Ponto quibusdam anni tẽporibus, propria quorundam florum dote, mel conflatur: quod qui edêre, mente abalienantur, ac sudore diffluunt. Remedio sunt, esitata ruta, & salsamenta, aut epotum mulsum, resumpta, quoties vomitione reijciuntur. acre autem est, & olfactu sternutamenta mouet. Quod cum costo illitum, fœminarum cutem emendat, & cum sale sugillationes rapit. Est & aliud concreti mellis genus, quod saccharon nominatur. In India verò, & felici Arabia in arundinibus inuenitur: salis modo coactum est, dentibus, vt sal, fragile, aluo idoneum, & stomacho vtile, si aquæ dilutum bibatur: vexatæ vesicæ renibusq; auxiliatur, illitum ea discutit, quæ tenebras oculorum pupillis offundunt.

Mel Sardoum amarum.

Saccharũ.

Cera,

Cera. CAP. LXXV.

CEra optima est subfulua, suppinguis, pura, odorata, & halitum quadantenus melleũ referens, natione Pontica, aut Cretica. Secundum locum obtinet candicans, & suapte natura pinguis. Candida fit hoc modo: Ex ea radunt album syncerúmque, atque transfundunt in vas, quod satis habeat marinæ ex alto petitæ, inspersoque nitri momẽto, decoquunt: cumq; iterum ter tióve inferbuit, separatum vas refrigerant, ac ceræ pastillum eximunt, detersa sorde, si qua fortè adhæsit: tũ denuò indita noua maris aqua feruet, vti retulimus: & vase dempto ex igne, fundum ollulæ nouæ aqua frigida madefactum, in ceram summam suspensa manu intingunt, quò celerius concrescat, & quàm minima portio extrahatur. Suscepto primo ceræ orbiculo, iterum vasis imum aqua refrigeratum, tantisper in ceram immittẽ debet, dum tota excipiatur. Orbiculi lino consuti, interuacãte spatio, suspendũtur, & interdiu, continuò sub sole, noctu sub luna asperguntur, vsq; dum perfectè albescant. Verùm si eximius ille candor desideretur, eadem factitari, & identidem recoqui operæpretiũ est. Nec desunt, qui pro marina, in muria quàm acerrima semel aut iterũ excoquãt: dein lagũcula tenui, rotũda, ansam habente, extrahunt: postea orbiculos, substrato affatim cæspite herboso, insolant, donec candorem summũ contraxerit. Præcipiunt hoc obeundum munus vere,

cùm sol remissa vehementia humorem pariat, vt nõ facilè liquetur. Cera omnis mollit, calfacit, modicè explet corpora: datur in sorbitione dysentericis, ac milij magnitudine decem grana ceræ hausta, lac in nutricibus non patiuntur coagulari.

Propolis. CAP. LXXVI.

PRopolis eligi debet flaua, odorata, styracem referens, in vehementi ariditate mollis, & mastiches more ductilis. Magnopere calfacit, & euocat: aculeos, & omnia infixa corpori extrahit, in vetere tussi suffita proficit, impetigines admota tollit: ea in aluceariorum foribus, cerosæ naturæ inuenitur.

Triticum. CAP. LXXVII.

OPtima è tritici generibus ad secundæ valetudinis vsus habentur, quæ recentia, & iam perfectè adulta, colorem luteum referunt: dein sequuntur trimestria, quæ nõnullis sitania nominãtur. Itaque cruda in cibis teretes tineas gignunt, canum morsibus prosunt, mansa & imposita: confectus eorum similagine panis, plus alit, quàm cibarius, è trimestrium farina panis leuiorẽ cibum præbet, & qui facilè in membra demandetur. Farina eorum cum hyoscyami succo illinitur aduersus neruorum fluxiones, quas Græci rheumatismos vocant. Item cõtra interaneorum inflationes, lentigines ex aceto mulso tollit. Furfures autem in acri aceto decocti, turgentes mammas sedant: viperarum ictibus auxiliantur, & torminosis prosunt

ſunt. Farinaceum fermentum calfaciendi, extrahendiq́; vim habet: priuatim callos pedũ, clauosq́; extenuat, & cætera tubercula furunculósq́; ex ſale concoquit, & aperit. Sitaniorum farina, contra venenatos ictus cum aceto aut vino cõmodiſſimè illinitur: eadem ſi decocta in glutini modum delingatur, cruentis excreationibus proderit: contra tuſſim, & exaſperatas arterias, cum mentha & butyro decocta, efficax eſt. Tritici pollen ſi ex aqua mulſa, aut hydrelæo decoquatur, omnem diſcutit inflammationem. Panis & crudus, & coctus cũ aqua mulſa inflammationes omneis illitu mulcet, cũ emolliat, & quadámtenus refrigeret: ſed herbis ſuccíſve huic rei accommodatis admiſceatur. Vetus panis aridus, adiectis conuenientibus, citam aluum cohibet. Recens muria maceratus, illitu vetuſtas impetigines ſanat. Glutinum ex ſimilagine, & polline, quo chartæ glutinãtur, ſanguinem excreantibus prodeſt, ſi liquidus ac tepidum cochlearis menſura detur ſorbendum.

Hordeum. CAP. LXXVIII.

HOrdeum optimum eſt candidum purumq́; : id minus quàm triticũ alit. Ptiſana tamen ob cremorem in decoctione redditũ, plus alimenti præbet, quàm polenta ex hordeo facta. Contra acrimonias atque gutturis ſcabritias, exulcerationesq́; pollet: quibus etiam triticea ptiſana præſidio eſt: ſed plus alit, magisq́; vrinam mouet. Lac abundè ſuppeditat, ſi cum fœniculi ſemine deco-

cta

cta sorbeatur. Hordeum absterget, vrinam ciet, inflationem parit, stomacho aduersatur, tumore concoquit. Farina hordeacea decoquitur in mulsa aqua cum fico, vt inflammationes collectionésque discutiat: duritias cum resina, & fimo columbarum concoquit: cum melioto autem, & papaueris calyce dolores finit, qui latus excruciant: aduersus intestinorum inflationes cum lini semine, fœnogræco, & ruta, illita iuuat: strumas cum pice liquida, cera, oleo, & impubis pueri vrina, ad concoctionē perducit: & cum myrto, aut vino, aut malicorio, aut syluestribus pyris, aut rubo, alui profluuia sistit: podagricis inflammationibus, cum cotoneis aut aceto prodest: decocta in acri aceto: modo quo hordeaceum cataplasma, & calida imposita, lepris medetur. Cremor verò farinæ ex aqua, atq; cum pice, & oleo decoctus, puri mouendo est: cum aceto subactus itidem, & cum pice contra articulorum fluxiones prodest. Farina ex his aluum cohibet, inflammationesq; mitigat.

Zythum. CAP. LXXIX.

EX hordeo potus fit, cui Zytho nomen est. Is vrinam cit, renes & neruos tentat, membranis, præsertim cerebrum vestientibus, officit, inflationem parit, vitiosum succum creat, elephantiasin gignit: perfusum Zytho ebur, obsequiosum & operi tractabile redditur.

Curmi. CAP. LXXX.

FIt & ex hordeo potus, quē curmi nominant

eoq́

tóque sæpe potu pro vino vtuntur: verùm dolorē capitis mouet, malum succum gignit, neruis nocet. Consimilia etiam potus genera ex tritico fieri solent, in Iberia, quæ occidentem spectat, & Britannia.

Zea seu semen. CAP. LXXXI.

Zea duorum generum est: vna simplex, altera in geminis putaminibus grana bina iuncta gerit, ob id dicoccos appellatur. Plus quàm hordeum alit, ori grata: digeritur in panificia, minus quàm triticum alens. Vulgò spelta.

Crasior farina. CAP. LXXXII.

Crimnon crasior est ex Zea triticóque farina, ex qua pultem faciunt. Abundè alit, facilè conficitur, aluum vehementius adstringit, si Zea, ex qua fit, prius torreatur.

Siligo. CAP. LXXXIII.

Eidem generi siligo adscribitur, sed minus alit quantò nutrit: in panes, vt Zea cogitur. Fit quoque è siligine crasior farina, quam Græci crimnon vocitant.

Athera. CAP. LXXXIIII.

Athera ex Zea fit tenuissimè molita: est autem sorbitio, quasi liquida pulticula, infantibus conueniens, & cataplasmatis efficax.

Tragos. CAP. LXXXV.

Tragos quandam halicæ frugis figuram gerit: multò minus, quàm Zea nutrit, quòd multum aceris habeat: quare ægrius conficitur, aluumq;

alumumq; magis emollit.

Auena. CAP. LXXXVI.

AVena, genicula quædam habet, folio & stipula triticum imitatur, & in cacuminibus dependentes paruulas veluti locustas bipedes gerit, in quibus semen continetur, vtile ad cataplasmata, vti hordeū. Pulte huius aluus sistitur; prodest tussientibus in sorbitione succus.

Oryza. CAP. LXXXVII.

ORyza frugum generis est, in palustribus riguisq; nascens. Mediocriter alit, sed aluum supprimit.

Halica. CAP. LXXXVIII.

HAlica fit ex Zea, quam dicoccon appellauimus: plus alit, quàm oryza: aluum magis cohibet, stomacho longè vtilior. decocta in aceto illitáque lepras tollit, vnguium scabritias extricat, incipientibus ægilopÿs medetur. Decocti dysentericis, quos excruciat dolor, infusum, idoneum est.

Milium. CAP. LXXXIX.

MIlium in panes coactum, minus cæteris frugibus alit, sistit pulte sua aluum, vrinam cit. Torretur milium, feruensq; in sacco ponitur vt torminibus, reliquisq; doloribus, si foueatur auxilio sit.

Panicum. CAP. XC.

PAnicum, frumentaceis seminibus annumeratur, milio simile, eodémque modo in pane

subi-

subigitur: eosdem habet vsus, minus tamen & nutrit, & stringit.

Sesama. CAP. XCI.

SEsamæ stomacho inutilis cibus, halitus grauitatem facit, quoties inter mandendũ commissuris dentium inhæsit: neruorum craßitiem illitu discutit, medetur auribus fractis, ambustis, inflammationibus, coli doloribus, & cerastæ morsibus: capitis dolores, qui æstuatione concitantur, ex rosacea lenit: eadem efficit herba decocta in vino, præsertim inflammationibus oculorum doloribúsque prodest. Ex ea fit oleum, quo Aegyptij vtuntur.

Lolium. CAP. XCII.

LOlium, quod inter segetes nascitur, molitum, illitu nomas, putrescentia vlcera, gangrænásque emarginat: sanat cum raphanis, sale & aceto feros lichenas, & ex aceto, & sulphure viuo, lepras: strumas quoque discutit, cum fimo colũbino, & lini semine decoctũ in vino rumpit, quæ ægrius ad coctionem perducuntur. Decoctum ex aqua mulsa, vtilißimè ischiadicis illinitur: si cum polenta, thure, myrrha, aut croco suffiatur, conceptionem adiuuat.

Amylum. CAP. XCIII.

AMylum ex eo appellatum est, quòd sine mola fiat. Optimum ex trimestri, natione Creticum aut Aegyptium. Ratio faciundi amyli hæc est: Purgatum trimestre triticum madescit quinquies die, & , si fieri potest, nocte: cùm

emollitum fuerit, effunditur sensim, sine agitatione, aqua, quò minus cremor vtilis vnà excludatur, vbi mollissimum esse videtur, mutata aqua pedibus calcari oportet: rursus infusa, teri: tum demum enatantes ibi surfures incerniculo eximẽdi, reliquumq́; quallo sportísque siccatũ tegulis nouis confestim torreatur flagrantissimo in sole: nãque si paulisper vdum maneat, acorem concipit. Contra fluxiones oculorum, pustulas, cauáque vlcera efficax est: sanguinis reiectiones potu cohibet, exasperatas fauces lenit, lacti atque obsoniis admiscetur. Fit etiam amylum ex zea, quæ maceratur, ac eluitur vno aut altero die, & subactæ farinæ modo manibus subigitur: pressaq; feruentissimo in sole, vt antè retulimus, exiccatur: nullius in medicina vsus, ad alia tamen conueniens.

Fœnumgræcum. CAP. XCIIII.

FOenigræci farina vim habet emolliẽdi discutiẽdiq;: in aqua mulsa decocta aduersus tam internas, quàm externas inflammationes, efficaciter illinitur: lienem cum aceto, & nitro trita extenuat. Succus decocti eius fœminarum malis subuenit: & siue tumor, siue præclusio sit vuluæ, fouentur, & insident. Fœnigræci in aqua decocti cremor expressus, capillos, surfures, & manantia capitis vlcera purgat: locos dilatat, & emollit, si cum anserino adipe pessi vice subiciatur. Viride cum aceto vtilissimum imbecillibus locis, & vlcera sentientibus. Decoctum eius prodest aduersus

ten

tenesmos, fœtidámque dysentericorum proluuiem. Oleum quod ex eo exprimitur, & myrto, capillos & genitalium cicatrices absterget.

Linum. CAP. XCV.

LInum vulgò notum est, cuius semen easdem, quas fœnumgræcũ, vires habet. Discutit, & emollit omnem intus forísque inflammationẽ, cum melle, oleo, exiguáque aqua decoctum, aut melle cocto exceptum: vitia cutis in facie varósque crudũ tollit, illitum cum nitro & ficulneo cinere, parotidas duritiásque discutit: vlcera, quæ serpunt, fanósque, cum vino decoctum expurgat: vngues scabros eximit, cum pari modo nasturtij & mellis: vitia pectoris extrahit, si ex melle in eclegmatis vicem substituatur: tussim lenit, venerem stimulat: si farina piperis, & melle exceptũ, pro placenta largius adsumatur. Huius decoctum interaneorum vuluæq; erosionibus immittitur, alui excrementa euocat, ad vuluæ inflammationes in desessionibus perquàm vtile.

Cicer. CAP. XCVI.

CIcer satiuum aluo idoneum est, vrinam ciet, inflationem parit, colorem cõmendat, menses ac partus expellit, lac auget, cum eruo decoctum illinitur ad inflammationes testium, verrucosas informicationes, ad scabiem, vlcera capitis manantia, impetiginésque: cõtra carcinomata, & vlcera, quæ cacoethe vocantur, cum melle & hordeo prodest. Alterum genus arietinum nominatur. Cicer arietinum.

tur: vtrunque cit vrinas, dato cum rore marino, hydropicis aut regio morbo laborantibus, eorum decocto. Lædunt ea exulceratam vesicam, & renes. In verrucarum formicantiũ pensiliúmq; genere, prima luna singulis granis singulas tangunt, eáque grana linteolo deligata abyci post se præcipiunt, ita decidere eas arbitrantur. Syluestre cicer, folijs satiuo simile est, odore acri, sed semine discrepat: idem quod satiuum præstat.

Faba. CAP. XCVII.

FAba inflationem excitat, ægrè concoquitur, tumultuosa somnia facit, tußi confert, carnẽ gignit, media calidi, frigidiq; natura. Decocta in posca, & cum suo cortice esitata, dysenterias, & cœliacorum profluuia sistit: contra vomitiones conuenienter manditur. Inflatio leuior contrahitur, si aqua prior inter coquendum abyciatur. Viridis plus negotij stomacho exhibet, maioremq; flatum parit. Lomentum eius & per se, & cum polenta illitum, inflammationes, quas vulnus excitauit, mitigat: cicatrices concolores facit, turgentes grumoso lacte mammas, etiam si inflammatione tententur, adiuuat: lac restinguit, furunculos, sugillata, parotidásque cum fœnigræci farina & melle discutit: cum rosa autem, thure & oui candido, procidentes oculos, tumores, vuásq; reprimit: subactum vino, suffusiones & ictus oculorum recreat. Manducata sine cortice faba, ad auertendas fluxiones, fronti illinitur: decocta in

vi

vino testium collectiones sanat: quò tardius pubes erumpat, pueris imo ventri illinitur: vitiliginem purgat. Fabarum cortice illiti capilli, qui post euulsionem renascuntur, gracilescunt, & minus alimēti capessunt: cum polenta, scisso alumine, & vetere oleo impositi cortices, strumas discutiunt: decocto earum lanæ inficiuntur. Faba dempto cortice in illas parteis diuisa, in quas suapte natura scinditur, imponi solet sanguinis defluxionibus ab hirudine concitatis: nanque eas supprimit, si semisecta apprimatur.

Faba Aegyptia. CAP. XCVIII.

AEgyptia faba, quam aliqui Ponticam vocant, in Aegypto * plerunque prouenit: in Asiæ etiam Ciliciæq; lacubus, inuenitur. Folia habet ampla * etiam si ad arborum frondes comparentur, caulem cubitalem, digiti crassitudine: florem roseū, dupla papaueris amplitudine: & vbi flore exuitur, fert folliculos vesparum fauis similes, in quibus faba supra operculum, bullantis ampullæ modo, prominet. Ciborion aut Cibotion ideò nominant, id est arculam, quoniam seratur ipsa, humenti glebæ mandata, & ita in aquam demissa. Radice firmatur harundine crassiore, quæ cruda coctáve estur: ei colocasiæ nomen est. Faba virens manditur, & exiccata nigrescit, vulgarē magnitudine superat. Adstringendi facultatem obtinet, & stomacho vtilem: dysentericis, cœliacisq; prodest, insparso, polentæ vice, lomento: datur

* πλεῖστ☉ id est, pluri ma.

* Sic Plin. lib. 21. cap. 15. Græcus habet, ὡς πέτασον, id est instar galeri.

quoque in pulte. Cortices in vino mulso decocti, si terni inde cyathi bibantur, magis proficient. Facit ad aurium dolorem, quod in earum medio viride spectatur, gustu amarum, si tritum & cum rosaceo coctum instilletur.

Lens. CAP. XCIX.

L*Ens frequenti cibo aciem oculorum obtundit, ægrè coquitur, stomachum malè habet, eúmque & intestina inflat: sed aluum cum cortice cocta sistit.* Præstat *in cibo, quæ facillimè coquitur, nihil atri in maceratione reddẽs.* Vim *habet adstringendi: qua ex causa aluum cohibet, si detracto antea cortice discoquatur accuratè, primáque aqua inter coquendum effundatur (quippe primum id decoctum ventrem resoluit.)* Somnia *tumultuosa excitat, capiti, neruis, ac pulmoni inutilis: melius suo fungetur munere contra alui fluxiones, addito cum aceto intybo, aut portulaca, aut beta nigra, aut baccis myrti, aut putamine punici, aut aridis rosis, aut mespilis, sorbísve, pyris* Thebanis, *aut malis cotoneis, aut cichorio, aut plantagine, aut gallis integris: quæ post decoctionem abyciuntur, vel vuarum rhois, quæ obsoniys inspargumtur: verùm acetum cum eo diligenter percoqui debet, aliàs aluum conturbat.* Contra *subuersionem stomachi, triginta grana lentis delibrata deuorari proderit: decocta cum polenta, & illita, podagras lenit: sinus cum melle glutinat, crustas rumpit, vlcera purgat, decocta in*

aceto duritias & strumas discutit, cum cotoneo aut meliloto medetur inflammationibus oculorũ, sedísque, addito rosaceo: sed in amplo sinu aut inflammationibus sedis, quæ maius remedium exigunt, cum putamine punici, ac siccis rosis, adiecto melle, decoquitur: nomis quæ in gangrænam euaserunt, adiuncta maris aqua, pustulis, & his quæ serpunt, igni sacro, pernionibúsque, vt antea dictũ est: cõtra mammas, in quibus lac in grumos coit, & præ nimia sui copia profunditur, cocta in aqua maris, & illita auxiliatur.

Phasioli. CAP. C.

PHasioli inflant, spiritus cient, ægrè coquuntur. Virides cibo aluum emolliunt, ad vomitiones idonei.

Eruum. CAP. CI.

ERuum paruus frutex omnibus cognitus, angusto folio, tenuis, semina in valuulis habens, è quibus farina fit, nomine eruina, ad medendi vsus conueniens. Eruũ capiti onerosum est, aluum esu turbat, sanguinem per vrinam extrahit, elixo boues saginantur. Parandæ farinæ ratio hæc est: Vberiora grana candidáque deligũtur, permiscendóque aqua respergunt, donec sufficienter combibant: postea torrentur, vsque dum hians cortex disrũpatur, molitáque, farinario cribro incernuntur, postremò farina reconditur. Hæc aluo vtilis est. vrinam ciet, meliorem colorem efficit, sanguinem per vesicam aut aluum cum torminibus eli-

Officinis orobus, græca appellatione vocatur.

cit, si largius in cibo aut potu assumatur: vlcera cum melle purgat, lentigines & vitia cutis in facie, & maculas totumq; corpus emendat: nomas, gangrænas, duritiasq;, serpere non patitur: mammarum duritias emollit, atra vlcera, quæ theriomata vocant, fauosq; emarginat, carbũculos rumpit: cum vino subacta illitu morsibus viperarum, canum, hominumq; medetur: vrinæ difficultates tenesmosq;, ex aceto mitigat. Eruum tabidis, qui alimentum non sentiunt, tostum, & ad nucis magnitudinem melle exceptum, sumptumq;, conuenit. Eius cremor perniones, & pruritus in toto corpore, sanat fouendo.

Lupini. CAP. CII.

SAtiuus lupinus notus est: cuius farina cum melle delinctu, aut potu, ventris animalia expellit. Ipsi quoque macerati, & cum sua amaritudine esiti, eadem efficiunt. Decoctum eorum idẽ munus præstat, cum ruta & pipere potum: quare lienosis prodest. Eodem vlcera tetra, quæ theriomata vocant, gangrænas, incipientem scabiem, eruptiones pustularum, vlcera in capite manantia, vitiligines, maculasq; fouere vtilissimum. Menses & partus extrahit, cum myrrha & melle subditum in vellere. Eorum farina cutem liuorésq; corrigit, inflammationes cum polenta & aqua mitigat, tubercula & coxendicum cruciatus ex aceto lenit, strumas in aceto cocta illitáq; dissipat, carbunculos rumpit. Decocti cœlesti aqua,

donec in cremorem lentescant, faciem absterꝫgunt: medentur pecorum scabiei, cum radice niꝫgri chamæleontis, ita vt tepente decocto abluanꝫtur. Cit vrinam radix cum aqua cocta. Lupini triti, vbi maceratu dulcescere cœperint, cum aceꝫto poti, fastidium detrahunt, & cibi auiditatem faciunt. Gignuntur & syluestres lupini, satiuis similes, sed omnino minores, qui eadem, quæ satiui possunt.

Rapum. CAP. CIII.

DEcocta rapi radix alit, inflationem parit, humentem ac fluxam carnem creat, venerē stimulat: decocto podagræ, pernionésque fouētur, contritóq; rapo atque imposito iuuantur: si excaꝫuatæ radici rosaceum ceratum adigatur, & ferꝫuenti cinere eliquescat, exulceratis pernionibus proficiet. Cymæ eius decoctæ manduntur, & vriꝫnam ciunt. Semen antidotis & theriacis, præserꝫtim quæ sensum doloris auferunt, anodina vocāt, idoneum est: potum contra venena salutare est, venerem concitat. Rapum muria conditum, miꝫnus alimenti sufficit: sed multò magis appetētiam recreat. Syluestre rapum in aruis nascitur, *fruꝫticosum in cubiti altitudinem assurgēs, ramosum, læue: in cacumine folia fert læuia, digitali latituꝫdine, aut maiora: & fructum in siliquis calyculaꝫtis: cúmq; eorum inuolucra aperiuntur, alia intus siliqua spectatur, quæ quandam capitis speciem præbet, in qua semina paruula concipiuntur, foꝫ

* Vox ex Plinio adiecta.

ris nigra, intus alba. Additur in medicamenta, quibus ad detergendam cutem in facie, totoq; corpore, vtimur: præsertim quæ ex lupini aut erui, tritici aut lolij farina, fieri solent.

Napus. CAP. CIIII.

COcta napi radix inflat, modicum alit. Semẽ eius potum venenorum vires hebetat, antidotis admiscetur, conditur sale radix.

Radix. CAP. CV.

RAdix (quæ Græcis rhaphanus dicitur) excalfacit, flatus gignit, ori suauis est: sed stomacho aduersatur, ructus ciet, vrinam pellit, aluo aptior: summo tamen cibo sumi debet, quò magis eius distributionem adiuuet: quum autem præsumitur, cibum suspendit: quare vomituris commodißimè datur ante cibum. Sensuum aciem excitat: decocta contra veterem tußim, & pituitæ craßitiem in pectore, efficax est. Cortex ex aceto mulso, celerius vomitiones mouet: hydropicis commodißimè illinitur, lienosis vtilis, sugillata cum melle rapit, & nomas amolitur: contra viperarum ictus auxiliatur, alopecias ad pilum reducit, lentigines cum loliacea farina emendat, his qui fungis strangulantur, tam cibo quàm potu salutaris est. Semen vomitiones facit, vrinam mouet, menses cit, lienem extenuat, cum aceto illitum gangrænas validißimè emarginat: coctum cum aceto mulso anginis perquam vtiliter gargarizatur, contra cerastis morsus, potum ex vino, auxilia

lio est. Syluestris rhaphani, quam Romani armoraciam vocant, folia satiuo similia, sed magis lampsanam imitantur: radix gracilis, * tenera, subacris. Tam folium quàm radix in olera recipitur: sed hæc excalfacit, vrinam concitat, æstuosa est. *μαλακή, id est, mollis.

Siser. CAP. CVI.

SIser vulgo cognitum, cuius radix decocta ori grata est, & stomacho vtilis: vrinam ciet, & appetentiam inuitat.

Lapathum, siue rumex. CAP. CVII.

EX generibus rumicis, oxylapathum vocant, quod in acutum tendit, dura habens extrema, in palustribus nascens. Alius est satiuus, illi dissimilis. Tertium genus syluestre, paruum, plantagini proximum, humile & molle. Quartum est quod alij *oxalida, alij anaxyrida, aut lapathon vocant. Folia eius syluestri ac exiguo rumici similia, caule non magno, semine subacuto, rubente, acri, in caule & agnatis appendicibus, emicante. Omnium decocto olere aluus emollitur. Crudi illitu, melicerides, rosaceo aut croco adiecto, discutiuntur. Syluestris & oxylapathi, & eius, quam oxalida nominant, semen ex aqua aut vino vtiliter bibitur, contra dysenterias, & cœliacorum affectus, stomachi fastidia, scorpionũ ictus. Quòd si quis in potu præsumat, nihil molesti ex ictu patietur. Radices ex aceto coctæ aut illitæ crudæ, lepras, impetigines, & scabrosos vngues persanant: sed antea locus aceto & nitro in sole perfricandus

Officinis lapatium.

*Acetosa.

dus est. Pruritus corporis, decoctum earum sedat, si foueatur, aut in solijs balnearum confricetur. Coctæ in vino & instillatæ, aurium dentiúmque dolorem mulcent, strumas parotidásque discutiunt, lienem cum aceto extenuant. Aliqui amoliendis strumis radicum gestamine vtuntur, eas collo appendentes. Tritæ & admotæ fœminarum profluuia sistunt: cum vino autem potæ regio morbo medentur, calculos vesicæ comminuũt, menses cient, scorpionum ictibus auxiliantur. Hippolapathon olus est magnum, in paludibus nascens: easdem habet vires, quas supradicta rumicis genera.

Lampsana. CAP. CVIII.

LAmpsana syluestre olus est: plus alit quàm rumex, & stomacho vtilius. Cuius folia caulesq; coquuntur in cibo.

Blitum. CAP. CIX.

BLitum estur oleris modo, aluo vtile est, nullius in medicina vsus.

Malua. CAP. CX.

MAlua satiua, esui longè aptior syluestri: stomacho aduersatur, aluum iuuat, sed multò magis caules: interaneis & vesicæ vtilis. Cruda folia cum salis exiguo manducata, ægylopas ex melle sanant: verùm cùm cicatricem trahere cœperint, ea demum citra salem vtendum est. Contra aculeatos apium vesparumq; ictus illita efficax est: eadem cruda cum oleo trita perungi, non

fer

feriuntur. Vlcera manantia in capite, furfuresq́; cum vrina sanat. Sacris ignibus & ambustis decocta folia, tritáq́;, vtilissimè ex oleo imponuntur. Eius decoctum vuluas insessione mollit: prodest erosionibus vesicæ, & intestinorum, vuluæ, sedisq́;, clystere infusum. Ius decoctæ cum radice sua, contra omnia venena auxiliatur, si cōtinuò à bibētibus reuomatur. Contra phalangiorū morsus remedio est, lac euocat. Semen in vino potū addito loti sylueštris semine, vesicæ cruciatus lenit.

Atriplex. CAP. CXI.

ATriplicem aliqui chrysolachanon vocant, cognitum olus est. Duo eius genera, syluestre & satiuum. Coctum estur, vt olus. Aluum mollit, panos discutit, siue crudum, siue coctum illinatur. Semen cum aqua mulsa potum, regium morbum sanat.

Brassica. CAP. CXII.

BRaßica satiua aluo est idonea, si modò leuiter feruefacta edatur (nam percocta aluum sistit, sed multò magis bis cocta, aut quæ in lixiuio coquitur) stomachum autē malè habet: acrior est æstiua. In Aegypto propter amaritudinem non estur. Cæcutientibus, & tremulis esse prodest: summo cibo sumpta crapulam discutit, & vini noxam restinguit. Melior stomacho cyma, sed acrior, & ad ciendum vrinam validior. Ea condita stomacho inimica est, aluum conturbat. Crudus succus cum nitro & iri deuoratus aluū emollit

lit: cum vino quoque epotus viperarum morsibus auxiliatur: cum fœnigræci farina podagris & articulorum vitijs illinitur: prodest & sordidis vlceribus & vetustis illitus: caput purgat naribus infusus: menses extrahit cum loliacea farina inditus. Folia per sese illita, aut cum polenta trita, conferunt inflammationibus, tumoribusq;: epinyctidas, ignem sacrum, leprasq; sanant, carbunculos ex sale rumpunt: fluentes capillos retinent: cocta, addito melle, aduersus depascentia vlcera, gangrænasq; valent, lienosisq; ex aceto cruda prosunt. Mansa, deuorato succo, retusam vocem instaurant. De coctum eius potu, aluũ & menses ciet. Flos post conceptionem in pesso subditus, partum abortu vitiat. Semen eius, præsertim quæ in Aegypto nascitur, potum tineas repellit: in antidota theriaca additur. faciei cutem lentiginesq; expurgat. Virentes cauliculi cum radice cremati, & adipe porci vetusto excepti, diuturnos laterum dolores mitigant.

Brassica syluestris. CAP. CXIII.

SYluestris brassica, maritimis præruptisque locis, magna ex parte gignitur: satiuæ similis, sed candidior, hirsutiórque, amara: cuius cyma in lixiuia cocta, ori non insuauis. Folia illitu vulnera conglutinant, & inflammationes tumorésque discutiunt.

ANNOTATIO.

Contendunt doctissimi quique eam esse her

herbam, quam vulgò Soldànam, aut Soldanellam vocitant: quę certè ariſtolochiam rotundam, vt à Dioſcoride hic depingitur braſſica marina, foliis adamuſsim repræſentat. Quòd autem in deſcriptione prælonga quoque adiiciatur, mendoſum planè ſuſpicamur, ac fortè pro μακρὰ, vt Græci codices habent, legendum μικρὰ, id eſt, parua: quod & ipſum Soldanæ noſtræ pulchrè reſpondet. Quomodo enim folia braſsicæ marinæ prælonga rectè dixeris, ſi ariſtolochiæ rotundæ foliis ſimilia? quæ cùm ex eius deſcriptione, tum oculata fide non in longitudinem protenſa, ſed circinatę ferè eſſe rotunditatis, ſępe comperimus. Suum tamen cuiq; in hac re eſto iudicium.

Braſsica marina. CAP. CXIIII.

MArina braßica à ſatiua prorſus abhorret, quòd folia ferat rotundæ ariſtolochiæ, prælonga, tenuia: ſingula à ramulis rubentibus exeunt, ſingulari, vt hedera, pediculo: albo ſucco prædita eſt, ſed pauco, ſalſo guſtu, & aliquantum amaro, pingui concretu. Herba *in totum ſtomacho inimica, acris, vehementißimè aluum ciet, in cibo cocta. Coquitur propter acrimoniam cum pingui carne.*

Beta. CAP. CXV.

BEta duorum generum eſt, è quibus nigra coquitur cũ lēticula, vt ventrē ſiſtat: quod ma-

gis radice eius præstatur. *Candida aluo vtili[s] hoc genus est. Vtraque tamen propter nitrosum humorem, quem habet in se, noxij succi est. Vnde succus ea[-]rum, cum melle naribus inditus, caput purgat, a[-]rum doloribus auxiliatur. Decoctum radicis & foliorum, furfures lendesq; deterget, perniones fo[-] mitigat. Crudis folijs vitiligines, nitro ante[a] perfrictas, alopeciarum inanitates, scalpello priu[s] extrita exasperatas, atque depascentia vlcera, illini pro[-]dest. Eruptionibus papularum, igni sacro, ambu[-]stisq;, cocta medetur.

* Antiqui hoc genus betæ, vt auctor est Theophrastus, Siculũ vocarunt quorũ exẽplo vna tantum litera Sicla hodie dicitur.

Portulaca. CAP. CXVI.

PORtulacæ vis adstringit: capitis doloribus, inflammationibus oculorũ, cæterisq;, cum pa[-]lenta imponitur: ardoribus stomachi, sacro igne, vesicæ doloribus, auxilio est: commanducata den[-]tium stupores sedat: stomachi & intestinorum æstuationem, fluxionesq; mulcet: renes & vesicam adiuuat, etiam si erosionem sentiant: veneris impe[-]tus exoluit: succus epotus simili effectu prodest, in febribus valens. Contra teretes ventris tineas, cruentam excreationem, dysenteriam, hæmor[-]rhoidas, & profluuia sanguinis, percocta efficax est. Item contra sepis morsus. Ocularibus medi[-]camentis vtilissimè commiscetur, interaneis flu[-]xione laborantibus, atque vuluarum erosionibus, infunditur: contra dolores, quos æstus excitauit, caput ex rosaceo & oleo fouetur: eruptiones pa[-]pularum in capite, cum vino emendat: vulneribu[s]

qua

quæ ad ſyderationem ſpectant, ex polenta illinitur.

Aſparagi. CAP. CXVII.

COrruda, ſiue ſylueſtris aſparagus, vulgaris Officinis eſt notitiæ. Huius cauliculi in cibo cocti ſparagus. ventrem emolliunt, vrinam cient. Radicis *deco-ctum contra vrinæ difficultatem, regium mor-bum, renum vitia, & coxendicum cruciatus, in potu proficit: cum vino autem, phalangiorum mor-ſibus auxiliatur. Si decocti ſuccus ſuper dente con tineatur, eius dolori medetur. Semen potum ad eadem valet. Canes, vt aiunt, ſi decoctum bibant, emoriuntur. Aſparagum etiam naſci prodide-runt, arietis cornibus contuſis, atq; defoßis: quod, quantum equidem ſentio, planè à veritate abhor-ret. *Altilis autem aſparagus multis ramis fru-ticat, folijs fœniculi, longis, numeroſis: radice ro-tunda, grandi, ſpongiam habente. Huius teneri ad cauliculi triti in vino albo, renum dolores ſedant. Aſſus autem coctúſve, vrinæ ſtillicidium, difficul tatemq;, ac dyſenterias, mitigat.* Radix *cum vino aut aceto cocta, luxatos artus mulcet. Decocta cum ficis aut ciceribus ſumpta, regium morbum ſa nat: coxendicis cruciatus ſtranguriamq; leuat. Alli gata radix, aut hauſtum eius decoctum, cõceptum adimit, & ſterilitatem adfert.*

**In græco codice hæc ſylue-ſtrẽ quoq; aſparagum referũtur, nec ſit alti-lis mentio. Marcello au tem viden-tur adulte-rina.*

Plantago. CAP. CXVIII.

DVo plantaginis genera: minor folia habet anguſtiora, minora, molliora, læuiora, & enuiora: cauliculo anguloſo in terram inclinato:

floribus pallidis: semine summis caulibus emicante
Altera maior, lætior, virentiórque, latis constan
folijs, *oleracei generis: cuius caulis cubiti altitu
dinem petit, angulosus, subruber, à medio ad ver
ticem tenui semine circundatus: radicibus nititu
teneris, hirsutis, candidis, digitum crassitudine a
quantibus. Nascitur in lacunosis, sepibus, & loc
humidis. Multò vtilior magna est. Vim habent fo
lia exiccatoriam, constringentem: quare omnib
malignis vlceribus, & fluxioni opportunus atqu
elephanticis, sordidisq; illita prosunt: profluui
sanguinis, vlcera quæ serpunt, epinyctidas, car
bunculos, nomasq; cohibent: vetera vlcera & in
æqualia cicatrice obducunt, chironia sanant, sin
conglutinant: morsibus canis, ambustis igni, infla
mationibus, panis, parotidibus, strumis, ægylopi
illita cum sale prosunt. Coctum cum aceto & sa
olus, dysentericis, cœliacisq; sumptum subueni
Datur & in locum betæ cum lenticula coctum
Et ad aquam inter cutem, cui leucophlegmati
nomen est, datur & herba decocta post aridas e
las, sic vt media antecedat: comitialibus & s
spiriosis data proficit. Foliorum succus, collu
subinde oris vlcera, purgat: cum cimolia aut c
rusa igni sacro medetur: fistulis infusus prode
lippitudinibus & aurium doloribus idem succ
instillatur. Additur quoque in oculorum collyri
Gingiuis cruore suffusis, & sanguinis reiection
bus, potu confert: clystere dysentericis infunditu

* Oleris nomine per antonomasiam Brassicã intellige. Nec enim simpliciter ad quælibet olera, quorum diuersa admodũ facies, folia plantaginis referri possunt.

co

contra tabem datur in potu, aduersus strangulationes vuluæ in vellere subijcitur, etiam si vulua fluxione laboret. Semen ex vino potum, alui fluxiones & sanguinis excreationes sistit. Decocta radix & manducatu, & collutione, dentium dolores sedat: eadem cum folijs, vlceribus renum & vesicæ in passo datur. Ferunt treis radices cum tribus vini cyathis, & pari aquæ modo, tertianis auxiliari: & quatuor, quartanis. Sunt qui radicis gestamine, discutiendis strumis vtantur.

Lauer seu Sium. CAP. CXIX.

SIon in aquis inuenitur, frutice pingui, recto, folijs latis, olusatro similibus, sed minoribus, & odoratis. Quæ cruda coctáque esu, calculos rumpunt, atq; excernunt: vrinas cient, menses & partus extrahunt, dysentericis in cibo auxiliatur. De sio Crateuas tradit, herbam esse fruticis specie, pauca folia ferentem, rotunda, maiora quàm menthæ, nigra, & ad erucam accedentia. Officinis Berula.

Sisymbrium. CAP. CXX.

SIsymbrium (alij serpyllum syluestre vocant) in solo inculto nascitur, menthæ hortensis similitudine, odoratius, latiore folio. Inseritur coronis. Calfaciendi vim habet: contra stillicidia vrinæ, calculósque, semen ex vino bibitur: tormina & singultus sedat. Folia in capitis dolore, fronti aut temporibus illinuntur: item contra vesparum apiúmque ictus. Vomitiones potu cohibet. Alterum sisymbrij genus, quod aliqui cardaminam, quaticum. Officinis Balsamita. Vulgò nasturtium a=

alij sion appellant. Ea herba riguis gaudet, & eis-dem in locis, quibus sion, prouenit: quæ ideò nonnu-lis cardamina nominatur, quòd gustu cardamum, id est nasturtium, repræsentet. Folia primùm ro-tunda prodeunt, adulta erucæ modo finduntur. Id excalfacit, vrinas mouet, crudum estur, purgat len-tigines, cutisq; vitia in facie, noctibus impositum, matutinisq; detractum.

Crithmum. CAP. CXXI.

CRithmum, seu potius, vt aliqui, crithamon fruticosa & vndique foliosa herbula est, cu-biti altitudinem ferè petens. Nascitur in mariti-mis, & petrosis: folijs pinguibus, numerosis, albi-cantibus, veluti portulacæ, latioribus, & longio-ribus, salso gustu, flores candidi sunt, & semen, ce-rorismarini, odoratum, molle, rotundum, quod sicc-tum rumpitur: habet intus tritici modo nucleum radices digiti craßitudine, tres aut quatuor, grat-odoris & iucundi. Radix, semen, & folia incoct-vino, potu vrinæ difficultati & regio morbo auxi-liantur: menses cient, estur crudum coctúmve i-olere, seruatur etiam in muria.

Coronopus. CAP. CXXII.

Fuchsio Cornu cer-ui vulgò di-ctum.

** ἐστρωμένον, id est, strata.*

*COronopus oblonga herbula est, per terra-*repens, fißis folijs: coquitur in olere: radic-habet tenuem, adstringentem, quæ in cibo cœliac-facit. Prouenit in aggeribus, & locis incultis, & secus vias.*

Sonchus. CAP. CXXIII.

*SOnchi duo genera: syluestrior quidam est, & magis spinis horret:*alter teneritate quadam mollescit, cibis expetitus, anguloso caule*, interdum rubente: folijs in ambitu per interualla dissectis. Vtriusque vis refrigerat, modicè adstringit: vnde æstuanti stomacho & inflammationibus illiti prosunt. Succus eorum stomachi rosiones sorbitione mitigat, lac elicit, in vellere appositus sedis ac vuluæ collectionibus opitulatur. Tam herba quàm radix illita vibratis à scorpione ictibus subuenit. Alter sonchus tenerior, arboris instar, latis constans folijs: caulem in ramos exeuntem folia distinguunt, sed ad eadem pollet.*

*Vulgò romani, strum porcinum.

* Vox ex Plinio reposita.

ANNOTATIO.

Non video, quanuis & Græcus codex sic habeat, quomodo Seris satiua hortensi, quod planè est idem, stomacho vtilior dicatur: vt subesse errorem non parum suspicemur. Marcellus, qui aut integriori vsus fuit exemplari, aut locum, quem & ipse corruptum iudicabat, restituere conatus est, sic vertit: Latioribus foliis altera, satiua & in cibis gratior.

Seris siue intybus. CAP. CXXIIII.

*SEris duûm generum est: altera syluestris, quæ picris & cichorion vocatur: * altera satiua, latioribus folijs constat, stomacho quàm hortensis vtilior. Quæ iterum in duas species digeritur:*

* Officinis scariola.

vna folio latiore prodit, lactucarum simillima: altera angustiore est folio, & gustu amara. Vtraque refrigerat, & adstringit, stomacho vtilissima: aluũ sistit cocta, si cum aceto adsumatur. Syluestres stomacho meliores: quandoquidem æstuantem ipsum, & quem imbecillitas vexet, cibo leniunt. Cardiacis, per se, aut cum polenta, vtiliter illinuntur: podagris, & oculorum inflammationibus auxilio sunt. Herba cum radice illita, percussis à scorpione subuenit, igni sacro cum polenta medetur. Succus cum cerusa, & aceto, valet ad illitus eorum, quæ refrigerationem desiderant.

Chondrilla. CAP. CXXV.

CHondrilla, quam aliqui cichorion, alij serin appellant, caulem, flores, & folia habet cichorio similia: qua ex causa nonnulli syluestris intubi speciem esse pronuntiarunt, verùm tenuior tota est in cuius ramulis, gummi mastiches simillimum* tuberculo fabæ inueniri solet: quod cum myrrha tritum, & linteo appositum, instar oliuæ, fœminarum menses trahit. Tusa cum radicibus herba, adiecto melle, diuiditur in pastillos, qui nitro admisti vitiligines emaculant. Gummi inordinatos pilos replicat: quod item tenera radix efficit, si intincta succo acus, pilis admoueatur. Contra viperas in vino pota proficit. Succus decoctæ, in vino, aut per sese potus, aluum sistit. Aliud habetur chondrillæ genus, folium ferens oblongum, circunrosum, humi sparsum, caulem succo madentem lacteo:

* μεγέθει κυαμιαῖα id est, magnitudine fabæ.

Eleo: radice tenui, rotunda, leui, vegeta, flauescente, succosa. Cuius & caulis, & folia concoquendi vim habent. Succus incommodos palpebrarum pilos reflectit. Nascitur in lætis, & cultis.

Cucurbita. CAP. CXXVI.

CVcurbita esui apta: cruda, trita illitu tumores, & abscessus mitigat. Ramenta eius infantibus contra capitis ardorem, quam syriasin vocant, in sincipite illinuntur: oculorum inflammationes podagrasq; refrigerant. Succus è ramentis tusis per se, aut cum rosaceo infusus, aurium doloribus auxiliatur: adustiones cutis in ardenti febre illitu adiuuat: totius feruefactæ, & expressæ succus, cum melle exiguo, & nitro potus, aluum leniter resoluit. Vinum in cucurbitam recentem excauatam infusum, si mistum sub diuo teneatur, potu aluum læuigabit.

Cucumer satiuus. CAP. CXXVII.

SAtiuus cucumis aluo & stomacho perquàm vtilis habetur: refrigerat, corruptionem non sentit, vesicæ prodest, olfactu reuocat, quos animus liquerit. Semen modicè vrinam mouet: cum lacte aut passo, vesicæ exulcerationibus subuenit. Illita cum vino folia, morsus canum sanant: & epinyctidas, cum melle. Peponis caro in cibis, vrinam cit: inflammationes oculorum illita sedat. Ramenta eius contra adustionem infantium, quã syriasin vocant, sincipiti imponuntur: fronti admota, oculorum fluxiones auertunt. Succus cum

semine, adiecta farina, siccatus in sole cogitur in smegmata, quæ faciem repurgant, & nitorem afferunt. Radix sicca, & ex hydromelite pota, drachmæ pondere, vomitionē mouet. Si quisquā moderatè secundum cœnā vomere cupiat, geminus oboli sit contentus. Sanat quoque illita cum melle vlcera concreta in modum faui, quæ ceria vocant.

Lactucæ. CAP. CXXVIII.

LActucæ satiuæ, quibus natura refrigeratrix inest, stomacho gratæ habentur: somnum conciliant, aluum emolliunt, lac euocant: verùm decoctæ magis alunt: stomachicis illotas esse prodest. Epotum semen, assiduas libidinum imaginationes in somno, compescit, & veneri refragatur. Ipsæ verò frequentiores in cibo, claritati oculorum officiunt: inflammationibus, & ignibus sacris opitulantur, muria condiuntur. Cùm in caulem exierunt, vim quandam nanciscuntur, succo aut lacti syluestris lactucæ similem.

Lactuca syluestris. CAP. CXXIX.

SYluestris lactuca satiuæ similis est, sed longior caulis, & candidiora folia, graciliora & asperiora: amaro gustu est, & viribus aliquatum papaueri similis: vnde lacteum eius succum aliqui meconio permiscuerunt. Aquam per aluum elicit, potus in aceto mulso succus ad duos obolos: argema caliginemq; repurgat, contra adustiones efficaciter illinitur, cum lacte mulierū. In summa, somnum allicit, doloru leuamentum præstat, men-

ses trahit, contra scorpionum, & phalangiorum ictus bibitur. Semen, non aliter, quàm satiuæ, libidinũ imaginationes in somno amolitur, ac venerẽ arcet. Succus ad eadem valet, sed viribus infirmior. Reponitur in fictili nouo lac eius, antea, vt in alijs liquaminibus moris est, insolatum.

Gingidium. CAP. CXXX.

*Gingidium, aliqui lepidion, in Syria, & Cilicia * plerunque nascitur: herbula syluestri pastinacæ similis, tenuior, & * amarior: radice parua, candicante, subamara. Olus hoc crudum, coctum, conditúmve estur magna stomachi vtilitate: vrinam cit. Decoctum ex vino potum vesicæ prodest.*

Nostrum Cerefoliũ.
* πλεῖστον id est, plurimum.
* πικρότερον, nõ πυκνότερον.

Scandix. CAP. CXXXI.

Scandix, syluestre olus est, amarum, subacre: quod crudum coctúmve manditur, stomacho & ventri vtile. Decoctum in potu, vesicæ, renibus, & iocineri confert.

Scandix, Aëtio lib. 1. authore, agreste olus est, gingidio simile, acre & subamarũ.

Caucalis. CAP. CXXXII.

Caucalis, quam alij syluestre daucum vocãt, cauliculo est dodrantali, aut maiore, subhirsuto: folijs apio similibus, fœniculi modo per extrema multifidis, hispidísque: candida in cacumine vmbella, suauiter olente. Crudum, coctúmve olerũ modo estur: vrinam mouet.

Eruca. CAP. CXXXIII.

Cruda eruca venerem largiore cibo cõcitat. Semen eodem effectu prodest: vrinam cit.

concoctioni prodest, aluo perquàm commodata. Semine ad condimenta vtuntur: quod, vti in longum tempus asseruetur, adiecto lacte aut aceto, digerunt in pastillos. Gignitur etiamnum syluestris eruca, maximè in Iberia, quæ occidentem spectat: cuius semine pro sinapi incolæ vtuntur. Vrinam vehementius pellit, multò satiua acrior.

Ocimum. CAP. CXXXIIII.

Officinis Basilicon.

OCimum vulgò cognitum. Id copiosiore cibo oculorum aciem hebetat, aluum mollit, spiritum mouet, vrinam pellit, lac euocat: ægrè tamē conficitur. Illitum cum polline polentæ, aceto & rosaceo, pulmonum inflammationibus auxilio est: draconis marini, & scorpionis ictibus per se prodest: & cum vino Chio oculorum doloribus. Succus visus caliginem abstergit, destillationes exiccat. Semen potum conuenit atram bilem gignentibus, difficili vrinæ, inflatísque: naribus haustū, subinde mouet sternutamenta: quod idem herba efficit, sed oculos premi necessum est, cū sternutamentū vrget. Sunt qui in cibis abdicandum censeant: quandoquidem manducatum, & in sole positum, vermiculos creat. Aphri autem adijciunt, si feriantur à scorpione, qui ocimum ederint, nullo conflictari dolore.

Orobanche. CAP. CXXXV.

ORobanche cauliculus est sesquipedalis, & interdum maior, subruber, hirsutus, tener, sine folio, pinguis: flore subalbido, aut in luteum

verg

vergente: radice digiti craßitudine, & , cùm ariditate flaccescit caulis, fistulosa. Hanc inter quædam legumina nasci constat, & ea strangulare: vnde orobanche sibi cognomentum vsurpauit. Estur, vt olus, cruda, & in patinis, asparagi modo decocta. Legumentis addita, coctionem accelerare creditur.

Barbula hirci. CAP. CXXXVI.

BArbula hirci, quæ ab alijs come vocatur, breui est caule, folijs croci, radice longa, dulci, supina, magno super caulem calyce, è cuius summo semen nigrum dependet, vnde nomen inditum est. Herba esui apta est.

Ornithogalum. CAP. CXXXVII.

ORnithogalum cauliculus est tener, candicās, tenuis, sesquipedalis, tribus aut quatuor in cacumine mollibus agnatis: à quibus flores prodeunt foris herbacei, & cùm hiantes se pandunt, lactei visuntur: inter quos dissectum cachryos modo, capitulum emicat. Coquitur cum pane, vt melanthiū. Radix bulbosa, cruda & cocta manditur.

Tubera. CAP. CXXXVIII.

TVbera rotundæ radices sunt, sine caule, sine folijs flauescentes: vere fodiuntur, cruda & cocta eduntur.

Smilax hortensis. CAP. CXXXIX.

HOrtensis smilax, frutex, cuius semē à nonnullis lobia vocatur: folia habet hederæ, molliora tamē; tenues caules, & capreolos, vicinis frut

fruticibus circumuolutos: qui tantum adolescunt: ŷ vt topiarias scenas repræsentare videantur: siliquas fœnigræci profert longiores & torosiores, in quibus semina renum similia, sed inæquali colore recluduntur, *quæ quadam ex parte fuluescunt. Siliqua cocta, cum semine in oleribus, asparagi modo, estur. Vrinam ciet, & tumultuosa somnia facit.

Medica. CAP. CXL.

MEdica, cùm recenter prodijt, folijs & caule trifolio pratensi similis est: procedens verò folia contrahit, caules edens trifolij, & siliquas corniculorum modo intortas, in quibus semen lentis magnitudine dependet. Id siccatum, iucundi soporis gratia, conditaneo sali admiscetur. Viride, quibus refrigeratione opus est, illitu suffragatur. Herba tota pro gramine vtuntur, qui pecora alunt.

Aphaca. CAP. CXLI.

APhaca in aruis nascitur, altior lente, tenuibus folijs: siliquas lenticula maiores fert, in quibus terna quaternáve semina nigra, lente minora, continentur: quæ adstringendi vim habent: quare torrefacta, stomachi aluique fluxiones sistunt, si fresa lentis more decoquantur.

Porrum capitatum. CAP. CXLII.

CApitatum porrum inflationem facit, noxium succum creat: tumultuosum somnum parit, vrinam ciet; aluo accōmodatur, extenuat,

*Græcè est ἐκ μέρους ὑποπυρίζοντα, quod rectius forsitan reddideris: quæ magna tamē ex parte fuluescūt vt intelligamus Smilacam hanc diuersi quidē coloris semina, magna tamen ex parte fuluescētia procreare.

Est quam rura Viciā syluestrem vocitant.

oculorum aciem hebetat, menses pellit: sed lædit exulceratam vesicam, renésque: cum ptisana verò coctum, e supectoris vitia extrahit. Coma eius in aqua maris, & aceto cocta, in desessionibus, ad præclusiones vuluæ, & duritias, vtilis habetur.
Porrum bis aqua mutata coctum, tum frigida maceratum, dulcescit, & multò minus inflat. Semen acrius est, & quãdam adstrictoriam vim habet: quare succus cum aceto, addito thure aut manna, sanguinis profluuia sistit, maximè si naribus erũpat. Venerem stimulat: contra omnia thoracis vitia tabemq;, pro delinctu efficax est: arteriam esu purgat, sed si assiduè estur, visus obscuritatem inducit: stomacho aduersatur. Succus ex melle potus, aut illitus, contra bestiarum morsus auxilio est: ipsum quoque cum aceto aut thuris polline, lacte aut rosaceo, vtiliter aurium doloribus, & sonitui instillatur. Varos tollũt folia illita cum vua rhois, qua ad obsonia vtuntur: epinyctidi medentur: crustas ex sale illita rumpunt, veteres sanguinis reiectiones cohibent, si binis drachmis & æquali baccarum myrti pondere bibantur. Ampeloprasum stomacho magis aduersatur, & plus porro excalfacit: vrinam & menses vehementius ciet. Id contra serpentium morsus esse conuenit.

Cæpa. CAP. CXLIII.

CAepa longa acrior est, quàm rotunda, item flaua quàm candida, & sicca, quàm viridis, & cruda quàm cocta, aut sale condîta. Omnes tamen

menmordent, flatus gignunt, appetentiam inuitant, sitim mouent, & extenuant: fastidium pariunt, & expurgant: aluo vtiles sunt. Eæ detractis purgamentis in oleum coniectæ, hæmorrhoidas, reliquosq; excretionum exitus reserant, subditæ pro balanis. Succus cum melle illitus, oculorum hebetudinibus, argemis, nubeculis, & incipientibus suffusionibus auxiliatur: anginæ eodem perunguntur: suppressos menses pellit, caput purgat naribus infusus: canis morsibus cum aceto, ruta, & melle illinitur: cum aceto autem perunctas in Sole, vitiligines sanat: & cum pari spodio, scabras lippitudines sedat: varos cum sale reprimit: contra calceamentorum attritus, cum gallinaceo adipe vtilis est: citæ aluo prodest: in auribus sonitum, ac grauitatem emendat: ad purulentas aures, & eliciendum earundẽ aquam, valet: alopeciæ earum succo perfricantur, qui celerius, quàm alcyonium pilos euocat: largiore cibo cæpa capitis dolores ciet, coctaq; vehementius vrinam pellit: eos lethargicos efficit, qui valetudinibus aduersis, ea etiam cocta, plus æquo vescantur: elixa, & cũ passis vuis, & fico illita, tubercula concoquit, & celerrimè rumpit.

Allium. CAP. CXLIIII.

ALlium quoddam satiuum atq; hortense habetur, quod in Aegypto, singulari, vt porrum, capite constat, dulce, in purpureum vergens, paruum: reliqua verò magna, & candida, ex plu-

ribus coagmentantur nucleis, quos aglitas, id est spicas, Græci nominant. Aliud est syluestre, quod Ophioscorodon, id est anguinum, vocant. Vis allij acris est: excalfacit, mordet, excernit, aluum turbat, inflationes facit, stomachum exiccat, sitim gignit, flatũ permouet, summam corporis cutẽ exulcerat, aciem oculorum esu hebetat. Eosdem effectus præbet anguinum, quod & elaphoscorodon dicitur: latas ventris tineas in cibo sumptum abigit, vrinas detrahit: contra viperarum ictus, & priuatim hæmorrhoi, prodest, ita vt nõ aliud magis, si cum vino iugiter assumatur, aut tritum in eodem ebibatur: contra rabiosorum morsus & illitu, & cibo valet. Magnæ & allio vtilitates contra aquarum mutationes: vocem clarificat, veterem tussim crudum coctúmve lenit: potum autem cum origani decocto, pediculos, & lendes enecat: cremati cinis illitus sugillationibus cum melle, & alopecijs cum nardino vnguine, medetur: eruptiones papularum cum oleo & sale sanat: vitiligines, lichenas, lentigines, vlcera capitis manantia, lepras, & furfures, cum melle eximit: cum thure, & teda decoctum, dẽtium dolorem leuat, si in ore contineatur: contra venenatos muris aranei morsus, cum ficulneis frondibus, & cumino illinitur. Feruefactæ comæ ius, fœminarum desessionibus additum, menses & secundos partus extrahit. Allium eiusdem gratia suffitur. Factum ex eo, & nigra oliua intritum, quod myttoton vocant,

esu

esus cit vrinam, ora venarum patefacit, hydropicis vtile. Scorodoprasum magnitudine porrum æquat, qualitatum porri, & allij particeps: vnde promiscuas sibi vires ex vtroque vendicauit, effectus allij, & porri præbens: inefficacius tamen. Coctum, porri modo, dulcescit, & in olerum vicem transit.

Sinapi. CAP. CXLV.

Sinapi hortense, aliqui napi vocant. Eligi debet adultum, valde rufum, nō magnopere siccum, sed quod fractum internè virescat, & veluti quodam succo madeat, cæsium colore: siquidem recens id genus, tempestiuum habetur. Ad calfaciendum, extenuandum, extrahendum, efficax est. Ad eliciendam capitis pituitam manditur: contra præduros tonsillarum tumores, ac veterem callosamq; arteriæ scabritiem, succus ex aqua, & melle, conuenienter gargarizatur: sternutamenta ciet, tritum & naribus admotum: comitialibus quoque auxiliatur. Fœminas vuluæ strangulatu oppressas excitat: lethargicis, deraso capite, illinitur cum ficis admistum, donec rubescat locus, & ad coxendicum cruciarus impositum, * ad lienes, & omne genus dolores confert, cùm permutandæ valetudinis causa, ex alto vitia extrahenda sunt. Alopecijs illitum medetur, faciem purgat, sugillata cum melle, adipe, aut cerato rapit. Feræ impetigines & lepræ, eo cum aceto perunguntur: contra febrium circuitus aridum bibitur, aut potui,

* καὶ σπλῆνας καὶ καθόλου εἰς πᾶν χρόνιον ἄλγημα.

pol

polentæ modo, inspargitur: extrahentibus emplastris, scabiémque extenuantibus, vtiliter admisceri solet: tritum, grauitati aurium & sonitui. cum fico impositum prodest. Succus ad hebetudines oculorum & genarum scabritias magna vtilitate illinitur. Expressus recenti semine succus, in sole siccatur.

Nasturtium. CAP. CXLVI.

NAsturtium optimum constat esse Babylonicum. Omnium semen est acre: excalfacit, stomacho aduersatur, aluum turbat, tineas excutit, lienem imminuit, partus exanimat, menses cit, venerem stimulat, sinapis & erucæ simile intelligitur. Lepras & impetigines absterget. Illitum cum melle, lienem extenuat, fauos expurgat, pulmonum vitia extrahit, sorbitionibus incoctum. Serpentium venenis potum resistit, atq; eas suffitu fugat: capillorum defluuia cohibet: carbunculos ad suppurationem perducit, & rumpit: coxendicibus cum polenta commodè ex aceto illinitur, tumores collectionésque discutit, emittit furunculos, illitum cum muria. Herbæ ad omnia eadem effectus, licet minor.

Thlaspi. CAP. CXLVII.

THlaspi, herbula angustis folijs, digitali longitudine, in terram versis, suppinguibus, in cacumine diuisis: binûm dodrantum cauliculo, tenui, non sine adnascentibus ramis: fructu circa ipsum totum, ab extremo in latus se panden-

te: semine nasturtij incluso * lenticulæ vasis effigie, nisi quòd infringitur, (vnde nomen accepit) flos albicat. Nascitur in semitis, & sepibus, fossisq;. Semen asperi gustus, excalfaciens: bilem vtrinq; extrahit, potu acetabuli mensura: prodest ischiadicis infusum: sanguinem potu educit, internas suppurationes rumpit: menses ciet, sed partus enecat. Alterum thlaspi tradit Crateuas, quod aliqui Persicon sinapi vocant, latis folijs, radicibus magnis: vtile ischiadicorum infusioni.

* δισκοει-δὲς, id est, disci figura.

Draba. CAP. CXLVIII.

DRaba herba ad cubiti altitudinem assurgit, tenues spargens * ramos, & ex vtroque latere folia, ceu lepidij, sed molliora, & candidiora: in cacumine verò sambuci vmbellam gerit, candidos flores habentem. Herba hæc cum ptisana coquitur, in Cappadocia maximé. Semen aridū pro pipere obsonijs admiscetur.

Alij arabis. * ῥάϐδους, id est, virgas.

Irio. CAP. CXLIX.

ERysimon, Latini irionem vocant, iuxta vrbes, rudera, hortósque nascitur, folijs erucæ syluestris: cauliculis in lori modum lentis & obsequiosis: floribus luteis, siliquis in cacumine gracilibus, vt fœnogræco, cornicularis: semine nasturtij, exiguo, vrentis gustus. Contra thoracis fluxiones efficax est, & si purulenta extussiuntur: regio morbo, & coxendicibus prodest: contra venena in delinctu cum melle datur: illinitur ex aqua aut melle vtiliter cæcis carcinomatis,

par

parotidibus, duritijs mammarum, & testium inflammationibus. In totum extenuat, & calfacit. Mitius multò ad clysteres fiet, si aqua madescat atque torreatur, vel linteo illigatum, pinsita, farina oblitum perassetur.

Piper. CAP. CL.

Piper in India nasci, breui arbore traditur: quæ inter initia, prælongum fructum, veluti siliquam promit, quod longum piper est: habet intus aliquid tenui milio simile, quod tandem in perfectum piper euadit. Id autem suis temporibus dehiscens, pandénsque sese racemos emittit, grana ferentes qualia videmus. Ea acerba candidum piper faciunt, aptum ocularibus remedijs, antidotis, & medicaminibus, quæ cōtra venenata parantur: theriaca vocant. Longum verò vehementius mordet: & quoniam prius, quàm maturescat, decerptum est, subamarum relinquitur, antidotis & theriacis medicaminibus expetitum. Nigrum verò, vtpote quod tempestiua maturitate collectum sit, odoratū esse constat, cādido suauius, acrius, & ori gratius, necnon ad condimenta vtilius. Sed candidum, & adhuc in acerbum vergens, antè dictis infirmius est. Eligi oportet grauissimum, plenum, nigrum, sine multis rugis, recens ac minime furfurosum. Inueniuntur etiamnum in genere nigri semina nutrimento defecta, cassa, inania, minimique ponderis, quod vocant brasma. Vis omnium excalfacit, vrinam ciet, concoquit, extrahit, discu-

tit, absterget caliginem, quæ oculis obuersatur. Piper, febrium horroribus circuitu repetentibus siue potu, siue illitu, subuenit: serpentium morsibus auxiliatur, partus extrahit. conceptum adimere creditur, statim à concubitu suppositum: tussi omnibúsque pectoris vitiis, siue eclegmate, siue potu, succurrit: anginæ eo & melle conuenienter perunguntur: potum cum recentibus lauri foliis, tormina discutit: cum vua passa manducatum, pituitam à capite elicit: valetudinem tuetur, dolores finit, appetentiam mouet, concoctionem adiuuat, ad intinctus esculentorum additum: strumas cum pice discutit, vitiligines ex nitro emaculat.

*φακῇ, nō φασὶν.

Fictili nouo, vt * lenticula, motum torretur. Non est huius arboris radix gingiber, vt aliqui existimauere, sicuti paulò pòst ostendemus. Nanque piperis radix costo similis est, ora gustantium accendit, saliuam ciet. Hæc lienem reprimit, cum aceto illita, aut pota: caput etiam purgat, manducata cum semine pedicularis herbæ, quam staphidem agriam vocant.

Gingiberis. CAP. CLI.

Gingiberis sui generis planta est, in Troglodytica Arabia magna ex parte nascens: qua virente, ad multa, perinde atque nos ruta, vtuntur, & primis potibus & eduliis admiscent. Huius radices, cyperi modo, paruæ sunt, candicantes, & odoratæ, atque piper sapore imitantur. Eligi debent quæ teredines non nouerunt. A multis

tame

tamen ob id * condiuntur, quòd celeriter cariem sentiant, ac fictilibus in Italiam asportātur. Gingiberis cibo conueniens est, & cum condimento assumitur. Excalfactoriam vim & excoquentem habet: aluum leniter emollit, stomacho vtilis est, efficax aduersus ea, quæ oculis caliginem offundunt. In antidota addi solet. In summa, piperis viribus respondet.

*ταριχεύεται διὰ τὸ δύσηπτον. id est, sale conspergun tur, quòd facilè putrescant.

Hydropiper. CAP. CLII.

HYdropiper apud aquas nascitur, quæ stagnant, aut pigro lapsu repunt: caulem edit geniculatum, * prædurum, multis alis concauum: folia menthæ, maiora, molliora, candidioráque, gustu piperis, acri, citra tamen vllam odoris gratiam: fructum acrem, in surculis paruis, prope folia racematim cohærentem. Folia cum semine illita tumores veteréſque duritias discutiunt, sugillata delent: quæ postquam inaruerunt, tusa pro pipere in obsonijs admiscentur. Radix parua, nullius in medicina momenti.

* στερεὸν, id est, solidũ.

Ptarmica. CAP. CLIII.

PTarmica exiguus frutex est, surculos habens paruos, multos, & rotundos, abrotono non dissimiles, & circa eos folia oleæ, longa, multa, & in cacumine capitulum, vti anthemidis, paruum, rotundum, quod suo acri odore sternutamentum excitat: vnde nomen accepit. Foliæ cum floribus illita, sugillationes rapiunt. Flores sternutamenta efficacissimè mouent. Nascitur in

montibus & petrosis.

Radicula, seu lanaria herba.

CAP. CLIIII.

Cęsetur ea quam vulgò saponariã dicunt.

STruthium herba vulgò nota, qua purgandis lanis vtuntur, qui eas eluunt. Huius radix est acris: vrinam ciet: prodest tußi, iocinerosis, orthopnoeæ ex melle sumpta, cochlearis mensura: aluum soluit. Eadem cum panace & capparis radice calculos frangit, & cum vrina exturbat. duritiam lienis absumit: menses imposita trahit, partus efficaciter enecat. Cum polenta autem & aceto illita, lepras tollit: tubercula discutit, cum farina hordeacea, & vino decocta. Miscetur & malagmatis, & ocularibus collyrys, claritatis causa. Sternutamenta mouet, per os purgat, trita cum melle, & naribus infusa.

Cyclaminus. CAP. CLV.

** πορφυρίζοντα, purpurascentibus.*

CYclaminus folia habet hederæ, purpurea, varia, in quibus suprà infráque albicant maculæ: caule nudo, quaternos digitos æquante: floribus in eo * purpureis, rosarum effigie: radice nigra, & aliquantum lata, vt rapum videri poßit. Quæ cum hydromelite pota, pituitam aquamq; detrahit: menses potu appositúve ciet. Tradunt, si prægnans radicem transgrediatur, abortum fieri. Partum appensa accelerat: contra venena, præsertim leporis marini, ex vino bibitur: illita contra serpentium ictus, remedio est: immista vino

no inebriat: regium morbum discutit, tribus drachmis pota, cum passo aut diluto mulso. Sed oportet eum, qui ebibit, multis vestibus contectum, loco calido, & à perfrictionibus tuto, recumbere, quò facilius exudet: eiecti autem sudores fellei colore inueniuntur. Succus eius ad purgandum caput, naribus infunditur: ad deijcienda quoque alui excrementa, in vellere sedi subijcitur: illito vmbilico & imo ventre coxarum tenus, aluum emollit, & abortum efficit: suffusionibus, & retusæ oculorum aciei, oblitus cum melle succus prodest. Medicamentis abortum inferentibus admiscetur. Succus cum aceto illitus, prociduam sedem restituit. Exprimitur tusa radice succus, & ad mellis craßitudinem decoquitur. Radix cutem purgat, eruptiones papularum reprimit, vulneribus ex aceto per se aut cum melle medetur, lienem absumit: vitia cutis in facie, & alopecias emendat: eius decocto luxata, podagras, & capitis vlcuscula, pernionésque foueri congruum est: ipsaq; in oleo vetere feruefacta, illito oleo, vlcera ad cicatricem perducit. Cauata radix oleo expletur, & cinere feruenti imponitur, adiecto interdum Tyrrhenicæ ceræ momento, vt strigmenti craßitudinem vnguentum contrahat, cum primis vtile pernionibus. Radix, scillæ modo, concisa reponitur. Narrant ad amatoria assumi contusam, & in pastillos diuisam. Nascitur in vmbrosis, maximè sub arboribus.

Altera cyclaminus. CAP. CLVI.

EST & altera cyclaminus, quam cissanthemon aut cissophyllon vocant: folijs hederæ, sed minoribus: geniculatis caulibus, craßisq;, circa vicinas arbores, capreolorum modo se voluentibus: flore candido, odorato: acinis hederæ mollibus, lenti gustus, aliquantulum acris: radice superuacua: nascitur in asperis. Huius acini, drachmæ vnius pondere poti, cum vini albi cyathis duobus, quadraginta diebus, lienem per vrinam & aluum absumunt. Ad orthopnœam bibitur. reliquias à partu purgat.

Dracunculus. CAP. CLVII.

DRacunculus folio constat hederaceo, magno, candidis notis insigni: caule recto, bicubitali, versicolore, maculis resperso purpureis, ita vt anguem planè referat, baculi craßitudine: fructus summo caule racematim cohæret, colore primùm herbaceo, & cùm ematuruit, croceo, gustu feruens, mordáxque: radice aliquantulum rotunda, bulbosa, aro non absimili, tenui obducta cortice. Nascitur in sepibus vmbrosis. Seminis succus cum oleo instillatus, aurium dolorem mitigat: naribus etiam ex lana impositus, polypum absumit: carcinomata illitu sistit: triginta eius grana, si in posca bibantur, abortus inferunt: odorem aiunt posteaquam flaccidi flores emarcuerunt, conceptus adhuc teneros enecare. Radix excalfacit: orthopnœis, ruptis, vulsis, tußi, destilla-

tion

tionibus, auxiliatur: humores pectoris excreatu facilè reddit, siue cocta tostaq; cum melle, aut per sese edatur, siue farina eius ex melle delingatur: vrinam pellit, venerem excitat, cum vino pota. phagedænas vlcerum, & quæ cacoëthe vocantur, trita cum melle & bryonia alba expurgat, & ad cicatricem perducit: collyria ex ipsa ad fistulas & eyciendos partus fieri solent: qui radice suas manus perfricuerunt, à viperis feriri negantur: illita ex aceto, vitiligines emaculat. Folia recentibus vulneribus, linamentorum vice, conuenienter imponuntur: decocta in vino pernionibus apposuisse prodest: caseus folijs inuolutus, à putredine defenditur. Succus radicis ad nubeculas, albugines, & oculorum caligines conuenit. Radix cruda coctáve, ad sanorum vsus, pro olere recipitur: in Gymnesijs insulis, quæ Baleares vocantur, coctam radicem cum melle mulso, in conuiuijs placentarum loco offerunt. Radix mesibus effoditur, lotaq; frustatim conciditur, & lino traiecta, siccatur in vmbra, & ita reconditur.

Arum. CAP. CLVIII.

ARon, apud Syros lupha vocitatum, folia emittit dracunculi, sed longiora, & paucioribus distincta maculis: caulem suppurpureum, dodrantalem, pistilli specie, à quo croceũ semẽ exit: radice dracũculi alba, quæ decocta estur, vtpote cùm minus acris sit. Folia ad esum condiuntur, & arida per se decocta manduntur. Radix, Iarus officinis.

semen & folia, dracunculi vires habent. Priuatim radix ex fimo bubulo podagris illinitur, & dracunculi more reponitur. In totum, ob mitiorē eius acrimoniam, in cibum expetitur.

Arisarum. CAP. CLIX.

ARisarum exigua herbula est, cuius radix oleæ magnitudinem implet, longè maiori quàm aron acrimoniæ: vnde illitu nomas sistit. Fiunt collyria ex ea, ad fistulas efficacia. Illitu radicis, genitale animalis cuiuscunque in perniciem agitur.*

Hastula regia. CAP. CLX.

Officinis Aphrodilos.

HAstula regia vulgaris notitiæ est, folijs maioris porri: caule læui, ferente in cacumine florem, quem anthericon appellant: radices subiacent oblongæ, rotundæ, glandibus similes, gustu acres, quæ excalfaciunt: vrinas & menses epotæ ciunt: lateris doloribus, ruptis, conuulsis & tussibus, drachmæ pondere potæ ex vino, medentur. Ea verò vomitiones adiuuat, ludicri tali magnitudine commanducata: à serpente demorsis datur aptissimè, verùm trium drachmarum pondere, folijsq; floribus & radice ex vino, morsus illinire oportet. Item vlcera sordida, & depascentia, mammarum quoq; & testium inflammationes, tubercula, furunculósque, decoctis in fæce vini bulbis, recentibus inflammationibus ex polenta auxiliatur. Radicis succus adiecto vetere vino dulci, myrrha & croco decoquitur, sitq; perquàm vtile ocu-

li

lis medicamētum ad purulentas aureis per se, & cum thure, melle, vino & myrrha tritus, prodest: in contrariam aurem infusus, *dentium dolorem mitigat. Cinis è radice illitus, alopecias ad pilum reducit. Oleum in excauatis radicibus igni decoctum, illitu exulceratis pernionibus & ambustis igni, conducit: & surditati, instillatum in aurem, auxiliatur. Candidam vitiliginem, *linteo antea perfrictam in sole, illita radix emendat. Semen floresq; in vino poti, scolopendræ & scorpionū venenis, mirum in modum resistunt: aluum purgant.

* καθ' ἑαυ- τὸν ἐγχυ- θεὶς.

* προανα- τριφέντα ἐν ὀθονίῳ.

Bulbus esculentus. CAP. CLXI.

ESculentus bulbus vulgo cognitus, à nobis estur: stomacho & aluo vtilis rufus, & qui ex Aphrica defertur. Amarus verò & scillinus, stomacho aptior est, & concoctionem adiuuat. Bulbi omnes acrimoniam habent, excalfaciunt: venerem stimulant, linguam tonsillasq; exasperant, multum alimenti præbent, carnes creant, inflationem pariunt: luxatis, fractis, articulorū doloribus efficaciter illinuntur: spicula extrahunt: gangrænas & podagras ex melle aut per sese, hydropicorū tumores, & canū morsus cum melle & piperis polline illiti cohibent, sudores compescunt: stomachi dolores mitigant: furfures & vlcera, quæ in capite manant, cum tosto nitro abstergunt. sugillata varosq; per se, aut ex oui luteo, & lentigines cum melle vel aceto, emendant: fractis auriculis vnguibusq;, ex polenta medentur: iidem

calidis

calidis cineribus torrefacti, tollunt ficus: item cum cinere è mænarum capitibus, impositi: cremati verò, & cum alcyonio misti, vitia cutis in facie, atrasq; cicatrices, in sole illiti, emaculant. Faciunt ad rupta, si cum aceto cocti edantur. Sed copiosiore eorum cibo abstinendum, quoniam neruos tentant.

Bulbus vomitorius. CAP. CLXII.

BVlbus, quem vomitorium vocant, folia habet lentiora multò & longiora quàm bulbus esculentus: radicem similem, *cortice nigro. Ea radix mansa, aut decoctum eius potum, vesicæ malis medetur: vomitiones mouet.

* βόλβῳ.

Scilla. CAP. CLXIII.

Officinis squilla, Varronis more.

SCilla vim acrem atque feruētem habet: assatam ad multa vtiliorē esse constat. Polline ad crustam subacto, aut luto oblita, in clibanum conijcitur, aut carbonibus obruitur, donec obducens crusta sufficienter intosta fuerit: qua exempta, si nō emollescat, altero polline simili, aut luto circumlinitur, & eadem quæ prius fiunt: nam quæ ita non assatur, interaneis maximè noxia est. Torretur item in olla, indito operculo, quæ in furnū demittatur. Sumi etiam solet quod maximè est medium, direptis viuo tenus tunicis, quod frustatim confectum coquitur, mutata sæpius aqua, donec ipsa nec amaritudinem nec acrimoniam habeat: traiectaq; lino frusta siccantur in vmbra, ita vt ne vlla quidē parte se contingant: his scillæ segminibus

nibus ad oleum, vinum, aut acetum scillinum vtimur. Ad rimas pedum, interna pars crudæ scillæ in oleo feruefacta, aut cum resina liquefacta imponitur: decocta in aceto demorsis à vipera, cataplasma est. Ad singulas assæ parteis adiectus octonis tosti salis, cochlear vnum aut alterum damus ieiunis, ad emolliendam aluum: in potu autem & odoratus medicaminibus, & quibus vrinam ciere volumus, hydropicisq; & stomachicis, quibus innatat cibus, regio morbo, torminibus, in tussi vetere, suspiriosis, & ore reycientibus tres obolos, in delinctu ex melle sumpsisse satis est. Coquitur cum melle, & estur eorundem gratia, maximè vt concoctionem adiuuet. Strigmenta per aluum extrahit. Cocta & simili sumpta modo, eosdem præbet effectus: sed cauendus scillæ vsus his, qui intestinum sentiunt vlcus. Ad pensiles verrucas & perniones, tosta efficaciter illinitur. Tertium semen, & in carica aut melle deuoratum, aluum emollit. Scilla tota in limine ianuæ suspensa, mali medicamenti noxam arcet.

De Pancratio. CAP. CLXIIII.

Pancratium, quod aliqui scillam appellant, radice est magni bulbi, subrufo colore, aut subpurpureo, gustu amaro ac feruente: folijs lilij, sed longioribus. Scillæ vires & præparationem habet, eodémque pondere in morbis efficaciter assumitur: cui tamen mitior quàm scillæ facultas inest. Radicis succus cum erui farina digeritur

in

in pastillos, qui hydropicis spleniciśq; cum hydromelite, commodissimè dantur.

Capparis CAP. CLXV.

CApparis aculeatus frutex est, qui in terra stratus, magis in orbem euagatur: spinas, vt rubus, habet, in hami modum aduncas: folia mali cotoneæ, rotunda: fructum oleæ similem, qui cùm dehiscens panditur, florem candidum promit: quo excusso, nonnihil glandis oblongæ figura inuenitur, quod apertum grana acinis punicorum similia ostendit, parua, rubicunda: radices lignosas spargit, grandes, numerosásque. Tenui plerunque solo, asperisq; locis, in insulis & iuxta rudera nascitur. Caulis & fructus, cibi gratia condiũtur: aluum turbat, stomacho aduersatur, sitim gignit: cocta tamen stomacho quàm cruda vtilior est. Fructus drachmis duabus in vino potus, quadraginta diebus, lienẽ absumit, & vrinam cruentumq; excrementum emittit: bibitur vtilissimè in coxarum doloribus, & neruorũ resolutione, item ruptis & cõuulsis: menses ciet, caput purgat. Dentium dolorem sedat semen ex aceto decoctũ, colluto inde ore. Aridus radicis cortex ad eadem proficit. vlcera omnia vetera, & sordida, & quæ occalluerunt, expurgat: lienosis cum farina hordei illinitur: dente demorsa, dolori eius auxiliatur: cum aceto trita, vitiligines albas absterget. Radix foliáq; intrita, strumas ac duritias discutiunt. Aurium vermiculos infusus succus enecat. Aphrica,

ca, & præsertim Marmarica capparis, vehementer inflat. Apula vomitus facit, & quæ à Libyco, & quæ Rubro mari defertur, mirum in modum acris est: siquidem in ore pustulas excitat, gingiuasq; osse tenus exest: quare in cibis non ab re damnatur.

Lepidium. CAP. CLXVI.

Lepidium aliqui gingidium vocant, herbula vulgò nota: muria cum lacte seruatur. Vis foliorum acris & exulcerans: quapropter ischiadicis trita, præsentissimum est auxilium, si cum helenij radice, quarta parte horæ, illinatur: lienosis simili modo prodest. lepras eximit. Radix appensa collo, dolore dentium liberare existimatur.

Censetur pi peritis olito rum.

Ranunculum. CAP. CLXVII.

Complura ranunculi genera: vis tamen omnibus vna, acris, & vehementer exulcerans. Nam vnum coriandri folijs constat, latioribus, subalbidis, pinguibus: flore luteo, interdum purpureo: caule gracili, cubitum alto: radice alba, exigua, amaráque, multis capillamentis, hellebori modo, fibrata: nascitur in limitibus humidis. Alterum lanuginosius, longiori caule, pluribus foliorum incisuris, * plerunque in Sardinia proueniēs, quàm acerrimum, quod syluestre apium appellant. Tertium minimum, odore graui, flore aureo. Quartum huic simile, flore lacteo. Folia, flores, & cauliculi recentes, illitu exulcerant, & crustas non sine dolore gignunt: quare

Vulgò Apiū risus.

* πλῆστον, id est, copiosum.

vng

vngues scabros extricant, scabiem eximunt, sti-
gmata delent: formicantes verrucas, & pensiles,
alopeciasq; paulisper illita tollunt. Tepente deco-
cto perniones fouentur. Sicca radix, tritaq;, sterni
tamenta ciet, naribus admota: dentium dolorem
appensa leuat, ipsos tamen frangit.

Anemone. CAP. CLXVIII.

DVo anemones genera, vnum syluestre, alte-
rum in cultis nascens. Cuius multæ species
vna phœniceum florem profert: altera candican-
tem, aut lacteum, aut purpureum. Harum folia
coriandro similia, cæterùm scissa tenuius in ter-
ram inclinantur: caules lanuginosi, tenues, in qui-
bus flores, vt papaueris, & in medio capitula ni-
gra, aut cœrulea: radix oleæ magnitudine, aut am-
plius paulò grandescit, ac veluti geniculis quibus-
dam cingitur. Syluestri amplitudo prorsus ma-
ior, latioraq; folia, & duriora: oblongius caput
flore puniceo, tenuibus, & multis radicum capil-
lamentis. Acrior est, quæ nigra habet folia. V
vtriusque acris: ea de causa succus naribus infu-
sus, purgat caput. Commanducata radix pitui-
tam trahit: decocta in passo & illita, medetu-
oculorum inflammationibus: cicatrices eorun-
dem & hebetudines emendat, sordida vlcera ab-
tergit. Folia, & caules, si cum ptisana deco-
cti edantur, copiam lactis præbent: menstru-
ciunt, vellere apposita. Illita quoque lepras ex-
imunt. Sunt qui errore ducti, argemonen nomina-
ri eu

ri eupatorium putent: quoniam à ſylueſtri anemone, argemonen & papauer, quod rhœada appellant (de quo inter papaueris genera referemus) propter colorum cognationem in floribus, diſtinguere non poſſunt. Verùm papauer & argemone colore minus ſaturato ſpectantur, & vtraque tardius floret. Quinetiam argemone croceum ſuccum, guſtu admodum acrem, reddit: rhœas verò candidiorem & acrem. Inſuper anemone & rhœadi capitula ſylueſtris papaueris ſimilia inſunt, ſed in anemone ſupernè craſsiuſculum, in rhœade ſubanguſtius. Anemones genera nec ſuccum remittunt, nec calyces habent, ſed quaſi aſparagi cacumen. In aruis illa ſæpius enaſcuntur.

Argemone. CAP. CLXIX.

ARgemone in totum ſylueſtri papaueri ſimilis eſt: folia habet anemones, diuiſa: florem puniceum: caput in cauliculo papaueris rhœadis, oblongius, & ſummis partibus latum: radicem rotundam: ſuccum croci colore, acrem, dimittit. Argema & nubeculas expurgat. Folia illitu inflammationes compeſcunt.

Anagallis. CAP. CLXX.

DVo anagallidis genera, quæ tantùm flore diſtant. Nam quæ cœruleo flore eſt, fœmina dicitur: mas, quæ phœniceo. Frutices ſunt parui, in terra iacentes, folijs in quadrangulo cauliculo puſillis, ſubrotundis, ad helxinæ folia accedentibus: ſemine rotundo. Vtraque mitigandi

vim habet: inflammationem arcet, adactos corpo ri aculeos extrahit, nomas cohibet. Succus capu gargarizatu purgat: & naribus infusus, doloren dentium lenit, si in aduersam narem iniiciatur: a gema cum melle Attico emendat: retusæ oculorun aciei auxiliatur: contra viperarum morsus, ioci neris & renum vitia, si ex vino bibatur, prodesi Tradunt eam, *quæ* cœruleum *edit florem*, *proci duam sedem reprimere: quæ verò phœniceum, il litu euocare.*

Hedera. CAP. CLXXI.

HEdera *differentias multas in specie sorti tur, summas autem genere treis. Nam qua dam candida est, altera nigra, tertia helix.* Canc *da, fructum fert candidum: nigra, nigrum, aut cro ci æmulum, quam vulgus* Dionysiam *vocat*: *heli fructum non gignit, sed albas habet viticulas, &* folia *parua, angulosa, & * concinniora.* Heder *non omnis acris est, & adstringens: neruos tenta* Flos *trium digitorum carptu, facit ad dysenteri cos, in vino bis die potus: ambustis cum cerato tri tus illinitur.* Recentia *folia ex aceto cocta, a cruda cum pane detrita, lienes sanant.* Foliorn *& corymborum succus, cum irino vnguento, me le aut nitro, naribus infunditur, & contra veter capitis dolores * caput eo cum aceto, & rosace perfundi vtile est: purulentis auribus, aut dolenti bus, cum oleo medetur.* Nigræ *hederæ succus, a epoti corymbi, corpus infirmant, mentémque tur ban*

* συθυμώ-τερα, non ἐρυθρά.

* ἁρμόζει καί.

bant largius sumpti. Acini quinque triti, calfactiq; in punici mali cortice cum rosaceo, si instillentur à contraria aure, dolorem dentium mitigant. Denigrant capillum, illiti corymbi. Folia in vino decocta, illinuntur omnium vlcerum generi, etiam si cacoethe sint: vitia cutis in facie, & ambusta sanant, vti antea diximus, decocta. Mouent menses triti & subditi corymbi: iidem poti, post purgationes fœminarum, drachmæ pondere, concipiendi spem adimunt. Pediculus foliorum melle irrigatus ac vuluæ inditus, mẽstrua & partus extrahit. Instillatus succus putrida tædia narium, graueolentiámque emendat, & sanitati restituit. Lacryma hederæ psilothrũ est: illitu pediculos enecat. Succus radicum in aceto potus, contra phalangia prodest.

Chelidonium. CAP. CLXXII.

CHelidonium maius, caule est gracili, cubitali aut altiore, agnatus foliosis: folijs ranunculi, mollioribus tamen, & colore cæsijs: flore violæ albæ, secundum singula folia prodeunte: in eo succus croci, mordax, acris, & aliquantulum subamarus, grauiter olens: radix supernè singularis, infernè in multa crocea capillamenta fibratur: siliqua, ceu corniculati papaueris, tenuis, in metæ figuram longa: in qua semen papauere maius recluditur. Succus in æreo vase, cum melle prunis decoctus, oculis claritatem adfert. Folijs, caule, radice, succus exprimitur ineunte æstate, & siccatus in vmbra digeritur in pastillos. Radix cum aniso

& vino albo pota, medetur regio morbo, & vlceribus quæ serpunt: imposita cũ vino aut manducata, dentiũ dolorẽ sedat. Hoc nomen sibi videtur vendicasse, quòd aduẽtu hirundinũ exoriatur, & discessu emarcescat. Sunt qui narrãt, hirundines matres excæcatis pullis, admota herba visum restituere.

Chelidonium minus. CAP. CLXXIII.

Vulgò Scrofularia minor.

CHelidonium minus, quod triticum sylvestre aliqui nũcuparunt, herbula pediculis ab radice pẽdens, sine caule: folijs hederæ, multò rotundioribus, & minoribus, teneris, & suppinguibus: radices habet ex eodem callo complures, pusillas, in granorum tritici modum aceruatim congestas: quarum tres aut quatuor in longitudinem exeũt. Iuxta aquas & lacus nascitur. Vis ei acris, & anemones modo, summam cutem exulcerat: psoras & scabros vngues eximit. Succus radicibus expressus ad purgandum caput naribus infunditur. Decoctum eius cum melle gargarizatum, magnificè id præstat, & omnia pectoris vitia extrahit.

Othonna. CAP. CLXXIIII.

Variæ de Othonna sententiæ.

OThonnam aliqui maioris chelidoniæ succum esse aiunt, quidam glaucij. Alij succum floribus corniculati papaueris expressum. Alij permistos cœruleæ anagallidis, hyoscyami, & papaueris succos, esse contendunt. Alij Troglodyticæ cuiusdam herbæ succum, quæ othonna vocatur: nascique eam in eo Arabiæ tractu, qui ad Aegyptum spectat. Othonna folijs erucæ, perforatis cribr

mo

modo,& veluti à tinea derosis, squallore obsitus, paucis: flore croci, latifolio: quare quidam anemones speciem esse putauerunt. Extractus succus oculorum medicamentis adijcitur, vbi expurgare est opus: mordet enim & absterget omnem caliginem quæ oculis offunditur. Tradunt humorem quēdam ex herba emanare, qui elotus, semotis calculis, in pastillos ad eadem digeritur. Aliqui tamen affirmant, lapidem esse Aegyptium, in Thebaide nascentem, exigua magnitudine, æreo colore, gustu cum feruore quodam & adstrictione mordaci.

Auricula muris. CAP. CLXXV.

MVris auricula, quam myosotida vocant, herba est caulibus pluribus ab vna radice, aliquatenus ab imo rubentibus, & concauis: folijs angustis, oblongis, dorso acuto, elato, nigricantibus, per interualla aßiduè geminatis, atque in mucronem desinentibus, & tenuibus cauliculis ex alarum sinu prodeuntibus: flosculo, vt anagallidis, cœruleo: radix digitali craßitudine, multis capillamentis fibrata. Radix illita ægylopia sanat. Sunt qui alsinem, muris auriculam vocitent.

Glastum. CAP. CLXXVI.

SAtiuum glastum, quo infectores lanarū vtuntur, folium habet plantagini simile, verū pinguius nigriusq;: cuius caulis duûm cubitorum altitudinem excedit. Illita folia tumores omneis discutiunt, cruenta vulnera glutinant, sanguinis profluuia sistunt, ignem sacrum, phagedænas, putre-

scentia vlcera, & quæ serpunt, sanant. Syluestre glastum satiuo simile est: folia fert maiora, lactucaceis proxima: caules prætenues, multifidos, quadrántenus rubentes: in quorum cacumine folliculi multi dependent, quandam linguarum effigiem referentes, in quibus semen flore tenui, luteo. Eadem quæ & suprà dicta præstat: potu & illitu lienosis auxiliatur.*

* λεπτότεροι, id est, tenuiores.

Telephium. CAP. CLXXVII.

Vulgò Crassula maior, & faba inuersa.

Telephium herba portulacæ similis est, & caule, & folijs: alas binas in singulis foliorum geniculis annectit, ramuli à radice seni septenive prodeunt, folijs referti cœruleis, crassis, lentis, ac carnosis, flore luteo, aut candido. Nascitur inter vites, & locis cultis vere. Folia senis horis illita albam vitiliginem sanant: sed postea hordeacea farina illini debet. perunctam ex aceto etiam in sole vitiligınem tollunt, sed vbi inaruerũt, absterguntur.

SECVNDI LIBRI FINIS.

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE Medicinali materia, Liber III.

Ioanne RVELLIO Suesſionenſi interprete.

VPERIORIBVS, *chariſsime Aree, commentarijs, tradidimus de aromatibus, vnguentis, oleis, arboribus, earum fructibus & lacrymis, item de animalibus, cerealibus, oleraceis, & herbis acrimonia præditis.* In hoc *autẽ tertio radices, ſuccos, ſemina, herbas, & quæ vernacula & inter ſe cognata cenſentur, quæq; pluribus ſcatent remedijs, proſequemur.*

Agaricum. CAP. I.

A*Garicum radix fertur laſerpitij ſimilis, ſed facie ſumma ſolutior, & rariore fungoſoq; tota contextu.* Duo *eius genera : fœmina, quæ præfertur, rectis intus venarum diſcurſibus conſtat. mas rotũdus eſt, & vndiq; compactior. Vtriq; guſtus in initio dulcis, mox ex diſtributione in amaritudinem tranſit : gignitur in Sarmatiæ regione, quæ Agaria dicitur. Sunt qui radicem*

esse plantæ affirment: alij vt fungos nasci in arborum caudicibus, quadam putredine. Gignitur in Galatia Asiæ, & Cilicia, in cedris, sed friabile, & infirmum. Adstringendi calfaciendiq; naturam habet: efficax est contra tormina, cruditates, & rupta: prodest itidem contusis, & ab alto deuolutis. Datur duobus obolis in vino mulso, febrim non sentientibus: febriculosis verò, in aqua mulsa. Arquatis quoque, suspiriosis, iocineris, renúmque vitio laborantibus, dysentericis. Item si vrina ægrè reddatur, si vuluæ strangulatus vrgeat, si pallor membra decoloret, drachma vna dari solet: si tabes infestat, ex passo: si lien negotium exhibet, ex aceto mulso: si dissolutio stomachi est, ita vt cibi tenax non sit, manditur, & sine vlla humoris sorbitione deuoratur. Simili modo acida ructantibus propinatur. Sanguinis reiectiones sistit, tribus obolis ex aqua sumptum. Facit ad coxendicum, & articulorum dolores, & comitiales morbos, si cum aceto mulso, pari pondere assumatur: menses ciet: fœminis, quas inflatio vuluæ vexat, vtiliter æquali modo datur. Horrores soluit datum ante febrium accessiones: aluum purgat drachma vna aut altera, si cum aqua mulsa bibatur: venenorum antidotum est denarij instar, cum diluta potione sumptum: si serpentes ictum vibrarunt, morsumq; subfixerunt, tribus obolis ex vino potum, mirè auxiliatur. In summa, internis omnibus vitijs cõuenit, pro viribus, & ætate datum, nunc ex aqua, nunc

ex

ex vino: ijs ex aceto mulso, alijs ex aqua mulsa.

Rhaponticum. CAP. II.

RHa, aliqui rheum, Latini rhaponticum vocant, prouenit in ijs, quæ supra Bosphorum sunt regionibus, ex quibus affertur. Radix nigra, centaurio magno similis, sed minor & rufior, fungosa, aliquantum læuis, sine odore. Optimum habetur, quod teredines non sensit: si gustatu cum remissa adstrictione lentescat, manducatumq; colorem reddat pallidum, aut ad crocum inclinantem. Id epotum facit ad inflationes, stomachi imbecillitatem, & omne genus dolores, ad conuulsa, lienosos, hepaticos, tormina, ad renum, vesicæ, & pectoris vitia, aduersus intenta præcordia, & vuluæ mala, coxendicum dolores, sanguinis excreationes, suspiria, singultus, dysenterias, & cœliacorum affectus, contra febrium circuitus, & venenatorum morsus. Datur in singulis valetudinibus eodem, quo agaricum, pondere, & cum eisdem liquoribus: si febri careant, in mulso: sin aliter, ex aqua mulsa: si tabem experiuntur, ex passo: si lienis exercet, in aceto mulso. si dissolutio est stomachi, id est cùm cibi tenax non est, manditur, & sine sorbitione vlla deuoratur. liuentia, lichenasq; tollit, cum aceto illitum. Inflammationes omnes veteres ex aqua oblitum dissipat. summa eius vis adstringens cum aliquanto calore.

Ignoratur. Nec enim est, quod Reupontici nomine hodie indicatur.

Gentiana. CAP. III.

GEntianæ inuentio prima assignatur* Gentio

* Græcus Gentidi.

Illyriorum regi, à quo cognomentum habuit. Foliis partim proximè radicem, iuglandi plantagini've similibus, subrubris, partim à medio caule, & præsertim iuxta cacumẽ, paulùm dissectis: caule cauo, & læui, digiti craßitudine, geniculato, & ex interuallis maioribus foliato, binûm sæpe cubitorum: semine in calycibus lato, sine pondere, glumoso, satis ad sphondylii semen accedente: radice longæ aristolochiæ, crassa, amara. Nascitur in sublimibus montium iugis, vmbrosis locis, aquosisq;. Vis radicis excalfactoria, & adstringens: contra morsus serpentium, duabus drachmis, cum pipere, ruta, & vino pota, auxiliatur. Extracti succi drachma, laterum doloribus, & ex sublimi deturbatis, ruptis, & conuulsis, prodest: hepaticis & stomachicis, pota cum aqua subuenit. Radix collyrii modo subdita, partus eiicit: imposita, vt lycium, vulneraria est, & vlcerũ cuniculatim depascentium medela. Succus præcipuè eodem effectu prodest: oculis inflammatione laborãtibus illinitur: pro meconio collyriis acribus immiscetur. Radix vitiliginem absterget. Succi extrahendi ratio hæc est: Contusa radix quinque diebus aqua maceratur: postea in eadem tantisper decoquitur, dum extent radices: & vbi refrixit aqua, linteo excolatur: mox discoquitur, dum mellis craßitudo fiat, fictiliq; reconditur.

Aristolochia. CAP. IIII.

ARistolochia nomẽ ex eo sibi adaptauit, quòd exist

existimetur optimè puerperis opitulari. Tria eius genera traduntur. Rotunda, quæ fœmina vocatur, folijs hederaceis: præstanti odore cum acrimonia, mollibus, subrotundis, multis ab vna radice germinibus, prælongisq; palmitibus: floribus candidis, pilei similitudine, in quibus quod rubrum est, grauiter olet. Longa, mascula appellatur: nonnullis dactylitis, longiore quàm rotunda folio: tenuibus ramulis, dodrantalibus: flore purpureo, grauiter olente, qui marcescens in pyri similitudinem turbinatur. Radix rotundæ, in orbem conglobata, rapi modo. Longæ verò radix digiti craßitudinem, & dodrantis longitudinem implet, nonnunquam paulò maiorem. Ambæ colore intus buxeo, gustu amaro, & graui. Est etiamnum tertia longa, quæ clematitis vocatur, ramulos habens tenues, refertos folijs subrotundis, minori semperuiuo similibus: flores rutæ: radices longiores, tenues, crasso cortice odoratoq; vestitas, priuatim vnguentorum spissamentis cōuenientes. Rotunda cæteris venenis resistit. Longa verò aduersus angues, & venena, drachmæ pondere ex vino bibitur & illinitur: pota cum pipere, & myrrha, menses, partus, & omnia vuluarum onera eijcit: eadem efficit subdita in pesso.

Rotunda ad eadem pollet: insuper singultibus, suspirijs, horroribus, lieni, conuulsis, laterum doloribus, pota cum aqua, singulariter auxiliatur. Aculeos, & spicula extrahit, oßium squamas illitu

adim

adimit, vlcera putrida exest, & sordida expurgat: cauat cum iri, & melle explet, gingiuas, & dentes extergit. Clematitis ad eadem pollere creditur, viribus tamen inferior est.

Dulcis radix. CAP. V.

Liquiritia officinis.

DVlcis radix plurima gignitur in Cappadocia, & Ponto: fruticosa est, ramis binûm cubitorum altitudine assurgentibus: folijs lentisci, densis, pinguibus, tactúque gummosis: flore hyacinthi: fructu pilularum platani magnitudinis, asperiore, qui siliquas lentium modo habet, rufas & * paruas: radicibus longis, vt gentianæ, coloris buxei, subacerbis & dulcibus: quæ densantur in succum, lycij exemplo. Is in arteriæ scabritia efficax habetur: verùm oportet vt linguæ subditus eliquescat, æstuanti stomacho, thoraci, ac iocineri conuenit: sanat vesicæ scabiem, & renum dolores, cum passo potus: idem eliquatus sitim sedat, vulneribus illitus accõmodatur, commanducatus ori prodest: recentis radicis decoctũ ad eadem cõuenit. Eiusdem farina pterygijs commodissimè inspargitur.

* μακρὸς, id est, longas.

Centaurium magnum. CAP. VI.

Censetur Rheupontici cum officinarum.

CEntaurium magnum folia habet iuglandis, oblonga, viridi brassicarum colore, serrata in ambitu: caulẽ, ceu rumicis, binûm aut ternûm cubitorum, multis ab radice adnatis, in quibus capita, ceu papauerum, in rotunditate oblonga: flos cæruleus: semen cnico simile, ceu laneis floccis quib

quibusdam inuolutum: radix crassa, grauis, solida, tripedalis, succo prægnans, cum adstrictione aliqua & dulcedine acris, & rubescens. Amat solum pingue & apricum, ac syluas & colles. Copiosissima est in Lycia & Peloponneso, in Arcadia, Helide & Messenia, pluribusq́; locis circa Pholoen, Lyciam & Smyrnam. Radix conuenit ruptis, conuulsis, pleuriticis, spirandi difficultati, veteri tussi: sanguinem expuentibus, drachmis duabus trita datur, si febris sit, in aqua: cæteris, in vino. Item ad tormina, & vuluæ dolores. Ramẽta eius in collyrij formam vuluæ subdita, menses atque partus extrahunt. succus eadem præstat, vulneribus prodest: nam recens tusa, aut arida antè madefacta, ea glutinat & coniungit. Carnes coalescunt, si tusa simul decoquatur. In Lycia succum exprimunt, quo pro lycio vtuntur.

Centaurium minus. CAP. VII.

C*Entaurium, limnesion aliqui vocauere, quoniam rigua amet loca. Herba origani aut hyperici similis, caule anguloso, palmum excedente: flore lychnidis, è puniceo in purpuram vergente: folijs rutæ, prælongis & paruis: fructu tritico simili: radice pusilla, læui & superuacua, quæ gustanti amaritudinem adfert. Herba recens tusa, suo illitu vulnera conglutinat: vetera vlcera purgat, & cicatrices obducit: bilem crassósque humores per aluum exigit, si decocta deuoretur. Ius decocti ischiadicis conuenientissimè in-*

sun

funditur: trahit enim sanguinem & dolorem leuat. Succus oculorum medicamentis perquàm vtilis: siquidem cum melle caliginem oculorum expurgat: in vellere appositus, menses & partus extrahit: epotus peculiariter neruorum vitijs succurrit. Succi extrahendi ratio: Legitur herba semine prægnans, & diebus quinq; madefacta, decoquitur, donec supereemineat aquæ: mox vbi refrixit, linteolo exprimitur, & eiecta herba, iterum decoquitur, vsque dum mellis craßitudinem habeat. Nonnulli eam recentem grauidamq; contundunt, atq; succum fictili non picato exprimunt, & in sole, lignea rude aßiduè mouentes, inspissant. Quòd si quid concretum faucibus vasis adhærescat, deradunt, reliquoq; humori permiscent. Noctu diligenter operiunt: nanq; ros nocturnus, liquores coalescere non sinit. Quæ autem siccis radicibus aut herbis liquamenta exprimuntur, decocta (vt in gentianæ mentione retulimus,) præparantur: sed quæ ex corticibus humidis, aut contusis herbis factitantur, in sole, vti antè dictum est, coguntur. Sic è thapsia, sic è mādragora reliquisq; similibus succus sic ex acerbis vuis melligo elicitur. Lycium tamen, & absynthium, hypocistis, & consimilia, decocta, eo, quo diximus, modo coguntur.

Chamæleon albus. CAP. VIII.

CHamæleon albus, ixia ideo aliquibus vocatur, quòd quibusdā in locis viscum circa radicem eius inueniatur, quo pro mastiche vtuntur

mul

mulieres: folia habet silybo aut carduo similia, *asperiora, acutiora, nigróque chamæleone vali diora: caulem nõ promit, verùm ex medio spinas, echini marini, aut cinaræ modo, erigit: flores purpureos, veluti papporum lanugines emittit: semen cnici simile: radicem in lætis collibus crassam, in montosis verò graciliorem, in profundo albam: aliquátenus aromaticam, graui odore, dulcem. Quæ pota acetabuli mensura, latas interaneorum tineas pellit. Bibitur autem in vino austero, cum origani feruefacti succo. Hydropicis commodissimè drachma in vino datur, etenim eos extenuat: contra difficultatem vrinæ decoctum propinatur. Hausta in vino, serpentium venenis resistit: occidit canes & sues: mures item necat, subacta cum polenta aut aqua, & oleo madefacta.

*Sic Plin. græcus codex παχύτερα, id est crassiora: ni fortè Ιgα χύτερα legẽdũ: quod ex herbariũ collatione, si quãdo videre contingat, facilè diiudicaueris.

Chamæleon niger. CAP. IX.

CHamæleon niger, folijs scolymo similis esset, nisi minora, tenuioraq; , ac rubro distincta viderentur: caulem emittit dodrantalem, crassitudine digitali, subrubrũ: & in vmbella flores spinosos, tenues, hyacinthi æmulos, versicolores: radice crassa, nigra, densa, interdum exesa, quæ dissecta flauescit, & commanducata mordet. Prouenit in campestribus, siccis, & cliuosis tractibus, & maritimis. Radix trita, addito atramenti sutorij exiguo, cedrino oleo, & axungia, scabiem abigit: eadem, cùm sibi sulphur & bitumen asciuit, & cocta in aceto illinitur, impetigines abs-

ter

terget. Decoctum collutione dentium dolorem mitigat: cum pari pipere & cera oblita radix, dolenti denti auxiliatur. Radice concisa, & in aceto decocta, dentes fouentur: eos quoque frangit, si scriptorio stylo feruens admoueatur: vitia cutis in facie, vitiliginesq́; cum sulphure emendat: erodentibus medicamẽtis admiscetur: phagedænas, tetraq́; vlcera illitu sanat. Quare chamæleo vocetur, à varietate foliorum euenit: mutant enim cum terra colorem: hîc viridia, illic albicantia, alicubi cœrulea, nonnusquam rubra inueniuntur.

Nominis ratio.

Crocodilium. CAP. X.

CRocodilion chamæleontis nigri figuram habet. Nascitur in syluosis, radice longa, læui, aliquantum lata, odore, vt nasturtij, acuto. Ferue facta in aqua & pota radix, sanguinem copiosum per nareis pellit. Datur lienosis, eos euidenter adiuuans. Semen ei rotundum inest, duplex vti scutum, quod suapte vi vrinam ciet.

Dipsacum, siue labrum Veneris. CAP. XI.

Virga pastoris vulgò.

DIpsacum, aculeatarum generis est: caulem habet altũ, spinis horridum, folijs lactucæ, spinosis, binis genicula singula complectentibus, prælongis, ceu quasdam bullas intus & extra aculeatas, in dorsi medio habẽtibus, concauo alarum sinu, in quo imber aut ros asseruetur: vnde dipsaci, quasi sitientis, nomen traxit. In cacumine caulis, singula circuli capitula insunt, oblonga, echinata

nata ſpinis: quæ arefacta, candida ſpectantur, diſſectáque medulla tenus, vermiculos oſtēdunt. Sanat rimas ſedis, fiſtuláſque, ſi tuſa & decocta in vino radix, vſquedū ſit craſsitudo ceræ, immittatur. Medicamentum ærea pyxide recondendum. Aiunt formicationibus, verrucíſque penſilibus remedio eſſe. Vermiculi capitulorum in folliculo alligati, collo aut brachio appenſi, produntur quartanis febribus remedio eſſe.

Spina alba. CAP. XII.

SPina alba naſcitur in montibus & ſyluoſis: folia fert albi chamæleonis, anguſtiora, candidiora, aliquantum hiſpida, & aculeata, caulem ſupra bina cubita altum, pollicari aut ampliore craſsitudine, albicantem, intus cauum: in cacumine capitulū ineſt ſpinoſum, echini marini æmulum, ſed minus, & oblongum: flores purpurei, in quibus ſemen ceu cnicum, ſed rotundius. Huius radix pota, cœliacis, ſtomachicis, & qui cruenta extuſsiunt, efficax eſt: vrinam cit, tumoribus illinitur. Decocto eius dentes in dolore collui prodeſt. Epotum ſemen conuulſis infantibus, & à ſerpēte demorſis auxiliatur: geſtatum pro amuleto, ſerpentes abigere traditur.

Spina Arabica. CAP. XIII.

ARabicam ſpinam natura albæ ſpinæ ſimilem eſſe conſtat: ipſa ſiquidem ſtringit. Ad ſanguinis reiectiones, menſium abundantiam, cæteráſque fluxiones radix etiamnum

valet. Prouenit in asperis.

Carduus. CAP. XIIII.

Est gallorū Artichau.

CArduus, Græci scolymon vocant, folia chamæleonis habet, aut albæ spinæ, nigriora, & crasſiora: caulem longum edit, foliosum, capite spinoso: radice nigra & crasſa, quæ illita, graueolentiam alarum totiúsque corporis emendat: item si decocta in vino bibatur. Copiosam autem vrinam fœtidámque expellit. Herba cùm recens tenerescit, in olera, asparagi modo, transit.

Poterium. CAP. XV.

POterium, Iones neurada vocant, largè fruticat, cortice obductum tenui, spinis horridum, lanugine spiſſa, ramulis longis, mollibus, lentis, tenuibus, tragacanthæ proximis: folijs paruis, rotundis: flore exiguo, candidi coloris: semine nullius vsus, sed gustu acuto & odorato. Nascitur in aquosis, & collibus. Radices demittit binûm ternûmve cubitorum, neruosas, & firmas: quæ proximè terram recisæ, dant succum gummi similem. Tusæ, præcisis neruis & vulneribus glutinandis illinuntur. Decoctum quoque eius neruorum affectibus prodest.

Acanthium. CAP. XVI.

* Additum ex Plinio.

ACanthium albæ spinæ simile, folijs nucleatis per extremitates, *& lanugine araneosa obductis] ex qua collecta & neta, vestes bombycinis similes texunt. Folia vel radices ad remedia opisthotoni bibuntur.

Acanthus. CAP. XVII.

ACanthus, Romani pæderotam vocant, nascitur in hortis, petrosis, & riguis: folia habet multò lactucaceis latiora, & longiora, erucæ diuisura, nigricantia, pinguia, læuia: caulē binûm cubitorum, digitali craßitudine, læuem, prope verticem ex interuallis circundatum foliolis, ceu nucamenta quædam oblonga referentibus, spinosis, è quibus flos prodit albus: semen oblongum, luteum: caput thyrsi specie. Radicibus nititur longis, mucosis, rubris, & glutinosis: quæ vstis igni & luxatis artubus illitæ subueniunt: potæ vrinam ciunt, sed aluum cohibent. Ruptis, conuulsis, tabem sentientibus, mirè prosunt. Nascitur & syluestris acanthus, scolymo similis, aculeatus, breuior quàm satiuus, & is qui hortis prouenit: cuius radix ad eadem, ad quæ superior, efficax.

Officinis Branca vrsina.

Anonis. CAP. XVIII.

ANonis, quam aliqui ononida appellant, ramos habet fruticosos, dodrantales, aut paulò maiores, frequentibus geniculis cinctos, cauis alarum multis, capitibus rotundis, folijs lenticulæ, tenuibus, pusillis, ad rutæ aut * pratensis loti folia accedentibus, subhirsutis, odoratis, non iniucundè olentibus. Muria conditur, antè quàm spinosa fiat, cibis gratißima. Rami acutioribus spinis, & veluti spiculis firmioribus horrent: radicem mittit candidam, quæ excalfacit, & exte-

Vulgò, Restabouis.

* Suspicor lotum syluestrem intelligendū: ac ob id fortè praten-

nuat: huius cortex ex vino potus, vrinam ciet: calculos comminuit, margines vlcerum erodit. Radix cum decoquitur in posca, dolorem dentium collutione mitigat. Decoctum eius potu hæmorrhoidas sanare creditur.

sem dici, quòd trifolij pratensis constet folijs: vt volumine quarto à Dioscoride depingitur.

Leucacantha. CAP. XIX.

LEucacantha, prædita est radice cyperi, valida & amara, quæ manducata dolorem dentium sedat: veteri laterum dolori, atque ischiadicis prodest, decocto cyathis tribus ex vino poto. Eadem ruptis & conuulsis medetur. Radicis epotus succus eosdem præbet effectus.

Tragacantha. CAP. XX.

TRagacanthæ radix lata & lignosa, summo cæspite nititur, vnde surculos humiles, robustos, latißimè fundit, in quibus minuta folia, multa, nonnunquam tenuia exoriuntur, quæ sub se spinas albas, rectas & firmas occulunt. Est etiamnum tragacantha, lacryma, quæ, vulnerata radice manans, concreuit. Præstat pellucens, gracilis, læuis, syncera & subdulcis. Cutis spiracula, vt gummi, obstruit. Huius increbuit vsus ad oculorum medicamenta, ad tußim, exasperatas fauces, retusas voces, cæterásque destillationes, cum melle in delinctu: subdita quoque linguæ liquescit, & in passo madefacta, drachmæ pondere bibitur, contra renum dolorem, & vesicæ rosiones, misto cornu cerui vsto & eloto, aut scißi aluminis momento.

Officinis Dragagantum.

Eryngium. CAP. XXI.

ERyngium *aculeatarum generis est. Cuius folia in principio, sale condita, in cibos recipiuntur: lata autem sunt, & extremo ambitu aspera, gustu aromatica. Sed vbi adoleuerunt, circa complures caulium eminentias in spinas aculeantur, in quorum summitatibus globosa capitula, durarum acutissimarúmque spinarum ambitu stellatim circumuallantur, quorum colos alias viridis, aliàs albus, interdum cœruleus inuenitur. Radix oblonga, lata, foris nigra, internè candida, pollicis craßitudine, odorata. Nascitur in asperis & campestribus. Vim habet calfactoriam: pota menses & vrinas pellit, tormina inflationésque discutit: contra iocinerum vitia, serpentium morsus, & hausta venena, cum vino prodest. Bibitur aduersus plurima, cũ seminis pastinacæ drachma vna: appensa illitáve, tubercula discutere proditur. Pota cum hydromelite radix, opisthotonicis & comitialibus medetur.*

Nunc corrupto vocabatur Iringum dicitur.

Aloe. CAP. XXII.

ALoes *folium scillæ similitudinem habet, crassum, pingue, modicè latum, rotundum, retrorsus pandum: folia vtrinque ex obliquo longioribus interuallis striantur, & in spinulas desinunt retusas truncásque. Caulis emittitur non dißimilis * antherico: flos albus: fructus hastulæ regiæ cognatus: graui tota est odore, & gustu amarißima: radice vna, ceu palo, in terram depa-*

*Per anthericum caulẽ Asphodeli cui aptissimè comparatur Aloe, hic intelligimus: quanuis Dioscorides in Asphodeli siue Hastulæ regiæ historia, eius florem hoc appellari nomine tradat.

cta. Plurima præpinguisque in India gignitur, ex qua coactus succus adfertur. Nascitur etiam in Asia & Arabia, in locis quibusdam maritimis: & in insulis (vt in Andro) non valde succo extrahendo idonea, sed ad glutinanda vulnera sanè quàm vtilis, si detrita illinatur. Duo succi genera: quoddam arenosum, quod sedimentum purissimæ esse videtur. alterum ad iocineris imaginem vergit. Eligi debet * syncera, quæ nihil dolisensit, nitida, calculorum expers, rufi coloris, friabilis, ac iocineris modo coacta, facilè liquescens, eximiæ amaritudinis: improbatur nigra & fractu contumax. Gummi eam adulterant: quod deprehenditur gustu, amaritudine, & valido odore: eóque argumẽto, quòd digitis friata nõ ad minima vsque frusta resoluitur. Nec desunt, qui acaciam immisceant. Natura eius est spissare, exiccare, somnum allicere, & corpora densare, aluum resoluere. Stomachum repurgat binûm cochlearium mensura, in aqua frigida aut egelida pota: sanguinis reiectiones sistit: regium morbum purgat, tribus obolis ex aqua, aut drachmæ pondere in potu: deuorata cum resina, aut cum aqua, vel melle cocto sumpta, aluum soluit: purgationis perfectæ causa, tribus drachmis sumitur: alijs purgatorijs medicaminibus admista, præstat vt minus stomachum infestent: sicca glutinandis vulneribus inspargitur, vlcera ad cicatricem perducit, cohibetq;: eadem peculiariter exulceratis genitalibus

* Plin. pinguis, qui nõ καθαρὰν, vt nostri codices habent, sed λιπαρὰν videtur legisse.

medetur, & disrupta puerorum præputia iungit: condylomata, rimásque sedis ex passo sanat: hæmorrhoidûm abundantiam & sanguinis eruptiones sistit, pterygia ad cicatricem ducit, liuores & insignita, ex melle tollit: priuatim scabras lippitudines, pruriginésque angulorum, permulcet: dolorem capitis sedat, temporibus & fronti illita, ex aceto & rosaceo: capillum fluentem continet, cum vino: tonsillis, gingiuis, & omnibus oris vlceribus, cum melle & vino proficit: oculorum medicamentis torretur, in munda & candenti testa, pennaq; subinde versatur, vt possit æqualiter torreri. Lauatur, vt quod sit arenosissimum, tanquam inutile subsidat, & leue ac pinguissimum assumatur.

Absynthium. CAP. XXIII.

ABsynthium, aliqui bathy picron herba vulgò cognita. Præstantius in Ponto & Cappadocia, in monte Tauro nascitur. Vim habet calefaciendi & adstringendi: bilem expurgat, quæ & stomacho & ventri inhæsit: vrinam cit, & crapulam præsumptum arcet. Ad inflationes ventris, & stomachi dolores prodest, cum seseli & nardo Gallico potum: fastidia discutit, & arquatos sanat madefacti dilutum, aut decocti ius, quotidie tribus cyathis haustum: menses cit potum, aut cum melle appositum. Contra fungorum strangulationes conuenienter ex aceto bibitur. Aduersatur ixiæ venenis cum vino: item cicutæ, & muris aranei morsibus, & draconi marino.

Anginæ eo cum melle & nitro perunguntur, & epinyctides ex aqua. Ad sugillata & oculorum caligines ex melle illinitur: item auribus, si manat sanies. Dentium auriúmque dolores decoctum vaporis suffitu compescit. Decoctum in passo dolentibus oculis oblinitur: item præcordijs & iocineri, tritum cum cerato cyprino: stomacho quoque longa valetudine laboranti, cum rosaceo: cum ficis autem, aceto & loliacea farina, aquæ inter cutem lienosisq; subuenit. Vinum ex eo fit, quod absynthiten vocant, præsertim in Propontide & Thracia, quo ad antè dicta vtuntur, cùm febri carent: alioquin in æstate propinant, & acceptam huic vino incolumitatem referunt. Insparsum arcis absynthium, vestes ab erodentium iniuria vindicat: culices ex oleo perunctum abigit, & à corpore arcet: atramentum librarium diluto eius temperatum, literas à murium erosione tuetur. Existimatur liquamentum eosdem præstare effectus. Attamen potionibus improbatur, quoniam stomachum malè habet, & capitis ciet dolorem. Sunt qui cocta amurca, liquamentum adulterant.

Marinum absynthiũ. CAP. XXIIII.

*ABsynthium marinum, quod aliqui seriphum vocant, copiosissimum in Tauro monte: iuxta Cappadociam & in Taphorisi Aegypti gignitur: quo Isiaci pro oliuæ ramo vtuntur. Herba est tenuis, * abrotoni parui similitudine, referta minutulis seminibus, subamara, stomacho inimica.*

* Abrotonum marẽ intellige.

Ea

Ea grauiter olet, & cum quadam calfactione adstringit: per sese, aut cum oryza cocta, interaneorum animalia, teretésq; tineas, adiecto melle, enecat, aluum læuigat: cum edulio autem vel lenticula decocta, eadem præstare potest. Pecora maximè pinguescunt hoc pabulo. Tertium genus absynthio aßignatur, quo Gallia alpibus finitima scatet: id patrio nomine Santonicum vocant, regionis in qua nascitur cognomento, absynthio nō dissimile, verùm subamarum est, non adeò seminis fœcundum. Eadem quæ seriphium potest.

Abrotonum. CAP. XXV.

ABrotonum duorum est generum. Fœmina quadam arboris specie fruticans, candicat, circum ramulos folijs, seriphi modo, minutim incisis: floribus referta est, comantibus in summo, fulgore auri, corymbis: quod per æstatem prodijt, suauiter olet, cum grauitate quadam & amaro gustu: id genus Siculum esse constat. Alterum mas vocatur, sarmentosum, gracilibus ramulis vti absynthium. Plurimum in Cappadocia gignitur, & Galatia Asiatica, atque in Syriæ Hierapoli. Crudum semen, tritum & feruefactum ex aqua, in potu auxiliatur orthopnoicis, conuulsis, ruptis, coxendicibus, vrinæ angustijs, mensibus suppressis, aut remorantibus. In vino potum exitialium venenorum antidotum est: horroribus ex oleo illinitur: serpentes & substratu & nidore fugat: contra ictus eorum cum vino potum prodest: pri-

uatim efficax contra scorpionum & phalangiorũ venena: oculorum inflammationibus commodè illinitur, cum cotoneo coctis, aut pane: tritum cum farina hordeacea, decoctumq́; tubercula discutit: irini compositionibus admiscetur.

Hyssopum. CAP. XXVI.

HYssopum, herba nulli non cognita, duũm generum est, montanum & hortense. Optimum est Cilicium. Vim habet extenuandi & calfaciendi: decoctum cum ficis, aqua, melle, & ruta, potúmq́; peripneumonicis, diuturnæ tussi, suspiriosis, destillationibus, & orthopnoicis auxiliatur: tineas enecat. Idem facit, si cum melle delingatur. Crassum humorem per aluum extrahit, decoctum ex aceto mulso epotum: & ad subducendam aluum cum ficis viridibus detritis manditur, vehementiusq́; addita iri, cardamomo, aut irione, deijcit: colorem in corpore fouet: lieni, & aquæ inter cutem, cum fico nitróque, inflammationibus quoque ex vino illinitur: cum feruente aqua impositũ, sugillata discutit: cum decocto ficorum, optimè anginis gargarizatur. Decoctum cum aceto, dentium dolorem in collutione sedat: inflationes auricularum vaporis suffitu discutit.

Stœchas. CAP. XXVII.

Officinis, Stichas Arabica.

STœchas iuxta Galliam in insulis eiusdem nominis e regione Massiliæ gignitur, vnde cognomentũ accepit. Herba tenuibus surculis, coma thymi, lõgiore folio, subamara gustu, & aliquantu-

tum acris. Cuius decoctum, hyssopi modo, ad pectoris vitia efficax est. Antidotis miscetur. Viscera omnia & vniuersum animantis habitum extenuat, ab obstructionibus & farctis liberat.

Origanum. CAP. XXVIII.

ORiganum Heracleoticum, quod & cunilam vocant, folium habet hyssopo non dissimile: vmbellam autem non in rotæ speciem orbiculatam, sed veluti multifidam, semine in summis virgis haudquaquam denso. Excalfacit: vnde decoctum cum vino potum, demorsis à serpente conuenit. Si cicutam aut meconion hauserunt, ex passo: si gypsum aut ephemeron, ex aceto mulso propinatur. Ruptis, conuulsis, hydropicis, cum fico esui datur. Aridum acetabuli mensura potum in aqua mulsa, atros humores per aluum extrahit: menses ciet, & tussi cum melle linctum medetur: ad pruriginem, psoras, regiumq; morbum, decocti ius in balneis prodest. Succus virentis tonsillas, vuam, & oris vlcera sanat, & per nares, ex oleo irino infusum, trahit: aurium dolores cum lacte mulcet. Conficitur ex eo, & cæpis, & rhois frutice, quo ad obsonia vtuntur, vomitorium medicamentum, his omnibus in cupreo vase per dies bis vicenos insolatis, dum caniculæ sydus flagrat. Herbæ autem substratu serpentes fugantur. Quæ onitis appellatur, candidiore est folio, & hyssopo similior. Semen veluti coniunctos corymbos habet. Vis ei origani Heraclei, sed multò inefficacior. Syluestre

origanum, aliqui panaces Heraclion, alij cunilam vocant, ex quibus est Nicander Colophonius. Folijs est origani, ramis tenuibus, dodrantem altis, in quibus vmbellæ anethi insunt, flores candidi: radix tenuis, superuacua. Peculiariter percussis à serpente, folia & flores ex vino poti auxiliantur.

Tragoriganum. CAP. XXIX.

TRagoriganũ tenuis frutex est, syluestri serpyllo aut origano similis, folio & ramulis. Quibusdam in locis lætius virentiusq; inuenitur, & latioribus folijs, satis glutinosum. Alterum exilibus surculis, ac tenuibus folijs, quod aliqui præsium vocauere. Optimum est Cilicium, & Cretense, & Smyrneum, & in Chio Cóoque proueniens. Omnia excalfaciunt, vrinam cient, aluo accommodantur, decocto poto bilem deijciunt, lienosis ex aceto bibere prodest, contra pota ixiæ venena in vino bibuntur, menses trahunt: peripneumonicis, tussientibus, ex melle in eclegmate dantur. Grata ac mitis eorum potio est: quare cibum fastidientibus & stomacho acida ructanti, imbecilloq; traditur. Item si à maritima iactatione nausea, & æstus præcordiorum excitetur: tumores verò cum polenta illita discutiunt.

Pulegium. CAP. XXX.

PVlegium herba vulgaris notitiæ. Extenuat, calfacit, decoquit: menstrua, secundas ac partus eijcit: pulmonis vitia ex melle & aloe potum

tum extrahit, & conuulsis auxiliatur: nauseas sto-
machiq; intercisiones, ex posca permulcet: atram
bilem per aluum exigit. Bibitur in vino vtilißimè
contra serpentiũ morsus. Defectos animo recreat,
cum aceto naribus obiectũ: gingiuas arefacti ci-
nere corroborat: illitum cum polenta inflãmatio-
nes omneis sedat, podagris per se subuenit, imposi-
tum vsq; dum rubescat locus: cum cerato varos
extinguit, lienosis cum sale vtiliter illinitur: deco-
ctum eius ablutas prurigines mitigat, conuersas
vuluas corrigit, contra inflationes duritiasq; vul-
uæ, in desesßiones conuenienter adijcitur. Vocant
aliqui blechona, quoniam dum floret, gustatum à
pecoribus, balatum concitat.

Dictamnum. CAP. XXXI.

DIctamnum, aliquibus syluestre pulegium
vocatur. Cretensis herba est, acris, læuis,
pulegio similis, sed maioribus folijs, quæ tomento
quodam spissáq; lanugine pubescunt. Florem nul-
lum aut semen profert. Præstat omnia quæ sati-
uum pulegium, sed efficacius multò. nam non po-
tum modò, sed appositum quoq; aut suffitum, de-
functos partus eijcit. Produnt in Creta capras sa-
gittis percussas, huius herbæ pastu, eas excute-
re. Purgandi vim habet succus illitus, aut cum po-
lenta tritus. Herba impactos pedibus reliquóve
corpori aculeos, illitu reficit. Ad lienis dolorem
efficax habetur: siquidem ipsum imminuit. Me-
tunt æstate & autumno. Radix eius gustu cal-

Græcus, Dictamum: ac sic etiã Plinius.

facit,

facit, partus accelerat. Succus cum vino potus, contra serpentium morsus præsidio est. Tanta herbæ facultas est, vt olfacta abigat bestias, quæ venenato ictu sæuiunt, appensáque contactu exanimet. Vulneribus ferro illatis, & venenatis morsibus, infusus succus præsentaneo est remedio, si etiam ab instillatione statim in potu assumatur. Quod pseudodictamnum vocant, multis in terris nascitur, antè dicto simile, sed minus quàm illud acre. Eosdem effectus præbet, sed inefficacius multó. Defertur à Creta alterum dictamni genus, folijs sisymbrij, ramis maioribus: in quibus flores syluestris origani, nigri, molles: odor foliorum inter sisymbrium & saluiam iucundissimus. Efficax ad eadem, sed minus nares ferit. Miscetur emplastris & medicaminibus, quæ aduersus serpentium iniurias confinguntur, theriaca vocant.

Saluia. CAP. XXXII.

SAluia siue elelisphacon, frutex est ramosus, longus, virgas habens quadrangulas, & canas: folia mali cotonei effigie, sed longiora, asperiora, crassiora, & quæ sensim attritarum quasi vestium scabritiem referant, hirsuta, subalbida, perquàm iucundo odore, sed graui: semen summis in caulibus syluestri hormino simile gerit. In asperis nascitur. Menses cit & vrinas, decoctum foliorum ramorúmque potus, & partus extrahit, & pastinacæ marinæ ictibus auxiliatur. Capillos denigrat, vulnerũ sanguinem cohibet, tetra vlce-

ra

na purgat: testium pruritus sedant rami foliáque, si *decocto eorum foueantur. *σὺν οἴνῳ.

Mentha. CAP. XXXIII.

MEntha, cognita herba est, calfaciendi, adstringendi, atque exiccandi vim habet. Sistit sanguinem, poto ex aceto succo: tineas in ventre teretes enecat, venerem stimulat, singultus, vomitiones, cholerasq; sedant terni ramuli cum acidi granati succo poti. Suppurationes discutit, si cum polenta illinatur. Imposita fronti, capitis dolores mulcet: mammas, si tendantur, aut lacte turgeant, compescit: cum sale, canum morsibus illinitur: aurium doloribus cum aqua mulsa subuenit: vuluæ ante coitum admota, conceptioni resistit: linguæ scabritiem confricta læuigat: coire lac, densariq; in caseum non patitur, si folia potionibus lactis immergantur. In summa, stomacho vtilis est, & in condimentis peculiarem gratiam habet. Syluestris mentha, Latini menthastrum vocant, hirsutiore est folio, & prorsus maiore, quàm sisymbrij, odore magis viroso: quare minus ad sanorum vsus expetitur. Menthastrum.

Calamintha. CAP. XXXIIII.

EX calaminthæ generibus quædam montibus familiaris, folia ocimi habens, incana, surculos, & caules angulosos, purpureum florem. Altera pulegio similis est, sed maior: quam syluestre pulegium ideo appellarunt, quòd odore ipsum æmuletur: nepetam Latini vocitant. Tertia menthast- Calamenthum officinarum. Nepeta.

thastro cognata est, folijs oblongioribus, caule & ramis maioribus, quam superiora, sed viribus inefficacior. Omnium folia gustu impense feruētia, & acria: radix superuacua. Nascitur in campestribus, asperis, & aquosis. Potu aut illitu demorsis à serpēte opitulatur. Decoctum potu menses, & vrinas expellit: ruptis, conuulsis, orthopnœæ, torminibus, cholericis, horroribusq; auxiliatur: regium morbum expurgat: præsumpta in vino, venenis resistit: tineas cæteraq; interaneorum animalia, cum sale & melle pota, enecat: nec secus cocta crudáve, si teratur. Elephanticos esitata adiuuat, si postea serum lactis ebibatur. Folia detrita si in vellere subijciantur, menses extrahūnt, & partus enecant. Accensa aut substrata, serpentes fugant: nigris cicatricibus candorem reddunt, in vino cocta, & illita, & sugillata tollunt. Calamintha ischiadicis imponitur, vt ex alto humores euocet, summam cutem exurens. Vermes necat succus auribus instillatus.

Thymum. CAP. XXXV.

THymum ab omnibus cognoscitur, surculosus frutex, exilibus folijs, multis & angustis circundatus: capitulis in cacumine, flore purpurascente refertis. Gracili solo, & petroso prouenit. Vim habet hanc, vt cum sale & aceto potum, pituitam per aluum detrahat. Decocti iu[s] prodest orthopnoicis, & anhelatoribus: tinea[s] ventris exigit: menses, partus, & secundas pelli[t]

vri

rinas ciet: cum melle in eclegmate, faciles facit excreationes: recentes tumores discutit, cum aceto llitum: concretum sanguinẽ dissoluit: verrucas thy ni colorem reddentes, pensilésq; tollit: ischiadicis cum vino, & polenta impositum subuenit: hebeti- bus oculis in cibo prodest. Perquàm vtile pro condi mento, duntaxat ad vsus eorum, qui rectè valent.

ANNOTATIO.

Herba, quam Medici pro satureia hodie vsurpant, hyssopi folio, thymum magnitudi- ne longè exuperat, vt non esse genuinam, ac hic descriptam, satis eius historia conuincat.

Satureia. CAP. XXXVI.

SAtureia triuialis notitiæ est: gignitur in aspe- ris locis, & tenui solo, thymo similis, minor tamen, & tenerior: defert spicam florum plenam, coloris herbacei. Eadem potest quæ thymum, si mo do consimili sumptitetur. Aptus sanis vsus: Est eti- amnum quædam satiua, syluestri prorsus minor, quæ propter mitiorem acrimoniam, commodius in cibos recepta est.

Serpyllum. CAP. XXXVII.

SErpyllum duorum generum est: Hortense odo- re sampsuchum imitatur, atque in coronas ad- di solet, cui à serpendo nomen inditum est: quoniam si qua eius particula terram attingat, inibi ra- dices demittet. Folia & ramulos origani habet, sed candidiores: in maceriis multò procerius as- surgit. Syluestre, zygis appellatum, non serpit,

sed in altitudinem increscit, ramulos edens tenues, surculosos, folijs refertos, lõgioribus quàm rutæ, & durioribus, angustis: flores iucundè olent, gustanti acres: radicis nullus vsus. Nascitur in petris, satiua efficacius, atque magis excalfaciens, & ad meden diu sum aptius. Menses trahit, vrinam potu ciet: tor minibus, ruptis, vulsis, & iocineris inflammationi bus, auxiliatur: & aduersus serpentes potu illitúve: capitis dolores mulcet coctum, adiecto rosaceo, & madefactum in aceto: maximè verò phreniti cis, & lethargicis conuenit. Cruentos vomitus se dat succus, drachmis quatuor ex aceto potus.

Sampsuchum. CAP. XXXVIII.

SAmpsuchum in Cypro, & Cyziceno laudatissimum: secundum sibi locum vendicauit Aegyptium. Amaracum gens Sicula, & Cyzicena appellat. Herba est ramosa, per terram repens, folijs eius calaminthæ, quæ tenui folio constat, hirsutis, & rotundis: suauißimum odorem spirat, ideo coro nis inseritur. Vis eius excalfaciens. Succus decocti potus, conuenit incipientibus hydropicis, & ijs quos vrinæ difficultas, aut tormina excruciãt. Illita ex melle arida folia, sugillata tollũt: menses sub dita in pesso trahunt: contra scorpionis ictum ex aceto & sale illinuntur: luxatis tumoribusq; cerato excepta imponuntur: aduersus oculorum inflammationes, tumoresq; cum polline polentæ illini prodest. Acopis malagmatisq; calfaciendi gratia commiscetur.

Mel

Melilotos, siue sertula Campana.

CAP. XXXIX.

SErtula Campana laudatissima in Attica, & Cyzico, & Chalcedone nata: cuius color vicinus est croco, boni odoris. Nascitur & in Campania circa Nolam, colore in luteum languescente, odore infirmo. Vim habet adstrictoriam: inflammationem omnem emollit, præsertim quæ in oculis, vulua, sede aut testibus erumpat, si ex passo cocta illinatur: interdum autem addito oui luteo assato, aut fœnigræci farina, lini semine, aut polline, aut capitulis papaueris, intybo've. Recentes meliceridas per se cum aqua, & vlcera manantia in capite, illita cum creta Chia, vino aut galla sanat. Stomachi dolores, & cruda, & cocta cum aliquo ex antè dictis leuat: doloribus aurium mitigandis cruda ex passo instillatur: in aceto aut rosaceo madefacta, capitis dolorem lenit.

Marum. CAP. XL.

MArum herba cognita vulgò, surculosa, flore origani, folijs multò cãdidioribus, flore odoratiore. Vim habet sisymbrio consimilem. Substringit enim, & modicè calfacit: qua de causa illitu serpentia vlcera sistit, & in calidas illitiones additur. Iuxta Magnesiam, & Tralleis copiosissima gignitur.

Acinos. CAP. XLI.

ACinos aut aconos à Græcis dicitur, tenui siccóque ramulo herba, ocimo similis, odo-

rata, sed hirsutior: qua coronæ factitantur: à nonnullis olitoribus colitur. Menses & aluum pota sistit. Illita panos ignemq; sacrum sanat.

Baccharis. CAP. XLII.

* εὐώδης. i. odorata.

BAccharis herba * fruticosa, quæ in coronas additur: cuius folia aspera sunt, media violæ & verbasci magnitudine: caulis angulosus, cubiti altitudinem petens, aliquantulum asper, non sine appendicibus adnatis: flore purpureo, subalbicante, odorato: radicibus veratro nigro similibus, quibus odor inest cinnamomo proximus. Asperum squallidumq; solū amat. Radix in aqua decocta ruptis, vulsis, ex alto præcipitatis, spirandi difficultati, salutaris. Item diuturnæ tussi, & vrinæ difficili: menses pellit: contra serpentium morsus vtilissimè datur in vino. Recens radix apposita, partum extrahit: puerperis eius decoctum in desessionibus prodest: in diapasmata vtiliter inseritur, iucundi odoris gratia. Folia, vtpote quæ adstringant, capitis doloribus illitu prosunt: oculorum inflammationibus, mammis tumentibus à partu, ægylopiis incipientibus, ignibusq; sacris auxiliantur. Odor somnum gignit.

Ruta. CAP. XLIII.

RVta montana syluestrisq; satiua, & hortensi acrior est, & in cibis damnata: satiua verò quæ sub ficu arbore enascitur, magis in cibos admittitur. Vtraque vrit, calfacit, exulcerat: vrinam ciet, menstrua pellit, aluum sistit potu cibóve:

lethalium medicamentorum antidotum est, si semen ex vino, acetabuli mensura, ebibatur. Folia per se præsumpta, aut cum nuce iuglande, aridisq; ficis, inefficaces venenorum vires reddunt: contra serpentes simili modo sumere conuenit: genituram cibo potúve extinguit: cum anetho sicco decocta, tormina sedat. Facit ad pectoris laterúmque dolores, difficultatem spirandi, tusses, pulmonis inflammationem, coxēdicum articulorúmque cruciatus, & horrores febrium circuitu repetentes, pota vt antè dictum est. Item ad inflationes coli, vuluæ, rectique intestini, cum oleo decocta, & infusa. Fœminas vuluæ strangulatu liberat, si à genitali, se detenus cum melle subijciatur. Feruefacta ex oleo, & pota, ventris tineas excutit: articularijs doloribus ex melle, aquæ inter cutem cum ficis illinitur. Eisdem in potu auxiliatur, decocta in vino ad dimidias parteis, & oblita. Cruda conditáque cibo, visus aciem excitat: dolores oculorum illita cum polenta lenit, doloribus capitis cum rosaceo, & aceto illita auxiliatur, profluentem naribus sanguinem sistit trita & indita, testiū inflammationibus cum laureis folijs imposita, & eruptionibus papularum cum myrto, & cerato prodest. Cum pipere autem, vino, & nitro affricta, albæ vitiligini medetur. Cum eisdem illita formicationes tollit, & verrucas, quæ thymi florem repræsentant: contra impetigines cum alumine, & melle vtilissimè imponitur. Succus in mali punici caly-

ce calfactus, aurium dolori efficaciter infunditur: hebetudinem oculi qui sensere, ruta cum fœniculi succo ac melle peruncti iuuantur: ignem sacrum, vlcera quæ serpunt, aut in capite manant, cum aceto, rosaceo, & cerusa persanat: mansa, alliorum cæparumq; acrimoniā domat. Montana, si copiosius estur, interficit. Dum florem promit, & ad murias colligitur, cutem inflat, & rubore quodam inficit, cum pruritu ac vehementi inflammatione. Oportet itaque eam vnctis antea manibus, & facie colligere. Tradunt succum gallinaceis pullis inspersum feles arcere. Adyciunt eam, quæ in Macedonia circa Haliacmon amnem prodeat, comedentes interimere. Montosus autem is locus, viperis scatet. Semen eius potum contra intestina vitia efficax est: in antidota commodè additur: contra incontinentiam vrinæ tostum semen septenis diebus potui datur. Radix huius montanum moly vocatur. Syluestris ruta satiuæ similis est. Prodest comitialibus, & coxendicum doloribus: menstrua mouet, partus enecat. Acrior est viribus, quàm hortensis, & validior. Syluestris, vtpote noxia, cibis abdicatur.

Syluestris ruta. CAP. XLIIII.

VOcant etiamnum syluestrem rutam, quod in Cappadocia, & Galatia Asiæ finitima moly dicitur. Frutex est, qui ab vna radice multos emittit cauliculos: folijs multò, quàm alterius rutæ longioribus, tenerioribusq;, odore graui: flo-

e candido: capitulus in cacumine paulò maiori-
us quàm satiuæ rutæ, quæ tribus maximè parti-
us constat: in quibus triangulum semen, subru-
um, gustu amarum recluditur, cuius est vsus. Se-
nen autumno maturescit: quod cum melle, vino,
roco, & fœniculi succo, ac gallinaceo felle, teritur
ontra retusam oculorum aciem. Sunt qui eam har
nalam vocent, Syri besasan. Qui Cappadociam
ncolunt, moly, quoniam quandam cum moly ser-
et similitudinem: radice nigra, flore candido. In
collibus, & læto solo prouenit.

Moly. CAP. XLV.

Moly folia habet graminis latiora, humi spar-
sa: florem albæ violæ similem, sed minorem,
ac magnitudine violæ purpureæ respondentem, la-
ctei coloris: caulem candidum, quaternûm cubito-
rum, in cuius cacumine inest aliquid, quod allij spe
ciem referat. Radix parua, bulbosa, quæ mirum in
modum valet ad aperiendas vuluas, si trita cũ iri-
no vnguento, in pesso subijciatur.

Panaces. CAP. XLVI.

Panaces nonnullis heracleum dicitur, ex quo
opopanax colligi solet. Plurimum in Bœotia,
& in Phocide Arcadiæ nascitur: ibiq; compendij,
& quæstus, qui ex eo liquore factitatur, gra-
tia studiose colitur. Folijs est asperis, in terra ia-
centibus, herbacei coloris, multum ad ficulnea ac-
cedentibus, in ambitu quinquepartitò diuisis: cau-
le, vt ferulæ, altissimo, qui lanugine quadam in-

canescit, folijs etiam minutioribus obsitus, muscarijs, ceu anethi, in cacumine: flore luteo, & semine odorato feruentéque: radices habet multas ab origine vna, candidas, graueolentes, craßi corticis, & subamari gustus. Nascitur in Cyrene Libyæ, & Macedonia. Excipitur succus incisa radice, recenti caulium pullulatu. Ea candidum succum emittit, qui siccatus, in summa cute croceum colorem contrahit. Effluentem autem succum excipiunt, folijs excauato solo stratis, quæ siccata tolluntur. Simili modo caule meßibus inciso, profluentem succum eximunt. Meliores ex radicibus, albæ, rigentes, distentæq́;, siccæ, quæ cariem non sentiant, aromaticæ, feruentes gustu. Fructus ex media ferula cibo idoneus est: sed ex agnatis stolonibus, ab vsu cibario abhorret. Maximè in hoc succi genere probatur, quàm amarißimus, internè albus, aut subfuluus, foris ad croci colorem inclinans, læuis, pinguis, friabilis, tener, statim in aqua eliquescens, graui odore. Niger improbatur, ac mollis. Adulteratur ammoniaco aut cera: sed synceri experimentum est, si digitis in aqua friatus resoluatur, & lactescat. Excalfacit, mollit, extenuat: horroribus febrium circuitibusq́;, vulsis, ruptis, laterum dolori, torminibus, stillicidio vrinæ conuenit. Contra vesicæ scabiem ex aqua mulsa aut vino bibitur: menses trahit, fœtum enecat, inflationes, quæ vuluam malè habent, duritiasq́;, ex melle dilutus, discu-

tit:

tit: ischiadicis illinitur, acopis & capitis medicaminibus admiscetur, carbunculos rumpit, podagricis cum vua passa illitus subuenit: dolore dentium liberat, cauis inditus: oculorum aciem illitu excitat. Ex eo & pice optimum fit emplastrum contra bestiarum morsus, quæ in rabiem efferantur. Radix in ramenta conscissa, vuluæ admota, partus extrahit: ad vetera vlcera efficax est, nudata ossa corpore operit, si trita cum melle illinatur. Semen cum absynthio sumptum, menses pellit: cũ aristolochia, prodest aduersus animalia quæ venenum eiaculantur, & contra vuluæ strangulatus in vino bibitur.

Panaces Asclepii. CAP. XLVII.

PAnaces Asclepij caulem à solo emittit tenuẽ, cubitalem, geniculatum, circa quem folia fœniculi funduntur, sed maiora tamen hirsutioraq; odorata: in cacumine vmbella, vbi flores emicant aurei, odorati & acris gustus: radix parua est & tenuis. Auxiliarem vim habent flores & semina, contra vlcera, phagedænas, & tubercula, si trita cum melle imponantur: aduersus serpentes ex vino bibuntur, & cum oleo illinuntur. Aliqui panaces syluestre origanum vocãt, alij cunilam, de qua in origani mentione diximus.

Panaces chironium. CAP. XLVIII.

PAnaces Chironium, in Pelio monte maximè prouenit: folium eius amaraco simile: flos aureus: radix parua, quæ non altè demittitur, gu-

stu acris. Pota radix serpentium veneno resistit, illita coma, eadem præstat.

Ligusticum. CAP. XLIX.

Galeno Libysticum.

Ligusticum, quod alij panaceam, alij panaces vocant, plurimum in Liguria nascitur, in monte Apennino, Alpibus contermino: vnde nomen traxit. Panaces incolæ non ab re appellant: quoniam & radice & caule, heracleotico panaci simile sit, & viribus eisdem præditũ. Gignitur in altissimis asperisq; montibus, ac vmbrosis, maximè verò *iuxta fluenta. Cauliculum fert anethi, geniculatum, tenuem, & in circuitu folia ferulæ campanæ, molliora, odorata, prope verticem graciliora, & longè magis diuisa: in cacumine muscarium, in quo semen dependet nigrum, solidum & oblongum, fœniculo proximum, gustanti acre, & aroma olens: radix candida, heracleotici panacis similis, odorata. Radicis seminisque vis excalfactoria, concoquens: prodest ad intestinos dolores, tumores, cõcoctiones. Item ad inflationes, præsertim quibus stomachus turgeat: & contra serpentium ictus: vrinas & menses potu trahit. Eosdem præstat effectus apposita radix. Semen cum radice oxyporis & medicamentis decoquentibus admiscetur: ori perquàm vtile: quare pro pipere vtuntur eo indigenæ, ad obsonia. Adulteratur semine quodam simili, quod facilè gustu discernitur: amarum enim est. Alij semen fœniculi aut seselis admiscentes, ligusticum dolo vitiant.

* παρὰ τοῖς ῥιώρυξι, id est, iuxta fossas.

Pas

Pastinaca. CAP. L.

PAstinaca syluestris folia gingidij habet, latiora, subamara: caulem rectum, scabrum: vmbellam similem anethi, in qua flores insunt candidi, & in medio exiguum quiddam cernitur colore purpureo, ferè ad croceum accedente: radix digiti craßitudine, dodrantalis, odorata, quæ cocta manditur. Semen potum vel impositum, menstrua mouet. Iis conuenit in potione, quos vrinæ difficultas torquet, aut lateralis dolor excruciat, aut si aqua cutem subijt: serpentium morsibus ictibusq; prodest: præsumentes id nulla affici iniuria à serpentibus traduntur: conceptus adiuuat. Radix vrinam pellit: venerem stimulat, partus apposita eijcit. Folia trita, & cum melle imposita, phagedænas vlcerum purgant. Satiua ad eadem pollet, efficacior tamen, & cibo aptior.

Seseli. CAP. LI.

SEseli Maßiliense folia fœniculi habet, craßiora: caulem vegetiorem: vmbellam anethi, in qua semen oblongum, angulosum: degustanti statim acre: radix longa est, iucundi odoris. Semen & radix excalfaciendi vim habent: potu stranguriæ & orthopnœæ medentur, suffocationibus mulierum comitialibusq; prosunt, menses & partus trahunt: ad omnia interna mala pollent, tussim veterem sanant. Semen cum vino potum, concoquit, & tormina discutit: epialis febribus vtile, & contra perfrictiones in itineribus, cum pipere Recentioribus Siler mōtanum.

& vino bibitur: capris, cæterisq; pecudibus, datur in potu, quò facilius suos fœtus enitantur. Aethiopicum seseli, folia habet hederæ, minora, & ad periclymeni modum oblonga: frutex nigricat, palmitibus in bina cubita extensis, ramis sesquipedalibus, capitulo anethi: semine in tritici morem denso, nigro, amaro, Maßiliensi odoratiore, & acriore, multùm suaui. Peloponnense folia habet cicutæ, latiora, & craßiora: caulem supra Maßiliensis magnitudinem, ferulaceum, & latam in cacumine vmbellam, in qua semen latius, odoratum, & carnosius pendet. Eisdem viribus præditum est: nascitur in asperis, riguis, & collibus: inuenitur & * in insulis.

* ἐν ἴδῃ, id est, in Ida monte.

Creticum seseli. CAP. LII.

TOrdylium, quod aliqui Creticum seseli vocant, iuxta Ciliciam in Amano monte nascitur, herbula surculosa, semine duplici, rotundo, scutulorum effigie, odorato, subacri. Contra vrinæ difficultatem bibitur, potu cit menses. Succo seminis, caulisque virentis, ternis obolis ex passo decem diebus hausto, renes sanantur. Efficax est radix ad ciendas pectoris excreationes, in delinctu cum melle.

Sison. CAP. LIII.

Hic omissa est ab interprete descriptio.

SIson exiguum semen est, in Syria natum, apio simile, nigrum, feruens, oblongum. Contra lienis vitia bibitur, vrinæ difficultatem potu emendat, remoratos menses citat. Quo in condimentis

cum

cum cucurbita, & aceto, indigenæ vtuntur. In cacumine granula multa gerit.

Anisum. CAP. LIIII.

ANisum in summa excalfacit, exiccat: oris halitum iucundiorem facit, doloris leuamentum præstat, vrinam ciet: aquam, quæ subijt cutem, dissipat, potum sitim cohibet, animalium venenis aduersatur: valet ad inflationes, aluum & alba fœminarum profluuia sistit, lac ad mammas elicit, venerem stimulat: dolores capitis leuat, suffitum naribus: cum rosaceo tritum, instillatúmque, fractis auribus medetur. Melius semper recens, plenum, non furfurosum, odore præstans. Inter prima laudatum est Creticum, proximo loco Aegyptium.

Carum. CAP. LV.

CArum, semen est vulgaris notitiæ. Excalfacit, vrinam concitat, stomacho vtile, os commendat, concoctionem adiuuat, vtiliter miscetur antidotis & oxyporis: anisi vicem præbet. Radix cocta, pastinacæ modo manditur.

Anethum. CAP. LVI.

ARidi anethi comæ seminisq; decoctum, potu lac euocat, inflationes & tormina sedat, aluum vomitionesq; sistit, vrinas ciet, singultus lenit, oculorum aciem hebetat, & genituram restinguit assiduè potum. Fœminis vuluæ malo opportunis, ad desessiones vtile, *condylomata illitus eius cinis tollit.

* τὸ δὲ σπέρμα καυθὲν καὶ καταπλασθέν.

Cum

Cuminum satiuum. CAP. LVII.

CVminum satiuum ori gratum est: sed multò magis Aethiopicum, quod Hippocrates regium appellauit. Secundum locum tenet Aegyptium: reliqua sequuntur. Prouenit in Galatia, in Asia, Cilicia, & Terentia, & plerisque alijs tractibus. Excalfacit, adstringit, exiccat: ad tormina inflationésque conuenit, coctum & cum oleo inditum, aut cum hordeacea farina illitum. Orthopnoicis datur in posca: demorsis à serpente, in vino. Testium collectionibus auxiliatur, impositum cum vua passa, aut loliј farina ceratóve. Mensium abundantiam inhibet. Contritum autem in aceto, & naribus obiectum, sanguinis profluuia sistit. Colorem bibentium aut perunctorum mutat in pallorem.

Syluestre cuminum. CAP. LVIII.

*Sic quidē Graecus: sed rectius Marcellus, Galatia Asiae.

SYluestre cuminū, plurimum efficaciúsque in Lycia &* Galatiae Asia, atque Carthagine Hispaniae gignitur: frutice paruo: dodrantali caule, ac tenui, quaternis aut quinis folijs tenuibus, veluti serratis, & gingidij diuisura. In cacumine capitula quina, aut sena habet, mollia, rotunda: in quibus est semen acerosum, gustu satiuo acriore: nascitur in collibus. Bibitur semen ex aqua, aduersus tormina inflationesq;: item contra venenatas bestias, ex vino: singultus ex aceto sedat, stomacho vtile, quem humor vexat, sugillata tollit, si manducatum cum melle, & vua passa illinatur:

natur testium inflammationibus, adiectus eisdem illitum medetur. Est & aliud syluestris cumini genus, satiuo nō dissimile, quod à singulis floribus promit cornicula in sublime exerta, in quibus semen est melanthio simile: quod potum omnium serpentium morsibus præsidio est. Calculosis & ijs qui vrinæ stillicidio vexantur, aut concretum sanguinem cum lotio reddunt, auxiliatur sed apij semen feruefactum postea bibendum est.

Ammi. CAP. LIX.

AMmi * Aethiopicum cuminum appellant, * plerique hoc natura diuersum esse ab illo existimant. Vulgò notū est: semen exile, multò minus cumino, origanum * resipiens. Eligendum est purum, minimè furfurosum. Vis ei excalfactoria, feruens, & exiccās: facit ad tormina, vrinæ difficultatem, serpentium ictus, cum vino potum: menstrua ciet. Miscetur derodētibus cantharidum medicamētis, quæ ecdoria vocant: vt inde exortis vrinæ difficultatibus resistat. Sugillata cum melle tollit, colorem potu aut illitu mutat in pallorem. Suffitum cum vua passa aut resina, vuluas purgat.

*ἔνιοι κρητικὸν. *οἱ δὲ βασιλικὸν κύμινον καλοῦσιν, ἔνιοι δὲ &c. *τῷ γεύσει.

Coriandrum. CAP. LX.

COriandrum, aut corianum, vulgaris est notitiæ, vim refrigeratoriā habens. Quare illitum cum pane aut polenta, ignibus sacris, & vlceribus quæ serpunt, medetur: epynictidas cum melle vel vua passa, testium inflammationes, carbunculosq́; sanat: cum faba fresa, strumas & tubere

ὀλίγον. *bercula discutit: tineas interaneorum expellit* * se*men cum passo potum, & genituram adauget: largius autem sumptum, mentem non sine periculo mouet, quare continuo, & copiosore vsu abstinendum. Succus cum cerusa, spumáve argenti, necnō aceto & rosaceo illitus, ardentes summæ cutis inflammationes emendat.*

Hieracium. CAP. LXI.

HIeracium magnum, caulem emittit asperum, subrubrum, spinosum, cauum: folia ex interuallis rariusculè diuisa, similia soncho per ambitum: luteos flores in oblongis capitulis. Vim refrigerādi habet, & modicè substringendi: vnde illitum, stomacho æstuanti, inflammationibusq; prodest. Succus erosionem stomachi sorbitione mitigat. Herba cum radice illita, vibratis à scorpione ictibus auxiliatur. Hieracium paruum, folia eodem modo obtinet ex interuallis diuisa per ambitum, cauliculos teneros, virentes, in quibus lutei flores, orbem circinantes, emicant. Vim suam ad eadem ad quæ superior impendit.

ANNOTATIO.

Capitula cicutæ.] Legitur in Græcis, corruptè ac nullo planè, si quid est in me iudicii, sensu, κεφάλια μηκωνίῳ παρεμφορῆ. id est, capitula succo papaueris similia. Videtur autem locus ex Theophrasto ac Plinio, quo Oreoselinon cicutæ folio describūt, hoc modo posse restitui: φύλλα κωνείῳ παρεμφορῆ, id

id est, folia cicutæ non absimilia: quod cum aliis satis aptè cohæret. Velim tamen in hac re, vt & aliis omnibus, suo quenque vti iudicio.

Apium. CAP. LXXII.

Hortensis apij herba ad eadem, ad quæ coriandrum, conuenit: inflammationibus oculorum, cum pane aut polenta illinitur: æstuantem stomachum mulcet: mammarum duritiam ex lacte concreto cōtractam reprimit: vrinam ciet, siue crudum, siue coctum edatur. Decoctum eius radicisque potum, venenorum noxæ resistit, quum vomitiones excitet: aluum cohibet. Semen vehementius vrinam pellit: contra serpentium venena, aut epotam argenti spumam auxiliatur: inflationes discutit. Admiscetur medicamentis, quæ dolorum leuamenta præstant: theriacis quoque, ac tussis remedijs. * Eleoselinum in humidis nascitur, satiuo grandius, & ad eadem efficax. Oreoselinum, caule est dodrantem alto, ab radice tenui exeunte: per cuius ambitum ramuli, * & capitula cicutæ, multò tamen tenuiora: semine cumini, oblongo, acri, & odorato, tenui: nascitur in petrosis & montibus. Vrinam ciet, semine ac radice in vino potis: menses trahit. Antidotis, necnon medicamentis vrinam cientibus, & excalfactorijs, inseritur. Nec hallucinari nos oportet, existimantes oreoselinum esse, quod in saxis prouenit: aliud enim est petroselinum. Petroseli-

Nostrū Petroselinum, vt colligitur ex noctu Plinij.

** Apiū officinarum.*

num in Macedonia prouenit, in præruptis locis, semine ammij, odoratiore, sapore acri, aroma olente. Vrinam cit ac menstrua: contra stomachi & coli inflationes, & tormina prodest: laterum, renum, & vesicæ doloribus in potu subuenit. Admiscetur antidotis vrinam cientibus. Hipposelinum, ** Latini olusatrum appellant, aliqui smyrnion, quanuis aliud sit, quod propriè smyrnion dicitur, vt paulò pòst referemus. Est autem maius & satiuo apio candidius: caule alto, cauo, molli, habente veluti lineas: folijs latioribus, in puniceum vergentibus: coma rorismarini, florum plena, dependentibus in cacumine corymbis, antè quàm deflorescat: ea semine turget nigro, oblongo, acri, solido, aromatico: radix dimittitur odorata, candida nec crassa, quæ os commendat. In vmbrosis & palustribus enascitur. olerum generis, vt apium. Radix cruda coctáve estur. Folia cum caulibus decocta manduntur, & per se aut cum piscibus præparantur, crudáque muria condiuntur. Vim hanc habet, vt poto semine ex mulso vino menses cieat: algentes calfacit potu aut illitu: vrinæ stillicidio auxiliatur. Radix eosdem præstat effectus.*

* Galenus Smyrnium. *de quo sequenti cap.* Romanis *sic dictum fuisse, lib. 2. de* Alim. *facult. tradit.*

Smyrnium. CAP. LXIII.

SMyrnion, *quod in* Cilicia *petroselinum vocant, plurimum in* Amano *monte gignitur.* Caulem *habet apij, & stolones multos: folia latiora, subpinguia, ad terram infracta, robusta, odore medicato, cum quadam acrimonia iucunda,*

color

olore in luteum languescente: capitibus caulium orbiculatis, vt anethi: semine brassicæ, rotundo, nigro, sapore aspero, sicut myrrha, ita vt alterum alterius loco cedat: radix quoque odorata, gustu acri, fauces mordet, succosa, mollis: cortex eius foris niger, intus viridis, aut subalbidus. Nascitur in saxosis, & collibus, atque squallidis, & limitibus terrenis. Vis radicis, herbæ, & seminis excalfacere. Folijs muria maceratis ad obsonia vtuntur, aluum sistunt, radicem contra serpentium ictus bibere conuenit, tusses & orthopnœas mitigat, vrinæ difficultati medetur: recentes tumores, collectiones, duritiásque discutit, illita & vulnera ad cicatricem perducit: partus abortu vitiat, si feruefacta subijciatur. Semen, lienis, renum & vesicæ vitijs prodest: menses & secundas pellit: commodè datur ischiadicis in vino, inflationes stomachi lenit, sudores ciet, & ructus. Peculiariter datur hydropicis in potu, & contra febrium circuitus.

Elaphoboscum. CAP. LXIIII.

ELaphobosco fœniculaceus caulis est, * aut rorimarino similis, geniculatus: folijs duûm digitorum latitudine, vt terebinthi, prælongis, aliquantum asperis, circunfractis: adnata multa habet, ferentia vmbellas anethi similes, & semina eiusdem: florem subluteum: radice ternûm digitorum longitudinis, & crassitudinis vnius, candida, dulci, esui apta. Caulis tener pro olere

* Intellige non coronariam rosmarinum: sed eā, quæ simpliciter hoc nomine appellatur. de qua capit. lxx. huius libri.

manditur. Contra serpentium ictus, datur semen in vino. Fama autem est, hoc pabulo, ceruas serpentium morsibus resistere.

Fœniculum. CAP. LXV.

F*Oeniculum si herba edatur, aut semen cum ptisana bibatur, mammas lacte replet. Comæ decoctum in renum doloribus subditum proficit, quippe quòd vrinam excitet: contra serpentium ictus in vino conuenienter bibitur: menses ciet: in febribus nauseam & stomachi feruorem, ex aqua frigida potum sedat. Contritæ radices & cum melle illitæ, morsibus canum medentur. Succus caule & foliis exprimitur, & in sole siccatus in medicamenta adiicitur, quæ ad excitandã oculorum aciem commodè temperantur. Extrahitur succus ad eadem valens, etiam semine viridi, ramulísque & radicibus prima germinatione incisis. In Iberia, quæ ad occidentem spectat, succum reddit gummi similem. Caulem medium, dum herba floret rustici demetunt, ignique admouent, quò facilius vi caloris exudans, gummi remittat: quod efficacius succo est, ad medicamenta oculorũ*

Fœniculum erraticum, siue hippomarathrum. CAP. LXVI.

E*St & syluestre fœniculum, magnum: fert autem semen cãchryi simile, cuius radix iucundè olet, potáque stranguriæ medetur: menses imposita ciet: ventrem sistit, radice aut semine poto, & contra serpentium morsus auxiliatur, calcu-*

lósq

ósq; comminuit, & regium morbum expurgat: lactis abundantiam facit decoctum foliorũ haustum, & fœminas à partu purgat. Traditur aliud hippomarathri genus, longo, exili, & angusto folio: semine coriandri, rotundo, acri, & odorato. Excalfaciendi naturam habet, & viribus fœniculo respondet, sed ad omnia infirmius.

Daucum. CAP. LXVII.

DAucum aliqui Daucium vocant. Creticum folijs fœniculo simile, minoribus & tenuioribus: caule dodrantali, vmbella coriandri, flore albo: semine acri, candido, hirsuto, suauissimi odoris in mandendo: radix digitali crassitudine & dodrantis longitudine adolescit: in saxosis nascitur, & locis sole illustratis. Aliud eius genus, syluestri apio simile, acre, odoratum, aroma olens, feruentis gustus. Probatissimum Creticum. Tertium assignatur genus folijs coriandri, floribus albis, capite & semine anethi, muscario pastinacæ: semine oblongo, ceu cumini, acri. Omnium semen excalfacit: potum vrinam, menses, & partus extrahit, torminibus liberat, veterem tussim mitigat: phalangiorum morsibus potum in vino auxiliatur: tumores illitu discutit. Seminis duntaxat in alijs generibus inualuit vsus: in Cretico, etiam radicis, quæ maximè contra venenatorum iniuriam in vino bibitur.

Delphinium. CAP. LXVIII.

DElphinium, surculos emittit à radice vna sesquipedales, aut maiores, à quibus folia

exeunt parua, tenuia, diuisa, prælonga, quæ delphinorum effigiẽ repræsentant: vnde tractum nomen est. Flos violæ albæ non dissimilis, purpureus: & semen in siliquis, milio proximum, quo non aliud vtilius bibi potest, ab scorpione percussis. Aiunt enim obiecta herba, scorpiones resolui, atque ignauos torpescere: semota verò ea, sese recolligere. Prouenit in asperis & apricis. Alterum est delphinium, quod Romani bucinum vocant, superiori simile, sed folijs & ramis longè gracilius. Viribus eisdem pollet, sed non ita efficacibus.

Pyrethrum. CAP. LXIX.

P*Yrethrum Romani saliuarem vocant, folia caulémque emittit vt daucum syluestre & fœniculum: vmbellámque anethi, circinatæ rotunditatis. Radix longa est, pollicis crassitudine, gustu feruidissimo. Pituitam elicit: ideò in dolore dentium, decocta in aceto, colluto inde ore, auxiliatur: mansa pituitam extrahit: sudores ciet, peruncto ex oleo corpore: diuturnis horroribus efficax est & contra perfrictiones membrorum, resolutionésque eximiè conducit.*

Rosmarinus. CAP. LXX.

Canchrys. D*Vo rorismarini genera: vnum fœcundũ frugiferúmque, cuius semen canchrys vocatur: folia fœniculi habet, crassiora & latiora, in rotæ speciem, humi sparsa, iucundè olentia: caulem cubiti altitudine, aut maiorẽ, multis concauum alis:*

in

in cacumine vmbellam, in qua semen copiosum, cãdidum, sphondylo simile, rotundum, angulosum, acre, resinaceum, quod in mandendo linguam exurit: radix thus redolet, candida, prægrandis. Est & alterum omnino consimile, semen ferẽs latum, nigrum, vti sphondylion, odoratum, minimè exurens, radice foris nigra, intus si frangatur, alba. Verùm id quod sterile dicitur, illorum planè similitudinem refert: sed neque caulem, neque florem, neque semen promit. Nascitur in saxosis & asperis. Trita omnium herba communiter hæmorrhoidûm profluuia sistit, sedis inflammationes & condylomata mitigat, concoquit strumas & abscessus, qui ad maturationem ægrè perducuntur. Siccæ radices cum melle vlcera purgant: torminibus medentur cum vino potæ, & contra serpentium morsus conueniunt: menses & vrinas cient, veteres tumores illitu discutiunt. Tam radicis quàm herbæ succus, adiecto melle illitus oculorũ aciem exacuit. Potum semen ad eadem pollet, si comitiale malum sentiatur, aut vetus pectoris vitium, auxilio est: regio morbo laborantibus cum vino & pipere datur: sudores mouet, cum oleo perunctum: ruptis & conuulsis prodest: podagris, cum loliacea farina & aceto tritum, illinitur: purgat vitiligines, addito aceto quàm acerrimo. Semine in potionibus vtendum, eius quidem quod canchryn non ferat, quippe illud sua acrimonia arteriam exasperat. Rosmarinum cum erica na-

ſci, folijs lactucæ ſyluestris amaræ aſperioribus, candidioribúſque, radice breui, Theophraſtus author eſt: potúque idipſum alterutra parte purgare. Canchrys vim habet excalfaciendi, & vehementer exiccandi, quare abſtergentibus medicamentis inſeritur. Contra oculorum fluxiones capiti illinitur, ita vt tertio die ſoluatur.

Roſmarinum coronarium.

CAP. LXXI.

ROſmarinum, quo coronarij vtuntur, ramos mittit tenues, & circa eos folia minuta, denſa, longa, exilia, ſubter incana, ſupernè virentia, * graui odore. Excalfactoria vi præditum eſt: regium ſanat morbum, ſi decoctũ in aqua, ante exercitationes bibatur: & vbi laborans exercitationi ſe crediderit, in balnea deſcendat, & merum potet. Acopis, gleucinóque vnguento admiſceri ſolet.

* Commodius Marcellus, cum grauitate odorata.

Sphondylium. CAP. LXXII.

SPhondylium folia quadámtenus platani & panacis habet: caules fœniculaceos, cubitali altitudine, aut amplius aſſurgentes, in quorum cacumine ſemen duplex, ſeſeli ſimile, ſed latius, candidius, & magis paleaceũ, grauis odoris: flores eius albi, aut pallentes: radice rhaphani, candida. Naſcitur in paluſtribus & aquoſis. Potum ſemen pituitam per aluum extrahit: medetur iocineris vitijs, regio morbo, comitialibus, orthopnoicis, vulnarum ſtrangulationi. Veternoſos ſuffitu reuocat: cum oleo commodè infunditur capitibus phreni-

ticorum, & lethargicorum, item capitis doloribus: cum ruta illitum, serpentia vlcera cohibet. Datur radix contra regium morbum, & iocineris vitia: circumrasa eadem, & iniecta callos fistularum derodit. Recentis floris succus exulceratis auribus, purulentisq; accommodatur: qui cæterorum succorum more exprimi, dein recondi solet.

Ferula. CAP. LXXIII.

E Viridi ferula medulla pota vtilis est ad cruentas excreationes, cœliacosq;, & contra viperarum morsus in vino datur, erumpentemq; naribus sanguinem indita sistit. Semen potum torminosis auxiliatur sudores ciet, vncto ex oleo corpore. Caules, si edantur, capitis dolores faciunt: muria condiuntur.* Ferula itaque caulem profert ternûm sæpe cubitorum: folia fœniculi, longè asperiora, & latiora. qua ab imo caule vulnerata, sagapenum efficitur.

* Desunt in codice nostro græco, ac antiquis misquibusque Marcello teste.

Peucedanum. CAP. LXXIIII.

PEucedanum, caulem emittit tenuem, gracilentum, fœniculo similem: comam habet statim ab terra copiosam, spissamq;: flore luteo: radice nigra, crassa, graui odore, succosa. gignitur in montibus opacis. Tenera radix cultello conciditur, profluénsque è plaga succus vmbræ mandatur: in sole siquidem confestim euanescit. Colligitur capite prius & naribus rosaceo perfusis, ne capitis dolor premat, & vertigo sentia-

tur. Aſſatione radix inutilis fit. Tam lac, quàm ſuccus radice & caulibus extrahi ſolet, ſicuti è mandragora: verùm inefficacior ſucco lacryma habetur, & velocius expirat. Interdum etiã concreta inuenitur lacryma, thuris ſimilitudine, caulibus radicibuſque adhærens. Præfertur ſuccus è Sardinia & Samothrace, colore ruſo, odore graui, feruens guſtu. Ex oleo & roſaceo illitum peucedanum prodeſt lethargicis, phreniticis, vertiginoſis, comitialibus, & longis capitis doloribus, reſolutis, iſchiadicis, conuulſis: omnibus, in vniuerſum, vitijs neruorum, ex oleo & aceto illitum prodeſt. Eius olfactu reſpirant vuluæ ſtrangulatus, & veternoſi reuocantur: incenſum ſerpentes abigit. Aurium doloribus conuenienter ex roſaceo inſtillatur. cauernis dentium inditum, mitigat dolorem: contra tuſſim efficaciſſimè ex ouo aſſumitur, ſuſpirijsq;, & torminibus, & inflationibus ſubuenit: ventrem leniter emollit, lienem abſumit, difficiles partus mirè adiuuat. Facit ad veſicæ cruciatus, & renum diſtentiones potum, & vuluam aperit. Radix ad eadem vtilis eſt, ſed inefficacior: eius decoctum bibitur. Farina eius, ſordida vlcera purgat, & vetera cicatrice obducit: ſquamas oſſium extrahit. In cerata, & calfaciẽtia malagmata additur. Radix eligi debet recens, quæ cariem non ſenſerit, firma, odoris plena. Succus ad potiones amaris nucibus aut ruta, aut pane calido, aut anetho reſoluitur.

AN

ANNOTATIO.

* Herba doctis omnibus pro melanthio recepta, foliis fœniculum potius quàm senecionem videtur imitari, vt certè locũ hũc esse aut deprauatũ, aut verum ignorari melanthion, sit suspicandum.

Gith, seu Melanthium.

CAP. LXXV.

*GIth exilibus surculus fruticat, sæpe binos dodrantes excedens: folijs * vt senecionis minutis, sed multò tenuioribus: capitulo in cacumine tenui, paruo, ceu papaueris, oblongo, intercursantibus intus membranis: quibus semen includitur nigrum, acre, odoratum, quod panibus inspargitur.* Capitis doloribus illitum fronti, subuenit: discutit recentes oculorum suffusiones, tritum ex irino, & infusum naribus: tollit lepras, lentigines, duritias, tumorésque vetustos, cum aceto illitum: circunscarificatos clauos excutit, cum vetere vrina impositum: dentium doloribus, decoctum cum aceto, & teda, prodest: teretes ventris tineas expellit, peruncto ex aqua vmbilico: destillatione laborantes adiuuat, tritum in linteo, & olfactum: vrinam & mẽstrua ciet, multis diebus sumptũ, & lac extrahit, difficultatem spirandi cum vino potum leuat: phalangiorum morsibus ex aqua, drachmæ pondere, haustum auxiliatur: incenso serpentes fugantur. Tradunt largius epotũ enecare.

Laserp

Laserpitium, & Laser.

CAP. LXXVI.

LAserpitium in Syria, Armenia, Media, & Libya nascitur, caule ferulaceo, quem maspetum vocant: folijs apio similibus, lato semine. Radix excalfacit: in cibis ægrè concoquitur, vesicæ noxia: sugillatis illita cum oleo, & strumis, ac tuberculis cum cerato, medetur: ischiadicis conuenit cum irino aut cyprino cerato: excrescentibus circa sedem tollendis illinitur cum putamine mali punici, & aceto decocta: venenis pota resistit: os commendat, cibis aut sali permista. Laser è radice atque caule scarificatis colligitur. præfertur autem rufum, translucens, myrrhæ æmulum, non porraceum, odore valens, suaui gustu: quod dilutum facilè albescit. Cyrenaicum si quis degustarit, humorem toto corpore ciet, blandissimo odore, adeò vt ne os quidem gustanti nisi paululum spiret. Medicum & Syriacum minus viribus valent, & magis virosum reddunt odorem. Laser omne antequam siccescat, adulteratur sagapeno, aut fabæ lomento: quod maleficium deprehenditur gustu, odore, visu, & dilutione. Caulem aliqui silphion, radicem magudarin, & folia maspeton vocauere. Efficacissimum laser, mox folia, postremò caulis. Acrem vim habet, inflationes facit: perunctas cum aceto, pipere & vino alopecias sanat: oculorum aciem exacuit, & incipientes suffusiones, illitum cum melle, dissipat: cauernis dentium

stium in dolore inditur, aut cum thure in linteo circunligatur, aut cum hyssopo, ficus coctus in posca, os colluitur: iis prodest, quos bestia in rabiem efferata momorderit, vulneribus immissum: valet aduersus venena telorum, & animalia omnia, quæ virus eiaculantur, potum, aut illitum: scorpionum plagis oleo dilutum circumlinitur: gangrænis præcoërcitis immittitur: & cum ruta, nitro & melle, vel per se, carbunculis: clauos callósque prius circunrasos vellit: cerato aut aridorum ficuum carne præmollitum, recentes lichenas ex aceto sanat. Et excrescentia in carne, polyposq́; si aliquot diebus cum atramento sutorio, aut ærugine illinatur: extuberantia cum forfice extrahit. Veteribus faucium scabritiis opitulatur: grauem, subitoq́; irraucescentem vocem, dilutum aqua, sorbitione confestim expedit: vuam illitum cum melle reprimit: anginis ex aqua mulsa vtilißimè gargarizatur. vescētes eo, lætiore colore mangonizat: tußi commodè in sorbili ouo datur, & pleuriticis, in sorbitionibus: in fellis suffusione, & aqua inter cutem, cum aridis ficis: horrores discutit cum vino, pipere, & thure potum: neruorum contractionibus, opisthotonicisq́; datur oboli pondere deuorandum: hærentes gulæ hirudines, gargarizatum cum aceto decutit: ad lac intus coagulatum bibitur: comitialibus ex aceto mulso proficit: menses ciet, cum pipere & myrrha potum: cœliacos adiuuat, in acino vuæ sumptum:

cum lixiuio autem potui datum, repentè conuulsis ruptisq; prodest: ad potiones resoluitur, nucibus amaris, aut ruta, aut calido pane. Foliorum succo ad eadem proficitur, sed multò inefficacius: cũ aceto mulso manditur, ad expediendam arteriam, maximè cùm vox retunditur: eo cum lactucis vtūtur: exitq; in vicem erucæ. Fertur & altera magudaris in Libya nasci, radix laserpitio similis, sed minus crassa, acris & fungosa, ex qua non profluit succus eiusdem cum lasere facultatis.

Sagapenum. CAP. LXXVII.

SAgapenum ferulaceæ herbæ succus est, quæ in Media nascitur. Optimum est translucens, fuluo forinsecus colore, & intus albo, nescio quid inter laser & galbanũ redolẽs, gustu acri. Prodest laterum, & pectorũ doloribus, tussibus vetustis, conuulsis, & ruptis. Crassam pulmonis pituitã expurgat. Datur comitialibus, opisthotonicis, lienosis: item contra neruorum resolutionẽ, perfrictiones, & febrium circuitus in potu: in vnguenta probè admittitur: menses pellit, sed fœtum exanimat, cum hydromelite potum prodest ex vino haustum serpentium ictibus: olfactum ex aceto, vuluarum strangulatus exiccat, oculorum cicatrices, offusam caliginem, hebetudines, suffusionesq; detergit. Resoluitur vt laser, ruta, aqua, & amaris nucibus, aut melle, aut calido pane.

Euphorbium. CAP. LXXVIII.

EVphorbium Libyca arbor est, ferulæ speciem

ciem habens, quæ *in monte Atlante iuxta Mau- *Ita Plin.
ritaniam inuenitur. Ea acerrimo succo turget: Græcus, in
cuius eximium feruorem expauescentes incolæ, Tmolo.
ouillos ventres elutos, arbori circunligant, & eminus caulem contis incidunt, confestimque è plaga, perinde atque vase quodam, in ventriculos copiosus lactis humor effluit, præter id quod humi sparsum, vulnus eiaculatur. Duo succi genera: vnum orobi magnitudine, sarcocollæ modo emicat: alterum in ventriculis concrescit, atque vitreum spectatur. Eligendum est translucẽs, & acre. Euphorbium adulteratur sarcocollæ, & glutini mistione, sed difficile quidem experimentum: quippe cùm leui gustu, os accensum diu detineat, adeò vt quicquid ori obijciatur, planè euphorbium resipiat. Eius inuentio tempore Iubæ regis Libyæ cognita extitit. Succus illitu suffusiones discutit: potus tota die exurit: quare melli collyrijsq; pro acrimoniæ ratione admisceri debet. Coxarum doloribus prodest in odorifera potione haustus: squamas ossium eadem die eximit: verùm eo vtentes, necesse est linamentis aut ceratis communire corpus, quo ossa conuestiuntur. Aliqui memoriæ prodiderunt, percussos à serpente nihil molesti passuros, si incisa osse tenus capitis cute, intritus succus infundatur, vulnusq; postea consuatur.

Galbanum. CAP. LXXIX.

GAlbanum succus est nascentis in Syria ferulæ, quod nonnulli metopium vocant. Ma-

xime

ximè laudatur cartilaginosum, merum, thuris effigiem præbens, pingue, minimè lignosum, retinens nonnihil adiecti seminis, & ferulæ, graui odore, neque valde humidum, neque nimis aridum. Adulteratur faba fresa, resina & ammoniaco. Galbanum excalfacit, vrit, extrahit, discutit: menses ac partus trahit apposítu vel suffitu: lentigines aceto & nitro perunctus tollit: deuoratur ad tussim veterem, difficultatem spirandi, suspiria, rupta, conuulsa: aduersatur toxicis, potum cum vino & myrrha. simili modo sumptum mortuos partus extrahit: imponitur lateris doloribus, & furunculis comitiales, & vuluæ strangulatus, & vertiginosos olfactu suscitat: si vratur, fugat nidore serpentes, & perunctos feriri non patitur: serpentes cum oleo & sphondylo circumpositum, necat: dentium dolorem oblitum, aut cauernis inditum, mitigat: vrinæ difficili prodesse existimatur. Resoluitur ad potiones amaris nucibus, aqua, aut ruta, aut calido pane, mulsáve, aliàs meconio, ære vsto, aut felle liquido. Si purgare Galbanum voles, in feruentem aquam demittito: nanque cum liquefactum fuerit, eius sordes fluitabunt: quas hoc modo facilè separabis: mũdo linteo raroq; alligatũ in fictili aut ærea pyxide ita pendeat, vt imum vasis ne tangat: opertoq; vase in feruidam aquam demittito: sic enim syncerum veluti per colum eliquescet, & lignosum in linteo remanebit.

Ammoniacum. CAP. LXXX.

AMmoniacum, ferulæ succus est, quam iuxta Cyrenen Aphrica gignit: cuius fruticem cum radice agasyllim vocant. Probatur bene coloratum, ligni & calculorum expers, thuris similitudine, minutis glebis, densum, syncerum, nulla sorde spurcatum, castoreum odore imitans, gustu amarum. hoc genus thrausma, id est, friaturam appellant: quod verò terram, & calculos collegit, phyrama. Gignitur in Aphrica iuxta Ammonis oraculum, succum stillante ferulacea arbore. Mollit, extrahit, calfacit: tubercula duritiasq; discutit: potum, aluum soluit: partus extrahit, lienem consumit, drachmæ pondere haustum: articulorum coxendicumq; doloribus liberat: auxilio est anhelatoribus, orthopnoicis, comitialibus. Item quibus humor in pectore coit, si cum melle delingatur, aut cum ptisanæ succo sorbeatur: cruentam vrinam pellit: albugines oculorum absterget: genarum scabritiam absumit: tritum autem cum aceto, & impositum, iocineris lienisq; duritias sedat: discutit tofos, qui in artubus concalluerunt, cum melle aut cum pice illitum. laßitudines, & coxendicum dolores eo perungi vtile est, cum nitro, & cyprino oleo, vice acopi.

Sarcocolla. CAP. LXXXI.

SArcocolla, lacryma est arboris in Perside nascentis, pollini thuris similis, rufa, gustu amara. Vulnera glutinat, oculorum fluxiones in-

bibet: emplastris inseritur. Adulteratur admisto gummi.

Glaucium. CAP. LXXXII.

GLaucium, succus est herbæ, quæ ad Hierapolim Syriæ nascitur, folijs ferè corniculati papaueris, pinguioribus tamen, in terram sparsis, odoris tetri, gustus amari: tota croceo succo madet. Folia in olla fictili semifrigidis clibanis calfaciunt indigenæ, vsque dum flaccescant, deinde contusis succum exprimunt: cuius est vsus ad oculorum medicamenta, vtpote cùm inter initia refrigeret.

Glutinum. CAP. LXXXIII.

GLutinum, quod xylocollan, alij taurocollan vocant, præstantissimum Rhodiacum, quod ex bubulis corijs conficitur, id candidum est, & translucens. Nigrum verò minus probatur. Resolutum in aceto, impetigines leprasq; cutis delet: ambustis igni ex aqua calida dilutum illitúmque, pustulas erumpere non patitur. vulneribus prodest, melle aut aceto madefactum.

Glutinum piscium. CAP. LXXXIIII.

IChthyocolla, gluten piscium, venter est piscis cetacei. Præstat candicans, natione Ponticum, subasperum, minimè scabrum, & quod celerrimè liquescit. Vtile emplastris, capitis & leprarum medicaminibus, & tetanothris, quæ cutem faciei erugant, & extendunt.

Viscum. CAP. LXXXV.

VIscum optimum est recens, intus porraceũ,

xtra fuluum, quod aſperi nihil, aut furfuroſi con-
eperit. Fit acinis in robore naſcentibus, buxeo fru-
icis folio: contuſum acinum lauant, & poſtea in a-
qua decoquunt. ſunt qui commanducando ipſum
fficiant. Gignitur quoque in malo, pyro, & ple-
riſque alijs arboribus: quinetiam inuenitur in quo-
rundam fruticum radicibus. Emollit, diſcutit, ex-
rahit: parotidas, tubercula, cæteraſq; collectiones
ad maturationem perducit: cum reſina autem, &
cera pari, epinyctidas in ſplenio ſanat: vetera vl-
cera abſceſſúſque, quos cacoethes vocant, ex thu-
re mollit: lienem cum calce, gagate, aut Aſio
lapide coctum, & impoſitum abſumit: cum ſan-
daracha, aut auripigmento illitum, vngues ex-
rahit: miſtum cum calce, & vini fæce, ſuam vim
intendit.

Aparine. CAP. LXXXVI.

AParine ramis multis, & paruis fruticat, asperis, quadrangulis, per interualla orbicu-
lato foliorum ambitu, vt in rubia: flos albus: ſemen
durum, rotundum, concauum, album, vmbilici figu-
ra, aſperitate veſtium tenaci. Ea paſtores coli vice
vtuntur, ad eximendos à lacte pilos. Seminis, cau-
lium, ac foliorum ſuccus, potu contra viperarum
phalangiorúmque morſus auxiliatur: infuſa au-
rium dolori medetur. Herba cum axungia trita
ſtrumas diſcutit.

Vulgò aſpergula.

Alyſſum. CAP. LXXXVII.

ALyſſon exiguus frutex eſt, vnicaulis, ſub-

asper, rotundis folijs: fructu duplicium scutorum effigie, in quo est semen, quadámtenus latum. in montibus, & asperis locis emicat. Eius decoctum singultus sine febri, potu discutit: idem efficit, si quis eam aut teneat, aut odoretur: cum melle trita, vitia cutis in facie, & lentigines emendat. contusa in edulio, rabiei canis mederi putatur. domibus appensa salutaris esse creditur, & hominibus atque animalibus fascini amuletum. Purpureo linteo circunligata, pecorum morbos abigit.

Asclepias. CAP. LXXXVIII.

ASclepias, ramos emittit longos: folia hederæ, longa: radices numerosas, tenues, odoratas: floris virus graue: semen securidacæ. nascitur in montibus. Radices ex vino potæ torminibus auxiliantur, & contra serpentium ictus. Folia aduersus vuluæ mammarumq; vlcera, quæ cacoethe vocant, illinuntur.

Atractylis. CAP. LXXXIX.

ATractylis, spina est cnico similis, folia multò longiora ferens in summis virgis, magna parte nuda, asperáq;, qua fœminæ pro fusis vtuntur: capitula in cacumine spinis horret. flos luteus, quibusdam in locis purpureus inuenitur: radix tenuis, superuacua. Coma, semen & folia cum pipere, & vino teruntur vtilissimè contra scorpionum ictus. percussos tradunt quandiu ea teneatur herba, nullum experiri dolorem, ipsumq; deposita statim recrudescere.

Pol

Polycnemum. CAP. XC.

POlycnemon, frutex est surculosus, foliis origani: caule, vt pulegii, geniculis multis intercepto, sine vmbella, tenui tamen in cacumine corymbo, boni odoris, & acris. Vulneribus agglutinandis recens, aut aridum cum aqua, efficaciter illinitur: sed quinto die solui debet. Ad vrinæ stillicidia ruptaq;, cum vino bibitur.

Clinopodium. CAP. XCI.

CLinopodion frutex est foliis serpyllo similis, surculosus, duûm dodrantum altitudine. nascitur in petrosis. Flores, marrubii modo, ex interuallis distincti speciem lecti pedum præbent. Bibitur herba & succi eius decoctum, ad conuulsa, rupta, strangurias, serpentium ictus: menses & partus pellit: & pensiles verrucas, quas acrochordonas vocant, eiicit, aliquot diebus potum. aluum sistit decoctum ad tertias, potumq;, si febrim sentiunt, ex aqua, alioquin ex vino.

Leontopetalum. CAP. XCII.

LEontopetalon, caulem emittit dodrantalem, aut altiorem, plurimis alis concauum, & in cacumine semina parua duo aut tria, in siliquis, ciceris modo: flores anemonæ similes, puniceı coloris: folia brassicæ, sed papaueris diuisura: radicibus nigris, rapæ similibus, strumosis. nascitur in aruis & segetibus. Radix auxiliatur serpentium ictibus, ex vino pota: nec alia res celerius dolorem finit. Miscetur ischiadicorum clysteribus.

Teucrium. CAP. XCIII.

* Chamædryos.

TEucrion, siue, vt alijs placet, teucris, herba est virgæ referens effigiem, *trissaginis similitudine, tenui folio, non multum à cicere alieno. hæc in Cilicia iuxta Gentiadem Cissademq; vberrimum prouenit. Recens cum posca, aut aridæ feruefacta eius, potu lienem potenter absumit: lienosis cum aceto & ficis illinitur: item serpentium morsibus ex aceto solo, sine ficis.

Trissago. CAP. XCIIII.

CHamædrys Græcis, alijs chamædrops, Latinis trissago dicitur. sunt qui eam teucrion appellauere, propter eam quam cum teucrio seruat similitudinem. Nascitur in petrosis & asperis frutex dodrantalis, folia habens exigua, amara, *effigie & diuisura quercus: flore paruo, penè purpureo. Carpitur semine prægnans. Recens in aqua decocta, potu tussibus, indurato lieni, vrinæ difficultati, incipientibus hydropicis, auxiliatur: cit menses, partus extrahit, lienem ex aceto pota consumit: aduersus serpentium venena ex vino, potu, illituq; efficacissima. Trita digeritur in pastillos ad supradicta: purgat vetera vlcera, cum melle: cum oleo illita, caliginem oculorum discutit: natura eius est ca[...] facere.

*Plin. colore: quod & ipsum herbæ pulchrè congruit.

Leucas. CAP. XCV.

LEucas montana, latioribus quàm vrbana folijs, semine acriore, amariore, ori ingrato efficacior tamen quàm satiua habetur. Vtraque e[...]

vin

vino contra animalium venena, præcipuè marinorum opitulatur.

Lychnis. XCVI.

L Ychnis coronaria, flore est albæ violæ simili, sed purpureo, quo corollæ factitantur. Contra scorpionum ictus semen in vino potum auxiliatur. Lychnis syluestris, omnia vrbanæ similis. Bilem per aluum detrahit, semine duabus drachmis poto: ictis à scorpione subuenit. Aiunt huius herbæ appositu, scorpiones torpescere, & inertes prorsus reddi.

Lilium. CAP. XCVII.

L Ilia coronamentis se dedunt, Liria à quibusdam vocata. E quibus vnguentum temperatur quod aliqui lirinum, alij susinum appellant, neruos & priuatim vuluæ duritias emolliens. Folia herbæ illita, contra serpentium ictus auxiliantur: feruefacta, ambustis proficiunt: aceto condita, vulneribus opitulantur. Succus adiecto melle aut aceto, in æreo vase coquitur, conuenienti medicamento vetustati vlcerum, & ad recentia vulnera. Inassata radix & ex rosaceo trita, igni ambusta sanat, vuluam emollit, menses ciet, vlcera cicatrice obducit: cum melle detrita, neruis præcisis, luxatisq; medetur: vitiligines, furfures, & lepras emendat: vlceraq; in capite manantia expurgat: abstergit faciem & erugat: teritur in aceto cum hyoscyami folijs, & farina tritici, mulcendis testium inflammationibus. Semen potum

morsibus serpentiũ aduersatur: ignibus sacris semen & folia cum vino illinuntur. Tradunt & *rubra esse lilia. In Syria autem & Pisidia Pamphyliæ, efficacissima vnguentis nascuntur.

*πορφυρᾶ, id est, purpurea.

Ballote. CAP. XCVIII.

Vulgò Prasium fœtidum.

BAlloten, nomine alio nigrum marrubium vocant: caules edit quadrangulos, nigros, subhirsutos, complures ex vna radice: folijs maioribus quàm marrubij, hispidis, cingentibus per interualla caulem, *subrotundis, graueolentibus, apiastro proximis: vnde aliqui apiastrum eam vocauerunt: candidi flores vniuersi verticillato ambitu caulem coronant. Vis eius efficax aduersus canis morsus, folijs ex sale illitis: feruenti cinere flaccescunt folia, vt condylomata reprimant: purgant & sordida vlcera cum melle.

*στρογγυλότερα i. rotũdioribus. Plinius nigrioribus: quod magis arridet.

Apiastrum. CAP. XCIX.

Melissa officinis.

MElissophyllon siue melithæna, id est, apiastrum, id sibi nomen vsurpauit, quoniam apes ipsa herba delectantur. cauliculi & folia ballotæ, de qua paulò antè diximus, similia essent, nisi maiora, tenuioráque, nec ita hirsuta spectarentur: citreum malum olent. Folia cum vino pota aut illita prosunt contra ictus phalangiorum, scorpionumq́; item aduersus canis morsum. Decocto eorundem gratia, foueri prodest: desessionibus fœminarum ad ciendos menses conuenit, dentes eodem in dolore colluuntur, dysentericis infunditur. Fungorum strangulationibus folia, addito nitro,

tro, potu auxiliantur: torminibus & orthopnoicis delinctu. Illita cum sale strumas discutiunt, vlcera purgant, articularios dolores illita sedant.

Marrubium. CAP. C.

MArrubium, frutex est ab radice ramosus, candicans, subhirsutus, quadrangularibus ramis: folium pollicem æquat: subrotundum, hispidum, rugosum, gustu amaro: semen in caulibus, & ex interuallis: flores verticillato ambitu, asperi. Nascitur propter ædificia, ruinas, & rudera.

Huius folia sicca, cum semine decocta in aqua, aut viridium succus datur cum melle suspiriosis, tussientibus, & ad tabitudinem redactis. Crassam è pectore pituitam, cum sicca iri eijcit. Mulieribus à partu non purgatis datur, vt menstrua & secundas extrahat: item in difficili partu, & his qui venena hauserunt, aut à serpentibus demorsi sunt: vesicam renésque lædit. Folia cum melle illinuntur sordidis vlceribus purgandis: pterygia nomásque sistunt, laterum dolores mitigant. Succus folijs contusis expressus, & sole coactus, ad eadem pollet: cum vino & melle illitus, oculorum claritatem adiuuat: naribus regium morbum expurgat: aurium doloribus conuenienter instillatur, per se aut cum rosaceo.

Stachys. CAP. CI.

STachys frutex est, marrubio similis, sed longior: folia ferens numerosa, hirsuta, rara, prædura, cana, odoris iucundi, & complures virgas

ab radice exeuntes, marrubio candidiores: nascitur in montibus & asperis. Vim habet excalfactoriam & acrem: foliorum decoctũ potu pellit menstrua & secundas.

Phyllitis. CAP. CII.

P*Hyllitis, folia promit rumici similia, longiora, & viridiora, sena aut septena, recta, quæ parte anteriore læuia cernũtur, à tergo autẽ pensiles quasi vermiculos tenues ostendũt: in vmbrosis & opacis hortorum locis emicat, gustu acerbo: neq; caulem, neq; florem, neq; semen profert. Folia in vino pota serpentium morsibus aduersantur: quadrupedibus per os infusa auxilio sunt: & si dysenteria aut resoluta aluus exercet, potui dantur.*

Phalangium. CAP. CIII.

P*Halangium à quibusdam phalangites vocatur* ramuli sunt ei duo, aut tres, plurésve, in diuersa tendentes: flos candidus, lilio similis, multas incisuras habens: semine nigro, lato, ad lenticulæ dimidiatæ figuram, multò tenuiore: radice parua, tenui, herbacei coloris, dum à terra eruitur: prouenit in collibus. Huius folia, semen, flos cum vino pota, auxiliantur contra scorpionũ phalangiorumq; ictus: tormina quoq; discutiunt.*

*οἱ δὲ καὶ γαύγλωλον κάκανθαν λευκανθοι.

* Ita Plinius. Græcus παχύ, id est, crasso.

Trifolium. CAP. CIIII.

T*Rifolium, Græci triphyllon, alij oxytriphyllon, alij menyanthes, alij asphaltion, vocat. Frutex supra cubiti altitudinem attollitur, virgas habens tenues, iunceas & nigras, vnde ramu-*

lares

lares enaſcuntur appendiculæ, in quibus terna ſingulis germinationibus exeunt folia, loto arbori ſimilia: ijs recenter enatis rutæ odor ineſt: ubi autem adoleuerunt, bitumen olent. Florem edit purpureum, ſemen quadámtenus latum, ſubhirſutũ, ex altera extremitate exertum, antennæ modo corniculum gerens. Radix tenuis, longa, valida. Semen & folia in aqua pota pleuriticis, vrinæ difficultati, comitialibus, & ijs qui aquæ inter cutem principia ſentiunt, fœminis quoq; vuluæ vitio opportunis, auxiliantur: menſes ciunt: ternæ drachmæ è ſemine dari debent, è folijs verò quaternæ. Contra ſerpentium ictus trita folia, & ex aceto mulſo pota, præſidio ſunt. Tradunt aliqui, totius fruticis, radicis, foliorumq; decoctum fotu dolores eorum finire, quos ſerpentes percuſſerint: qua autẽ aqua ſanatus quis fuerit, ſi ea quiſpiam alius foueatur, qui vlcus habuerit, perinde afficitur vt à ſerpente demorſus. Quidam terna folia aut ſemina in tertianis, cum vino potui dedere: & in quartanis, quaterna, vt quæ febrium circuitus diſcuterent. Radix antidotis inſeritur.

Polium. CAP. CV.

DVo genera polij: montanum, cui teuthrio nomen eſt, & cuius eſt vſus. Tenuis frutex eſt, candidus, dodrantalis, ſemine refertus: capitulo in cacumine quandam corymborum ſpeciem præ ſe ferente, paruo, cano hominis capillo ſimili, grauiter olente, non ſine quadam ſuauitate. Alterum

rum fruticosius, non vsqueadeò valens oddore, & viribus infirmius. Potum feruefacti ius auxiliatur serpentium ictibus, hydropicis, morbo regio, & lienosis ex aceto: stomachum malè habet: caput doloribus afficit, aluum & menses ciet: substratum suffitúmve serpentes abigit: illitum vulnera conglutinat.

ANNOTATIO.

Scordii hoc loco depicti vberrimus vbique est prouentus, vt non iniuria eorum sit explosus error, qui allium syluestre, aut obuiam quamcunque herbam allium subolentem, hoc esse opinabantur. Est autem præter id, Plinio libro 25. cap. 6. authore, aliud quoddam genus latioribus folijs ac menthastri effigie, cuius nuper in mõte quodam ad Viennam ingens se copia nobis obtulit: nec alia sanè nota, quàm foliorum cum menthastro similitudine, à scordio huic authori descripto, differre obseruauimus.

Scordium. CAP. CVI.

SCordium in montibus & palustribus nascitur, folijs trissaginis, maioribus, nõ sic in ambitu diuisis, aliquantum allia redolentibus, gustu amaris & adstringentibus: quadrangulis caulibus, subrubro flore. Herba vim excalfactoriã habet: vrinam cit. Cocta recens aridáve cum vino, aduersus venenatos serpentium morsus bibitur: ad stomachi quoque rosiones, dysenteriam, & vrinæ diffic

difficultatem, binis drachmis cum hydromelite: crassamen purulentum pectore expellit. Facit *aridæ farina ad veterem tussim, rupta, conuulsa, si cũ nasturtio, melle & resina misceatur in eclegmate: inflammata modicè præcordia, cerato excepta, recreat: cum aceto acri aut aqua, podagris cõuenienter illinitur: menses imposita mouet: vulnera conglutinat: vetera vlcera purgat, & ex melle ad cicatricem perducit.* Sicca *excrescentias in carne cohibet.* Succus *ad eadem vitia bibitur. Inter prima efficax* Ponticum *natione,* Creticumq;.

Tussilago. CAP. CVII.

TVssilagini folia sunt maiuscula quàm hederæ, sex aut septem à radice, subalbida à terra, supernè virentia, in plures angulos exeuntia, Vulgò vngula caballina. *caulis palmum altus: flos luteus, vere prodit, quo vnà cum caule confestim exuitur: inde nonnulli his vacare existimauerunt.* Radix *tenuis est & superuacua: nascitur in amœnis & riguis.* Folia *ex melle trita igni sacro & omnibus inflammationibus illitu medentur.* Aridæ *fumus per infundibulũ hianti ore raptus, hos sanat, qui sicca tussi atque orthopnœa infestantur: pectoris vomicas rumpit.* Eundem *effectum præbet suffita radix.* Decocta *in hydromelite, & pota emortuos partus eycit.*

Artemisia. CAP. CVIII.

ARtemisia magna ex parte in maritimis nascitur, absynthij modo fruticosa, maioribus

& ping

& pinguioribus folijs, ramisq;: huius quidem genera duo. Vnum lætius habitiusq;, folijs virgisq; latioribus. Alterum tenuius, flore paruo, tenui, candido, graueolente: æstate floret. Sunt qui in mediterraneis vnicaulis nomine appellãt, tenuem herbulam, simplici caule & minuto, floribus scatente tenuibus, flauo colore: hæc iucũdiorem quàm præcedens effiat odorem. Vtraque excalfacit, extenuat: feruefactæ conuenienter in muliebres desessus adijciuntur, ad detrahendos menses, partus, secundasq;: item ad præclusiones vuluæ, & eiusdem inflammationes: calculos comminuunt: remoratam vrinam cient: menses pellunt pubi illitæ. Succus vuluæ inditus ex myrrha, eadem quæ insessio trahit. Coma tribus drachmis eorundem educendorum gratia bibitur.

Ambrosia. CAP. CIX.

AMbrosia pusillus frutex est, ramosus, altitudine trium palmorum: folijs rutæ, circa imum caulem exiguis: cauliculi seminibus, perinde quasi racemulis grauidi, qui numquam florem pariunt, odore vinoso, suaui: radice tenui, sesquipedali. Coronantur ea Cappadoces. Vis eius reprimere ac repellere, & illitu adstringere humores, qui in aliquam partem incumbunt.

Botrys. CAP. CX.

BOtrys fruticosa herba est, lutea tota, & in multas alas sparsa: semen circa totos ramulos prouenit: folia cichorio similia: tota suauem

odorem

odorem spirat: quare vestimẽtis interponitur: inuenitur in torrentium ripis, & conuallibus. Pota orthopnœas mulcet. Hãc Cappadoces ambrosiam vocant, alij artemisiam.

Geranium. CAP. CXI.

GEranion folijs anemones, diuisuris longioribus: radice subrotunda, cùm estur dulci. Quæ drachmæ pondere in vino pota, vuluæ inflationes discutit. Geranium alterũ, caulibus minutis & pilosis, sesquipedalibus: folijs maluæ, in summis alis sursum spectantia gruum capitula insunt, cum suis rostris, aut canini dentes. Nullius in medicina vsus.

Pes columbinus vulgò.

Gnaphalium. CAP. CXII.

GNaphalij folijs mollibus ac albis pro tomento vtuntur. Bibuntur efficaciter folia in vino austero, ad dysenteriam.

Typha. CAP. CXIII.

TYpha folium edit * cyperidi simile: caulem album, læuem, æquabilem: florem in cacumine ambientem, densum, qui in pappos soluitur, quod paniculã aliqui nominãt. Huius flos suillo adipe eloto exceptus, ambustis medetur. Gignitur in palustribus & aquis stagnantibus.

* Intellige quam lib. i. cyperum herbæ vocauit.

Circæa. CAP. CXIIII.

CIrcæa, quam & dircæam aliqui vocant, folijs est hortensis solani, agnatis crebris: flore nigro, pusillo, copioso: semine milij, nascente in quibusdã veluti corniculis: dodrãtali radice, triplic

plici fermè aut quadruplici, candida, odorata, excalfaciente. Nascitur in apricis, saxis, & vento perflatis. Radicis tusæ pondo quatuor, in sextarijs tribus vini dulcis, per diem & noctem macerantur, potuq; triduo vuluas expurgant. Semen in sorbitionibus datum, lacte mammas nutricũ explet.

Oenanthe. CAP. CXV.

Videtur nostra Filipēdula.

OEnanthe folia habet pastinacæ: florem candidum: caulem crassum, palmi altitudine: semen atriplicis: radicem magnam, in multa rotunda capitula extuberantem: nascitur in petris. Caulis eius & folia, cum mulso vino pota secundas eijciunt. Radix è vino, vrinæ stillicidio conuenit.

Conyza. CAP. CXVI.

Vulgò pulicaria.

COnyzæ duo genera, quæ parua vocatur, odore præstantior est: maior verò frutice altior & folijs latioribus, grauis odore. Vtriusque folia oleæ similia, hirsuta, pinguia. In maiore caulis binûm cubitorum altitudine attollitur, in minore pedem æquat. Flos fragilis, lutei coloris, subamarus, qui in pappum abit: radices superuacuæ. Suffitu substratuq; frutex totus serpentes fugat, culices abigit, & pulices necat. Folia conuenienter illinuntur serpentium plagis, & tuberculis, ac vulneribus. Flores & folia cum vino ad menses partusq; eijciendos bibuntur: item contra vrinæ stillicidia, arquatum morbum, & tormina: comitiales pota ex aceto adiuuant. Decoctum in desessionibus medetur vuluæ malis. Impositus succus abortum

*tum facit. Ex oleo efficaciter horroribus * obli- nitur. Capitis dolores tenuis illita sanat. Est & tertium conyzæ genus, caule craßiore, ac molliore: folijs mediæ inter maiorem ac minorem amplitudinis, minimè autem pinguibus: multò grauioris hæc est odoris & iniucũdioris, sed inefficacior. Prouenit locis non riguis.* * ἢ πόας.

Hemerocallis, siue lilium syluestre.

CAP. CXVII.

HEmerocallis folium & caulem habet lilij, porraceo colore: flores in caule per singulos exortus, terni aut quaterni erumpunt, lilij diuisura, quoties dehiscere cœperũt, colore perquàm pallido: radix magna est atque bulbosa: quæ pota, aut cum melle & lana in pesso apposita, aquam educit & sanguinem. Folia trita mammarum inflammationes à partu cõtractas, oculorúmque collectiones mitigant. Radix & folia igni ambustis vtilißimè illinuntur.

ANNOTATIO.

Leucoion, si nominis etymon spectes, albam significat violam: solet tamen & pro lutea, cœrulea ac purpurea vsurpari. Nunc officinis Arabum ferè sequacibus, Cheiri nuncupatur.

Leucoium, siue viola alba.

CAP. CXVIII.

LEucoion vulgaris est notitiæ, sed in floribus differentia quædam: nanque aut cœrulei, aut

albi, aut purpurei, aut lutei inueniuntur. Luteæ verò præcipui in medicina vsus. Huius aridi flores feruefacti in desessionibus, valent cõtra vuluæ inflammationes, & menstrua expellunt: sanãt oris vlcera, cum melle: cum cerato, rimas sedis. Semen duûm drachmarum pondere ex vino potum, aut cum melle inditum, menses, secundas & partus extrahit. Radices cum aceto illitæ, lienem reprimunt, & podagricos iuuant.

Cratæogonum. CAP. CXIX.

Videtur genus Persicariæ, non maculatũ.

CRatæogonũ, siue, vt alijs placet, cratæonon, folijs melampyro simile est, multis calamis ex vna radice emicantibus, multorúmque geniculorum: semine milij: nascitur magna ex parte in opacis & frutetosis, summopere acre. Traditum est à quibusdam, hoc si bibat ieiuno ore, ter die post menses purgatos, tribus obolis, in cyathis aquæ duobus mulier, ante conceptum quadraginta diebus: & vir modo consimili, totidem diebus ante coitum hauriat, virilis sexus partum futurum.

Phyllum. CAP. CXX.

PHyllum, quod & elæophyllon vocatur, duûm generum est: quod autem thelygonum appellant, in saxosis musci modo gignitur, folio oleæ, sed magis herbaceo: caule tenui, breui: radice exili: florem album profert: semen papaueris maiusculum. Sed arrhenogonum cætera huic simile, solo fructu distat: habet enim racemosum quiddam deflorentibus oleis non dissimile. Arrhenogonon potu,

potu, masculi sexus facere partus, vt thelygonon fœminei, proditur. Horum Crateuas author est: sed huiusmodi historiátenus, mihi produxisse visum est.

Testiculus. CAP. CXXI.

Testiculus, quem Græci cynosorchin vocant, folijs circa imam caulis partem in terra stratis, oleæ molli similibus, longioribus, angustioribus, læuibus: caule dodrantali: floribus purpureis: radice bulbosa, oblonga, oliuæ modo angusta, duplici ordine: superiore, quæ plenior est: inferiore, quæ mollior ac rugosior. Eduntur radices coctæ, vt bulbi: ex quibus si maiorem edant viri, mares generari dicuntur: si minorem fœminæ, alterum sexum. Addunt, in Thessalia mollem mulieres in lacte caprino bibere, ad stimulandos coitus: aridam verò, ad inhibendos: & alterum alterius potu resolui. Nascitur in petrosis & sabuletis. Testiculus alio nomine serapias, Andrea authore vocatur, quoniam radix ad multa vtilis sit. folijs est porri, latioribus, oblongis, pinguibus, ex alarum sinu inflexis: caule palmeo: floribus penè purpureis, radice testiculis simili: quæ illita tumores discutit, vlcera purgat, & serpere eadem non patitur. Abolet fistulas, & illitu inflammationes lenit. Aridæ radices nomas inhibent: sanantq; putredines, & oris vlcera cacoethe: aluum sistunt è vino potæ. De hac, eadem quæ de testiculo canis, produntur.

Officinis falsò satyrion, de quo seq. cap.

Satyrium. CAP. CXXII.

SAtyrium aliqui trifolium vocant, quoniam tria fert folia, ad terram infracta, rumici aut lilio similia, minora tamen, ac rubra: caulem cubitalem, nudum: florem lilij effigie, candidum: radicem bulbosam, mâli magnitudine, fuluam intus vt ouum, candidam, gustanti dulcem, & ori non ingratam: quam in vino nigro austero bibere conuenit, contra opisthotonum. Vtendum ea dum concumbendi incessit cupiditas, siquidem ea proniores ad venerem fieri affirmant. Est & alterum satyrium erythronium siue erythraicon, id est rubrum, semine lini, maiore, duro, læui, splendente: quod fertur, non secus atque scincus, libidinem excitare. Cortice radicis gracili, rufo: intus autem album includitur, sapore dulci, non ingrato ori: in montosis & apricis enascitur. Venerem, vt produnt, si omnino manu teneatur radix, stimulat: eóque magis, si bibatur in vino.

Horminum. CAP. CXXIII.

Vulgò Gallitricum.

HOrminum herba est, folijs marrubio similis: caule semicubitali, quadrangulo, circa quem eminentiæ siliquis similes prodeunt, quæ ad radicem spectant, in quibus diuersum semen recluditur: siquidem in syluestri rotundum, fuscúmque inuenitur: in altero, nigrum, & oblongum, cuius est vsus. Ad venerem stimulandam, cum vino bibi volunt. Purgat cum melle argemas albuginésque, & illitum ex aqua tumores discutit. Eo etiam ex-

trah

trahuntur aculei ex corpore. Idem effectus est illita herbæ. Syluestre magis viribus pollet: quare vnguentis, præsertim gleucino, permiſcetur.

Securidaca. CAP. CXXIIII.

HEdyſaron, *quod vnguentarij pelecinum, id eſt ſecuridacam vocant, frutex eſt, folijs ciceris: ſemen rufum in ſiliquis fert, corniculorum modo aduncis, quod ancipitem ſecurim æmulatur, vnde nomen accepit: amarum guſtu. Stomacho vtile in potu. Additur in antidota. Cum melle ante coitus ſubditum, concipiendi ſpem adimit. Naſcitur in ſegetibus & hordeis.*

Onoſma. CAP. CXXV.

ONoſma, ** oblonga folia habet, ad ſimilitudinem anchuſæ, longitudine quatuor digitorum, & vnius latitudine, mollia, in terra iacentia, ſine caule, ſine ſemine, ſine flore: radice nititur longa, tenui, infirma, rubeſcente: gignitur in aſperis. Folia in vino pota partus extrahunt. Prægnans, ſi eam ſupergrediatur, abortum facere dicitur.*

> *οἱ ἢ ὀσμάδα. οἱ δὲ φλονῖτιν. οἱ ἢ ὄνονιν καλοῦσι.

Nymphæa. CAP. CXXVI.

NYmphæa *naſcitur in paludibus & ſtagnantibus aquis, folijs fabæ Aegyptiæ, minoribus, & longioribus, alijs in ſumma aqua, alijs demerſis pluribus ex radice eadem prodeuntibus: flore lilio ſimili, albo, & in medio crocos habente: cùm defloruerit, vt rotundum malum, aut papaueris caput extuberat: nigro ſemine, denſo &*

> Nunc Nenuphar.

lato, lenti gustus: caulis est leuis, niger, minimè crassus, Aegyptiæ fabæ cognatus: radix nigra, scabra, clauæ similis, quæ autumno secatur. Sicca cum vino pota cœliacis, dysentericísque auxiliatur & lienem absumit. Radix stomachi ac vesicæ doloribus illinitur, vitiligines ex aqua emendat: imposita cum pice, alopecijs medetur. Eadem contra veneris insomnia bibitur: siquidem ea prorsus adimit, pota aßiduè aliquot diebus, genitaléque infirmat. Idem semen potum efficit. Nymphææ nomen sibi vendicasse videtur, quoniã aquosa amet. Plurima inuenitur in Elide, in Anygro amne, & in Bœotiæ Aliarto. Est & altera nymphæa, cuius flos blephara dicitur, folijs antè dictæ, radice alba, scabra, flore luteo, nitente, rosæ simili. Huius semen & radix, contra fœminarum profluuia efficaciter ex vino bibuntur. Nascitur in Thessalia, amne Peneo.

Androsaces. CAP. CXXVII.

ANdrosaces herba est amara, tenues spargens iuncos, sine folijs, folliculos in capitulis habens, in quibus semen continetur: gignitur in Syriæ maritimis. Ea drachmis duabus in vino pota, copiosam hydropicis vrinam ciet. Idem effectus est semini poto, & herbæ decocto: podagris vtiliter illinitur.

Asplenum. CAP. CXXVIII.

Ceterach officinis.

ASplenum, aliqui scolopendrion vocant, alij asplenion, alij hemionium, folijs est multis,

scol

*scolopendræ animali similibus, ab radice vna prodeũtibus. Nascitur in parietibus, saxísque siliceis, & opacis: nec caulem, nec florem, nec semen habet: folia * filiculæ modo diuidũtur, subter flauescentia hirsutáque, supernè viridia. Vim hanc habent folia in aceto feruefacta, vt per dies quadraginta pota, lienem absumant: quibus etiam contritis lienem ex vino illini oportet. Stranguriæ, & regio morbo prodest, singultum sedat, calculos in vesica comminuit. Conceptum adimere creditur, per sese aut cum muli liene appensa. Tradunt noctu, silente luna, huius rei gratia effodiendam.* * Polipodiũ.

ANNOTATIO.

Ruellio & Fuchsio lingua ceruina nunc appellata: quam alii, minus rectè fortassis, Phyllitida suspicantur, de qua suprà Capite CII.

Hemionitis. CAP. CXXIX.

HEmionitis, quam aliqui splenion vocant, folium emittit dracunculi, lunæ modo incuruum: radicibus cohæret multis, tenuibus: nũquam flores, neque semen, neque caulem gignit: in petrosis nascens, austero sapore. Ea ex aceto pota lienem absumit.

Anthyllis. CAP. CXXX.

ANthyllis duplex est: quædam enim lenti simillima, folijs mollibus, rectis ramulis, palmi altitudine: radice parua, tenui. Nascitur in alsis terris, & à sole illustratis, non insulso gu-

* Chamæpityi.

ſtu. Altera eſt folijs ramulíſque * aiugæ ſimilis, hirſutioribus tamen, breuioribus, & aſperioribus: flore purpureo, odoris admodum grauis: radice cichorij. Pota drachmis quatuor vrinæ difficultati, renibúſque plurimùm prodeſt. Tritæ, vuluæ pituitas emolliunt, cum roſaceo, & lacte impoſita, vulneribus medentur. Quæ autem aiugæ ſimilitudinem refert, præter alia, pota cum aceto mulſo comitiales ſanat.

Anthemis. CAP. CXXXI.

Officinis camomilla. Cuius nominum varietas ab interprete omiſſa eſt.

ANthemidis genera tria, tantùm flore diſtantia: rami dodrantales, fruticoſi, alis multis concaui: tenuibus foliolis, paruis, numeroſis: rotundis capitulis: floribus in medio aureis, forinſecus orbiculato ambitu candidis, melinis, aut purpureis, magnitudine foliorum rutæ: naſcitur in aſperis, & iuxta ſemitas: colligitur vere. Vim habent radices, flores & herba excalfaciendi, extenuandíque: potu, & inſeſſione, pellunt menſtrua, partus, vrinam, calculóſque: aduerſus inflationes, & ilei tormenta bibuntur: bilem ſuffuſam expurgant: iocinerum vitia ſanant: decocto earum veſicæ fouentur. Ex omnibus his generibus ad calculos efficaciſſima eſt, quæ florem purpureum habet, cuius amplitudo maiuſcula eſt: hanc propriè heranthemon vocant. Ea, cui leucanthemo nomen eſt, item quæ chryſanthemon dicitur, vehementius vrinam ciunt. Aegylopijs illitæ medentur: commanducatæ vlcerum eruptiones in ore

ſan

ſanant. Nonnulli in clyſteribus ex oleo vtuntur, teruntúrq; in farinã, ad abigendos febrium circuitus. Flores & folia recondi debent, & priuatim tuſa, in paſtillos digeri: radix quoq; ſiccari, dúmq; ingruit neceſsitas, binæ partes herbæ dari, modò floris aut radicis pars vna, modò contra floris partes duæ & herbæ vna, permutatim duplicato pondere, alternis diebus: bibere autem oportet in vino mulſo, diluto.

Parthenium. CAP. CXXXII.

PArthenium aliqui amaracon vocant, folijs eſt coriandri, tenuibus: flore per ambitum albo, intus melino, odore ſubuiroſo, ſapore amaro. Siccatum, cũ aceto mulſo, aut ſale potum, non ſecus atq; epithymum, & bilem & pituitã detrahit: ſuſpirioſis prodeſt & melancholicis. Herba *ſine flore à calculoſis, & anhelatoribus magna vtilitate bibitur.* V*alet decoctum ad inſidendum in duritia vuluarum, & inflammationibus.* Illi*nitur ſacro igni, & collectionibus, cum flore.* Vulgò matricaria.

ANNOTATIO.

Non ſunt ſequendi, qui Cotulam fœtidam vulgò dictam pro hoc obtrudũt. Nam præter quàm quòd folia illius nullã aut ſaltem paruam cum fœniculo habeant ſimilitudinem, flos eius non totus luteus (quod in illo tamen requiritur) ſed per ambitum albus, ac intus tantùm luteus cõſpicitur: quod haud dubiè Dioſcordies, ſi Cotula illa ve-

rum esset Buphthalmum, minimè, vt nec in Parthenio, Narcisso, & Anthemidos, prima specie, silentio prætermisisset.

Buphthalmum. CAP. CXXXIII.

BVphthalmon (quidã [illegible] blam vocant) tenues emittit cauliculos, mollésq́; folia fœniculi: luteum florem, anthemide maiorem, oculi similitudine, vnde nomẽ traxit: circa oppida nascitur, & in campestribus. Flores cum cerato triti, tumores duritiásq́; discutiunt. Aiunt epotam post exitum à balneis, regio morbo correptis, colorem tractu temporis reddere.

Pæonia. CAP. CXXXIIII.

PAeonia siue glycyside, Græcis aliquibus penthoron dicitur: sunt qui idæos dactylos radicem pæoniam vocant. Caulis altitudine sesquipedis adolescit, comitantibus multis stolonibus. Huius duo genera: mas, folia iuglandis habet: in fœmina verò, smyrnij more diuiduntur. Summo caule siliquas emittit, veluti græcas nuces: in quibus, quum dehiscunt, multa granula rubra, acinis punicorum similia, inueniuntur, & in medio nigra, quinque aut sex, purpurea. Radix maris [tenuis] digitali craßitudine, & palmi longitudine, gustu adstringens, alba: fœminæ radicibus ceu glandes circiter septem aut octo inhæret, vt in hastula regia. Fœminis à partu non purgatis sicca radix datur: ciet menses nucis græcæ magnitudine pota: sic ventris doloribus cum vino aus-*

Amygdalas intellige.

uxiliatur. Valet contra regium morbum, & re-
um, ac vesicæ dolores. Decocta in vino aluum si-
it. Rubra grana rubenteis menses sistunt, decem
vel duodecim pota in vino austero & nigro: sto-
machicis & erosionibus ea esse prodest: à pueris
pota, initia calculorum eximũt. Grana nigra auxi-
antur suppreßionibus nocturnis, vuluæ strangu-
ationibus, & matricis doloribus, quindecim nu-
mero pota, in aqua mulsa, aut vino. Nascitur in al-
tißimis montibus & præruptis.

Lithospermum. CAP. CXXXV.

Lithospermon à seminis duritia nomen acce-pit: folijs est oleæ longioribus, & latioribus, mollioribus: iacent humi, quæ ab radice exiliunt: ramulis rectis, tenuibus, firmis, craßitudine acutè iunci, lignosis, in quorum cacumine bifidi exortus, cauliculorum speciem exhibent: folijs longis, inter quæ paruum semen, rotundum, erui magnitudine, duritia lapidea. Nascitur in asperis & editis locis. Vim hanc habet, vt semine cum vino albo poto cal-culos frangat, pellatq; vrinam.

Vulgò milium solis.

Phalaris. CAP. CXXXVI.

Phalaris cauliculos emittit Zeæ culmis simi-les, à minutis ac nullius vsus radicibus, mul-tos duûm palmorum, geniculis cinctos, gracilio-res tamen ac dulces: semen candidum, oblongum, milij magnitudine. Tunditur, & in aqua aut vi-no succus ad vesicæ cruciatus vtilißimè bibitur. Semen cochlearis mensura potum, ad eadem ef-

ficax

ficax est.

Rubia. CAP. CXXXVII.

Hodie Rubia tinctorum.

* ἢ ὀρευθόδανον. ἔνιοι δὲ τεύθριον καλοῦσι.

* ὡς ἐν θαβαίνῃ τῇ γαλιλαίας.

ERythrodanum* radix rubra est, qua tingu tur lanæ. Vna sponte prouenit, altera seri tur,* vt in Thebana Galliæ, & Rauenna Italiæ in Caria inter oleas, vt in aruis, solo creditur Hanc non sine quæstu serunt: nanque maximum ex ea sentiunt prouentum. Asperi caules & qua dranguli, longi, aparinæ non dissimiles, robustio res, & multò prorsus maiores: folijs per interual la certa circum articulos, stellatim decussatis. Se men eius rotundum, inter initia viride, mox ru brum, postea cùm ematuruit, nigrũ: radix tenuis longa, rubra. Vrinã ciet: qua de causa regio mor bo opitulatur, pota cum aqua mulsa: item ischiadi cis, & resolutis. Crassam copiosámq; vrinam pel lit: nonnunquam & sanguinem: bibentes tamen quotidie lauari oportet, & excrementorum quæ redduntur differentiam spectare. Aduersus serpen tium morsus, ramulos cum folijs vino bibere pro dest. Semen ex aceto potum, lienem absumit. Imposita radix trahit partus, menses, secundásque. Albæ vitiligini, illita ex aceto medetur.

Lonchitis. CAP. CXXXVIII.

LOnchitis folia habet porri, latiora, rubentia, plurima, ad radicem circunfracta, veluti in terram procumbentia, pauca in caule, in quo flores, ceu galericuli, hiantibus comicis personis similes, nigri, & è rictu albam exerentes velut linguam,

am,quæ ad labrum inferius spectet: semen in-
lucris clausum lanceæ simile,triangulum: vnde
i cognomentum arrogauit:radix dauci. Nasci-
r in sitientibus,& asperis. Radix ex vino pota
inam ciet. Altera est lonchitis, quam aliqui
peram lonchitin dicunt:folia scolopendrij emit-
,sed asperiora maioraq;,ac multò magis diuisa.
ulneribus mirum in modum prodest,in eisq; in-
ammationes excitari non patitur. Pota ex ace-
lienem absumit.

Althæa. CAP. CXXXIX. Vulgò Bis-malua, & Maluaui-scus.

ALthæa,quam alij ibiscum vocant, in sylue-
strium maluarum genere est, cui folia vt
yclamino, rotunda,lanugine canescunt: flore ro-
ceo: bicubitali caule: radice lenta, intus alba. *Ab ἀλθαίνω
Althæa appellatur, quòd inter primas sit vti-
s, & pluribus polleat remedijs. Decocta enim
n vino aut aqua mulsa, & per se cùm imponitur
usa, efficax est contra vulnera: item ad strumas,
parotidas,abscessus, mammarum inflammatio-
nes,fracta sedis, inflationes,neruorum rigores: si-
quidem discutit,& excoquit,rumpit, & ad cica-
tricē perducit. Cocta,vt dictum est, adiecto suillo
adipe aut anserino,terebinthináve, vt malagma-
tis lentor fiat,facit ad vuluæ inflammationes,præ-
clusionésque, in pessis subdita. Decoctum eodem
fungitur munere:onera vuluæ, reliquiásque à par
tu extrahit. decoctæ * succus ex vino potus, suc- * τῆς ῥίζης.
currit vrinæ difficultati, calculosorum cruditati-
bus

bus, dysentericis, ischiadicis, tremulis, ruptis: dentium mulcet dolorem, cum aceto decocta, colluto inde ore. Viride semen siccúmq; tritum, vitiligines in sale * perunctas emendat: eodem cum oleo & aceto peruncti, à venenatis non feriuntur. Valet contra dysenteriã, & sanguinis reiectiones, aluiq; profluuium. In posca autem decoctum bibitur, contra omnes vesparum, apum, similiúmque aculeatos ictus. Folia cum olei momento, morsibus, & igni ambustis illinuntur. Constat aquam, trita radice addita, sub diuo addensari.

*ἐν συνόξει.

Alcea. CAP. CXL.

Herba Simeonis vulgò.

ALcea sylvestrium maluarum generi aßignatur: folia habet diuisa, verbenacæ proxima. caules tres aut quatuor, cortice cannabino vestitos florem rosæ, paruum: radices albas, latas, quinque aut sex, cùm plurimum cubitales: quæ cũ vino aut aqua potæ, dysentericis ruptísque medentur.

Cannabis. CAP. CXLI.

CAnnabis satiua plãta magni in vita vsus ad robustißimos funes factitandos: folijs fraxini, graui odore: caulibus proceris, inanibus: semine rotundo, quod largiore cibo genituram extinguit. Succus ex ea recente, conuenienter aurium doloribus instillatur. * Syluestris cannabis virgas fert althææ similes, minores, nigriores, & asperiores, cubiti altitudinem æquantes: folio satiuæ, nigriore & asperiore flore lychnidis, subrubro:

*Fortè eupatorium vulgatum.

ro: semine & radice althææ. Decocta radix, illitu flammationes mulcet, tumores discutit, tofos artĩ lorum dißipat. Huius cortex torquendis funibus commodatus.

Anagyris. CAP. CXLII.

ANagyris *frutex est arboris instar, perquàm grauis odore: folijs *agni, virgisq́; flo brasßicæ: semen in siliquis non breuibus gignit, brotundum, firmum, versicolori facie, simile re= ibus, quod durescit vua maturescente. Tenera fo a trita tumores illitu reprimũt. si partus hæreat secundæ mensesq́; morentur, drachmæ pondere ibuntur in passo: sic & suspiriosis dantur, & con= ra capitis dolores in vino. Difficulter parientibus dalligantur, ita vt à partu statim auferantur. adicis cortex concoquendis discutiendisq́; adhi= etur. Semen commanducatum vomitiones vehe= nenter ciet.

*οἱ ἀνάγυρον. οἱ ἀκοπον καλοῦσι.

*viticis.

Cepæa. CAP. CXLIII.

CEpæa portulacæ similis est, sed nigriora habet folia, & radicem tenuem. Folia in vino ota, vrinæ stillicidio, & vesicæ scabie laboranti= us, opitulantur: maximè id præstat, si cum deco= o radicum asparagi eius, quẽ myacanthon, hoc *st, corrudam vocant, bibatur.

*Vulgò plãtago aquatica.

Alisma. CAP. CXLIIII.

ALisma, *alij damasonion appellant: folia ei plantaginis, nisi angustiora essent, *laci= uosa, conuexaq́; in terram: caule simplici, tenui,

* Vox ex Plin. adiecta.

cub

cubito altiore: capitibus thyrsi: flore tenui, candido, pallescente: radicibus tenuibus, ut veratri nigri, acribus, odoratis, modicè pinguibus: aquosos amat tractus. Radix, *si drachma vna aut altera bibatur, his conuenit, qui leporem marinum deuorarunt, aut à rubetis ranis demorsi sunt, aut opium hauserunt: torminibus atque dysenteriæ, per se, aut cum pari modo seminis dauci, potui datur.* Conuulsis, *& contra vitia vuluæ prodest.* Herba *sistit aluum, menstrua pellit, tumores illita mitigat.*

Onobrychis. CAP. CXLV.

ONobrychis, *folia habet lentis, longiora paulò: caulem dodrantalem: florem puniceum: radicem paruam: nascitur in vliginosis & incultis.* Herba *suapte vi, si trita illinatur, tubercula dißipat: cum vino pota, stranguria sanat: illita ex oleo, sudores mouet.*

Hypericum. CAP. CXLVI.

Nostra Perforata.

HYpericum *alij androsæmon, alij corion, alij chamæpityn appellant, quoniam semen odore resinam imitatur, surculaceo frutice, dodrantali, subrubro, folio rutæ: flore luteo, qui digitis tritus sanguineum succum remittit, qua ex causa androsæmon cognominatur: subhirsuta siliqua, & in rotundo oblonga, hordei magnitudine: semine intus nigro, resinosi odoris: gignitur locis cultis & asperis.* Vrinam *ciet, menstrua pellit appositũ: tertianis, quartanísque cum vino potum*

tum liberat. Semen quadraginta diebus haustum, ischiadicis medetur. Folia cum semine illita, ambusta sanant.

Ascyron. CAP. CXLVII.

ASCYRUM, siue ascyroides, hyperici genus est, magnitudine distans, fruticosius, maiores habens ramos, surculosiores, rubẽtesq́;: folia tenuia: flores luteos, & fructum resinosum, hyperico non absimilem: cuius attritu digiti ferè cruentantur, qua de causa androsæmum vocauere. Vsus seminis ad ischiadicos, potũ in hydromelitis sextario: nam biliosa recrementa amplissimè detrahit: sed assiduè dare oportet, donec sanitati restituantur. Illinitur & ambustis efficaciter.

ANNOTATIO.

*Vinoso succo.] Marcellus sanguineo vertit, qui non vt Ruellius οἰνώδη, sed potius αἱματώδη, vti capite de hyperico, legisse videtur: quæ fortè lectio magis genuina. Nam & Plinius libr. 27. cap. 4. Androsæmi comam tritam sanguineo succo manare, tradidit.

Androsæmum. CAP. CXLVIII.

*ANDROSÆMON ab hyperico, ascyroq́; differt, quòd fruticet ramulis surculosis, ac tenuibus: rubentibus virgis, & foliis rutæ, triplo aut quadruplo maioribus, quæ trita *vinoso succo manant: complureis alas habet in cacumine, vtrinque expansas, pinnatasq́;: circa quas, flores pu-*

silli, lutei: & in calyculis semẽ papaueris nigri, insigne lineis. Huius comæ tritæ resinosum odorem reddunt. Semen tritum drachmis duabus potum, biliosa alui excrementa pellit: ischiadicis maximè medetur: sed à purgatione aquam exorbere oportet. Herba ambustis illita medetur, vulneribus sanguinem cohibet.

Coris. CAP. CXLIX.

Coris, quod aliqui hypericon vocant, frutex est folio ericæ, rubro, pinguiore, ac minore, non altior dodrante, suauis, odoratus, acris. Potum semen menses trahit, & vrinas: contra phalangiorum morsus, ischiadicos, & opisthotonicos ex vino potum auxilio est: horroribus ex pipere, sed opisthotonicis ex oleo, aptissimè illinitur. Radix vino decocta potáque, defectis opera ferre creditur: sed laborantem inter potandum quàm optimè cooperiri licet: siquidem corpus totum desudabit, ex quare pristinam agilitatem recuperabit.

Aiuga, siue chamæpitys. CAP. CL.

Vulgo Iua arthritica. * ὑπόκυρ‑τος. i. subcurua. * ψυλλίς, id est, frequentibus.

Aiuga herba in terra repens: *incuruæ similis: folijs semperuiui minoris, multò tenuioribus, hirsutis & pinguioribus, circum ramos* densis, odore pinus: flore tenui, luteo, vel candido: radice cichorij. Folia septem diebus in vino pota, regio morbo medentur: & quadraginta diebus ex hydromelite, ischiadicos sanant: dantur peculiariter vrinæ difficultatibus, iocineris, & renum vitijs: torminosis prosunt. Ea apud Hera-

cle

cleam Ponticam, perinde atque antidoto contra aconitum vtuntur, bibentes decoctum. Ad antedicta illinitur, cum polenta iure decocti subacta: trita in farinam & cum fico in pilulis sumpta, aluum emollit: excepta melle, cum æris squama & resina deijcit: apposita ex melle, vuluæ vitia extrahit: mammarum duritias discutit: vulnera glutinat: vlcera quæ serpũt, cum melle illita, cohibet. Alterum est genus aiugæ, cubitalibus ramis, in anchoræ speciem incuruatis, prætenuibus, coma supradictæ: flore candido: semine nigro: hæc etiam pinum redolet. Tertia mas nominatur, paruula, folijs exilibus, albis, pilosis: caule aspero, candido: luteus flosculis, semine iuxta alas. Resipit & hæc pinum. Hæ duæ vim superioris obtinent, sed non vsqueadeò efficacem.

* *
*

TERTII LIBRI FINIS.

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE Medicinali materia, Liber IIII.

Ioanne RVELLIO Sueßionensi interprete.

Tribus antè libris, amantißime Aree, tradidimus odoramenta, olea, arbores, vnguenta, animalia, frumenta, olera, radices, succos, herbas, seminaq́;. In hoc autem quarto differemus de radicibus, & eis, quæ restant, herbis.

Betonica. CAP. I.

CEstron psychotrophon vocitatur, quoniam frigidis locis inueniatur. Latini betonicam appellant. Herba est, caulem ferens tenuem, cubiti altitudine, aut maiorem, quadratum: folia quercus, mollia, longa, in ambitu diuisa, odorata, prope radicem maiora: in summis caulibus, semen veluti satureiæ spicatum inest. Decerpta huius folia siccantur, plurimos ad vsus. Radicibus nititur, vt veratri, tenuibus. Quæ ex hydromelite in potu, pituitosam vomitionem euocant. Folia dari debent ruptis, conuulsis, mulieri-

bus

bus vuluæ malo opportunus, & ad laxandos vteri strangulatus, denarij pondere cum hydromelite: tres in vini sextario drachmæ, contra serpentium morsus ebibuntur. Herba magna vtilitate illatis à serpente vulneribus illinitur: aduersus etiam venena drachma ex vino pota conuenit: præsumpta ea, si venenum hauriatur, nihil nocebit: vrinam ciet: aluum subducit: medetur comitialibus & insanis, pota ex aqua: & iocineris lienisq; vitijs, drachmæ pondere in aceto mulso: concoctionem adiuuat, si quis eam fabæ magnitudine secundum cœnam cum melle cocto deuorarit: modo consimili acida ructantibus propinatur. Stomachicis eam manducare & succum deuorare proderit, si postea dilutum vinum sorbeatur. Datur sanguinem excreantibus, tribus obolis, cum diluti vini egelidi cyatho: ischiadicis, renum & vesicæ doloribus, ex aqua: aquæ inter cutē binis drachmis ex hydromelite, si febricitant: sin aliter, ex mulso: regio morbo laborantes recreat, menses pellit, drachmæ pondere cum vino pota: aluum purgant drachmæ quatuor potæ, in hydromelitis decem cyathis. Facit cum melle ad tabem & purulentam excreationem. Folia sicca tritáque fictili vase reconduntur.

Britanica. CAP. XI.

BRitanica aut vetonica, folia habet syluestris lapathi, sed nigriora, & pilosiora, gustu adstringentia: radicem tenuem & breuem:

caulem paruum emittit. Foliјs exprimitur succus, qui igni aut sole cogitur. Vim habet adstringentem, priuatim depascentibus oris & tonsillarum vlceribus accommodatam. Valet etiã ad reliqua, quibus adstrictione est opus.

Lysimachia. CAP. III.

LYsimachia, quam aliqui lytron appellant, caules emittit cubitales altiorésve, fruticosos, tenues, prodeuntibus geniculatim folijs, tenuibus, salicis figura, gustu adstringentibus: flore rufo, aut aureo: gignitur in aquosis & palustribus. Foliorum succus adstringente sua vi sanguinis reiectionem supprimit, dysentericis potui datur, aut infunditur: mensium abundantiam sistit, in pesso: sanguinis profluuio subuenit, si nares ea herba obturẽtur: vulnerum cruorem cohibet: acerrimum nidorem suffita reddit: qua de causa serpentes fugat, & muscas interficit.

Sanguinaria, ceu polygonum.

CAP. IIII.

Nunc Centinodia.

POlygonum mas ramos habet teneros & exiles, copiosos, geniculis cinctos, qui per terram, vt gramen, repunt: folia rutæ, sed molliora longioraq; semine sub omnibus folijs turgescente: vnde marem appellari volunt: flos ei candidus, aut puniceus. Vis epoti succi est, spissare, ac refrigerare: prodest cruentæ excreationi, choleræ, alui fluxionibus, & vrinæ stillicidio: nam vrinam apertè ciet. Cũm vino potus, contra serpentium morsus

ſus auxiliatur, daturq; in febribus per horam ante significationes: fœminarum profluuia impoſitu ſiſtit: idem ſuccus purulentis auribus *inſtillatur. Facit eximiè ad genitalium vlcera, cum vino, adiecto melle, decoctus. Stomachi feruori, ſanguinis reiectionibus, vlceribus quæ ſerpunt, ignibus ſacris, collectionibus, tumoribus, & recentibus vulneribus folia illinuntur. Sanguinaria fœmina fruticat vno caule, arundini teneræ ſimili, denſis geniculis, & in ſe tubarum modo farctis: articulos in orbem cingunt apices, foliolis piceæ ſimiles. Radicis nullus vſus: naſcitur in riguis. Huic quoque ſpiſſandi refrigerandiq; natura, ad eadem valens, ſed inefficacior.

*περὶ ὠταλγίας.

Polygonatum. CAP. V.

POlygonatum naſcitur in montibus, frutice cubito altiore: folijs lauri, latioribus, & læuioribus, ſapore mali cotonei, aut punici, cum quadam adſtrictione: flores per ſingulos foliorum exortus promit, candidos, folijs numeroſiores, incœpta à radice ſupputatione: radicem habet albam, mollem, longam, crebro geniculatam, denſam, graueolentem, digitum craſsitudine æquantem: quæ vulneribus efficaciter illinitur. Quinetiam maculas in facie delet.

Vulgò ſigillum Salomonis.

Clematis. CAP. VI.

CLematis humi ſerpit: læto, pinguiq; ſolo prouenit, viticulas ſpargens craſsitudine iunci exiguas: folio lauri figura & colore, multò mino-

Eſt quam Latini Vincam peruincam vocant.

ra. Ea cum caulibus in vino pota, alui profluuia & dysenterias sedant: subdita in pesso cum lacte & rosaceo, aut cyprino, cruciatibus vuluæ medentur. Dolores dentium commanducata finit: imposita serpentium morsibus, iuuamentum præstat. Fertur etiam contra aspidum ictus ex aceto pota opitulari. Gignitur in terrenis. Est & altera clematis, quæ viticulosum emittit ramulum, rubescentem, lentum: folium gustu admodum acre, ac exulcerans: repit per arbores, vt smilax. Semen tritum, pituitam bilémque detrahit, in aqua aut hydromelite potum. Folia eius illita lepras purgant. Cum lepidio conditur ad cibos.

Flammula vulgò.

Polemonia. CAP. VII.

Polemoniam alij philæteriam, Cappadoces chiliodynamin appellant, ramis exilibus, vtrinque pinnatis: folijs paulò quàm rutæ maioribus, ac longioribus, calaminthæ aut *sanguinariæ proximis, quibus in summis velut corymbi dependent, nigro semine: radice cubitali, albicante, *radiculæ simili: nascitur in montosis & asperis. Bibitur in vino radix contra serpentes & dysenteriam, & ex aqua aduersus vrinæ difficultatem, & coxendicum cruciatus. Datur ex aceto drachmæ pondere lienosis. Eadem scorpionis plagæ alligatur. Tradunt, eum, qui radicem gustauerit, à scorpione non feriri: eúmque, si ictus sit, nihil molesti passurum. Dentium dolorem mansa mitigat.

*Polygoni.

*Struthio.

AN

ANNOTATIO.

*Flores lutei.] Ne moueâre sicubi fortè, vt nos plerisque locis, candidis floribus conspexeris: solent enim pro loci varietate in vna eademq́ue herba flores non rarò commutari: id quod Dioscorides etiam in Atractylide, ac multis aliis plantis fatetur.

Symphytum, siue alus.

CAP. VIII.

*SYmphyton petræon, id est alus, nascitur in petris, ramis tenuibus, paruis, origano similibus: capitulis thymi: *surculosum totum, odo- *Ita Plin.
ratum, gustu dulce, saliuam ciens: longa radi- Græcus
ce, subrufa, digitali craßitudine. Decoctum in ξυλῶδες,
aqua mulsa & potum pulmonis vitia purgat: san- id est, ligno
guinem reijcientibus, & renum malis, ex aqua sum.
datur: ad dysenteriam, rubraq́; fœminarum profluuia, in vino decoctum: ad conuulsa verò & rupta, ex aceto mulso bibitur. Quin & commanducatum sitim sedat, faucibus asperis subuenit, vulnera recentia enterocelasq́; conglutinat, & illitu cohibet. Carnes autem cum symphyto decoctæ coalescunt. Est & alterum symphyton, quod ali- Nunc Con
qui pecton vocant: id caulem emittit bicubitalem, solida ma-
aut maiorem, crassum, leuem, angulosum, vt son- ior.
chi inanem, circa quem breui interuacante spatio, folia exeunt angusta, buglosso proxima, oblonga, hirsuta: caule secundum angulos quosdam striato: folijs tenuibus ex alarum sinu prodeunti-

bus, in quibus* flores lutei, & circa caulem velut verbasci semina emicant. Tam caulis, quàm folia, aspera lanugine horrent, tactúque pruritum concitant: radices demittuntur: foris nigræ, intus candidæ, viscosæ: quarũ est vsus. Tritæ & potæ cruentis excreationibus, ruptisq; proficiũt, recẽtia vulnera illitæ cõglutinant: carnes quoq;, si cõcoquantur, cogunt additæ: inflammationibus, præsertim sedis, cum senecionis folijs vtiliter illinuntur.

Holostium. CAP. IX.

HOlostium herba est pusilla, tribus quatuórve digitis supereminens extra terram, folijs viticulísque coronopo aut gramini proximis, gustu adstringentibus: radice alba, prætenui vsq; in capillamenti speciem, longitudine quatuor digitorum: nascitur in collibus terrenis. Vsus eius ad rupta, in vino potæ: nam & carnes coguntur, decoctionibus addita.

Stœbe. CAP. X.

STœbe vulgaris est notitiæ: cuius semen & folia stringunt: quapropter decoctum dysentericis infunditur: auribus quoque purulentis instillatur. Illita folia oculis ab ictu cruentis prosunt, & erumpentis sanguinis impetus cohibent.

Clymenum. CAP. XI.

CLymenum caulem fert fabæ, quadratum: folia plãtaginis, folliculis supra caulem in sese inflexis, vt in iride, & polyporũ cirrhis. Probatissimum est è montibus. E frutice toto cum radice

dice succus exprimitur, qui ad sanguinis reiectiones, in potu efficax est: cœliacos, rubráque fœminarum profluuia, refrigerando infrænat: sanguinem naribus erumpentem supprimit. Trita folia, aut siliquæ recentibus vulneribus impositæ, ea ad cicatricem perducunt.

Periclymenum. CAP. XII.

Vulgò Caprifoliũ, & Matrisylua.

PEriclymenum simplex fruticat, ex interuallis parua folia habens, ipsum amplectentia, subcandida, hederacea: inter folia surculi exeunt, in quibus baccæ, hederæ similes: flos fabæ, candidus, aliquantum rotundus, & quasi in folium procumbens: semen durum, & quod difficilè euellatur: radice rotunda, crassa. Nascitur in aruis ac sepibus, conuoluens se adminiculis, propter asidentibus. Semen eius postquam ematuruit collectum, & in vmbra siccatum, si drachmæ pondere detur in vino, quadragenis diebus, lienem absumit, lassitudinem discutit: sed vrinam ciet, statim à sexto die cruentam. Orthopnœæ, & singultui prodest: partum accelerat. Folia sunt eisdem viribus prædita, quæ tricenis septenis diebus epota, sterilitatem facere produntur: perunctis ex oleo, febrium algores abigunt.

Tribulus. CAP. XIII.

TRibuli genus vnum terrestre, folijs ad effigiem portulacæ, tenuioribus, viticulis in terra stratis: spinis secundum folia rigidis, præduris: iuxta amnes & rudera nascitur. Est & alterum genus

genus, aquis familiare, quod in fluminibus natum comam exerit, aculeos condens: folijs latis, & pediculo longo: caule parte summa, quàm ima crassiori. Adsunt ei & capillamenta quædam spicacea: semen durum, ab altero non abhorrens. Vterq; refrigerantis & inspissantis est naturæ: ideò inflammationes omnes cataplasmate adiuuat. Vlcera in ore erumpentia, putredines, gingiuas, tonsillasq; persanat. Succus ex his colligitur, ad oculorum medicinas. Semen dum recens bibitur, calculosis iuuamentum affert. Drachma terrestris tribuli pota, illitáve, ictos à vipera recreat: contra venena cum vino aptissimè bibitur. Decoctum eius sparsum pulices necat. Thraces qui ad Strymona amnem habitant, virenti tribulo equos saginant, & è dulci semine & esculento panem, quo vescuntur, faciunt.

Limonium. CAP. XIIII.

Limonion, folia habet betæ, tenuiora & longiora, decem, sæpe plura: caulem tenuem, rectum, lilio æqualem, seminibus rubris scatentem, quæ gustata adstringunt. Semen tritum, & ex vino acetabuli mensura potum, dysentericis cœliacisq; prodest: rubra fœminarum profluuia sistit. Nascitur in prātis & palustribus.

Lagopus. CAP. XV.

Lagopus herba sistit aluum in vino pota: aut in febri, ex aqua. Eadem inguini alligatur, in inflammatione. Nascitur in segetibus.

Med

Medium. CAP. XVI.

MEdion in ſaxis & opacis naſcitur. folia habet *iridis: caulem tricubitalem, & in eo *Alij ſeridis.
florem grandem, purpureum, rotundum: ſemine cnici, minuto: radicem dodrantalem, craßitudine baculi, guſtu acerbo. Quæ trita in farinam, & ex melle decocta, rubros menſes fœminarum ſiſtit, eclegmate per aliquot dies ſumpto. Semen in vino potum, menſtrua pellit.

Epimedium. CAP. XVII.

EPimedium, caulis eſt non magnus, hederæ folijs, denis atque duodenis, neq; florem, neque fructum ferens: radice tenui, nigra, graui odore, guſtu fatuo: naſcitur in humidis. Folia cum oleo trita, impoſito cataplaſmate, mammas increſcere non ſinunt. Radix conceptum adimit. Folia trita quinis drachmis, poſt menſtruas purgationes, quinque diebus in vino pota, præſtant mulieribus ne concipiant.

Gladiolus. CAP. XVIII.

XYphion, alij phaſganon, alij machæronion, Romani gladiolum, vocant: nomen inde accepit, quòd folium gladij præbeat ſpeciem. Iridi ſimile erat, niſi minus & anguſtius videretur, & gladij modo mucronatum, neruoſumq́;. In caulem exit cubitalem, in quo purpurei flores, in ordinem digeſti, inter ſe diſtant: rotundo ſemine: radicibus geminis, vna puſillorum bulborum modo, ſuper alteram inſidente, quarum inferior gracilis eſt, ſuperna

perna vberior: nascitur in aruis. Superior cũ thu-re illita, admisto vino, spicula & aculeos è corpo-re extrahit: panos cum lolij farina & hydromelite discutit: qua de re huiusmodi emplastris inseri so-let. Menses imposita trahit. Superiori radice ex vi-no pota, venerem stimulari, & inferiore sumpta sterilescere tradunt. Superiorem quoq; vtiliter in-fantiũ enterocelis, cũ aqua potui dare præcipiũt.

Sparganium. CAP. XIX.

SParganion, aliqui xiphidion vocant: folia ha-bet gladioli, sed arctiora, & in terram magis procumbentia: in summo caule veluti pilulæ pro-minent, in quibus semen. Contra serpentis vene-na, radix cum vino datur.

Xyris. CAP. XX.

XYris, folia habet iridis, latiora, & in cacu-mine mucronata: quorum medio caulis erũ-pit, satis crassus, cubitalis, ex quo siliquæ triangu-lares dependent: in quibus purpureus flos, in me-dio puniceus: semen in folliculis: simile fabis, rotũ-dum, rubrũ, acre: radix lõga, geniculata, rufa. Cõ-tra capitis vulnera, fractaq; efficax est: aculeos & spicula omnia citra molestiam extrahit, adiecta floris æris tertia parte, & radicis centaurij ac mellis quinta: tumoribus & collectionibus illita cum aceto medetur. Radix ex passo bibitur, ad conuulsa, rupta, coxendicũ dolores, stranguriam & alui profluuia. Semen tribus obolis potũ, vrinã ve-hementius impellit: & cum aceto, lienẽ absumit.

Anc

Anchusa. CAP. XXI.

ANchusa, quæ alio nomine calys, aut onocleia appellatur, folia habet lactucæ in acumen fastigiata, hirsuta, aspera, nigra, multa, ab radice quoquouersum humi sparsa, spinis horrida: radici crassitudo digitalis, quæ æstate prouenit, ac manus inficit sanguineo colore: læto sole nascitur. Radix adstringit: ad ambusta & vetera vlcera, ex oleo & cera efficax est: igni sacro cum polenta medetur: lepris & vitiliginibus illinitur ex aceto: partus extrahit, vuluæ indita. Eius decoctum renum vitijs lieni, & bile suffusis datur: & si febris sit, ex aqua mulsa. Sistunt aluum folia in vino pota. Radice pigmētarij vtuntur ad vnguentorum spissamēta. Est & altera, quā aliqui alcibiadion, aut onochiles appellarūt. Hæc à priore distat, quòd minora habeat folia, sed simili modo aspera, ramulos exiles, in quibus flos purpureus in puniceum vergens conspicitur: radices rubræ, prælongæ, quæ messibus sanguineum succum fundunt: in sabulosis nascitur. Vis ei folijsq; inest, quæ contra virus cùm reliquorum serpentium, tum maximè viperarum, auxilietur, siue cibo, siue potu, siue alligatu: nam si quisquam mandens, in serpentis os inspuat, eum necabit. Est & alia huic haud dissimilis, semine puniceo, minore. Cuius semen mādicatum, si in serpentis fauces inspuatur, eam interficiet. Radix acetabuli mensura cum hyssopo & nasturtio pota, latas ventris tineas excutit.

Lycopsis. CAP. XXII.

Lycopsis, quæ & anchusa à nonnullis vocatur, folijs lactucæ, longioribus, asperioribus, latioribusq́; crassis, ad radicis caput recidẽtibus: caule longo, recto, scabro, hirsutis adnatis multis, cubitalibus: flore in ijs pariio purpurascente: radice rubra, & adstringente: nascitur in campestribus. Cum oleo radix illita, vulneribus medetur: & cum farina hordeacea, ignibus sacris: sudores peruncta mouet, adiecto oleo.

Echium. CAP. XXIII.

Vulgò lingua hircina.

Echion, folia habet prælõga, aspera, aliquantum tenuia, anchusæ proxima, minora tamen, subrubra, & pinguia, spinulis tenuibus horridula: cauliculos exiles, numerosos: minutaq́; vtroq; latere folia, expansa, pinnataq́;, nigra, in summo caule breuiora: flores secundum folia purpureos, in quibus semina capiti viperarũ similia insunt: radix nigricat, digito tenuior. Quæ non percussis modò à serpentibus ex vino prodest, sed eos qui antea biberint, feriri nõ patitur. Folia & semẽ idẽ præstãt munus. Lumborũ dolores sedat, in vino aut sorbitione sumpta, & lac extrahit.

Ocimastrum. CAP. XXIIII.

Ocimoides, Latini ocimastrum vocant, folia fert ocimi, & ramos dodrantales, hirsutos: siliquas hyoscyamo similes, semine, vt *gith, nigro prægnantes. Vim habet semen in vino potum, qua viperarum cæterarumq́; serpentium mor-

* Melãthij.

sib

sibus medeatur. Datur ischiadicis cum melle, vino, myrrhæ, & pipere. Radice nititur tenui & superuacua.

Erinus. CAP. XXV.

ERinus nascitur apud fontes & fluuios, folijs ocymi, sed minoribus, parte superna diuisis, dodrantalibus surculis quinis senisve, flore candido: semine nigro, paruo & acerbo: folia & caules *lacteo succo turgent. Semen drachmis duabus, in quatuor mellis cyathis, oblitum, oculorum fluxiones cohibet. Succus cum sulphure & nitro instillatus, aurium dolores sedat.

* Sic Plin. In Græco simpliciter, Succo.

Gramen. CAP. XXVI.

GRamen geniculatis serpit ramulis, à quibus radices spargit dulces, articulis præcinctas: folia acuminata, dura, &, vt arundinis paruæ, lata, in exilitatem fastigiantur, eáque iumēta & boues pascunt. Trita radix illitu vulnera conglutinat. Decoctum eius in potu, torminibus medetur, & vrinæ difficultatibus: calculosa etiam vesicæ excrementa comminuit. Est & arundinaceum gramen, priore multò maius, quod iumenta necare traditur, præsertim in Babylone, id, quod iuxta vias nascitur. Quod in Parnaso monte gignitur, densius fruticat: folijs hederaceis: flore odorato, candido: semine paruo, non inutili: radicibus quinis aut senis, digitali crassitudine, candidis, mollibus, robustis, ac dulcibus. Succus si in vino cum melle pari, & myrrhæ dimidio deco-

quatur, adyciātúrque piperis & thuris tertiæ portiones, probatiſsimum erit oculorum medicamentum: id in ærea pyxide reconditur. Decoctum radicis idem, quod herba, præstat. Semen vehementius vrinam impellit, aluū vomitionésque ſiſtit. Natū in Cilicia gramen, quod incolæ cinnam appellant, boues inflammat, ſi eo virenti ſæpe paſcantur.

Sideritis. CAP. XXVII.

Nunc herba Iudaica, & Tetrahil.

SIderitin aliqui heracleam vocant: folia habet marrubij, ſed longiora, ſatis ad frondem quercus aut ſaluiæ accedentia, minora tamen, & aſpera: caules edit quadratos, dodrantem altos, ac quandoque etiam maiores, non iniucundi guſtus, aliquantúmque ſubſtringētis: in quibus per interſtitia orbiculatæ vertebræ, vt in marrubio, ſpectantur, & ſemen in eis nigrum: naſcitur in petroſis. Illita folia ſuapte vi, vulnera ſine inflammationis periculo iungunt. Altera ſideritis binûm cubitorum, ramulis exilibus: folio filicis, numeroſo, vtrinque per oras diuiſo: pediculo longo, prodeuntibus è ſummo alarum ſinu ſurculis, longis, tenuibus: capitulo in cacumine orbiculato, aſpero, in quo ſemen continetur, quàm betæ rotundius aliquantò, ac durius. Huius vis, foliorúmque, ad vulnera, præcipua eſt. Sideritin aliam eſſe tradunt, quam Crateuas heracleam vocat, in macerijs, & vineis naſcentem, folijs ab vna radice multis, coriandro ſimilibus, circa cauliculos dodrantales, teneros, læues, ſubcandidos atque ſubrubicūdos:

flore

flore puniceo, paruo, gustanti amaro, & lento. Huius ea vis est, vt quamuis recenti vulneri imposita, sanguinem supprimat.

Achillea. CAP. XXVIII.

ACHILLEA, quibusdam Achillea sideritis, dodrantales aut maiores gerit scapos, fusorum effigie, minutulis folijs circundatos, ex obliquo crebras habentibus incisuras, sectionibus coriandro similibus, subfuluo colore lentis, odore multo, non insuaui, verùm medicato: vmbella in cacumine rotunda, floribus candidis [purpureis] & aurum æmulantibus: prouenit læto solo. Trita coma sanguinolenta glutinat, & ab inflammationum periculo tuetur: erumpentem sanguinem inhibet, & cruenta vuluæ profluuia, in vellere. Decocto quoque insident fœminæ fluxione vuluæ laborantes. Ad dysenteriam bibitur.

Rubus. CAP. XXIX.

RVBUS, notitiæ vulgaris. Vim habet siccandi, & adstringendi: capillum tingit. Ramorum decoctum, potu aluum sistit, & fœminarum profluuia, presteris morsui accommodatissimum. Gingiuas firmant, & oris vitijs folia commanducata medentur, cohibentq; illita, vlcera quæ serpunt. Vlceribus in capite manantibus, oculisq; procidentibus remedio sunt, & condylomatis, & hæmorrhoidibus folia illinuntur. Cardiacis, & stomachi doloribus, trita conuenienter imponuntur. Caules cum folijs tunduntur, exprimiturque

succus, mox sole cogitur, singulari remedio, contra omnia, quæ modò dicta sunt. Mori in rubo mascentis, quàm optimè maturi succus, ad oris medicamenta conuenit: sistitur aluus præmaturi cibo, necnon flore in vino poto.

Rubus Idæus. CAP. XXX.

IDæus rubus appellatus est, quoniam copiosus in Ida prouenit. Est autem longè tenerior priore, ac minoribus spinis horrens: quanquam & sine spinis inueniatur. Insuper eadem præstat, quæ supradictus. Cæterùm flos cum melle oculorum collectionibus commodissimè illinitur, & ignem sacrum extinguit: stomachicisque ex aqua bibendus datur.

Helxine. CAP. XXXI.

HElxine cognomento cissampelos, folijs est hederæ, minoribus: ramulis exilibus, quibus complectitur quodcunque contigerit adminiculum. Nascitur in sepibus, vinetis, & segetibus. Foliorum succus potu deijcit aluum.

Elatine. CAP. XXXII.

ELatine folia habet helxinæ, minora, rotundiora, pilosa: tenuibus & dodrantalibus ramulis, quinis senisve, à radice foliosis, gustu adstringentibus. Nascitur in segetibus & cultis. Oculorum fluxionibus, & inflammationibus auxiliatur, folijs cum polenta tritis, & impositis. Eadem cocta sorbitionis vsu dysenteriam sistit.

Eupatorium. CAP. XXXIII.

EVpatorium, fruticosa herba est, vnicum efferens caulem, lignosum, nigricãtem, rectum, tenuem, hirsutum, cubitalem, interdum ampliorem: folijs per interualla quinquefolij, aut cannabis potius similibus, quinquepartitò aut amplius diuisis, nigricantibus, & ipsis per ambitum serratis: semen medio caule erumpit, pilosum, deorsum spectans, quod siccatum vestibus inhæret. Contrita huius folia, & cum suillo adipe imposita, vlceribus, quæ ægrè cicatricem trahunt, medentur. Herba & semen in vino potum, dysenteria, iocineris vitijs, & serpentium ictibus, liberat. Nec desunt qui aberrantes * argemonen hanc appellarint, cùm tamen longè alia sit, vti exposuimus.

Est Officinarũ Agrimonia: earum autem Eupatoriũ fortè Cannabis syluestris, de qua præcedenti libro.

* Græcus Artemisiã habet: sed esse, vt nũc vides, argemonen legendum, ex anemone (de qua libro ij.) non obscurè cognoscas.

Quinquefolium. CAP. XXXIIII.

QVinquefolium ramulos fert festucarum similitudine, tenues, dodrantales, in quibus semen: folia menthæ, quina singulis pediculis, rarò plura, in ambitu serrata: florem ex candido pallescentem, auri æmulum. Nascitur in riguis, & aquarijs ductibus. Subrubram habet radicem, oblongam, veratro nigro crassiorem. Plurimis pollet remedijs. Ius radicis decoctæ ad tertias, si in ore contineatur, dentium dolores sedat: putrida oris vlcera, collutione sistit: arteriæ scabritias, gargarizatu læuigat: contra alui profluuia, & dysenterias auxiliatur: item articulorum coxẽdicúmque cruciatibus potum. Cocta in

aceto, & illita, serpentia vlcera cohibet: strumas, tumores, duritias, abscessus & collectiones discutit: ignes sacros, reduuias, condylomata, psorásque sanat. Teneræ radicis succus, contra iocineris, pulmonúmque vitia prodest: itē aduersum venena. Cum hydromelite autem, vel diluto vino, & piperis exiguo, bibuntur folia, contra febrium circuitus, in quartana quidem, quaternûm ramulorū: in tertiana verò, ternûm: in quotidiana, vnius. Ea quoque folia, tricenis pota diebus, comitialibus prosunt. Foliorum succus, tribus cyathis aliquot dies potus, celerrimè regio morbo medetur. Illita cum melle & sale, tam vulneribus quàm fistulis remedio sunt: enterocelicis auxilium præstant. Quinquefolium sanguinis profluuia & potu & illitu sistit. Ad expiationes, castimonias, & incantamenta inciditur.

ANNOTATIO.

* Spicam lolio similem.] Non obscurè hinc elicitur Lolium spica esse insignitum. ac proinde explodēdam eorum sententiam, qui Nigellam vulgò cognominatam, cuius in segetibus vbique tam vber prouentus, id esse statuunt. Ea siquidem non spicam, sed purpureum florem emittit.

Phœnix. CAP. XXXV.

*PHœnix folia habet hordei, sed breuiora, & angustiora, * spicam lolio similem: calamos digitorum senûm, radici aduolutos: septenas octonásve*

násve spicas. In aruis tectísque recenter illitis nascitur. Harum virium compos, vt in vino austero pota, alui profluuium, & emanantem vulua sanguinem sistat, vrinæ impetus infrænet. Sunt qui adalligatam in puniceo vellere & suspensam, sanguinem supprimere prodant.

Idæa radix. CAP. XXXVI.

IDææ radici folia sunt ea, quæ rusco: circum ea veluti exigui capreoli sunt, in quibus flos. Radix spissandi naturam habet, his conueniens, quibus adstrictione opus est. Pota, citam aluum, mensésque, & omnem abundantiam sanguinis sistit.

Rhodia radix. CAP. XXXVII.

GIgnitur Rhodia radix in Macedonia, costo similis, leuior, inæquabilis: quæ contrita rosas redolet. Vtilissima capitis doloribus, si madefacta fronti & temporibus cum rosacei momento imponatur.

Equisetum. CAP. XXXVIII.

EQuisetum in riguis & scrobibus nascitur: cauliculi prodeunt inanes, geniculati, in se farcti, rubescentes, leniter scabri, duri, & iuncea circa eos folia, crebra, exilia. In sublime attollitur, vicinos arborum caudices scandens, obuolutúmque dependet, comis multis, nigris, vt equorum cauda: radix lignosa, dura. Vis herbæ spissare: quare sanguinem naribus erumpentem succus ipse sistit: prodest dysentericis in vino potus: vrinam cit. Sanguinolenta vulnera glutinantur, tri- Vulgò Cauda equina.

tis folijs, & illitis. Radix cum sua herba tussim, orthopnœam, ruptáque adiuuat. Folijs in aqua potis, dissectiones vesicæ & intestinorũ, enterocelæq; in vnum coalescere, cogiq; ferũtur. Alterum equisetum caulis est rectus, equalis, cubito maior, inanis comis per interualla breuioribus, candidioribus, & mollioribus. Id cum aceto tritum vulneribus remedio est, eadémque fungitur facultate.

Coccum infectorium. CAP. XXXIX.

COccum, quo infectores vtuntur, frutex est surculosus, paruus, cui grana ceu lentes adhærent, quæ electa congeruntur. Optimum gignitur in Galatia, & Armenia, deinde Asia, & Cilicia: vltimum ex omnibus Hispanicum. Vis huic spissandi: vulneribus, neruísque præcisis, coueni enter ex aceto tritum illinitur. Nascitur quoque in Cilicia, è quercubus, cochlearum exilium similitudine, quod illius regionis mulieres ore legunt, & coccum vocitant.

Tragium. CAP. XL.

*TRagium nascitur in Creta tantùm insula, lentisco semine, folio, & ramis simile, singulis tamen minoribus, * succus ei lacteus, gummi non dissimilis. Semen, folia, lacrymáque, illitu spicula è corpore eijciunt: omnia quoque corpori impacta, euocant: pota stranguriæ medentur, calculos vesicæ frangunt, menses trahũt. Modus in sumptione est, drachma vna. Fama est, syluestres capras sagittis confossas, eius herbæ pabulo spicula*

* Ita Plin. Græcus codex simpliciter, succus.

excu

excutere. Est & alterum tragium, quod tragoceros aliqui vocant, folia scolopendrij habet, & radicem syluestris rhaphani, tenuem, candidam: quam crudam vel coctam esse dysentericis prodest. Folia autumno, hirci virus olent: exinde sibi tragij nomen adoptauit. Prouenit in montibus, & præcipitijs. Nominis causa.

Tragum. CAP. XLI.

EST etiam herba tragos, quam aliqui scorpion aut traganon vocant: maximè in maritimis nascens. palmum alta, aut amplior, fruticosa, humilis, oblonga, sine folijs, pusillis circa ramos acinis, rufis, multis, magnitudine tritici, acuto cacumine, gustu multùm adstringente. Racemorum acini decem ex vino poti, cœliacis, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus, auxiliantur. Tunduntur à plerisq;, & in pastillos digesti asseruantur, quibus vtuntur cùm opus est.

Iuncus. CAP. XLII.

IVnci duo genera: vnum læuis nominati, alterum acuti, qui in mucronem fastigiatur. Cuius etiam duo aßignantur genera: vnum sterile, reliquum fert semen nigrum, rotundum, & crassiore constat calamo, carnosioréq;. Tertius est iuncus, qui vocatur oloschœnos, prioribus carnosior, asperiorq;, is similem supradicto fructum in cacumine parit. Semen vtriusque tostum, ex diluto vino potum, sistit aluum, & rubra fœminarum profluuia: vrinam cit, capitísque dolores facit.

Quæ proxima sunt radici folia tenera, cõuenienter illinuntur, aduersus phalangiorum morsus. Aethiopici iunci semine somnus illicitur: sed modus in potione seruandus est, ne sopor fiat.

Lichen. CAP. XLIII.

Officinis Hepatica. *LIchen, qui saxis est familiaris, aliquibus bryon appellatur, asperginosis petris adhæret, vt muscus.* Is *illitus sanguinis profluuia sistit, inflammationes arcet, impetigini medetur. Iuuat regio morbo correptos, cum melle illitus: oris & linguæ defluxiones inhibet.*

Paronychia. CAP. XLIIII.

PAronychia exiguus frutex, in petris nascens, peplo similis, minor longitudine, maioribus folijs. Illita paronychijs atque duritijs, remedio est.

Chrysocome. CAP. XLV.

CHrysocome palmi altitudine fruticat: coma specie corymborũ, hyssopo simili: radice hirsuta, veratri nigri modo, tenui, cyperum æquante: gustu non iniucundo, ex dulci austero: in petrosis opacisq; nascitur. Radix excalfacit, & adstringit: his conueniens, quos iecur aut pulmonis inflammatio malè habet: contra purgationes vuluæ, decocta cum hydromelite assumitur.

Chrysogonum. CAP. XLVI.

CHrysogonum dense fruticat, quernis folijs: flore coronarij verbasci: radix vt rapum extuberat, intus rubberrima, foris nigra. Quæ tri-

ta

a cum aceto, atque imposita, muris aranei morsi bus auxiliatur.

Elichrysum. CAP. XLVII. *Aly Helio chryson. Officinis Stœchas citrina.*

E*Lichryson quidam chrysanthemon, nonnulli & id amaranton vocant, quo deorum simu lacra coronant: ramulum habet candidum, virentem, rectum, firmum: folia intercedentibus spatijs angusta, abrotono similia: comam aureæ lucis in orbem, vmbella rotunda veluti siccis corymbis dependentibus, radice tenui: nascitur in asperis, & torrentium alueis. Contra serpentium ictus, coxendicum dolores, vrinæ stillicidia, ruptaq; coma è vino pota opitulatur: ciet menses. Sanguinem concretum ventris ac vesicæ absumit, pota cum mulso: ieiunis, trium obolorum pondere, sistit destillationes, data in vino albo diluto: vestibus inseritur, vt eas ab erodentium iniurijs tueatur.*

Chrysanthemum. CAP. XLVIII.

C*Hrysanthemon aut caltha, nonnullis buphthalmos: herba est tenera, fruticosa, læues proferēs caules, & multifida folia: flores supra modum splendentes, luteos, orbem oculi imitantes, vnde buphthalmi nomen traxit: propter oppida nascitur. Cuius caules oleris vice manduntur. Flores cum cerato triti, steatomata discutere produntur: regio morbo correptis, colorem breui reddūt, si sequente longo balnei vsu, post exitum ebibantur.*

Ageratum. CAP. XLIX.

A*Geraton fruticosa herba est, palmari longi*

tud

tudine assurgens, simplex, humilis, origano maximè similis: vmbellam gerit, in qua flos bullis aureis emicat, elichryso minor. Nomen ei inditũ est, quoniam diutissimè flos in sua coloris specie conseruetur. Vis decocti feruẽs: huius vstæ nidor vrinam cit, & vuluæ duritias emollit.

Verbenaca. CAP. L.

PEristerion, siue verbenaca nascitur in aquosis. Nomen ex eo duxisse videtur, quòd columbæ circa hanc perquàm libenter versari soleant. Dodrantis altitudine, & interdum amplius adolescit. folia è caule prodeunt incisa, & subalbida: ea singulari ramo, radicéque sola, constare sæpius inuenitur. Folia cum suillo adipe recenti, aut rosaceo imposita, vuluarum dolores finire putantur: ignem sacrum illita ex aceto reprimunt: putrida vlcera cohibent: vulnera glutinant: veteraq́; ex melle, ad cicatricem perducunt.

Sacra herba. CAP. LI.

SAcra herba, quæ & peristereon nominatur, ramulos emittit cubitales, aut maiusculos, angulosos, in quibus ex interuallis folia quercus, sed minora angustioraq́;, eisdem diuisuris in ambitu, colore aliquatenus cæsio: radix longa, tenuis: flores purpurei, graciles. Folia cum radice in vino pota, illitáve, aduersus serpentes pollent: eadem drachmæ pondere cum thuris obolis tribus in vini veteris hemina, quadragenis diebus, ieiuno ore, cõtra regium morbũ bibuntur: veteres tumores & inflam

flammationes mitigant sordida vlcera purgant. ta in vino decocta, tonsillarum crustas abrumtoris nomas gargarizatu cohibet. Aiũt, si aqua rgatur triclinium, qua maduerit, lætiores conctus fieri. Datur potandum in tertianis febris, tertium à terra geniculum, cum folijs circumntibus, quartanis, quartum. Sacram vocant her m, quoniam multùm ad amuleta, expiationesq́; mmendetur.

Astragalus. CAP. LII.

ASstragalus, paruus à terra frutex, folijs & ramis ciceri similis: flore purpureo, paruo: dice rotunda, rhaphani modo grandi, quæ adna is appendices firmas habet, nigras, præduras, eluti cornua inter se implicatas, gustu adstrinentes. nascitur in vẽtosis, opacis, & in niualibus. o Memphis Arcadiæ scatet. Aluum sistit radix in ino pota: vrinam mouet: vetustis vlceribus, sicca fficaciter inspargitur: sanguinem supprimit: æ rè propter duritiam tunditur.

Hyacinthus. CAP. LIII.

HYacinthus folia habet bulbi: dodrantalem caulem, læuẽ, minimo digito tenuiorẽ, herbacei coloris: comam procumbentem, florum purpureorum plenam, incuruam: radicẽ quoque bulbaceam. Quæ, vt creditur, pueris cum vino albo illita, pubertatem coërcet, & non patitur erumpere: sistit aluum pota, & vrinam impellit, phalangiorumq́; morsibus auxiliatur. Semen adstringentius

gentius est, theriacis expetitum: regium morbum emendat cum vino potum.

Papauer erraticum. CAP. LIIII.

PApauer erraticum, quod rhœada vocant, vere quidem in aruis cum hordeo nascitur, flore protinus deciduo, vnde & nomen apud Græcos accepit. *Folia erucæ, aut origani, aut cichorio, aut thymo similia spectantur: sed longiora, diuisa, scabra: iunceus ei caulis, rectus, cubitalis, asper: flos syluestris anemones, puniceus, interdum albus: oblongum caput, sed quàm anemones minus: semen rufum: radix longa, subalbida, minoris digiti crassitudine, gustu amara. Huius capita quinque aut sex, in vini cyathis tribus ad dimidias decocta, potui dabis, quibus somnus accersendus est. Semina acetabuli mensura ex aqua mulsa pota, aluum leniter emolliūt: ad idem præstandum mellitis placentulis, & dulciarijs libis admiscentur. Folia cum calycibus illita, inflammationes sanant: eorundem fotu & perfusione somnus allicitur.

* Locū deprauatū esse manifestè apparet. Sunt enim herbæ quas hic commemorat Dioscorides, diuersa planè facie, vt vni eidémq; rectè comparari nequaquam possint: quomodo autē instaurandus, peritioribus cogitandum relinquimus.

Papauer satiuum. CAP. LV.

ESatiui papaueris genere, quod hortense est, semen in panem densatur, qui sanis in vsu sit: eo etiam ex melle pro sesama vtuntur: thylacitin vocant. Capitulū habet longum, & semen candidum. Syluestre verò, caput insidens demissumq;, & nigrum semen, quod pithitis nominatur: nonnullis tamen & ipsum rhœas dicitur, quoniā eius

sca

capo lacteus succus emanat. Tertium magis sylvestre, & ad medicinas valentius, multò his longius, productiore capitulo. Omnium in commune natura refrigeratrix: quare si capita ipsa & folia decoquantur in aqua, somnum fotu conciliabunt. Bibitur decoctum contra vigilias. Calyces cum polenta triti, & cataplasmatis admisti, ignibus sacris, & inflammationibus prosunt. Tunduntur quoque virides, & digerũtur in pastillos, qui siccati ad vsum reconduntur. Capita quoque per se in aqua coquuntur ad dimidias, iterũq; adiecto melle, dum humor coeat in eclegmatis lentorem. Id medicamentum in tussi, arteriæ fluxionibus, & cœliacorum affectu, doloris leuamentum præbet. Efficacius tamen redditur, addito hypocistidis succo & acacia. Papaueris nigri semen tritum cum vino bibitur, contra citam aluum, & fœminarum profluuia: in peruigiliijs fronti temporibusq; illinitur, ex aqua. Opium eius magis refrigerat, inspissat, siccatq;: sumptum erui magnitudine, dolorem finit, concoquit, & somnum allicit: tussi, atque cœliacorum valetudini auxiliatur: verùm si copiosius hauriatur, nocet, cùm lethargicos efficiens interimat. Ad dolores capitis cum rosaceo perfusum efficax est: aurium dolori, cum amygdalino, myrrha, & croco instillatur: inflammationibus oculorum cum torrefacto oui luteo proficit: igni sacro & vulneribus, cum aceto: podagris, cum lacte mulieris & cro-

co:

co: somnū accersit, subditū sedi pro balano. Optimum habetur graue, & densum, gustu amarum, odoratu soporiferum, quod facilè aqua diluitur, læue, candidum, neque asperum, neque grumosum, quod inter colandum non vt cera coëat, & in sole diffundatur: dein admotum lucernis, non atra luceat flamma: extinctū deniq; odoris vim conseruet. Sed opion glaucio, gummi, aut syluestris lactucæ succo, adulterant. Verùm glaucio fucatum, in dilutione croci colorem reddit: lactucaceo succo fictum, exiliter spirat, & asperius spectatur: gummi vitiatum, splendescit, & infirmum est. Nec desunt, qui eò dementiæ deuenerint, vt adipem ei admiscerent. Fictili nouo torretur ad oculorum medicamenta, dum mollius, atque rufius appareat. Diagoras, vt Erasistratus author est, vsum eius damnauit, oculorum lippitudinibus & aurium vitijs infundi vetans, quoniam visus aciem hebetaret, & soporem gigneret. Addidit Andreas, illitos eo protinus excæcari, si non adulteraretur. Mnesidemus vsum duntaxat olfactandi probauit, quoniam ad conciliandum somnum conueniret, alioqui nobis vt noxio interdicit. Quæ commentitia esse, experimento deprehenduntur: siquidem effectus, virium huiusce medicamenti, fidem faciunt. quare non alienum fuerit scriptis mandare, quonam modo is excipiatur succus. Aliqui capita ipsa & folia tundunt, & prælo exprimunt, terentésque in mortario, digerunt

Opiū quod optimum.

Eius adulteratio.

in

in pastillos: id meconium vocatur, multùm opio ignauius. Porrò opij faciundi ratio hæc est: Cum Opij colli- ros in eo exaruerit, cultro decussatim in stellas, ne gendi ratio. penitus adigatur, ex obliquo in rectum summam cutem incidere oportet, lacrymam exeuntem, digito in concham abstergere: nec multo pòst redire, vt concreta inueniatur: etenim quæ tum, aut postero die etiam offenditur, in vetere pila teri debet, & in pastillos cogi. Cum tamen inciditur, retrocedendum est, ne vestibus succus deradatur.

Corniculatum papauer. CAP. LVI.

PApauer ceratites, id est, corniculatum, folia Vulgò pa- habet candida, hirsuta, verbasco similia, in am- pauer cor- bitu syluestris papaueris more serrata: caule non nutum. dissimili: flore pallido: calyculo fœnigræci, in corniculorum modum inflexo, vnde nomen mutuatur: semine papaueris, pusillo, nigroq;: radice per summa cæspitum nigra, crassa: nascitur in maritimis & asperis. Radici ea vis inest, vt in aqua decocta ad dimidias, coxendicum & iocineris affectus, potu sanet: prodest his, qui crassa quædam, aspera, aut araneosa cum lotio reddunt. Aluum leniter purgat semen, acetabulo in aqua mulsa poto. Crustas emarginãt, illita ex oleo folia floresq;, & argema ac nubeculas iumentorum perunctas, abstergunt. Sunt qui glaucium, hoc papaueris gen. re factitari existimarunt, falsi quadam foliorum cognatione.

Spumeum papauer. CAP. LVII.

ALiud papaueris genus, aphrodes, id est, spumeum vocatur, ab aliis heracleum, caule dodrantali: foliis admodum paruis, *radiculæ similibus: fructu inter ea candido. Nam herbula alba est, & spumea tota: *radice in summo cæspite. Legitur æstate semen, cùm integrè adoleuit, deciditq; exiccatum. Datum acetabuli mensura in aqua mulsa, vomitione expurgat priuatim huiusmodi purgatio, comitialibus prodest.

* Struthio.

* Sic ex Theophrasto. Videtur enim locus in Græco Dioscoridis codice corruptus.

Hypecoum. CAP. LVIII.

HYpecoon, aliqui hypopheon vocant: nascitur in segetibus aruisq;, foliis rutæ, exilibus ramis. Natura eadem, quæ papaueris succo.

Apollinaris, siue hyoscyamus.

CAP. LIX.

Nunc Insquiamus.

HYoscyamus, frutex est caules emittens crassos: folia lata, oblonga, diuisa, nigra, hirsuta: flores è latere caulis, ordine prodeunt, tanquam punicorum cytini, scutulis septi seminum plenis, vt papaueris. Tres eius differentiæ: Vna semine nigro, floribus penè purpureis, smilacis foliis, cytinis prædurus, & spinosis. Alterius semen subflauum, vt irionis: flores lutei: folia, & siliquæ simpliciores. Ambo insaniam gignunt & soporem, ideo in communi vsu damnantur. Tertium genus, vt quod mitissimum esset, medici recepere: pingue, lanuginosum, molle, candidi floris seminisq; , in maritimis ruderibusq; nascens. Cuius occasio si non adsit,

rursum vsurpari oportet: niger, vt deterrimus, improbatur Recenti semine, caulibus folijsq; tusis, succus in sole exprimitur, & exiccato humore, vsus ad annum vsque prorogatur: nam facilè corruptionem sentit. Extrahitur etiam ex sicco semine separatim in aqua calida tuso, & expresso. Liquamentum autem succo lacteo præstantius est, & magis dolores finit. Contusa herba recens, addita trimestri farina, digeritur in pastillos, & reconditur. Liquamentum primum, & quod à sicco semine exemptum est, collyrijs, quæ doloris sensum auferunt, commodissimè inseri solent: contra acutas calidasq; fluxiones, dolores aurium, atque vuluæ mala, prosunt: cum farina autem aut polenta, oculorum, pedum, cæterarumq; partium inflammationes placant. Semen eadem præbet: tussi, destillationibus, oculorum fluxioni, & doloribus, efficax: contra mensium abundantiam, & rumpentem aliunde sanguinem, oboli pondere cum papaueris semine, & aqua mulsa, bibitur: podagris subuenit: testibus inflatis, mammisq; tumentibus à partu, tritum ex vino illinitur. Alijs quoque cataplasmatis, quæ doloris leuamentum præstant, admisceri solet. Folia omnibus medicamentis dolorem sedantibus, per sese, & ex polenta, vtilissimè imponuntur: recentia, ad mitigandos omne genus dolores, oblinuntur: cum vino terna, quaternáve pota, sanant algidas febres, quas epialos vocant. Cocta olerum modo folia, si acetabuli mensura manduntur, me-

diocrem insaniam gignunt: idem efficere tradunt, si, colo vlcus sentiente, infundantur. Radice in aceto decocta, dentes in dolore colluuntur.

Psyllium. CAP. LX.

PSyllion folijs coronopo non dissimilibus, hirsutis, longioribus: sarmentosa fœni modo, in totum herbula: ramis dodrantalibus: coma à medio caule exoritur, duobus tribúsve conuolutis in cacumine capitulis: in his semine duro, nigro, pulicum simili: vnde & nomen. in aruis & incultis nascitur. Vis ei ad refrigerandum, inspissandum, & molliendum conueniens: articulorum morbis, parotidibus, tuberculis, tumoribus, vulsis, illitum auxiliatur: imponitur in dolore capitis, cum rosaceo, aqua, aut aceto: enterocelis infantium, & prominenti vmbilico, illitum ex aceto, medetur. Teritur acetabuli mensura, & in aquæ sextario madefactum, vbi concreuit aqua, illinitur: siquidem vehementer refrigerat, & in feruentem aquam deiectum calorem reprimit. Contra ignes sacros efficax est. Fama est, si virens domum importetur, non sinere in ea pulices gigni. Cum adipe tusum, sordida vlcera, & quæ cacoethe vocantur, expurgat. Succus vermiculosis auribus, aut fluxione laborantibus, ex melle prodest.

Hortense solanum. CAP. LXI.

Hodie solatrum corruptè.

HOrtense solanum, frutex cibis idoneus, pusillus, multis concauus alis: folio nigro, maiore quàm ocymi, & latiore: fructu rotundo, viri-

di,

di, qui post maturitatem nigricat, aut fuluescit: herba innocentis gustus. Natura ei refrigerandi: quare folia vlceribus quæ serpunt, & ignibus sacris, conuenienter cum polline polentæ illinuntur: ægylopia, capitisq; dolores, trita & imposita per se sanant: æstuanti stomacho auxiliantur: parotidas, cum sale detrita, illitu discutiunt. Valet succus eius aduersus ignem sacrum, atque vlcera, quæ serpunt, cum cerussa, rosaceo & argenti spuma: ad ægylopas cum pane: infantium adustioni, quam syriasin vocant, cum rosaceo perfusus proficit in collyrijs, aquæ vel oui vicem exhibet, contra acutas fluxiones illitus: aurium dolori instillatus prodest. Mensium abundantiam sistit, in vellere subditus. Succus fuluo gallinarum cortalium fimo subactus, & linteo appositus, ægylopijs præsentaneo est remedio. Est & aliud solanum, quod peculiari nomine halicacabon aut physalida, id est vesicariam vocant, folijs antedicto similibus, verum latioribus: cuius caules, posteaquam adoleuerunt, prona terram spectant: folliculis orbiculatis vesiculis similibus: semine intus fuluo, rotundo, leui, acinorum vuæ effigie: quo coronarij vtuntur, corollis intorquentes. Vim vsumq; hortensis solani habet: verum cibis nequaquam expetitur. Regium morbum purgat, semine poto, & vrinam pellit. Ex vtraque herba succus extrahitur, qui siccatus in vmbra, reconditur, ad eadem valens.

Officinis Alkekengi Arabum exemplo.

Solanum somniferum. CAP. LXII.

SOlanum somniferum, aliqui etiam halicacabon appellant, fruticat multis ramis, densis, candicosis, fractu contumacibus, pinguium foliorum, cotoneæq; mali similium plenis: flore grandi, rubro: fructu in folliculis crocato: radice grãdi, subrubro cortice vestita: nascitur in saxis, non procul à mari. Radicis cortex, in vino drachmæ pondere potus, somnificam vim habet, opio mitiorem. Semen vehementer vrinam cit. Corymbi duodecim, hydropicis dantur: si quid numero adijciatur, alienationem mentis faciunt. Remedio est aqua copiosa mulsa, potui data. Succus pastillis inseritur, & medicamentis, quæ doloris leuamentum præbent: decoctus in vino, si in ore contineatur, dentium doloribus auxiliatur. Radicis succus, cum melle illitus, oculorum hebetudines tollit.

Manicum solanum. CAP. LXIII.

SOlanum manicon, aliqui persion, alij thryon appellauere. Huic folium erucæ simile, maius aliquantò, satis acantho, quem pæderota vocant, accedens: caules à radice proceros emittit decem aut duodecim, vlnæ altitudine adolescentes: caput in cacumine, oliuæ figura, sed vt platani pilulæ hirsutius, verùm maius, latiusq;: florem nigrum: postquam eo exuitur, racemus exit rotundus, niger, denis aut duodenis acinis constans, similibus hederæ corymbis, vt vuæ mollibus: radice firmatur candida, crassa, caua, cubitali: gignitur in

mont

montibus, vento perflatis, & platanetis. Radix drachmæ vnius pondere pota ex vino, facit species vanas, imaginesq; non iniucundas obuersari: sed duplicatus hic modus, ad treis vsque dies mentis alienationem affert: quadruplicatus, interimit. Remedio est aqua mulsa copiosius pota, & vomitione reiecta.

Dorycnium. CAP. LXIIII.

DOrycnion Crateuas halicacabon, aut caleam vocat: frutex oleæ nuper prodeunti similis: nascitur in petris, non procul à mari, ramis cubito minoribus, folijs oleæ similibus colore, minusculis, firmioribus, præter modum scabris: flore candido: siliquis in cacumine, ceu ciceris, densis, rotũdis, quinis intus aut senis seminibus, exigui erui magnitudine, læuibus, firmis, versicoloribus: radix ad digiti craßitudinem & cubiti longitudinem adolescit. Id somniferum esse constat. Copiosius haustum mortem adfert. Nec defuere, qui dicerent, semen in amatoria expeti.

Mandragoras. CAP. LXV.

MAndragoram, aliqui antimalum, alij circæam vocant, quoniam videatur radix ad amatoria conducere. Duo eius genera: niger, quæ fœmina existimatur, thridacias appellatus, angustioribus folijs, ac minoribus quàm lactucæ, virosis ac graueolentibus, in terra sparsis: mala gerit sorbis similia, pallida, odorata, in quibus semen veluti pyrorum: radicibus inhæret bene ma-

gnis, binis, ternísve, inter se conuolutis, nigris foris, intus albis, crasso cortice vestitus, caule viduus est. Alter candidus, qui mas dicitur, nonnullis *norion vocitatus: huius folia magna, alba, læta, læuia vt betæ: mala quàm alterius duplo maiora, colore in crocum inclinante, iucunde cum grauitate quadam olentia: quorum pomorum cibo, aliquantum opiliones soporantur. radix, alterius similis, maior & candidior, orbata & hæc caule. Succus fit è cortice recentis radicis tuso, & prælis subiecto: qui insolatus vbi concreuerit, fictili reconditur. Malis quoque succus depromitur, sed aliquantò ignauior. Delibratur radix, & traiectus lino cortex, ad vsum suspenditur. Aliqui radices in vino ad tertias coquunt, & defæcatum ius seruant: cyathoq; vno vtuntur, in peruigilijs, & doloribus, & ante sectiones vstionesq; ne sentiantur. Succus duobus obolis ex mulso potus, vt veratrum, per vomitiones bilem atram pituitámque extrahit: verùm potu largiore, vita adimitur. medicamentis ocularibus, & his, quæ dolores finiunt, pessis quoque emollientibus, admiscetur: semioboli pondere inditus, per se menses & partus expellit: subditus sedi pro balano, somnificus est. Radix ebur emollire fertur, quæ senis horis cum eo decocta sit: & ad accipiendam, quam effingere optaueris, formam, ipsum facile præstat. Folia recentia conuenienter oculorum inflammationibus, & collectionibus, quas vlcera citarunt, cum po-

lent

* Alij morion.

lenta illinuntur: duritias omneis, suppurationes, strumas & tubercula discutiunt: stigmata sine exulceratione delent, si quinis senísve diebus, sensim perfricentur. Folia seruantur in muriis, eosdem ad vsus. Trita radix ignibus sacris ex aceto, & serpentium ictibus ex melle aut oleo, medetur: strumas atque tubercula, cum aqua dissipat. articulorum cruciatus, cum polenta sedat. Fit citra coctionem vinum è cortice radicis, ad hunc modum: Ternæ minæ in vini dulcis metretam coniiciuntur. Dantur ex eo terni cyathi iis, qui secari aut amburi debent, vt antè dictum est: siquidem nullo tunc afficiuntur dolore, sed veterno quodam pressi, torpescunt. Mala soporem afferũt olfactu, & etiam si mandantur: item expressus ex eis succus: nimio tamen odore percussi, obmutescunt. Semen malorum potum vuluas purgat: appositúmque cum sulphure ignem nõ experto, rubra fœminarum profluuia sistit. Scarificata punctisq; multifariàm aperta radice, erũpens lacryma, cauo vase recipitur. Liquamentum autem succo lacteo præstantius est: sed non vbique, vt experientia docet, radices lacteum succum delacrymant. Alium tradunt esse mandragoram, nomine morion, in opacis iuxta specus enatum: foliis albi mandragoræ, minoribus, albis, dodrantalibus, radicem ambientibus: quæ mollis est & candida, paulò maior palmo, pollicémq; crassitudine æquat. Tradunt eam in pane, offa, obsonióve,

drachmæ pondere deuoratam, vsum rationis intercipere. Obdormiscit enim homo, eo ferè quo comederit habitu, sensus impos, ternis, quaternisue, ex quo data est, horis. Hac medici vtuntur, cùm scindendi, vrendiq; necessitas adest. Antidotũ esse volunt radicem, cum manico solano potam.

Aconitum. CAP. LXVI.

Aconitum, aliqui pardalianches, alij cammoron, alij thelyphonon, alij myoctonon, alij theriophonon vocant: folia habet cyclamini, aut cucumeris, tria aut quatuor, minora & * subhirsuta: caulem palmo altum: radix scorpij caudã æmulatur, & alabastri modo splendet. Torpescũt, vt fama est, scorpiones admota radice, stupéntq;: qui rursum hellebori contactu excitantur. Oculorum medicamentis leuandi doloris gratia adijcitur. Enecat pantheras, sues, lupos & feras omneis in carnibus obiectum. Est & alterum aconitum, quod aliqui cynoctonon, alij lycoctonon appellant. Huius genera sunt tria: vnum, quo vtuntur venatores: alia duo in vsum suum vertere medici, è quibus tertium, quod Põticum nominatur, plurimum in Italia, montibus Iustinis exilit: à priore distans, quoniam folia faciat effigie platani, crebriore diuisura, longiora, & multò nigriora: caulem filicis pediculo similem, nudum, cubitali altitudine, aut ampliorem: semen in siliquis oblongis recondit: radices in modum squillæ marinæ cirrorum nigrescunt. Quibus ad venationem lu-

* Ita Plin. Græcus ὑποτραχέα, id est, subaspera. vtra autẽ lectio potior, herbæ, si quãdo sese obtulerit aspectus indicabit.

orum vtũtur: insertæ siquidem crudis carnibus, & deuoratæ, lupos enecant.

Cicuta. CAP. LXVII.

Cicuta caulem edit geniculatum, vt fœniculi, grandem, *folia ferulæ, angustiora, graui odoratu: rami, mox vmbellæ in summo proleunt: flores quoque albicantes: & semen aniso candidius: radice non alta, concaua. Cicutæ lethale venenũ inest, suaq; vi refrigeratoria necat. Remedio est vini meraculi potus. Succus exprimitur contusis cacuminibus, priusquam semina & comæ siccescant: qui sole densatur in pastillos. Multus ad medẽdi rationem vsus est aridi: cõmodè miscetur collyrijs, quæ leuandi doloris gratia temperantur: ignes sacros, & vlcera quæ serpunt, illitu restinguit. Herba cum coma trita, & testibus circumlita, libidinũ imaginationes in somno, compescit: sed genitale resoluit: lac puerperarum mammis apposita extinguit: in virginitate mammas coercet, & increscere non patitur: pueris præstat, vt eorum testiculi cibum non sentientes, intabescant. Efficacissima vis Creticæ, Megarensi, mox Atticæ, & in Chio & Cilicia nascenti.

* Plinius lib. 25. cap. 13. Coriandro assimilauit, cui propius sanè, quàm ferulæ, quæ fœniculi cõstat folijs. Cicuta omnibus hodie cõperta, videtur accedere.

Taxum. CAP. LXVIII.

Smilax à Græcis, taxus à Latinis appellatur, arbor abietis magnitudine, & foliorum eiusdem figura, in Italia & Narbonẽsi Gallia Hispaniæ contermina nascens. Auiculæ quæ Italicæ ta-

xi baccas deuorant, denigrantur: & qui ederint easdem homines, alui profluuio corripiuntur. Narbonæ tam præsentis est veneni, vt si qui dormiant sub ea, aut eius vmbra subsideant, lædantur, & sæpenumero moriãtur: quare de taxo hæc traduntur, vt ab ea caueamus.

Apocynum. CAP. LXIX.

APocynum, siue cynocrãbe, braßica canina, frutex est longis viticulis constans, malè o lentibus, lentis, vitiliúmque modo obsequiosis, fractu ferè inuictis: folio hederæ, molliore tamen, & per extremum acutiore, lento, graui odore: id lute succo turget. Siliquæ, ceu fabarum, folliculari specie, digiti longitudine protenduntur: semine intu albo, duro, paruo. Folia cũ adipe in panes coacta, canes, lupos, vulpes, & pantheras enecant, in cib data, & protinus eorum coxendices resoluunt.

Nerium, seu rhododendrum.

CAP. LXX.

NErion aliqui rhododaphnen, alij rhododen dron vocant. frutex est vulgaris notitiæ, lo gioribus quàm amygdala folijs, craßioribusq;: fl Amygdalæ re in rosam conformato: fructu* nuci græcæ sim li, corniculato, qui patefactus quandam lanosa naturam ostendit, spinarum pappos repræsenta tem, radice longa, acuta, lignosa, gustanti sals nascitur in amœnis, maritimis, & secus amne Flores & folia mulis, canibus, asinis, & quadr pedum plurimis venena sunt: hominibus verò c
t

ra serpentium morsus præsidia, è vino pota: eo magis ruta addita: imbecillæ etiam animantes, vt pecus & capræ, si aquam bibant, in qua folia ea maduerint, moriuntur.

Fungi. CAP. LXXI.

FVngorum differentia duplex: aut enim mandunttur, aut perniciales sunt. Multis de causis venenosi gignuntur, vbi videlicet clauus ferreus, a quo sit rubigo, aut panni marcor adfuerit, aut iuxta serpentis cauernam, arboréſve, quæ priuatim pariunt noxios fructus, erumpant. Continẽt qui tales sunt, nescio quod strigmentũ cõcretamq; pituitam, terrâq; eruti, quàm celerrimè cõputrescunt, atque marcore vitiãtur. Sed qui veneno imbuti non sunt, suauem in iuribus gratiam habent: largius tamen sumpti nocent, & ægrius concocti strangulant, aut choleram morbum citant. Remedio est nitri potus, aut lixiuium cum acida muria, aut feruefactæ satureiæ, aut origani iusculũ: debellantur etiam gallinacei fimi potu ex aceto, aut eiusdẽ delinctu cũ melle multo. Corpus alũt, sed ægrè dissoluuntur, cùm magna ex parte integri ipsi, cum recrementis alui reijciantur.

Colchicum. CAP. LXXII.

COlchicon, aliqui ephemeron, sunt qui agrestem bulbum vocant, autumni exitu florem Hermodadit croci, candicantem, ab eo tempore, folia bulbi, sed pinguiora: caulem palmo altum, ferẽtem rufum semen: radicem foris è nigra rufescentem,

Censetur Hermodactylus officinarum.

quæ

quæ delibrata, candida & mollis spectatur, lacteo succo madet, atque gustatu dulcis inuenitur: bulbus eius mediam habet rimam, fissuramq́;, qua flos erumpit: plurimum in Messenia, & Colchis enascitur. Ea comesa, fungorum more, strangulando enecat. Hanc autem depinximus, ne à quoquā imprudenter pro bulbo deuoretur: mirum enim in modum saporis voluptate imperitos allicit. Remedio sunt eadem, quæ fungus: bubulum etiam lac potum auxiliatur: itaq; cùm adfuerit, non aliud desideratur auxilium.

Ephemerum. CAP. LXXIII.

Fortè nostrum Lilium cōuallium.

EPhemeron, aliqui syluestrem irin appellant. Folia habet lilÿ, sed tenuiora: caulem parem, florem candidum, amarum: semen molle: radicem vnam, digitali craßitudine, longam, adstringentem, odoratam: nascitur in syluis & opacis. Huius radix dentibus præcipua, si decocto colluantur. Folia in vino cocta, discutiunt tumores, & tubercula, quæ nihil adhuc humidi contraxerunt.

Helxine, id est muralis herba. CAP. LXXIIII.

Officinis Parietaria

HElxine nascitur in parietinis, sepibus, vineis & segetibus: folia ei mercurialis insunt, hirsuta: cauliculi subrubētes, & circa eos veluti semina aspera, adhærētia vestibus. Folia refrigerādi spißandiq; naturā habent, qua ex causa sanant illitu sacros ignes, adusta, condylomata, panos incipientes, tumores, inflammationesq́;. Su-

ꝰus eius cum cerussa, ignibus sacris, & vlceribus quæ serpunt, commodè illinitur, imponiturq; podagris cum hircino adipe aut cerato cyprino: veterẽ ussim emẽdat instar cyathi haustus: tonsillis inflammationem sentientibus vtiliter & gargarizatur, & oblinitur: aurium dolorem cum rosaceo instillatus leuat.

Alsine. CAP. LXXV.

ALsinen, aliqui anthyllion, nonnulli myos ota vocant, quoniam masculorum aures folia imitantur. Lucis opacisque gaudet, vnde alsine dicta est. Hæc erat eadem quæ helxine, nisi humilior esset, & folijs minoribus, * nec hirsuta. cùm teritur odorem cucumis reddit.] Vim refrigerandi adstringendíque obtinet: oculorum inflãmationibus cum polenta illinitur. Succus aurium doloribus infunditur: quin & emendat omnia quæ helxine, id est, muralis herba. Vulgò morsus gallinæ. *Ex Plinio adiecta.

Lens palustris. CAP. LXXVI.

LEns palustris, inuenitur in aqua non fluente, muscus lenticulæ similis, refrigeratoriæ naturæ. Propter quod cõuenienter collectionibus, igni sacro, & podagris, illinitur per se, & cum polenta: glutinat & procidẽtia puerorũ interanea. Officinis lenticula aquæ.

Semperuiuum, seu sedum.

CAP. LXXVII.

SEmperuiuum magnum ideò nominatur, quoniam perpetuò folia vireant: cuius caules cubiti altitudinem implent, interdum excedunt, pingues,

gues, craßitudine pollicari, virentes, characiæ ti=
thymali modo infecti: folia pinguia, *carnosa,]
magnitudine pollicari, in cacumine linguæ simi=
lia, alia in terram conuexa, alia in capite stantia
inuicem, ita vt ambitu effigiem imitentur oculi:
nascitur in montibus, & testaceis: supra domi=
cilia etiam seritur. Eius vis refrigerare, & ad=
stringere: medentur igni sacro, nomis, vlceribus
quæ serpunt, oculorum inflammationibus, ambu
stis igni, podagris per se, & cum polenta illita fo=
lia. Succus capiti, in doloribus, cum polenta aut
rosaceo perfunditur: datur in potu contra pha=
langiorum ictus, dysenteriam, aluiq; profluuia:
teretes tineas potus in vino excutit: subditus in
vellere, mulierum abundantiam sistit: succus ocu
lorum lippitudinibus, sanguinis vitio conceptis,
inungitur. Semperuiuum paruum in petris, parie=
tinis, & maceriis, necnon scrobibus opacis nasci=
tur, caulibus ab vna radice multis, tenuibus, cre=
brò foliatis: exilibus foliis, rotundis, pinguibus,
mucronatis: caule à medio emicante, palmum al=
to: vmbellam herbidosq; flores, & tenues gerente.
Folia eisdem cum priore viribus prædita sunt.
Tertium videtur semperuiui genus, quam aliqui
andrachnen agriam, aut telephion vocauerunt,
Romani illecebram, pusillus, craßioribúsque foliis,
hirsutis, portulacæ proximus: nascitur in saxis. Vis
ei excalfactoria, acris, exulcerans: illita cum axũ=
gia strumas discutit.

*Vox addita ex Plinio.

Vulgò vermicularis.

Vmb

Vmbilicus Veneris. CAP. LXXVIII.

COtyledon, siue vmbilicus Veneris, folio est in acetabuli formã tornato, inemidenter concauo, breui in medio cauliculo, in quo semen inest: radice oliuæ modo rotunda. Succus cum vino circunlitus, instillatúsve, contecta genitalia nudat: inflammationibus, sacris ignibus, strumis, pernionibus, illitu auxiliatur: stomachi ardorem refrigerat. Folia cum radice comesa, calculos frangunt, vrinam cient, hydropicis ex melle dantur. Herba vtuntur ad amatoria. Est & alterum genus eiusdem, cymbalion aliqui vocant, pinguibus folijs, latioribus, ligularum modo densis circa radicem, medium oculi ambitum describentibus, vt in maiore semperuiuo, adstringentis gustus: cauliculo tenui, in quo flores & semina hyperici: radice maiuscula. Facit eadem, quæ semperuiuum.

Vrtica. CAP. LXXIX.

DVo vrticæ genera: syluestris, asperior, latioribus, nigrioribúsque folijs: semine lini, sed minore. Altera non æquè aspera, minuto semine. Folia vtriusque illita, canis morsibus, addito sale, medentur: gangrænas, carcinomata, sordida vlcera, & quæ cacoethe vocantur, item luxata, panos, tubercula, parotidas, suppurationésque sanant: lienosis cum cerato imponuntur: faciunt ad profluuia narium, cum succo trita, & naribus indita: menses cient, eadem detrita cum myrrha, & imposita: procidentes vuluas, recen=

tia contactu resilire cogunt. Semen potum ex passo, venerem stimulat, vuluæ ora patefacit: cum melle delinctum, orthopnœæ, lateris & pulmonum inflammationibus prodest: thoracem expurgat: erodentibus medicamentis admiscetur. Cocta cum conchis folia, aluum emolliunt, vrinas mouent, inflationes discutiunt: decocta cum ptisana, vitia pectoris extrahunt: mulierum menses euocant, cum myrrhæ modico pota. Inflammationem turgentem vuam gargarizatus succus reprimit.

Galiopsis. CAP. LXXX.

GAliopsis frutex in totum caulem, & folia habet vrticæ, læuiora, & quæ grauem odorem trita reddant: flore purpurascente, tenui: nascitur circa sepes, ædificiorum areas, ac semitas vbique. Folia, caules, semen, succúsque, duritias & carcinomata dissipant: strumas, panos, & parotidas discutiunt. Oportet bis die tepidum ex aceto cataplasma imponere, & eius decocto fouere: ad putrescentia, gangrænas, & nomas, cum sale efficaciter illinuntur.

Galion. CAP. LXXXI.

GAlion, nomen ex eo traxit, quòd in contrahendo lacte, coaguli vicem impleat: ramulum foliúmque habet aparinæ simillimum, rectum: florem in cacumine luteum, tenuem, densum, copiosum, odoratum. Flos igni ambustis illinitur, sanguinis profluuia sistit. Cerato rosaceo galion admiscetur, insolatum vsquedum albescat:

lass

laßitudines reficit. Radix venerem concitat. Nascitur in paluſtribus.

Senecio. CAP. LXXXII.

SEnecio cauliculo eſt cubitali, ſubrubro, folijs continuis, erucæ modo per extremitates diuiſis, ſed minoribus multò: luteis floribus, qui celeriter diſſecti vaneſcunt in pappos. Nomen verò ſibi vendicauit, quoniam flores capillorum ritu, vere caneſcant. radice ſuperuacua: naſcitur maximè in macerijs, & circum oppida. Folia cum floribus refrigerant: quare illita cum vini modico, vel per ſeſe, teſtium & ſedis inflammationes ſanant: quin & ex manna thuris medentur, cum reliquis vulneribus, tum ijs quæ nerui acceperunt. Illiti per ſe cum aceto pappi, idem munus præſtant: verùm recentes epoti, ſtrangulant. Totus caulis, ſi coctus in paſſo potui detur, ſtomachi dolores à bili contractos, perſanat.

Thalictrum. CAP. LXXXIII.

THalictron folia coriandri habet, pinguiora paulò: cauliculũ rutæ craßitudine, in quo folia. Quæ trita, illita antiqua vlcera ad cicatricem perducunt. Naſcitur maximè in campeſtribus.

Marinus muſcus. CAP. LXXXIIII.

MArinus muſcus naſcitur in ſcopulis, teſtaceíſque haud procul à mari, gracilis, capillaceus, caulis expers. Præcipua ei ſpiſſandi vis, & collectiones cohibendi, & podagras, quas refrigerare opus ſit.

Phycus marinus. CAP. LXXXV.

PHyci marini generibus, quoddam latum, & alterum sublongius, & rubens: tertium candidum, nascens in Creta iuxta terram, floridum valde, quod nulla corruptionis labe polluitur. Omnia vim habent refrigeratoriam, non podagræ modò, sed etiam inflammationibus, in cataplasmatis efficaciter vtilem verùm ijs vti humidis conuenit, priusquam exarescant. Nicander, puniceum aduersus serpentes dedit. Hoc fuco quidam putant mulieres suum calorem mentiri, cùm tamen sit radicula eiusdem nominis, qua sese fucant.

Potamogeton. CAP. LXXXVI.

POtamogeton, folium betæ simile, hirsutum paululum supereminens extra aquam. Refrigerat & inspissat: pruriginibus vtile, & contra veterum vlcerum nomas. Nomen ex eo inditum est, quòd palustribus, & aquosis enascatur.

Stratiotes. CAP. LXXXVII.

STratiotes in aquis nascens, ijsdem supernatat, & sine radice viuit: vnde cognomentum traxit. Herba sempervivo similis, ni maiora haberet folia: quæ refrigerant. Sanguinem qui defluit à renibus, pota sistunt: vulnera, quæ inflammationem minantur, intumescere non sinunt: ignibus sacris, & tumoribus ex aceto illinuntur.

Stratiotes millefoliũ. CAP. LXXXVIII.

Vulgatum millefoliũ. STratiotes millefolium exiguus frutex, palmi altitudine, aut amplius assurgit: folijs auicularum

larum pennas imitantibus, breui admodum disse=ctóque foliorum exortu. Folia syluestre cuminum simulant, præsertim breuitate atque scabritia, breuiora paulò, densiore vmbella, & pleniore. Surculos in cacumine gerit, exiguos, & capitula in modum anethi: flores paruos, candidos. Nascitur in asperis agris, præcipuè circa semitas. Eximij vsus ad vlcera vetera, recentiáque, profluentem sanguinem, & fistulas.

Verbascum. CAP. LXXXIX.

VErbascum differentias summas habet duas, hoc nigrum, illud album: in quo mas & fœmina intelligitur. Fœminæ igitur folia sunt brassicæ, pilosiora multò, & latiora, candida: caulis albus, cubitalis, aut amplior, subhirsutus: flores albi, aut subpallidi: semen nigrum: radix longa, gustu acerba, crassitudine digiti: nascitur in campestribus. Verbascum, qui mas appellatur, oblongius, albis folijs, & angustioribus, tenuiori caule. Sed nigrum prorsus albo simile esset, nisi nigriore latioréque constaret folio. Syluestre folia fert saluiæ, altas virgas, & * lignosas, & circa eas ramulos, quales marrubium: flores luteos, auri æmulos. Sunt & phlomides duæ, hirsutæ, rotundis folijs, humiles. Tertia lychnitis appellatur: ab alijs autem thryallis, folijs ternis, aut quaternis, vel paulò pluribus, hirsutis, crassis, pinguibúsque apta ad lucernarum lumina. Radix priorum duarum adstringit: quare quod magnitudine

Tapsus barbatus vulgò.

* Sic Plin. qui ξυλώδεις videtur legisse. Græcus codex δενδρώδεις, id est, arborescentes.

ludicrum talum æquet, in alui profluuio, conue-
nienter ex vino datur. Decoctum ruptis, conuul-
sis, fractis, antiquæ tussi auxiliatur. Dentium do-
lorem collutione mitigat. Verbascum, cui flos au-
reus, capillos tingit, & quocunque abijciatur, blat-
tas in se contrahit. Cocta in aqua folia, aduersus
tumores, inflammationes oculorum, syderata vlce-
ra, ex vino & melle illinuntur: cum aceto quoque
vulneribus medentur: contra scorpionum ictus,
sunt auxilio. Syluestris folia ambustis igni, sunt
cataplasmata. Aiunt in folijs eius, quam fœminam
dicimus, aridos ficus omnino non putrescere.

Aethiopis. CAP. XC.

AEthiopis folia habet verbasco similia, per-
quam hirsuta, densáque, in orbem circa ra-
dicem imam redacta: caulem quadrangulum, cras-
sum ac scabrum, similem apiastro, aut arctio, mul-
tis concauum alis: semen erui magnitudine, gemi-
num, in vno conceptaculo: radices ab eodem cæspi-
te numerosas, longas, plenas, glutinosas gustu, quæ
siccæ nigrescunt durantúrque, vt cornua possint vi-
deri: plurima nascitur in Ida monte Troadis, &
in Messenia. Auxiliatur purulentis excreationi-
bus, ischiadicis, pleuriticis, arteriæ scabritijs, de-
cocta radix, & pota: quin & cum melle, eclegma-
tis vicem præbet.

Arction. CAP. XCI.

ARction, aliqui potius arcturon vocant, si-
milis est verbasco folijs, nisi quòd hirsutio-
ra

ra, & rotundiora sunt: caule longo, molli: semine cumini, paruo: radice tenera, alba, dulcíque. Decocta cum semine radix in vino, dentium dolorem mulcet, si contineatur ore decoctum: ambusta pernionésque fouentur eodem: bibitur aduersus coxendicum dolores, & stranguriam, è vino.

Arcion, siue Personata. CAP. XCII.

PErsonata folia habet cucurbitæ, maiora & hirsutiora, nigriora & crassiora: caulem albicantem, quanquam & interdum vidua caule reperiatur: radice grandi, intus candida, foris nigra. Hæc drachmæ vnius pondere pota, cum pineis nucibus, purulenta & cruenta extussientibus auxiliatur: trita dolores à contorsionibus artuũ contractos, illitu sedat. Folia vtiliter antiquis vlceribus illinuntur. Vulgò lappa maior, & Bardana.

Petasites. CAP. XCIII.

PEtasites pediculus cubito maior, crassitudine pollicis, à quo prægrande folium, galeri modo amplum, ceu fungus dependet. Contra phagedænas, & vlcera, quæ cacoethe vocant, efficaciter illinitur.

Epipactis. CAP. XCIIII.

EPipactis ab aliis helleborine, parua herba, exiguis foliis. Iocineris vitiis vtilis, & contra venena pota.

Capnos, seu fumaria. CAP. XCV. Officinis fumus terræ.

FVmaria fruticosa herbula est, prætenera, coriandri similis: foliis candidioribus, vndique ra-

numerosis, cineracei coloris: flore purpureo. Huius succus claritatem facit oculis delacrymationemq́; vnde nomen traxit. Illitus cum gūmi, euulsas palpebras renasci prohibet. Commanducata herba biliosam vrinam trahit.

Lotus vrbana. CAP. XCVI.

LOtum vrbanam alij trifolium vocant: nascitur in hortis. Extractus succus, addito melle, oculorum argema, nubeculas, cæteráſque caligines discutit.

Syluestris lotus. CAP. XCVII.

SYluestris lotus, quam trifolium minus appellant, plurimùm in Libya gignitur, caule bicubitali, & sæpe maiore, alis multis: folijs trifolij pratensis: semine fœnigræci, multò minore, gustu medicato. Vim calfaciendi, & leniter adstringendi obtinet: vitia cutis in facie, maculásque cū melle peruncta expurgat: trita per sese aut cum maluæ semine, in vino aut passo bibitur aptißimè contra dolores, qui vesicam malè habent.

Cytisus. CAP. XCVIII.

CYtisus, frutex est albus in totum, vt rhamnus, ramos spargēs cubitales, sæpe maiores in quibus folia fœnigræci, aut loti trifoliæ, minora, dorso medio prominente. Ea digitis trita erucam olent, gustatáque cicer recēs sapiunt. Folia refrigerant: tumores inter initia discutiūt, si cum pane trita illinātur. Decoctū potu vrinam ciet. Nonnulli, quòd apes alliciat, prope aluearia serunt.

Lotus Aegyptia. CAP. XCIX.

EST & in Aegypto lotus, quæ in campis flumine inundatis prouenit, caule fabæ: flore paruo, candido, *lilio simili, quem tradunt occidente sole comprimi occludíque, ad ortum autem aperiri: addúntque, caput ipsum vespera aquis condi, & ad exortum Solis emergere. Caput quale papaueris, maximum: & intus grana ceu milij, quæ Aegyptij exiccant, & in panes cogunt. Radicem lotos hæc habet, mali cotonei similitudine, quæ cruda coctaq; manditur: decoctáque lutei oui qualitatem exhibet.

* κρίνῳ, non κριθῇ.

ANNOTATIO.

Aliud est à nostro Millefolio, quod paulò ante stratiotem millefolium esse monuimus.

Millefolium. CAP. C.

MYriophyllon, siue millefolium, caulis est tener, singularis, vnica nixus radice: plurimis folijs, læuibus, fœniculo similibus: vnde nomen accepit. Caulis flauescit, varius, ac veluti ex industria delimatus nascitur in palustribus. Vulnera recentia ab inflãmatione vindicat, si vel viride, vel siccum ex aceto, oblinatur: præcipitatis in potu cum aqua & sale datur.

Myrrhis. CAP. CI.

MYrrhis, simillima est cicutæ, caule folijsq; radix ei oblonga, mollis, rotunda, odorata, cibo non insuauis. Quæ pota in vino, pha-

langiorum morsibus auxiliatur: cit menstrua, & partus secundos: purgátque à puerperio fœminas: subuenit & phthisicis cocta in sorbitione. Aiunt quoque eandem bis térve die potam ex vino in pestilentia salutarem esse, & ne morbi contagia sentiantur, obstare.

Myagrum. CAP. CII.

MYagron, aliqui melampyron vocant, herba est surculacea, folijs rubiæ, pallidis, tripedanea: semen oleosum, *fœnograeco simile. Quod contusum igni torrent, perunctisq; virgis ad lucernarum lumina vtuntur: hoc pingui, scabritias corporis læuigari, atq; expoliri constat.

* τήλιδι. νον τραχήλῳ.

Onagra. CAP. CIII.

ONagra, siue onothera, aut onuris, frutex est arboris instar, prægrandis, amygdalino folio, sed latiore, lilio non dissimili: flore rosaceo, magno: radice candida, longa: cùm siccata est, vinum olente: nascitur in montibus. Aqua, in qua radix maduerit, in potu data feras mitigat, & cicures facit: illitu quoque tetra vlcera mulcet.

Cirsium. CAP. CIIII.

Censetur Buglossa officinarum.

CIrsium, caulis est tener, duorum cubitorum, triangulo similis: ab imo foliola, rosæ speciem referentia: anguli spinosi, per interualla molles: folia buglosso similia, * maiora, subcandida, modicè hirsuta, partibus extremis aculeata: cacumen caulis orbiculatum, hispidum, in quo capitula in summo purpurea, quæ solunn

*Pli. minora.

nuntur in lanugines. Radicem huius loco laboranti adalligatam, dolores varicum sedare Andreas scripsit.

Aster Atticus, seu inguinalis.

CAP. CV.

Aster Atticus cauliculus lignosus, florem in cacumine habens purpureum, luteúmve, per ambitum, anthemidis capituli modo diuisum, foliolis stellæ modo radiatis: quæ autem caulem circundant folia, oblonga sunt ac hirsuta. Feruenti stomacho, oculorum inflammationibus, procidua sedi, ac inguinibus illitu auxiliatur. Tradunt purpureum florē, si ex aqua bibatur, anginis, & pueris comitiale malum sentientibus, opitulari. Inguinum inflammationi recentem illinire conuenit. Si aridus flos sinistra dolentis manu decerpatur, & inguinibus adligetur, dolore liberat.

Isopyrum. CAP. CVI.

Isopyron aliqui phasiolon ob similitudinem vocant, quoniam folium, quod est aniso simile, in pampinos torquetur: capitula sunt in summo caule tenuia, plena seminis, melanthij gustum imitantis. Contra tussim, & cætera pectoris vitia, semen ex aqua mulsa bibitur: hepaticis, & sanguinem excreantibus vtile.

Viola purpurea. CAP. CVII.

Viola purpurea folium habet hedera minus, tenuius ac nigrius, nec multò dissimile: cauliculus à radice medius prodit, in quo flosculus,

sua

suauißimè olens, purpureus: opacis & asperis na=scitur. Refrigerandi naturam habet. Folia per se & ex polenta illinuntur aptißimè stomacho æstu=anti, & oculorum inflammationibus, sedique pro=cidenti.

Cacalia. CAP. CVIII.

CAcalia, quæ leontice vocatur, folia fert ma=gna, alba: è quibus medius caulis emicat, re=ctus, albus, florem ferens robori aut oleæ similem: nascitur in montibus. Radix in vino madefacta, vt tragacātha, delinctu aut manducatu per se tus-sibus, scabritijs arteriæ, medetur. Grana, quæ post excussum florem innascuntur, trita, & cum cera=to illita, faciem erugant & cutem extendunt.

Bunium. CAP. CIX.

BVnion caulem edit quadrangulum, procerū, digiti craßitudine, in quo ramuli minutis fo=lijs ac floribus scatent: folia proximè radicem, a=pio similia, longè tenuiora, coriandrinis proxima: flores anethi: semen odoratum, hyoscyamo minus. Vrinam ciet, excalfacit, secundas euocat: lieni, ve=sicæ, renibus vtile. Tam humidi quàm sicci, expres siq; succi caulibus, folijs, radicibusq;, vsus inualuit ex aqua mulsa. Pseudobunion palmi altitudine fruticat in Creta, folia ramulosq; napi ferens, acri gustu. Tormina, atque stranguriam, laterúm=que dolores, sanant quaterni rami eius poti in a=qua: illiti quoq; cum sale & vino, tepentes, strumas discutiunt.

Cha

Chamæcissus. CAP. CX.

Chamæcissos, folio est hederæ, tenuiore, longiore, ramulis à radice quinis senisve, dodrantalibus, foliosis: flore violæ albæ simili, candidiore, ac tenuiore, gustu supra modum amaro: radice tenui, candida, inutili: nascitur in cultis. Bibunt convenientissimè ischiadici folia, tribus obolis in aquæ cyathis tribus, tricenis quadragenísve diebus: eodem pota modo, senis aut septenis diebus, regium morbum purgant.

Non est, quanuis id sonet Græcanica dictio, hedera terrestris vulgò nominata: quod eam paulò studiosius cum descriptione conferens, liquidò cognosces.

Chamæleuce. CAP. CXI.

Chamæleuce lumborum doloribus propitia est, herba virens, incurvis foliis, surculisq́; flore rosaceo.

Buglossum, seu lingua bubula. CAP. CXII.

Buglossum nascitur in campestribus, & sabulosis. Iulio mense colligitur. Aiunt eam, quæ treis thyrsos emittit, cum semine & radice tritã, potamq́; contra tertianos horrores prodesse: quæ quatuor, ad quartanos: ea in vino decoquitur. herbam abscessibus utilẽ esse volunt. Verbasco simile est, folium in terra sparsum, nigrius, asperum, bubulas imitans linguas. Quod in vinum deiectum, animi voluptates auget.

Vulgaris Borago.

ANNOTATIO.

Nostrum Cynoglossum caulem & purpureos flosculos edens, nõ esse verum ac legitimum, historia eius apertissimè indicat.

Cynog

Cynoglossum. CAP. CXIII.

CYnoglosson folia latifoliæ plantaginis habet, arctiora, minora, lanuginosa: caule vacat, & humi sternitur: prouenit in sabuletis. Folia cum suillo adipe veteri, medentur morsibus canum, alopecijs, & ambustis. Emollit aluum, decoctum herbæ ex vino potum.

Phyteuma. CAP. CXIIII.

* Struthij. PHyteuma folia habet *radiculæ, minora: copiosum semen, perforatum, radicem paruam, tenuem, per summa terræ nitentē: quam ad amatoria conuenire, nonnulli scriptum reliquerunt.

Leontopodium. CAP. CXV.

LEontopodium duûm digitorum herbula est, folia ferens angusta, longitudine ternûm quaternûmve digitorum, hirsuta, quæ iuxta radicem lanosiore flocco canescunt: capitula in summo caule quasi perforata: flores nigri: semē vsqueadeò spissa lanugine inuolutum est, vt sæpe fallat: radice parua cohæret: quam tradunt appensam ad amatoria prodesse, & tubercula discutere.

Hippoglossum. CAP. CXVI.

HIppoglosson, frutex est folia habēs rusci tenuis figura, & spinosam coniā, & in summo ceu linguas è folijs exeuntes. Capitis dolorem corona ex comis imposita minuit. Malagmatis radix succusq; admiscetur.

Antirrhinum. CAP. CXVII.

ANtirrhinon, alij anarrhinon vocāt, herbam

cau

caule & folijs anagallidi similem: flore albæ violæ, purpureo, minore tamen, ideoq; syluestris lychnis nominata est: semine vituli narium simili. Tradunt perunctos ea, cum oleo lilino, venustiores fieri: nec vllo medicamento lædi posse, si quis appensum gestet.

Catanance. CAP. CXVIII.

EX eo genere vna, folia coronopi habet, longa, radicem iunci modo prætenuem: capitula sena, septenáve, in quibus erui semen inest. Arescens in terram flectitur, & se contrahit ad speciem vnguium milui exanimati. Altera mali parui magnitudinem explet, radice exiguæ oliuæ magnitudine: folijs quoque oliuæ colore, & figura, mollibus, diuisis, humi inclinatis: semen, vt cicer, minutum, in virgulis dependet, punicei coloris, multis foraminibus pertusum. Vtranq; narrant in amatoria expeti. Thessalicæ mulieres his vti traduntur.

Tripolion. CAP. CXIX.

TRipolion in marinis nascitur locis, quæ allidit vnda, recedensq; dimittit, neque in mari, neque in sicco: folio glasti crassiore: palmeo caule, in mucrone diuiso. Eius, vt tradunt, flores colorem ter die mutant, mane candidi, meridie purpurei, sero punicei conspiciuntur. Radice alba, odorata, calidi gustus. Quæ drachmis duabus in vino pota, aquam, vrinamq; per aluum extrahit. In medicamenta digeritur, quæ venena arcent.

ANN

ANNOTATIO.

Officinarum Capillus Veneris. Est enim earum Adiantũ, non quod hic Dioscorides, sed Plinius lib. xx. cap. xxj. depinxit, & candidum vocauit: non quin & ipsum, vti suspicamur, fuscos obtineat coliculos, sed quia Trichomani, quod illi nigrum est adiãtum, comparatum, album potius, quàm nigrum, appareat.

Adiantum. CAP. CXX.

ADianton, polytrichon, pusilla gerit folia, similia coriandri, in summo incisuris diuisa: cauliculi, quibus exoriuntur, nigro colore nitent, prætenues, palmum alti: radice superuacua: neque caulem, neque fructum, neque florem profert. Deco*ctum herbæ potum prodest spirandi difficultati, suspiriosis, lieni, & felle suffusis, & vrinæ difficili.* Calculos *frangit, aluum sistit, serpentium morsibus auxilio est. Contra stomachi fluxiones in vino bibitur. Secundas ciet, & mẽstrua, sanguinis reiectiones inhibet. Contra serpentium morsus cruda herba illinitur, alopecias densat, strumas discutit furfures, & manantia capitis vlcera, ex lixiuio emendat: defluentes capillos continet, cum ladano & myrtino, & susino, aut hyssopo, vinoq;.* Deco*ctũ eius cum lixiuio & vino infusum, idem præstat: coturnices, & gallinaceos pugnaciores facit, in cibos eorũ additũ. Seritur gratia vtilitatis pecorum circa ouilia. Vmbrosis, &*

pal

paluſtribus, circa parietum aſpergines, & fontium ſpecus enaſcitur.

Trichomanes. CAP. CXXI.

TRichomanes naſcitur eiſdem in locis, quibus adianton filici ſimile, ſed exilius: folijs lenticulæ, tenuibus, in ordinem vtrinque digeſtis, aduerſis in ſe, in ramulis tenuibus, acerbis, fuſco colore ſplendentibus. Eadem quæ & adianton præſtare poſſe conſtat.

Officinis polytrichon quod idem tamen cum Adianto.

Xanthium, ſiue Lappa. CAP. CXXII.

XAnthium naſcitur læto & pingui ſolo, & lacubus exiccatis, caule cubitali, anguloſo, pingui, prodeuntibus ex eo crebris alis: folia atriplicis habet, inſecta, naſturtium odore imitantia: fructum grandis oliuæ modo, rotundum, & vt platani pilula, ſpinoſum, qui contactu veſtibus adhæreſcit. Is antè collectus quàm perfectè ſicceſcat, tunditur, & fictili vaſe reconditur. Flauos autem facit capillos, ſi acetabuli inſtar tepida aqua madeſcat, mox caput, nitro antè perfrictum, illinatur. Alij in vino tundunt, & ita aſſeruant. Semen aptiſsimè tumoribus imponitur.

Vulgò lappa minor.

Aegilops, ſiue feſtuca. CAP. CXXIII.

AEgilops herbula folia tritici habens, ſed molliora, in ſummo capite ſemina bina ternáve, rubra, quibus ariſtæ quaſi capillaceæ exeũt. Illita cũ farina herba ægylopis medetur, duritias diſcutit. Succus farinæ admiſtus, ſiccatur, & ſuppoſitiorum gratia reponitur. *Bromus herba ægi-

Marcello tia.

lopi similis, exiccatoriam vim habens, decoquitur cum sua radice in aqua ad tertias, & iuri colato par modus mellis adijcitur: rursus incoquitur, dum liquidi mellis crassitudo fiat. Linteum eo humore imbutum, & naribus inditum, contra graueolentiam vlcerum efficax est. Aliqui tritam aloen addunt, & eo modo vtuntur. Cum siccis rosis cocta in vino, grauem oris halitum emendat.

Glaux. CAP. CXXIIII.

GLaux cytiso aut lenticulæ folijs similis, quæ superne virent, auersáque candidiora spectantur: ramuli à terra exiliunt quini seníve, tenues ab radice, dodrantem alti: flores violæ albæ, purpurei exeunt, minores tamen: nascitur iuxta mare. Coquitur cum hordeacea farina, sale, & oleo in sorbitione, ad reuocandam extincti lactis vbertatem.

Polygala. CAP. CXXV.

POlygala palmi altitudinem petit, folijs lenticulæ, gustu adstricto. Quæ pota, lactis abundantiam facit.

Osyris. CAP. CXXVI.

Censetur Linaria vulgò appellata.

OSyris, frutex est niger, ramulos ferens tenues, lentos, fractuq; contumaces: & in his folia, quaterna, quina, senáve, ceu lini, nigra in initio, dein colore mutato rubescentia. Decoctum eius potum, iuuat arquatos.

Aspera smilax. CAP. CXXVII.

SMilax aspera, folia habet periclymeni: sarmenta tenuia, multa, rubi modo aut paliuri

acu

aculeata: arbores ſcandit ab imo ad ſumma perrepens, ſe conuoluens eis. Fert racemos exiles, qui maturi rubeſcunt, guſtúmque leniter mordent. Naſcitur in paluſtribus & aſperis: radice dura, craſſáque. Folia & acini, & antè & pòſt epoti, venenorum antidota ſunt. Tradunt, ſi infantibus nuper in lucem editis, quid ex his tritum propinetur, nulla poſtmodum venena nocitura. Inciditur etiam ad alexipharmaca, id eſt, ad ea medicamenta, quibus venena arcentur.

Læuis ſmilax. CAP. CXXVIII.

LAeuis ſmilacis folia hederæ ſimilitudinem habent, molliora, læuiora, tenuiora: huius ſarmenta nullis horrent ſpinis: conuoluitur arboribus, vt prior: fructum parit lupini modo nigrum, exiguum: flores circunquaque exiliunt candidi, copioſi, orbiculati. Hac ſmilace, quadam topiariorum arte, tentoria contra æſtus moleſtiam factitantur: folia per autumnum decidua. Semine cum dorycnio poto, ternis ſingulorum obolis, varia & tumultuoſa in ſomnis obſeruari traduntur.

Ruſcus. CAP. CXXIX.

SYlueſtris myrtus, aliquibus oxymyrſine, aut myrtacantha, Latinis *ruſcum appellatur: folium fert myrti, latius, in formam lanceæ mucronatum: baccæ per maturitatem rubeſcunt, rotundæ, à medio folio dependentes, oſſeo intus nucleo: cubitales ramuli ab radice exeunt, vitilium modo lenti, fractu contumaces, folioſi: radice graminis* Officinis Bruſcus.

ſimili, acerba, & ſubamara. Folia & *baccæ in vi-
no potæ vrinam cient, menſes pellunt, veſicæ calcu-
los frangunt, ſtillicidio vrinæ medentur, dolores ca
pitis ſanant, & regium morbum. In aſperis & præ
cipitibus locis enaſcitur.* Decoctum *radicis in vino
potum, eoſdem præbet effectus.* Cauliculi *recentes,
aſparagorum vice, in cibo ſumuntur. Amari autem
ſunt, ſed vrinam mouent.*

Laurus Alexandrina. CAP. CXXX.

LAurus *Alexandrina, folio eſt rusci maiore,
molliore, & candidiore: ſemine inter folia ru
bro, ciceris magnitudine: ramos ſpargit in terra,*
*Ruſco *dodrantales, interdum longiores: radice *ſylueſtri
myrto ſimili, maiore, molliore, odorata: inuenitur
in montoſis. Difficiles partus accelerat, radice po-
ta ſex drachmarum pondere in vino dulci: & ſtilli
cidio vrinæ auxiliatur, ſed ſanguinem extrahit.*

Daphnoides. CAP. CXXXI.

Vulgò Lau reola. D*Aphnoides cubiti altitudine fruticat, ramis
flexilibus obſequioſiſq;, multis, inde ſurſum
verſus folioſis: cortex ſupra modum viſcoſus ramos
veſtit: folia lauri graciliora, & molliora, fractu
contumacia, quorum guſtatu os & fauces incen-
duntur: flores candidi: bacca, cùm ematuruit, ni-
gra: radix inutilis: naſcitur in montoſis.* Pituitas
*extrahit folium recens vel aridum in potu, menſes
ciet & vomitus: caput inanit commanducatum,
ſternutamenta mouet.* Baccæ *quindecim potæ al-
uum reſoluunt.*

Chamædaphne. CAP. CXXXII.

CHamædaphne virgas emittit cubitales, singulari ramulo constantes, rectas, tenues, læues: folia lauri similitudine, læuiora multò, ac viridiora: semen rotundum, rubens, annexum folijs. Illinuntur capitis doloribus trita folia, & stomachi ardores mulcent: ad sedanda tormina cum vino bibuntur. Potus cum vino succus, menses & vrinam ciet: idem facit pesso appositus.

Veratrum album. CAP. CXXXIII.

HElleborum album, Latini veratrum album vocant, fert folia plantaginis aut betæ syluestris similia, sed breuiora, & nigriora, *rubescentia: caulem cauum, quadrantalem, tunicis conuolutum, quas abdicat cum arescere incipit: radicibus nititur multis, tenuibus, ab oblongo & exiguo capite cæparum modo exeuntibus: nascitur in montibus & asperis. Radices messibus colligendæ. Optimum habetur candidum, friabile, carnosum, modicè extentum, nec tamen iunci modo mucronatum, quod frangendo puluerem emittit, & tenuem habet medullam, gustu non admodum feruens, neque saliuam subinde ciens, (huiuscemodi autem strangulat.) Primatum Cyrenaicum tenet. Galaticum autem & Cappadocicum, candidiora, & puluere quodam obsita, celerius strangulatus mouent. Vomitione autem varios extrahit humores. Collyrijs admiscetur, quæ caliginem oculorum discutiunt. Partus impositum necat, menses pellit, ster-

*Plin. canalium dorso rubescẽtia.

nutamenta excitat, mures interficit cum melle & polenta subactum, absumit carnes si coquatur vnà. Datur per se ieiunis, & cum sesama, aut ptisanæ succo, aut halicæ, aut lentis cremore, cũ aqua mulsa, aut pulte, aut quauis alia sorbitione. Cogitur cum pane, & ita inassatur. Præparatio corporum, ac victus ratio, diligenter tradita est, cum ab his qui de medica eius potione scriptitarunt, tum maximè à Philonide Siculo Ennensi, cui nunc assentimur: quippe longum nimis esset, in hac præsertim editione de materia, simul medicam curandi rationem exponere. Dant nonnulli in pultis sorbitione, aut copioso halicæ cremore: aut paucum antea cibum dari præcipientes, statim veratrum offerunt, ijs præsertim, quibus strangulationis suspicio imminet, aut si valetudo corpus infirmat: hoc enim modo deiectio nihil periculi minatur, quòd cibo munitus non intempestiuè medicamentum corporibus offeratur. Vomitiones concitant subditæ ex eo balani, cum aceto.

Veratrum nigrum. CAP. CXXXIIII.

HElleborum nigrum, appellatur melampodion, quoniam caprarum pastor, nomine Melampus, furentes in se Prœtidas, primus purgasse, & sanasse fertur. Folia ei viridia, platani similia, minora, folijs sphondylij proxima, subaspera, nigriora, pluribus diuisuris incisa: caulis asper: flores purpurei, candidi, racematim cohærentes: semen cnici, quod in Anticyra sisamoides vocant:

cant: quo deiectiones moliuntur: radicibus cohæret nigris, tenuibus, à capitulo cæpæ simili confibratis. quarum est vsus: in collibus, asperis, & sitientibus locis enascitur. Optimum est, quod ex huiusmodi petitur terris, vt ex Anticyra. Nigrum inibi probatißimum gignitur. Eligi debet corpulentum & plenum, in quo tenuis sit medulla, acre gustu, feruensq;: cuiusmodi est in Helicone, Parnaso, & Aetolia natum: attamen Heliconium præcellit. Veratrum nigrum purgat ventrem, detrahit bilem pituitasq;, datum per se, aut cum scammonia, & tribus obolis, siue drachma salis: decoquitur vel cum lente & iusculis, quæ purgationis causa sumptitantur. Prodest morbis comitialibus, melancholicis, insanientibus, articularijs doloribus, & resolutis. Menses inditum trahit, partus necat, purgat fistulas impositum, & tertia die detractum. Item contra grauitatem auditus in aurem demittitur, ibique in alterum aut etiam tertium diem esse sinitur. Scabiem sanat, illitum cum thure, aut cera, & pice, & cedrino oleo: vitiliginibus, lepris, impetiginibus, ex aceto medetur: dentium dolorem collutione mitigat: erodentibus medicamentis commiscetur: hydropicorum ventri vtilißimè imponitur factum ex eo, farina hordeacea, & vino, cataplasma: consitum proximè radices vitium, vinum purgandi facultate donat. Huius resparsu domos expiari arbitrantur: quare inter fodiendum stantes, Apollinem

Aesculapiumq; precantur, ac vitant aquilæ volatus: aduolare enim non sine periculo tradunt: nanq; si auis effossionem hellebori conspexerit, moriturum qui succidit, augurium est. Celeriter effodiatur oportet, quoniam halitu caput aggrauat: quapropter, ad id arcendum, fossuri allium præsumere, & vinum bibere consueuerũt: nulli ita noxæ opportuni reddũtur. Veratri albi modo emedullatur.

Sesamoides magnum. CAP. CXXXV.

SEsamoides magnum, in Anticyra helleborum vocant, quoniam albo veratro in purgationibus misceatur. Simile est senecioni aut rutæ: longo folio: flore candido: radice gracili, ignaua: semen gustu amaro, cætera sesamæ simile. Ventrem detrahit: datur tritum ad bilis pituitæq; deiectiones, quantum tribus digitis capitur, addito veratri albi sesquiobolo, ex aqua mulsa. Sesamoidi paruo cauliculi sunt dodrantales: folia coronopi, minora, hirsutiora: & in cauliculorum cacumine capitula, florum penè purpureorum, medio eorum albo: semen sesamæ, fuluum, amarum: radix tenuis. Detrahit bilem pituitasq; , semen ex aqua mulsa potum dimidio acetabulo: illitum ex aqua, tumores ac tubercula discutit. Nascitur in asperis.

Syluestris cucumer. CAP. CXXXVI.

Vulgò Cucumer asininus.

CVcumis syluestris fructu solo distat à satiuo cucumere, quem longè minorem parit, oblongis glandibus non dissimilem: folia atque sarmen

menta ſatiui refert: radice candida, magna: naſcitur in ſabuletis, & ruderibus, frutice in totũ amaro. Inſtillatus foliorum ſuccus, aurium dolori conuenit. Illita ex polenta radix, veterem omnem tumorem diſcutit: impoſita cum reſina terebinthina, tubercula rumpit: iſchiadicis infunditur: podagras diſcutit, decocta ex aceto, & illita. Eius decocto dentes in dolore colluuntur. Aridæ farinæ impetiginem, lepras & vitiligines abſterget: nigris cicatricibus colorem reddit, & in facie maculas expurgat. Radicis ſuccus ſeſquiobolι pondere, & item cortex, acetabuli quarta parte, bilem pituitámque deÿciunt, præſertim in hydropicis: (deiectiones autem citra ſtomachi iniuriam mouet) radicis ſelibra, in vini præſertim Libyci hemina conteritur, dantúrque ex eo terni cyathi triduo, dum tumor abundè deprimi cernatur. E fructu huiuſce cucumeris, fit medicamentum, quod elaterium vocatur, ad hunc modum: Decerpti cucumeres, qui tacti protinus exiliunt, ſeruantur nocte vna: poſtridie impoſito ſupra craterem rariore cribro, vtriſque manibus prehenſi, ſigillatim ſupino cultro, ſurſum verſus aciem habente, finduntur, atque per cribrum humor in ſubiectum vas exprimitur: ſimúlque carnoſum quod hæſit cribro, quò facilius excidat, eliditur, quod ita preſſum eſt, reſidere ſinitur, atque in vicinam peluim demittitur. Coaceruata autem in cribro ſegmina, dulci aqua perfunduntur, & denuò preſ- Elaterium.

ſa abijciuntur. Humor in pelui agitatur, & linteo opertus Soli exponitur: dúmque ſteterit, tota ſupernatans aqua cum humore concreto, effunditur. Hoc verò identidem fieri ſolet, donec exiſtens aqua liqueſcat: qua ſtillatim exhauſta, ſedimentum mortario ſuſcipitur, & conterendo cogitur in paſtillos. Sunt qui ad hauriendam protinus ſucci abundantiam, cribratos cineres humi inſpargant, & medium cauantes, triplicatum linteum obtendant, per quod elaterium cum ſua humiditate diffundunt, ſiccatúmque in pila, vt dictum eſt, conterunt. Aliqui pro dulci aqua marinam perfundentes, ita eluunt. Alij in nouiſſima lotione, mulſam aquam reſpergunt. Elaterium optimum eſſe conſtat, læue, non ponderoſum, cum candore leniter humectum, guſtu amariſſimum, quodq; lucernarum luminibus obiectum, facilè flagret. Porraceum tamen ſcabrumq;, ſi turbidum ſpectetur, atque erui cineruq; plenum ſit, graue & vitioſum eſſe ſolet. Nec deſunt, qui cucumis ſucco amylum immiſceant, vt candorem ipſum & læuitatem imitentur. A bimatu ad decennium deiectionibus vtile eſt. Integer modus, obolus eſt: minimus, ſemiobolus: pueris, chalci duo: ſiquidem copioſius, periculum adfert. Bilem ac pituitam vtraque parte extrahit. Optima ſuſpirioſis eſt purgatio. Quòd ſi in animo ſit deiectionē moliri, adiecto ſalis duplo, & ſtibij quod colorare ſufficiat, ex aqua, erui magnitudine catapotia dato, poſtea

cyat

cyathus vnus aquæ tepidæ sorbeatur: ad citandas tamen vomitiones aqua diluens elaterium, subiectas linguæ partes penitißimè penna oblinito: quòd si quisquam difficilius euomat, oleo aut vnguento irino resoluto, somnum inhibeto. Porrò his qui eximiè vacuantur, continuè vinum, & oleum dari conuenit: etenim vomendo restituũtur. Quòd si vomitiones non finiantur, aqua frigida, polenta, posca, poma, & quæ stomachum densando corroborant, offerenda sunt. Ciet elaterium menses, & partus enecat, in pesso subditum: morbo regio medetur, cum lacte naribus infusum, & diuturnis capitis doloribus liberat: efficacißimè anginis illinitur, cum vetere oleo, melle, aut felle taurino.

Staphis agria. CAP. CXXXVII.

STaphis agria, siue herba pedicularis, folia habet labruscæ, diuisa: & cauliculos rectos, molles, nigrosq;: fert florem glasti, & folliculos virides, similes ciceri, & in his nucleum triangulum, scabrum, ex nigro subfuluescentem, intus album, gustu acrem. Grana quindecim, si trita in aqua mulsa dentur, crassum humorem per vomitũ purgant: sed qui hauserunt, ambulare debent: prudenter tamen attendere oportet, & aquam mulsam continuò potui dare: quoniã pericula strangulationis inferunt, & fauces adurunt. Trita, & ex oleo illita, phthiriasi prodest: item prurigini & psoris. Cit plurimam pituitam commanducata: decocta in aceto, dentiũ dolori, colluto ore, subuenit: rheu-

mat

matismum gingiuarũ ſiſtit: vlcera oris manãtia, cũ melle ſanat. Vrentibus malagmatis imponitur.

Thapſia. CAP. CXXXVIII.

THapſia nomen ideo accepit, quòd in Thapſo eiuſdem nominis Inſula primùm inuenta ſit. Tota verò natura ferulæ ſimilis eſt: graciliore caule: folijs fœniculi: vmbella anethi in cacumine, à ſingulis ſurculis erumpente: flore luteo: ſemen quale ferulæ, latiuſculum, ſed aliquantò minus: radix foris nigra, intus candida, longa, acris, craſsiore libro veſtita. Lactis extrahendi ratio hæc eſt: Facto in ambitu ſcrobe, cortices inciduntur: aut radix in fornicis ſpeciem in ſe excauata, cooperitur, quò merus ſuccus confluat: oportet illuc ſequenti die ſe conferre, & congeſtum ſuccum extrahere. Tunditur etiam radix in pila, & ſuccus organo per quallum expreſſus fictili craſſo inſolatur. Aliqui folium vnà terunt: ſed inualidior huiuſcemodi ſuccus. Hoc autem intereſt, quoniam qui ab radice manauit, grauius olet, & humidus permanet: è folijs autem extractus, exiccatur, atque teredinum iniuriam ſentit. Qui ſuccum colligit, ſtare debet non obuerſus vento: aut potius, cùm dies apricus eſt, & à flatu ſilet: quoniam ob halitus acrimoniam facies vehementer intumeſcit, nudaq; corpora inuadunt puſtulæ: ob id prius liquido cerato, & adſtringente, nudas partes illinunt, & ita muniti accedunt. Tam cortex radicis, quàm ſuccus, purgandi vim habent,

&

& lacteus succus in aqua mulsa potus:nã vtrinq; bilem extrahunt. Radicis modus, quaterni oboli,cum tribus seminis anethi drachmis:succi, terni oboli:lactis,obolus vnus quod eo amplius assumitur,periculosum est. Huiusmodi purgatio conuenit suspiriosis,& diuturnis laterum doloribus, reiectionibúsque, datur in cibis aut obsonio, quibus difficile sit vomere. Tam radix,quàm succus omnium maximè,quæ pares cum eis vires adepta sunt, vim habent extractoriam ex alto, vbi ex imo aliquid euocandum est,aut meatuum laxitas aliò transferenda est : vnde succus illitione,aut radix recens affrictu,alopecias explent. Radix succúsque cum æquis ceræ thurísque portionibus, sugillata liuoréque tollunt : sed non plus binis horis dimittantur : locus deinde aqua maris calida foueatur. Vitia cutis in facie emendat,cum melle illitus succus:lepras tollit : tubercula discutit, perunctus cum sulphure. In diuturnis pulmonum, laterum,pedum,articulorúmque valetudinibus vtiliter illinitur. Valet ad integendam colis glandẽ, ijs qui natura,non circuncisione, curti sunt:tumorem enim excitat, qui pinguium fotu emollitus, præputij iacturam resarsit.

ANNOTATIO.

*Sine foliis,]Spartium,vt in agro Monspessulano eius feracissimo sæpe obseruaui (à G. Rondelletio eius loci clarissimo Medico primùm admonitus) cùm primũ erum

pit,

pit, plurimis foliolis turget, quibus omnibus cùm ad consistentiam peruenit (quo solo fortassis tempore visum Dioscoridi) exultur, adeò vt ramuli eius iuncei deinde appareant. Est tamen hoc diuersum planè ab eo, cuius Plinius lib. XIX. cap. II. meminit. Cæterùm an spartiũ hoc loco depictum, sit idẽ cum genista Latinorum, malo equidem dubitare cum Plinio, quàm eorũ iudicio subscribere, qui diuersi generis plãtas esse contendunt: & pro genista fruticem quendam rebus alligandis (quod in illa tamen requirit Plinius, & Maro in Georgicis, cùm lentam appellet, satis innuit) parum idoneum ostentant.

Spartium. CAP. CXXXIX.

*Spartion frutex est, longas ferens virgas, *sine folijs, firmas, fractu contumaces, quibus vites vinciuntur: semen lenticulæ, in folliculis phasiolorum modo nascens: florem, vt albæ violæ, luteum. Purgant per superna vehementer, hellebori vice, citra periculum flores, & semina, quinis obolis in aqua mulsa pota. Semen deiectionem mouet. Ramis in aqua maceratis, mox tusis, extractus succus, ischiadicis, & angina laborantibus auxiliatur, si cyathi modum ieiuni bibant. Quidã marina aqua macerare malunt, & infundere ischiadicis clystere: strigmenta autem elicit cruenta.*

Sil

Silybum. CAP. CXL.

SIlybon, lata spina est, folia ferens chamæleonis albi. Hæc recẽs cum sale oleoq; cocta estur. Radicis succus drachmæ pondere potus, vomitiones ciet.

Glans vnguentaria. CAP. CXLI.

GLans vnguentaria, fructus est arboris myricæ similis, magnitudine auellanæ nucis, cuius nucleus græcarum nucum more tritus, humorem reddit, quo ad pretiosa vnguenta pro oleo vtũtur: nascitur in Aethiopia, Aegypto, Arabia, & Petra oppido secus Iudæam. Præfertur plena, recens, candida, quæ facilè delibretur. Ea drachmæ pondere pota, lienem absumit: cum lolij farina, & aqua mulsa, podagricis illinitur: psoras lepráſque decocta in aceto, vitiligines & nigras cicatrices cum nitro, emendat: & cum lotio lentigines, varos & papulas in facie, & cutis vitia tollit. Vomitiones mouet, & aluum cum hydromelite resoluit: stomacho aduersatur. Oleum quod ea exprimitur, aluum potu ciet. Cortex eius magis adstringit: verùm tusæ & expressæ succus abstergentibus medicamentis adijcitur, quæ aduersus prurigines & scabritias idonea sunt.

Narcissus. CAP. CXLII.

NArcissum sunt qui vt lilium, lirium appelarint, folia porro similia, tenuia, multò minora, & angustiora: caulis vacuus, & sine folijs, supra dodrantem attollitur: flos albus, intus

croceus, in quibusdam purpureus: radix intus alba, rotunda, bulbosa: semen velut in tunica, nigrum, longum: probatissimus nascitur in montibus, suaui odore: cæteri porrum imitantur, atque herbaceum virus olent. Radix cocta, siue estur, siue bibitur, vomitoria est: ambustis igni prodest, cum exiguo melle trita: præcisos neruos illitu glutinat: luxatis malleolis, diuturnísque articulorum doloribus, trita ex melle & imposita, subuenit: vitia cutis in facie, vitiligínésque cum semine vrticæ, & aceto emaculat: cum eruo & melle, vlcerum sordes expurgat: abscessus rumpit concoctioni repugnantes: infixa corpori extrahit, illita cum lolij farina, & melle.

Hippophaes. CAP. CXLIII.

HIppophaes, quo fullones vestes interpolant, in sabulosis, maritimisq; nascitur, surculaceo frutice, vndique denso & largo, folijs oleæ, longioribus, mollioribúsque: inter quæ candicantes spinæ emicant, siccæ, angulosæ, interstitio quodam distantes: flores hederæ corymbis similes, racematim cohærent, minusculi tamen, & molles, candidi, ex parte rubescentes: radix lacteo succo madet, crassa, mollis, amara gustanti: ex qua perinde ac thapsiæ, succus eximitur, qui per se, & cum erui farina subactus, siccatur, & ad vsum reconditur. Syncerus, pituitas, bilem, aquasq; detrahit, oboli pondere; erui verò farina subactus, quatuor obolis, cum aqua mulsa. Frutex cum radicib

dicibus siccatus tunditur, & cum aquæ mulsæ dimidia hemina tritus datur. Radice & herba liquamentum depromitur, vti in thapsia: huius in purgationibus modus est drachma.

Hippophæstum. CAP. CXLIIII.

HIppophæston, id, quod aliqui hippophaes appellant, nascitur eisdem locis, quibus hippophaes, estq; spinæ fulloniæ genus, humilis herba, sine cauliculo, sine flore: inanibus tantùm capitulis: folijs paruis, spinosis: radiculas habens molles, crassas. Succus radice, folijs & capitulo exprimitur, & exiccatur. Datus, cui voles, tribus obolis, in aqua mulsa, aquam pituitásque detrahit: priuatim comitialibus morbis, neruorum vitijs, & orthopnœæ conuenit huiuscemodi purgatio.

Ricinus. CAP. CXLV.

CIci, aut croton, nomen accepit à ricini animalis similitudine: arbor prouenit paruæ ficus altitudine, folio platani, maiore, læuiore, & nigriore: ramis, caudicibúsque cauis, in arũdinis morem: semine in vuis asperis, quod corticibus exutum, ricinum animal repræsentat: ex quo oleum, nomine cicinum, exprimitur, cibis fœdum, lucernis emplastrísque vtile. Grana triginta numero purgata, trita potu, pituitas, bilem, aquámque per aluum extrahunt: vomitionésque mouent, sed iniucunda admodum est, & molesta purgatio: siquidem stomachum vehementer subuertit. Tusa & imposita, vitia cutis in facie, varósque expurgat.

Vulgò Cataputia maior.

Folia cum polenta trita, inflammationes oculorũ, tumorésque leniunt: rigentes mammas cohibent. eadem ex aceto illita, ignes sacros restinguunt.

Tithymali. CAP. CXLVI.

Tithymali genera septem, quorum masculus, characias appellatur, ab aliquibus amygdaloides: alter, myrtites, qui fœmina existimatur, eumq; myrsiniten aut caryiten vocant: tertius, paralius, quem tithymalida appellarunt: alius, helioscopius: quintus, cyparissias: sextus, dendroides: septimus, platyphyllos dicitur. Characiæ caules supra cubiti altitudinem attolluntur, rubri, lacteo succo atque acri madentes: folijs oleæ circum ramos, angustioribus, & longioribus: radice crassa, lignosa: pendet in cacuminibus caulium, coma iunci, sub qua caueolæ foliolis balnearum similes, in quibus semen continetur: nascitur in asperis, & montibus. Succus aluum purgat: trahit pituitam bilémque, binis obolis in posca sumptis: & cum aqua mulsa, vomitiones mouet. Appetente vindemiarum tempore, succus congestis ramulis, mox dissectis, & vase conclusis, excipitur. Aliqui adijciunt farinam erui, & in pastillos digerunt, qui erui magnitudinem impleant. Alij in aridas ficos, ternas quaternásve guttas instillant, vt cum his inarescant: quas ad vsus recondunt. Per se etiam tusus in pila, & in pastillos coactus reponitur. Porrò cum extrahitur lac, neque quò ventus aspiret, stare quenquam, neque

man

manus oculis admouere conuenit: sed antequam colligas, corpus, præsertim faciem, collum, scrotúmque genitalis, adipe aut oleo cum vino perunrere. Fauces autem exasperat: quapropter catapotia, cera aut decocto melle oblini par est, & hoc modo dari: binas tamen ternásve ficos, purgationis gratia, sumpsisse, satis est. Recens lac ex oleo, perunctos in sole capillos euellit, renascentésque flauos, & exiles efficit: denique omnes perimit. Dentium cauernis inclusum, leuat dolores: sed cera dentes oblinendi, ne suo delapsu, fauces & linguam vitiet. Tollit illitu impetigines, formicantes verrucas, pensiles, & quæ thymi florem repræsentant. Valet aduersus pterygia, carbunculos, phagedænas vlcerum, gangrænas, fistulásque. Legitur semen autumno, & siccatum sole leuiter tunditur, feruefactúmque loco mundo reponitur. Folia item siccantur. Semen & folia lactei succi effectum præbent, dimidio acetabulo pota. Sunt qui inueterant, admisto cum lacte lepidio, & caseo contuso. Radix drachmæ pondere in hydromelite pota, per inferna trahit. Decocta cum aceto, dentium dolori auxiliatur, colluto ore.

Fœmina, quam myrsiniten, aut caryiten vocarunt, similis suapte natura daphnoidi: folijs myrti, sed maioribus, firmis, in cacumine acutis, & pungentibus: ramulos ab radice mittit dodrantales: fructum fert alternis annis, nuci similem, mordaci gustu: nascitur & hæc in asperis. Suc-

cus, radix, ſemen, folia, conſimilem antedicto ſortiuntur facultatem: ſed ad citandas vomitiones inualidior hæc eſt. Aliud tithymali genus dicitur paralios, quem tithymalida, aut mecona aliqui appellauere. Naſcitur in maritimis, ramis ſubrubentibus, palmum altis, quinis ſeníſve à radice exeuntibus: folijs lini, anguſtis, paruis, oblongis, in verſus quoſdam digeſtis: capite in cacumine orbiculato, in quo ſemen, vt eruum, vario colore emicat: flos albus. Frutex totus cum radice lacteo ſucco turget. Similes ad vſus reconditur. Helioſcopius dicitur, folijs portulacæ, tenuioribus, rotundioribúſque: ramulis prodeuntibus à radice, quatuor aut quinque, rubentibus, dodrantali altitudine, tenuibus, lactis copioſi plenis: capite anethi: ſemine velut in capitulis incluſo. Helioſcopi nomen accepit, quoniam comas cum ſole circumagat: circa oppida naſcitur, potiſsimùm in ruderibus. Colligitur ſuccus ſemenque, vt aliorum. Eædem quæ ſuperioribus vires, non tamen vſqueadeo validæ.

Cipariſsias in caulem exit dodrantalem, vel maiorem, ſubrubrum: ex quo folia piceæ ſimilitudine exoriuntur, molliora tamen, & tenuiora: & in totum naſcentem piceam æmulatur, vnde nomen traxit. Candido ſucco madet, cui eadem vis quæ ſuperioribus. In petris naſcens, dendroides cognominatur, ampliter opacat, in cacumine frondoſam ſpargens comam, ſucco lacteo prægnans, cauliculis rubentibus: folijs myrti tenuioris: fructu

characiæ. Eiusdem effectus, cuius superiores, similique modo reconditur. Platyphyllos, verbasco similis est. Radix, succus, & folia, per inferna trahunt aquas. Pisces necat, tusus, & aquæ insparsus. Reliqua tithymalorum genera, quæ suprà scribũtur, idem efficiunt.

Pityusa. CAP. CXLVII.

PItyusam specie à cyparissia differre constat, etsi tithymalorum generi assignetur. caulis supra cubiti altitudinem assurgit, geniculatus: folijs piceæ, acutis, exilibus: flore paruo, velut purpureo: semine instar lenticulæ, lato: radice crassa, candida, succo referta. quibusdam in locis frutex hic prægrandis inuenitur. Detrahit per aluum radix, drachmis duabus data in aqua mulsa: item seminis drachma: succi cum farina subacti cochlearium, in catapotio datur: modus foliorum drachmæ tres.

Lathyris. CAP. CXLVIII.

LAthyris, quam aliqui tithymalum appellant, eámque tithymalorum numero adscribunt, caulem emittit cubiti altitudine, & digiti crassitudine, inanem: gignuntur in cacumine alæ, & folia in caule oblonga, amygdalinis proxima, latiora, & læuiora: quæ autem in summis ramulis exierunt, minora conspiciuntur, aristolochiæ, aut oblongæ hederæ figura. In cacumine fructum summis surculis gerit, triplici loculamento insignem, rotundum, ceu capparin, in quo gra-

Officinis Cataputia minor.

na intercursantibus membranis inter se distincta continentur, eruis maiora, rotunda: quæ dum corticibus exuuntur, candida sunt, & gustu dulcia. Nullus radicis vsus. Totus frutex lacteo succo turget, vti tithymalus. Grana sex aut septem in catapotio, aut cum ficis, aut palmulis deuorata, aluum purgant: sed aqua frigida postea sorbenda: trahunt autem bilem, pituitam, & aquas. Succus, tithymali modo exceptus, eundem effectũ præbet. Cum gallinacco aut oleribus folia decoquuntur ad eosdem effectus.

Peplus. CAP. CXLIX.

PEplos frutex est lactei succi plenus, folijs paruis, vt rutæ, paulò latioribus: rotunda coma, ferè dodrantali, humi respersa: semine sub folijs rotundo, minore quàm candidi papaueris: pluribus scatet auxilijs. vnicam radicem habet, superuacuam, ex qua fruticat: nascitur inter vites, & in hortis. Colligitur messibus: siccatur in vmbra, & continuè versatur. Fructus tusus & feruefactus reconditur. Bilis ac pituita detrahitur, acetabulo eius in hydromelitis cyatho poto: obsonijs inspersa conturbat aluũ: muria conditur.

Peplis. CAP. CL.

PEplis, quam aliqui syluestrem portulacam vocant, Hippocrates peplion, in maritimis maximè nascitur, latè opaco frutice, candidi succi pleno: folijs satiuæ portulacæ, rotundis, inferne rubentibus: semine sub folijs rotundo, vti in peplo,

peplo, feruente gustu: radice singulari, superuacua, tenui. Colligi, & reponi ac dari, vti peplos, & sale condiri solet. Easdem habet vires.

Chamæsyce. CAP. CLI.

CHamæsycen aliqui sycen nominant. Ramos emittit quaternum digitorum, teretes, succosos, in terram deiectos: folia lentis, parua, pepium planè referentia, tenuia, quæ à terra non attolluntur: semine sub folijs rotundo, vt in peplo: neque caulem, neque florem promit: radice firmatur tenui, superuacanea. Rami ex vino triti vuluæ dolores sedant, in pesso appositi, tollunt tumores ac verrucas omnium generum illiti: decoctorum cibo, aluus resoluitur. Succus simili effectu prodest: illitus contra scorpionis ictum auxiliatur: aduersus caligines oculorum vtilis, & hebetudines, incipientes suffusiones, nubeculas, cicatrices, cum melle inunctus. In squallidis petrosisq; nascitur.

Scammonia. CAP. CLII.

SCāmonia, ramos ab vna radice emittit trium cubitorum, multos, pingues, & qui nonnihil craßitudinis præ se ferant: folijs helxinæ, aut hederaceis, mollioribus tamen, hirsutis, & triangulis: flore candido, rotundo, in calathi modum cauo, graueolente: radice prælonga, craßitudine cubitali, candida, graui odore, succo grauida. Legitur ad hunc modum succus: Capite exempto radix in testudinis speciem cultro excauatur, quo fit vt in cauum confluat succus, qui conchis demum ex-

cipitur. Alij scrobes in terra concamerato sinu fodiunt, in quos subiectis iuglandium folijs, profundunt succum, siccatúmque extrahũt. Laudatur autem scammonium læue, nitidum, rarum, & colore quàm simillimum taurino glutini, fungosum, tenuibus fistulis, quale ex Mysia regione Asiæ deportatur. Nec attendere solùm par est, si linguæ tactu albescat (hoc enim euenit adulterato, quod admisto fit tithymali lacte) sed longè magis antea narratis. Item si nõ vehementer linguam exurat, id quod misti tithymali argumentum est. Natione autem Syriacum & Iudaicum deterrima habentur, grauia, densa, erui farina & tithymalo vitiata. Succus drachmæ vnius aut quaternûm obolorum pondere haustus, ex aqua pura vel mulsa, per inferna bilem & pituitam extrahit. Ad resoluendam aluũ binos obolos cum sesama, alióve semine, sumpsisse satis est. Dantur efficacioris purgationis causa, succi tres oboli, cum duobus veratri nigri & aloes drachma vna. Fiunt purgatorij sales, drachmis viginti succi scammoniæ, in senos salis cyathos adiectis. Horum modus proportione virium: integer quidem, tria cochlearia: medius, duo: minimus, vnum. Radicis drachma vna aut altera purgat, cum ijs quæ retulimus. Nonnulli decoctum radicis ebibunt. Coquitur in aceto, & cum hordeacea farina teritur, cataplasmate ischiadicis vtili. Partus enecat succus, vuluæ in lana subditus: tubercula discutit cum melle aut oleo illitus:

tus:

tus: decocto in aceto perunctæ lepræ abiguntur: diuturni capitis dolores ex aceto & rosaceo perfunduntur.

Chamælea. CAP. CLIII.

CHamælea surculosa fruticat, ramis dodrantalibus: folia oleæ similitudinem habent, tenuiora & amara, quæ gustata linguam mordent: & arteriam deradũt. Detrahit pituitam bilemq́; folijs præsertim in catapotio deuoratis: nanq; duæ absynthij partes, adiecta chamæleæ vna, hydromelite excipiuntur, & in catapotia coguntur: ea autem in ventre non liquescunt: siquidem quotquot fuere deuorata, regeruntur. Folijs cum melle tritis sordida vlcera & crustosa repurgantur.

Officinis Mezereon, Arabũ more.

Thymelæa. CAP. CLIIII.

THymelæa est, qua granum gnidium, quod est semen ipsius, colligitur. Hoc Syri apolinum vocant, quoniam satiui lini frutex suapte natura similitudinem referat. Virgas edit perpulchras, multas, tenues, binûm cubitorum altitudine: folijs chamæleæ, angustioribus, & pinguioribus, viscosis, gummosisq;, si mordeantur: flore candido: fructu myrti in modum rotundo, qui inter initia viret, & tandem rubescit: inuolucrũ fructus durum, foris nigrum, intus album. Hoc per inferna bilem, pituitam, aquasq; detrahit, si viginti granorum pars interna bibatur: verùm fauces adurit. Itaq; cum farina aut polẽta, aut in vuæ acino dari debet, aut melle cocto obductum deuo-

Granum Gnidium.

rari. Qui ægrè desudant, trito semine cum nitro & aceto, inunguntur. Folia quæ peculiariter cneorum appellantur, per menses colligi debent, & siccata in vmbra recondi. Quibus dare libeat, antea tundere, & neruos eximere conuenit. Illitum acetabuli modo, cum diluta vini potione, aquam extrahit: mediocrius purgat, addita lente cocta, aut contritis oleribus. Thymelææ farina vuæ acerbæ succo excipitur, & in pastillos diuiditur. Herba stomacho infesta, partus imposita necat. Nascitur in montibus & asperis. Hallucinantur, qui coccon gnidium fructum esse chamæleæ existimant, decepti quadam foliorum similitudine.

Sambucus. CAP. CLV.

SAmbuci duo genera: vnum in arborem assurgit, surculos spargens arundinaceos, teretes, cauos, candicantes, proceros: folia iuglandis, terna, quaternáve, ex interuallis circa ramos exeunt, grauia odore, minutim in ambitu secta: & in ramulorum cacuminibus cauliculisq; circinatæ vmbellæ, quæ florem candidum pariunt, mox acinum terebintho similem, in nigredine suppurpureum, racemosum, succo madentem, vinosumq;. Alterum genus, chamæacte vocatur, Romanis ebulum, longè humilius est, magisq; herbaceo generi assignandum, caule quadrangulo, geniculato: folijs amygdalæ, ex interuallo longioribus, geniculatim expansis, pinnatisq;, graueolentibus, in ambitu serratis: muscario sambuci, flore & acino eiusdem: radice

dice nititur longa, craßitudine digitali. Eadem vtriusque vis, & vsus exiccans, aluo detrahens aquam, stomacho inutilis. Folia, olerum more coquuntur, ad pituitam bilemq; detrahendam. Caules teneri in patinis cocti, eadem efficiunt. Radix in vino decocta, & in cibis data hydropicos adiuuat: prodest viperarum morsibus, eodem pota modo: vuluas emollit insidentium decocto, patefacit earum spiracula, & vitia corrigit. Acini in vino poti eodem funguntur munere: denigrant capillos illiti. Folia, si prætenera ac mollia ex polenta illinantur, inflammationem mitigant: ambustis & canis morsibus illitu prosunt: vlcera quæ dehiscunt in fistulam, agglutinant: ijs, qui podadra tentantur, cum seuo taurino aut hircino prosunt illita folia.

Pygnocomum. CAP. CLVI.

PYgnocomon constat erucæ folijs, acrioribus, scabris & craßis, caule quadrangulo: flore ocymi: semine marrubij: radice nigra, aut pallida, rotunda, exigui mali figura, terram redolente: inuenitur in saxosis locis. Semen grauia somnia, & tumultuosa facit, drachmæ instar potum: tumores discutit, illitum cum polenta, & spicula, adactosq; corpori aculeos, extrahit. Folia illitu tubercula, panosq; discutiũt. Radix eius in aqua mulsa duũm drachmarum pondere, aluum soluit, & bilem extrahit.

Apios. CAP. CLVII.

APios ramulos duos siue tres iunceos spargit, rubros, tenues, qui à terra parum attolluntur: folijs rutæ, oblongioribus tamen & angustioribus, herbaceis: semine paruo, radice * hastulæ regiæ, in formam pyri turbinata, rotundiore tamen, succi fœcunda: intus habet corpus cãdidum, extrà cortices nigros. Superior pars eius vomitione bilẽ pituitasq́; extrahit: inferior, per aluum: tota vtrinque purgationes mouet. Succum si libet eximere, tusa radix in fictili mergitur, & agitata aqua, quod supernatat penna selectum, exiccatur. Purgat vtraque parte is succus, sesquiobolo potus.

* Asphodeli.

Colocynthis. CAP. CLVIII.

Coloquintida officinis.

COlocynthis sarmenta foliaq́; satiui cucumeris emittit, per terram repentia, diuisa, fructum in speciem mediocris pilæ conglomeratum, vehementer amarum: quem legere oportet, cùm cœperit in pallidum colorem permutari. Medulla fructus purgatoriam vim habet, si quatuor oboli cum aqua mulsa, melle cocto, myrrha & nitro excipiantur, & cogantur in catapotium. Arefactæ pilæ teruntur, & infusæ clysteribus prosunt neruorum resolutioni, coxendicum doloribus, & coli vitijs, vt quæ bilem, pituitam & strigmenta, interdum etiam cruorem eliciant: fœtus admotæ enecant: dentium dolorem tollit, si vna repurgetur & luto oblita cum aceto & nitro inferuescat, hoc

hocq; iure decocti dentes colluantur: si aqua mulsa aut passum in eadem incoquatur, & sub diuo refrigescat, potu crassum humorem & strigmenta alui detrahet: stomacho supra modum aduersatur: subdita ex ea balano, alui excrementa eijciuntur. Virentis succo vtilißimè ischiadici perfricantur.

Epithymum. CAP. CLIX.

EPithymon, flos est è thymo duriore, satureiæ similis: capitula habet tenuia, & leuia, & in eis caudiculas, quasi capillamenta. Potum cũ melle detrahit pituitam bilemq; atram, per inferna. Priuatim prodest melancholicis, & inflatis, acetabuli mensura, ad quatuor drachmas, cum melle, sale, & aceti exiguo. Plurimum in Cappadocia & Pamphylia gignitur.

Aliud à nostro Epithymo.

Alypum. CAP. CLX.

ALypon surculosa herba est, subrubra: gracilibus ramulis: tenuibus folijs, flore molli, leui, & copioso: radice betæ, tenui, referta acri succo, semine epithymi: gignitur in maritimis, maximè Libyæ, quàm largißima: quanquã alibi quoq; plurima prouenit. Semen atram bilem deijcit, si mensura epithymo pari cum sale & aceto sumatur: verùm interanea leniter exulcerat.

Empetrum seu calcifraga.

CAP CLXI.

EMpetron aliqui * phacoides vocant, nascitur in montibus, & maritimis, salso gustu, sed quò propius terreno fuerit, amarius sentitur.

* Galenus prasoides.

Tra

Trahit bilem, pituitam, & aquam, si bibatur in iure aliquo, aut hydromelite.

Vitis syluestris. CAP. CLXII.

VItis syluestris sarmenta vitis modo prælonga emittit, aspera, lignosa, rimoso cortice, folijs hortensis solani, longioribus ac latioribus: muscoso flore, & capillaceo: fructu exiguis vuis simili, post maturitatem rubente: rotunda est acinorum facies. Feruefacta radix in aqua, & in cyathis duobus vini aqua marina diluti, pota, humorem alui ciet: ideò hydropicis datur. Vuæ eius, vitia cutis in facie, & maculas omneis expurgant. Enascentes viticulæ, cibi gratia, sale condiuntur.

Vitis alba. CAP. CLXIII.

Officinis Bryonia.

VItem albam aliqui bryoniam vocãt. Folijs, viticulis, pãpinisq́;, satiuam vitẽ imitatur, sed hirsutiora sunt omnia: ea, quos prope se nacta sit frutices, suis clauiculis complectitur: fructus rubens in vua dependet, quo coria pilis spoliantur. Ex ea asparagi, qui prima germinatione exeunt, decocti in cibo, aluum & vrinam cient. Folia, fructus, radix, acrem vim sortiuntur: itaque vlcerum phagedænis, gangrænis, chironijs, putrentium tibiarum tædio, efficaciter ex sale illinũtur. Radix corpus abstergit, & cutem erugat: vitia cutis in facie, varosq́;, lentigines, & cicatrices nigras emendat, cum eruo, creta Chia, & fœnograeco. Eodem effectu prodest decocta in oleo, vsque dum liquescat: sugillata tollit, & reduuias

sommittit: inflammationes discutit illita ex vino: suppurationes rumpit: medicamento aptè immiscetur, quod carnem exest: infracta ossa extrahit, trita & imposita. Datur comitialibus in potu drachmæ pondere, quotidie, anno toto. Prodest attonitis, & vertigine laborantibus, consimiliter assumpta. Contra viperarũ ictus pota drachmis duabus, auxiliatur: partus necat, mentem interdum subturbat: fœminarum locis apposita, partus secundasq; morãtes trahit: cit vrinã pota. Eclegma ex ea fit cum melle, difficilè spirantibus, strangulatu oppreßis, tußientibus, vulsis, ruptis, & laterum doloribus. Lienem ternis obolis pota ex aceto, triginta diebus, consumit: illinitur ad eadem cum fico. Ad muliebres insessus decoquitur: siquidem vuluas purgat, sed abortũ facit. Succus è radice vere exprimitur, qui trahit pituitam, cum aqua mulsa potus. Ad psoras & lepras, semen efficaciter illinitur. Lactis abundantiã facit succus eius, si cum tritico decocto sorbeatur.

Vitis nigra. CAP. CLXIIII.

Nigra vitis, quam aliqui nigram bryoniam vocant, folia fert hederæ, smilacem proximа, sed maiora: caules etiam cognatos: capreolis ius arbores, quasi adminicula, comprehendit: fructus racematim cohærent, qui inter principia virent, & post maturitatem nigrescunt: radix foris nigra, intus buxeo colore. Viticulæ, quæ primo germinum partu erumpunt, in olera recipiuntur:

tur: menses pellunt, vrinas cient, lienem absumũt, vertiginosis, comitialibus, neruorum resolutione tentatis, prosunt. Radix eadẽ, quæ vitis alba præstat, sed inefficacius. Folia cum vino exulceratis iumentorum ceruicibus commodissimè illinuntur: luxatis itidem imponuntur.

Filix. CAP. CLXV.

F*Ilici folia sine caule, sine fructu, sine flore, ex vno pediculo, cubitali longitudine exeunt multifida, & lateribus pennata, subgraui odore: radice per summa cæspitum nigra, oblonga, filices multas fundente, subadstringente gustu: nascitur in montibus, & saxosis. Radix latas tineas excutit, sumpta drachmis quatuor ex aqua mulsa: melius si cum scammoniæ aut veratri nigri totidem obolis detur: sed qui sumunt, allia prægustare debent. Laborantes lienis incremento recreat. Radix & potu & illitu cum axungia vulneribus sagitta arundinea factis, est auxilio: cuius rei probatio talis fertur: Peribit filix, quam per ambitum sata copiosior arundo coronet: & contrà, euanescens abibit arundo, quam obsepiens multa filix in orbem cinxerit. Filix fœmina folijs est filicis, surculosis, altioribúsque, & quæ non singulari, vt illa, pediculo fulciantur: radicibus longis, pluribus, obliquis, quæ ex nigro in luteum flauescunt: aliquæ etiamnum rubræ inueniuntur. Pellunt lata interaneorum animalia, cum melle, eclegmate sumpto: potæ cum vino, drachmis tribus,*

ter

teretes tineas eijciunt: datæ fœminis, sterilitatem faciunt, & prægnantibus abortũ, si supergrediantur. Farina humidis vlceribus & cicatrici repugnantibus inspargitur: iumentorum ceruicibus medetur. Folia recentia, in oleribus cocta manduntur vt ventrem emolliant.

Filicula, siue polypodium.

CAP. CLXVI.

Filicula nascitur in muscosis petris, & vetustis arborum caudicibus, præsertim quercuum, palmi altitudine, filici similis, subhirsuta, non tenui perinde diuisura: radix pilosa, in qua continentur cirri, ceu polyporum, craßitudine digiti minimi, coloris intus herbacei, austera aliquantùm, & gustu subdulcis. Purgandi vim habet: coquitur cum gallina, aut piscibus, aut beta, aut malua, ad aluum soluendam. Aridæ farina aquæ mulsæ inspar-sa, detrahit bilem & pituitam: trita luxatis efficaciter illinitur, & aduersus rimas, quæ inter digitos fiunt.

Dryopteris. CAP. CLXVII.

Dryopteris nascitur in veterum roborum musco, filici similis, multò minore foliorum incisura: radicibus inuicem implexis, hirsutis, gustu acerbis, in dulcedinem vergentibus. Psilothrum est cum radicibus trita: illinitur enim primùm vsque dum sudorẽ euocet, mox sudor abluitur, & recens imponitur.

Cnicus. CAP. CLXVIII.

Officinis, Cartamus.

CNicus folijs constat oblongis, per ambitum diuisis, asperis, spinosis: caule sesquipedali: capitulo magnitudine grandis oliuæ: flore croci: semine candido, alioqui rufo, longo, anguloso. Huius flore in obsonijs vtuntur. Seminis tusi & expreßi succus cum aqua mulsa, vel iure gallinacei aluũ purgat, sed stomacho aduersatur Ex eo autem fiunt offulæ, quas placentulas vocant, adiectis succo amygdalis, nitro, aniso, & melle decocto, quæ aluum emolliũt. Hæ in partes quatuor finduntur, quæ nucis iuglandis magnitudinem impleant: è quibus ante cœnam duas vel tres sumpsisse satis est. Ratio temperandi hæc est: Cnici candidi sextarius, amygdalorum tostorum & delibratorum cyathi tres, anisi sextarius vnus, aphronitri drachma vna, cum carnibus triginta caricarum. Seminis succus lac cogit, & magis ipsum resoluendæ alui facultate donat.

Mercurialis. CAP. CLXIX.

LYnozostis, aliqui parthenion, alij hermubotanion appellant: folijs constat ocymi, helxinæ cognatis, sed minoribus: ramulis duplici geniculorum nodo cinctis, alarum cauis multis: fructu fœminæ, copioso, quandam racemorum speciem præbente: mari, è foliorum sinu dependente, paruo, rotundo, ceu binis testiculis vnà cohærentibus: frutice dodrantali aut maiore. Vtraque in oleribus manditur, ad aluum ciendam: cocta in aqua,

epo

epoto iure, bilem aquamq; detrahit. Constat vt mares gignantur, hunc facere: vt fœminæ, illam, si à purgatione bibantur, & trita folia genitalibus admoueantur.

Cynocrambe. CAP. CLXX.

CYnia aut cynocrambe, cauliculum binûm dodrantum altitudine emittit, mollem, subalbidum: folia mercuriali aut hederæ similia, certis interstitijs subalbida: semen folijs adhæret, paruum, rotundum. Folia cum caulibus pota, aluum cient: oleribus commendantur. Ius decocti & pituitam & bilem aquamq; detrahit.

Heliotropium. CAP. CLXXI.

HEliotropio magno flos est effigie scorpionis caudæ, vnde scorpiuro ei nomen: & quoniam folia cum sole circumagat, heliotropion dicitur. Folia ocymi habet, hirsutiora, candidiora, & maiora: ramuli à radice terni, quaterni, aut sæpe quini exiliunt, multis alis concaui: flos in cacumine candidus, aut subfuluus incuruatur vt scorpionis cauda: radix tenuis est, & inutilis: nascitur in asperis. Decoctum herbæ ex aqua, fasciculo manus [illegible], potu pituitam bilemq; per aluum extrahit: [illegible] scorpionum ictus ex vino potum, & illitum, prodest: adalligatur ad conceptus arcendos. Aiunt per horam vnam ante accessiones, seminis grana quatuor cum vino quartanas finire: tria verò, tertianas. Illitum semen formicantes verrucas pensilesq;, & thymos, & epinyctidas exic-

cat. Folia infantium destillationibus, quas syriaseis vocant, podagris, luxatisq; vtilissimè illinuntur: menses cient: partus trita & imposita pellunt. Heliotropion paruum nascitur in palustribus, iuxta lacus, folijs, antedicto proximis, rotundioribus: semine, acrochordonum verrucarum modo, pensili, rotundo. Herba cum suo semine pota, adiecto nitro, hyssopo, nasturtio, & aqua, latas tineas teretésque excutit. Pensiles verrucas, quæ acrochordones vocantur, cum sale illita tollit. Scorpioides herbula est, folijs paucis, semine caudæ scorpionis effigie. Illita scorpionum ictibus præsentaneo est auxilio.

QVARTI LIBRI
FINIS.

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE Medicinali materia, Liber V.

Ioanne RVELLIO Sueßionensi interprete.

SVperioribus quatuor libris, amicissime Aree, tradidimus de aromatibus, oleis, vnguentis, & earundem lacrymis ac fructibus, itē animalibus, melle, lacte, adipe, cerealibus, oleribus, necnon de omni radicum, herbarum, succorum, seminúmque ratione. In hoc autem totius operis quinto differemus de vinis & metallicis, à vite nostram commentationem auspicati.

Vitis vinifera. CAP. I.

FOlia vitium & triti capreoli, capitis dolores illitu mitigant, & inflammationem stomachi ardorémque, cum polenta: folia etiam per se, vt quæ refrigerent & adstringant, imponi solent. Potus eorum succus dysentericis, sanguinem excreantibus, stomachicis, & grauidarum malaciæ medetur. Eadem efficiunt madefacti in aqua capreoli & poti. Lacryma vitium, quæ veluti gummi in caudicibus concrescit, ex vino pota calculos

pellit : illita lichenas & psoras lepráſque nitro prius perfrictas ſanat : eadem cum oleo ſæpius pilis illitis, pſilothri effectum habet : maximeq; ſanies, quam accenſa ſarmenta vitium viridia exudarunt : qua & perunctæ verrucarum infor-micationes extrahuntur. Cinis ſarmentorum & vinaceorum, detractus in ſede condylomatis, & thymiis, illitus ex aceto medetur : prodeſt luxatis & viperarum morſibus : contra lienis inflammationem illinitur, cum roſaceo & ruta & aceto. Labruſca duorum generum eſt : alterius vua non matureſcit, ſed flore tenus œnanthen nominatam perducit. Altera ad frugem peruenit, paruis acinis, nigra, & adſtringens. Folia, caules, & clauiculæ, quibus repunt, vim habent cultæ viti ſimilem.

Vua. CAP. II.

VVæ recentes aluum turbant, & ſtomachum inflant : innocentiores, quæ decerptæ diu pependere, (ideo quòd in eis copia humoris exiccatur) vtiléſque fiunt ſtomacho, ægríſque, atque cibi auiditatem excitant. In vinaceis & ollis ſeruatæ, ori & ſtomacho gratæ ſunt : aluum ſiſtunt (ſed veſicam & caput tentant) & ſanguinem excreantibus conueniunt. Simileſque, quæ in muſto fuere. Sapa aut paſſo conditæ, ſtomachum magis infeſtant. At quæ ſolem prius paſſæ in aqua cœleſti conduntur, minus vinoſæ ſunt, ſiticuloſis, ardentibus & longis febribus ſalubres. Reconditi

vinacei inflammatis mammis, rigentibus ac præduris, cum sale illinuntur: decoctura eorum dysentericos, cœliacos, & fœminas fluxione vuluæ laborantes iuuat infusa: ad desessiones, ac fotus assumitur. Nuclei acinorum adstringendi vim obtinent, stomacho vtiles sunt: inspargitur farina tostorum, polentæ modo, dysentericis, & cœliacis, & solutis stomacho. Vua passa alba adstringentior est: prodest esitata caro earum tussi, faucibus, renibus, ac vesicæ. Estur in dysenteria per se cum nucleis: & decocta in patinis cum melle, admista milij ac hordei farina & ouo, valet ad purgandum caput: eiusdémque gratia cum pipere commanducatur. Testium inflammationes sedat, illita cum lomento fabarum, aut cumini farina. Fauos, epinyctidas, carbunculos, enatas in articulis putredines, & gangrænas, sine nucleis trita, & cum ruta imposita sanat: podagræ conuenienter cum panacis succo illinuntur: mobiles vngues illita, celerius extrahit.

Oenanthe. CAP. III.

OEnanthe vocatur vitis syluestris fructus, cùm floret. Recondi debet fictili non picato, collectáque substrato linteo, in vmbra siccatur. Laudatissima in Syria & Cilicia & Phœnice. Vis ei adstrictoria: quare pota stomacho ac ciundæ vrinæ vtilis: aluum sistit, ac sanguinis excreationes: contra fastidia, & acorem stomachi, sicca & illita efficax est: capitis doloribus tam viri-

dus, quàm ſicca, ex aceto & roſaceo perfunditur: ſanguinolenta vulnera cataplaſmate, & incipientes ægylopas, oris vlcera, & genitalium nomas, trita cum melle, croco, myrrha, & roſaceo, ab inflammatione vindicat, peſsis miſcetur, ad ſiſtendum ſanguinem: contra oculorum delacrymationem, & ſtomachi ardores, cum polline polentæ & vino illinitur. Cinis crematæ in teſta, candentibus prunis, facit ad oculorum medicamenta: reduuias & pterygia, abſcedentes gingiuas, cruentasq́; cum melle ſanat.

Omphacium. CAP. IIII.

OMphacion, ſuccus eſt acerbæ vuæ, nondum matureſcentis, è Thaſia vite aut Aminæa. Oportet autem ante Canis ortum, expreſſam melliginem in rubro ære, linteo cooperto, inſolare, vſque dum cogatur, ſempérque quod ceruici vaſis concretum hæſit, reliquo humori permiſcere: noctúque à ſubdialibus locis in lectum referre: quandoquidem nocturni rores ipſum concreſcere non ſinunt. Eligendum eſt flauum, friabile, vehementer adſtringens, & linguam mordens. Sunt qui coquendo melliginem cogant. Prodeſt contra tonſillas, vuam, vlcera oris, humida gingiuarum vitia, purulentas aures, cum melle aut paſſo: item ad fiſtulas, vetera vlcera, nomasq́;, ex aceto. Dyſentericis, & mulieribus fluxione vuluæ laborantibus clyſtere infunditur: oculorum claritati, & ſcabritiæ, & eroſionibus angulorum conuenit.

Bib

Bibitur ad recentē ſanguinis excreationem, etiam ſi rupta parte aliqua contingat: ſed pauco, & aequatiore eſt vtendum: valde ſiquidem exurit.

Vini natura. CAP. V.

VIno vetere nerui læduntur, & reliqui ſenſus, quod tamen guſtu ſuauius eſt: quare cauendum iis, qui inteſtinæ alicuius partis imbecillitatem ſentiunt. Attamen in ſecunda valetudine paucum, aqua dilutum, innoxiè ſumitur. Nouū inflat, ægrè coquitur, inſomnia parit grauia, & vrinam ciet. Aetate medium, vtraque vitia fugit: quare ad victus ſanorum ægrorúmq; vſurpatur. Album, tenue, ſtomacho vtile eſt, ac facilè in membra diſtribuitur. Nigrum verò, craſſum eſt, & concoctu difficile, carnem alit, & ebrietatem creat. Giluum, vtpote quod medium eſt, medias inter vtrunque vires habet: in ſecunda tamen & ſiniſtra valetudine, cum primis laudatur album. Quin & vina ſapore diſtāt: ſiquidem dulce craſſis partibus conſtat, & difficilius à corpore expirat: ſtomachum inflat: aluum & interanea, vt muſtum, turbat: ſed minus inebriat, renibus & veſicæ aptiſſimum. Auſterum, per vrinam celerius tranſit: ſed capita dolore tentat, & temulentiam gignit. Acerbum, ad ciborum per membra digeſtionem accommodatiſſimum: aluum, & cæteras fluxiones cohibet, minusq; vrinam expellit. nouum neruos minus tentat. Vinum aqua marina factum, ſtomacho aduerſatur: ſitim ſtimulat, ner-

uos infestat, aluo aptum, à valetudine se recolligentibus inutile. Passum, quod vuis sole siccatis in area, aut in sarmento torrefactis exprimitur, Creticum cognomine, aut pramnion, aut protropon: & sapa, quæ fit musto igni decocto, Græci sirion aut hepsema appellant: nigra quidem, & quæ dicuntur melampsythia, crassa sunt, & corpora multum alunt: candidum, tenuius: & heluola inter hæc media, medias sortiuntur vires. Omnia tamē adstringunt, & pulsus reuocant: faciunt aduersus venena, quæ exulcerando necant, ex oleo pota, & vomitionibus reddita: contra cicutas, meconium, pharicon, toxica & concretum in grumos lac: item contra renum, ac vesicæ pruritus, rosiones, exulcerationesq́;. Inflant tamen, & stomacho aduersantur. Priuatim, prodest melampsythium, si venter rheumatismum sentiat. Album, magis cæteris emollit aluum. Gypso conditum neruis officit, caput aggrauat, & incendit, ac vesicæ aduersatur: contra venena cæteris aptius. Picata, aut resinata, excalfaciunt, concoquunt: sanguinem excreantibus inimica. Quæ verò aparachyta vocant, vt quæ admistam sapam recipiunt, caput implent: temulentiam gignunt, ægrius in halitum expirant, stomachum malè habent. Inter Italica vina Falernum principem locum obtinet, quod inueteratum perquàm facilè coquitur, pulsus exuscitat, aluum adstringit, stomacho vtile: sed vesicæ nocet, atque ijs, qui visus

visus hebetudinem sentiunt, & ad potus crebros minimè idoneum. Albana crassioribus constant partibus, dulcia: stomachum inflant, ventrem emolliunt (sed concoctionem non æquè adiuuant,) & neruosa minus infestant: vetustate, eadem austerum saporem concipiunt. Cecubum, cùm sit dulce, est & Albano crassius: corpus & colorem alit: ægrè tamen coquitur. Surerntinum, valde austerum est: quare intestinorum & stomachi fluxiones cohibet, &, cùm tenue sit, caput minus tentat: inueteratum suauius redditur, & stomacho vtile. Adrianum & Mamertinum in Sicilia æquè crassis partibus gignuntur: modicè adstringunt, & ocyssimè inueterantur, minúsque, ob suam tenuitatem, neruos tentant. Paraetypianum, quod ex Adriatico sinu defertur, odoratum ac tenuius est: quare liberaliter epotum fallit. diu seruat ebrietatem, & soporem adfert. Istricum, Paraetypiano simile est, sed vrinam vehementius pellit. Chium tamen antedictis mollius, & aptum potui est: bene alit, & minus inebriat, fluxiones cohibet, oculorum medicamentis vtile. Lesbium facilè membra subit, Chio leuius, & aluo idoneum. Ephesium eandem vim habet, quod Phygelites nominatur: verùm Asianum è Tmolo monte, Mesogites appellatum, capitis dolores ciet, & neruos lædit. Coum verò & Clazomenium, quoniam multam sibi maris aquam vendicant, facilè corrumpuntur: flatus mouent,

alıum turbant, neruis officiunt. Vinum omne (vt reliqua in commune dicantur) merum ac syncerum, & sua natura austerum, excalfacit, facilè in membra distribuitur, stomachum adiuuat, appetentiam ciborum inuitat, vires alit, ac robur auget: somnum conciliat, & commendat colorem. Potum liberalius auxilio est contra assumptam cicutam, coriandrum, pharicum, ixiam, meconium, argenti spumam, taxum, aconita, fungósve: contra serpentium morsus, & omnium ictus, quæ refrigerando necant, aut stomachum in vomitiones effundunt. Facit ad longas inflationes, rosionésque præcordiorum, ac distentiones, stomachi resolutionem, & si venter aut interanea rheumatismum sentiant. Conueniunt sudatoribus, & quibus corpus immodico sudore digeritur, maximè alba, vetera, & odorata. Quæ tamen vetustate dulcescũt, renibus ac vesicæ accommodatiora redduntur: vulneribus, inflammationibúsque in succida lana imponuntur: tetra vlcera, & phagedænica, & fluxionibus obnoxia, cõmodè perfunduntur. Quæ marinam non receperuut, austera & alba, ad sanorum victus vsurpantur. In his præstant Italica, Falernum, Surrentinum, Cecubum, Signinum, & permulta Campaniæ, & Parætypianum ab Adriatico sinu, & Siculum, quod Mamertinum appellatur. Ex Græcis Chium, Lesbium, & Phygelites ex Epheso. Crassa verò & nigra, stomacho negotium exhibent, inflationem

pa

pariunt, corpus augent. Tenuia tamen & austera stomacho prosunt, & minus carnes alunt. Vetera valde tenuia, & candida vehementius vrinam ciunt, & dolores capitis mouent, neruosq; largius pota tentant. In media ætate, vt à septimo anno, potui saluberrima sunt. Modus autem pro ætate, & tempore anni, & cõsuetudine, & qualitate vini definiatur. Non sitire, & modicè cibos prolui, optimum est præceptum. Nocet ebrietas omnis, & maximè aßidua: siquidem obsessos neruos quotidie remittit: largiórque potus, acutorum morborum adfert initia. Mediocris tamen vinolentia, aliquot diebus, maximè post aquæ potus, vtilis: nãque modo quodam ex alto euocat, sensilesq; expurgat excretus, & per cæca corporis ducit spiracula. Sed aquam post vinolentiam bibere oportet: siquidem valetudinis alicuius gratia factæ temulentiæ remedium adfert frigida. Omphacites nomine, peculiariter fit in Lesbo, siccata sole acri vua, paulò ante maturitatẽ decerpta, triduo aut quatriduo, donec racemi in rugas contrahantur, expressumq; vinum cadis insolatur. Vim adstringendi habet: prodest dissolutis stomacho, & ilei dolore laborantibus: item prægnantium malaciæ, & crudis: in pestilentia quoque sorptum auxiliari dicitur. Huiusmodi vina non nisi post multos annos bibi possunt. Lora, quam deuteriam, alij potimon appellant, fieri solet, adiectis metretis tribus aquæ, in vinacea, quibus triginta vini

metr

metretæ extractæ fuerint calcatis vinaceis, expressóq; decocto ad tertias parteis, & additis in singulos congios modi eius, qui remansit, binis salis sextarijs, post hyemem transfunditur in vasa. Lora intra annum vtẽdum: etenim celeriter exolescit. Conuenit ægris, quibus timemus noxam vini, coacti sæpe desiderijs eorum obtemperare: item à longa valetudine se recolligentibus. Fit & vinum, quod adynamon vocant, loræ vires habens, hoc modo: Pares aquæ, & musti mensuræ coquuntur molli igne, donec absumatur aqua: quod vbi refrixerit, elutriatum, picato vase reconditur. Alij marinæ, & cœlestis aquæ, mellis & musti pares miscent portiones, decapulant, & quadraginta diebus insolant: quo ad annum vtuntur ad omnia eadem. Vinum è syluestri vua nigrum adstringit: prodest alui & stomachi fluxionibus, & cæteris, quibus constrictione, & contractione opus est.

Vinum melitites. CAP. VI.

Melitites datur in longis febribus, quæ stomachum infirmarunt: nanq; aluum leniter emollit, vrinam ciet, stomachum expurgat. Prodest articulario morbo, renum vitijs, imbecillo capiti, & mulieribus abstemijs: odoratum siquidem est, & corpus alit. Distat à mulso, quod fit è vino vetere, austero, & melle exiguo. Melitites autem adiecto ad quinque cõgios austeri musti, mellis congio, & salis cyatho, cortinis magnis, quà

magn

magis ad efferuescendum locus pateat, fieri oportet, sensim asperso sale: cúmque efferuere desierit, in alia vasa transfunditur.

Mulsum. CAP. VII.

MVlsum è vetere vino austeróque, & bono melle factum, præfertur: minus enim inflat, ac celeriter id genus in vsum venit. Vetus corpus alit: media ætate, aluo prodest, vrinam pellit: à summo cibo sumptum nocet: & inter initia potum, implet: dein appetendi auiditatem reuocat. Fit mulsum duabus vini metretis, admista vna mellis. Aliqui, quò celerius præberi possit, mel cum vino coquunt, & ita transfundunt. Alij vtilitatis gratia, ad sextarios sex musti feruetis, vnum mellis adijciunt: & vbi ferbuerit, vase recondunt. Dulce autem permanet.

Aqua mulsa. CAP. VIII.

AQua mulsa easdem quas mulsum vires possidet. Cruda vtimur, cùm moliri deiectionem, aut vomitionem incitare volumus: vt ijs, qui venena hauserunt, ex oleo. Decocta datur imbecillis, & hominibus elanguescentis pulsus, quos illi dixere microsphyctos, tussientibus, peripneumonicis, & ijs qui immodico sudore digeruntur. Iam paratum conditiuúmque, quod aliqui hydromeli propriè vocant, media ætate adynamo vino, aut loræ in recreandis viribus, respondet, & similem vim adipiscitur: quare inflãmationibus alicuius membri plus quàm lora prodest. Inueterati tamen

vsus

vsus damnatur, inflammatis, aut constrictis: sed laboranti stomacho, aut cibũ fastidienti, sudatoribúsve conuenit. Fit, duabus pluuiæ aquæ veteris ad vnam mellis partem additis, & insolatis. Alij fontanam aquam adijciunt, ad tertias parteis decoquunt, & ita recondunt. Nec desunt, qui hydromeli appellent, quòd à melle elutis aqua fauis confici ac seruari soleat: sed meracius confieri conuenit: aliqui id coquunt. Aegrotantibus noxium est, quoniam plurimum ceraginis sibi vendicat.

Aqua. CAP. IX.

DE aquis in vniuersum decernere, propter locorum proprietates, & peculiares naturas, cœlum, & alia pleraque, difficile est. Magna tamen ex parte optima est dulcis, syncera, nullius omnino qualitatis particeps, & quæ ne minimo quidem tempore in præcordijs commoratur: ad hæc, quæ & facili via fertur, & citra molestiam, nec inflationes creat, & minimè computrescit. Aqua maris calida est, & acris: stomacho aduersatur (aluum enim conturbat) pituitam expellit. Si verò calida ad fotus adhibeatur, elicit & discutit: neruorum vitijs, & pernionibus, ante vlcera prodest. Miscetur cataplasmatis ex hordeacea farina, & emplastris, & discutientibus malagmatis. Ad mouendas deiectiones tepefacta infunditur, & ad tormina: calida, psoras, pruritus, impetigines, lendes, & mammas rigentes

tes, foueri vtile est: liuores fotu discutit: ad venenatos ictus, qui tremorem & refrigerationem adferunt, salutaris intelligitur, maximè scorpionum, phalangiorum, aspidumq́; etiam si quis in calidam descendat, auxiliatur. Et malo habitu confectis iam diu corporibus, neruísque, balneæ ex ea vtiles: hydropicos, capitis dolores, aurium grauitates, feruentis vapor leuat. Syncera, & sine potabilis aquæ mistione reposita, virus deponit. Sunt qui etiam præcoquant, & ita recondant. Datur ad purganda corpora per sese, aut ex posca, aut cum vino, aut melle: verùm post detectionem, dant gallinæ aut piscium iuscula, ad domandam morsus acrimoniam.

Thalassomeli. CAP. X.

QVod thalassòmeli vocatur, vehementer purgare constat. Temperatur autem æquis portionibus maris, mellis, & imbris ex alto, defæcatis, & picato vase per Canis æstus insolatis. Alij ad binas marinæ coctæ singulas mellis adijciunt, & vase condunt: huiusmodi moderatius est aqua marina & mitius.

Acetum. CAP. XI.

ACetum refrigerat, & adstringit: stomacho vtile, & appetentiam excitat: erumpentem vndecunque sanguinem, potu insessúve sistit: prodest alui fluxionibus coctum cum cibis: cruentis vulneribus inditur & inflammationes arcet, in succidis lanis aut spongia impositum: reprimit

procidentia sedis, vuluæq́;: item abscedentes gingiuas, & sanguine manantes. Ad nomas, & ignem sacrum, vlcera quæ serpunt, lepras, impetigines, pterygia, cum aliquo conuenienti efficax est. phagedænas vlcerum, nomásque fotu continuo cohibet: podagricis calido fotu, cũ sulphure auxiliatur. sugillationes rapit, cum melle illitum. Contra capitis ardores cum rosaceo in succidis velleribus, aut spongia imponitur. Ad aquam inter cutem, grauitatem aurium, & sonitus, sibilósque feruentis vapor proficit: instillatum quoque aurium vermes necat. Panos coercet tepidi fotus, aut si imbuta aceto spongia admoueatur, & pruritus permulcet. Contra venenatos serpentium ictus, qui refrigerando nocent, calidum commodè fouetur: & frigidum, iis, quæ exurens virus eiaculantur. Calidum potum, atque vomitionibus redditum, aduersus omnia venena efficax est, præsertim contra meconium, & haustam cicutam, conglobatum in ventre sanguinem, lac coagulatum, fungos, ixiam, taxumq́;, cum sale. Haustu voratas hirudines, si sorbeatur, eiicit: tussim veterem mitigat, & recentem lacessit. In orthopnœa calidum commodè sorbetur, gutturis fluxiones gargarizatum inhibet, anginis & vuæ procidenti conuenit: contra dentium dolorem, calidum colluitur.

Acetum mulsum. CAP. XII.

ACetum mulsum, quod oxymel vocant, hoc modo temperatur: Aceti heminas quinque, salis

salis marini pondo, mellis minas decem, aquæ sextarios quinque pariter coquito, decies efferuescente cortina: atque vbi refrixerit, diffundito. Sumptum crassos humores extrahere, & ischiadicis, comitialibus, & articulorum morbo conflictatis prodesse creditur. Contra morsum eius viperæ, quam sepa vocant, haustum meconium, ixiámve, auxilio est. Anginis vtiliter gargarizatur.

Acida muria. CAP. XIII.

ACida *muria, quam Græci oxalmen vocant, contra nomas fotu, putrida vlcera, canum morsus, & venenatos ictus auxiliatur. Sanguinis fluxiones post excisos calculos sistit, si statim calida in vulnus inijciatur, & prociduam sedem reprimit: dysentericis, si nomas sentiant, infunditur: oportet autem ex lacte instillare. Hirudines sorbitione aut gargarizatu necat: furfures & manantia capitis vlcera exterget.*

Thymoxalme. CAP. XIIII.

THymoxalme *veteres vtebantur, dabantq; laborantibus imbecillitate stomachi, ternos quaternósve cyathos, aqua calida dilutos, in articularibus morbis, & inflationibus. Crassos humores, atrósque trahit. Hoc modo fictitatur: Thymi triti acetabulum, salis idem modus, rutæ, pulegij, polentæ, singulorum exiguæ portiones in vas coniciuntur, aquæ terni sextarij, & aceti terni cyathi infunduntur, & circumposito linteo sub dio madescunt.*

Scillinum acetum. CAP. XV.

SCillinum acetum hoc modo fit: Scilla, quæ candida fuerit, expurgata conciditur, traiectáque lino segmenta modicis interuallis, ne se contingant, siccantur in vmbra quadraginta diebus: mina eorum in aceti boni sextarios duodecim immergitur, & vase diligenter operto septenis diebus in sole madescit: post eum numerum dierum scilla eximitur, & expressa abycitur: defæcatum acetum transfunditur, & reponitur. Aliqui scillæ minam, quinque aceti sextarys miscent. Aly citra exiccationem repurgantes, parem mensuram adyciunt, & senis mensibus macerari patiuntur. Id multò magis humorum lentitias digerit: gingiuas humore prægnantes collutione stringit firmátque, & motos dentes stabilit: putredines oris, & graues halitus tollit: durat fauces sorbitione, & callosas facit: vocem expedit, & limpidam canorámque reddit. Datur stomachicis, ægrè cibum concoquentibus, melancholicis, comitialibus, vertiginosis, mente captis: item vuluarum strangulationibus, lienis incremento laborātibus, ischiadicísque. Imbecillos admodum recreat: corpus sanum reddit, & bonum colorem præstat: oculorum aciem exacuit: tarditatem quoque aurium infusione purgat. In summa, ad omnia efficax. Cauendum tamen intestinis exulcerationibus, in capitis dolore, aut neruorum vitys. Datur quotidie ieiunis sorbendum, inter initia exiguum, paulatim adau

adaugendo, ad cyathum vsque. Nonnulli binos dant cyathos, aut largius.

Scillinum vinum. CAP. XVI.

SCillinum vinum fit hoc modo: Dissectam, vti dictum est, scillam, & sole siccatam contundito, minam eius tenui cribro incernito, & linteo raro illigatam, in vicenos sextarios musti recentis ac boni demergito: vbi trimestri spatio maduerit, elutriatum vinum, obstructo diligenter vase, recondito. Licet quoque sic humida scilla vti: In orbiculos, rapi modo, dissectam duplicato pondere, quadraginta diebus insolari oportet, & valde inueterascere. Alia parandi ratio: Scillæ dissectæ & repurgatæ tres minas, in Italicam metretam musti demittito, & senos menses in vase obstructo macerari sinito: post id tempus defæcatum & excolatum vinum recondito. Vtile est contra cruditates, & ciborum corruptiones: item iis, qui reuomunt cibum, & si pituita in vẽtre, aut stomacho coierit. Prodest lienosis, malè habitis corporibus, aquæ inter cutem, regio morbo, difficili vrinæ, torminosis, inflationibus, resolutioni neruorum, horroribus longis, vertiginosis, & vulsis. Menses pellit, minimèque neruos infestat. Hoc vinum vetustate fit melius. Cauẽdus in febre vsus, aut si interanea vlcus sentiant.

Marina vina. CAP. XVII.

MArina variè factitantur: Aliqui enim statim quum decerptæ sunt vuæ, aquam

maris admiscent. Alij in area vuas sole siccant: quibus calcatis, marinam adijciunt. Alij passas prius vuas in dolijs marina aqua macerant, mox calcatas exprimunt: id magis passi generibus adscribitur. Quæ tamen austeriore gustu temperantur, contra febrium aduentantium indicia valent, si modò meliora non adsint: aluum subducunt: prosunt purulenta extussientibus, aut si dura aluus exerceat. Quæ ex Aminæis vuis fiunt, caput tentant, stomacho aduersantur, flatus creãt. Verùm quò plenior habeatur historia, ijs, qui huius studio tenentur, non inutile existimamus varias vinorum compositiones adferre, non quòd frequens eorum aut necessarius existat vsus, sed ne quid omisisse videamur, quod ad eorum rationem attinet. Sunt autem quædam ex ijs factitia, minoris curæ ac impendij, quæ cadunt in vsus: vti quæ ex cotoneis malis, pyris, siliquis, item myrtì baccis componuntur.

Cydonites. CAP. XVIII.

CYdonites nomine alio melites appellatur, & ita fieri consueuit: Mala cotonea exemptis seminibus, frustatim rapi modo scinduntur, & duodecim minarum põdo, in musti metretam, triginta diebus macerantur, postea defæcatum vinum reponitur. Alia faciendi ratio: Oportet ad singulos mellis sextarios, denos succi cotoneorum tusorum pressorúmque adijcere, & ita recõdere. Vinum hoc adstringit: prodest stomacho, dysenteria,

riæ, hepaticis, renum vitijs, & vrinæ difficultati.
Melomeli, quod & cydonomeli nominant, sic fit: Cotonea mala seminibus suis castrata, in quàm plurimum mellis, quo penitus demersa contegãtur, coniiciuntur: id post annum mitescit, mulso non dissimile. Præstat eadem, quæ superior compositio.

Hydromelum. CAP. XIX.

FIt hydromelon duabus mensuris aquæ coctæ, & sub Caniculæ sydus insolatæ, additis ad vnam melomelitis facti ex cotoneis. Vis huius eadem est.

Omphacomelites. CAP. XX.

OMphacomelitis faciendi ratio hæc est: Acerbæ vuæ adhuc immaturæ, & tribus diebus insolatæ exprimuntur, & ad ternas succi partes mellis optimi despumati singulæ partes adijciuntur, & insolatur in vasa transfusum. Vim reprimendi ac refrigerandi habet: stomachicis cœliacisque conuenit. Vsus post annum est.

Apiites. CAP. XXI.

FIt & è pyris, perinde atque cotoneis, vinum, apiites nomine sed ita vt pyra non magnopere maturescant. Ex siliquis etiam, mespilis, sorbis, simili modo temperatur. Omnia hæc genera acerba sunt, & adstringunt: stomacho vtilia sunt, atque intestinas fluxiones cohibent.

Oenanthinum. CAP. XXII.

FIt è feraci vite syluestri, quod vocatur œnanthinum: Sicci flores minus duabus musti ca-

do macerati: post triginta dies mutantur, mox colatum vinum reconditur. Facit aduersus stomachi imbecillitatem, cibi fastidia, cœliacos, & dysentericos.

Rhœtes. CAP. XXIII.

FIt è punicis malis maturis quod rhœten nominant, succo expresso ab acinis eorum, quibus lignosus nucleus abest, apyrena vocant, ac decocto ad tertias, & ita reposito. Efficax est contra fluxiones internas, & febrim cum alui profluuio exortam: stomacho vtile: adstringit aluum, & vrinam mouet.

Rhodites. CAP. XXIIII.

RHodites sic fit: Rosarum siccarum tusarúmque minam linteolo deligatam in sextarios octo musti demergito: & post tres menses defæcatum vinum transfundens, recondito. Vtile ijs, qui febri carent, & ad stomachi coctiones, & dolores à cibo potum, & contra humidas aluos, & dysenterias. Fit quoque ex succo rosarum, addito melle, quod rhodomeli vocant, quod arteriæ scabritijs conuenit.

Myrtites. CAP. XXV.

MYrtites fit, baccis nigris, quæ maturitatem excesserint, tusis, & organo expressis. Aliqui ad tertias coquunt. Alij baccas prius sole torrent, & quaternis sextarijs contusarum, ternas aquæ heminas adijciunt, & vini veteris parem modum postea exprimunt, & seruant. Magnopere

re

re adstringit: stomacho vtile, fluxionibus ventru ac stomachi prodest: & contra intestinas vlcerationes, & profluuia: denigrat capillos.

Myrsinites. CAP. XXVI.

Myrsinites sic temperatur: Rami nigræ myrti cum suis baccis & folijs tusi, decem minarum pondo, in tribus musti congijs feruescunt, donec duo supersint, aut certè dimidium: id vinum colatum ad vsus reconditur. Contra furfures, vlcera in capite manantia, eruptiones papularum, gingiuas, tonsillas, & purulentas aureis efficax est: sudores sistit.

Lentiscinum & terebinthinum. CAP. XXVII.

Lentiscinum similiter vt myrsinites temperatur: nec secus terebinthinum. Nanque bacciferi eorũ rami sumi debent. Similes insunt vires: adstringunt, stomacho accommodantur, & defluxionibus intestinorum, vesicæ, & stomachi, & sanguinis profluuio: vlcera omnia fluxionibus obnoxia, fotu ad cicatricem perducunt: fluxiones vuluæ ac sedis insessione cohibent.

Palmeum vinum. CAP. XXVIII.

Palmulas maturas, quas vocant chydæas, in vrceolum imo pertusum, & obstructum picata arundine, demittito: lino foramen sit obturatum, & quadragenis sextarijs ternos aquæ congios infundito: quod si ipsum ita dulce esse non libeat, quinque congios infudisse satis est: post de-

cem dies detracto ab arũdine linteo assumito vinũ crassum & dulce, & reponito. Suaue illud quidẽ, sed capiti noxium: contra fluxiones, propter adstrictoriam vim, efficax: stomachicis, cœliacis, sanguinem expuentibus conuenit. Aliqui idem addita aqua iterum capiunt, & tertiò, quartò, quintò, sextóve faciunt: quod tandem acore vitiatur.

Catorchites. CAP. XXIX.

CAtorchites, aliquibus sycites vocatur, in Cypro fit, ita vt palmeum: sed hoc interest, quoniam pro aqua tantundem humoris adijciunt, in quo recenter pressa vinacea maduerint. Caricæ, quæ chelidoniæ aut phœniceæ appellantur, præsertim nigræ, macerãtur, vti diximus, & post decem dies humor excipitur, atq; iterũ aut tertiò, idẽ modus aquæ, in qua vinacea maduerint, infunditur: simili modo intercedente spatio, quartò aut quintò assumitur. De maceratarũ liquor non secus acorẽ contrahit, & aceti vsum præbet Id tenue est: flatus gignit, stomacho aduersatur, fastidium parit: aluo tamen prodest, vrinã ciet, mẽses trahit, lactis vbertatẽ facit, vitiosum sanguinem creat, & elephantiasin adfert, vt potio, quã Zython appellamus. Aliqui sex amphoris, decẽ salis sextarios adijciunt. Alij muriæ amphorã: quod nõ facilè vitiatur, & aluo idoneũ fore cẽsent. Alij thymũ & fœniculum imo subijciunt, & caricas superponunt: & ita vicissim, donec vas expleuerint. Fit & è sycomoris eodem modo vinum, sed in acetum acre

deg

degenerat: quoniam non ita prævalet vis eorum, vt fluentis liquoris dulcedinem retinere poßit.

Resinatum vinum. CAP. XXX.

RESinatum vinum populatim factitari solet: copiosum in Galatia: quoniam vinum illic coacescat, vua non maturescente, ob cæli algorem, nisi picea resina temperetur. Resina autem cum cortice tunditur, & amphoræ dimidiata hemina permiscetur. Aliqui, vbi efferbuit, excolant, separantes resinam: alij relinquūt. Hæc vina vetustate dulcescunt. Omnia capitis dolorem, & vertigines faciunt: concoctionem tamen adiuuant, & vrinam cient: tußientibus, ac destillatione vexatis cōueniunt: item cæliacis, dysentericis, & hydropicis, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus: altis exulcerationibus infunditur. In hoc autem genere nigricans magis albo constringit.

Strobilites. CAP. XXXI.

STrobilites fit maceratis in musto nucibus pineis, recentibus, fractisq́;, præbetq́; resinati effectus. Si quis madefactas nuces pini musto decoquat: potum affatim conuenit ijs, qui tabitudine conficiuntur.

Cedrinum vinum. CAP. XXXII.

CEdrinum, iuniperinum, cupreßinum, laurinum, pineum, aut abiegnum, simili ratione fiunt. Diuisos recenter ramos, cùm fructum edunt, aut Soli, aut balneo, aut igni, admouere oportet, vti consudent, congioq́; vini minam vnam permi-

scere, & post duos menses transfundere, & antequàm recondantur, insolare. Factitiorum vinorum vasa impleri debent: nanque non plenis vasis, vina in acorem corrumpuntur. Medicata autem vina, rectè valentibus insalubria. Omnia excalfaciunt, vrinam cient, & substringunt. Laurinum tamen vehementius excalfacit. Fit quoque è fructu cedri maioris vinum, congio musti, adiecta tusarum baccarum selibra: diebus quadraginta insolari debet, & defæcatũ in vasa transferri.

Fit etiam vinum è baccis iuniperi, non aliter quàm cedrites, & ad eadem valens. Cedrites hoc modo fit: Cedriam dulci aqua lauant, & singulas amphoras singulis cyathis diluunt, & ita musto replent. Hoc genus vini excalfacit, extenuat: tussi antiquæ vtile sine febre, pectoris laterúmque doloribus, torminibus ventris, & interaneorum vlceribus, purulentis excreationibus, mulieribus vuluæ causarijs, hydropicisq;: facit aduersus ventris tineas & horrores: contra venenatos ictus auxiliatur: serpentes necat: aurium doloribus instillatum medetur.

Picatum vinum. CAP. XXXIII.

PIcatum ex liquida pice & musto tẽperatur. Picem autem primũ marina aut muria tantisper eluere oportet, dum inalbuerit, & syncera maris aqua defluat, mox aqua dulci proluenda: congijs octo musti, vncia picis vna aut altera adijcitur: vbi efferbuerit, & constiterit, in vasa diffun-

dit

ditur. Hoc genus vini excalfacit, concoquit, purgat, abstergit: vtile doloribus pectoris, alui, iocineris, lienis & vuluæ, si sine febre sint, veteri rheumatismo, exulcerationibus in altum recedentibus, tußi, suspiriis, concoctionibus tardis, inflationibus, & luxatis, præsertim in succida lana impositum.

Absynthites. CAP. XXXIIII.

ABsynthitæ faciundi ratio euariat. Aliqui enim duodequinquaginta sextariis Italicarum amphorarum, admistam absynthij Pontici libram decoquunt ad tertias: & vbi infuderint sex aceti sextarios, & absynthij selibram, ac diligenter permiscuerint, diffundunt in vas: dúmque conquieuerit, defæcant. Alij absynthij minam in amphoram demittunt, tusamq́; & raro linteo deligatam, in cado musti macerant, binis mensibus. Alij absynthij quadrantem, alij trientem, & nardi Syriacæ, cinnamomi, caßiæ, floris iunci odorati, calami, elatæ, palmarum singulos sextantes iniiciunt in metretam musti, & tundentes prius pila, obstructo vasis spiraculo, binis, ternísve mensibus dimittunt: postea defæcatum vinum transfundunt ad vsus. Alij addunt in musti cadum, Celticæ nardi drachmas quatuordecim, & absynthij drachmas quadraginta, linteo inuolutas: & post quadragesimum diem elutriant. Alij in senos sextarios musti, absynthij libram, & siccæ pini resinæ sextantem immittunt, & post decem dies excolant, & recondunt. Vtile est stoma-

cho:

cho: vrinam cit: tardam concoctionem acceler hepaticis, regio morbo, & renũ vitijs auxiliat fastidia discutit: ijs prodest, quibus stomachus n gotium exhibet: valet contra longam præcordi rum distentionem, & inflationes, teretesq; vent tineas, & remoratos menses: contra hausta ix venena quàm plurimum potum, & vomitionib redditum, auxiliatur.

Hyssopites. CAP. XXXV.

HYssopites è Cilicio hyssopo maximè laud tur, fitq; similiter, foliorum hyssopi tusoru libra in amphoram musti coniecta, linteolo ra cum quibusdam lapillis, folia inuoluũtur, vt deg uatus ponduscùlo fasciculus sidat: vinum post q draginta dies defæcatum elutriatur. Contra pec ris, laterum, & pulmonis vitia, veterem tussin & suspiria prodest: vrinam cit, torminibus, & h roribus febrium circuitu repetentibus auxiliatu menses mouet.

Ex diuersis plantis facta.

CAP XXXVI.

SImili modo chamædryites fieri solet. Excal facit, discutit: conuulsis, regio morbo, vulu inflationibus, tardæ concoctioni, incipienti aqu inter cutem, subuenit. Inueterascens melius red ditur. Stœchadites non secus temperatur. Con gijs sex, stœchadis minam addere oportet. Cras sitiem, inflationes laterũ, neruorúmq; cruciatus & perfrictiones discutit: comitialibus commod

da

datur, cum pyrethro & sagapeno. Fit ad eadem acetum è stœchade herba, vt paulò antè diximus, aceto macerata, quod eosdem implet effectus. Fit vinum è betonica, quam cestron psychotrophon appellāt. Herbam semine maturo prægnantem, cum suis ramulis minæ pondo, congijs duobus vini macerant, & post septimum mensem transfundunt. Ad multa interaneorum vitia, vt frutex ipse, pollet. Et vt in vniuersum dicatur, factitia vina, sibi misturarum vires adsciscunt: quare non difficile fuerit ijs, qui illarum naturas norint, vinorum vires coniectura quadam consequi: veruntamen vinorum vsus febricitantibus abdicandus. Fit etiamnum è betonica acetum, ad eadem vitia vtile. Tragoriganites fit quaternis tragorigani drachmis linteolo colligatis, in quaternos musti sextarios coniectis, & post tertium mensem transfusis. Prodest torminibus, vulsis, ruptis, laterum doloribus, spirituum discursationi, ægris concoctionibus. E napis fit vinum, nomine bunites, drachmis duabus tusi napi in sextarios duos musti additis, & cæteris eodem modo factis. Prodest stomachicis, & dimicatione, aut longo equitatu fatigatis. Dictamni drachmas quatuor macerato quaternis musti sextarijs. Facit aduersus stomachi fastidia: menses, & purgamentum à partu subducit. Marrubij adulti folia tundito, & sextarios octo in musti metretam demittito, & reliqua consimiliter facito. Conuenit hoc

vinum pectoris vitijs, & omnibus, quibus marrubium. Thymi tusi & cribrati vncias cẽtum linteo colligatas, in amphoram musti adycito. Valet contra ægras coctiones, fastidia, dysenteriam, neruorum & præcordiorum dolores, hybernos algores, & venenata animalia, quorũ morsum frigus insequitur, aut putrescit locus. Simili modo è satureia vinum fit, quod eadem quæ thymites præstat. Sic quoq; origanites ex heracleotico origano conficitur cum supradicto. Facit eadem quæ thymites. E calamintha, pulegio, & abrotono vina fiunt eodem quo thymites modo. prosunt stomachicis, cibum fastidientibus, & regio morbo: quòd vrinam moueant. Fit item è conyza vinum, contra venenata ante alia efficax.

Aromatites. CAP. XXXVII.

Aromatites ita fit: Palmæ, aspalathi, calami, nardi gallici, singulorum quatuor sextarios sumito: postquam contriueris, passo subigito, coactis ingentibus offis, & in sextarios duodecim austeri musti deiectis, operculato vase, quadraginta diebus quiescere sinito: deinde vbi fæce expurgatum fuerit, recondito. Alia eius ratio: Calami vncia, phu drachmæ septem, costi drachmæ duæ, nardi Syriacæ drachmæ sex, caßiæ vncia, croci drachmæ quatuor, amomi drachmæ quinque, asari drachmæ quatuor: omnia simul trita & linteo colligata in cadum musti demerguntur, & postquam vinum deferbuerit, transfunditur.

Fac

Facit ad pectoris, & laterum, & pulmonis dolores: difficili vrinæ, horroribus, retardatis mensibus, atque iis, qui per frigora iter faciunt, potum conuenit: pituitæ crassitiem extenuat: colorem alit, somnum conciliat, dolorem finit, renum & vesicæ vitiis auxiliatur.

Ex diuersis odoramentis facta.

CAP. XXXVIII.

FIt & vinum ad destillationes, cruditates, tussim, inflationes, & si humor in stomacho coiit: Myrrhæ duæ drachmæ, piperis candidi drachma vna, iridis drachmæ sex, anisi drachmæ tres: omnia plenius tusa & linteolo inuoluta in sex vini sextarios coniiciuntur: vinum post triduum colatur, & in lagena reconditur. Datur post deambulationem, meraculum, cyathi vnius mensura. Fit quoque nectarites ex helenio herba: Radice sicca pondo quinque drachmarum linteolo colligata, & in congios sex musti addita, & post tres menses effusa. Facit ad stomachi & pectoris vitia: vrinam pellit. E Syriaca nardo, & Celtica, malabathroq; vinum factitatur, hac ratione: Singulorum selibram in binos musti congios mittito, post menses duos colato. Datur cyathus vnus cum tribus aquæ. Hoc vinum efficax est contra vitia renum, hepaticos, regium morbum, & vrinæ difficultatem: prodest stomachicis, atque iis quos pallor decolorat. Alii vnciam, aut sextantem acori, & Celticæ nardi quadrantem, in musti amphoras

ram adijciunt. Asari quadrantem in senos musti sextarios itidem demittito. Id vini genus vrinam ciet: hydropicis, & regio morbo laborantibus, hepaticis, ischiadicisq;, conuenit. Radicis syluestris nardi recentis & tritæ cribratæq; bessem, in congium musti conijcito, duos menses quiescere sinito. Vtile est hepaticis, difficili vrinæ, inflationibus, stomachicis.

Ex diuersis herbis facta.

CAP. XXXIX.

RAdicis dauci contusæ drachmas sex in musti amphoram imponito, & similiter transfundito. Facit ad dolores thoracis, præcordiorum, & vuluæ menses pellit, ructus ciet, & vrinam: prodest tussi, ruptis, vulsisq;. Saluiæ vnciam in musti amphoram, quod idem cum ceramio est, mittito. Valet contra renum, vesicæ, & laterum dolores, reiectiones sanguinis, tussim, rupta, vulsa, & suppressos menses. Panacis vnciam in musti congium mittito, & transfundito. Prodest ruptis, vulsis, contusis, orthopnœæ: lienis crassitiem extenuat: contra tormina, coxendicum dolores, efficax est: tardas concoctiones accelerat: menses & partus extrahit: aquæ inter cutem, & serpentium ictibus auxiliatur. Vina ex acoro & dulci radice consimili modo fiunt. Oportet enim singulorum vncias octo in senos congios mittere, tribus mensibus macerare, mox in vas transferre. Faciunt ad pectus, & latera, &

vrinam mouent. Seminis apij recentis, maturi & cribrati vnciæ nouem in linteo colligatæ in musti amphoram demittantur. Appetitum excitat: stomachicis, & difficili vrinæ auxiliatur: faciles spiritus facit. Ex fœniculo, anetho, & petroselino, vina eodem modo fiunt, & ad eadem efficacia. Fit & è flore salis vinum, multò ad purgandum efficacius, quàm vinum aqua marina temperatum. Fauces, vesicam, renes, & stomachum infestat: quare neque in secunda, neque aduersa valetudine prodest. Fit etiam vinum quod phthorion vocant, quoniam partus necat, & abortus facit: veratro, aut scammonia, aut syluestri cucumere, iuxta radices vitium sato: siquidem vites sibi illorum vires adsciscunt. Id vinum partus enecat: datur ieiunis mulieribus, quæ antè vomuerunt, cyathorum octo mensura, dilutum. Ramorum thymelææ cum suis folijs & fructu triginta drachmas mittito in congios tres musti, & leui igne coquito, donec congij duo supersint, defæcatúmque recondito. Aquosa purgat excrementa, & lienem absumit. Chamælea dum floret, cum folijs tusa & cribrata decē drachmarum pondere, in musti congium additur. Post duos menses vinum in vas transfertur. Aquæ inter cutem, hepaticis, & lassitudine confractis, efficax est: item mulieribus, quæ à partu ægrè purgantur.

Chamæpitytinum simili modo fit, ad eadem conueniens: vrinam quoque ciet. Librum radicis

mandragoræ concidito, segmenta lino traijcito, quod selibram æquat in musti cadum demittito, ibiq; esse sinito ad menses tres, deinde transfundito. Media potio, heminæ dimidium: bibitur, passo in duplum addito. Aiunt heminam vini congio mistam, potu soporem adferre: cyathus vnus cum sextario vini potus, enecat: mediocris vsus eius, doloris sensum aufert: fluxiones incrassat: olfactu, potúque, & cum inditur, idem præstat. In congium musti aqua marina diluti, drachmas duodecim nigri veratri triti in linteo mundo, mittito: dumq; efferbuerit, in marinæ aquæ congios quatuordecim aut quindecim, vbi pleniusculè fregeris, inijcito: post aliquot dies colato, & vtitor. Dato cyathum vnum ex aqua balnei in potu, ad aluum soluendam, ijs qui euomuerunt à cœna. Alia ratio: Veratri drachmas viginti, iunci odorati vncias duodecim, spicæ Syriacæ vncias tredecim, cribratas, & linteo colligatas in septem vini Coi sextarios diebus quadraginta macerandas indito, postmodum colato: dabis in potu sesquiheminam. Aliter: Decoctæ marinæ aquæ ex alto petitæ sextarios duodecim, veratri candidi libras sex, in musti amphora quadragesimo die, quàm madefeceris, colato, & vtitor. Alia ratio: Veratri drachmas duodenas, & aphronitri quaternas, in senis musti sextarijs diebus quinisdenis macerato, mox colato: & semestri exacto, vtitor. Id vini genus abortus facit, & partus necat. Aut vuas

in

in sole siccatas imponito in musti metretam (implet autem metreta congios duodecim) & gypsum in vinum mittito pondo drachmarum viginti, & biduo residere sinito, coniicito veratri nigri drachmas triginta, iunci odorati, calami, singulorum drachmas triginta, baccarum iuniperi sextarios duos & trientem, myrrhæ & croci singulorum drachmam, inuoluens linteolo diebus quadraginta appendito, postea colato. Dabis heminas treis aut duas dilutas. Purgat à partu, & abortu fœminas: fœtus extrahit, contra strangulatus vuluæ efficax. Scammonites sic fit: Radicis scammoniæ per messes effossæ, tritæ, & linteo colligatæ drachmas quinque in musti congium mittito, ad dies triginta. Aluum purgat, bilem & pituitam extrahit.

Metallica omnia, & primùm Cadmia.

CAP. XL.

EX cadmiæ generibus optima est Cypria, botryitis nomine, densa, modicè grauis, & in leuitatem magis declinans, racemosa facie, colore spodii, quæ fracta cinerulenta est, & æruginosa. Proxima habetur foris cœrulea, intus candidior, internatis venarum discursibus, onychitæ lapidi similis, cuiusmodi sunt, quæ è veteribus metallis effodiuntur. Quædam etiam placodes, id est, crustosa dicitur, segmentis quibusdam perinde quasi zonis cincta, ob quod eam zonitin appellauere. Alia ostracitis nominatur, gracilis, & magna ex parte nigra. Sed quæ testaceam faciem habet,

terram amplexa est. Improbatur candida. Oculorum medicamentis botryitis nomine, & onychitis, vtiles: reliquæ ad emplastra, & farinas, quæ cicatricibus inducendis insparguntur. Ad eadem Cypria prodest. Ex Macedonia verò, Thracia, & Hispania delatæ improbantur. Cadmiæ effectus adstringere, caua explere, sordes expurgare, exiccare, corporis meatus infarcire, excrescentia in carne coërcere, crustas creare, & vlcera, quæ cacoethe vocantur, ad cicatricem perducere. Gignitur cadmia ex ære in fornacibus candente, fuligine egesta flatu, & lateribus camerísque fornacum inhærente. Prægrandes autem ac ferreæ sunt rudes, ab officinis appellatæ acestides, per summa fastigia conuexæ & concameratæ, vt quæ ab ære iactantur sursum corpuscula cohæreant, & inibi detineantur: quæ cum spißius insident, in corpus concrescunt, & modò genus vnum eius, modò duo, modò omnia perficiunt. Extrahitur & cadmia in Cypro è monte, qui Solis incumbit, cremato lapide, cui pyritæ cognomen est: in quo etiam monte quædam quasi venæ chalcitis, misyos, soreos, melanteriæ, cœrulei, chrysocollæ, atramenti sutorij, diphrygisq; inueniuntur. Nec desunt, qui cadmiam in lapidum fodinis inueniri tradant, falsi quadam lapidum cognatione: qualis inuenitur & apud Cumas lapis, nullam sui vim ostendens. Ii eo deprehenduntur, quòd sunt cadmia leuiores, nullámque alienum mandentibus

sap

ſaporem exhibent : commanducatus item lapis, dentes offendit : cadmia , vtpote cùm cedat , eſum non reſpuit. Alio autem diſcerni poſſunt argumento: Cadmia in farinam detrita , & aceto ſubacta, atque in ſole ſiccata, coit: quod in lapide non accidit. Item tritus & igni appoſitus lapis, proſilit, & fumum igni ſimilem eiaculatur: cadmia verò quieta manet, fuliginémque luteo colore aut æreo ſplendentem expuit , vario zonarum diſcurſu. Inſuper lapis ignem expertus, atque refrigeratus, colorem mutabit , ac leuior multò fiet : ſed cadmia nihil euariat , niſi quis eam multis diebus cremauerit. Fit & in argenti fornacibus candidior , ac minus ponderoſa , ſed viribus nequaquam comparanda ærariæ. Vritur cadmia ſuperior carbonibus obruta, donec tranſlucida ſpectetur, & ferrei ſtercoris modo bullet : mox extinguitur vino Aminæo , quæ ad emplaſtra præparatur : ſed quæ ad pſorarum medicamenta præparatur , aceto. Alij hoc modo exuſtam conterunt in vino, rurſúmque fictili crudo torrent, donec pumicoſa videatur: iterúmque tritam ex vino, tertiò vrunt, donec prorſus in cinerem redigatur, nihil ſcabritiæ retinens : hac ſpodij vice vtuntur. Lauatur autem in mortario trita , effuſa ſubinde aqua, dum ſordidum nihil emergat : dein coacta in paſtillos reponitur.

Pompholyx. CAP. XLI.

Pompholyx ſpecie ſola , non genere , à ſpodio diſtat. Siquidem ſpodios nigricat , & ple-

runque ponderosior est, palearum pilorúmque plena, quasi purgamentum quoddam, quod ab ærariarum officinarum pauimentis & fornacibus euerritur: pompholyx verò pinguis est, & candida, vsqueadeò leuis, vt in auras euolare possit. Cuius duo fluxerunt genera: vnum ad aëris colorem vergens, subpingue: alterum magnopere candidum, summámque leuitatem nactum. Candida fit pompholyx, quoties in perficiundo ære, fabri præstantiorem facere volentes, detritam cadmiam cumulatius insparserint. Nanque tenuissima fauilla, quæ effertur, in pompholygen coit. Cæterùm pompholyx non ex æris modò materia, & fabrili industria factitatur, sed ex cadmia quoque, ad gignendam ipsam, eximiè follibus proflata. Cuius faciundæ ratio hæc est: In domo gemina contignatione operta, fornax extruitur, iuxta quam mediocris fenestra ad tabulatum à supernis partibus pateat: domicilij paries fornaci proximus, tenui foramine ad fornacem vsque perforetur, ad excipiendam follis narem: ostium mediocre habeat, pro exitu ingressúque artificis fabricatum: domuncula altera huic coniuncta sit, in qua & folles, & flator suo munere fungantur: deinde carbonibus in camino succensis, assidens artifex cadmiam particulatim fractam inspargit, à locis supra infurnibulũ extructis: idem negotium obit infernè artificis minister, simulq; carbones adijcit, vsque dum indita cadmiæ copia prorsus absumatur. Itaque egesta

suffitu

suffitu tenuis pars, & leuis materiæ in summam domum euolat, & parietibus, tectis, forniciq; adhærescit: conflatum autem inde corpus, inter initia erumpentibus, aquarum bullis simile prodit, postea maius incrementum capessens, glomusculis vellerum simile redditur. Ponderosius autem in ima loca se recipit: sed hoc fornacibus offunditur, illud domus pauimento cohæret. Quod tenuiore deterius existimandum est, ideo quòd multùm terræ collegerit, & spurcitia in aceruatione refarciatur. Sunt qui hoc modo tantùm fieri spodium arbitrantur, de qua antè dictum est. Optima creditur Cypria, quæ accepto aceto halitum æris præstat, colore aliquantùm piceo, sapore cœni horrido: & si fraudem non experta, flagranti carbone inferuescit, aereum colorem contrahit. Antedictis autem notis diligenter attendendum est. Siquidem à nonnullis adulteratur taurino glutine, ouillo pulmone, aut marino, aut crematis grossis, & quibusdam consimilibus. quod facilè cognitu fuerit, quippe nihil in iis probãdis inuenietur eorum quæ antè dicta sunt. Pompholygem in commune ita lauari oportet: Ligatam linteo mũdo modiceq; raro, aut siccam, aut aqua respersam, in labellum demittito, quod imbrem contineat, & huc atque illuc fasciculũ deferens, immergito: ita enim limosa pars eius ac vtilis, effluet, & omne sedimentũ in linteolo remanebit. Postea residere sinens, aquã cum cinere colis incernito, & nouam infundens,

agitato, & effundito: mutata tantisper aqua, & colata, dum arenosi nihil sidat. Demum aquam exprimito, & siccatum cinerem recondito. Alij quantum maximè fieri potest, siccant, & manibus in aqua conterunt, dum mellis crassamentum imitetur: deinde luteo faucibus excepturi vasis obtento, aut laxius illigato, colant, & quò facilius transeat, infusa per linteum largiore aqua, cinerem conturbant: mox spumosum, quod traiectum est, & supernatat vasi, concha excipiunt, & fictili nouo ad vsus recondunt. Quod verò resedit, sensim cribratum, in aliud vas transfundunt, relicto arenoso, quod pessum ierat: rursus lapidosa sidere patiuntur, & in vas aliud excolant: hoc identidem faciunt, donec cinis merus & arenæ expers inueniatur. Alij paulatim integram in aqua respergunt, arbitrati arenas lapillosq; suo ponduseulo degrauatos, pessum ire: pilos autem & paleas leuitate sua in sublime attolli. Cæterùm cinerem medium separant, & in pilam coniectum, vt cadmiam, eluunt. Quinetiam lauatur vino Chio marina aqua diluto, modis, quos suprà diximus: & ita redditur adstringẽtior, quàm aquis elota. Vis pompholygis adstringere, refrigerare, explere, purgare, obstruere, & aliquantùm exiccare. Inter medicamenta numeratur, quæ leniter crustas obducunt. Quod si spodion torrere libet, diligenter tritam, & irrigatam aqua, colliges in pastillos, fictiliq; nouo, subiectis lenibus

bus prunis, orbiculos continuò versabis, dum aßiccati fuluescant. Neque ignorandum, ex auro, argento, plumboq; fieri spodion: verùm post Cypriũ, plumbeum maximè commendatur. Quoniam spodios sæpenumero desideratur, necesse est ostendere, quæ simili virtute polleant, vt in spodij locum suffici poßint, antispodia vocant, quoq; modo sumi debeant. Folia itaque myrti, cum floribus, & baccis immaturis, in fictile crudum coniecta, indito operculo continua foramina habente, vruntur fornacibus, donec figlinum percoquatur: iterum in fictile aliud crudum transferuntur, quod vbi perassatum fuerit, exempta lauantur ad vsus. Idem quoque fit è termite syluestris oliuæ, si habeatur: sin secus, satiuæ cum suis floribus, aut malis cotoneis dissectis, & detractis oßibus, aut gallis, aut laceratis linteolis: item ex moris immaturis, id est candidis, in sole prius arefactis, aut terebintho, aut lentisco, œnanthe, aut mollibus rubi folijs, vel è buxi coma, vel pseudocypero cum flore. Alij ficulneas frondes in sole antea siccatas, eodem modo parant: alij taurinum gluten: alij succidas lanas asperas, pice aut melle irrigatas: quæ omnia in spodij vicem vsurpantur.

Aes vstum. CAP. XLII.

AEs vstum probatur rubrum, & quod contritu colore cinnabarim imitetur: nigrum verò plusquam deceat exustum est. Fit autem è clauis solutarum nauium, fictili crudo compositis:

sub

subsperso sulphure cum sale pari, omnibus vicissim inspersis, fictile circunlito figulari creta spiramento, fornacibus inditur, donec figlinum percoquatur. Quidam pro sulphure & sale alumen inspargunt. Alij sine sulphure ac sale, fictili multos dies vrunt. Alij sulphure solo vtuntur, fuliginem tamen excutiunt. Alij oblitos scissili alumine clauos, cum sulphure & aceto, fictili crudo cremant. Alij in ænea olla aceto respersos vrunt, & iterum ac tertiò idem efficiunt, postea recondunt. Principem locum tenet, in Memphide cõbustum: proximum in Cypro. Adstringit, exiccat, reprimit, extenuat, attrahit: vlcera purgat, & ad cicatricem perducit: vitia oculorum emendat, excrescentia in carne consumit, nomas cohibet, vomitus ciet, cum hydromelite potum, aut cum melle delinctum, illitúmve. Lauatur vt cadmia, mutata quater die aqua, donec nulla prorsus sordes emergat. Aeris recrementum, stercúsve quam scoriam vocant, eodem modo lauatur: & eãdem vim, sed imbecilliorem, habet.

Flos æris. CAP. XLIII.

F*Los æris, quem nonnulli clauorum veterum psegma, quasi resegmen aut segmentum, nominarunt, optimus est friabilis, in attritu fuluescens, milij effigie, & numero, breuis, ponderosus, modicè splendens, atque cõstringens, qui delimatam æris scobem non recepit, qua sæpe adulteratur. Sed id facilè deprehenditur, cùm dentium illi-*

sis

s dilatantur ramenta. Fit autem, cùm æs fornacibus fusum, in receptacula delabitur, per cola fistularum ad ea pertinẽtium: tum huic negotio addicti ministri, sordes expurgantes, aquam clarissimam infundunt, refrigerandi proposito: itaque repentino concretu, ac addensatione, velut expuitur, & erumpit antedictus flos. Adstringit & excrescentia coercet: offusam oculis caliginem emendat, sed magnopere mordet. Quaternûm obolorũ pondere datus, crassum humorem extrahit: carnosa narium & sedis vitia absumit: eruptiones papularum cum vino cohibet. Candidus contra diuturnas aurium grauitates tritus, in eas per fistulam flatu impellitur: vuam, tonsillasq; reprimit, farina eius cum melle admota.

Squamma æris. CAP. XLIIII.

SQuamma æris excussa ex Cypriis officinarum clauis, crassa quidem ipsa præstantior, quæ helitis, id est clauaris, nominatur. sed éx vili promiscuóque ære, aut cãdido, vitiosa intelligitur: quam vtpote tenuem, & inualidam damnamus, maximè approbantes crassam, rufam, præsertim si aceti resperfu æruginem contrahat. Vim habet adstrictoriam, extenuantem, reprimẽtem, & erodentem: nomas coercet, vlcera ad cicatricẽ perducit: pota ex aqua mulsa, aquam trahit. Aliqui farina subactam, dant in catapotio. Additur ad oculorum medicamenta, quòd genarũ scabritiam absumit, & fluxiones exiccat. Lauatur

hoc

hoc modo: Siccæ æris squammæ expurgatæ selibra, cum nitida aqua in mortario manu diligenter conturbatur, quousque pessum ierit: abijcitur quod subsidit, & effusa aqua, hemina cœlestis imbris adijcitur, & distenta manu, squamma quasi destrigenda sit, vehementer confricatur: dúmque lentorem emittere cœperit, aqua sensim ad sex heminas vsque superinfunditur, terendo validè: squāma ad latus mortarij colligitur, ibíque apprimitur: quo facto, expressus humor pyxide ex ære rubro facta, excipitur. Hoc est enim velut flos squammæ, valens viribus, & ad ocularia medicamenta cum primis efficax. Inutile imbecillumq; quod superest, lauatur donec nullam prorsus lentitiam excernat, & linteo apertum biduo conquiescere sinitur, effusáque extante aqua, vbi siccatum erit, reconditur pyxidicula. Alij vt cadmiā lauant, & reponunt. Squammæ ex acie aut mucronibus decussæ, quam vocant stomoma, eadem vis. Lauatur modo simili, & reconditur: sed ad moliendam alui deiectionem, inefficacior est.

Aerugo rasilis. CAP. XLV.

AErugo rasa fit his modis: In cadum, aut aliud consimile vas acetū quàm acerrimum infunditur: superponitur inde inuersum æneum vas, præsertim concameratum: sin minus, planum: sitq; obstructum, nullúmque habeat spiramētum: exempto, quo doliolum obturaueris, operculo, decimum post diem insidens ærugo deraditur.

Aut

Aut æris lamina in cadis super acetum ita suspen-
ditur, ne ipsum attingat, & totidem post dies ra-
ditur. Aut massula æris, aut lamina vna pluresve,
vinaceis non recentibus, sed iam acescentibus cō-
duntur, & simili modo versantur. Quinetiam ex
delimata æris scobe æruginem facere licet, necnon
è laminis, quibus bracteæ auri conclusæ malleo du-
cuntur: si quis eas aceto respargat, & ter aut
quater verset, donec æruginem contrahant. Tra-
dunt æruginem in Cyprijs metallis gigni, lapidi-
bus quibusdam nonnihil æris habentibus, quibus
ærugo efflorescit: addúntque per Caniculæ æstus è
quodam specu manare: sed illam paucam & opti-
mam esse: hanc speluncis effluentem, copiosam
quidē, & boni coloris, sed vitiosam, quòd lapides
multos collegerit. Pluribus autē modis adulterant:
aliqui pumice admisto, alij marmore, alij atra-
mento sutorio. Sed deprehendemus pumicem aut
marmor, dum pollice sinistræ manus madefacto,
æruginis portiunculam altero atterimus: siquidem
eam diffundi constat: marmoris autem pumicisq;
partes coëunt non dissipatæ, demúmque tractatio-
ne crebra & humoris cōplexu dealbescunt. Quin
& dentium appressu, si quidem syncera cedit,
lauis, & sine asperitate. Atramentum verò suto-
rium igne coarguitur: nanque si fictile, aut lami-
na, adulterata ærugine illinatur, & ferventi ci-
nere aut carbonibus incalescat alterutrum, mu-
tabitur, rubescetq; id, quod atramentum sutorium
acceperit

acceperit: quod id vstum suapte natura talem sortitur colorem. Aeruginis, quam vocant scoleciam, duo sunt genera: quædam foßilis est, altera factitia ad hunc modum: In mortario Cyprij æris dimidiam heminam aceti albi acrisq;, pistillo cupreo conterito, donec strigmenti craßitudinem imitetur: deinde aluminis rotundi drachmam vnam, cum salis foßitij, translucentis, aut marini quàm albißimi, solidiq;, aut certè cum nitri pari pondere terito in sole, æstuosißimis diebus, sub sydus Caniculæ, donec colorem æruginis contrahat, & cõcretu strigmẽtosum fiat: vbi autem se in vermiculorum Rhodiacis similium speciem coegerit, recondito. Efficax & valde bonæ coloris redditur, si duas parteis vrinæ veteris cum vna aceti adieceris, & alia, quæ dicta sunt, perageris. Sunt qui æruginem rasilem, quæ in apparatu non respondit, gummi misto digerant in formas, & ita vendant: quod genus, vt vitiosum, improbaturi. Fit & quædam ærugo ab aurificibus, mortario & pistillo Cyprij æris, cum vrina pueris impubis, qua aurum ferruminant. Antedicta æruginum genera, vsto æri omnino respondent, sed magis effectu valent. Sciendum foßilem scoleciam præstantißimam esse: derasam sequi: postremo loco factitiam. Mordacißima tamen est hæc, & magis adstringens. Aurificum autem ærugo rasæ respondet. Aerugines omnes adstringunt, extenuant, excalfaciunt: oculorum cicatrices emendant, lacrym

crymas cient, nomas sistunt, vulnera ab inflammatione tuentur. Vlcera ex oleo ceráque ad cicatricem perducũt: callos & sordida vlcera purgãt, cum melle coctæ: callum fistularum erodunt, cum ammoniaco, collyrij modo in eas adactæ. Ad gingiuarum autem excrescentias, & extuberationem vtiles. Magnopere extenuant genarum crassitiem, cum melle illitæ: verùm post illitionem spongia ex aqua calida locus fouendus est. Resina terebinthina exceptæ, cum ære & nitro lepras abigunt. Vritur ærugo, quancunque velis, minutissimè fracta comminutáque, in fictili patina, flagrantibus prunis superposita: versatúrque donec se mutet, & colorem cinereum concipiat: postea refrigerata reponitur ad vsum. Sunt qui cruda olla eam vrant, vti dictum est: sed non prorsus eundem colorem cremata reddit.

Rubigo ferri. CAP. XLVI.

RVbigo ferri restringit: sistit fœminarum profluuia, admota, potúque præstat ne concipiant. Illita ex aceto, ignibus sacris, & papularum eruptionibus medetur. Perquàm vtilis ad scabritias genarum, reduuias, & pterygia: condylomatis prodest, gingiuas firmat, podagras illita lenit, alopecias replet. Vinum aquáve, in qua candens ferrum sit restinctum, potu cœliacis, dysentericis, lienosis, cholera laborantibus, & dissolutis stomacho auxiliatur. Stercus ferri, quam scoriam vocant, eadẽ potest quæ rubigo, sed inefficacius

cius. Aconito, ex aceto mulso potum, opitulatur.

Plumbum elotum. CAP. XLVII.

LOtura plumbi sic fit: In mortariũ plumbeum aquam inijciens, pistillo plumbeo terito, donec nigrescat aqua, & limi modo crassescat, aut lutulenta reddatur: linteolo deinde colato, aquam superfundens, quò facilius quicquid est resolutum incerni poßit. Hoc iterum facito, vsquedum satis tibi habuisse videatur. Vbi consederit, priore aqua effusa, nouam adijciens, vt cadmiam lauato, donec nulla extet nigritia: postea in pastillos cogens reponito. Quidam scobem mundi plumbi lima quæsitam, mortario pistillóque lapideis terunt, aut manibus cum aqua paulatim adiecta fricant, donec nigrescat: mox vbi id pessum ierit, effusa aqua, colligunt in pastillos. Nam tritum vehementer, cerussæ simile redditur. Alij elimatæ scobi modicã plumbaginem adijciunt, affirmantes ita elotum plumbum præstantius esse. Potest refrigerare, adstringere, inducere, mollire, explere caua, sistere oculorum fluxiones, & vlcerum excrescentia. Sanguinem supprimit: prodest contra sedis vlcera, condylomata, & hæmorrhoidas, ex rosaceo: item ad ea, quæ ægrè cicatricem ducunt: & in totum spodij effectus præbet, nisi quòd non obducit crustas. Syncerum plumbum affrictu, marini scorpionis draconísque plagis auxiliatur.

Plumbum vstũ. CAP. XLVIII.

VRitur plumbum sic: Super quàm tenuißimas

mas plumbi laminas, fictili nouo inditas, sulphur inspargito, additisque alijs rursus laminis, interiecto semper sulphure, vsque dũ vas expleueris, succendito flagrante autem plumbo, ferrea rude versato, donec perfectè redigatur in cinerem, nihilque è plumbo non vstum hæserit: tum demum, obstructis naribus, eximito: alioquin halitus plumbi noxius sentitur. Aut elimatam plumbi scobem in olla sulphure vrito. Alij laminas in fictili crudo, vt dictum est, imponunt fornaci, aut foco, & circunlinentes operculum, dato exili spiramento, vrunt. Alij pro sulphure cerussam aut hordeum inspargunt. Alij integras laminas imponentes, acri igne vtuntur, & rudicula ferrea continuè mouent, dum in cinerem soluantur. Sed difficilis huiusmodi vstio: & si vehementius vratur, contrahit spumæ argenti colorem. Magis tamen nobis placet prima vrendi ratio. Plumbum vstum lauatur vt cadmia, & reconditur. Eosdem effectus habet, quos plumbum elotum, sed multò acriores. Recrementum plumbi, quod scoriam vocant, optimum est, densum, fractu contumax, cerussam planè repræsentans, nihil plumbosi habens, quod ad luteum colorem accedit, & vitri splendorem imitatur. Eadem, quæ plumbum exustum, potest, sed magis adstringit. Lauatur in mortarijs infusa aqua, & refusa summa aquæ parte, quæ luteum colorem duxit: idq; sæpius, dum recrementum absumatur. Dein vbi consederit crassamen-

tum, aqua effusa, digeritur in pastillos. Molybdoides lapis à plumbi similitudine dictus, respondentem recremento vim habet, & eodem modo lauatur.

Stibium. CAP. XLIX.

STimmi optimum, quod splendidissimum est, modoq; nitedularum emicat, confractu crustosum, nihil terræ aut sordidi habens, friabile, quod stibi appellarunt, alij platyophthalmon. Vis eius adstringere, meatus obstruere, refrigerare, excrescentia in carne cohibere, vlcera ad cicatricē perducere, sordes & vlcera oculorum expurgare. Sistit & sanguinem è cerebri membrana profluentem: &, vt in vniuersum dicatur, vis vsto plumbo similis est. Priuatim, *ambusta igni, in pustulas erumpere non patitur, cum adipe recenti illitum: crustosas exulcerationes ad cicatricem perducit, cum cera & exigua cerussa.* Torretur *pinsita farina circunlitum, & carbonibus obrutum, donec carbunculetur crusta, exemptúmque restinguitur mulieris lacte, quæ marem peperit, aut vetere vino.* Vritur *etiam carbonibus succensis efflatum, quoad igni deflagret: si enim paulò magis concremetur, plumbum fit.* Lauatur, *vt cadmia & æs. Sunt qui vt plumbi recrementum eluant.*

Molybdæna, seu plumbago. CAP. L.

MOlybdæna optima est flaua, argenteæ spumæ æmula, modicè splendens, cùm teritur rufa, cocta cum oleo iocineris colorem trahit. Vitiosa

tiosa est, quæ aerem aut colorem plumbeum refert. Gignitur ex auro & argento. Est etiam quædam fossilis, ad Sebastiam & Corycum inuenta. Quo in genere probatur, quæ lapidosa non sit, aut recrementosa, sed nitens & flaua. Vim habet spumæ argenti, aut recremento plumbi similem. Vritur lauatúrque eodem modo. Miscetur conuenientissimè medicamentis, quæ liparas vocant, atque emplastris minimè mordentibus. Carnem recreat, & vlcera ad cicatricem perducit: glutinantibus tamen medicamentis, aut abstergentibus non conuenit.

Argenti recrementum. CAP. LI.

Recrementum argenti, quod scoriam vocãt, aut helcysma, aut encauma, molybdænæ vim habet: quare emplastris, quas phæas appellant, additur, ac medicamẽtis, quæ cicatricem obducunt, vtpote cùm adstringat, extrahatq́;.

Spuma argenti. CAP. LII.

Spuma argenti quædam gignitur ex arena, quam molybditin vocant, in fornacibus conflata, donec perfectè igni incandescat. Altera ex argento: tertia ex plumbo. Probatissima est Attica: secunda, Hispaniensis: has sequitur quæ fit Dicæarchiæ, id est Puteolis, Bayis, in Campania, & Sicilia: plurima enim hisce locis è flagrantibus laminis plumbeis gignitur. Quæ flauo colore splendet, chrysitis appellatur, omnium optima: quæ in Sicilia, argyritis: quæ ex argen-

to, calabritis. Vis autem adstringere, mollire, explere caua, excrescentia in carne reprimere, ad cicatricem ducere, refrigerare, & occludere. Vritur argenti spuma, confractis partibus ad magnitudinem iuglandium, prunæ superpositis: ita accensa follibus, vt conflagret: abstergitur insidens spurcitia, & reconditur. Aliqui ter aceto aut vino restinguentes, rursus vrunt, & eadem prosequuti, reponunt. Lauatur vt cadmia. Vt argyritidi nominatæ, aut, si desideretur, alteri candor detur, ea in parteis magnitudine fabarum confracta, chœnicis Atticæ mensura, fictili nouo superfusa aqua, addito candidi tritici pari pondere, priuatimq́; pugillo hordei, linteolo puro, raro, ansulis vasis alligato, coquitur, donec hordeum fractum dissiliat: deinde omnia in nouum craterem oris ampli transfunduntur: triticum abycitur, spuma argenti vehementer manibus affricando infusa aqua lauatur, assiccatáque in Thebaico mortario teritur, affusa feruente aqua, donec soluta fatiscat: excolata aqua, iterum tota die teritur, & vesperi infusa calida aqua sinitur: manè colis excernitur, alia infunditur, atq; ter die excolatur. Id septem diebus fieri solet: postea additis ad singulas minas spumæ argenti, quinis salis fossilis drachmis, infusaq́; calida aqua, ter die teritur, & addita aqua excolatur: cúmque inalbuerit, calida infusa, idem facito, dum nullam prorsus salsedinem resipiat. Demum ardentissimo sole

siccat

ſiccata, eiecto prius humore, reconditur. Sin mi-nus, mina ſpumæ argyritidis diligenter teritur, addito ſale foßili trito, triplicato pondere, in fictile nouum conijcitur, aqua infunditur, ita vt ſupereemineat: mouetur quotidie mane & veſperi, aquáque ſuperinfunditur, priore nequaquã effuſa. Hoc fit triginta diebus: nanque niſi moueatur, craſſeſcit, vſque in duritiem teſtæ. Poſt hæc effuſa leniter muria, in Thebaico mortario ſpuma argenti teritur, coniectaq́; in fictile aquam continẽs, manibus diligenter agitatur, mutata ſubinde aqua, donec nullum ſalſuginis indicium præbeat. Deinde quod ex argenti ſpuma candidum apparet, in vas aliud transfertur, & redactum in paſtillos, plumbea pyxide conditur. Alij ſpumam argenti in fabarum magnitudines confractam, in ventre ſuillo crudo ex aqua coquunt, dum viſcus eliqueſcens contabeſcat, exemptámque cum ſale pari terunt, &, vt ſuprà dictum eſt, lauant. Sunt qui ſalis libram vnam, & ſpumæ argenti tantundem, in ſole terant, aqua continuè mutata, dum candor ei detur. Alia ratio: Sumito quantam vis argenti ſpumam: vbi lana candida inuolueris, fictili nouo indita aqua, cum pugillo fabarum recentium repurgatarumq́; decoquito. Cumq́; fabæ diſruptæ dehiſcent, lanáque non denigretur, exemptam argenti ſpumam, & altera lana inuolutam, iterum coquito, cyathum aquæ & parem fabarum modum adijciens: eadem tertiò, quæ ſuprà, facito: in ſumma,

tantisper, dum lana iam non inficiatur. Insuper transfundens in mortarium, ad singulas salis fossitij libras, adijcito octogenas spumæ argenti drachmas Atticas, & terito: intermittensque, nitri quàm albissimi cum aqua diluti drachmas quadragintaseptem indito: iterum terito, donec satis candoris contraxisse videatur. Ita autem fundens eam ex alto in fictile oris ampli, adiecta largiore aqua, vbi considere desierit, colato: tum nouam superadijciens aquam, manibus probè versatam sinito vt considat, ac rursus per colum traijcito. Alternis eadem prosequere, dum pura aqua dulcisque effluat, & nullam salsedinem præ se ferat. Postremò in fictile nouum translatam, colato sensim omni humore, Soli quadraginta diebus sub Caniculæ sydus exponito, & siccata vtitor. Elotam autem constat ad oculorum collyria prodesse, & ad cicatricum fœditates tollendas, ad rugosas facies, & cicatricosas, laceratásque, & macularum plenas.

Cerussa. CAP. LIII.

CErussa fit hoc modo: Infuso in vrceum oris lati, aut fictile labellum quàm acerrimo aceto, laminam plumbeam supra fictilis spiraculū, subiecta prius arundinea tegete, firmato: superiectisque velaminibus, ne halitum expiret acetum, vbi resoluta fuerit, defluénsque deciderit, humorē purum ad summa delatum colato, crassamentumq; transfundito: debet quoq; siccari in sole, mox tru-

sat

ſatili mola teri, aut aliis tritum cribrari. Poſtea quod ſupereſt duri, in tenues partes redigendum, cribrandumq;: viciſsim eadem tertiò quartóq; facienda. Melior, quæ primò cribrata eſt, & medicamentis oculorum aſſumenda. Secundum locum tenet ſequẽs, & reliquæ ſuo ordine. Nec deſunt, qui ligneas rudes, in medio vaſe appendant, & deraſo ceu ſitu impoſito, ita vt acetum non contingat, inditoq; operculo circunlinentes dimittunt. Poſt dies decem, laxato obturamento viſunt: cumq; reſoluta materia fuerit, reliqua, vt ſuprà diximus, exequuntur. Si autem quis in paſtillos velit digerere, aceto acri ſubacta, diuiditur in paſtillos, qui in ſole ſiccantur. Aeſtate tamen ſuprà dictum opus obeundum eſt: ita enim candida atque efficax redditur. Quinetiam hyeme paratur, vrceis ſupra furnos, balnea, aut fornaces impoſitis: aſcendens enim calor, idem quod ſol præſtat. Laudatiſſimam fieri putant Rhodi, & Corinthi, aut Lacedæmone, proximam Puteolis. Torretur hoc modo: Flagrantibus igni carbonibus, fictili nouo, maximè Attico, tritam ceruſſam imponito, & aſsiduè verſato: cumq; cinereum colorem traxit, eximens refrigerato, & vtitor. Eſt & illud vrendi genus: Trita patinis nouis ſupra prunas imponitur, & ferulacea rude mouetur, donec colore ſimilis ſandarachæ fiat: extractaq; ad vſus miniſtratur. Quæ verò ita parata eſt, ſandyx à quibuſdã dicitur. Lauatur ceruſſa cadmiæ modo.

Vis ei refrigerare, occludere, emollire, explere, extenuareq́; insuper excrescentia leniter reprimere, & ad cicatricem perducere. Miscetur ceratis, & emplastris, quæ liparæ vocantur, pastillisq́; est autem lethalis eius potus.

Chrysocolla. CAP. LIIII.

C*Hrysocolla laudatissima Armeniaca, colorem porri quàm simillimè reddens. Secundũ locum sibi vendicat* Macedonica, *& proximum* Cypria, *quo in genere præfertur pura: damnatur quæ terram aut calculos collegerit.* Ratio lauandi *hæc est:* Tusam *infusa aqua, mortario expassa manu ad pilam vehementer fricato, & statim quàm consederit, colato.* Alteram *infundens aquam, rursum terito: hæc vicissim prosequere, donec pura synceraq́; spectetur.* Dein *siccato in sole, & ad vsus recondito.* Quòd *si vrere volueris, ex ea terẽs quod satis esse videbitur, patinis supra carbones apponito, & alia facito, quæ suprà diximus.* Dos *chrysocollæ ad purgandas cicatrices: excrescentem carnem coërcet: adstringit, purgat, excalfacit, & modicè corpus mordendo exest.* Inter *medicamenta intelligitur, quæ vomitiones concitant, & necem inferre possunt.*

Lapis Armenius. CAP. LV.

A*Rmenius lapis præfertur læuis, colore cæruleo, perquàm æquabilis, calculo carens, & friabilis.* Eadem *quæ chrysocolla præstat, sed inefficacius.* Quinetiam *vsum habet ad pilos in*

pal

alpebris alendos.

Cœruleus. CAP. LVI.

COerulei origo ex ærarijs metallis in Cypro: copiosior ex arena litorali: secundum quosdam sub cauatos specus maris inuenitur, qui magis probatur. Eligi debet inebriatus. Vritur vt chalcitis, lauatur vt cadmia. Vim habet reprimentem, & modicè erodentem: crustas gignit, & exulcerat.

Indicum. CAP. LVII.

INdici duo genera, vnum sua sponte nascitur, tanquam spuma, germinatione Indicis arundinibus exiens. Alterum infectoriæ dant officinæ: & est spuma purpurea, innatans cortinis, quam detractam artifices siccant. Optimum existimatur quod cœrulei speciem præbet, succum suum sorbet, & læue. Inter medicamēta est, quæ leuiter adstringunt, & inflammationes, tumoresq; rumpunt: purgat, & reprimit vlcera.

Ochra. CAP. LVIII.

OChram leuißimam, & omnino luteam eligere oportet, saturatam, nō lapidosam, friabilem, natione Atticam. Vritur hæc, & lauatur cadmiæ modo. Vis eius adstringere, erodere, collectiones & tubercula dißipare: excrescentia in carne reprimit: caua cum cerato explet, & articulorum tofos comminuit.

Cinnabaris. CAP. LIX.

HAllucinantur qui cinnabarin minio eandem

dem esse existimant. Minium enim in Hispanijs ex lapide quodam argenteæ arenæ permisto, temperari solet, alioqui non dignoscitur. Fornacibus autem in florentißimum flagrantißimumq; colorem permutatur: in metallis verò strangulantem halitũ eructat: itaque facies incolæ vesicis obuelant, vt per illas spectent, nec respirando noxiũ aërem attrahant. Eo pictores ad sumptuosa parietum ornamenta vtuntur. Cinnabaris verò ex Aphrica defertur, & magno constat: hactenus inuenitur, vt vix versicoloribus pictorum lineis satisfaciat: intento colore nec diluto præditum: quare quidam sanguinem esse draconis existimauerunt. Vim habet cinnabaris hæmatitæ lapillo eandem: conuenit ad oculorum medicamenta, verùm efficacius: magis enim adstringit, & sanguinem cohibet. Ambustis igni, & papularum eruptionibus, cerato excepta, medetur.

Argentum viuum. CAP. LX.

ARgentum viuum fit ex minio, quod abusiuè cinnabaris dicitur, patinis fictilibus imposita, ferrea concha cinnabarin continente, & calice cooperta, argilla superlita, carbonibus succendũt: siquidem detersa fuligo, quæ calici insidet, refrigerata in argentum viuum coit. Quinetiam inuenitur in argentifodinarum tectis, stillatim concretum. Alij per sese in metallis inueniri tradunt. Seruatur in vitreis, aut plumbeis, aut stanneis, aut argenteis vasis: siquidem aliam materiam

iam omnem exedit, & defluere facit. Potum vim
ernicialem habet: suo enim pondere interna ex-
st. Remedio est lac multum subinde potum, & vo-
mitionibus reiectum, aut vinum cum absynthio,
aut apij decoctum, aut semen hormini, aut origa-
num, vel hyssopum cum vino, auri limata scobs, id
est, ramentum quàm tenuissimum epotum mira-
bili est auxilio.

Rubrica Sinopica. CAP. LXI.

RVbrica Sinopis maximè probatur grauis, densa, ad iocineris imaginem vergens, calculorum expers, concolor, cùm diluitur, impendio fusilis. Effoditur in Cappadocia, speluncis quibusdam, expurgataq́; defertur in Sinopem vrbem, in qua venditur, vnde cognomētum accepit. Vim habet exiccatoriam, quasi inducendo obstruentem, & adstrictoriam: quapropter vulnerarijs emplastris, & pastillis exiccantibus, & adstrictorijs cōmisceri solet. Aluum sistit, in ouo sumpta aut clystere infusa: datur iocineris vitio laborantibus.

Rubrica fabrilis. CAP. LXII.

RVbrica fabrilis, ad omnia Sinopide inferior est. Optima Aegyptia, & Carthaginiensis, lapidum expers, friabilis. Gignitur etiam in Iberia quæ ad occidentem spectat, ochra exusta, & degenerante in rubricam.

Lemnia terra. CAP. LXIII.

LEmnia terra, cuniculoso in specu nata è Lemno insula, palustri loco defertur, inibi

ele

electa, & caprino sanguini permista: quam incolæ cogunt in pastillos, & imagine capræ signant: vnde & sphragida ægos, hoc est, sigillum capræ, appellauere. Vim antidoti habet contra perniciosa venena singularem, pota cum vino, & præsumpta euomi venena cogit. Contra ictus morsusq; animalium, quæ exitiale virus eiaculantur, prodest. Antidotis familiaris. Sunt qui hac ad sacrificia vtantur: est & dysenteriæ vtilis.

Atramentum sutorium. CAP. LXIIII.

ATramentum sutorium genere quidem vnum & idem est, molle & concretum: sed in specie differentias treis habet. Vnum nanque humoribus stillatim in cuniculos quosdam colatis, concrescit: quare ab ijs, qui Cypria metalla perficiũt, stillatitium appellatur. Peteesius ipsum pinarion vocat: alij stalacticon, id est, stillatitium. Alterum simplici ratione fit in speluncis: postea transfusum in excauatos scrobes, concrementum capeßit, quod pecton, id est concretitium, propriè nominatur. Tertium dicitur coctile, & in Hispania fieri solet: sed inutile, ac inualidißimum esse constat. Ratio parandi hæc est: Aqua madefactum decoquunt, mox in piscinas transfundunt, & residere patiuntur. Hoc certis diebus coalescit, in complureis formulas digestum, tesserarum speciẽ reddentes, quæ racematim inter se cohærescunt. Optimum esse creditur, cœruleum, graue, concretum, translucens: cuiusmodi stillatitium

est

est, ab alijs lonchoton nominatũ. Proximum, concretitium. Coctile verò ad infectus & denigrationes, aptius cæteris esse compertum est: sed ad medicinæ vsum inualidius esse, experimenta docent. Valet adstringere, calfacere, et crustas inducere: latas ventris tineas necat, drachmæ pondere deuoratum, aut cum melle linctum: vomitus ciet: aduersus hausta fungorum venena, ex aqua potum auxiliatur: purgat caput, aqua dilutum, & in vellere naribus instillatum. Vritur, vt paulò post in mentione chalcitis ostendemus.

Chalcitis. CAP. LXV.

CHalcitis præfertur similis æri, friabilis, nec lapidosa, nec inueterata, intercursantibus oblongis venis, splendentibúsque. Huic abstersoria vis inest, excalfaciens, & crustas vlceribus obducens: purgat quæ oculis & eorundem angulis hærent. In genere leuiter exedentium est. Ad ignem sacrum, & vlcera quæ serpunt, efficax est. Sanguinem è vulua, & naribus erumpentem, cum succo porri sistit: gingiuarum vitia, depascentia vlcera, tonsilláśque, eius farina compescit. Vsta, & cum melle trita, oculorum medicamentis longè vtilior redditur. Callum genarum, & scabritiam absumit, abstergétque. Fistulas tollit, collyrij modo in eas adacta. Fit ex chalcite medicamentum quod psoricon vocãt, duabus eius partibus, cum vna Cadmiæ additis, & ex aceto tritis. Oportet autẽ in fictili obruere fimo, diebus

quad

quadraginta, per Caniculæ ardores: sic enim fit acrius. Idem, quod chalcitis, potest. Alij pares vtriusq; portiones in vino terunt, & eadem prosequuntur. Vritur chalcitis fictili nouo, viuis carbonibus superposito. Modus autem vstionis in humidioribus est, dum ipsa chalcitis bullas excitare desierit, & perfectè inaruerit: in reliquis verò, dum mutata in floridum colorem fuerit, & sanguineum & miniatum colorem contraxerit, tum demum eximenda est. Insidens autem spurcitia flatu expellenda, mox reponẽda. Torretur etiamnum perflatus carbonibus, vsquedum luteo colore pallescat: aut fictili subditus candentibus prunis, subinde versata, donec igni conflagret, & colorem mutet.

Misy. CAP. LXVI.

MIsy assumendum natione Cyprium, auri simile, durum, quod friando auri colorem imitatur: & stellæ modo splendet. Vim habet, & vstionem cum chalcitide eandem, præterquam quòd psoricum ex eo non conficitur, excessus defectusq; ratione tantùm differens. Aegyptium aut cæteris præstat, vtpote quod efficacius habeatur: sed ad ocularia medicamenta multò supradicto inferius.

Melanteria. CAP. LXVII.

MElanteria geminæ est originis: quædam in faucibus cuniculorum, quibus æs eruitur, salis modo concrescit. Alia verò in summa

fa

facie supradictorum locorum coit, quæ terrena est. Quinetiam inuenitur in Cilicia, & alijs quibusdam regionibus, fossilis quædam. Præstat, quæ sulphuris colorem trahit, læuis, pura, æquabilis, & quæ contactu aquæ confestim nigrescit. Vim causticam eam obtinet, quam & misy.

Sory. CAP. LXVIII.

SOry existimarunt aliqui melanteriam esse, aberrantes, siquidem sui generis est sory, ei non absimile: verùm sorei virus inest graue, & nauseam mouens. Inuenitur etiam in Aegypto, & alijs quibusdam regionibus, vt in Libya, Hispania, & Cypro. Præfertur Aegyptium, quódque frianti nigrius apparet, in multa foramina dehiscens, suppingue, insuper adstringens, & olfactu deuorationéque magnum virus olens, ita vt stomachus in vomitiones effundatur. Quod autem friatum scintillas misyos modo non emittit, & alterius generis esse, & inualidum censendum est. Vim & vstionem supradictis similem habet: dolori dentium, cauernis inditum medetur, eósque labantes firmat: ischiadicis ex vino infusum auxiliatur: illitum cum aqua, varos extinguit. Medicamentis admiscetur, quæ capillos denigrant. Hæc autem ferè omnia, & alia, quæ vstionem experta nõ sunt, perustis validiora esse existimantur: præter salem, & vini fæcem, nitrum, calcem, & consimilia, quæ cruda remißiora sunt. Com-

bușta enim, viribus efficaciora redduntur.

Diphryges. CAP. LXIX.

DIphrygis tria genera esse creduntur. Quodam enim metallicum est, quod in Cypro sola gignitur: lutosum nanque extrahitur ex luto cuiusdam inibi specus: extractum, sole siccatur, mox circumpositis sarmentis vritur. Diphryges ideo vocatum est, quòd & à sole, & à sarmentis vratur, arescat, & fermè torreatur. Alterum perfecti æris, quasi subsidens fæx est: siquidem post frigidæ aquæ offusionem, vt suprà retulimus, cùm de flore æris dissereremus, sublato ære, fornacũ ima parte cohærens id genus inuenitur, & adstrictionem & gustum æris habens. Tertium sic fit: Lapidem pyriten, vt calcem multos dies cremant in camino: cúmque colorem rubricæ contraxerit, eximentes recondunt. Quidam tradunt hoc ex sola materia, quæ lapidem æris gignit, fieri: quando in dictis areis assata, & in scrobes translata peruritur. Tunc enim ambientem scrobis locum comprehendit, & exemptis lapidibus nihilò minus inuenitur. Præfertur quod saporem æris reddit, æruginisq́; adstringens, & vehementer exiccans linguam. quod sibi exușta ochra non vendicat: quæ cremata, diphrygis vice venit. Vis eius adstringere, perpurgare, extergere, siccare, excrescentia consumere, vlcera serpentia, & quæ cacoëthe vocant, ad cicatricem perducere. Suppurationes terebinthina aut cerato exceptum discutit.

Aur

Auripigmentum. CAP. LXX.

Auripigmentum in eisdem metallis, quibus sandaracha, gignitur. Optimum existimatur crustosum, aureo colore micans, nulli materiæ permistum, in squammas fissile: quale in Mysia Hellesponti nascitur. Huius duo genera fluxerunt: Vnum suprà dictum est. Alterum glandis effigie, pallidum, & colore sandaracham imitans, glebosum, ex Ponto, & Cappadocia defertur: quod etiã secundum locum tenet. Torretur in testa noua viuis carbonibus subiectus, assiduoq; versatur, donec igne flagret, & mutet colorem: deinde refrigeratum, tritumq; reconditur. Vim habet adstrictoriam, & erodentem. crustas cum vehementi vredine, & violento morsu excitat: reprimit quæ excrescunt, & capillos euellit.

Sandaracha. CAP. LXXI.

Sandaracha probatur rufa, & saturatior, & aliena materia vacans, friabilis, cinnabaris colore, sulphuris virus redolens. Dos eadem & vstio, quæ auripigmento: explet alopecias, resina excepta, & scabros vngues cum pice eximit: contra phthiriasin ex oleo efficax est. Tubercula cum adipe discutit. Prodest ad narium orisq; vlcera, & cæteras papularum eruptiones cum rosaceo: item condylomata. Datur ex mulso, purulenta extussientibus. Suffitur quoque cum resina, aduersus veterem tussim, rapto per fistulam nidore: vocem expedit, cum melle delincta: suspiriosis

cum resina in catapotio optimè datur.

Alumen. CAP. LXXII.

OMne aluminis genus fere in Aegypto, & in eisdem metallis inuenitur: etenim scissile quoddam, quasi flos glebosi intelligitur. Gignitur & in aliis quibusdam locis, in Melo, *in* Macedonia, *in* Liparis, Sardinia, Hierapoli *Phrygiæ,* Aphrica, Armenia, *& plerisque aliis regionibus, sicut & rubrica. Plurimæ eius species: verùm ad medendi vsum, scissile, rotundum, & liquidum expetuntur. Optimum est scissile, præsertim recens, candidissimũ, gustu perquàm adstringens, graue olens, calculorum expers, nec glebulose aut assulose compactum, sed sigillatim in capillamenta quædam canescentia dehiscens, quale est quod trichites, quasi capillare nominatur, in* Aegypto *natum. Reperitur quoque lapis huic alumini persimilis, qui gustus iudicio dignoscitur, quòd non adstringat. Damnatur in rotundi genere, quod manu confictum est: sed ex figura deprehenditur. Assumendum autem suapte natura rotundum, bullis turgens, albo propius, atque validius adstringens, præterea nonnihil palloris cum quadam pinguitudine præ se ferens, sine arenis, friabile, natione Aegyptium, aut ex insula* Melo. *Liquidi probatio, vt sit limpidum, lacteum, æquale, & semper succo madens, sine lapidibus, atque quendam coloris igniculum expirans. Vim habent excalfaciendi, stringendi, & expurgandi, quæ caliginem pupillis ocu-*

lor

lorum offundunt: genarum carnem, cæterasq; excrescentias extenuant. Scissile rotundo efficacius intelligitur. Vri & torreri chalcitidis modo debẽt. Putrescentia vlcera compescunt: sanguinis fluxiones inhibent: gingiuas humore prægnantes comprimunt: motus dentium cum aceto & melle firmant. Prosunt cum melle vlceribus oris, eruptionibus papularum, & fluxionibus aurium, cum sanguinalis herbæ succo: lepris conueniunt cum brassicæ folijs aut melle cocta: itẽ pruritui, & vnguium scabritijs, pterygijs, & pernionibus, aspersa cum aqua. Valent cum aceti fæce, & galla, pari pondere cremata, ad phagedænas vlcerum, & cum salis duabus partibus, ad vitia quæ pascunt: furfures cum eruo & pice illita abstergunt: ad lendes, pediculos, ambusta, cum aqua illita auxilio sunt. Contra tumores, & graue alarum inguinúmque virus, illinuntur. Ex Melo autem aduectum, mulieribus præstat ne concipiant, ante coitum ori vuluæ inditum: partus quoq; extrahit: gingiuis, si caro excreuit, vuæ ac tonsillis accommodantur: ori, auribus & verendis cum melle illinuntur.

Sulphur. CAP. LXXIII.

SVlphur optimum existimatur viuum, quod apyron vocant, nitedulæ modo splendidum, perlucens, minimè lapidosum. Probatur in genere sulphuris ignem experti, quod viret, ac præpingue spectatur. Plurimum in Melo & Lipara gignitur. Supradictum sulphur calfacit, discutit, & cele-

riter concoquit: prodest tussibus, suspiriosis, purulenta extussientibus in ouo sumptum, aut suffitum: præterea partus, vsti nidore extrahit: lepras, lichenas, scabros vngues, cum resina terebinthina mistum, aufert: cum aceto autem illitum, ad lepras efficax est: vitiligines tollit: scorpionis ictibus, addita resina, medetur: cum aceto verò, draconis marini scorpionísque plagas sanat. Pruritus toto corpore erumpentes, cum nitro detersum, sedat: regium morbum emendat, inspersum fronti cochlearis mensura, aut in sorbili ouo sumptum. Facit ad grauedinem, & destillationes: sudores quoque conspersum inhibet: podagricis, cum aqua & nitro illitum, conducit: grauitatem auditus, suffiti nidore raptim per fistulam hausto, sanat: lethargicos suffitu excitat: erumpentem vndecunque sanguinem sistit: contusis auribus, cum vino & melle illitum medetur.

Pumex. CAP. LXXIIII.

PVmicis probatio, vt magnopere leuis, spongiosus, scissilis, nec arenosus, item teri facilis, & candidus. Crematur flagrantissimus carbonibus obrutus, & vbi canduerit, extractus, vino restinguitur odorato: iterúmque incensus extinguitur: & tertia vstione exemptus, & per se refrigeratus, ad vsus conditur. Vis eius adstringere, gingiuas abstergere: purgat cum calfactione, quæ caliginem pupillis offendunt: explet vlcera, & ad cicatricem perducit: excrescentia cohibet. Fit ex

far

farina eius dentifricium. Corpori crustam obducit: auellendis capillis aptus. Theophrastus author est, si quisquam in bullientem vrceum vini pumicem iniecerit, feruorem statim sedari.

Sal. CAP. LXXV.

Sal fossilis efficacior est, communiter, si est candidus, calculis vacans, & perspicuus, densus, æquali compage. Peculiariter Ammoniacus natione laudatur, si modò findi facilè possit, & in recta segmenta diduci. In marino sale eligendus est candidus, æqualis, densus. Probatissimus in Cypro fit, & Salamine Cypri, & Megaris, in Sicilia & Aphrica. Sed inter dicta salis genera lacustris præfertur: sed multò validissimus est Phrygius nomine tapæus, aut tritæus, aut gantæus. Salis natura in commune perquàm vtilis est: adstringit, absterget, expurgat, dissipat, reprimit, extenuat, & crustas inducit. Sed hoc interest, quòd alius alio sit præstantior. Quin & à putredine vindicat. Admiscetur medicamentis psoras abstergentibus. Excrescentia in oculis reprimit, & pterygia consumit, cæterasq; carnis extuberationes tollit: clysteribus infunditur: discutit lassitudines ex oleo illitus. Contra hydropicorum tumores auxiliatur, doloresque in saccis fotu mitigat, & pruritus sedat, ex oleo & aceto infrictus ad ignem, donec sudent. Item lichenas, lepras, psorasq;. Anginam ex melle, aceto, & oleo illitus leuat: tonsillis vuæq;, cum melle tostus. Vlceribus in ore

manantibus, gingiuis, quas humor vexat, & phagedænis vlcerum, cum polenta crematus illinitur. Aduersus scorpionum ictus, cum lini semine: contra serpentium morsus, cum origano, melle, hyssopo: aduersus ceraſten, cum pice, aut cedria, aut melle auxiliatur. Contra scolopendræ morsus, cum melle & aceto: aduersus vesparum ictus, & teredines, albidasq; capitis pustulas, thymos & tubercula, cum seuo vitulino: furunculos cum vua passa, aut suillo adipe, aut melle discutit. Testium tumores cum origano, & fermento maturius concoquit. Crocodilorum morsibus auxiliatur, tritus, in linteolo, & intinctus aceto, ita vt vinculis loca constringantur. Prodest ad bestiarum morsus, sugillationes in facie, ex melle. Contra haustum opium & fungos, cum aceto mulso bibitur. Luxatis imponitur cum farina, & melle: ambustis igni cum oleo impositus, pustulas erumpere non patitur. Podagricis itidem imponitur, & aurium doloribus cum aceto: ignes sacros, & vlcera quæ serpunt, cum aceto aut hyssopo illitus sistit. Vritur fictili, diligenter opertus ne exiliat, conditusq; prunis, vsquedum efferueſcat. Aliqui foßilem subacto polline oblinunt, & carbonibus subijciunt, vsquedum eius crusta exuratur. Solet & sal communis hoc modo vri: Aqua semel abluitur, & siccatus in ollam coopertam mittitur, subdito igne, mouetúrque, donec iam non exiliat.

Spuma salis, spumosi maris lanugo siue ramentum

um est in exilibus petris inuentum, cui vis eadem quæ sali.

Muria. CAP. LXXVI.

MVria effectus salis præbet, abstergitq́; dysentericis infunditur, etiamsi nome intestina corripit: & ischiadicis veteribus. Ad fotus, aquæ marinæ vsum præstat.

Flos salis. CAP. LXXVII.

FLos salis flumine Nilo defluit: lacubus tamen quibusdam innatat. Assumendus qui crocei coloris est, odore ingrato, ceu gari. Interdum longè magis virus olet, gustuq́; mordacior, & pinguiter lentus. Fucatus autem rubrica, aut scrupulosus, improbatur. Præterea syncerus non nisi oleo resoluitur: adulteratus nōnulla ex parte, etiam aqua, diluente factitium colorem. Ad vlcera, quæ cacoëthe vocantur, & phagedænas, genitalium nomas, & purulentas aureis, efficax est: oculorum hebetudines, cicatrices, albuginesq́; tollit. Emplastris vnguentísque coloris causa, vt rosaceo, miscetur: sudorem cit: aluum turbat, in vino aut aqua sumptus: stomachum malè habet. Additur acopis, & smegmatis, quæ albandi capilli gratia componitur: & in vniuersum acris est, & feruentis naturæ, vt sal.

Nitrum. CAP. LXXVIII.

PRæfertur nitrum leue, roseo colore, aut candido, in foramina dehiscens, perinde quasi

ſpongioſum quiddam, quale ex Bunis affertur. Humores euocat, qui in alto concreuerunt. Spuma nitri optima eſſe putatur, leuiſsima, gleboſa, friabilis, colore penè purpureo, aut ſpumoſa, & mordens: qualis ex Philadelphia Lydiæ defertur. Secunda eſt Aegyptia. Quin & in Magneſia Cariæ gignitur. Vim & vſtionem ſalis habet, tam nitrum, quàm ſpuma eius. Præterea nitrum tormina ſedat, ſi tritum cum cumino bibatur, in hydromelite, aut ſapa, aut aliquibus, quæ inflationes diſcutere poſſunt, vti ruta, vel anetho. Febribus circuitu redeuntibus illinitur, ante ſuſpectam acceſsionem. Miſcetur emplaſtris, quæ extrahunt, & diſcutiunt, extenuant, & lepras abſtergunt. Cum aqua autem calida aut vino infuſum, inflationes, purulentas aureis, & ſonitus earundem ſanat: ſordes expurgat, cum aceto inſtillatum. Canum morſibus ex aſinino adipe aut ſuillo medetur: reſinæ terebinthinæ admiſtum furunculos aperit: aquæ inter cutem cum ſico illinitur: oculis ad claritatem viſus cum melle ſuccurrit: & venenis fungorum, ex poſca potum: aut ſi bupreſtis momorderit, ex aqua: ijs verò, qui taurinum ſanguinem biberint, ex laſerpitio, ijsq; qui cibum nō ſentiunt, vtiliter obducitur: opiſthotoniſque iam remiſsionibus, & luxatis, cum cerato: in reſolutione linguæ, pani commodè permiſcetur. Aliqui ſupradicta carbonibus vrunt, ſubiecta prius teſta noua, donec incandeſcant.

Fæx

Fæx. CAP. LXXIX.

ELigenda fæx maxime à vino vetere, Italico: sin minus, ab alio consimili. Fæx aceti viribus longè acrior est. Crematur vt alcyonium, antè diligenter siccata. Sunt qui noua testa igni largo vrant, vsquedum penitus incendatur. Alij viuis carbonibus fæcis glebam obruunt, & idem opus prosequuntur. Experimentum est legitimæ vstionis, vt aërio nitore inalbescat, linguamq; tactu vrere videatur. Eadem vrendæ fæcis aceti ratio. Vis ei supra modum vrens, & abstergens: vlcera ad cicatricem perducit, adstringit, vehementer exest, siccatq;. Sed recenti vtendum est, quoniam celeriter exanimatur: proinde nō nisi in reconditorio, & vase aliquo reponi debet. Lauatur, vt pompholyx. Quæ vstionem experta non est, tumores & per sese, & cum myrto cohibet: ventris stomachiq; fluxiones illita sistit: muliebre profluuium, imo ventri aut genitalibus imposita, mitigat: panos discutit, nondum exulceratos, & tubercula: rigentes mammas, suiq; lactis impatientes, cum aceto peruncta extinguit. Cremata verò, vngues scabros cum resina aufert: addito lentiscino oleo, illita nocte tota, rufat capillum. Elota oculorum medicamentis, vt spodos, adijcitur: cicatrices eorum & caligines eadem abstergit.

Calx viua. CAP. LXXX.

CAlx viua hoc modo fit: Marinorum buccinorum testas igni condito, aut ferventi cli-

bano

bano, nocte dimittito: postera die, si candidissimæ fuerint, extrahito: sin aliter, iterum vrito, vsque dum vehementer inalbuerint. Dein vbi in aquam frigidam immersæ fuerint, in fictile nouum coniicito, & exactè pannis operiens, noctem vnam conquiescere sinito: manè eam extrahens, vbi perfecto omni opere elaborata fuerit calx, recondito. Fit & è litoralibus calculis igne crematis, necnon è vili & fusaneo marmore, quæ cæteris præfertur. Vis omni calci in commune ignea, mordens, adurens, & crustas inducens: quibusdam alijs immista, vt adipi, oleo; concoquendi vim assumit, mollit & dissipat: vlcera ad cicatricem perducit. Efficacior existimatur recens, nec aspersa aquis.

Gypsum. CAP. LXXXI.

GYpsum vim habet adstringendi, obstruendi: sanguinis eruptiones sudorésque cohibet: sed potum, strangulationis modo iugulat.

Sarmentitius cinis. CAP. LXXXII.

SArmentorum cinis vrendi vim habet: cum axungia autem vel oleo illitus, fractis neruis, articulorum collisionibus, & neruorum nodis prodest, cum nitro & aceto, excrescentias carnis in scroto reprimit: serpentium canúmque morsibus illitus ex aceto medetur: crustas obducentibus medicamentis admiscetur. Fit ex eo lixiuium contra præcipitationes, & fungorum venena, cum aceto, sale, & melle.

Alcyonium. CAP. LXXXIII.

ALcyonij quinque esse genera compertum est: vnum enim spissum, acerbi saporis, spongiosa facie, item tetri odoris, ponderosum, & piscem olens, quod plurimum in litoribus inuenitur. Alterum pinnulæ oculorum aut spongiæ simile, fistulosum, & leue, odorem algæ referens. Tertium vermiculi forma, & colore magis purpureum, quod Milesium quidam vocant. Quartum succidis velleribus non dissimile, multis inanitatibus hians, leue. Quintum figura fungi, sine odore, asperum, parte interna quodammodo pumicosum, foris læue, acre, quod plurimum in Propontide iuxta insulam Besbicon appellatam gignitur, patrio nomine halos achnen vocant. Duo priora in fœminarum smegmata assumuntur, contra lentigines, lichenas, lepras, vitiligines, nigritias, & maculas in facie reliquóque corpore. Tertium ijs, qui difficili vrina vexantur, aut arenulas in vesica colligunt, idoneum est: item renibus affectis, aquæ inter cutem, lieni. Vstum autem, & ex vino illitum, alopecias replet. Postremum dealbandis dentibus aptum est: in alia smegmata, psilothráque assumitur, cum sale mistum. Si quisquam alcyonium cremare velit, cum sale in crudum fictile mittat, & oblinens vasis spiraculum luto, ita fornaci mandet, & cum figlinum percoctum fuerit, extrahens ad vsus recondat. Lauatur vt cadmia.

Adarc

Adarces. CAP. LXXXIIII.

FIt in Cappadocia quod adarces appellatur: est autem tanquam concreta salsilago, humidis & palustribus locis siccitate emergens, & arundinibus ac herbis agglutinata, colore flori lapidis Asij similis, & omni forma molli alcyonio, & aliquantùm cauo proxima, vt videri possit lacustre alcyonium. Ad euellendas lepras, lentigines, lichenas, & vitia cutis in facie, & similia, accommodatur: & in summa, vis ei acris. Humorem euocat, qui in alto concreuit, & ischiadicis prodest.

Spongiæ. CAP. LXXXV.

ESpongijs alias mares appellauere, tenui fistula, spissas: quarum duriores tragos nominarunt. Fœminas autem, quæ contrarias dotes habent. Vruntur eæ vt alcyonium. Recentes sine pinguitudine, vulnerariæ sunt, & tumores reprimunt: recentia vulnera ex aqua poscáve conglutinant: veteres sinus ex decocto melle iungũt. Vetustæ autem inutiles. Aridæ ligatæ lino, si penicilli modo adigantur, occlusa vlcera, callósque laxant: siccæ recentes & vacuæ senilia vlcera, & quæ fluxione laborant, aut cuniculatim exedunt, impositu siccant: sanguinis profluuium sistunt. Crematarum cinis ex aceto, aridæ lippitudini auxiliatur: & vbi quid abstergere, aut adstringere opus est. Vtilius, in oculorum medicamentis lauare cinerem. Omnium cinis cum pice

crem

tirematarum, profluentem sanguinem sistit. Candidæ cura fiunt, è mollißimis recentes, per æstus tinctæ salis spuma, quæ petris cohæret: insolantur inuersæ, hoc est, parte caua sursum spectante, & qua abscissæ fuerunt, deorsum. Si verò æstiua serenitate ad lunam sternantur, perfusæ salis spuma, aut maris aqua, maximum candorem referent.

Corallium. CAP. LXXXVI.

Corallium, quod aliqui lithodendron appellarunt, marinum esse fruticem constat, qui alto extractus, duratur statim atq; emergit, tanquam offuso aëre protinus concrescat. Plurimum inuenitur ad Syracusas, in promõtorio cui Pachyno nomen est. Laudatißimum, rubens, colore anherici aut sandycis saturatæ, nec secus terenti facilè cedens, æquabili vsquequaque cõcremento, rursus algæ aut fuci marini odore, quàm ramosißimum, forma fruticis, cinnamomi æmulum. Quod autem in lapidis duritiam coit, scrupulosum, inane, & lacunosum, vitiosum existimatur. Adstringit, & refrigerat mediocriter: excrescentia coërcet: oculorũ cicatrices abstergit: vlcerum caua, & cicatrices explet: contra sanguinis reiectiones magnopere efficax est, vrinæ difficultati auxiliatur. Quin & potũ ex aqua lienem absumit. Quod antipathes vocãt, corallium esse arbitrantur, specie tantùm distans. Est autem colore nigro, arboris figura, ramosum magis. Vires supradicti habet.

Phrygius lapis. CAP. LXXXVII.

PHrygius lapis, quo infectores in Phrygia vtuntur, à qua nomen accepit, nascitur in Cappadocia. Optimus habetur pallidus, modicè grauis, non solida corporis compage, intercedentibus albis segmentis, vt in cadmia. Vritur autem vino optimo perfusus, viuísque carbonibus obrutus, perflatur aßiduè follibus, donec mutato colore rufescat: rursus extractus eodem vino restinguitur. Hoc iterum & trinis vicibus faciendum: attendendum tamen, ne minutim confringatur, & in fuliginem euanescat. Vis crudo vstóque adstrictoria, expurgans: vlceribus crustas quadámtenus inducit, ambustis cum cerato medetur. Lauatur vt cadmia.

Asius lapis. CAP. LXXXVIII.

ASius lapis assumi debet pumicis colore, leuis, fungosus, item friabilis, scißiles venas lutei coloris ad imum actas habens. Eius flos, salsugo subflaua est, summo lapide insidens, compage tenui, colore in aliquibus albo, in alijs pumici simili, ad luteum vergente: admotus linguæ aliquantùm mordet. Vim habet vterque adstrictoriam, & modicè erodentem, admistus liquidæ pici, aut terebinthinæ, tubercula discutit. Longè validior flos existimatur. De cætero siccatus flos, vetera vlcera & cicatrici repugnãtia sanat: excrescentia cohibet, tetráque vlcera & fungis similia, cũ melle expurgat: vlcerum caua explet, &

& expurgat cum melle, depascentiáque cum cerato sistit. Fit cataplasma ex eo podagris, misto fabæ lomento: & lienosis, ex aceto & viua calce. Prodest flos ex melle phthisicis linctu. Podagrici iuuantur, pedibus in solio ex eo lapide excauato inditis. Fiunt quoque pulueres, qui corpora erodũt, & luxuriantem carnem, & corporum crassitiem absumunt, cum vice nitri in balneo sparguntur. Si lauare libet, cadmiæ modo lauatur.

Pyrites. CAP. LXXXIX.

PYrites lapidis genus est, à quo æs conflatur. Eligi debet æris similitudine, facilè scintillas edens. Vritur sic: Melle irrigatus molli pruna continuè flatur follibus, donec rufescat. Alij in multos carbones igni candẽtes, lapidem copioso melle perfusum deijciunt, & vbi ad fuluum colorem vergere cœperit, extrahunt: efflatóque cinere, rursus madefactum cremant, donec æquabiliter assiccatus, friabilis reddatur: siquidem sæpe facies summa solùm vritur. Ita crematus, siccatúsque, reconditur. Si eloto opus sit, lauari debet vt cadmia. Tam crudi quàm vsti vis est, excalfacere, abstergere, offusam oculis caliginem expurgare, duritias concoquere, & concoctas discutere. Resina exceptus excrescentia in carne cohibet, sed calorem quendam & adstrictionem parit. Ita vstum nonnulli diphryges appellant.

Hæmatites. CAP. XC.

HAematites optimus habetur friabilis, satu-

rato colore niger, durus & suapte ingenio æquali, nulla sorde admista, nulloq; zonarum discursu. Vim habet adstringentem, & excalfactoriam aliquantùm extenuantemq; : oculorum cicatrices & scabritiã cum melle purgat: cum lacte autem muliebri, lippitudini, fractus, & oculis cruore suffusis conuenit: bibitur contra difficultatem vrinæ, & fluxiones mulierum in vino: & ab ijs qui sanguinem reiecerunt, cum succo punici mali. Fiunt ex eo coticulæ & collyria oculorum vitijs apta. Vritur vt Phrygius, sine vino duntaxat. Modus vstionis est, vt modicè leuis fiat, & bullis quibusdã intumescat. Sunt qui hæmatiten ita adulterãt: Densam glebam rotundamq; schisti lapidis, cuiusmodi sunt quæ eius radices vocantur, in vrceum figlini operis, qui feruentem cinerem contineat, condunt, paucáque interiecta mora eximũt, experiunturq; si trita ad cotem hæmatitæ colorem reddat: quòd si ita res se habet, reponũt: sin minus, iterum obruunt, & subinde conspicientes, periculum faciunt: siquidem in cinere diu demissus, colore mutato diffunditur. Coarguitur malè confictus, primùm scissilibus venis: quippe in rectos venarum discursus refringitur. At hæmatites longè secus se in colore habet: nanque hic floridum reddit: hæmatites verò saturatiorem, atque cinnabarin imitantem. Inuenitur in Sinopica rubrica. Fit & è magnete lapide, vehementer ambusto. In Aegypto sponte naturæ cum metallis enascitur.

Schistus lapis. CAP. XCI.

SChistos lapis in Iberia Hispaniæ gignitur. Probatur maximè qui croci colorem æmulatur, friabilis, suapte natura fissilis, concremento & alterno cohærentium venarum discursu, pectinum modo, Ammoniaco sali similis. Vim exhibet hæmatitæ, sed ad omnia infirmiorem. Quin & cava repleet muliebri lacte perfusus: ad procidentia, rupta, item genarum crassitiem, & vuas oculorum, magnopere efficax est.

Gagates. CAP. XCII.

IN gagatarum lapidum genere præferẽdus, qui celeriter accenditur, & odorem bituminis reddit: niger est plerunque, & squallidus, crustosus, perquam leuis. Vis ei molliendi, & discutiendi: deprehendit sonticum morbum suffitus, recreatq; vuluæ strangulationes: fugat serpentes nidore: podagricis medicaminibus, & acopis additur. In Cilicia nasci solet, qua influens amnis in mare effunditur, proxime oppidum quod Plagiopolis dicitur. Vocatur autem & locus & amnis Gagas, in cuius faucibus ij lapides inueniuntur.

Alii plures lapides. CAP. XCIII.

LApis thracius dictus, nascitur in flumine quodam Scythiæ, cui Ponto nomen est. Vis ei gagatæ. Traditur aqua accendi, & oleo restingui: quod in bitumine accidit. Magnes lapis optimus est, qui ferrum facilè trahit, colore ad cæruleum vergente, densus, nec admodum grauis.

Datur cum aqua mulsa, trium obolorum pondere, vt crassos humores eliciat. Sunt qui magnetem crematum pro hæmatite vendant. Arabicus lapis maculoso ebori similis. Is tritus illitu hæmorrhoidas exiccat: eius cinis dentifricio optimus.

Galactites appellatur, quòd lacteum succum resudet: cinerei tamen est coloris, ac gustu dulcis. Ad oculorum fluxiones & vlcera conuenienter illinitur. Oportet autem in aqua tritum, pyxide plumbea recondere, propter vim glutini, quod ei obhæret. Melitites omnia galactitæ similis: hoc tantùm interest, quòd dulciorem succum remittit. Eiusdem vt galactites effectus. Morochthus lapis, quem aliqui galaxiam, aut leucographida vocauerunt, in Aegypto nascitur: quo, vt pote molli, & facilè liquescente, linteones dealbandis vestibus vtuntur. Spiracula corporis obstruere videtur, conueniens ijs, qui sanguinem expuunt, cœliacis, & vesicæ doloribus, cum aqua potus: itidem fluxionibus vuluæ, impositus velleri. Mollibus oculorum collyrijs miscetur: explet enim caua, atq; delacrymationes sistit. Idem cerato exceptus, vlcera quæ fiunt in teneris partibus corporis, ad cicatricem perducit. Alabastrites vocatus onyx, crematus, resina aut pice assumpta duritias discutit: stomachi dolores cum cerato leuat, & gingiuas comprimit. Lapis nomine thyites, in Aethiopia gignitur, subuiridi colore iaspidem imitatus: cùm diluitur tamen lacteum succum reddit.

Vel-

Vehementer mordet: tenebras, quæ pupillis obuersantur, expurgat. Iudaicus lapis in Iudæa nascitur, glandis effigie, candidus, scita admodum configuratione, lineis æqualiter inter se distantibus, quasi industria detornatis: solutus nullā qualitatem manifestam gustui repræsentat. Potest ciceris magnitudine tritus ad cotem, vt collyrium, cum calidæ aquæ cyathis tribus, potu difficultati vrinæ auxiliari, & calculos in vesica comminuere. Amiantus lapis in Cypro nascitur, scisso alumini similis: quo, vt pote flexili, telas & vela tantùm spectaculi gratia texunt, quæ ignibus iniecta ardent quidem, sed flammis inuicta splendidiora exeunt. Sapphirus lapis, percussis à scorpione potu prodesse existimatur. Contra intestinus exulcerationes bibitur. Excrescentia in oculis, vuásque & pustulas inhibet, & ruptas membranas cogit. Memphites in Aegypto iuxta Memphin inuenitur, calculorum magnitudine, pinguis, versicolor. Tradunt trito & illito, quæ vrenda aut secanda sunt, sine periculo obstupescere, ita vt non sentiant cruciatum. Selenites lapis, quem aliqui aphroselenon appellarunt, quoniam noctu inuenitur lunæ imaginem reddere, qui cum ea quidem augetur & decrescit. Nascitur in Arabia, candidus, transluce͂s, leuis. Huius ramenta comitialibus in potu dari iubent. Eo ceu gestamine ad amuleta mulieres vtuntur. Arbores adalligato eodem frugiferæ redduntur Iaspidum quædam smarag-

dum imitatur, alia crystallum, colore similis pi-
tuitæ: alia non dißimilis aeri, ob id vocatur aeri-
Zusa: alia veluti fumo infecta, quæ capnias
ex argumento vocatur: quædam lineis albis &
resplendentibus præcingitur, Aßyrios appellata:
alia terebinthinæ similis, quæ terebinthiZusa di-
citur: alia colore callaida gemmam æmulatur.
Omnes amuleta esse traduntur, & accelerare
partum femoribus appensæ. Aetites lapis est velu-
ti prægnans, cùm quatitur, alio in vtero sonante.
Grauidis continet partus, cùm lubricæ sunt vul-
uæ & parum tenaces, sinistro brachio adalliga-
tus: sed parturientibus è brachio amoueatur, &
feminibus alligetur, vt sine doloribus pariant. Fu-
rem deprehendit, si quis in pane conditum offe-
rat: fur enim mansum deuorare nõ poterit. Quin
etiam concoctus, furem coarguit: quippe decocta
cum eo, deuorare non poterit. Tritus, & cerato
exceptus, cyprino, aut gleucino, aut alio excalfa-
ciente, comitiales magnificè iuuat. Ophitæ genera
multa: quidam ponderosus & niger: alter cinereo
colore spectatur, punctis distinctus: tertius lineis
quibusdam candidis intercinctus est. Omnes alli-
gati contra capitis dolores, & serpentiũ ictus pro-
sunt. Feruntur qui lineas habent, lethargo, & ca-
pitis doloribus auxiliari. Lapides in spongijs in-
ueniuntur, qui vesicæ calculos rumpunt, in vino
poti. Lithocolla glutinum, quo lapides coniun-
guntur: conflatur autem ex marmore, lapide Pa-
rio

rio, & taurino glutine. Potest candente specillo admotum, incōmodos oculis pilos replicare. Ostracites testæ similitudinem habet, crustosus, & in laminas fissilis, quo mulieres ad detrahendos pilos, pro pumice vtuntur. Menses drachmæ pondere potus ex vino, sistit. Si quatuor diebus à purgatione bibatur scilicet pōdere, fœminis præstat ne concipiant. Cum melle autem impositus, mammarum inflammationes lenit, & nomas cohibet.

Smyris lapis est, quo annularij sculptores lapides expurgant, ad erodendum & vrendum vtilis: gingiuis, quas humor vexat, prodest: dentifricio commendatur. Arena è litoribus sole feruefacta, hydropicorum tumores exugit, si capite tenus, in ea obruantur. Torreri solet ad aridos fotus, pro milio aut sale. E cote Naxia, quod exacuendo ferro deteritur, illitum alopecias ad pilum reducit: virginum mammas cohibet, nec increscere patitur: potum ex aceto, lienē absumit, & comitialibus prodest. Geodes lapis, adstringit, siccat, caligines oculorum discutit. Illitus autem ex aqua, testiū mammarúmque inflammationes sedat.

Terra. CAP. XCIIII.

Omnis terra ad medendi vsum recepta, summam & primam vim habet refrigerandi, meatúsque obducendi, occludendíque: sed specie distat, cùm alia adiunctis quibusdam ad alia sit vtilis. Eretriades duæ sunt, vna vehementer alba est, altera cinericia. Optima habetur ad cinereū co-

lorem vergens, perquàm mollis, quæ si per æramenta tractim ducatur, lineam violaceam refert. Lauatur vt cerussa, aut hunc in modum: Teritur seorsum, & cum aqua, & vbi pessum ierit, humor leuiter excolatur: siccata solibus, iterum teritur interdiu, adiecta aqua, vt vespere considat: antelucanis colo excernitur, & demum in sole trita si fieri potest, digeritur in pastillos. Quòd si tosta desideratur, pastilli magnitudine ciceris in fictile perforatum coniiciuntur, oréque vasis diligenter obturato, supra carbones candentes continenter follibus perflantur: vbi verò cinis in fauillas se conuertit, aut aereum colorem contraxit, exempti reconduntur. Vim habet adstringentem, & refrigeratoriam, leuiter mollientem: caua explet, & sanguinolenta conglutinat. Samia præfertur candida, leuis, tangenti linguæ glutinis modo adhærescens, mollis succosa, friabilis: cuiusmodi est, quam aliqui collyrion vocant. Duæ enim species eius: vnam, antè diximus: altera aster appellatur, crustacea, & cotis modo prædensa. Vritur ac lauatur vt eretria, vimq; consimilem habet: sanguinis reiectiones sistit, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus, cum flore syluestris punicæ datur. Testium & mammarum inflammationes, illita ex rosaceo & aqua, refrigerat: sudores arcet: contra serpentium morsus & venena, pota ex aqua auxiliatur. Samius lapis, in Samia terra inuenitur, quo aurifices vtuntur polliendo auro, vt re-

splen

plendeat. Probatur candore & duritia. Vis ei adstrictoria, & refrigerans: prodest stomachicis potus: sensus hebetat: verùm ad fluxiones oculorum & vlcera, cum lacte efficax est partus, vt tradũt, adligatus accelerat, & conceptus fœminarum custodit. Chia eligi debet candida, vergens ad cinereum, Samiæ similis: est autem crustosa, albáq; sed ctitijs formis differẽs. Vis eadem quæ & Samiæ: xtendit faciem, & erugat, atq; splendidã reddit: olorem in facie & corpore toto cõmendat: in baleis pro nitro deterget. Eadem præstat Selinusia: naximè laudatur, quæ vehementer resplẽdet, canida, friabilis, & humore dilui celerrima. Cimoiæ duo genera, candida & ad purpureum inclians. Optima existimatur, quæ innatã habet pinuitudinem, tactuq; frigida sentitur. Vtraque aceo diluta, parotidas, & alia tubercula discutit: amusta igni, si statim cimolia oblinantur, pustulas on sentient: testium duritias, & totius corporis ollectiones cohibet, igni sacro imponitur. In summa, vtraq; multùm in medicina commendatur, si corruptæ originis, nec spuria assumatur. Quæ nigitis dicitur, colore ferè eretriæ similis est, granoribus tantùm glebis: manum si quis admoueat, efrigerabit tactu linguæ, vsqueadeò glutinosa, vt ensilis hæreat. Cui effectus idem qui cimoliæ, pau tamen infirmior. Hanc aliqui pro eretriade venunt. Fornaceæ testæ vehementer tostæ, crustas lceribus obducunt: quare prurigini & papula-

rum eruptionibus medentur. Podagricis prosunt, strumas discutiunt, cerato exceptæ. Fornacũ terra quæ retorrida fuluescit, eiusdẽ cum testa effectus. Melia colore cineream eretriam imitatur, aspera tactu: ea digitis friata, derasi pumicis modo crepitat. Vim habet aluminosam, sed remissiusculam, id quod gustu deprehenditur: nam modicè linguã siccat: purum corpus reddit, & colorem commendat: pilos extenuat: vitiligines, & lepras abstergit. Pictoribus vsum præbet, vt colores diutius perennent: emplastris viridibus, quæ chloræ dicuntur, efficaciter inseritur. Ex omni Melia terra & omni alia in vniuersum eligi debet recens, mollis, non lapidosa, friabilis, quæ cùm humorẽ attigerit, facilè resoluatur. Ex ampelitide terra, quæ pharmacitis nomine, in Seleucia Syriæ nascitur, laudatur in primis nigra, piceæ longos carbones referẽs, modicè assulosa, æquabili splendore, quæ detrita, accepto oleo, statim eliquescit. Vitiosa censetur candida, & cinerea, quæ in liquorem non resoluitur. Vim dissipandi & refrigerandi habet: ad callible phara additur, tingendis capillis idonea. Vsus eius ad illinendas vites sub germinationis tempus, vtpote cùm innascentes vermiculos enecet.

Fuligo pictoria. CAP. XCV.

FVligo qua pictores vtuntur, ex vitrarijs officinis colligi solet: siquidem ei palma tribuitur. Vis ei ad adstringendum & erodendum efficax: fracta cum rosaceo cerato ad cicatricem perducit.

At

Atramentum librarium. CAP. XCVI.

ATramentum, quo scribimus, fuligine è tedis coacta colligitur. In singulas libras gummis ternæ fuliginis vnciæ adijciuntur. Fit etiam è resinarum & pictoria fuligine, de qua paulò antè diximus. Assumitur autem fuliginis mina, gummi sesquilibra, glutinis taurini, atramenti sutorij, singulorum sescuncia. Additur conuenienter erodentibus medicamentis: Ambustis, ex aqua commodè craßius illinitur, sed non antè soluatur, quàm cicatricem induxerit: sanatis siquidem vlceribus, sua sponte decidit.

Cæterùm habes, amicißime Aree, ferè quæ tradẽda duximus pro operis modo, quẽ destinaueramus, & materiæ auxiliorumq; medicinalium copia.

QVINTI LIBRI FINIS.

PEDANII DIOSCORIDIS *ANAZARBEI, DE venenis, quoq́; modo arceantur, viten turq́;,*

Liber VI.

VPERIORIBVS, *amicissime Aree, libris tradidimus de aromatibus, oleis, vnguentis, arboribus, & earundem fructibus, lacrymísque: item animalibus, melle, lacte, seuo, frumentis, oleribus, herbis, radicibus, liquamentis, vinis, metallisq́;. In hoc verò totius operis vltimo, facultates medicamẽtorum recensebimus, quæ prodesse nobis, aut officere possunt. Vitata igitur orationis prolixitate, opus institutum prosequamur. Huiuscemodi autem tractatus, cùm bifariàm distributus sit: in partem venena præcauentem, ita vt ne fallant sumentes, aut si quando per imprudentiam dentur, vt tum quoque innoxia fiant, irritáque: & in rationem ijs succurrendi, qui iam noxiam sentiunt: primum differam de præcauendi modo, quem esse difficillimum plerique maiorum arbitrantur, quòd dantes clàm venena, ita insidias temperant, vt perit*

rit

uitiſsimum quenque decipiant. Siquidem venena ſua amaritudine, permiſtis dulcibus, ſpoliant, & graue odoris virus miſtura odoramentorum eximũt: aut medicamenta immiſcent, quæ tuẽdæ ſanitatis gratia dari putantur: & præſertim in valetudine, vt abſynthium, tragoriganum, ſatureiam, aut hyſſopum, quinetiam thymũ, irim, origanum, abrotonum, caſtorium, aut ſi quid medicamentis purgatorijs cognatam habere qualitatem videatur. Aut potionibus inſerunt: vt vinis aſperis, iuribus, paſſo, mulſæ aquæ, muſto ſuccis, vt in cremore lentis, polentis: aut medicaminibus, aut alijs quæ aſſumuntur, edulij ſpeciem referentibus. Quare qui in ea ſuſpicione ſunt, conditos cibos vitare debent, omniq; intenſo ſapore dulcium, aut ſalſorum, aut acidorum, abſtinere: nec ſitibundi affatim bibere, aut eſurientes voraciter comeſſe, ſemperq; ad ſaporem horum diligenter attẽdere, præſertimq; potu frigidam aquam præſumere. Satiato enim appetitu, qualitates ægerrimè poſtea concoquuntur. In ægris quidem facilè cauemus potiones auxilij prætextu dari ſolitas, quas offerunt improbi veneficiorum artifices: itaque ob id laborantes morbo non perinde audentium iniurijs patent. Et hæc quidem ne facilè incauti ſeductiq; homines capiãtur dolis veneficorum, ratio eſt, & facultas. Sed alia ſupereſt expeditior, vt ſuſpicioſi aliqua præſumant, quæ venenorum vires hebetent, & inefficaces irritasq; reddant: cuiuſmodi

car

caricæ sunt cum iuglandium nucibus manducatæ, & quæ cedromela vocant, id est citria, seminúq; napi drachma cum vino. Item folia calaminthæ, aut creta quæ Lemnia sphragis appellatur, põdere pari cum vino: aut rutæ folia & nucis iuglandis nucleum: aut caricas duas, & salis callum ieiuni sumant, & nullo veneni genere læduntur. Antidota ex vino sumpta eundem effectum præbent: inter quæ intelligitur magnum Mithridatium, & quod scinco, & quod sanguine temperatur. Quin & sæpe venenis obsistunt peculiares quidam corporum affectus certo quodam modo constitutorum cum quadam cibi potúsque qualitate, tum vini copia ita temperatorum, vt cum venenis dissentiant: siquidem ingesti veneni vires frangunt, atque iam priore alimento farctis præclusisq; meatibus, obstant ne membratim per digestionem insinuetur. Verumenimuero quoniam fortunæ necessitas interdum similia discrimina peregrè agentibus affert, absque vllis insidijs hominum, nonnihil disserendum mihi de hac re necessarium duco. Iam primùm igitur culinam apparare loco subdiali conuenit, cibosq; & potus in huiuscemodi loco struere. Si id fieri commodè nequit, secunda erit conditio hæc, apparandi apponendique sub tecto. Sed tum diligenter laquearia animaduertenda: frequenter enim à superioribus contabulamentis animalia decidunt, exigua quidem, sed quæ non modicam perniciem moliantur,
vt

t phalangia, stelliones, & alia quædam reptilia. Porrò vinaria vasa diligenter intueri oportet: nanque reptilia odore vini illiciuntur, quæ interdum sorbendo, noxium virus eructarũt, interdum verò delapsa immersaq́; expirarunt, & exitiũ causis haurientibus attulerunt. Sed hæc hactenus dicta sint, ne cauti & prouidi insidijs pateãt. Quòd si qui sua sponte, aut ex quorundam insidijs sumpserunt, auxiliari primo quoque tempore oportebit: siquidem dum comites singulorum venenorũ notæ expectantur, immedicabile fit venenum, & paulisper neglectum, medicamentis ægrè cedit. Quare si qui pro comperto se virus sumpsisse intelligant, & fateantur, aut eorum, qui aderant, testimonio constet, protinus ad idonea remedia transeuntes, facilè peculiari natiuæq́; constitutioni restituemus. Neque enim iis assentimur, qui prorsus auxilia in huiuscemodi frustra adhiberi contendunt. Quo enim modo morbi, quorum causæ cæcæ latentésque corporibus insident, medicinam admittunt, & quæ forinsecus incurrunt venena, medendi rationem aspernantur? Aequè verò omnes morbi pro causarum ingruentium magnitudine, próque antecedentibus affectionibus qualitatibúsque, quibus sit opportunum corpus, vel medicabiles sunt, vel nullis cedunt medicamentis. Quòd si qui forsan obmutescentes, aut temulenti, aut nolentes alioqui venenum à se egeri, nullam nobis eius cognitionem præbeant, tum protinus

tinus accedendum ad ea, quæ communiter ep
quibuscunque venenis opitulari consueuerunt. A
qui nullum magis in omnia valens auxilium da
ri potest, quàm vt proximo loco virus foras exha
riatur, priusquam inualescat. Quare sine mora,
lidum oleum ex aqua, aut seorsum, vt vomitare co
gantur, dari conuenit. Aut si oleum natura lo
negat, butyrum cum aqua calida, aut malua, a
lini semine, aut trago, vrtica, fœnogræco, aut h
licæ decocto, vicem eius exhibebit. Hæc enim no
modò vomitionibus exigent vi illa sua laxatric
aut nauseam ciente, sed aluum quoque subducen
& corporum inanitione ita aduersabuntur,
acrimonias venenorum hebetent. Id quod euidēt
huiuscemodi argumento deprehendere licet: Est
vt quisquam viua calce vel fæce, aut cantharid
bus, aut alio quouis acri, corpus exulcerare stat
rit, is si ipsum oleo leniter illinat, exulceratione
non accipiet. Atqui neque vehementer adstring
corpus, neque refrigerari poterit, si antea perun
gatur. Quinetiam vomitus non ob id modò quò
vacuet, & noxium humorem excernat, iuuamen
tum adfert; sed quòd assumptum virus nunqua
odore, coagulatis grumis aut colore, prodat: qui
pe cùm odore & amaritudine, meconium: colo
re, cerussam, gypsúmve: grumis, lac aut sangu
nem animalis recens iugulati ostendat. Na
grauis odor regestorum, leporis marini, aut r
betæ veneficia deprehendit, ita vt nonnulla ab

remedia peti possint, ad idonea singulorum auxilia transeuntibus. Oleo etiam maluæ decoctum admiscetur, aut glaucium, aut adeps anserinus, aut pinguium carnium iura, aut lixiuium lignorum cinere factum. Vbi verò vomitus diligenter citatus fuerit, ne quid in ventre coierit, quæ hæserunt intestinis reliquiæ, clystere acri deuocentur. Facit & nitrum tritum cum hydromelite sumptum, & vina vetera liberalius epota, gallinacea iura, præpingues pisces, vetustæ carnes pinguésque, & quæ adipe aut recenti butyro parantur. Aluum nanque subducunt, vti diximus: & stomachum resoluentia proniorem ipsum ad vomitionem reddunt: & venenorum acrimonias hebetant, atque meatus obstruentia, celerem virium penetrationem inhibent. Quinetiam medicamenta dantur, quæ communi dote prosunt: vt Lemnia terra, agaricum, abrotonum, irio, radix eryngij, semen pastinacæ, & calaminthæ, nardum gallicum, castorium, ferulæ virentis medulla, flos rhododendri, succus marrubij, laser aut laserpitium, sagapenum, peucedani succus, aut panacis, & radix, quam magudarim appellarũt, aristolochia longa, syluestris rutæ semen, & betonicæ, quam cestron nominant, folia: singula cum vino drachmæ põdo sumi debent. Effectum præbet polij decoctum, & seseli, & liquida pix lincta. Magnificè ferunt opem antidota, quæ in calce operis scripta reliquimus. Communis ratio

præstandi auxilij ita se habet. Cæterùm ab ijs quæ consueuerunt euenire, communia remedia sumptitari possunt. Ferè enim vires venenorum quàm plurimorum, in affectus consimiles corpus tandem redigunt. Quam ob causam plerisque communia conducunt auxilia: varia etenim sunt venenorum genera, communes tamen nec multi ijsdem affectus oriuntur. Neque fieri potest, vt omnes concurrentésque casus, quæ symptomata vocant, vnum venenum sequantur. Alioquin superuacanea fuisset venenorum singulorum traditio cum suis remedijs ab authoribus descripta. Neque verò in vno eodémque promptum est inuenire, vt quis stomachi, alui, intestinorum, iecoris, renum, & vesicæ dolore vehementer crucietur, vt singultiat, erodatur, contremiscat, refrigeretur, obmutescat, conuellatur, pulsus elanguescat, spiritus difficilis fiat, veterno prematur, vertigo obuersetur, caligent sensus, stranguletur, sitiat, sanguis erumpat, febre conflictetur, ægrè lotium reddat, torminibus vexetur, crebrò vomitet, nausea prematur, rubescat, liuore sugilletur, pallescat, desipiat, stertat, viribus deficiatur, & pleraque alia faciat, patiaturq́ue: singula enim in generales affectus deducta, pauca numero, & communia ea demonstrant, quæ euenire consueuerunt. Quare in singulis, quæ suprà diximus, non facile fuerit deuoratum virus cognoscere. Nam oris & linguæ erosio, stomachi, ventris, vesicæ ac renum inflammatio, vehemens vri-

æ difficultas, & interdum cruoris cum eo exitus, incinatio, & in plurimus partibus quidam adustionis sensus, non in cantharidibus modò potis reperiuntur, sed in erucis quoque pinorum, & buprestle, & salamandra. Porrò non modò eos, qui aconitum hauserunt, veterno aut sopore premi, vertere, liuore sugillari, torpere, refrigerari, stupescere, toto corpore pruritum sentire, sensu priuari constat, sed eos etiam qui mandragoram aut cicutam deuorarunt. Delirium non hyoscyamus tantùm infert, verumetiam quæ toxica appellantur: itidem aconitum, & mel quod in Heraclea Pontica gignitur. Strangulatio non minus in fungis, quàm in sanguine taurino, lacte, aconito, cerussa, gypso conspicitur. In summa, difficile vnum vni veneno proprium inuenire signum, quod haustum, gustatúmque virus prodere possit: maximè, quòd hæc cæterorum etiam vitiorum, quæ in corpore exoriuntur, communia sequi solent. Cæterùm in his quæ celeriter enecant, noxam signis forsitan indicare possit, si ad ea respexeris, quæ sumus dicturi. Sed in iis, qui ad longas ægritudines spectant, nihil ad medendi rationem difficile, duntaxat quod pertineat ad indicia noxæ, vtpote cùm venena statim atque præsentaneam vim illam perdiderunt, transmutata in longos affectus, communia reliquorum vitiorum remedia, compositionesq; flagitent, cùm venefica proprietas non amplius insit. Si verò longa sit affectio,

in aliquod diuturniorum morborum genus reci-
det, à quibus facile fuerit medendi rationem as-
sumere. Sed de ijs quæ generaliter auxiliantur, ha-
ctenus. Consequenter quæ priuatim singulis pro-
sunt, scriptis mandabimus, si prius sigillatim
exposuerimus, quæ ex singulis ordinibus exitia-
lem aut maleficam vim sortiuntur, vt medicin-
studiosi ea cautè obseruent, quæ ad rationem salu-
tis scripta inueniuntur: quòd nonnulla eorum, qui-
bus vtuntur, venenis sint commista. Incuria enim
magnas adfert noxas, & sæpe continuo vsu eo-
rum, homo in perniciem agitur. Proinde animali-
quæ exitiosam vim habent, hæc sunt: cantharide-
buprestis, salamandra, pinorum erucæ, lepus ma-
rinus, rubeta, & rana palustris muta, deuorat-
hirudines. Semina sunt: hyoscyamus, coriandrum
cicuta, gith, psyllion. Liquamenta: meconium, op-
carpason, thapsiæ succus, elaterium, mandrago-
ras. Radices, quas mittit chamæleo, aconitum
thapsia, veratrum, ixia, agaricum nigrum, ephe-
merum, quod aliqui Colchicum vocant, quòd i-
Colchide nascitur. Herbæ oleráque: smilax, quam
aliqui tithymalum appellant, Romani taxum, so-
lanum manicum, quod & dorycnium dicitur: sar-
dinia herba, quæ ranunculi genus est, cornicula-
tum papauer, pharicum, toxicum, ruta syluestri
fungi. Ab animalibus: taurinus sanguis recens
coagulatum lac, mel Heracleæ in Ponto genitum
Metalla: gypsum, cerussa, calx, auripigmentum

du

uo sandarachæ genera, spuma argenti, adarce, plumbum, & quod argentum viuum dicitur. E liquoribus domesticis: vinum abundè post balneas potum, aut passum, & frigida aqua similiter.

Cantharides. CAP. I.

QVibus datæ sunt cantharides, signa eueniunt grauissima. Ab ore enim ad vesicam vsque cuncta erodi sentiuntur, picem aut simile quiddam cedriæ resipiunt, dextra præcordia inflammantur: vrinam ægrè reddunt, & subinde cum lotio sanguinem emittunt: strigmenta non secus atque dysentericis, aluo deferuntur: fastidia vrgent: animo linquuntur, obortáque vertigine concidunt: postremò mente abalienantur. Ergo antea quàm tale nonnihil accidat, dato oleo, aut supradictorum aliquo, vomere cogantur: mox vbi vomitione plurima reiecerunt, halicæ aut oryzæ, tragi aut ptisanæ cremor, aut decoctum maluæ, aut seminis lini, aut fœnigræci, aut radicum althææ, quam Latinus sermo ibiscum appellat, clystere infundatur. Præterea nitrum eisdem dandum, ex hydromelite, vt quæ stomacho adhuc aut intestinis adhærent, eluendo excernantur, ac descendant. Quæ nisi sic discutiantur, ingesta in aluum ex nitro aqua mulsa, vacuari debent. Detur deinde vinum aut passum, in quo pineoli nuclei, aut cucumeris semina contrita sint, aut ex lacte, aut mulsa, aut anserinus adeps in passo li-

quefactus. Inflammatæ autem partes, hordei farina cum mulsa decocta perungantur. Ab initio admota cataplasmata nocent, quòd citatus ab eis calor, illapsum virus ita remoratur, vt in principes se parteis insinuet: ipsa tamen, interiecto tempore, molestissimis inflammationibus opitulantur, vtpote quæ dolores & permulceant & leniant. Tum vbi corpus calfaciente oleo inunctum fuerit, in solium descendere oportet, ac lauare, vt per cutem summam, quæ corpori noxia inhæserunt, etiam excernantur. Et deiectiones multifariàm moliri oportet, ne affectus insigatur, & stabilitatem capessat. Gallinaceis carnibus & hœdinis, aut suillis catulis, maximè pinguibus & tenerrimis, ac cum lini semine coctis, vesci debent: siquidem aluum cient, atque venenorum acrimonias hebetant. Vinum dulce liberalius ebibatur. Prodest thuris cortex, & Samia terra, quæ aster appellatur, si quaternæ singulorum drachmæ cum passo sumantur. Item pulegium ex aqua tritum, irinum aut rosaceum, cum rutæ decocto, recentes vitis ramuli, cum passo detriti. Longè omnium potentissimè, antidota auxiliantur, cum aqua mulsa, drachmis quatuor pota.

Pinorum erucæ. CAP. II.

IIs, qui erucas pinorum hauserunt, illico dolor in ore & palato exoritur: vehemens alui, linguæ ac stomachi inflammatio torquet: intestina dolor excruciat, ita vt pruriginem sentire videantur:

tur: corpus totum exæstuat: fastidium vrget. Quibus est succurrendum remedijs, quæ deuoratis cantharidibus dantur. Peculiariter tamen pro simplici oleo & irino, melinum, quod è cotoneis pomis & oleo temperatur, accipiemus.

Buprestis. CAP. III.

QVi buprestin biberunt, non dissimile nitro virus sapiunt, stomachi ventrisq; vehemens dolor insequitur: tam venter, quàm stomachus mirum in modum, vt in aqua inter cutem difflatus, inturgescit. Vniuersa corporis facies contenditur: vrina supprimitur. Quibus eadem quæ potis cantharidibus auxiliatur. Priuatim post vomitus & vacuationes, quas clysteribus molimur, aridæ ficus prosunt: item earum decoctum, ex vino. Vbi verò iam ferè pericula inclinantur, Thebaicarum palmularum cibo, aut earundem tritarum in mulso aut lactis potu, iuuantur. Pyrorum etiamnum omne genus esse, & lac humanum bibere, conuenit.

Salamandra. CAP. IIII.

SI salamandram hauserunt, linguæ inflammatio consequitur, mens & sermo præpeditur, tremor cum corpore aut horrore quodam ac exolutione accedit: partes nonnullæ corporis liuoribus circunquaque sugillantur: sæpéque, diutius immorante veneno putrescentes, defluunt. Quibus præstabimus cuncta, quæ potis cantharidibus. Peculiaria verò remedia, resina pinus, aut galbanum

ex melle linctum, & aiugæ decoctum, in quo nuclei pinei conterantur: vrticæ quoque folia, cum liliis & oleo decocta. Prosunt etiam oua testudinis marinæ aut terrestris, cocta: item ranarum ius, cum quibus eryngii radix incocta sit.

Ephemerum. CAP. V.

SVmpto ephemero, quod aliqui Colchicon, aut syluestrem bulbum appellant, pruritus in toto corpore excitatur, non secus atque iis qui vrtica aut scilla lacessuntur: interna rosionem sentiunt: stomachus cum ingenti grauitate exæstuat. Cæterùm inualescente morbo, cruor strigmentis admistus, per aluum exigitur. Quibus, vt iis qui salamandram hauserunt, vomitione aut clysteribus auxiliari conueniet: sed antea quàm venenum inualescat, dandum est decoctum frondium quercus, aut glandium, aut malicorii: lac bibere prodest, in quo serpyllum sit decoctum: item succum sanguinalis herbæ, aut ramorum vitis, aut rubi, aut medullæ recentis ferulæ, aut myrti cum vino. Baccæ autem myrti tusæ tritæq́;, & aqua maceratæ, vt liquor inde sumatur, opem ferunt. Media castanearum tunicula, similem effectum præbet, si cruda in aliquo supradictorum succo sumptitetur: origanum quoque cum lixiuio epotum: eximiè iuuantur asinini lactis aut bubuli calidi potu, etiam si in ore contineant: ita vt quibus copia lactis huius adsit, non aliud desideretur.

Dor

Dorycnium. CAP. VI.

DOrycnion, quod aliqui manicon solanum appellarunt, epotum, lactis saporem in gustu refert: continentes singultus ciet, humor linguam vexat: sanguis confertim reijcitur: mucosa quædam perinde quasi dysentericis, aluo egeruntur. Itaque antequam aliquid ex ijs eueniat, auxilio sunt antedicta, vomitus, clyster, & quæcunque potum venenũ expellere possunt. Priuatim ijs opitulatur, aqua mulsa, lac caprillum, aut asininum, dulce vinum, quod tepidum cum aniso bibatur, amygdalæ amaræ, gallinacea pectora decocta. Quinetiam conchylia omnia, tã cruda quàm tosta esse, salutare est. Conueniũt & locustæ marinæ, & gammari, & pota eorundem iuscula.

Aconitum. CAP. VII.

ACونitum statim in lingua inter bibendum, cum adstrictione quadam dulcescit: & subinde, potissimũ cùm exurgere conãtur, vertigines offundit: lacrymas ciet: grauitatẽ pectori, & præcordijs adfert, simulq; crebri spiritus deflantur. Quare venenum vomitione abigi, aut clystere per aluũ egeri opus est. Vtimur inter propinandum, origano, ruta, marrubio, vel absynthij decocto, cum vino absynthite, vel semperuiuo, vel abrotono, vel chamælea, aut aiuga. Prodest etiamnum opobalsami drachma, cum melle aut lacte, cum castorio, pipere, & ruta, æquis ponderibus ex vino. Coagulum hædi, leporis, aut hinnuli cũ aceto.

ferri quoque stercus, item vinum, in quo aurum ferrũ, argentúmve candens restinguatur, potum lixiuiáque cum gallina & vino decocta, aut car nium bubularum prӕpinguium iura, cũ vino sum pta. Fertur & aiuga priuatim ipsis subuenire.

Mel Heracliӕ. CAP. VIII.

MEl in Heraclia Ponti, vbi aconitum gign solet, inuenitur: quod qui edunt bibúntv non secus afflictantur, quàm qui aconitum ebibe runt. Iis eadem, quӕ poto aconito conueniunt: ad iuuantur in primis continuo vini mulsi potu, cu rutӕ folia sint adiecta.

Coriandrum. CAP. IX.

COriandrum ob odorem latêre non potes epotum autem vocem exasperat, insaniam adfert, à temulentijs non abhorrentem. Qui sum pserunt, pudenda dictu blaterant, totiúsque corpo ris odore, venenum fatentur. Quibus post vomi tionem irino oleo concitatam, vti retulimus, me rum & per sese, & ex absynthio potum auxilia tur. Item oleum, nec secus oua in eodem exinani ta, si liquefacta in muria sorbeantur: & epot muria, & ius salsum ex gallina & ansere: passum quoque cum lixiuia sumptum.

Psyllium. CAP. X.

PSyllion epotum, corpori toti frigus & torpo rem cum exolutione & mœrore quodam ad fert: ita vt animum despondeant. Cui omnia quӕ exhausto coriano auxiliantur.

Cici

Cicuta. CAP. XI.

Cicuta pota vertiginem excitat, oculisq; caliginem offundit, ita vt minimum cernatur: singultus ciet, mentem turbat, extremi artus gelantur: deniq; conuulsi, suppresso arteriæ spiritu, strangulantur. Quare inter initia, vt in reliquis, cicutam vomitu excutiemus: postmodum deiectionē moliemur, vt quod ad intestina prolapsum sit, excernamus: tum demum in meracam potionem, quæ maximo est auxilio, deueniemus: repetendum per interualla, in quibus proderit lac asininum, aut bubulum potui datū, aut absynthium cum pipere & vino, castorio, ruta, mentha cum vino, aut amoni, cardamomi, aut styracis vncia, aut piperis cum semine vrticæ & vino, aut lauri folia. Item laser ex oleo & passo, & passum per sese largius potum proficit.

Taxus. CAP. XII.

Smilax, à quibusdam Tithymalum, à Latinis taxus appellatur: frigus vniuerso corpori, strāgulatus, & celerem interitum infert. Cui eadem quæ cicutæ conueniunt.

Carpaci succus. CAP. XIII.

Epotus carpaci succus soporem, citámque strāgulationem adducit. Adiuuantur autem qui hauserunt, epotæ cicutæ remedijs.

Sardonia herba. CAP. XIIII.

Sardonia ranunculi herbæ generi aßignatur, quæ vescentibus mentem adimit, & quadam

dam

dam neruorum distentione labia in rictum cōtrahit, vt risus speciem præbeant: à qua quidem affectione, de Sardonio risu adagium in vulgus infausto omine manauit. Post vomitū peculiariter conuenit aqua mulsa & lac, liberalius epota: irrigatio, perunctioq; à pinguibus medicamentis, totum corpus exalfacientibus: in calidam aquā oleumq; descendant, sed tum multùm perfricare & inungere expedit: & in summa, curam omnem, quæ conuulsioni neruorum adhibetur, exequi oportet.

Hyoscyamus. CAP. XV.

HYoscyamum potum aut comesum, similem ebrijs abalienationē mouet: sed facilè medicamentis cedit. Auxiliatur aqua mulsa copiose data, lacq;, præsertim asininum: si id desideratur, caprillum, vel bubulum, vel aridarum ficuum decoctum. Faciunt ad id etiam nuclei pinei, aut cucumis semen ex passo sumptum, & vinum salsum cum adipe suilla recenti, passoq;: itidem vrticæ semen, aut nitrum ex aqua, & intubus erraticus, & sinapis, & nasturtium, radix, cæpa, & allium: & hæc singula cum vino sumantur. Postea sinendi quiescere, quemadmodum qui vinum biberunt, vt excoquant.

Mandragora. CAP. XVI.

MAndragora si bibatur, confestim sopor insequitur, exolutio, ac vehemens veternus, nihil temere distans à lethargo. Cui, antequàm aliquid ex ijs accidat, vomitus & aqua mulsa

prod

proderit: postea nitrum & absynthiũ ex vino dulci aut passo sumãtur. Caput rosaceo & aceto perfundatur. Proficit excitatio, & motus corporis, & olfactus eupatorij, & piperis, sinapis, castorij, & rutæ tritorum in aceto: & liquidæ picis, & odorè lucernarum exustione & extinctu. Quòd si ægrè ij reuocentur, sternutamenta mouere, alijsq; communibus auxilijs vti conueniet.

Meconium. CAP. XVII.

E Poto papaueris succo, quem meconion vocãt, consequitur veternus cum perfrictione & pruritu vehementi, ita vt sæpe inualescente veneno, tanta erumpat prurigo, vt hominem excitet. Corpus id medicamentum olet. Post citatam oleo vomitionẽ, acres clysteres auxiliantur, acetumq; mulsum cum sale potum, aut mel cum rosacco calido: merum cum absynthio aut cinnamomo copiosum, aut calidum per sese acetũ: nitrum ex aqua, & origanum cum lixiuia aut passo, & rutæ syluestris semen cum pipere, vino, & panace: piperq; cum castorio & aceto mulso, vel cum satureiæ aut origani decocto, cum vino. Hi olfactilibus excitandi, & ob enatam pruriginem in balneas descendant, & foueantur. Post lauacrũ prodest iurium pinguium vsus, cum vino aut passo: medulla etiam ex oleo pota.

Corniculatum papauer. CAP. XVIII.

QVod corniculatũ papauer appellant, & potus, & cibo eadem inferre cõsueuit, quæ papaueris

pauerıs ſuccus:nec alijs expugnatur auxilijs.

Pharicum. CAP. XIX.

QVod pharicon vocant, ſapore ſylueſtre nardum imitatur. Reſolutionem neruorum potum affert, cum cõuulſione & delirio. Oportet autem poſt vacuationes vinum abſynthitem potui dare, cum cinnamomo, aut myrrha, aut nardo gallico, quod ſerinen aliqui vocauerunt: aut ſpicæ nardi duas drachmas, & myrrhæ totidem obolos, cum paſſo: aut irim cum croco ex vino: deraſúmque caput illinire hordeacea farina cum aceto, & trita ruta.

Toxicum. CAP. XX.

TOxicum ex eo nominari videtur, quòd barbarorum ſagittæ eo illinebantur. Qui biberint, labiorum & linguæ inflammatione torquentur: incoercitus furor varias ijs imagines obuerſat: quare vix medicinæ locus eſt: raròq; qui hauſerunt, euadent. Vinculis ergo cohibendi, vt vinum dulce cum roſaceo bibere, & reuomere cogantur: rapi ſemen bibendum cum vino. Priuatim ijs conuenit, quinquefolij radix, & hircinus ſanguis, aut caprillus, eodem modo ſumptus: roboris, fagi, aut ilicis cortex cum lacte tritus, malaque cotonea trita eſſe, aut cum pulegio & aqua bibere, conueniet, amomum & balſami ſemen ex vino. Sed qui periculis defuncti ſunt, diu lectícis decumbunt, & vbi ſurrexere, ſtupidi reliquum vitæ tempus degunt.

Ixia.

Ixia. CAP. XXI.

IXia, quæ vlophonon appellatur, inter potandũ aliquid ocymo simile gustu & odore redolet: vehementem linguæ inflammationẽ excitat: mentem mouet: omnes excrementorum exitus supprimit: strepitum cum animi deliquio ciet, ijsq; intestina latrant, nec egeritur quicquam. Post vomitionem aluumq; resolutam, auxilium præstat aqua, in qua absynthium maduerit, ex vino largiore, aut aceto mulso pota: rutæq; syluestris semẽ, aut laseris radix: item tragorigani decoctum, cum aliqua supradictorum, aut lacte, aut resina terebinthina, aut nardo, aut castorio, aut laserpitio, quorum singuli oboli couueniunt. Quin & nuces iu glandes ex vino, cum resina, castorio, & ruta tritæ, ita vt singula drachmæ pondus æquent. Itidem chamæleæ aut thapsiæ aut absynthij succi sicilicus cum aqua mulsa, & acetum calidum potum.

Cerussa. CAP. XXII.

CErussa suo colore proditur: sumpta enim, mox palatum, gingiuæ, lingua, & commissuræ dentium, candore quodam inficiuntur: singultus, tussim, ac linguæ ariditatem excitat: ijs extrema frigescunt, mens labat, membra torpescunt. Quibus dare conuenit aquam mulsam, aut ficuum aut maluæ decoctum, aut lac calidum, aut sesamam ex vino tritam, vel lixiuiã ex sarmentis factam, amaricinum oleum aut irinum, persicorum ossa cum hordei decocto: columbina oua cum

thure

thure, aut hordei decocto, aut prunis, aut gumm
quod vlmus plorauit, aut humor, quem vlmea f
lia reddiderunt, cum tepida aqua: sed tum quoq
vomant. Conuenit etiam thapsiæ succus, aut sca
moniæ, cum aqua mulsa potus.

Fungi. CAP. XXIII.

FVngorum alij genere, alij copia lædunt:
mnes tamen strangulatus suspendio simi
concitant. Quibus confestim succurrendum: com
muniter ex oleo vomere cogendi: mirificè iuu
lixiuia ex sarmentis aut pyrastri surculis, epo
cum sale, posca & nitro. Fructus, aut folia p
rastri cum fungis decocta, strangulantem illa
vim auferunt, esitatáque eisdem auxiliantur. A
uersus fungos gallinacea oua cum posca pro
ciunt, adiecta aristolochiæ drachma: item abs
thium cum vino melleq; sumptum, & ex aqua p
tum: apiastrum ex nitro, panacis radix & sem
in vino, fæx vini cremata cum aqua, atramentu
sutorium ex aceto, radix, vel sinapis, aut nastu
tium esu prosunt.

Gypsum. CAP. XXIIII.

LApidescens gypsum strangulationem cre
quare eadem proferenda sunt, quæ man
fungis, auxilia, & ad hæc maluæ decoctum, qu
etiam olei vicem pensat: vtpote cùm pingue sit, e
mendo lubricas vias & faciles reddit, deradíq
corpora non sinit. Quod vbi duratur in lapide
gypsum efficit. Quinetiam prodest oleum ex aq
n

mulsa, aut ficorum decocto: & lixiuia è ficulneo cinere, aut sarmentis facta, cum vino copiosiore pota: & origanum aut thymum cum lixiuia, aut aceto, aut passo: hique decocto maluæ proluendi.

Sanguis taurinus. CAP. XXV.

TAuri recens iugulati sanguis epotus, spirandi difficultatem strangulatúmque conciliat: faucium tonsillarúmque meatus cum neruorũ distentione præcludit, lingua rubescit: dentes inficiuntur, & quædam concreti sanguinis vestigia, inter eorum commissuras restant. Quare vomitum vitabimus: sanguinis enim globi attractu illo in sublime relati, magis gulæ inculcantur. Dari ergo opus est quæ concretum sanguinem discutiunt & aluum subducunt. Grossi lacteo succo turgentes ex posca, & nitrum per sese, auxiliantur: nec secus coagulum omne cum aceto & laserpitij radice, aut lasere: itidem & brassicæ semen, & è cinere ficulneo lixiuia: conyzæ folia cum pipere, & rubi succus ex aceto. Aluus resoluenda. Iis qui seruantur, stercorosa & fluida per sedem egeri consueuerunt. Stomachum aluúmque hordeacea farina ex aqua mulsa perungere oportet.

Lac coagulatum. CAP. XXVI.

EOs, qui coagulatum lac hauserunt, frequens illico strangulatio inuadit, quòd in globulos quosdam lac coalescat. Quibus iuuandis pro antidoto, coagulum ex aceto damus, & bibere sæpius cogimus. Damus & calaminthæ folia ari-

K

da, item succum, aut laserpitij radicem, aut laser cum posca: thymúmque ex vino, & cum luto suo lixiuiam. Sed nulla salsilago obijciatur, quoniam magis lac coiret, & in caseum densaretur. Neque illos *vomere conuenit: siquidem concretum lac sese in gulæ angustias insinuans, strangulat.*

Argenti spuma. CAP. XXVII.

S*Puma argenti pota, stomacho, ventri, & interaneis grauitatem cum magnis torminibus adfert, & nonunquam pondere suo intestina vulnerat, vrinamq; supprimit: corpus intumet, plumbeámque deformitatem concipit. Quibus subuenit secundum vomitionem, potum syluestris hormini semen, myrrhæ drachmæ octo, absynthium, hyssopum, apij semen, aut piper, aut ligustri flos ex vino: aridum palumbis fimum, cum nardo & vino.*

Argentum viuum. CAP. XXVIII.

A*Rgentum viuum potum, eadem quæ spuma argenti infert, eisdémque vtendum auxilijs.* Lac *copiose potum auxiliari constat: sed postea euomant, qui hauserunt.*

Calx, Sandaracha, Auripigmentum.

CAP. XXIX.

C*Alx, Sandaracha, &* Auripigmentum, *pota aluum & intestina cum vehementi erosione excruciant.* Præbenda *cuncta quæ suo administuillorum acrimoniam hebetãt, ac soluunt, & facilem lubricámque aluum reddũt, cuiusmodi ibisci & maluæ succus est: natura enim vtrique perlubric*

brica. Dandum decoctum seminis lini, vel semen ragi herbæ, vel oryzæ lacq; cum aqua mulsa copiosum, iura pinguia, & boni succi.

Lepus marinus. CAP. XXX.

QVi leporem marinum biberunt, piscium virus olent: procedente tempore, aluus dolore afficitur, & vrina sistitur: & si quando eam reddere contingat, purpureum colorem referet. Omne piscis genus auersantur, & odio habent: fœtido ac graui sudore manant: biliosus vomitus, interdum sanguini promiscuus, subsequitur. His dandum lac asininum, vel passum continuè, aut radicis maluæ foliorumq; decoctum, aut trita cyclamini radix cum vino, aut veratri nigri, aut scammonij succi drachma, cum aqua mulsa, puniciq; mali acinis. Cedria cum vino efficax est: auserinus sanguis, vt tepebit, potus. Sed cùm pisces omnes respuant, aspernenturq;, solis fluuiatilibus cancris vesci possunt, bibuntq; eos admisto vino, adiutique ab his percoquunt. Cumq; appetere & comesse pisce cœperint, suæ salutis indicium habent.

Rubeta & palustris rana.

CAP. XXXI.

RVbeta aut rana palustris assumpta tumores ciet: pallor corpus vehementer decolorat, vt planè buxeû spectetur: spirandi difficultas torquet, & grauis halitus oris, singultúsque & inuita interdum genituræ profusio consequitur. Ad-

iuuantur secundum vomitionem multo meri potu, & arūdinis radicis binis drachmis, aut cyperi totidem. Breuiter, cogendi sunt vt vehementi ambulationi & cursui se credant, ob torporem quo corripiuntur. Quinetiam quotidie lauandi sunt.

Hirudo. CAP. XXXII.

Deuoratæ cum aqua hirudines, si ori ventriculi adhærent, tractione partium, nonnullam suctionis imaginem præbent: eo enim argumento hausta hirudo deprehenditur. Has muria sorbitione excutit, & cyrenaicus succus, aut laser pitij folia, aut betæ, cum aceto, aut pota niuis glebula, cum posca. Nitrum ex aqua gargarizatur, aut atramentum sutorium aceto dilutum. Si faucibus hæreant, iniecta lupinorum farina, aqua frigida ore contineatur, & ad eam hirudines exilient. Prouidendum etiam ijs, quæ etsi ferendi auxilij gratia tradantur, non minora tamen cæteris venenis pericula sæpius adferunt. Qualia sunt album veratrum, thapsia, elaterium, agaricum nigrum: siquidem ea stra gulatus concitant, aut immodicas deiectiones ouent. Quibus ea medentur, quæ in fungorum mentione & similibus retulimus. Nimios autem deiectionum impetus, medicamentis, quæ excrementa supprimunt, coercebimus. Neque negligenda quæ parū quidem nocere videtur: interim verò vitā in discrimina agunt. Quo in numero sunt syluestris ruta, gith, nouæ glacies, pappi recentes: flores autē sunt eius spinæ, quæ cactos dicitur.

titur. Eos, qui sumpserint, sola vomitio recreat.

Domestica nobis. CAP. XXXIII.

A*Qua frigida abundè pota, aut meracum vinum liberalius epotum, aut passum, præsertim à balneo, aut cursu, aut vehementi exercitatione, strangulatus & dolores infert. In quibus sanguinis missio protinus, & vacuatio, imminentia soluunt pericula. Sed de notis veneficiorum, ac remedijs, & cauendi modo, hactenus dicta sint. Subiungeremus etiam antidota necessaria, quæ præclarè auxiliantur, quibus vtimur, quale Mithridatium est, præsertim & quod sanguine, & quod scinco temperatur. Verùm quoniam alijs in locis diligentissimè scripta sunt, hîc ab eorum descriptione supersedemus.*

Venenata. CAP. XXXIIII.

D*E bestijs, quæ virus eiaculantur, & exitialibus venenis, ideò scribere aggredimur, vt tota curationis remediorumq; ratio ad vmbilicũ perducatur: siquidem pars hæc non minus quàm cæteræ aliæ, necessaria est ijs, qui artem medicam exercent, vtpote cum adminiculo eorum, quæ inibi traduntur, doloribus, periculis, & cruciatibus, plurimísque alijs malis homines liberari conueniat. Hæc autem in summa fastigia duo, sicuti ab initio relatum est, distribuitur. Nam qui de feris virus inspuentibus sermo disserit, Theriacus dici solet: qui verò de amoliendis veneficijs, Alexipharmacus: quo prius tradito, simul quæ*

ſequi ſigna conſueuerunt, præmonſtrabimus: tum quæ nonnihil auxilij ferunt. Omnia autẽ in promptu, & ad manum habere artificem oportet, propter vrgẽtem ſæpenumero neceſsitatem: ſiquidem pauca è venenis & virulentis animantibus, tarda & graſſantia ſenſim pericula cient, ita vt dilationem admittant: pleraque verò præſentaneam perniciem afferunt. Hominum autem partim malè alijs cogitantes, ingenita prauitate maleficium ita temperant, vt ſpatium curanti liberum non relinquant: partim ſceleris admiſsi conſcientia, aut triſti aliquo euentu oppreſsi, hauſto ſponte veneno, mortem ſibi conſciſcere conantur. Qui poſtea deprehenſi, aut reſipientes, & vitæ cupidi, præſentaneam opem poſcunt. Non deſunt, qui hoſtiles ſagittas illinentes, aut fontes aquáſque puteanas hac labe polluentes, certam & ineuitabilem aduerſarijs perniciem moliuntur. In quibus ipſis etſi maleficium non ſubitò, ſed aliquantò pòſt graſſari natura ſua comparatum eſt, tamen niſi primo quoq; tempore coerceatur, & remedijs ſubinde excipiatur, fruſtra tandem ſuccurritur, occupatis iam corporibus exitiali vi veneni. Proinde non vulgari induſtria diligentiáque in ea re vtendum eſt, vt quod in alijs incommodis ars conſueuit, in his quoque ſalutem mortalibus præbeat. Quin & apud priſcos genus hoc vnum exiſtimabatur eſſe eius partis, quæ medicamentis pugnat: ſed recentiores id ipſum diſcreuerunt, nominantes

præ-

præcautionem, & modum præcauentem, salubrẽ sanantísque medium statuentes, parua & leui supra modum persuasione decepti. Siquidem treis in humanis corporibus constitutiones esse contendunt: vnam, qua sani degimus: alteram, qua sinistra valetudine corpora laborant: tertiam, quæ medium inter vtrasque locũ sibi vendicat. In qua positi, sanitatem specie mentiũtur, facileq; in morbos & pericula concidunt, ob vim corruptricem, quæ corporibus nostris incumbit: quemadmodum in iis videre licet, quos excandescens rabie canis momorderit, necdum tamen aquam horrent. In iis quoque qui cantharidas hauserunt, sed nondum vrinæ tormento cruciantur. Tripartitò igitur artem digeri, triplicique corporis constitutioni meritò respondere trahunt. Salubrem partem esse volunt, quæ sanitatem tuetur: præcauentem, eandémque prohibentem, quæ obstat quò minus in morbos incidant: & sanantem, qua vitia discutiuntur. Quibus ita responderi potest, quòd primùm ex ista ratiocinatione nõ treis corporis tantùm, sed quatuor haberi constitutiones fatendum esset: quippe vt aliqui sunt, qui necdum morbo laborant, morbo tamen maximè ob impendentem causam sunt obnoxii: ita sunt, qui iam priore morbo defuncti, nondum tamen secundæ valetudini restituti sunt: id quod in iis, qui à morbo proximè sese recolligunt, cernere licet, qui virium recreationẽ & robur desiderant. Sed quem-

admodum curandi ratio ad partem medicamentariam pertinet, ita præcautionem eidem subyc par est. Ad arcendas enim valetudines vehementibus vtimur auxilys, altiore scarificatu, vstionibus, amputatione, derodētibus epithematis, potionibus perniciei occurrentibus, & plerisque aliys. Verumenimuero sunt vsque eò rudes nonnulli, v ne remedia quidem appellēt, quæ morbos arceāt. Cuius sententiæ inire rationem haud promptum est: etenim cùm verbum ipsum, præcauere, tum agendi modus, omnino auxiliarē remediariamq; vim præ se ferunt. Mirum verò nisi etiam sua illa distributione partium eos complectuntur, qui in pestilentis cœli statu morbo nondum correpti sunt: pesti tamen, propter obuersantis aeris occasionem, opportuni, & in morbum proni redduntur. Dicere forsitan quis posset, salubris instituttionis præcepta non aliud esse, quàm arcendorum morborum rationem: quippe cùm firma reddere corpora, & minus vitys obnoxia nitamur, vt inoffensa valetudine degant, nec morbis conflictentur. Neque id silentio prætereūdum, quod maximè præcipuum, & tanquam caput rei est, non oportere medicinæ partium distributionem, totidem corporis constitutionibus respondere: sed naturas singulorum suis notis seorsum scrutari ac explorare, vt suis locis ostendimus. Cum ys igitur non pluribus agendum. Illud magis adnotare conuenit, affectus, qui à vi-

rul

rulentis animalibus venenisq; contrahũtur, vocari cæcos, id est, quorum ratio minimè iniri potest. Quin & ea, quæ eisdem auxiliantur, nulli pariter sunt addicta causæ: quapropter quæstionibus obseruatoriæ artis, & eius, quæ ratione fulciatur, annumerari solent. Neque prorsus verum deprehenditur, affectus huiusmodi cæcos esse. Nam quod semper se protrahit, & nullum in quibusdam necessarijs vsum exhibet, haud facili coniectura colligi potest: etsi naturæ proprietate prorsus cæcos eos affectus concedimus, qui ab exitialibus venenis, & animantibus, quæ virulento morsu sæuiunt, contrahuntur. Nam quod ad opus nonnullum vsum præbet, dátque medendi occasionem, neque imperceptibile, neque cæcum, nullíve causæ obnoxium reputatur: se magis ab ipso quis impulsus, demonstrationem se habere, & opinionem de abditorum cognitione confirmare poterit. Nam etsi sæpe minora sunt, quàm vt sensibus percipiantur, euidenter tamen ex ipsis inter se collatis deprehenduntur. Diocles autem in eo commentario quem Plistarcho dicauit, satis modos perstrinxit, ad verbum ita scribẽs: Nosse quis hoc potest cùm in alijs non paucis, tum in viperis, & scorpionibus, & reliquis id genus, secum animo reputans, vt quanuis exiguo sint corpore, vixq; conspectui subijciantur, magnorum tamen discriminum ac dolorum causas inferunt: quorum nihil præter quandam corporis exiguitatem,

vimq; præ cæteris animantibus datam illis, facile fuerit spectare. Quanta enim ea moles corporis est, quæ à scorpij ictu, & aliorum id genus venenatorum, quæ nos morsu conficiunt, attingitur: quorum aliqua vehementes cruciatus excitant: alia erodunt, & putredines cient, nec desunt quæ præsentaneam perniciem moliantur. Aut quantulum est quod à phalangij morsu ingeritur, & vniuersum corpus excruciat? neque enim quis magnitudinem ipsorum deprehendere posset, cùm prorsus exigua mole constent. Ergo quòd hæc ad affectus referantur, constitit inter omnes. Verùm quòd exactè deprehensum sit, vim quandam ipsis inesse mortiferam, quæ insinuata corporibus molestiarum, quæ exoriuntur nobis causa sit, in confesso est, & omnium consensu persuasum. Nec quisquam inuenietur vsqueadeò contentionis studio flagrans, qui aliunde exoriri molestias asseueret, quàm à materia mortifera partem corporis attingente. Porrò id erat, quod inter vtilia artis opera in omni opere dicere oportuit, quænam res opus hoc efficiat, vt nihil prorsus nos lædat, incomprehensa communis causæ, quæ proprijs inest ratio: quandoquidem tum euidenter indicari poßit cùm deprehensa est. Ideò Erasistratus empiricorum pertinaciam graui cauillatione incessens, cæcis affectibus causas aßignauit, inficiatus his communem, & supremam morborum causam incomprehensibilem esse: & hanc in eo, quem de causis scrip-

scripsit commentario aptissimè prodidit, candido signatam lapillo. Nec ferendos eos esse censuit, qui se dicant in quibusdam, vt in venenis, serpentium ictibus, & cæteris id genus trita medendi ratione contentos esse. Neque satisfacturam sibi obseruationem eam, quæ à causarum comprehensione separata est. Primùm enim genere comprehẽdi facilè possunt. Quòd autem sit lethifera vis, corporaq; permutans, ita vt perimat, ex ijs, quæ per genus, non per speciem vagantur, curationem indicat, qua hæc hebetare, & prorsus expugnare liceat. Cùm verò subiungit: Ad aquam dulcem, & potui idoneam venit quis, & ante obseruationem ad vomitum, ad vulneris dilatationem, ad demorsæ partis suctum, cucurbitulas adfixit, partem incîdit, vrentia medicamenta, aut ea quæ vim eãdem adipiscuntur admouit, postremò partem amputauit: secũ reputauit medicamina, quæ per summam cutim ferre, & applicari solita, immissa ad intima perniciei repugnarent. Hæc itaque, quæ disseruit Erasistratus, veritati consentanea sunt, nec arti refragantur. Sed methodicos demirari licet, qui mortiferam vim corporibus illapsam negotiorum, quæ ipsa facessit, esse causam diffiteantur, verùm rudiusculè nomini attendunt. Nam apud ipsos palàm immissa vis φθοροποιὸς, id est mortifera, nominatur: φθοροποιὸν autem nullius officij alius esse potest, quàm causæ. Aiunt hæc nomina, μάρσικπος, & ἀνα-

καλύπτειν, esse reliquis omnibus similia, in quibus partes quædam dictionum non pro virtute, sed nuda enuntiatione comprehenduntur. Enimuero quemadmodum in his vocibus μαρσιππος & ἀνακαλύπτειν, partes neque certos, neque principes retinent significatus: sic in hoc verbo φθοροποιεῖν partes productionis gratia, non pro virtute coaluerunt. Hinc ad causarum differentias transeunt, affirmántque causarum aliquas euidentes esse, quæ dum aduersam valetudinem crearunt, separantur: cuiusmodi sunt frigus, labor, æstus, & similia. Quasdam continentes, quæ permanent postquàm morbum excitarunt, hoc est, quibus præsentibus, & effectus eorum adsunt: increscentibus, effectus augentur: decrescentibus, minuuntur: & cùm desinunt, ijdem finiuntur: quibus solis ac per se manentibus, effectus quoque ipsi manent. Talia quidem receptißima sunt causarum discrimina, quorum nulli phthoropœon subijci potest. Euidens enim causa non est, quoniam morbus ipse permanet, nec ipsa à corpore separatur. Nec continens causa dici potest, cùm magna ex parte hæc adsit: quemadmodum accidit ijs, qui à rabioso cane sunt demorsi. Quòd si neque euidens causa, neque continens fuerit, neque per se, neque alterius consortio causa erit. Quòd si à nulla causarum differentia phthoropœon deducere possumus, consequitur, vt neque causam esse fateamur. Quod

aut

utem asserunt, vocabula quædam in se non habere parteis rerum significatrices, sed nuda, & simplici pronuntiatione ficta esse, fateri necesse est. Verum non omnia, sed perpauca talem nanscisci conditionem existimandum est: neque enim ποιεῖν in hoc nomine φθοροποιὸν perinde atque assumptitia profertur, sed longè principem obtinet significationem. Quemadmodum enim φθορᾶς, id est corruptionis nomen mutationem in peius significat, sic hoc verbum ποιεῖν sumi debet, vt nihil amplius ex eo quod hanc dictionem φθορὰ secum habeat, declaret: neq; prorsus id significat, quod omnes palàm audiunt, & huic simile redditur, παιδ' ἔχειν δίφ©. Si dant à corruptione sanus fieri morbum, concedunt vtique vim in huiuscemodi verbo ποιεῖν subesse, siquidem aliquid est quod corruptionem efficiat. Omne autem quod aliquid efficit, ostenditur per singulas causas, quæ corporibus subyciuntur, idq; tam in lethalibus venenis, quàm in ijs, quæ corporibus ingeruntur. Verùm nonnihil subiacere causarum differentijs produnt. Quinetiam aberrarunt, non exactam diuisionem assumentes. Qui verò se dogmaticos profitentur, causam esse partim præparantem, partim continentem asserunt: vt inguinū vlcus, & inguinariā febrim, & quæ affectui tum assistat, tum etiam separetur, vt à fractis præcipitatio. In summa, quoties quidpiam suapte natura causa fuerit, nec vlla diuisione comprehēditur,

vit

vitiosum est, neque causæ adscribitur, eorum qu idem genus sortiuntur. Sed quod phthoropœo causa sit, nomen ipsum argumento est, & in quæ contingunt apertius ostenditur. Quid alii causæ arbitrantur esse post impressum à serper tibus ictum, quàm ex animante vim, & illapsu in corpora virus? Neque enim frigus, neq; æstum neque sectionem corporis, neque cruditatem, ne aliud quicquam simile causari possunt. Verù quoniam causarum differentijs gaudent, & al quas continentes, alias euidentes appellant: ip dicendum, vtroque istorum modorum euidente quidem causam esse, quod effectum præcedit, e quod corporis substantiam præoccupat continen tem verò, quod morbis præsentibus adest, qua s parata recedunt, quæ cum ipsa euenerant. Sed d ijs hactenus. Statuendum itaque mortiferam vi intrinsecus manifestissimam esse causam, ipsam principem facere scopum oportet. Et antequa ad ima decumbant morbi, varijs modis est ce tandũ, donec vis tota corporibus excutiatur. Mo dò enim reuocari debet ea parte, qua pestis in trauerit: modò aliqua alia, præsertim principa tum non obtinente, antè coërceatur, quàm altii irrepens viscera tangat: aut eius pernicies elu tur, retundaturq;, cùm iam membratim peruaga tura est. Itaque venena si hausta sunt, crebris v mitionibus: si morsu impressa, scarificatione, a fixis cucurbitulis, exuctu, carnis circunscripti

n

...e, nonnunquam amputatione extremæ partis, ...uocantur. Retinentur verò infusione, & imposi... medicamentorū acrium cohibentur. Hæc simul ...tique arcere virus, & eluere possunt. Restin...uuntur, & euincuntur meraciore potu, aut passo ...ulla aqua diluto, vel contrariorum esu, quæ acrimonia sint prædita. Postremò deiectio alui, euo...atus sudor, & alia quædam in commune, quæ ...nembratim demonstrabimus, auxiliantur. Ve...rum enimuero nō lethiferam modò materiam, sed & magnitudinē, & tempus, pro scopo considera...re oportet. Etenim ab ijs remedia quàm plurimum ...discrimen capessunt. A magnitudine quidem, ...tùm nonnulla ex venenis, & virosis animalibus ...pericula minantur: alia putredines altas aut exteriores excitant: alia vehemētissimos dolores aut cæcos cient: alia vix medicamentis cedunt, & magis minúsve molestias excitant. Oportet autem ea, quæ pericula ferunt, peruicacioribus auxilijs expugnari: & minus infesta, mitioribus. Quippe absurdum fuerit in grauioribus, segnioribus medicamentis homines in discrimen adducere: in minoribus verò, vehemētium auxiliorū iniuria corpus lacessere. Finitio à temporibus in promptu est. hoc enim subitò in pericula, & præsentes molestias adducit: illud verò sensim, & dilatas in diem longam aut breuiorem producit. Itaque in acutis quidem confestim multa simul auxilia repræsentari oportet: reliquis, paulatim. Hæc qua-

dam

dam artis formula breuiter definita sint. Iã mem-
bratim rem prosequamur.

Signa rabiosi canis, & demorsorum ab eo. CAP. XXXV.

DE rabiosi canis morsu sermonem alijs præ-
posuimus, quòd id animal domesticum a
frequens esse consueuit, & in rabiem sæpius agi-
tur, ac perit, ab eóque caueri difficile: inde peri-
culum ineuitabile hominem manet, nisi mult-
vtatur auxilijs. Canis plerunque flagrantißim-
æstibus in rabiem efferatur: interdum quoti-
frigora incesserunt. Rabiosus autem potum, &
escam auersatur largam spumantémque pituitam
naribus, & ore proijcit: toruè & solito tristiu-
intuetur: in omnes paßim sine latratu irruit, &
æquè feras hominesq́;, tam familiares, quàm igno-
tos mordet: nec protinus infestum quicquam in-
fligit, nisi, vt vulnus, dolorem: exinde morbus ill-
qui ab aquæ metu hydrophobicus Graia est voc-
appellatus, contrahitur. Euenit autem cum dist-
tione neruorum, totiúsque corporis rubore, præ-
sertim faciei, cum sudore, & languore quodam.
Aliqui auræ splendorem fugiunt: alij sine vll-
doloris intercapedine vexantur. Sunt etiam, qu-
canum more latratus edant, & obuiam fact-
morsu adoriuntur, ac mordendo simili vitio lab-
faciant. Proinde ex ijs, qui hoc vitium senserin-
neminem seruatum vidimus, nisi forsitan ex hi-
storia vnũ aut alterum euasisse audiamus: siqu-

de

em Eudemus superasse quendam affirmat. The-
nisonem aliqui demorsum in hunc furorem inci-
isse, & euasisse fatentur. Alij ipsum cùm amico
quam expauescenti morem gereret, & officium
xhiberet, quadam naturarum concordia similem
ontraxisse affectum: sed post multos tandem cru-
iatus seruatum extitisse. Molestißimum itaque
enus morbi, à quo multos, antequam ipsam expe-
irentur, vindicauimus: & complures ab alijs me-
icis seruatos nouimus.

Remedia demorsorum à cane rabioso.

CAP. XXXVI.

Ratio medendi duplex: vna communis, qua
vtendum in omnes morsus, quos virulentæ
nimantes impresserunt: alia peculiaris priuataq́;,
orum duntaxat, quos rabiosi canes momorderint:
uæ nonnullis quidem summam opem ferre consue
it: alijs verò inutilis, maximè qui ex multo iam
empore ictum acceperunt. Quæ ad hanc perti-
ent, primùm exponemus, deinde cursim perstrin-
emus, quæ ad communem medendi rationem per
inent. Cancros itaque fluuiatiles in sarmentis al-
æ vitis cremare oportet, & cinerem eorum quàm
ninutißimè tritum habere reconditum: itidem
entianæ radicem tusam cribratámque reponere.
Quoties autem canis rabiosus morsum intulerit, in
uaternos cyathos meraci vini, bina cineris can-
rorum cochlearia, vnumq; gentianæ coijciantur:
æc in polentæ dilutioris modum subacta, quatri-

duo bibantur. Inter principia medicamentum h
modo detur. Atqui si ab illato morsu bini terni
dies fluxerint, curationem auspicabimur à trip
cato pondere, supra id quod ab initio retulim
Optimum hoc aduersus rabiosorum morsus aux
lium, quod & plerisque vnum satisfecit, eóque cu
fiducia vti licet. Sed vt alijs etiamnum auxil
contra ineuitabile periculum muniamur, ni
cæteris vti prohibet. Satius autem multò fue
etiamsi in vanum recidat, medicamentorum i
humanos tolerare cruciatus, quàm per inertia
ac desidiam in discrimen adduci. Nec ita in dem
sis à rabioso animali maiora vulnera vereri op
tet, vti minora, & vlcuscula cutis similia: quip
maiori vulnere confertim copiosus sanguis em
nans, potest nonnihil virulenti liquoris exhauri
quod in minoribus non accidit: quin à maiorib
abscedentes carnes hinc auferre, & labia acie s
pelli circunscribere, & prehensam hamulo aut
sella carnem amputare oportet. In vtrisque circ
stantia loca altioribus vlcusculis scarificanda
copiosior sanguinis vacuatio arceat, ne venen
membratim insinuetur. Cucurbitulæ cum mu
flamma agglutinatæ id iuuamenti præstant, vt
neni vis extrahatur. Contra virulentos ict
vstio expeditissimum est auxilium, vtpote c
ignis cætera viribus præstet, simul quòd virus
met, & ferri penitius non patiatur: simul q
pars ignem experta, postea non vulgare fun
n

mentum curationi futuræ præbeat, manente diutius exulceratione. Animaduertendum ex eo tempore cùm crustæ decident, ne vlceris oræ coalescant, & cicatrice induantur: sed si fieri potest ad multum, idq; præstitutum tempus, vlcerationes & sordidas adhuc & inflammationem minantes, prorogari conuenit. Quod inditum ijs salsamentum optimè præstabit, & syluestre allium detritum: item cæpe, succusq;, præsertim Cyrenaicus, aut qui Medicus, aut Parthicus appellatur. Tritici grana tam mansa, quàm non mansa imponantur: siquidem subacta pistáve à perfusione vulnera dilatant. Sunt qui à mandentium ieiunio, sibi aliquid asciscere arbitrentur, quod suapte natura resistat: verùm id certum non est. Cæterùm tempestiuus eorum vsus minimè est contemnendus. Si verò, quod persæpe accidit, ante dies præfinitos cicatrices coirent, committerentúrque, manum postulabunt: nanque eas diducere, carnémque scalpello circinare, aut iterum inurere, expedit. Vbi verò propositum tempus præterijt, vlcus ad cicatricem ducendum, & emplastro, quod è salibus conficitur, locus comprehendendus: nec multò pòst sinapismo vtendum.

Ratio victus in morsu rabiosi canis.

CAP. XXXVII.

QVæ ad partem istam pertinent præsidia, ita se habent. Cæterùm victus rationem ex ijs quæ veneno aduersantur, conie

ctura quadam colligere oportet, simul vt veneni vires hebetet restinguátque, simul vt arceat, quò minus ad intima pernicies illabatur. Etenim assumpta, perniciosarum virium penetrationi resistunt. Quorum vtrunq; præstare potest vini meracioris, passi, & lactis potus: quippe qui hæc omnia capiunt ad curam, nonnihil veneno obÿciunt, quod omnem eius acrimoniam obtundat. Simili modo alliorum, porrorum, cæparúmque cibus: quòd ea difficulter conficiantur, vixq; aboleantur. Nam multos dies huius cibi qualitates remanent, quo tempore nec euincuntur, nec permutantur à morti fera vi, sed contrarÿs illa vis expugnatur. Cui rei antidotorum vsus accommodatur, & theriaces, Mithridatÿ, & eius, quod eupatorio temperatur. Denique omnium, quæ magnam aromatum partem sibi vendicant: quippe aromata omnia viribus & substantÿs ægrè permutantur: quare in corporibus euincunt. Victus ratio hoc modo se habet. Nosse conuenit, pauorem aquæ non stato definitoq; tempore exoriri: plurimùm tamen ad quadragesimum vsque diem neglectis differri consueuit. Post semestre etiam nonnullos inuadit: quendam post annum aquam horruisse constat. Quæ nobis visa comperta fuere. Narrant & aliquos post septennium aquæ metu fuisse tẽtatos. Inter principia demorsorum à cane rabiosa curandi ratio talis est. Verumenimuero si ea, quæ retulimus auxilia, primis diebus prætermissa fuerint, nec scalpro carnem ci

circinare, nec vstionem experiri operæpretium est. Non enim quod iam pertransiÿt, satis euocare possent. Nulla vtique istius rei occasio aut vtilitas, sed in cassum corpora doloribus sternentur. Alter verò curationis modus accedat. Deiectio magnum præbet iuuamentum, vt pote cùm mouendo, corporis habitum transmutet: & quæ colocynthidem recipit hiera. Item lac schistum, quod simul deiectionem moueat, & venenum domare possit. Cibi acres, & meraculi potus, quibus vis veneni vehementer retunditur, quotidie sumi debent. Cæterùm sudores ante cibos, & post etiam ciendi. Dropacismi sinapismíque alternatim per corpus totum adÿciendi. Sed longè omnium efficacissimum auxilium helleborismus cognoscitur, quo cum fiducia non semel atque iterum, sed frequentius ante quadragesimum diem, vel post hoc tempus vti licet. Tantam enim vehementiam hoc auxilium habere fertur, vt quidam, qui iam aquæ metum sentirent, sumpto helleboro, simul ac primum morbi impetum experirentur, fuerint seruati. Nam & iam vitio tentatos nemo vnquam seruare potest. Itaque primùm curam contra rabiosi canis morsus breui sermone exposuimus: iam ad alia, quæ venenatis morsibus sæuire consueuerunt, transeundum. Notas vno contextu, deinde communem medendi modum, qui omnibus conuenire possit, explicabimus. Cursim deinceps subiungemus ea, quæ sua proprietate nonnullis auxi-

liũ præstare possunt. Postremò subnectentur etiam venenata, quæ nullis cedunt remedijs.

Notæ eorum, qui à venenatis demorsi sunt. CAP. XXXVIII.

DEmorsis à phalangijs locus quidem ipse, quasi ab impacto aculeo rubet, non intumescens, nec per ambitum calidus est, sed mediocriter humescit: vbi verò contrariorum occursu refrixit, consequitur corpore toto tremor, distentiones poplitum & inguinum, conuulsionibus non dissimiles. In lumbis collectio exoritur, & perpetua vrinæ libido lacessit, multáque reddendis excrementis colluctatio. Vniuersa cute frigidus sudor emanat, collacrymant oculi, offusisq; nebulis caligant. Si scolopendra aut dicta ophioctene, morsum intulit, locus per ambitum liuore sugillatur, & computrescit: interdúmque, licet raro, fæculentus atque ruber cernitur. A morsu ipso exulcerari locus incipit, vlcúsque id negotium exhibet, ferè remedijs inuictum: præterea toto corpore prurigo sentitur. Scorpionis morsu inflammari statim incipit locus, & indurescit, ac intentus rubet, vicissimq; dolore premitur. Modò siquidem exæstuat, modò frigore occupatur. Labor repentè fatigat, & aliquando meliusculè habet, aliquando verò recrudescit. Consequitur sudor, horroris sensus, & tremor. Extremæ corporis partes refrigescunt, inguina extolluntur, per sedem flatus exeunt, capilli eriguntur, pallor membra

ra decolorat & dolor, tanquam ex pungente
cu, per vniuersam cutem sentitur. Si marina
astinaca percussit, protinus accidunt molesti
dolores, assiduæ conuulsiones, lassitudo, & im=
becillitas. Mens percussis labat, postea obmute=
scunt: oculi caligant. Percussus autem locus in
mbitu cum vicinis partibus denigratur, & ita
bstupescit, vt tangentem non sentiat. Hunc si
uis premat, atra sanies, crassa & malè olens ex=
ernitur. A mure araneo percussis, circa mor=
um in orbem inflammatio exoritur, nigráque pu=
tula, diluta sanie turgens, exurgit: proximæ par=
es liuent. Rupta pustula, depascens vlcus, non
i dissimile quod serpit, occupat. Intestinorum
uoque tormina, difficultas vrinæ, & frigidæ asper
inis offusio consequuntur. Si vipera momor=
it, corpus intumet, vehementer arescit, subal=
idúmque colorem concipit. Sanies à vulnere pro=
unditur, primùm suppinguis, mox cruenta: pu=
tulæ adustis similes erumpunt: & antea depa=
cens vlcus, quod in proxima repens, non summa
modò corporis, sed intima quoque corripit: gingi=
æ ijs cruore suffunduntur: inflammatio circa
ecur erumpit: tormina & biliosi vomitus sequun=
ur. Sopor, tremor, & vrinæ difficultas accedit,
& frigidus sudor offunditur. Consimilia eue=
iunt ijs, qui à cæcilia nomine, aut amphisbæna
demorsi sunt, eademq; ferè auxiliantur: quare hoc
venenũ priuatam descriptionem sortitum non est,

neque visum est dignum quod alio genere compre-
hendatur. A dryino morsis pustulæ molestíque do-
lores incidunt, præsertim quà dilutæ saniei emissa-
rium subest: quinetiam erosio, torminâque con-
sequuntur. Ab hæmorrhoo ictis vehementes cru-
ciatus accidunt, qui angusta contractaq; corpora
ex continuo dolore reddunt. Ex plaga copiosi
cruor effluit: & quacunque parte corporis cica-
trix vlla fuerit, ea sanguine manat. Excremen-
ta per aluum cruenta eyciuntur, profluénsque san-
guis in globos coit. A pulmone sanguinem extu-
siunt, & in vomitiones effusi sine remedio con-
moriuntur. Quos dipsas percußit, solutus ac non
constrictus tumor premit, sitísque vsque eò per-
tinax, vt satiari non poßit, ac sine vlla intercap-
dine excruciet: etsi potum pleno ore affatim tra-
hant, illico in eandem sitim relabuntur: proinde
toto habitu similes sunt ijs, qui antea potus nihil
hauserint. Quare propter continuam sitim, & p-
ster, & causon, aut dipsas appellatur. Ab natr-
ce demorsis vlcus dilatatur, & liuidum ac inge-
euadit. Sanies ex eo multa, & atra, & ma-
olens, non secus atque ijs, quæ serpunt vlcer-
bus, expuitur. Cenchri morsum, qui viperin-
ictui similis est, putridum vlcus sequitur. Ca-
nes antea, vt in aqua inter cutem, prætumid-
defluunt. Lethargo corripiuntur, & veterno pre-
si somnos captant. Erasistratus eos iocinere, int-
stino ieiuno, colóque conflictari author est. Quipp-
c

disséctu ipsis, omnes ferè partes corruptæ reperiũtur. A ceraste percussus locus attollitur, cum duritia pustulosus. E plaga sanies profluit, modò atra, modò pallidior: sed toto concretu varicosus intumescit: genitale intenditur: mens labat, & oculorum caligo exoritur: denique rigore neruorum distenti commoriuntur. Ab aspide ictus vulnus exiguum prorsus, quasi ab adacta acu citra tumorem conspicitur: sanguis exiguus ille quidem, sed ater distillat: caligo velox oculos obnubit: labor in totum corpus multiplex, omnino leuis, & non sine voluptate consequitur. Ideo Nicander perpulchrè cecinit: At vir perit absque labore, vires atque discolor. Mediocris stomachi dolor afficit: frons perpetuò reuellitur: genæ contremiscunt, quasi sine sensu in somno vacillent. Hos mors tollit, ad diei trientem non dilata. Erasistratus in libro, quem de medicaminibus & venenis condidit, de vocato basilisco scitè ita refert, Cũ basiliscus momorderit, vulnus ad auri colorem efflauescit. Itaque in plurimis, quæ virus eiaculantur, comites notæ ita se habent. Transeuntes vtique ad medendi rationem, primùm, vt fieri poterit, de communibus differemus.

Communis curatio in omnes ictus virulentos. CAP. XXXIX.

ADuersus quidem omnem animalis ictum, quod venenum vibrat, oris suctio conuenit. Sugentem verò oportet ieiunum nõ esse, sed & ci-

bum sumpsisse, & vino os abluisse: postea exiguum olei in ore continens plagam exugat. Locus ipse spongia fouendus, deinde scarificandus: sed vlcuscula altius imprimere expedit, quo virosa materies profundo euocetur. Circinatio autem carnis, & sectio, scarificatione longè potentius opitulantur: nanque ab iis duo peculiaria præsidia fiunt. Vnum, quod virus è loco tollitur. Alterum, quod eius veneni pars, quæ ad interiora grassatur, cum multo copiosóque sanguine excernitur. Quòd si locus sectionem non admittat, cucurbitulæ cum largiori flamma adfigendæ sunt. Sed iam de vstione suprà in rabiosorum morsu disseruimus. Si verò icta pars, vtpote extrema, eam sectionem commodè non respuat, præsertim in omnibus serpentium ictibus, vt aspidis, cerastæ, similiumq́; proculdubio amputãda est. Conuenientiora suprà dictis auxilia sunt, quæ epithemata vocant. Imponatur sarmentitius cinis, aut ficulnus, cum lixiuio stillatitio subactus, garo, & acri salsamento: porri, cæpæ, & allia modò minutissimè cõtrita illinuntur, modò cremata vulneribus inyciuntur. Quinetiam dissecti gallinarum pulli, cùm maximè tepent, percusso loco applicentur. Nec desunt qui hisce tanquam discordia quadam naturali pugnãtibus vtantur: verùm huius rationem inire facillimũ fuerit. Gallinæ enim calida natura præditæ sunt, argumento, quod deuoratum insigne virus conficiunt, & aridissima quæq; semina con

sum

sumant, item nonnunquam arenas lapillosq; inglu-
uie sua deuoratos, dissoluunt. Itaque animantis ad-
moti calore adiutus spiritus, ab icta parte impe-
tum capessens exiliensq; secum venenum exigit.
Nec me fugit quid in Aegypto fieri soleat. Cùm
spicas Aegyptij metunt, ollam picis paratam ha-
bent, & appensam fasciam: tūc enim maximè ser-
pentium iniurias expauescunt, tum propter spici-
legij tempus, tum quòd opacis simul abditæ spelun-
cis & cauernis, densóque aruorum cæspite deli-
tescunt. Molestissima enim animalia & virus
eructantia, Aegyptus in campis ferre consueuit.
Vbi ergo aut in pedem, aut partem aliam, mor-
sum intulerunt, qui adsunt, fasciam in ollam picis
conijciunt, & semel aut iterum brachium aut
crus paulùm supra vulnus obligant, & arctissi-
mè duo è præsentibus distringunt, locumq; secan-
tes, qua circumactus est laqueus, picem instil-
lant. Cúmque satis vulnus excepisse videtur, la-
queum resoluunt, & cæpis alijsq; suprà memora-
tis illiniunt. Præterea pix liquida cum sale trito
& feruente illita, præsentaneo est auxilio, si iugi-
ter innouetur. Conuenit & cedria, & fimum ca-
prarum ex vino decoctum. Locum aceto calido,
calamintha in lotio, maris aqua, aut acida muria
decocta, foueri salutare est. Quinetiam non desunt
emplastra vehementissima, & calidissima, quæ
venenum elicere, expugnare, & discutere possunt.
Cuiusmodi sunt quæ ex sale, aut nitro, sinapi, &
cachr

cachrye componuntur: de quibus consequente
erit tractandum. Erasistratus autē non iniusta
reprehensione eos incessit, qui incognitas ad hū
vsum facultates conscripserunt, vt elephanti fel
crocodilíve sanguinem, ouáque testudinis, & con
similia. Nam cum iuuantia quædam literis tradi
disse videntur, planè in hæc sola incidentibu
imposuerunt. Quare talia deuitanda sunt, cùm
difficilè, nisi regia facultate, peruestigari pos
sint: neque, quò nostra fides ijs obstringatur, fre
quenti obseruatione, sufficiens experimentū præ
stiterint. Quæ autem ad communem omniū vsum
pertinent, quæq; facilè suppeditari, & omnibus
serpente percussis auxilium ferre queunt, subiun
genda videntur. Intubus itaq;, & erica, & astra
galus, cum aceto pota, contra omnes serpentium
morsus auxiliantur. Item bitumen, & virētes pl
tani pilulæ in vino diluto coctæ, & paliuri deco
ctum: radix aristolochiæ, & eryngij: decocti
etiam lauri baccæ & deuoratæ, pipérque largiu
esitatum, ruta, anethum, & cyclaminus: com
porrorum priuatim ex pane, aut allium, aut cæ
pe, salsamentaq; quàm acerrima: origani deco
ctum cum vino potum, fœniculi, pulegij, cala
minthæ, porrorúmq; succus cum melle desorptu
Hæc quidem à plantis conquiruntur. Ab animan
tibus verò quædam vtiliter peti solent, gallina
ceorum cerebella in cibo, leporinum coagulum
cum vino, itidem castorij sextans: testes mari

tæ testudinis sumpti multùm prodesse tradun-tur: mustela sale inueterata inter auxiliaria me-dicamenta est. Commendatur inprimis exente-rata, quæ sale siccescens inueteratur: ex qua bi-nas drachmas cum vino bibisse satis est. Sed de simplicibus, quæ dari solent, hactenus. Percussis à serpente prodest alui deiectio, diffluens sudor, vrina copiosè reddita. Sunt & compositæ quædã potiones, quæ mira remedia polliceri traduntur, vt & opij & myrrhæ singuli oboli, piperis sicili-cum: ea melle excipiuntur, & instar Aegyptiæ fabæ dantur cum vino. Itidem syluestris rutæ seminis, gith, cumini Aethiopici, aristolochiæ, galbani, singulorum pares portiones tritæ, & cum erucæ succo subactæ, digeruntur in pastillos, qui drachmæ pondus æquent: dantur ex ijs terni cyathi cum vino. Hæc habui de communibus au-xilijs quæ dicerem. De peculiaribus remedijs con-tra bestias, quæ venena vibrant, consequenter est dicendum.

Peculiaria remedia virulentorum ictuum. CAP. XL.

INter ferientium venenatorum notas nihil de vespis & apibus articulatim digessimus, quòd conspicuæ omnibus forent, & nihil excellens aut notatu dignum in his obseruaretur: inter re-media tamen, earum meminisse nõ fuit alienum. Igitur aduersus vtrarunque ictus prodest illita malua, & hordeacea farina cum aceto, ficul-

neum

neum lac in vulnus instillatum, à muria, aut maris aqua fotus. Phalangiorum ictibus ficulneum cinerem, adiecto sale trito, & vino, imponere oportet, aut radicē syluestris punicæ quàm tenuissimè tritam, aut aristolochiam cum hordei farina & aceto subactam. Vlcera aqua maris proluenda, aut apiastri decocto, foliisq; eiusdem illinenda. Lauacris perpetim vtendum, & propinandum abrotoni semen, anisum, aristolochiam, cicer syluestre, cuminum Aethiopicum, cedrides tritas, platani corticem, & trifoliæ herbæ semen: priuatim autem, singulorum ex iis binas drachmas dare cum vini hemina conuenit. Item myricæ fructus & chamæpityos, & viridium cupressi pilularum decoctum, admisto vino. Sunt qui fluuiatilis cancri expressi succum, cum lacte, assumpto apii semine, confestim molestiis liberare prodant. Si scolopendra morsum infixit, sal quàm leuissimè tritus ex aceto vulneri inspargendus, aut ruta syluestris superponenda. Locus acida muria fouendus, & danda in potu aristolochia cum vino, aut serpyllum, aut calamintha, aut ruta syluestris. Percussis à scorpione, præsenti est auxilio ficulneum lac in vulnus instillatum. Scorpius ipse, qui ictum vibrauit, tritus, & percusso loco impositus, suæ plagæ remedium est, ob cæcam quandam naturarum (vt constat) discordiam, quæ antipathia appellatur. Præterea tritus & impositus cum sale, lini semine, & althæa, scorpius conuenit. Sulphur

ignem

ignem non expertum, resina terebinthina exceptum, & emplastri modo adiectum auxiliatur. Itidem galbanum ad splenii formam ductum, & calamintha, quæ trita illinatur, & farina hordei in vino parata, in decocto rutæ. Semen trifoliæ herbæ tritum, & vulneri iniectũ opitulatur. Hæc ad affectum locum pertinent. Post hæc quàm efficacissimis potionibus vtendũ, cuiusmodi sunt aristolochiæ, præsertim corticis binæ drachmæ cum vino, tusa gentiana, & pulegium decoctũ, & baccæ lauri pauco numero tritæ, & calamintha cum posca, in qua magnopere discoqui debet: cupressus cum vino & ruta, nec secus ficulneum lac, laserpitium, si adsit: sin desideretur, peucedani succo vtendum. Efficax est potus trifolij, & ocymi semen. Horum autem omnium vicem pensat iugis lauacri vsus, euocatus sudor, & dilutæ vini potiones. Ei, qui marina pastinaca icitur, omnia quæ de viperarum morsu paulò post referemus, simili modo conueniunt. Peculiariter autem ictus à marino scorpione, & dracone inferuntur, qui molestos cruciatus cient: interdum autem, sed rarò, nomas excitant. Quibus absynthij, saluiæ, aut sulphuris ex aceto triti potio subueni. Pastinaca diuulsa & vulneri imposita, sui ictus medela est. Si mus araneus momorderit, auxiliatur ex galbano spleniũ, per se vulneri exterius impositum, vt medicamenti modo aceto tritum, & hordeacea farina cum aceto mulso illita. Quinetiam mus ipse

qui morsum intulit, si dissectus apponatur, ictus sui veneficia luit: resistunt quoq; acini dulcis punici decocti, & illiti. Item porri, & allia contrita, necnon aquæ calidæ fotus: sed hæc ad locum pertinent. Prodest potum abrotoni decoctum, maximè si in vino detur. Præterea serpyllum, & galbanum, & eruca vino madefacta, recẽtes cupressi pilulæ cum aceto, & cyclaminus ex aceto mulso, & pyrethrũ cum vino, & chamæleonis herbæ radix. Nec desunt, qui literarum monumentis tradiderunt, tritum murem araneum contra suos ictus commodè bibi. Quam historiam apud alios inuentam, dignam duntaxat censuimus, quæ annotaretur. Alij asseuerant demorsum non aliâ exulcerari, nisi prægnãs mus araneus fuerit: tum sanè auxiliari ferunt. Si vipera morsum impreßit, fimum caprinum cum vino, studiose impositum opitulatur. Item laurus, & abrotonum & galbanum splenij loco superiectum, & origanum viride inditum. Pulli gallinarum discerpti & confestim admoti: erui farina vino subacta radicis cortex vsque eò tusus, vt in puluerem solutus abeat, & scilla tosta: detritum chamæmelum hordeaceæ farinæ cataplasma in aceto mulso præparatum: sed locus antè eo calido foueatur Hæc loco imponuntur. Contra viperinos ictus ru... bus cum vino prodest. Aliqui anchusam tenui fo... lio constantem auxiliari produnt. Leporini coagu... li in vino terni oboli bibuntur, & porracei succ...
hen...

hemina in mero, & foliorum apiastri succus, & sylvestris ruta: hæc in vino potari debent. Vinum frequenter bibendum, allia mãdenda, & cæpæ, & porri recentes, salsamenta acerrima, & opipara. Simplicia hæc sunt. Percussis à vipera præclarè auxiliatur medicamentum, quod myrrhæ, piperis, castorij, floris portulacæ seminisque, dimidio acetabulo constat: hæc omnia in Cretico passo teruntur, aut in alio probato. Erasistratus in eo libro, qui περὶ δυνάμεων, id est de viribus, inscribitur, plerαque alia tradidit, quæ ictis ab vipera auxilium ferre possunt: inter quæ talia maximè laudantur, Gallinacea cerebella cum vino pota, semen satiuæ braßicæ tritum, & acetabuli mensura cum vino potum. Quinetiam bonũ est digitum in liquidam picem intingere, deinde vinum, quo digitus fuerit elutus, bibere. Hæc sunt, quæ contra viperæ ictus auxiliantur. De amphisbæna mentionem hoc loco fecimus, quoniam ferè remedijs ad viperas scriptis, percußi ab ea adiuuari soleant. A dryino ictis conuenit aristolochia cum vino pota, trifolium herba, radix hastulæ regiæ similiter assumpta, & fructus ex omni quercus genere, & tusæ ilicis radices, & illitæ parti ictæ auxiliantur. Hæmorrhoi dipsadisque morsus velut immedicabiles à plerisq; maiorum deplorati relinquebantur: quare si peculiaribus contra dipsadem remedijs egeamus, communia experiri operæ pretium erit. Protinus autem scarificatione vti, vstionem facere, & si locus

patiatur, extremorum amputatione opus erit: consequenter quàm acerrima cataplasmata admouere, de quibus sæpenumero diximus. Nec me fugit, acres cibos, maximè à salsamentis, vtiles esse. Meracæ potiones & lauacra prosunt, quæ subinde interiecto breui spatio assumenda sunt, priusquam morbi genus emerserit: quo semel erumpente, opê ferre non potest vlla medici opera. In ictu hæmorrhoi eadem prosunt. Insuper quæ in commune opitulantur, vt scarificationes, vstiones, acres cibi, meraci potus, & quæ nunc in dipsade definiuimus. Quinetiam decocta vitis folia, & cum melle trita. Si morsum natrix adegit, prodest origanum tritum & aqua subactum, lixiuia cum oleo indita, aut aristolochiæ cortex, aut querna radix minutim contrita, & hordei farina cum aqua & melle colliquata. Bibuntur etiam binæ aristolochiæ drachmæ in potione poscæ cyathis duobus, deinceps marrubij succus, vel decoctum alterius cum vino. Fauus recens datur in aceto. Morsis à cenchridio auxiliatur lactucæ fructus cum lini semine illitus, & satureia trita, & syluestris ruta, & serpyllum cum duabus hastulæ regiæ drachmis, & tribus vini cyathis, aut aristolochiæ radix. Item cardamomum & gentiana. Si cerastes percusserit, cita partis amputatio suffragatur: quare sine mora ictam partem amputare, aut scalpro confestim circuncidere, & ijs similia prosequi oportet. Vrentia insuper reliquijs admouenda, siquidem

virus

virus hoc veneno basilisci simile est. Iis, qui ab aspide feriuntur, quæ de ceraste scripta sunt auxilia dari debent. Nam venenum hoc, quemadmodum basilisci, aut sanguis bubulus, celerrimè in arteriis sanguinem cogit. Ad basilisci morsum, vt Erasistratus author est, auxiliatur castorij drachma in vino pota: item papaueris succus. Ictuum remedia ita se habent.

SEXTI ET VLTIMI LIBRI FINIS.

NOTHÆ ET DIO-
SCORIDI FALS-

adſcripta, quæ ut facilè, ſi quis ita uel- ſuis ſingula locis applicentur, numer- notantur: quorum primus Dioſcori- paginam, ſecundus uerſum ſignat.

6.12. Iris ab aliquibus Illyrica, ab alijs thel- de, ab alijs vrania, à nonnullis cathæron aut th- maſtos, à Romanis marica radix, à quibuſdam diola, ab alijs opertritos, ab alijs conſecratrix: Aegyptijs nar appellatur.

8.2. Aliqui choron aphrodiſias, Romani nereā, aut radicem nauticam, Galli piper api- vocant.

9.6. Romani iunci radicem aut iuncum.

13.23. Magi ſanguinem Martis, Latini perp- ſam, alij bacchar, Oſthanes theſam, Aegypti- rea, alij nardum ruſticum, Galli bacchar, Het- ſci ſuccinum: odorata herba eſt, qua in coronam- tis vtuntur.

15.8. Quibus odor ineſt cinnamomo proxim- aſperum ſiccúmque ſolum amat. Eius radix, ptis, conuulſis, in tuſsi vetere, & ſpirandi diffic- tate, & ſi vrina ægrè redditur, opifera eſt: men- ciet, contra ſerpentium ictus, eam in vino bib- ſalutare eſt. Folia, vt quæ adſtringant, illita ca- tis doloribus, oculorum inflammationibus, incip-

tiu-

tibus ægylopijs, mammis tumentibus à partu, igni bus sacris auxiliantur. Odor somnũ gignit. Crateuas herbarius de eo ita scriptum reliquit: Asarũ.

24.17. Alij sphagnon, alij phasganon, Syri diaxylon vocant.

27.5. Ab aliquibus castor, ab alijs cynomorphos, à Magis Herculis sanguis appellatur.

28.23. Symphyton aliqui vocant, alij persicam, alij medicã, alij orestiũ, alij nectariõ, alij cleoniã: alij idæãbaton, aut phlomũ idæum, Latini terminalium, aut enulam campanam, Aegyptij lenen.

68.29. Iuniperum paruam Græci arceuthida, aliqui mnesitheum, alij acatalidem, Aphri Zuorinsipet, Aegyptij libyum, Galli iupicellum, Romani iuniperum vocant.

69.15. Iuniperus magna. Cap. Iuniperus magna, quam aliqui syluestrem cupressum appellant, alij mnesitheum, alij acateram, Romani iuniperum, vulgò cognita est, cupresso aßimilis: aspe ris maritimisque locis plerunque nascitur, easdem quas supradicta vires habens.

69.17. Brathy, alijs baryton, alijs baron, Romanis herba Sabina appellatur.

76.7. Rhamnum alij persephonion vocant, alij leucacantham, Romani spinam albam, aut cerualem spinam, Aphri atadim.

76.21. Halimum alij damasonium vocant, alij erymon, alij britanicã, alij rhabdion, alij basilion, Magi Mercurij basim, aut Osiridis diadema, alij

aly Stephanon, aut sacrũ caulẽ, Pythagoras anth
noros, Aegyptij asontiri, alij asphen, alij ascalur
aly asariphen, Latini albucium aut ampelucian

85.6. Agnon aliqui agynon, alij lygon vocan
alij amictomiænon, alij tridactylon, Magi semno
aly hæmaideos, Aegyptii sum, Romani salicem m
rinam, alij piper agreste, alij lecristicum.

122.20. Eorum venter sale conditus, & in vn
bra siccatus, contra eximias vacuationes medic
mentorum, trium drachmarum pondere, præser
est auxilio: quandoquidem protinus deiectiones c
hibet. Teri autem debet in farinam, & aqua su
actus dari.

158.18. Telin, aly carpon, aly buceron, alij æg
ceron, alij ceraitiden, Latini fœnumgræcum app
lant, Aegyptij itasin.

159.5. Aliqui linocalamin vocant, alij anno
aly linon agrion, Romani linum, Pœni xeraphoe

164.15. Thermon, Romani lupinum, Aegyp
brechon vocant.

165.10. Gongylen satiuam, aly gongylida, a
golgosium, Romani rapum vocant.

166.10. Aly polyides eryngiũ, Aphri thorpha

167.5. Syluestris rhaphanus, quam Roma
armoraciam vocant, aly montanum rhaphanum
alij apium, alij ischada, alij chamæbalanum. R
mani etiam radicem syluestrem: ramulos tenu
iunceos, duos siue tres spargit, rubentes: folijs ru
syluestris, oblongioribus, & angustioribus: semi

p

paruo: radice albuci, rotundiore, turbinatiore, pyri figura, candido cortice. Ea lacteo succo madet. Pars radicis superior vomitione bilem pituitamq; extrahit, inferior per aluum, tota súsque deq; purgationes mouet. Quod si tibi in animo est succum extrahere, radix tusa in fictili mergitur, & qui supernatat succus pinna eximitur. Is sesqui obolo potus, vtraque parte purgat.

168.12. Romani napium dicunt.

168.14. Aegyptij echlotoripam appellant, alij riplam, Romani blitum, Daci bles.

168.21. Pythagoras anthema vocauit, Zoroastres diadema, Aegyptij chocortem, Magi lienem capræ, aut muris vrinam.

169.12. Atraphaxin, Romani atriplicem, Aegyptij ochi vocant.

169.19. Cramben Romani braßicam vocant.

170.22. Romani rusticam appellant.

172.13. Portulaca syluestris. Cap. Syluestris portulaca, quam aliqui aiZon syluestre vocant, alij telephion, Romani illecebram, aliqui portulacam, Aphri mœmoen, Daci lax, Aegyptij mochmutim, folijs pusillis, ad satiuam accedentibus, hirsutis, latioribus: nascitur in petrosis, nonnunquam in hortis, folia oleæ habet, minora multò, plura & tenera, rubentes cauliculos, ex vna radice multos, in terra seßiles, qui manducati bonum succum pariunt, viscosi, & aliquantùm salsi. Vis ei excalfactoria, acris, exulcerans: discutit

ſtrumas, cum axungia illita.

173.3. Aliqui petræon, alij myacanthan, alij myon vocant.

173.27. Arnogloſſon alij arnion vocant, alij probation, alij cynogloſſon, alij heptapleuron, alij polyneurō, Magi eurechnemona, Aegyptij aſonth, Romani plantaginem, Hiſpani theſaricam, Pœni atyrcon.

175.10. Syri ius plantaginis, & calaminthæ cum melle produnt ijs mederi, quos vires defecerunt, datum die ſecunda, & quarta, & paraſceue, id eſt, Veneris die. Hoc autem velut arcanum accipito, quod veraci experientia compertum eſt.

175.12. Aliqui aquatilem anagallida, alij dareonion, alij lauer, alij ſchinon aromaticum vocant.

175.21. Alij Veneris coronam, Romani venebream, aut eusteralem.

176.24. Aliquibus ammonos, alijs astrion, Pœnis atirſite, Romanis caciatrix, alijs ſtilago, alijs ſanguinaria dicitur.

177.2. Sōchon aſperū aliqui cichoriū vocant, Romani cicerbitam aſperam, Aphri gathuonem.

177.26. Alij picrida appellant, Aegyptij agon, Romani intubum.

180.9. Thridaca hemeron, Romani lactucam ſatiuam, Aegyptij embroſi dicunt.

180.21. Magi ſanguinem Titani, Zoroaſtres pherumbrū, Romani lactucam ſylueſtrē appellāt.

181.8. Romani biſacutum, Aegyptij doriſatrū,

Syri

Syri adorium, Aphri tiricta appellant.

181.16. Romani herbam scanariam, aut aculam nominant.

181.21. Aliij caucum, aliij myitin, Democritus brion, Romani pedem gallinaceum, aut pedem pulli, Aegyptij seselin vocant.

181.28. EuZomon Romani Erucam vocant, Aegyptij ethrericem, Pœni asuric.

182.27. Aliij cynomorion appellant, à similitudine canini genitalis, aliij leonem, Cyprij thyrsinē, communiter lycon.

185.27. Crommyon aliqui polyidos vocant, Magi calabotim, Romani cæpam.

186.26. Græci scorodon, aliij geboscon, aliij elaphoboscon vocant.

188.9. Romani sinape vocant.

186.9. Cardamon aliijs cynocardamon, aliijs iberis, aliijs cardaminaca, Aegyptijs semeth, Romanis nasturtium dicitur.

189.25. Aliqui thlaspidion, aliij sinapi Persicū, aliij myiten, aliij syluestre synapi, aliij dasmophon, aliij myopteron, aliij bitron, Aegyptij suitempsum, Romani scandulatium, aliij capsellam, aut pedē gallinaceum vocant.

190.20. Aliqui chamæplion, Magi Herculis alphita, Aegyptij erethmon.

194.4. Ab aliquibus cerdon, ab aliijs catharsis, ab aliijs struthocamelus, à quibusdam chamærrhyton, à Magis callirrhyton, ab Aegyptijs œno, à

Pœnis ſyris, à Latinis lanaria herba, aut radicu-la appellatur.

194.18. *A quibuſdam ciſſanthemon, ab alijs ciſſophyllon, ab alijs chelonion, ab alijs ichthyothe-ron, ab alijs ſilene, à Zoroaſtre triumphalites, ab Oſthane aſpho, à Magis miaſpho, Aegyptijs theſce, à Romanis rapum terræ, aut terræ vmbilicus, ab alijs arcar vocatur.*

160.14. *Dracunculus. Cap. Draguntium ma-gnum aliqui aron, alij iſaron, alij iaron, alij hieræ-cium, alij biaron, alij armiagrion, alij ciperida vo-cant: in vmbroſis ſepibus gignitur. Caulem habet rectum, læuẽ, duûm cubitorũ, baculi craßitudine, verſicoloribus draconum maculis, purpureis tamẽ euincentibus: folia rumicis, inflexa: fructum ſum-mo caule facit, racemoſum, coloris primùm cine-racei, mox per maturitatem in crocum & purpu-ram vergentis: radicem prægrandem, rotundam, candidam, cortice tenui veſtitam. Colligitur, & dum matureſcit, ſuccus exprimitur, ſiccaturq́; in vmbra. Radix quoque meßibus effoditur, elotaq́; particulatim conciditur, & funiculo transfixa ſiccatur in vmbra. Cum diluta potione, crudam coctámve, cum melle delingi prodeſt, contra or-thopnœas, rupta, conuulſa, tußim, & deſtillatio-nes: pota cum vino venerem ſtimulat: vlcera quæ cacoethe vocantur atque phagedænica, expurgat, præſertim cum vite alba. ex ea & melle collyria ad fiſtulas & partus euocandos componuntur: ad*

vi

vitiligines cum melle, efficaciter illinitur: polypos & carcinomata absumit. Succus ad oculorũ medicamenta, item contra nubeculas, caliginem, albuginesq; effectum præbet: herbæ radicisq; odor, teneros conceptus abortu vitiat: item si triginta grana eius in posca bibantur. Sunt qui eius succum cum oleo aurium doloribus infudere: quin etiã folia, vtpote quæ adstringant, vulneribus recentibus imposuere, & cocta in vino pernionibus. Qui folia manibus affricuerit, aut radicem exemerit, posse à vipera feriri inficiantur.

197.23. Aliqui alimon, alij thymon, alij dracontiam, Cyprij colocasion dicunt.

198.13. Græci asphodelon, alij narthecion, Romani albucum vocant.

199.11. Floret mesibus albucũ. Quare æquinoctio verno, antequam semen adoleuerit, demetendum. Radicem aiunt potam, Veneris cupiditatem inhibere, quod herbarius Crateuas asseuerat: addiditq; sanare podagræ dolores, si drachmæ pondere bibatur.

200.7. Cocti cum polenta, & ex suillo adipe impositi, tumores ac tubercula velocissimè ad suppurationem perducunt, & rumpunt.

202.4. Aliqui cynosbaton, alij capriam, alij corui malum, alij ophioscorodon, alij phyllostaphylon, quidam thalliam, aut petræam, alij olophyton, alij ionitẽ, nonnulli oligochloron, aut acontion, aut hippomanes, alij trichomanes, Magi potera;

tera, alij pětheron, aut cor lupi, alij aloſchorodon, alij crinon, alij thlaſpin, Romani perſicum ſynapi aut inturim, Aphri herbiæathon.

203.16. Ranunculum aliqui ſylueſtre apium vocant.

204.8. Anemonen, alij ugriam, aut nigram vocant, alij anemonen phœnicam, alij enemion, nõnulli meconion, alij tragoceros, alij terræ parinen, aut barbylam, Oſthanes berilion, item ornios ceranion, Pythagoras atractilida, Magi cnicũ agriam, Aphri chuffit, Romani orci tunicam.

205.16. Aliquibus œnone vocatur, aliis anthemis, aliis homonœa, aliquibus flos campeſtris, Romanis concordialis, aut pergalia, aliis liburnia, Gallis corona.

205.22. Ea, vt herbarius Crateuas author eſt, contuſa cum axungia, ſtrumas diſcutit. Cribrata eius farina cum nitro, & ſulphure ignem non experto contra vitiligines efficax eſt: eaſq; ſicco linteo antea confrictas in balneis ſanat: facit & ad ſcabiem.

Altera argemone. Cap. Altera eſt Argemone, quam artemonem aliqui, alij arſelam, aut ſarcocollam vocant, Romani argemoniam. Ea foliis ſylueſtri papaueri ſimilis eſt. Recens trita intercisiones impoſitu ſanat: oculorum inflammationes mitigat: pota cum aqua dyſentericis auxiliatur: vulnera conglutinat: conuulſis, & vellicatibus impoſita medetur, inflammationibus vtilis, contra

ſer

serpentium morsus cum vino bibitur.

205.24. Anagallis purpurea, quibusdam aëritis aut ægitis vocatur, alijs sauritis, Magis oculi sanguis, aut chelidonion: Romanis macia, Hetruscis masytipos, Gallis sapana, Dacis cerceraphron. Anagallis communis, quibusdam corchoron, alijs halicacabon, alijs Zeliaurus, Magis nycteritis, Aegyptijs mecij. Romanis aneciaton, Aphris asirerisæ.

206.12. Aliquibus citharon, alijs cissaron, alijs chrysocarpos, alijs poetica, alijs corymbethra, alijs cyßion, alijs dionysia, alijs ithytherion, alijs persis, alijs cemos, alijs asplenos, Romanis sylua mater, alijs hedera, Gallis suibites.

207.17. Chelidoniam magnam nonnulli pæoniam vocant, alij cratæam, alij aybium, alij glauciam, alij pandios radix, quidam philomedion, alij othonion, Romani fabium, Galli thonan, Aegyptij mohoth, Daci crustana.

209.13. Auricula muris. Cap. Myosota alij myoton, alij anthyllion, alij alsinen, nonnulli myorthocon, alij myrthosplenon, Latini muris auriculam vocant, Aphri labatholabat. Nomen ideò accepit, quòd musculorum aures folijs imitetur. Lucos & sabulosa loca amat, ideò alsine dicta est. Ea helxinæ similis, sed humilior, ac folijs minor. Vim refrigeratoriam habet, oculorum inflammationibus conuenienter ex polenta illinitur. Succus eius aurium doloribus instillatur: in totũ eadem

dem poteſt, quæ helxine.

209.24. Iſatis ſatiua aliquibus augion, alijs egne, Magis aruſion, Romanis gluta aut glaſtum dicitur.

210.8. Sed ſciendum eſt, ne tradita errorem pariant, ſatiuum glaſtum, luteum florem, tenuiores, multifidóſque ramulos proferre: in cacumine autem folliculos linguæ ſpeciem repræſentantes, in quibus ſemen continetur melanthio ſimile, caulémque ſupra binûm cubitorum altitudinem attolli: ſyluestre verò nigriora ferre folia, caulem minorem, ſed craſsiorem: florem purpureum, aut cœruleum, fructū cruciformem, aſperum, in quo ſemen, folijs exilibus quinquepartitò diuiſum.

210.10. Aliqui ſyluestre ſemperuiuum, alij portulacam ſyluestrem appellant, Romani illecebrā, Aegyptij anoth, Aphri atirtopurin.

213.3. Aliqui rhiam vocant.

123.29. Aliqui centauriam radicem, alij aloen Gallicam, alij narcē, alij chironion, Dardani aloitin, Romani gentianam aut cicendiam, alij ciminalem vocant.

214.29. Alijs melocarpos, alijs teuxinon, Latinè aristolochia.

216.4. Appellatur à quibuſdam ararisa, & melecaprum, ephestios, lestitis, pyxionyx, Dardanion, tontitis, Gallis theximon, Aegyptijs ſophoeph, Siculis chamæmelon, Italis malum

terræ, Dacis absynthium rusticum: nascitur in montibus, & calidis locis, aut campestribus, & petrosis. Ad grauem febrim efficax est, si nidore subditis carbonibus febricitans suffiatur, febris leuabitur: vulnera impositu sanat: carcinomatis narium, cum cypero, & dracunculi semine, & melle prodest: rigoribus medetur, cocta in oleo aut adipe suillo, illitaq́;. Crateuas herbarius, & Galenus, eadem de hac tradiderunt, & præterea podagricis eam auxiliari.

216.6. Glycyrrhizam aliqui ponticam, alij glyceraton, quidam symphyton, alij leonticam, alij glycyphyton, aliqui scythion, alij adipson, alij sylithram, alij libyestason, alij homœnomœon, alij peenthaomœon, Latini dulcem radicem appellauere.

216.24. Aliqui narcem vocant, alij limnesion, alij maronem, alij plectroniam, alij chironiam, alij limnestim, Magi Herculis sanguinem, Romani ...hieri, & vneferam, & fel terræ.

217.17. Panacia appellata est, quoniam omnia mitigat vitia, quæ inflammationem minantur, plurimisq; scateat remedijs: pulsationes vulnerum, vrinæ stillicidia, calculosorum cruciatus, clystere immissa sedat. Legitur matutinis, sole ad ortum spectante, hora diei pura, cùm omnia lumine complentur.

217.19. Aliqui limnesion, alij helleboriten, alij amaranton, Magi Herculis sanguinem, Latini febrif

brifugam, alij auram, multi radicem, Daci tulbe-
lam appellant.

218.27. Quibusdã chrysisceptron, alijs ixia, Ro-
manis carduus varinus, Aegyptijs epher dicitur,
alijs ephthosechin.

219.18. Pancarpon aliqui, alij vlophonon, alij
ixiam, alij cynomazon, alij ocimoides, alij cnidion
coccon, alij cynoxylon, Latini carduum nigrum
aut vernilaginem, Aegyptij sobel vocant.

220.22. Aliqui crocodilion vocãt, alij chamæleo-
nem, alij onocardion, alij Veneris lauacrũ, Roma-
ni labrum Veneris, alij carduum Veneris, Aegy-
ptij seseneor, alij chir, alij meleta, Daci sciaram.

221.11. Aliqui agriocinnarã, alij donacitin, alij
erysisceptrum vocant, Romani spinam albam aut
regiam, alij carduum ramptarium.

221.26. Quæ acanthis aliquibus dicitur.

222.3. Aliàs pherusa, aliàs pyracantha nomina-
tur, in Aegypto cnus.

222.12. Aliqui phrynion, aliqui acidoton.

222.25. Acantham aut herpacantham, quidam
melamphyllon, aliqui topiariam, alij mamolariã,
quidam cræpulam vocant.

224.7. Quidam polygonaton, alij phyllon, alij
ischiada vocant, Romani spinam albam.

225.2. Aliqui eryngen, alij eryneren, alij ca-
ryon, alij gorginion, alij hermion, alij origanum,
chlounion, alij myracanthon, alij moly, Aegy-
ptij crobyson, Magi syserton, Romani capitu-
lum

m Martis, Daci ſicupnoëx, Hiſpani centumca-
ta, Aphri cherdam, alij oriam chloëm, alij chida
ppellant.

225.22. Aloë aliquibus amphibion, aliis hermi-
on, aliis eryngion, aliis tragoceros, Romanis aloa,
arbaris aloë dicitur.

227.16. Aegyptij ſomi, Romani abſynthium.

228.24. Latini Sandonicum vocant.

229.13. alij abutonon, alij abſynthium, alij hera
ion, alij cholopœon, alij abſynthiomenon, alij the-
phthorion, alij procampylon, Magi aĕuraphœ-
cos, alij cynanchiten, Romani abſynthium ponti-
m, nonnulli thelythamnum, alij glycin ancona vo
nt.

230.7. aliqui later vocant, alij caſſialam, Aegy
ij peſalem.

230.26. aliqui ſyncliopa, alij alcibiadem, alij
ncration, nonnulli ſtyphoniam, Aegyptij ſuphlo,
agi pythonis oculum, Romani ſciolebinam voci-
nt.

232.37. verſ. vlt. Glichona alij blechron, alij ar-
ncanthon, Latini pulegium vocant, Galli aluo-
m, Aphri apoleium, quidam galiſopſim.

233.16. aliis embactron, aliis belouacos, aliis ar-
medeion, aliis cretica, quibuſdam ephemeron,
nnullis eldia, aliquibus belotocos, aut dorcidion,
t helbunion, Romanis vſtilago ruſtica.

234.19. alij elaphoboſcon, aliqui phacon, alij
oſmin, alij phagnon, Aegyptij becion, Roma-

ni saluiam vocant.

235.4.Hedyosmon satiuum alij mintham, al calaminthum, Latini mentham vocant, alij nepe tam, Aegyptij tis, alij pherthrumerthumonthu, al perxo, alij maceto.

235.24.quidam cephaloton, alij epithymid alij thyrsion, Latini thymum, Aegyptij stephane Daci mosulam.

237.23.aliqui zygin syluestrem, alij polion v cant, Aegyptij meruopyum, Latini serpyllum.

238.14.aliqui nominant amaracum, alij tr phyllon, alij agathides, alij cnecion, alij acapno Pythagoras thramben, Aegyptij sopho, Armen myuron, Magi ichrei asinum, aut hecigonon Isidi Latini maioranam.

239.20.aliqui origanida, aut hysobriũ vocan

229.28.alijs syluestre basilicum, Latinis ocim strum.

240.25.ruta montana, quam aliqui rhyt montanam vocant: & hortensis, quam Aegyp epnubũ, Syri harmala, alij besasa, Aphri churm

242.25.Syluestris ruta Cap. Rutam syluestre aliqui appellant hypericon, alij androsæmon, a coron, alij chamæpityn, Romani hederalem, a centonalem, Aphri churma semmaced. odor sem nis resinosus est, ideo chamæpitys aliquibus nom natur. Frutex est surculosus, rubescens, folia ru figura: flores lutei, qui digitis triti sanguineo su co manant, vnde androsæmon vocitarunt. Ram

bhirsuti, siliquæ teretes, hordei effigie, in quibus
men nigrum resinam olens, gignitur incultis &
peris. Vrinam ciet, menses appositu trahit, pota
m vino quartana liberat. Folia cum semine am=
ustis illitu medentur, & diebus quadraginta epo
ischiadicos sanant.

243.13. aliqui syluestre leucoion appellant.

247.2. aliqui cerascomen vocant, Latini rusti=
um pastinacam, aliqui carotam, Aegyptij babi-
yron, Aphri sicham.

247.19. nonnulli sphagnon vocant.

248.3. Aegyptij cyonum phricem vocant.

249.23. Anethum quod estur, aliqui polgida
ocant, alij anicetum, Magi cynocephali genitu=
ım, aut capillos, alij Mercurij semen, Latini ane=
um, Aphri sicciriam, Aegyptij arachu, Daci
ulpum.

250.18. siue cuminum syluaticum.

51.11. Ammi, Latini ammium Alexandrinum,
uidam regium cuminum appellant.

251.24. Aegyptij ochion vocant, Aphri gœd.

252.6. alijs sonchites, Romanis lampuca, Pœnis
thileas.

252.17. aliqui sonchiten, alij entimon agrion,
omani intybum syluestrem vocant.

253.18. à quibusdam pedinon, ab alijs hydroseli=
on agrion, Romanis apium rusticum appellatur.

253.19 aliqui petroselinon syluestre appellant,
egyptij anonum.

254.6.aliqui grielon,alij agrioſelinum.

255.22.aliqui elaphicon,alij nephrion,alij oph
genion,nonnulli ophioctonon,aliqui herpyœen,ali
lymen vocant,Romani cerui ocellum, Aegyptij ch
min, Aphri aſcaucau.

256.25.hippomarathrum,aliqui marathin,ali
marathrum agrion, Aegyptij ſampſoth, Magi thy
marnolion, Latini fœniculum erraticum, aliqu
mion, Galli ſiſtrameor.

257.29.alijs diachyſis,alijs diachytos,alijs par
lyſis,alijs camarus, alijs hyacinthus, alijs delphi
nias, alijs nerion, alijs neriadion, aut ſoſan
dron, aut cronion, Romanis bucinus minor voci
tatur.

258.14.aliqui dorycnion,alij pyrinon,alij pyr
ton,aut pyrothron,alij arnon pyriten, Magi pyri
ten,Romani ſaliuarem vocant.

258.25.aliquibus zea aut campſanema appel
latur.

260.19. aliqui arangem vocant, alij phalan
gion,alij aſterion, nonnulli neſyrin aut ſphondy
lin,quidam chorodanon, aut œnanthen, Roman
herbã rutinalem, Aegyptij apſapher, Magi oſirin

261.21.aliqui agrion vocant,aly agriophyllon
Magi bonum dæmonem,Romani ſatariam.

263.8.aliqui melanthium,aly mecona agrio
melana,Romani papauer nigrum appellant.

269. 2.herba eſt,ex qua ammoniacum fit ſu
fimen,quod thymiama vocant, aliqui agazyllon
ali

lij criotheum, alij heliustrum, Romani guttam.

271.18. aliqui ampelocarpon, alij omphalocarpon, nonnulli philanthropon vocant.

271.29. aliqui aspidion, alij haplophyllon, alij ccysceton, alij adyseton nuncupant.

272.12. aliqui cisſion, alij cisſophyllon.

272.20. aliqui armyron vocant, alij cnicon sylvestre, alij aspidion, Magi aphedron, Aegyptij cheon, Romani præsepium, aliqui fusum agrestem, alij colum rusticam.

273.2. quidam clinopedion, alij polygonaton, alij ouis colum, alij echeonymon vocant.

273.8. Edocuit experientia contritos in vino aloro ramulos, ijs qui affectibus laborant, quæ violentiæ vocantur, magno esse præsidio.

273.10. aliqui cleonicon, alij ocimoides, alij zoyron vocant.

273.21. aliquibus leontopodion, alijs leuceoron, alijs leontion, alijs doris, aut doricteris, alijs lychnis gria, alijs pardale, alijs thorybethron, alijs rhaeion, alijs cornutum papauer, alijs anemone, Romanis patabelclon, aut semen leoninum dicitur.

275.4. aliqui athanaton vocant, alij acylonion, alij ballarion, alij geranopodion, quidam corymbion, aliqui taurion, alij sceptron, aut maloion, Aegyptij semeon, Magi sanguinem apocathemenes, Romani genicularem aut ballariam.

275.7. aliâs tragonaton, aliâs atocion, aliâs hieracopodion, aut lampas vocatur, Aegyptijs

ſemura, Magis apocathemenes taurus, Romanis a-greſte intubum.

275.13. *Crinon baſilicon alij crinanthemon vo-cant, alij gallirion, Magi Martis ſanguinem, Oſth-nes aurem crocodili, Aegyptij ſymphæphon, qui-dam ttalon, Latini lilium, aliqui roſam iconis, Sy-ri ſaſa, Aphri abiblabon.*

276.6. *Alij magnū vocant, aliqui naphthan, al-notianoſcemin, alij noſpraſſon, alij nothera, alij no-chelin aut noſtellin, alij nophryn, alij gnotorim, al-gnotera, Romani apnium, aut medatam, aut vlce-rariam, aut marrubium nigrū, alij canthurinum, Aegyptij aſphon, magi Iſionis ſanguinem.*

276.18. *Alij melitæon, alij meliphyllon, alij er-thran, alij temele, Latini apiaſtrum aut citragi-nem, Galli meriſimorion vocant.*

277.5. *Praſion, alij eupatorion, alij phyllopha-res, alij tripedilon, alij camelopodion, Aegyptij aſt-ropen, Magi tauri ſanguinem, aliqui aphedron, al-Hori genituram, Latini marrubium, aliqui labeo-niam, Aphri atierberziam.*

278.6. *Aliqui phyllin, alij acaulon, alij ſylue-ſtre lapathum vocitant.*

278.16. *Aliis leucacantha dicitur.*

278.26. *Alij cnicion vocant, Romani trifolium acutum, aut odoratum.*

279.24. *Polium montanum, aliqui teuthrion alij pheux aſpidion, alij achamenin, alij ebenitin alij meloſmon, nonnulli belion, quidam leontocha-*

ron

ron vocant.

280.22. Aliqui ſcorbion, aliȷ pleuritin, aliȷ dy-
oſmon, aliȷ ſylueſtrem calaminthen, quidam cha-
mædryn, aliȷ mithridanion, Magi Podotis ſangui-
nem, Aegyptiȷ apho, Romani triſſaginē paluſtrem
appellant.

281.13. Bechion quidam rhichion, aliȷ petri-
nam vocant, aliȷ peganon, aliȷ pithion, aliȷ pagona-
on, aliȷ chamæleucen, aliȷ procheton, aliȷ arcophy-
on, aliȷ chamægeron, Aegyptiȷ ſaarthan, Latini
uſsilaginem, quidam pharphariam aut puſtulagi-
nem, Beſsi aſa.

281.28. Quibuſdam polyclonos, aliȷs monoclo-
nos, aliȷs toxiteſia, aliȷs epheſia, aliȷs anactorios,
aliȷs ſoxuſa, aliȷs leia, aliȷs licophryx, Magis homi-
nis ſanguis, aliȷs chryſanthemon, Romanis valen-
tia, aut ſerpyllum, aut herba regia, aut artemiſia,
aliȷs rapium, aut tertana, Gallis pona, Dacis zuoſte
dicitur.

282.16. Artemiſia tenuior. Cap. Altera tenuio-
ribus foliȷs, in ſepibus & cultis, iuxta aquarū du-
ctus, naſcitur: cuius flores & folia contrita, ſam-
ſuchi odorem reddunt. Si quis ſtomacho laborans,
herbam cum amygdalino oleo bene contundat in
malagmatis lentorem, & ſtomacho imponat, ſani-
tati reſtituetur: qui neruorum dolore cruciantur,
ſi ſuccum ex roſaceo illinant, ſanantur.

282.18. Romani caprum ſyluaticum vocant,
quidam botryn, aliȷ apium ruſticum, Aegyptiȷ

merseon.

283.6. *Aliqui Pelonitin, alij tricam, alij gera nogeronta,* Romani *vchinastrum,* Aphri *iescen a pellant.*

283.9. *Aliqui mertryga, alij myrrhin, alij ox phyllon, alij cardamomon, alij origanum vocant* Magi *hierobryncas,* Latini *gruinam, aut pulmo niam, aut cicotriam.*

282.15. *Gnaphalion, alij hires, alij ampetocon alij anaxiton, alij anaphalin,* Aegyptij *semeon,* Ga *li gelasonen,* Latini *centumculum vocant, quidam tucularem, alij albinum.*

284.8. *Aliqui cerascomion, alij leucanthon vo citant.*

284.15. *Conyza magna.* Cap. *Conyza magn aliquibus cynozematitis, alijs danais, alijs tana chion, aliquibus phycos, alijs ischys, alijs dy nosmos,* Magis *brephoctonos, quibusdam anubias nonnullis hedemias,* Aegyptijs *ceti,* Romanis *inty bum, aut militaris, aut deliarium, aut febrifuga alijs phragmosa, alijs musteros, alijs pissa nuncu patur.*

285.2. *Aliqui conyzam paruam, alij panion, ali libanotidem,* Magi *cronon vocant.*

285.10. *Alij hemerocatalacton, alij crinon a grion, alij crinanthemon, alij porphyrantes, ali bulbum hæmaticon, alij anticantharon,* Aegypti *iocri,* Romani *bulbum, aut lilium syluestre, aut ma rinum,* Aphri *abiblabon vocant.*

285.28. *Aliqui basilicon vocant, Latini violam albam, aliqui augustiam, nonnulli violam matronalem, aut passarinam, aut polyphuram.*

288.11 *Alij melon aqueum, alij entaticon, alij priapicon, aut satyriscon, aliqui satyri testiculum appellant, Latini molorticulum Veneris.*

288.21. *à Latinis geminalis, à Dacis hormia dicitur.*

289.14. *Aliqui osmada, aliqui ononin, alij phlonitin appellant.*

290.13. *Hanc nymphona alij vocant.*

290.20. *Sunt qui picrada appellent, alij leucen, alij thalassiam.*

290.28. *Alij pteryx, alij lonchitim, alij aturion, alij phrygiam, aut phrygitim, aliqui philtrodoten, Magi mustelæ sanguinem.*

291.26. *Quidam anthyllon, alij anthemida vocant, alij eranthemin, alij leucathemon, alij soranthin, alij campestrem florem, Romani solastrum.*

292.11. *Anthemida aliqui leucanthemon, alij eranthemon, quoniam vere floreat: alij chamæmelon, quoniam mâli odorem habeat: nonnulli melãthemon, alij chrysocomam, alij calliam, Romani malium, Aphri astertiphen appellant.*

293.11. *Alij anthemida, alij leucanthemon, alij chamæmelon, alij chrysocalin, alij melabathron, nonnulli campestrem florem, Romani solis seculum, aliqui millefolium, Hetrusci cautam, Aphri thamath.*

294.5. Alij balsamenã, Magi hæmorrhan, alij Mercurij geniturã, alij aphthitus semen, aut mnesitheum, Romani Cappacoraniam, Aphri narat.

294.14. Aliis orobelion, quibusdam orobax, aliis hæmagogon, aliis pæseden, aliis monogenion, aliis menion, aliis pæonion, aliis panthiceratos, aliis idæi dactyli, aliis aglaophotis, aliis theodonion, aliis selenion, Magis selenogonon, aliis phthisis, Romanis casta.

295.12. Alij ægonychon vocant, alij leontion, alij leoninum lapidem, alij gorgonion, alij tantalitin, alij diosporon, Romani columbam, Daci gonoletam, alij heracliam.

296.3. Aliqui teuthrion, alij dracanon, alij cinnabarim, Latini rubiam, Hetrusci lappam minorem, Aegyptij sophobi vocant.

296.25. Aliâs cestron aut medusa dicitur, Latinè venerea aut lanceola.

297.5. Latini longinã, aut calabrinam dicunt.

297.12. Alij althiocon vocant.

298.21. Aliqui cannabion, alij schinostrophon, alij asterion appellarunt.

298.26. Aliqui hydrastinam, Romani terminalem dicunt.

299.26. Aliqui acopon, alij anagyron, alij agnacopon vocant.

299.27. Alij alceam, alij acyron, alij lyron.

300.13. Aliqui onobrochilon, alij eschasmenẽ, alij hypericon, alij corion, alij chamæpytin, Romani

mani opacem, alij brichilatam, alij loptam, alij iocinalem, Daci aniassexe appellant.

301.24. Alij ascyron, aut dionysiadem.

302.21. Alijs pitysorysis, alijs oriZelon, ijs qui Pontum incolunt olocyron, alijs bryonia syluestris, Athenis ionia, Eboicis sideritis, Magis Mineruæ sanguis, Latinis aiuga aut cypripum, Dacis dochela appellatur.

306.6. Vettonica. Cap. Vettonica nascitur in pratis & montibus, locis mundis, & opacis, circa frutices: animas hominum & corpora custodit, nocturnas ambulationes, & loca sancta: grauibus somnis resistit: ad omnem medendi vsum commendata. Radicem habet rubram, odoratam, porracea folia, medio eorum puniceo, in recto calamo triangula, floribus in cacumine purpureis. Farina recentis vulneribus capitis indita, dolorem finit: vulnera glutinat: fracta ossa extrahit: sed quotidie imponi debet, dum persanescant: dolori capitis medetur, si iure decocti perfundatur, aut temporibus cũ bitumine illinatur, aut radix suffiatur.

306.21. Aliqui polygonatum appellant, alij cynochalam, alij heracliam, alij asphalton, aly chiliophyllon, aly clema, alij polycarpon, aly carcinethron, alij teuthalida, alij myrtopetalon, alij cnopodion, alij Zaritheam, alij pedalion, Aegyptij thephin, aliqui stemphin, Magi genituram herois, aliqui vnguem muris, Latini sanguinariam aut seminalem, Aphri chulum,

307.

307.27. Aliis philetærion, aliis daphnoides, aliis smyrnoides aut polygonoides appellatur.

308.7 Aliqui epigetin, Aegyptii philacuon, Romani ambuxum vocitant.

309.23. Romani soldaginem vocant.

310.1. Rutaceis similes.

310.29. Alii tobion, Romani stipam vocant.

310.26. Alii calycanthemon, alii periclymenon, alii heliophyes, nonnulli hepatitim, alii milacem, alii anatolicon, alii diticon, alii merginem, Latini volucrum, aliqui volucrum maius, Aegyptii oxymi, alii clymenon, alii clymenion, quod & agonon nuncupant.

311.8. Aliqui Aeginam, alii clymenon, alii carpathon, alii splenion, alii epætitim, alii axinã maiorem, nonnulli clematitim, alii myrsinen, alii calycanthemon, Magi polion Veneris, Aegyptii turcon, Romani volucrum maius, Aphri lanath appellant.

311.26. Tribulus aliquibus bucephalus, aliis tauroceros, Romanis tribulus aquaticus dicitur.

312.18 Sarxiphagon. Cap. Sarxiphagon aliqui sarxiphrangon, alii empetron, Romani saxiphragiam vocant: frutex est surculosus, in petris & asperis locis nascens, epithymo similis. Coctus in vino, mox potus, febricitãtibus opitulatur: stranguriæ prodest: singultum sedat: calculos vesicæ frangit, & vrinam ciet.

312.19. Aliquibus potamogiton appellatur, aliis

aliȷs neuroides, aliȷs lonchitis, aliȷs rapionion, Myſiȷs mendruta, Syris neuda, aliȷs lycoſemphyllon: aliȷs helleboroſemata, aliȷs ſcyllion, Magis lupicor, Romanis viartum nigrum, quibuſdam tintinabulum terræ, Gallis iumbarum, Dacis dacina.

312.27. Aliqui leporis cuminum appellant.

313.2. Aliqui medicam appellãt, aliȷ triphyllon, aliȷ clemation, nonnulli oſmon, quidam trigonon, aliȷ cypellion, aliȷ polyphyllon, Romani trifolium odoratum, Aegyptiȷ epaphon.

313.11. Ab aliȷs erineos, ab aliȷs thryas, à nonnullis pollyrrhizõ, à Romanis vindicta nominatur.

313.21. Aliqui anactorion, aliȷ phaſganon, aliȷ machæronion, aliȷ arion vocant, Romani gladiolam, quidam genitalem.

314.10. Aliȷ bolon vocant.

314.16. Ab aliquibus iris agria, ab aliȷs cacos, à Romanis gladiolus, aut iris agreſtis, à Dacis aprus dicitur.

315.2. Anchuſam aliqui catanchuſam vocant, aliȷ libycam, aliȷ archibellion, aliȷ alcibiadion, aliȷ onophyllon, aliȷ porphyrida, aliȷ myduſam, aliȷ ſalyca, aliȷ noneam, Aphri buineſath.

316.12. Aliqui aridam, aliȷ alcibiadion, Romani alcibiacum nominant.

316.25. Aliqui & hanc echion vocant, aliȷ ſcorpiuron, aliȷ ſparganon, aliȷ althæam, aliȷ amarãtida, aliȷ probatæam, aliȷ elaphion, aliȷ antiminon, aliȷ porphyrida, aliȷ augion, aliȷ nemeſion, aliȷ phi-

leter

leterion, alij hyenopsolon, alij thyrsitim, alij therâmutin, alij misopathos.

317.5. Aliqui hydreron, aliqui ocymoides.

317.14. Agrostin aliqui ægicon, alij amaxitin, Aegyptij amphi vocant, Latini gramen, aliqui asyphyllion, alij sanguinalem, alij vniolam, Hispani apariam, Daci cotiatam, Aphri iebal.

318.9. Magi genituram, aut sanguinem Titani, alij scorpionis vrinam, Pythagoras parmiron, Andreas xanthophanea, Osthanes boephthalmō, Aegyptij sendionor, Romani vertemnum, alij soleastron, Aphri vdedonin.

319.5. Aliqui myriomorphon nominant, alij chiliophyllon, alij stratioticon, alij heracleon, Latini supercilium Veneris, alij acron syluaticum, alij militarem, alij millefolium.

319.19. Batos, ab alijs cynosbatos, ab alijs selinorition, ab alijs asyntrophos, à Magis Titani sanguis, ab alijs ibidis sanguis, à Romanis rubus, ab alijs sentes, à quibusdam mora baticana, à Dacis mantia, Aegyptijs hæmoos, alijs ametros appellatur.

321.2. Alij hepatorium, aut hepatitis, Romani volucrum maius.

321.17. Pentaphyllon aliqui pentapetes, alij pentatomon, alij pentadactylon, alij pseudoselinū, alij callipetalon, alij xyloloton, nonnulli xylopetalon, alij asphalton, alij pentacœnon, alij thymiatitin, Aegyptij orphitebeocen, alij enotron, Magi ibidis

vng

vnguem, alij ibidis pennam, alij hermodactylon. Romani *quinquefolium,* Galli *pempedulam,* Daci *propedulam appellant.*

322.27. Aliqui *rhon, alij anchinopa, alij phœnicopteron, alij rhon stachyos, alij osthalen,* Aegyptij *athnon nominant.*

323.14. *Alij rhodida nominant.*

323.20. Hippurin, *alij trimachion, alij anabasin, alij cheredranon, alij phædran, alij itiandendron, alij gis, alij schœniostrophon vocant,* Aegyptij *pherphram,* Magi *Saturni cibum,* Romani *equinalem, alij equi salicem, aut anabasion, alij ephydron.*

324.4. Aliqui *equition, & alij chedran, alij gynon,* Romani *salicem equinam appellant.*

325.1. *alij scorpion, alij garganon,* Romani *cornulacam, alij bituensa,* Daci *saliam,* Aegyptij *sober,* Aphri *achœosim.*

325.20. Oxyschœnos *aliquibus schœnos leuis, alijs oxypternos, alijs* Solis *supercilium,* Romanis *iuncus marinus, aut manualis,* Aphris *chudua dicitur.*

326.13. *Alijs adocetos, alijs neuras, alijs phrynion,* Romanis *bouinalis.*

326.17. *Alijs chrysitis, alijs chrysanthemon, nonnullis amaranton, alijs diospogon,* Aphris *dubath, vel barchumath,* Romanis Iouis *barba appellatur.*

326.26. *Aliqui chrysospermon vocant, alij da-*

spin, alij origanon, alij arcophthalmon, Romani arilariam.

327.19. Aliqui chalchitin vocant, alij chalcanthon, alij chalcanthemon, Romani acantham, Hetrusci garuleum, Aphri churseten.

328.8. Alij trigonion, alij bunion, alij hierobotanen, alij philtrodoten, Aegyptij pemsempe, Magi Iunonis lacrymam, nonnulli mustelæ sanguinem, alij sanguinem Mercurij, Romani cristam gallinaceam, alij pheriam, alij trixalidem, alij exuperã, aliqui herbam sanguinalem.

328.20. Alij erigenion, alij chamælycon, alij sideritin, quidam curitin, alij persephonion, alij Iouis colum, alij dichromon, alij callesin, alij hipparison, nonnulli demetriada, Aegyptij pemphthenphtham, Pythagoras erysisceptron, Romani cincinnalem.

329.11. Aliqui chamæsycen, alij gatalen, alij onycha vocant, Romani pinum triuiam, aut ficum terræ, aliqui glandulam, alij tium, alij nonariam.

329.22. Aliqui heloniam, alij porphyrantes, Romani vaccinium, alij vlcinum vocant.

330.4. Nonnulli oxytonon, Romani papaueralem, Aegyptij nanti.

530.22. Papauer satiuum aliqui chamæsycen, alij papauer rhœada, alij oxytonon appellant, Romani papauer, Aegyptij nanti.

333.13. Aliqui paralion, alij syluestre papauer, alij thalaßion, Romani fabulum marinum, Aphri

fisim

ſſimacam vocant.

334.2. Qui hoc papauer hauſerit, non alia ac-cident, quàm qui opium ebiberit. Cui eiſdem ſuc-curritur auxilijs. Semen æſtate dum ſiccum eſt, col-ligitur. Decoctum radicis bibitur cum vino, ſanatq; dyſenteriam.

334.17. Alij pythonion, aliqui dioſcyamon vo-cant, alij adamanta, alij adamenō, alij hypnoticō, alij emmanes, alij atomon, nonnulli dithiambrion, Magi, Pythagoras & Oſthanes, xeleo, Zoroaſtres tiphonion, Magi rhaponticā, Romani inanano en-tariam aut apollinarem, Aegyptij ſaphibo, Hetru-ſci fabulum, Galli bilinuntiam, Daci dieliam.

336.5. Aliqui cataphyſin, alij cynocephalion, alij chryſtalion, alij cynomyam, alij pſyllerin, alij ſiceliotícon, Siculi comidijn, Romani herbam puli-carem aut ſilbacium, Aphri vargugum appellāt.

336.27. Romani ſtrumum vocant, alij cacuba-lum, Aegyptij allelo, Galli ſcubulum, Aphri aſtriſ-munum vocant.

338.2. Aliqui dircion appellant, alij ſtrychnon manicon, alij dorycniō, alij calliada, Romani apol-linarem minorē, alij vlticanam herbam, aut opſa-ginem, Daci cycolidem, Pœni cacabum.

338.19. Strychnonmanicon, alij anydron, alij pentadryon, alij enoron, quidā orthogyion vocant.

339.22. Alij exeranthes, aliqui antimnion aut antimion, alij bombochylon, nonnulli minon, Aegyptij apemum, Pythagoras anthropomor-

phon, alij alœten, alij thridaciam, alij cammaron, Zoroastres diamonon, aut archinen, Magi hemionos, aliqui gonogeonas, Romani caninum mâlum, alij terrestre mâlum.

342.18. Alij cyamon leucon, Rom. colomestrũ.

343.4. Conion, aliquibus æginos, alijs ethusa, alijs apolegusa, alijs dolia, alijs amaurosis, alijs paralysis, nonnullis aphron, quibusdam creidion, alijs cœten, alijs catechomeniõ, alijs abioton, alijs apseudes, alijs ageomoron, alijs timoron, alijs polyanodynos, alijs dardanis, alijs catapsyxis, Osthani babathy, Aegyptijs apemphi, Romanis cicuta appellatur.

344.8. Aliqui cynanchon appellant, alij pardalianches, alij cynomoron, alij cynoctonon, alij phaleon, alij cynanchen, alij oligoron, alij hippomanes, alij onistin, alij ophioscorodon, alij cynaricam, alij elaphoscorodon, Magi paralysin, Romani braßicam rusticam aut caninam.

344.20. Alij spongon, alij hæmostarin, Romani rhododendron, Lucani icmanen, Aegyptij schimaphen, Pœni rhododaphnen dicunt.

346.23. Aliqui elitim vocant, alij canocerseam, alij amelxinen, alij eusinem, alij amorginen, alij sucotachos, alij psychuacos, alij melampelon, alij cittampelon, alij cissamethon, alij anatetamenon, Romani volutum laparon, Aegyptij apap, alij parthenion, alij sideritin, alij heracleam, nonnulli agriam, quidam clibodion, alij polyonymon.

347.9. Alij myortochon dicunt, alij myorto-lenon, Romani muris auriculam: Pœni laba-olabat.

347.20. Agriam phacon aliqui, alij epipteron, omani viperalem, alij iceosmigdonon vocant.

347.27. Aizoon maius, aliqui aithales, alij nbrosion, alij chrysispermon, alij Zoophthal-on, alij bubophthalmon, alij stergethrō, alij æi-on, alij aichryson, alij holochryson, nonnulli chry nthemon, alij protogonon, alij boron, alij notion: agi paronychiam, alij chrysitin, Romani ceriam spiam, aut Iouis caulem nominant, alij leapetes, ij sedum maius, Aegyptij pamphanes.

348.17. Aizoon paruū, alij petrophyes appel-nt, alij brotion, alij theobrotion, crobysson, alij merinen, alij ceraumiam, Romani vitalem, alij mperuiuum, Aegyptij etijceltam.

348.24. Semperuiuum quod tenui constat fo-, aliqui aixoon paruum, alij petrophyes, alij ai-on syluestre, Romani semperuiuum minus ap-llant.

349.2. Aliquibus cymbalion, alijs scytalion, ijs hortus Veneris, alijs terræ vmbilicus, alijs cchus, alijs stergethron, Latinis vmbilicus Ve-ris dicitur.

349.19. Acalyphen aliqui cnidem, alij adicen, atini vrticam, Aegyptij selepsion, Dacidyn ap-llant. Acalyphen etiam alteram aliqui cniphen, mani vrticam mollem vocant.

350.12. Alÿs galeobdolon, vel galephos, Aegyptÿs ætopi, Latinis vrtica labeo dicitur.

350.23. Alÿs galation, aut gallerion.

351.4. Erigeron à Latinis herbulum, aut senecio vocatur, aliàs erechthites.

351.25. Marinum bryon, aliqui ballarin, alÿ iranen, Latini gnomeusilon vocant.

352.14. Aliàs stachyites, apud Aegyptios ethenechis, Latinè fatalis dicitur.

352.20. Aliquibus fluuiatilis stratiotes nuncupatur, Aegyptÿs tibus, Magus æluri sanguis.

353.11. Phlomon, alÿ phlonon, Latini verbascum, alÿ pheminalem vocant.

355.8. Arcion alÿ prosopida, alÿ prosopion, alÿ aparinen, Latini personatam, aut lappam appellant.

355.24. Alys borion appellatur.

355.28. Capnon, aliqui corydalion, aut corion vocant, alÿ syluestre corydalion, alÿ capnon in hordeis, alÿ capniten, alÿ marmariten, alÿ capnogorgion, alÿ chelidonion micron, alÿ peristerion, alÿ cantharida, alÿ chalcocri, Romani apium aut fumariam, Aegyptÿ enyx, alÿ tucin.

356.7. Alÿ tripodion, alÿ tribolion.

356.12. Aliqui libyon, alÿ triphyllon.

356.22. Aliqui telmen, alÿ lotum magnum, alÿ triphyllon, Romani trifolium maius appellant.

357.18. Alÿ melophyllon, alÿ stratioticem, alÿ achillion, Latini millefolium vocant, aliqui super-

ci

ilium veneris, Galli beliocandas.

357.27. Alij myrrham, alij conilen vocant.

358.23. Aliqui buglossum magnum vocant, Romani spinam mollem.

359.6. Ab aliquibus bubonion appellatur, ab alijs asteriscos, alijs asterion, quibusdam hyophthalmon, Romanis inguinalis, Dacis rathibis.

359.19. Stellares huius radij noctu splendent, quapropter qui ignari antea non viderũt, esse inane, simulacrũ arbitrantur. Medijs saxis & asperis exit: inuenitur autẽ ab opilionibus. Crateuas Rhizotomus hæc de ea refert: Si viridis cum axungia vetere tundatur, contra rabiosorũ morsus, turgentia guttura, proderit, suffitu quoq; serpentes fugat.

359.27. Aliqui dasypodion, alij priapeion, alij on syluestre, alij cybelion, Romani fetialin, aut murariam, aut violam purpuream vocant.

360.5. Aiunt quod purpureum est in flore, anginis & comitialibus auxiliari, maximè pueris, in aqua potum.

360.16. Aliqui aton, alij actinen, alij anemophoron vocant magi paradacry, Aegyptij erxoen, Romani scopam regiam, Aphri zigar, nonnulli hepso.

361.2. Alio nomine chamæleuce, alio cissos carpos, aut terræ corona, aut selinitis, Latinè hedera pluuiatica dicitur.

361.17. Magi æluri gonon, Osthanes tzamubi, Aegyptij autuenrinbesor, Romani linguam

bubulam, alij libanium, Pœni asanaph vocant.

362.2. *Alij phyton, alij caballation, alij spli neion, alij scolymon, Romani linguam canis, au caninam appellant.*

362.14. *Aliqui zoonychon vocant, alij aëtony chon, alij cemos, alij dānamenem, alij idiophyton nonnulli phytobasilam, aliqui crossion, alij crosso phthoon, Magi sanguinem crocodili, alij crocome rion, Aegyptij daphnœnen, Romani minercium alij palladium, alij neuniatum, alij flammulam.*

362.23. *Aliqui & id antirrhinon, alij anarrh non, nonnulli lychnida agriam vocant.*

362.29. *Nonnulli lychnida agriam appellant.*

363.8. *Catanance aliquibus damnamete, alij dionysias, alijs thyrsion, alijs demos, alijs cemos alijs crotion, magis archaras, alijs arcopus, Ro manis herba filicula, alijs datisca, Dacis caro pithla dicitur.*

363.21. *Aliqui psychen, alij merida, alij pota mogitona, alij stachyiten, Romani caliummarem nominant.*

364.11. *Alij callitrichon, alij trichomanes, alij ebenotrichon, alij argion, alij corion enygron, Ae gyptij epier, Romani cincinnalem, alij terræ ca pillum, alij supercilium terræ, Daci phithophthe thela vocant.*

365.4. *Aliqui pterion, alij opteron, Roman capillarem, alij pinulam, alij fidiculam, nonnull & eam adianton appellant.*

355.11. *aliqui phasganon, alij antithesion, alij chascanon, alij chœradolethron, alij & hanc aparinam nominant*, Latini *lappam.*

365.24. *aliquibus sitospelos, alijs siphon, alijs bromos*, Romanis *auena dicitur.*

365.29. *aliqui siphonion, alij acrospelon vocant.*

366.28. *alijs epapitis, alijs lycanthemon, alijs cynosbaton, alijs anicetō, alijs heliophiton, alijs anatolicon, alijs dyticon, alijs helide*, Aegyptijs *lyisthe*, Romanis *mergina*, Hetruscis *radia appellatur.*

367.23. *alijs hieromyrton, alijs myacātha, alijs agonon, alijs scincos, alijs mintha, alijs catangelos, alijs anangelos, alijs acæron, alijs ocneron, alijs cinen, alijs lichene, alijs chamæpitys, alijs chamæmyrte*, Bœotis *gyrenia*, Magis *Herculis genitura appellatur.*

368.10 *aliqui idæan, alij danaēn, alij hippoglotton, alij Zaliam, alij stephanen, alij daphnon, alij samothracicen, alij methrion, alij hypoglossion vocant.*

368.19. Daphnoides *alypo simile, flos vt nymphææ, cuius medium nuci cypressi non dissimile, in quo semen: aliqui chamædaphnen, alij peplion, alij eupetalon vocant.*

369.2. *aliqui & hanc alexandrinam appellarunt, alij daphniten, alij hydragogon*, Romani *laureolam, alij lactaginem*, Galli *vsubim.*

369.11. *aliqui ascida vocant, alij atomon, alij pigatoxarin*, Magi *sanguinem Herculis, alij poly-*

dos,alij anaphyston, Aegyptij somphia,alij vnre, Galli laginum,aliqui anepsa.

370.22.aliqui melanpodion vocant, alij ecstomon,alij polyrrhizon,alij protion, alij melanorrhizon, alij cyiranion, Magi zomarition, Aegyptij isæam,alij elaphine,alij cemeleg.Latini veratrum nigrum,alij saraca,Daci prodiorna.

372.10.aliqui sesamiten,alij sesamin,alij lycocytalion,alij helleborum album appellant.

372.17.aliqui coronion,alij sesamon syluestre.

372.27.aliqui elaterion vocăt,alij grynon,alij balin,alij syncrisin,alij bubalion, alij scopion, alij pherombron, alij peucedanon, alij notion,Romani ancetum,alij agrestem,Pœni cusimezar.

375.15.Satiuus cucumer.Cap.Satiui cucumeris trita radix,& drachmæ vnius pondere pota in hydromelite,vomitus ciet. Si quis facilè secundum cœnam vomere velit,binis obolis sit contentus.

375.16.alij triphyllon,alij stesion,alij astaphida,alij phthiroctonon,alij phthirion,alij apanthropon,alij polyides, alij pseudopathes,alij arsenoten, Aegyptij ibesaœden, Romani herbam pediculariă vocant.

376.4.aliqui hypopyon vocăt,alij pancranon, alij scammonion,alij thelyterim,Romani ferulaginem,alij ferulam syluestrem,Pœni bœden.

378.17.aliqui lygon,alij lobon appellant.

379.26.aliqui narcisson anydrō, alij autogenes,alij bulbon emeticon,alij lirion,Romani bulbū

morb

morbitarium dicunt.

380.16. alij hippophyes, alij hippophanes, alij hippion, alij echinion, alij pelecinon, Romani lappaginem vocant.

381.17. aliqui sesamon syluestre vocant, alij seseli cyprion, alij crotona, Aegyptij systhanna, aliqui trixin, magi sanguinem febris, Latini ricinũ, alij lupam.

382.5. aliquibus cometes, alijs gobios.

385.8. aliqui clema, alij crambion, alij paralion, alij canopicon vocant.

386.13 aliqui sycen, alij mecona aphroden.

387.5. alij spumosum papauer vocitant.

387.20. aliquibus scamboni a radix, alijs colophonia, alijs dactylion, Romanis colophonium, Magis apopleumonos, Aegyptijs sanilum dicitur.

389.5. alij chamælea nigra, alij pyros achnen, alij heraclion, alij bdelyram, alij coccon gnidion, Romani citocacium, nonnulli oleaginẽ, quidam oleastellum vocant.

389.16. alij chamæleam, alij pyros achnen, alij cestron, aut cneoron vocant.

390.15. Acten aliqui dendron arctu, alij hemeron, Latini sambucum, Galli scobiem, Daci sebam vocant.

390.23. alijs heliosacte, alijs agria acte, alijs Euboica, Gallis ducone, Dacis olma.

392.2. nonnulli ischiada, alij chamæbalanum agriam, alij linozostin, Latini radicem syluestrẽ,

Pœni thorphathſadœ appellant.

392.16.aliquibus colocyntha ægos, aliis ſicya picra, aliis alexandrina colocyntha, Zoroaſtri thymbra, Oſthani autogenes, Romanis cucurbita ſyluatica, Dacis tutraſtra dicitur.

393.8.alij cedœs, Romani inuolucrum vocant.

394.15. alij ophioſtaphylon, alij chelidonium, aut melothron, aut pſylothron, aut archezoſtin, aut agroſtin, aut cedroſtin appellant.

395.22.alij chironion ampelon, alij bucranion, Romani oblameniam, alij batanutam, alij betiſalcam, Daci priadelã, alij pegrinã, Aphri lauothen.

396.8.Pterin alij pterion, alij pterineon, alij daſyclonon, alij anaſphoron, alij blechnon, alij polyrrhizon vocant, Magi hermubam, Romani filicem, alij laculam, alij filisſanariam, Aegyptij aſini ſanguinem.

396.23. Thelypterin aliqui nymphæam pterin nominant, Romani linguam ceruinam.

397.9.Polypodion aliqui ſcolopendrion, alij pterin, alij polyrrhizon, Latini ſiliculam vocant.

398.2.aliqui pterion, alij nymphæam pterin nominant.

398.21.alij argyron, alij aritrillin, alij chryſitin, Aegyptij aphlopho, Latini mercurialem maſculã, alij teſſeculatam, Aphri aſumes.

399.6.aliquibus linozoſtis, Aphris armas, aliis aſumes labon dicitur.

399.14.aliqui ſcorpiuron vocant, alij heliotro-

pon

pon, alij dialion, alij heliopon, alij scorpioctonon, alij sesamon agrion, alij scorpij vram.

400.4. al: qui scorpiuron vocant.

405.3. Idem adstringit: prodest stomacho qui cibi tenax non est, aut tardius cibum concoquit. Item ijs qui ilei dolore conflictantur: conuenit in grauidarum malacia: sorptum auxiliari constat, cùm populatim grassatur pestifera lues. Huiuscemodi omphacium non nisi post annos multos bibi potest.

429.17. quam alij Medicinam, alij symphyton, alij idæum phlomon, alij orestion, alij nectarion vocant.

448.6. alij larbason, alij gynæcion, alij Chalcedonion.

458.20. alij pecton, hephton, aracton, lonchoton.

505.7. Athenis ionia, in Eubœa sideritis dicitur.

De Rhamno.

Rhamnum si quis eruat silente luna, & secum ferat, contra venena & improbos homines proderit: pecoribus iuuandis appenditur: nauigijs circumponi solet: valet contra capitis dolores & laruas.

De Artemisia.

Artemisiam herbam si quis teneat, dum iter facit, lassitudinẽ discutiet: & si in pedibus ferat, bestias & lemures abiget; si sanguis circa artus coaluerit, ramulos ex rosaceo in olla feruefacito, & locum totum oblinito, cum somno indulgẽdum est:

strangul

ſtrangulatui vuluæ mirum in modum auxiliatur: vrinæ ſtillicidia & opiſthotonum leuat.

De Pentadactylo.

Pentadactylũ ſi quis circum corpus portet, nullo dolore afficietur: oculos, ſtrumas, calloſos tonſillarũ tumores, vuam, articulos ſub lingua, neruorum dolores & dentes, pſoram perniciali fame cõtractam iuuat: remoratos à partu menſes eijcit: infuſa manibus ex aqua tepida cõtra terrores, faſcinum, & laruas, mirum in modum commendatur. Vellito herbam cùm luna creſcit, oriente ſole.

De Verbenaca.

Verbenaca recta genitale intendit, ſed ſupina exiccat. Recta appenſa doloribus oculorũ auxiliatur: contra hebetudines eorundem, & capitis dolorem efficax eſt, trita ex aceto laſsitudinẽ reficit. Strumas, calloſos faucium tumores, ſtatim diſcutit: febrium horrores ſanat, ſi quis ſolùm ex aduerſo ſtans ramulos tenuerit.

De Dictamno.

Dictamnum ſiccatum manibus terito, & redigens in farinam adiecta vini ſtilla, corpus tangito: ſiquidem contra omnes ſerpentium iniurias auxiliatur: vlcera & putreſcentes nomas præpurgans explet: adactis corpori aculeis oblinitur, vt præſenti ſit auxilio: ad lienem & in abditis locis vitia inflammatione turgentia, redactum in farinam illinito. Herbam vere, magnis æſtibus, autumnoq; eruito.

De

De Saluia.

Saluia singultum tußimq; discutit: omnibus malis vlceribus cum cera & rosaceo sumpta auxiliatur: lienis dolorem dysenteriamq;, pota cum vino albo pari modo sanat: sanguinem excreātibus, potu medetur: ad extrahēda vuluæ onera efficax est: peßimæ mulieres pessum ex ea subijciunt, vt partus excutiant.

De Cupresso.

Cupressus herba contra raucedines auriculasq; prodest: induratos tonsillarum tumores, aquam inter cutem, & coxendicum cruciatus persanat.

De Centaurio.

Centaurium contra inflammata vitia & pulsantes ictus valet fœminis vuluæ malo laborantibus auxiliatur: stillicidij vrinæ, calculorumq; tormenta leuat. Herbam *vere oriente sole legito.*

De Buphthalmo.

Buphthalmum crescente luna legere oportet. Facit autem contra pauores, laruas, & mala medicamenta, fascinationes, vt pote cùm eas auertat. Radicem si quis mandat, dentem expuet, fluxionemq; confestim sistens auxiliatur: quin & ventrem resoluit.

De Pæonia.

Pæonia herba per æstus Caniculæ ante Solis ortū vellitur: appensaq; contra venena, fascinum, pauores & laruas prodest: item contra febrem cum horrore venientem, diurnā nocturnámve, & ad-

uer

uerſus tertianam. Proditur lemures à monte, in *quo naſcebatur, fugaſſe.*

De Moly herba.

Moly *herba ſi ſecta radice feratur, veneficioꝶ & faſcinationis amuletum eſt.*

De Marina quercu.

Marinam quercum cum roſaceo & oleo miſceto, & faciem illinito cùm ad negotia te cõferes: vegetiores reddit pueros, imo ventri appenſa & ad arcendos pauores nocturnos manu teneto. Contra faſcinum, & omnia maleficia prodeſt: corpus tuetur: cùm enim faſcinantes recedunt, areſcentem ramulum occludit, & cùm propius accedunt, aperit.

De Chryſanthemo.

Chryſanthemon ſi terra ante ſolis ortũ eruatur, & collo appendatur, veneficas mulieres omneſq; faſcinantes amolitur.

De Eryſimo.

Eryſimon cum vino tritum, aduerſus ventris dolorem bibitur: ſi quis grana ſeptem domum iniecerit, rixæ & iurgia concitabuntur.

De Helleborine.

Helleborine, aliquibus epipactis, alijs boion dicitur. Frutex eſt exiguus, minimis folijs conſtans. Bibitur contra omne venenum, & iocineris vitia.

FINIS.

INDEX

INDEX OMNIVM

quæ in Dioſcoride continentur.

Als

Arg

Cent

D

Laurus

Muſt

Ric

T

V

FINIS.

INDEX NOMENCLATIONUM, *quibus officinæ Seplasiariorũ, & Herbarij nostri temporis utuntur.*

N

FINIS.

Huius libri verus
est possessor Joan Camina
Camina

CVRATIONVM MORBORVM IN DIOSCORIDE contentarum Index.

atque purgantia.
Aſarum Crocus
Crocomagma
Oleum amygdalinum
Oleum cicinum
Oleum balaninum
Oleum cnidium
Olea Aethiopica
Fagus Galla
Faba Thebaica
Siliquæ
Meſpilus Cornus
Ficus Aegyptia
Caprificus
Ceraſia Melimela
Citrea mala Pruna
Amygdalæ amaræ
Morus Ficus
Tellinæ Chamæ
Iuncus odoratus
Cochleæ terreſtres
Sepiæ Silurus
Piſces ſaxatiles
Lac Lac ſchiſtum
Butyrum Medulla
Fel Fimum
Tragus Linum
Lens Phaſelus
Rhaphanus
Lapathum
Naſturtium
Eruum Eruca
Scandix Lactuca
Cucumis
Cucurbita Atriplex
Braſsica ſatiua
Braſsica marina
Malua Elitum
Aſparagos
Porrum Cepe
Struthion Zinziber
Cyclaminos Scilla
Bulbus eſculentus
Agaricum Aloë
Abſynthium ſeriphium
Hyſſopum
Ammoniacum
Phyllitis Ceſtron
Scordion
Chamæpitys
Androſæmon
Papauer ceratitis
Vrtica Cynogloſſon
Spartum
Balanus myrepſica, ſi-
ue glans vnguentaria
Hippophaes
Characias Linozoſtis
Lathyris Quercus
Chamæſyce Cici
Scammonium
Ampeloleuce
Thelypteris Paſſum
Melicratum
Vinum Albanum
Vinum Lesbium
Coccimela
Vinum melitite
Thalaſſomeli
Vinum abſynthite
Vinum helleborite
Vinum ſcammonite
Rub

Cotyledon
Mandragoras
Leontopodion
Phyteuma

AMBVSTORVM remedia.

Acacia
Aſphodelos
Ariſtolochia
Althæa Aſcyron
Aizoon maius
Arction Alumen
Atramentũ ſcriptoriũ
Buccinum Beta
Cytoros Ciſtos
Coriũ vſtum, ſiue veterum calceamentorum
Cynogloſſum
Cinnabaris
Ebulus Fimum
Phlomus, ſiue verbaſcũ
Gallion Hedera
Hypericon Helxine
Lactuca ſylueſtris
Lilium Myrtus
Morus Malua
Narciſſus
Oliuæ colymbades
Ouum Picea
Platanus Plantago
Seſamum Stimmi
Sal Thus
Vnguentum felinum.

AMPHISBAENAE morſus curatio.

Dioſcorides lib. 6. cap. 64.

ANGINAE remedia.

Acetum Abſynthium
Cyprinum vnguentum
Cedria Cępe
Crocodilium
Elaterium
Fel animalium
Fimum Hirundo
Hyſſopus Irinum
Laſerpitium
Mel Oxymel
Spártum ſiue geniſta
Sal Violæ
Piper Pix
Rhaphanus

ANHELITVS difficultatis remedia.

Aſarum Balſamum
Naphtha
Centaurium maius
Baccharis Peucedanũ
Galbanum
Parthenion
Adianton
Ampeloleuce
Et infrà in verbo Orthopnoicis.

ANIMALIVM feritas mitigatur.

Oenagra

ANI remedia.

Vide, Sedis remedia.

ANIMALIA ven-

Allium
Melissophyllon
Coris Oxyschœnus
Hyacinthus
Aizoon maius.

ARGENTI viui curatio.

Diosc.lib.6.cap.28.

ARGEMATVM morbi remedia.

Fel animalium
Vrina
Lactuca syluestris
Cera Argemone
Anagallis Ocyminum
Papauer ceratitis
Lotus satiua.

ARQVATORVM remedia.

Onos siue millepeda
Asparagus
Cyclaminos
Sphondylion
Oenanthe
Buphthalmos
Chrysanthemon
Vinum absynthite.

ARSENICI, siue auripigmenti curatio.

Diosc.lib.6.cap.29.

ARTICVLORVM morbis vtilia.

Amurca Anethinum
Agaricum
Arction
Bulbus esculentus
Centaurium minus
Cinis vitium
Helleborus niger
Scammonium
Mandragoras
Meon Naphtha
Nardus Narcissus
Ouum Oxymel
Palma elate
Pentaphyllon
Psyllium
Ruta Thapsia
Thymoxalme
Vua passa
Vinum melitite.

ARTERIAE remedia.

Irinum
Myrrha Thus
Caryotæ, siue caryotides
Ficus
Sinapi
Prason, id est porrum
Glycyrrhiza
Triticum
Rhaphanus
Laserpitium
Pentaphyllon
Vua passa
Rhodomeli
Tragacantha.

ASPIDVM morsus remedia.

Cimices lecti

But

Omp

Omphacomeli
Vinum apiite
Vinum myrtite
Vinum palmeum
Vinum è cedro
Vinum pissite
Vinum absynthite
Vinum tragoriganite
Vinum prasite
Vinum calaminthite
Vinum aromatite
Spuma argenti
Chrysocolla
Cinnabaris
Chalcanthon
Diphryges
Arsenicum Sal
Fæx vini Spongiæ
Lapis Phrygius
Lapis Asius
Lapis scissilis
Terra eretria
Lapis Samius
Fuligo pictoria.

ASSVLAS fixas corporibus extrahentes.

Cochleæ terrestres.

ATTONITIS vtilia
Ampeloleuce.

AVRVGINEM tollentia.

Lycium Agaricum
Libanotis coronaria.

AVRICVLARVM remedia.

Bulbus esculentus.

AVRIVM medicinæ.

Cannabis satiua
Araneus
Adipum medicinæ
Asphodelus
Absynthium Anisum
Aparine Aqua maris
Acetum
Acetum scilliticum
Alumen Aphronitrum
Blattæ Beta
Crocus Cistos
Cornix Cucurbita
Cępe Capparis
Cucumis anguinus
Daphnides
Dracunculus maior
Ficus
Fel animalium
Faba Aegyptia
Flos æris Flos salis
Hedera Helxine
Irinum vnguentum
Hyssopus Laurinum
Lycium Lapation
Malum punicum
Myrtus Mel
Myosotis Mentha
Melilotus Myrrha
Oleum amygdalinum
Oleum balaninum
Oleum hyoscyaminum
Olea syluestris
Onos Origanum

contrahentia.
Phlomides.

BOVM scabiem emendantia.

Cedria.

BRONCHOCELAS discutientia.

Vide, gutturis remedia

BVPRESTIS veneni remedia.

Lac schiston.
Dioscorides libro 6. cap. 3.

CACHEXIAE, id est mali ciri remedia.

Aqua maris.

CACOETHE remedia.

Vnguentum rosaceum
Crocinum Thus
Glandes Ficus
Cicer Plantago
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Hedera Viscum
Asclepias Psyllium
Vrtica Petasites
Cadmia Diphryges
Flos salis.

CALCIS curatio.

Diosc. lib. 6. cap. 29.

CALCVLI remedia.

Cyperus
Cardamomum
Oleum amygdalinum
Cerasia
Amygdalus amara
Osifragus
Vrina Sium
Struthion
Centaurium maius
Bdellium Daphnides
Paliurus Pruna
Fimum Lapathon
Sisymbrium Ononis
Cyminum syluestre
Artemisia
Hippomarathron
Asplenon Anthemis
Parthenion Pæonia
Lithosperma
Althæa Tribulum
Saxifragum
Gramen Tragion
Acanthus
Cotyledon prima
Vitis satiua
Myrtus syluestris
Oxalme
Lapis Iudaicus Ochra
Lapides spongiarum.

CALEFACTORIÆ medicinæ.

Adipum medicinæ
Medullæ animalium
Fel Cera
Propolis Triticum
Rhaphanus
Rhaphanus agria
Sisymbrium
Sisymbrium aquaticũ
Sinapi Nasturtium

Lotus ſylueſtris
Vinum picatum
Vinum in communi
Aqua maris
Vinum è cedro, arboribúsque aliis
Vinum è cypreſſo
Vinum cedrite
Vinum chamædryite
Aerugo aurificum
Chryſocolla
Chalcanthon
Alumen Sulphur
Flos ſalis Pyrites
Lapis hæmatites.

CALEFACTOrum remedia.

Lana ſuccida.

CALIGINIS oculorum remedia.

Fel animalium
Lactuca ſylueſtris
Ocymum Cæpe
Dracunculus maior
Sinapi Naſturtium
Eryſimon Piper
Zinziber
Dracunculus minor
Anagallis
Chelidonium maius
Sagapenon
Chamædrys
Chamæſyce
Flos æris
Pumex Fæx vini
Lapis thyites.

CALLORVM remedia.

Triticum
Laſerpitium
Chalcitis lapis.

CANCRESCENtibus vlceribus medetur.

Vrtica.

CANES occidentia.

Aſparagus
Apocynon.

CANIS rabiẽ ſanat.

Alyſſum.

CANIS rabioſi morſus remedia.

Lycium Cancri
Cinis vitium Garum
Omotarichos
Smaris
Iecur ardens canis
Triticum Sanguis
Mel Groſsi
Panaces heracleon
Cæpe Laſerpitium
Vrina
Aſter atticus
Meliſſophyllon
Vrtica Cynogloſſon
Fœniculum
Ballote Oxalme
Aphronitrum, ſiue ſpuma nitri.
Dioſc. lib. 6. cap. 37.
Herm. Coroll. cap. 212.

CANIS non rabidi

Vrina Fœnogræcum
Cicer Linum
Malua Allium
Cyclaminos
Bulbus esculentus
Melilotus Lilium
Bettonica, siue Britannica
Xyris Rubus
Rubus Idæus Oxalme
Vinum myrsinite Sal.

CAPITIS doloris remedia.

Iris Illyrica Asarum
Meon, siue meu
Oleum oleastri
Oleum amygdalinum
Vnguentum rosaceum
Narcissinum Cyprus
Rosæ Vitex
Amygdalæ amaræ
Torpedo
Lac humanum
Lana succida
Curmi Sisymbrium
Sesamum Hedera
Portulaca Aloë
Mentha Serpyllum
Baccharis Ruta
Anisum
Sphondylion
Peucedanum
Melanthion
Coniza maior
Anagyris Bettonica
Radix hederæ
Oxyschœnos
Psyllium
Papauer rhœas, siue ceraticum
Strychnon, siue solanũ satiuum
Aizoon maius
Hippoglosson
Chamædaphne
Myrtus syluestris
Elaterium
Scammonium
Vitis satiua
Vinum
Vua œnanthe
Aqua maris
Acetum scillite
Lapis ophites.

CAPITIS dolorem facientia.

Styrax Oliuæ
Glandes Palma
Arbutus
Iuglans
Eruum
Absynthium
Ferula
Meu, siue meon
Peucedanus
Mandragora
Vinum gypsatum
Vinum phœnicite
Vinum rhetinite
Vinum mesagite.

CAPVT purgantia.

Anemone

Rosa Sal
Dioscor. lib. 6. cap. 55. & 69.

CERVSSAE CVratio.
Dioscor. lib. 6. cap. 22.

CERIONVM VLcerum remedia.
Grossi Pepo
Quære, Fauos rumpentia.

CERVICIS rigoris medicinæ.
Vide, Opisthotonicorum remedia.

CHIRONIORVM vlcerum remedia.
Plantago
Ampeloleuce.

CHOLERICIS vtilia.
Cotonea mâla.
Calamintha
Ferrum Mentha
Polygonon mas.

CICATRICVM remedia.
Anemone
Aloe Adeps
Bulbus esculentus
Balanus myrepsica
Cistos Centaurium
Chamæsyce
Calx viua
Corallium
Aes vstum
Acris flos
Aerugo aurificum
Fuligo butyri
Faba Fæx vini
Oleum myrtinum
Oleum Balaninum
Oleum cicinum
Olea Aethiopica
Peucedanum
Plumbum elotum
Pumex
Scoria argenti.

CICVTAE contraria.
Passum & vinum
Vinum in communi
Acorum
Hermo. Cor. cap. 17.

CIMICES fugantia & negantia.
Hermo. Cor. cap. 366. & 806.

CLAVORVM remedia.
Smaris Fimum
Laserpitium.

COELIACORVM Remedia.
Myrrha Hypocistis
Lycium
Olea syluestris
Quercus aut robur
Galla Thus
Myrtus Cotonea
Morus
Lixiuia ex ficu

COM

COMITIALIS
morbi remedia.
Cardamomum
Bal ſamum Naphtha
Populus nigra Ficus
Iuncus odoratus
Lepus terreſtris
Muſtela c cur
Vnguis aſini
Lichen equi
Iecur hirci Hirũdines
Serum Lac humanum
Coagulum Fel
Sanguis Fimum
Plantago
Eryngion Ruta
Seſeli Maſsilienſe
Libanotis
Sphondylion
Peucedanum
Laſerpitium
Galbanum
Sagapenum
Ammoniacum
Trifolium
Coniza Anthyllis
Symphyton Ceſtron
Pentaphyllon
Papauer aphrodeles
Viola purpurea
Helleborum nigrum
Hippophæſton
Ampelos leuce
Ampelos melæna
Oxymel
Acetum ſcillite
Lapis ſelenites
Lapis aetites
Cotes.

CONCEPTIONI
contraria.
Epimedion
Heliotropium maius
Aerugo ferri
Alumen
Lapis oſtracites
Hermo.Cor.cap 267.

CONCEPTIO-
nem facilitantia
Coagulum
Lolium
Staphylinos agrios
Lapis ſamius.

CONCOCTIO-
ni vtilia.
Anethum Althæa
Acetum ſcillite
Balſamum Crocus
Crocomagma
Caros Ceſtron
Calx viua Eruca
Liguſticum Pulegium
Papauer ſatiuum
Reſina Styrax
Seſeli Maſsilienſe
Sulphur Vinum
Vinum reſinatum
Vinum abſynthite
Vinum tragoriganite.

CONSTRICTO-
riæ medicinæ.
Vide, Adſtrictoriæ me-
dic

[T]anchamum.

COXAE doloris remedia.

[S]trigmenta à palæstris.

COXENDICVM doloris remedia.

[A]sparagus

[A]garicus Althæa

[A]brotonum

[A]ster Atticus

[A]cetum scilliticum

[C]entaurium minus

[C]alamintha

Coris Cestron

Cucumis syluestris

Erysimon

Euphorbium

Fimum Garus

Helenium

Ammoniacum

Hypericon Hiberis

Heliochrysos

Iris Illyrica Lolium

Lupinum satiuum

Laserpitium

Naphtha Onos

populus alba

panaces heracleon

peucedanum

pentaphyllon Ruta

Scammonium

Vinum asarite Xyris.

CRASSITVDInē extenuātia.

Porrum

Staphis agria.

CROCEVM colorem facit

Rhaponticum.

CRVDITATIS remedia.

Balsamum

Strigmenta à balneis

Gentiana

Vinum scilliticum.

CRVSTAS generat

Lana vsta.

CVLICES fugantia.

Cupressus

Coniza Ebulus

Absynthium

Hiberis

Plumbum vstum.

CVTEM albicantia.

Rapum syluestre.

CVTEM erugantia.

Oleum amygdalinum

Styrax.

CVTEM lenientia.

Amygdala amara

Oleum sicyonium

Vnguentum telinum

Succus peponis

Terra Chia.

CVTIS vitia tollentia.

Adarce Ampelos leuce

Amygdalæ amaræ

Cochleæ terrestres

Costus

Chamælcon niger

Iris

rem adferentia.
Cadmia.
DENTES firmantia.
Lentiscus
Oliuæ colymbades
Myrrha
Oleum omphacinum.
DENTES albicare facit.
Halcyonium.
DENTES vitiatos extrahentia.
Amurca
Oleum oleastri.
DENTES mouentia.
Oleum oleastri.
DEPILES facientia.
Scolopendria
Characias.
DESQVAMATIS vtilia.
Strigmenta gymnastorum
Lana succida.
DESTILLATIOnes coercentia.
Irinum Styrax
Naphtha
Et in verbo, Pituitæ destillationis remedia.
DILACRYMAtiones emendantia.
Picea Pinus.
DISCVSSORIAE medicinæ.
Androsæmon
Althæa Viscum
Galbanum
Ammoniacum
Lapis Gagates.
DOLORVM inueteratorum remedia.
Sinapi
Lana succida
Ligusticum.
DOLORES lateris.
Vide, laterum dolores.
DOLOREM ne sentiant qui vrendi secandive sunt.
Mandragoras
Lapis memphites.
DORYCNII curatio
Diosc.lib.6.cap.6.
DRACONIS marini morsus.
Mullus piscis
Vrina Ocymum
Absynthium
Plumbum elotũ & crematum
Sulphur
Diosc.lib.6.cap.61.
DRYINI morsus curatio.
Diosc.lib.6.cap.65.
DVRITIEM emollientia.
Amaracinũ vnguentũ
Bdellium
Buphthalmos
Cyprinum

Ebriet

EBRIETATI vtilia.
Amygdalus amara
Brassica satiua
Absynthium.

ELEPHANTIAE remedia.
Cedria
Erinaceus terrestris
Serum
Fel animalium
Zythum Plantago
Calamintha.

ELEPHANTIAS gignentia.
Vinum sicyte.

EMOLLIENTES medicinæ.
Adipum medicinæ.
Bdellium
Cinnamomum
Cypros
Cistos Gera
Cerussa Chalcanthum
Calx viua Oesypus
Fœnogræcum
Gleucinum
Ammoniacum
Irinum Laurus
Lana succida
Linum
Lapis Gagates
Metopium
Myrrha Bœotica
Medullæ animalium
Naphtha
Palimpissa
Panaces heracleon
Psyllion
Plumbum elotum
Resina
Styrax Viscum.

ENTEROCELAE remedia.
Hippuris, siue equisetũ.

EPHELIDIS vtilia.
Balanus myrepsica
Cici.

EPINYCTIDIS morbi remedia.
Olea syluestris
Myrtus
Amygdalæ amaræ
Grossi Fimum
Brassica satiua
Plantago Cucumis
Porrum Absynthiũ
Coriandrũ cum melle passáque vua
Viscum
Heliotropium maius
Vua passa.

EPIPHORAE remedia.
Asarum Malobathrũ
Cotonea Crimnon
Coriandrum Lilium
Ambrosia Vua passa
Terra samia.

ERVCIS pinorum conuenit

nerantia.
Vinum catorchite
Diosc.6.in præfat.

FATIGATIONum remedia.
Adeps.

FAVOS rumpentia.
Eruum
Vua passa
Peponis radix
Grossi.

FAVCIVM morbi remedia.
Acetum
Acetum scillite
Cacalia Aethiopis
Ficus Lac
Laserpitium Mel
Papauer satiuum
Styrax.

FAVCES asperas facientia.
Characias
Cimolia terra.

FEBRIBVS contraria.
Mala punica.

FEBRIFVGIA.
Centaurium minus
Coniza.

FEBRIVM remedia.
Agaricum
Aristolochia tertia
Anthemis Anchusa
Aphronitrum
Balsamũ Buglossum
Costus Cucurbita
Clymenon
Fœniculus Hypericon
Hyoscyamus
Heliotropium maius
Lac humanum
Lagopus
Myrrha Ouum
Oleum sicyonium
Portulaca Piper
Panaces heracleon
Polygonon mas
Pentaphyllon
Peristerion supinus
Rhaponticum
Ruta Smyrnion
Sapapenon
Saxifraga
Trifolium Vuæ
Vinum melitite
Vinum rhoite
Vinum hyssopite.

FEBRIS quartanæ remedia.
Araneus Buglosson
Cimices lecti Dipsacũ
Hypericon
Heliotropion maius
Pentaphyllon
Verbenaca supina
Trifolium Ruta.

FELLE suffusis vtilia.
Adiantum
Vinum asarite.

FELLEI humoris

FVNG

FVNGORVM venenatorum remedia.

Verbenaca
Fimum Mel
Rhaphanus
Abſynthium
Meliſſophyllon
Fungi
Vinum in communi
Acetum
Chalcanthum Sal
Pyrorum ligni cinis
Aphronitrum
Cinis vitium
Lapis Aſius
Dioſc.lib.6.cap.23.

FVRVNCVLOrum remedia.

Ficus
Groſsi Triticum
Rhaphanus
Aſphodelus
Galbanum
Pygnocomum Sal
Aphronitrum.

FVRFVRES tollentia.

Allium
Adiantum Alumen
Fœnogræcum
Fel animalium
Groſsi Linum
Lilium Myrtus
Malua
Oleum oleaſtri
Oleum amygdalinum
Oleum myrtinum
Oxalme
Olea Salix
Vnguentum melinum
Vnguentum telinum
Vrina
Vinum myrſinite
Allium Beta.

GANGRAENAE morbi remedia.

Ampelos leuce
Braſsica ſatiua
Bulbus eſculentus
Cinnamomum
Characias Galiopſis
Iuglans
Lixiuia è ficu
Lilium Lens
Lupinum ſatiuum
Laſerpitium
Rhus Rhaphanus
Vrtica Vua paſſa.

GENITALIVM morbi remedia.

Aſparagus Amurca
Aloe Aſter atticus
Cyprinũ Cotyledon
Fœnogræcum
Flos ſalis Linum
Malum punicum
Polygonon
Sampſuchinum
Vinum terebinthinũ.

GENITALIVM virus extinguentia.

GVTTVRIS remedia.
Bdellium
Ficus Aster Atticus
Vinum halosanthinum
GYPSI curatio.
Lixiuia ex ficu
Diosc.lib.6.cap.24.
HAEMORRHOIdarũ remedia.
Amaracinum
Allium Anonis
Aloe Cæpe
Irinum Libanotis
Lapis Arabicus
Ouum Palma
Plumbum elotum
Rhus Rubus.
HAEMORRHOIdarum curatio.
Diosc.lib.6.cap.69.
HALITVS oris remedia.
Agallochum
Anisum Bromos
Citrum Malobathrũ
Myrrha Mastiche
Vinum selenite.
HASTVLAS infixas corpori extrahentia.
Oxyacantha.
HEPATICORVM remedia.
Vide, Iecinoris morborum remedia.
HERBAE quæ perimunt.
Diosc.lib.6.in præfat.
HERNIAE medicinæ
Cinnamomum
Cupressus Cytinus
Pentaphyllon
Psyllium Xyphion.
HERPETIS contraria.
Strychnon satiuum
Acetum.
HIRVNDINVM visus restaurãtia.
Chelidonium maius.
HIRVDINES pellentia.
Acetum.
HIRVDINIS curatio.
Diosc.lib.6.cap.32.
HOMINEM necantia.
Iuniperi ramenta
Smilax seu taxus.
HOMINIS morsus remedia.
Iuglans.
HORRORES excutientia.
Vide, Rigorem excutientia.
HVLCERANTES medicinæ.
Buprestis Salamandra
Batrachion Ruta

Vrtica.

HVMORVM malorum medicinæ.

Metopiũ vnguentum
Nardinum
Amygdalæ dulces
Mel

HYDROPICOrum remedia.

Asarum Amurca
Halicacabus Allium
Absynthium Anisum
Androsaces Alisma
Ampelos agria
Aqua maris
Acetum Aphronitrũ
Halcyonium
Buprestis Cyperus
Cinnamomum
Calamus odoratus
Cochleæ terrestres
Cicer
Chamæleon albus
Chamædrys
Cestron Cotyledon
Cucumis anguinus
Cici
Helleborum nigrum
Ebulus Ficus
Erinaceus terrestris
Hippophaes
Hippophæston
Hyssopus Laserpitiũ
Lathyris Origanum
Plantago Pancratiũ
Polium Rhaphanus
Ruta Scilla
Sampsuchus
Staphylinus
Smyrnion
Strychnon hypnoticõ, siue solanum somnificum Sal
Trifoliũ Tithymalus
Vitex Vrina
Vinum scillite
Vinum rhetinite
Vinum cedrite
Vinum asarite
Vinum panacite.

HYOSCYAMI curatio.

Diosc.lib.6.cap.15.

IECINORIS remedia. Acorus

Nardi spica
Nardum Gallicum
Amomum
Iuncus odoratus
Agallochum
Picea Pinus
Daphnoides
Palma elate
Amygdalæ amaræ
Lac humanum
Scandyx Struthium
Anagallis Agaricum
Rhaponticum
Gentiana
Glycyrrhiza
Eryngium
Absynthium

INFANTIBVS vtilia.
Athara   After Atticus
Strychnum satiuum
Smilax aspera.

INFANTIVM pupillæ vt glaucæ, non nigræ reddantur.
Auellana.

INFLATIONES facientia.
Allium
Capparis   Glans
Laserpitium   Porrũ
Bulbus esculentus.

INFLATIONVM remedia.
Aspalathus
Amygdalæ amaræ
Absynthium
Anisum   Anethum
Anthemis   Althæa
Costus   Cicer
Cyminum   Eryngion
Epithymum
Heleniũ   Hyssopum
Hieracium maius
Iuncus odoratus
Iuniperus   Lac
Ligusticum   Hordeũ
Ocymum
Peucedanum
Rapa syluestris
Rhaponticum
Triticum

Thymoxalme
Vrtica   Vinacei
Vinum
Vinum pissite
Vinum absynthite
Vinum scilliticum
Vinum chamædryite
Vinum tragoriganite
Vinũ syluestris nardi.

IEFLAMMATIOnum remedia.
Coriandrum
Adeps   Asphodelus
Argemone
Anagallis
Artemisia
Aizoon maius
Acetum   Butyrum
Brassica syluestris
Bechion
Brion thalassion
Casia
Cotyledon prima
Elatine   Ebulus
Faba   Ficus
Harundo
Hyoscyamus
Irinum   Laurus
Linum
Lupinum satiuum
Lonchitis
Lichen in petris
Lens palustris   Lapis
Melilotus   Mãdragoras
Naphtha   Ocymum
Ochra   Picea

Vinum panacite
Salsugo Adarces.

IVMENTIS contraria.

Gramen cilicum
Nerion.

IVMENTORVM scabiem emendantia.

Amurca Alysson
Lupinum satiuum
Oleum piscinum
Oleum lentiscinum.

IVMENTORVM vlcera emendantia.

Oleum picinum
Alysson
Thelypteris.

LABIORVM scissuræ remedia.

Adeps Lycium.

LAC coagulantia.

Balsamum Ficus.

LAC extinguentia.

Cicuta.

LACRYMAS trahentia.

Aerugo aurificum.

LACERTAE morsus remedia.

Portulaca
Seps, siue lacerta calchidica in vino epota.

LACRYMAE quæ perimunt.

Dioscorides libro 6. in præfat.

LACRYMAtiones emendantia.

Vide, dilacrymationes emendantia.

LACTIS vbertatem facientia.

Argemone Anethum
Ampeloleuce
Cicer Circæa
Echion Fœniculus
Halimos Hordeum
Lactucæ Malua
Melanthion
Ocymum
Sonchos Vitex.

LACTIS coagulati curatio.

Diosc. lib. 6. cap. 26.

LASSITVDINVM remedia.

Anethinum
Adeps Clymenon
Laurinum
Ammoniacum Sal
Lapis gagates
Vinum chamælætes.

LATERVM morbi remedia.

Acorus Agallochum
Asphodelus
Aristolochia tertia
Ampeloleuce
Balsamum

Brass

Vlmus Vrina
Vitis satiua.

LEPORIS marini remedia.

Fiber Cornus
Lapis ophites
Halcyonium
Chamælcon niger
Cicer
Cucumis anguinus
Characias
Helleborum nigrum
Ficus Glutinum
Laserpitium Olea
Pruna
Rhaponticum
Ruta Sal
Vitis satiua
Vinum tethalassomenum.

LIENIS morbi remedia.

Iris Illyrica
Nardum Gallicum
Myrice Acorus
Canchamum
Oleum amygdalinum
Lycium Vitex
Cotonea Linum
Ficus Aegyptia
Lac humanum
Lupinum satiuum
Rhaphanus
Lapathum Sinapi
Brassica satiua
Nasturtium
Piper Struthion
Hedera Cyclaminos
Pancration
Capparis Lepidium
Agaricum
Rhaponticum
Aristolochia tertia
Crocodilion
Absynthium
Hyssopum
Tragoriganum
Pulegium
Dictamnus
Sison Anison
Smyrnion
Peucedanum
Sagapenum
Ammoniacum
Viscum Polium
Chamædrys Leucoion
Nymphæa Asplenon
Hemionitis
Erythrodanum
Vettonica
Lonchitis altera
Polemonia
Clymenon Xyris
Anchusa Vrtica
Adiantum Pteris
Ampelos leuce & agria
Aqua maris
Vitis satiua
Acetum scilliticum
Vinum panacite
Ferrum Corallium
Lapis Asius Coris

Her

Oreoſelinum
Petroſelinum
Hippomarathrum
Hipposelinum
Smyrnion
Daucus Libanotis
Melanthion
Laſerpitium
Sagapenon
Euphorbion
Clynopodium
Chamædrys Lilium
Meliſſophyllum
Praſium Stachys
Trifolium
Polium Scordion
Artemiſia
Leucoion
Anthemis Pæonia
Erythrodanum
Anagyris
Aliſma Coris
Hypericon
Ceſtron Medion
Xyphion Tragion
Heliochryſos
Mandragoras
Vrtica Myrtus
Adiantum
Myrtus ſylueſtris
Laurus Alexandrina
Daphnoides
Chamædaphne
Helleborus niger & albus
Ampelos melæna.

Heliotropion maius
Vinum ſcilliticum
Vinum abſynthite
Vinum hyſſopite
Vinum aromatite
Vinum daucite
Vinum panacite
Vinum helleborite
Vinum dictamnite
Staphylinus.

MENSTRVA ſiſtentia.

Lentiſci ſuccus
Myrica
Oxyacanthos
Thus Palma
Malum punicum
Myrtus
Lepus terreſtris
Fuligo butyri
Coagulum
Sanguis Acinos
Acantha Arabica
Hieracium maius
Nymphæa
Pæonia Limonion
Medion
Sideritis achilleos
Rubus
Idæa radix
Tragos Lyſimachia
Oxyſchœnos
Heliochryſos
Papauer ſatiuum
Mandragora
Aizon maius

Faba Lens
Brassica satiua
Portulaca
Seris Pepo
Lactuca syluestris
Ocymum Cæpe
Sinapi Piper
Zingiber
Cyclaminos
Asphodelus
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Argemone
Anagallis
Chelidonium maius
Othonna
Centaurium minus
Tragacantha Aloë
Absynthium
Abrotonum
Ruta Sampsuchus
Melilotus
Ruta Galatica, siue syl-
uestris
Panaces heracleon
Fœniculus
Libanotis
Sagapenon
Ammoniacum
Sarcocolla
Chamædrys
Prasium Stœbe
Tribulus Erinos
Gramen Parnasium
Rubus Elatine
Papauer satiuum, & cor
nutum
Hyoscyamus
Mandragoras
Aconitum pardalian-
ches
Aizoon maius
Helleborus albus
Cici Chamæsyce
Capnos
Lotus satiua
Sesamoides maius
Aes vstum
Vua œnanthe
Vinum Surrentinum
Acetum scilliticum
Cadmia
Squama æris
Aerugo aurificum
Plumbum elotum
Stimmi Cinnabaris
Chalcitis lapis
Alumen Pumex
Sal Flos salis
Fæx vini Spongia
Corallium
Pyrites
Hæmatites
Galactites Thyites
Morochthus
Sapphirus
Geodes
Samius.

OPISTHOTONI corum, id est, ceruicis rigore laborantium remedia.

lidantia.
Vetonica Xyris.
OVES necantia.
Nerion,
OXYPARA ingredientia.
Ligusticum
Caros Anethum.

PALPEBRArum remedia.
Vnguentum rosaceum
Mastiche Resina
Fuligo picis
Grossi
Lixiuia ex ficu
Vrina Alumen
Chondrylla
Vide suprà, Genarum morbi remedia.

PALPEBRARVM pili euulsi ne renascantur.
Tellinæ
Sanguis Capnos.

PALLIDVM colorem facientia.
Hieracium minus
Aloe.

PANORVM remedia
Atriplex Acetum
Bulbus esculentus
Coriandrum cum faba fracta
Coniza Ficus
Galiopsis
Olea syluestris
Helxine
Ocymastrum
Ammoniacum
Isatis Plantago
Xyphion.

PANTHERAS necantia.
Aconitum pardalianches.

PAPAVERIS curatio.
Dioscor. lib. 6. cap. 17. & 18.

PAPVLARVM remedia.
Vrina Flos æris.

PARALYTICOrum remedia.
Capparis
Erythrodanum
Colocynthis
Ampelos melæna
Vinum scilliticum
Aphronitrum.

PARTVS necantia.
Daphnides
Coagulum
Adeps hircinus & ouillus & bubulus
Nasturtium
Thlaspi Ruta
Hedysaron
Helleborus albus & niger
Colocynthis
Ampelos leuce

Fimum
Linum
Lapathum
Plantago
Erysimon
Viscum
Psyllium
Strychnon satiuum
Vrtica
Galiopsis
Terra cimolia.
Et in verbo, Aurium medicinæ.

Faba
Althæa

PAVESCENTium remedia.

Linum
Melicratum
Hydromel.

PECORIS scabiem emendantia.

Vide, Iumentorum scabiem.

PECORI vtilia.

Adiantum.

PECVS necantia.

Acrion
Aconitum lycoctonon.

PECVS mortuum extrahentia.

Aristolochia.

PECTORIS morbi remedia.

Acorus
Costum
Iuncus odoratus
Pityides
Meu
Myrrha
Terebinthina
Iuniperus
Ficus
Pomum
Nasturtium
Piper
Chelidonium minus
Rhaponticum
Stichas
Thymus
Ruta
Libanotis
Sagapenum
Ammoniacum
Scordion
Bechion
Vrtica
Isopyrum
Vinum cedrite
Vinum aromatite
Vinum nectarite
Vinum daucite.

PEDICVLOS necantia.

Allium
Alumen
Mel
Cedria.

PEDVM qui à frigore alserunt remedia.

Cyclaminos.

PEDVM rimarum remedia.

Scilla

PERFRICTIOnis medicinæ.

Iris

HAGEDAENAE morbi remedia.
el Fimum
racunculus minor
atis
hamæleon niger
inaces
aphylinus
etasites
haracias
npelos leuce
inum
retum
lumen
l Flos salis.
PHARICO veneno contraria.
inum Albanum
losc.lib.6.cap.19.
PHLEGMATIS contraria.
antago.
PHRENETICOrum remedia.
ocinum
tex
paragus
pyllum
niza tertia
ucoion.
PHTHIRIASIS, siue pedicularis morbi remedia.
igmenta gymnastorum
rica

Hedera
Staphis agria
Sandaracha.
PHTHISICORVM remedia.
Pix
Adeps
Porrum
Agaricum
Rhaponticum
Acantha
Prasium
Cestrum
Lapis Asius.
PILI genarum ne defluant.
Spica nardi
Cochleæ terrestres
Oesypus
Chondrylla
Armenius lapis.
PILI palpebrarum euulsi ne renascantur.
Tellinæ
Sanguis
Capnos.
PILI alarum euulsi ne renascantur.
Fabæ.
PITVITAE crassæ remedia.
Iris Illyrica
Sesamum
Hyssopus
Thymoxalme.

PLANTAE quæ perimunt
Diosc. lib. 6. in præfat.

PLEVRETICORVM remedia.
Staphylinus
Laserpitium
Aethiopis.

PODAGRAE morbi remedia.
Amomum
Naphtha
Populus nigra
Amurca
Salix
Ficus
Cochleæ terrestres
Mustela
Marinus pulmo
Lac humanum
Adipum medicinæ
Sanguis scilicet menstruus
Fimum
Hordeum
Lens
Rapa satiua
Brassica satiua
Seris
Cucurbita
Aros
Asphodelus
Bulbus esculentus
Pulegium
Panaces Heracleon
Libanotis
Scordion
Leucoion
Androsaces
Helxine
Papauer satiuum
Hyoscyamus
Lens palustris
Aizoon maius
Bryon thalassion
Phycos marinus
Cucumis anguinus
Balanus myrepsica
Ebulus
Heliotropium maius
Vua passa
Acetum
Ferrum
Sulphur
Sal
Lapis Asius
Lapis gagates
Testæ siue terræ fornacum.

POLYPI morbi remedia.
Dracunculus maior
Dracunculus minor.

PRESTERIS serpentis morsus remedia.
Omotarichos
Rubus.

PRAEPVTIORVM morbi remedia.
Aloe.

PRAECORDIORVM remedia.

Pras

Prasium
Pentaphyllon
Characias
Ampelos leuce
Vua œnanthe
Acetum
Alumen
Sal
Ferri rubigo.

PVBERTAS ne erumpat.

Hyacinthus.

PVLMONIS morbi remedia.

Iuncus odoratus
Balsamum
Cedria
Amygdalus amara
Ficus
Lac
Pulegium
Ruta
Sagapenun
Symphyton
Pentaphyllon
Chrysocome
Vrtica
Thapsia
Melicratum
Vinum hyssopite
Vinum aromatite.

PVLICES necantia.

Vnguentum telinum
Crocinum
Butyrum.

PVTREDINVM genitalium remedia.

Aspalathus.

PVTREDINES purgantia.

Irinum
Cinnamomum
Pix
Sal.

QVADRVPEDUM scabiem emẽdantia.

Vide Iumentorum scabiem.

QVARTANAE febris remedia.

Vide, Febris quartanæ remedia.

RADICES quæ perimunt.

Diosc. lib. 6. in præfat.

RAVCEDINIS remedia.

Tragacantha.

REDVVIAS sanantia.

Ferri rubigo.

REFRIGERANTES medicinæ.

Vnguentum melinum
Cupressus
Rhodides
Rosa
Acacia
Ouum
Sonchos
Seris

Anthyllis
Anchusa
Halcyonium
Cardamomum
Calamus odoratus
Cicer Casia
Cinnamomum
Chamæpitys
Passum
Glycyrrhiza
Iuncus odoratus
Laurinum
Lac
Lotus satiua
Meu
Pistacia
Nardus Gallica
Nuclei pini
Oleum amygdalarum
Palma elate
Portulaca
Plantago
Porrum
Petroselinum
Peucedanum
Pæonia
Rhaponticum
Saccharum
Scandyx
Smyrnion
Symphyton
Stratiotes aquaticus
Tragacantha
Tordylon
Vrina
Vetonica

Vua passa
Vinum
Vinum cydonite
Vinum holosanthinum
Erinaceus terrestris
Fœniculus
Vinum absynthite
Vinum nardite
Vinum aromatite
Oleum balaninum.

RHAGADVM remedia.

Pix
Lycium
Vitex
Cancri.

RHEVMATIsmis vtilia.

Acetum
Cupressus
Daphnoides
Ficus
Fæx vini
Macer
Oleum oleastri
Ouum
Persica
Portulaca
Plantago
Staphis agria
Triticum
Vini qualitas
Vinum labruscæ
Vinum ex pyris
Vinum myrtite.

RICINOS necantia.

Lapis ſchiſtos.

SAGITTAS infixas extrahentia.

Vide, Spicula infixa.

SALIVAM euocantia.

Pyrethrum.

SALAMANDRAE veneni remedia.

Dioſc. lib. 6. cap. 4.

SANGVINEM excreantibus vtilia.

Iuncus odoratus
Aſpalathus
Thus in potu datum
Lentiſcus
Maſtiche potu data
Naphtha
Cupreſſus
Macer
Myrica
Hypociſtis
Roſa
Lycium
Salix
Quercus
Palma
Malum punicum
Myrtus
Cichorium
Amygdalus amara
Ouum
Ceruinum cornu
Fimum
Coagulum
Triticum
Amylum
Portulaca
Plantago
Porrum
Eryſimon
Agaricum
Aloe
Rhaponticum
Centaurium
Acantha leuce & Arabica
Ferula
Althæa
Ceſtron
Lyſimachia
Symphytum
Polygonon mas
Symphytum alterum
Clymenon
Aethiopis
Iſopyrum
Adiantum
Vitis ſatiua
Vua
Omphacium
Vinum phœnicite
Corallium
Lapis hæmatites
Terra ſamia.

SANGVINEM ſiſtentia.

Thus
Cupreſſus
Galla
Perſea
Cochleæ terreſtres

Hel

Helleborus niger
Oesypum
Oleum oleastri
Sinapi
Sulphur
Vnguentum melinum.

SCOLOPENDRAE morsus remedia.

Grossi
Scolopendra
Asphodelus
Sal.
Diosc.lib.6.cap.59.

SCORPIONIS ictus remedia.

Cyperus
Amomum
Cardamomum
Cinnamomum
Daphnoides
Myrtus
Ficus
Cancri
Scorpius terrestris
Smarides
Mullus piscis
Locustæ
Lacerta
Mures domestici
Fimum
Lapathum
Sonchos
Seris
Lactuca syluestris
Ocymum
Abrotonum
Sal
Sampsuchum
Hieracium maius
Delphinion
Laserpitium
Atractilis
Lychnis vtraque
Millefolium
Phalangium
Polemonia
Chamæsyce
Heliotropium
Scorpioides
Aqua maris
Vinũ tethalassomenum
Vinum cydonite
Sulphur
Sal
Lapis sapphirus.
Diosc.lib.6.cap.60.

SCORPIONES necantia.

Cancri.

SCORPIONIS marini ictus remedia.

Vrina
Asphodelus
Plumbum syncerum & crematum
Sulphur.
Diosc.lib.8.cap.61.

SCORPIONES torpefacientia.

Delphinion
Lychnis syluestris
Lens palustris.

ſus remedia.
Portulaca
Oxymel.
SERPENTIVM venenis contraria.
Paliurus
Vitex
Cancri
Hippopotamus
Fiber Muſtela
Gallinaceus
Cantharides
Chondrylla
Naſturtium
Dracunculus
Aſphodelus
Rhaponticum
Ariſtolochia tertia.
Origanum ſylueſtre
Baccharis
Ruta
Phlomos, ſiue verbaſcum
Panaces chironium
Staphylinus
Smyrnion
Aparine
Chamædrys
Lychnis ſatiua, ſiue coronaria
Erythrodanum ſiue Rubia
Sparganion
Polygonon mas
Clematis daphnoides
Polemonia
Anchuſa
Ocimoides
Hyacinthus
Mandragoras
Nerion
Adiantum

SERPENTES fugantia.

Iuniperus
Cornu ceruinum
Adeps
Naſturtium
Dracunculus maior
Abrotonum
Origanum
Calamintha
Peucedanum
Melanthion
Galbanum
Polium
Oenanthe
Lyſimachia
Aſter Atticus
Vinum conizite
Lapis gagates.

SERPENTIVM morſus remedia.

Iris Illyrica
Aſarum
Cinnamomum
Balſamum
Pix Naphtha
Iuniperus
Platanus
Erice Glandes
Piſtacia

Cist

Ciſtos
Cyminum ſatiuum
Ebulus
Aes vſtum
Arena litoris
Libanotis
Mentha
Pompholyx
Spodium
Rubus
Terra Chia
Rubrica ſinopis
Fæx vini
Diphryges.

SINGVLTVM pellentia.

Fiber
Siſymbrium
Rhaponticum
Mentha
Ariſtolochia tertia
Anethum
Cyminum ſylueſtre
Alyſſon
Aſplenon
Clymenon
Saxifragum.

SIRIASIS remedia.

Cucurbita
Pepo
Heliotropium maius.

SITIM generantia.

Cæpe Allium
Capparis
Vini qualitas.

SITIM extinguentia.

Glycyrrhiza
Symphytum.

SMILACI contraria.

Vide, Taxo contraria.

SOMNIFERAE medicinæ.

Amygdalæ amaræ
Halicacabus, ſiue ſolanum veſicarum
Aniſum
Amomum
Ciſtos tertia, ſiue ladanum
Baccharis
Dorycnion
Hyoſcyamus
Lactuca
Iris Illyrica
Opium
Mandragoras
Papauer rhœas, ſiue ſatiuum
Porrum
Styrax
Smilax hortenſis
Strychnon hypnoticon ſiue ſolanum ſomnificum
Vitex
Vinum nouum
Lapis memphites.

SOMNVM diſcutientia.

Sphondylium
Peucedanum.

SOMNIA imaginoſa &

Lapis hæmatites.
SPLENETICIS vtilia
Vide, Lienis morbi remedia.
SPVMAE argenti contraria.
Vinum in commune.
SQVAMAS ofsium extrahentia.
Ariſtolochia tertia
Peucedanum.
STAPHYLOMATIS remedia.
Palma Thebaica
Lapis ſchiſtos
Lapis ſapphiros.
STERNVTAMENtum mouentia.
Iris Illyrica
Fiber Sinapi
Ptarmice
Struthion
Batrachion
Daphnoides
Helleborus albus.
STERILES fœminas facientia.
Vide, Generationem deprimentia.
STIGMATVM remedia.
Batrachion
Mandragora.
STOMACHO contraria.

Terebinthina
Cedrides
Melimela
Pruna
Arbutus
Iuglans
Auellana
Ficus
Hordeum
Lens
Malua
Porrum
Braſsica ſatiua & marina
Cæpe
Naſturtium
Capparis
Abſynthium
Abſynthiũ ſeriphium
Balanus myrepſica
Vua
Thymelæa
Ebulus
Praſium
Galbanum
Aqua maris
Vinũ tethalaſſomenum
STOMACHI morbi remedia.
Meu
Nardi ſpica
Nardum Gallicum
Malabathrum
Iuncus odoratus
Agallochum
Helenium

Oleum

Petroselinum
Smyrnion
Fœniculus
Scordion
Artemisia
Nymphæa Pæonia
Cestron
Polygonon mas
Rubus
Strychnon satiuum
Cotyledon prima
Erigeron
Adiantum
Aster Atticus
Viola purpurea
Chamædaphne
Colocynthis
Vitis samia
Nuclei acinorum
Vua œnanthe
Omphacium
Vini qualitas
Phalernum
Hydromel
Thymoxalme
Omphacomeli
Vinum
Vinum Surrentinum
Vinum omphacite
Vinum nigrum ex labruscæ floribus
Vinum melitite
Vinum scilliticum
Vinum cydonite
Vinum apiite
Vinum anethinum
Vinum rhoite
Vinum myrtite
Vinum terebinthinum
Vinum phœnicite
Vinum absynthite
Vinum bunite.
Vinum dictamnite
Vinum calaminthite
Vinum aromatite
Vinum nectarite
Vinum nardite
Vinum ex syluestri nardo
Vinum selenite
Ferrum
Flos salis
Fæx vini
Lapis alabastrites
Lapis Samius.

STRVMAE gutturis remedia.

Iris Illyrica
Grossi
Vipera
Mustela
Vnguis asini
Fimum
Hordeum
Lolium
Fabæ Lens
Lupinum satiuum
Lapathum
Andrachne, siue portulaca syluestris
Plantago
Piper

Capp

[A]nchusa
[L]ycopsis.
SVES necantia.
[C]hamælcon albus.
SVFFVSIONVM morbi remedia.
[F]el Sanguis
[S]agapenum
[E]uphorbium
[C]hamæsyce
[M]arena litoris.
VGILLATORVM remedia.
[A]cetum Sal.
SVPERCILIOrum raritati vtilia.
[P]icea.
SVPERCILIIS glabris vtilia.
[F]uligo resinæ.
SVPPVRATIOnis tuberculorum remedia.
[C]rocomagma
[P]alimpissa.
SVPPVRATIOnum remedia.
[F]icus Aegyptia
[M]el Hordeum
[L]olium
[C]ucurbita
[L]igusticum
[S]myrnion
[A]lthæa
[M]andragoras
[V]rtica
Narcissus
Ampelos leuce
Diphryges.
SVSPIRIOSOrum remedia.
Canchamum
Cyphi
Oleum amygdalarum
Pix
Ficus
Vulpinus pulmo
Eruum
Plantago
Agaricum
Rhaponticum
Aristolochia tertia
Hyssopum
Thymus
Acinos
Ruta
Galbanum
Ammoniacum
Prasium
Parthenium
Anagyris
Adiantum Thapsia
Ampelos leuce
Vinum pasite
Vinum hyssopite.
TABIDI corporis remedia.
Vide, Phthisicorum remedia.
TABESCENTIbus vtilia.
Daphnoides

pellentia.
Cardamomum
Coſtum
Malicorium
Melimela
Iuglans Morus
Heliotropium minus
Vinum abſynthite
Lupinum ſatiuum
Braſsica ſatiua
Portulaca
Chamæleon albus
Hyſſopum
Calamintha
Thymus Ruta
Coriandrum
Melilotum
Bryon thalaſsion
Pteris
Thelypteris
Vinum cedrite
Chalcanthum
Anchuſa tertia.

TINEAS rotundas generantia.

Triticum.

TINEAS necantia.

Abſynthium ſeriphion
Mentha
Heliotropium minus
Cedria
Aizoon maius.

TINEIS contraria.

Citria.

TONSILLARVM morbi remedia.

Pix Cedria
Lycium
Pruna
Morus
Ficus
Hirundines
Lac ſchiſton
Mel Sinapi
Aloë
Origanum
Britannica
Periclymenos
Helxine
Periſtereon ſupinus
Omphacium
Vinum myrſinite
Flos æris
Alumen Sal.

TORMINIS remedia.

Iris Illyrica
Acorus Meu
Cardamomum
Balſamum
Agallochum
Oleum
Iuniperus
Halimos
Iuglans
Ficus
Fiber
Talus ſuis
Triticum
Milium
Panicum
Eruum
Atriplex

Scammonia
Vinum nigrum è labru
sca.

TVMORVM remedia.

Anagyris
Platanus
Fagus
Ilex
Adeps
Hordeum
Faba
Brassica satiua & syluestris
Cucurbita
Nasturtium
Hydropiper
Bulbus esculentus
Isatis
Chamæleon
Tragoriganum
Sampsuchum
Ligusticum
Daucus
Libanotis
Melanthion
Orchis serapias
Orminum
Buphthalmus
Cannabis syluatica
Polygonon mas
Lagopus
Xyris
Helxine
Pentaphyllon
Peristereon supinus
Hyoscyamus
Psyllium
Xanthium
Sesamoides
Ephemeron
Phlomides
Cucumis anguinus
Thapsia
Chamæsyce
Pygnocomum
Aqua maris
Indicus lapis
Fæx vini
Spongia.

TVSSIS remedia.

Amygdala amara
Asphodelus
Apium satiuum
Bdellium
Bromos
Cinnamomum
Calamus odoratus
Cupressus
Cedrides
Cistos
Cacalia
Chamædrys
Tragacantha
Dracunculus
Faba
Helenium
Hippuris
Hyoscyamus
Iris Illyrica
Lycium
Laserpitium
Mel
Melicratum
Origanum
Pix
Paliurus
Piper
Peucedanum
Prasium
Papauer satiuum

Orchis serapias
Satyrion
Satyrion alterum
Orminum
Xiphium
Vrtica Galiopsis.

VENENATA fugantia.

Vitex
Dictamnus.

VENAS excitantia.

Vinum Phalernum.

VENTRIS animalia expellentia.

Vide, Tineas latas.

VENTREM soluentia.

Vide, Aluum soluentia.

VENENATORVM ictus remedia.

Cardamomum
Nardum gallicum
Helenium
Cinnamomum
Bdellium Vitex
Ficus Propolis
Rhaphanus Triticum
Eryngium
Cyminum syluestre
Althæa Tribulus
Prasium
Smilax aspera
Aqua maris
Acetum.

VENENORVM remedia.

Cinnamomum
Oleum Pix
Paliurus Lycium
Olea Aethiopica
Iuglans
Lixiuia ex ficu
Lepus terrestris
Fiber Butyrum
Sanguis Vrina
Rapa satiua
Malua
Erysimon
Agaricum
Aristolochia secunda
Abrotonum
Ruta Apium
Laserpitium
Leucas
Polium Cestron
Pentaphyllum
Colchicon
Epipactis
Passum
Linum gypsatum
Rubrica lemnia
Terra samia.

VERMIBVS contraria.

Cedria.

VERRVCAS tollentia.

Batrachion
Clinopodion
Characias
Chamæsyce Dipsacos
Ficus Grossi
Cicer Lacerta

Abſyn

Absynthium
Heliochrysos.

VIBICES plagarum emendantia.

Susinum.

VIPERAE morsus remedia.

Casia Costum
Iuniperus
Macer
Fraxinus Vrina
Caries lignorum
Triticum Eruum
Ferula Anchusa
Onocheles
Ocimoides
Diosc.lib.6.cap.63.
Herm.Cor.cap.721.

VIRIVM infirmitates roborantia.

Nuclei pini.

VISCO contraria.

Vinum in communi
Acetum
Vinum absynthite
Diosc.lib.6.cap.21.

VISCERVM morbi remedia.

Thus.

VITILIGINIS remedia.

Daphnoides Myrtus
Ficus Grossi
Cochleæ terrestres
Lepus terrestris
Sepiæ Faba
Beta
Lupinum satiuum
Chondrylla
Cæpa Allium
Piper
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Asphodelus
Capparis
Argemone
Gentiana
Telephion Ruta
Chamælcon niger
Libanotis Lilium
Nymphæa Cicuta
Erythrodanum
Helleborum nigrum
Cucumis anguinus
Balanus myrepsica
Narcissus
Sulphur
Halcyonium
Terra melia.

VITRA fracta conglutinantia.

Herm.Cor.cap.254.

VMBILICI remedia.

Lapis magnes.

VNGVIBVS vtilia.

Pix Cupressus
Daphnoides
Olea Oryza
Linum Lapathum
Bulbus esculentus
Batrachion

Acor

Acorus Meu
Cyperus
Cardamomum
Nardi ſpica
Nardum Gallicum
Aſarum Phu
Malabathron
Caſia
Cinnamomum
Coſtum
Iuncus odoratus
Calamus odoratus
Balſamum
Crocum
Crocomagma
Helenium
Oleum amygdalinum
Vnguentum melinum
Suſinum
Irinum
Amaracinum
Bdellium
Picea Nuclei pini
Lentiſcus Reſina
Terebinthus
Cupreſſus
Iuniperus
Populus alba
Paliurus Tilia
Olea Aethiopica
Glandes Myrtus
Palma elate
Siliquæ Cotonea
Mala Epirotica
Cornus
Amygdalæ dulces
Erinaceus marinus
Cimices lecti
Oues Bupreſtis
Vermes terreni
Mel Hordeum
Zythum
Milium
Panicum
Cicer Eruum
Rapa ſatiua
Rhaphanus
Rhaphanus agria
Siſer Bunion
Braſsica ſatiua
Aſparagus
Siſymbrium aquaticũ
Crithmon
Cucumis Pepo
Lactuca
Gingidium
Caucalis Eruca
Ocymum
Smilax hortenſis
Porrum
Ampelopraſon
Cæpa Allium
Piper
Struthion
Dracunculus
Aſphodelus
Scilla Capparis
Agaricum
Crocodilion
Centaurium maius
Chamæleon albus
Acantha leuce

Herm

Herm.Cor.cap.707

VSTIS vtilia.

Vrtica ſiue acalyphe.

VVAE faucium remedia.

Pix Galla

Pruna

Hirundines

Vrtica

Omphacium

Acetum

Flos æris

Alumen Sal.

VVLPES necantia.

Apocynon.

VVLNERVM remedia.

Amurca

Allium

Argemone

Ariſtolochia

Aloe Anthyllis

Althæa

Androſæmon

Lycopſis Acetum

Butyrum

Braſsica

Coccus

Chamæpitys

Centaurion

Cyclaminos

Cytinus

Cupreſſus

Dracunculus

Dictamnus

Aerugo aurificum

Oenanthe

Ficus Aegyptia

Fimum

Gentiana

Glycyrrhiza

Glutinum

Hippuris

Iſatis

Lana ſuccida

Liguſticum

Lilium

Lyſimachion

Minium ſinopicum

Myriophyllon

Picea

Palma

Portulaca

Porrum

Polycnemon

Polium

Polygonon mas

Polygonatum

Pentaphyllum

Phœnix herba

Pteris

Periſtereon

Papauer

Plumbum elotum

Scordion

Symphyton

Sideritis

Stratiotes aquaticus

Spongia

Cochleæ terreſtres

Thus

Terra eretria

Vin

Am

CVRATIVVS.

INDICIS CVRATIVI FINIS.

Lugduni,
Excudebat Ioannes
Frellonius,

1547.

